

ГОЛОСЪ

ПОУЧИТЕЛНО ЕВАНГЕЛИЕ

Софроний Епископ Врачански

1806 г.

ПОУЧНИЩЕЛНО ЕВАНГЕЛИЕ

за всички недели през годината, за Господските
и Богородичните празници и за празниците
на големите светии.

Събрал от славянски и гръцки
СОФРОНИЙ ЕПИСКОП ВРАЧАНСКИ

родом от Котел и съчинил на български език

в 1806 година

БЕЛГРАД

книгопечатница

на Никола Стефанович

1868 г.

издание на

БЪЛГАРСКА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

ЗАПАДНО-И СРЕДНОЕВРОПЕЙСКА ЕПАРХИЯ

С благословението на Тиверіополски епископ Тихон
управляващ епархията

преписа и нареди отец Виктор Иванов Цимер
енорийски свещенник

Пасау и Регенсбург

Германия

2009 г.

ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ ПОУЧИТЕЛНОТО ЕВАНГЕЛИЕ

Поучителното евангелие съдържа проповеди за всички неделни дни през годината, както и за Господските и Богородичните празници, и за празниците на по-големите светии, събрани от свети Софроний, епископ Врачански. Това е първата българска печатна книга излязла през 1806 г. в гр. Римник (Ръмник, днес Ръмнику Вълча, Румъния).

Поучителното евангелие е богослужебна книга (напрестолно Евангелие), която обаче може да служи и като домашно четиво. Когато излиза на бял свят, книгата е посрещната с въодушевление от просветените българи. Показателно е и това, че сред народа трудът започва да се нарича Софрониецо по името на Врачанския епископ. Поученията в нея са актуални и днес. Българският език, на който е написана, я прави достъпна за всяка християнска душа. Поучителното евангелие е извор за вяра, надежда, любов и спасение на отдалечилия се от Бога, изстрадал и грешен български народ.

Моля Бога, Поучителното евангелие да намери място в душите и сърцата на българите в родината и зад граница, да отвори умовете им към познанието на евангелските истини, както е сторило това преди повече от двеста години. Поучителното евангелие е първата от седемте български книги, публикувани в световната дигитална библиотека (World Digital Library <http://www.wdl.org/en/>), където се съхраняват световните културни ценности на човечеството.

Неговите издания са, както следва:

Първо издание: Кириакодромион, сиреч Неделник, издадено през 1806 г. в Римник (Румъния). Отпечатването на книгата в 1000 екземпляра е продължило от 24 април до 25 ноември 1806 г. Първото издание можете да видите в оригинал тук: <http://www.wdl.org/en/item/273/>

Второ издание: Поучително евангелие... Издадено от Ангел Ц. Крастюф през 1844 г. в Одеса.

Трето издание: Евангелие поучително. За сичките недели през годината, за Господските и Богородични празници и за по-големите светии. Собрал от славянски и от гречески Софрония епископ Врачански, родом котленец, и сочинил на българският език в 1806, обаче много неразумително. А сега преписано и поправено на чисто българският език от Свищовскаго учителя Теодора Теодорова Хрулюва. И прегледано добре от най-известни учители, а напечатано от Йоанна Стоянова Свищовченина, който е родом от село Мерданя Търновско, за душевна и телесна полза на православните християни. В книгопечатнята Др. Дан. Медакова издадено през 1856 г. в

Нови Сад (това издание са поръчали и са се записали предварително 1021 българи).

Четвърто издание: Евангелие поучително за сичките недели през годината, за Господските и Богородични празници и за по-големите светии. Събрал от славянски и от гръчески Софроний, Епископ Врачанский, родом котленец, и съчинил на български език в 1806, а сега прегледано и поправено от А. Гранитскаго, а печатано от Петра Стоянова Търновчанина. В *Букурещ*, в книгопечатнята Стефан Расидескува издадено през 1865 г.

Пето издание: Поучително евангелие за сичките недели през годината, за Господските и Богородични празници и за по-големите святии. Събрал от славянски и гръчески Софроний, епископ Врачански, родом котленец, и съчинил на български език в 1806. В Белград, в книгопечатнята на Никола Стефановича, 1868. (Както личи от списъка на спомогналите това издание, които са от Куманово, Прилеп, Битоля, Скопие и др., то е било предназначено преди всичко за българите в Македония). Издадено през 1868 г. в Белград. Преписът за Електронното издание на Западно- и Средноевропейската Епархия на Българската Православна Църква – 2009г. е направен от това издание. Копие от оригинала от 1868 година можете да видите в тук: <http://www.dveri.bg/content/view/12548/309>

Шесто издание: Поучително евангелие... Издава домашната книжарница на х. Никола Вардев, Книгопечатница на Янко С. Ковачев. Издадено през 1881 г. в София.

Седмо издание: Поучително евангелие... Издание Атонскаго Свято-Андреевскаго Скита. Одесса. Типография и Литография А. Ф. Соколовскаго, Издадено през 1899 г (преиздадено за втори път 1905)..

Осмо издание: Евангелие поучително. . . Свищов, печатница А. Н. Данков и С-ие 1901 (2 изд. „Софроние“ - 1912, 3 изд. „Софроиие“ - 1919, 4 изд. „Софроние“ - 1923). Издадено през 1901 г. в Свищов.

Девето издание: Поучително евангелие... Издава схимонах Паисий Българин. Хиледандарска келия „Успение Пресв. Богородица“. Света Гора, Карей, 1905. Печатница на Д. Тодоров и С-ие, Варна. Това издание е по изданието от 1899г. от Одеса. Преиздадено е през 1905 г. във Варна. По изданието 1905 във Варна е направено изданието 2007 година.

Десето издание: Евангелие поучително... Свищов, печатница А. Н. Данков и С-ие, направено по изданието от 1901 г., 2 изд. „Софроние“, 1912 г., (3 изд. „Софроние“, 1919 г., 4 изд. „Софроние“, 1923 г.). Издадено през 1912 г. в Свищов.

Единайсто издание: Поучително евангелие..., Антон Димитров. Печатница Начо Т. Брашнаров. Издадено през 1914 г. в Стара Загора.

Дванайсто издание: Евангелие поучително... Свищов, печатница А. Н. Данков и С-ие направено по изданието от 1901 г - 3 изд. „Софроние“ - 1919 (2 изд. „Софроние“ - 1912, 4 изд. „Софроние“ - 1923). Издадено през 1919 г. в Свищов.

Тринайсто издание: Евангелие поучително... Свищов, печатница А. Н. Данков и С-ие направено по изданието от 1901 г - 4 изд. „Софроние“ - 1923 (2 изд. „Софроние“ - 1912, 3 изд. „Софроние“ - 1919). Издадено през 1923 г. в Свищов.

Четринайсто издание: Кириакодромион, сиреч Неделник. Стъкмил А. Д. Пиронков. Пловдив, Отец Паисий. Печатница „Радикал“. Издадено през 1937 г. в Пловдив.

Петнайсто издание: Поучително евангелие... Издава книжарницата на хаджи Михаил Г. Костенцев. Книгопечатница на Янко С. Ковачев. Издадено през 1937 г. в София.

Шеснайсто издание: Поучително евангелие, издава Славяно-български манастир „Св. вмчк. Георги - Зограф“, Света Гора - Атон 2007 г. Преписът е направен от деветото поредно издание на схимонах Паисий Българин от Хилендарската келия „Успение Богородично“ – Карея, Света Гора, 1905 г. отпечатано във Варна. Издадено през 2007 г. в Света Гора – Атон (указанието е заблуждаващо, книгата е издадена в България – б. р.).

Седемнайсто издание¹: След повече от двеста години, първата българска печатна книга Поучително евангелие – се публикува за първи път в интернет, за да е достъпно за всички, които желаят да се запознаят с това уникално дело на свети Софроний Врачански на съвременен български език, преписът е направен от петото поредно издание на Евагелието от 1868 г. в Белград, с благословията на Тивериополски епископ Тихон, управляващ Западно- и Средноевропейската Епархия на Българската Православна Църква. Издадено е 2009 под редакцията на отец Виктор Иванов Цимер, енорийски свещеник на градовете Пасау и Регенсбург в Германия „Церкви и Отечеству на ползу“.

¹ Историческата справка за Поучителното евангелие на св. Софроний Врачански е взета от „Софроний Врачански“ - съчинения в 2 тома. Изд. „Български писател“. Том 1, С., 1989. Том 2, С., 1992.

ПОУЧИТЕЛНО ЕВАНГЕЛИЕ

Боже на нашите
отци, Който винаги
постъпваш с нас
според Своего
снизхождение, не
прекъсвай Своята
милост към нас, но
по техните молитви
направлявай
нашия живот в
света.

За всички недели през
годината, за Господски и
Богородични празници, и за
по-големите светии. Събрал
от славянски и гръцки
Софроний, епископ
Врачанский, родом от
Котлен: и съчинил на
български език в 1806

БЕЛГРАД
книгопечатница на
Никола Стефанович
1868

Църквата,
украсена с кръвта
на мъчениците по
целия свят като с
багреница и висон,
чрез тях Ти вика,
Христе Боже:
изпрати на Твоите
люде Своите
милости, дарувай
мир на Твоите
последователи и на
нашите души
велика милост.

ДОКАЗАТЕЛСТВО ОТ СВЕТИ ИОАН ЗЛАТОУСТ

ак е добре да почитаме Божественото Писание и как там, където в къщи има свето Евангелие, там злото (дявола) не смее да влезе. Стихове които говорят за ползата да имаме законните книги (Евангелието) в дома си.

Закон Божий

Заповедта е Бога да не мрази.
На човека дълг е и закон да пази,
кат го учи душа му Боголюбно,
спасява се тя всякога безтрудно.

Много полза от закона взима,
Евангелие който, в къщи има.
И дявола не смей да приближи,
дом где свето Писание лежи.

И с разума, що то ни учи,
там зло не може да се случи.
Ни демон там не приближава,
ни грях разума ни не смущава.

Но се светят и душа, и тело,
сърце, език с доброто дело,
Четмото винаги доброто носи,
труда на дявола от корен коси.

За туй са най-големи сиромаси,
тези що нямат Книгата в дома си.
А който я чете добро ще случи,
и тук, и горе, богатство ще получи.

И ще живее на земята дълго,
и ще пее той на Бога волно
Аллилуия

Така свети Иоан Златоуст доказва, че священното Евангелие в която къща или село да се намира, там не може да се случи никакво зло, нито на нива, нито на лозе, нито на стадо, нито където и да било. Защото само при споменаване на името му, на часа злото (дявола) бяга, а Бог се приближава, и охранява тая къща или село от всяко зло.

ПРЕДИСЛОВИЕ

 древността преди закона хората не са се просвещавали от Божественото Писание, нито от книги, те са имали чиста мисъл и са се просвещавали от Светия Дух и така са знаели Божията воля и сам Бог е говорел с тях. Такива са били Ной, Авраам, Исаак, Иаков, Моисей и другите пророци. След като отслабнали във вярата, хората станали недостойни да се просвещават от Светия Дух. За това човеколюбивият Господ, нашият Бог, благоволил да им даде Писание, та да се просвещават от него, да помнят и да поменават Божията воля.

Така и когато дошъл на този свят, Христос, Синът Божий, говорел с апостолите си лице в лице и им обяснявал, и им изпратил за учител Светия Дух. Но след това от лоши хора щели да се родят ереси, за да развалят нашия закон и обичай. За това Светият Бог благоволи да бъде написано Свещеното Евангелие и от него да научим истината, за да не ни прелъстят лъжовните ереси, нито пък, докато свят светува, да се съсипе и унищожи християнският закон и това, което ни е дадено от Бога. За това Бог ни е дал четири евангелия. От тях се учим на четирите главни и върховни добродетели, тоест: на мъжество, мъдрост, правда и чистота. Мъжеството е това, което ни нарежда: *„Не бойте се от онези, които убиват тялото ви, защото те не могат да убият душата“*. Мъдростта е тази, която ни учи: *„Бъдете мъдри, като змии и незлобиви, като гълаби“*. Правдата е тази, която ни учи: *„Каквото искате да ви направят хората, същото и вие правете на тях“*. Чистотата ни учи да се пазим от блудство и от другите телесни похоти.

Евангелие означава благовестие, защото ни говори истинските неща, които са за благо и добро, което означава: опрощаване на греховете, правда, възлизане на небето, Божие осиновяване, наследяване на вечното добро, освобождаване от вечната мъка. Свещеното Евангелие ни разказва за всички добри неща, с които ни учи на добро. Приехме го лесно без никакъв труд и бяхме удостоени с толкова голямо добро заради благодатта и Божието човеколюбие.

Евангелистите са четирима: Матей и Иоан от числото на дванадесете апостоли и Лука и Марко от числото на седемдесете апостоли. Матей е написал пръв своето евангелие, осем годни след Господното възнесение, написал го е на еврейски език, защото някои юдеи били повярвали в Иисус Христос. Това Евангелие по късно било преведено на гръцки език от Иоан. Марк написал своето Евангелие десет години след Господното възнесение и бил научен от апостол Петър. Лука пък написал своето Евангелие петнадесет години след това.

Иоан написал своето Евангелие тридесет и две години след Господното възнесение. По това време другите евангелисти вече се били представили от този свят. Евангелист Иоан поискал да види техните евангелия, за да прецени дали са написани достоверно и дали не са лишени от нещо. Но като ги видял, ги похвалил много. Допълнил това, което те били пропуснали, и поразширил малко това, което било съкратено.

А защо Евангелието не е написано от един човек? Защо е било нужно да го напишат четрима? Можеше да бъде написано и от един човек, но за да бъде показана още по добре евангелската истина, Бог благоволил то да бъде написано от четрима, защото виждаме, че тези четрима евангелисти не са седели на едно и също място, а са били един на едно, а друг на друг.

Не буди ли това голямо удивление? Не показва ли това, че истинното им благовестие и всичко, което са написали, е от Светия Дух?

За това, чеда и любезни братя мои християни, да не приемаме в ума си различни съмнения, а несъмнено да вярваме в това, което казва и на което ни учи Свещеното Евангелие, и здраво да се държим за Неговото учение.

Първо, да проповядваме с устата си вярването и да научим и наставим на истината тези, които се колебаят в нещо.

Второ да се потрудим да покажем и с дела силата на християнската ни вяра, която е истинна, добра, права и православна.

Защото „*вярата без дела е мъртва*“, ([Иак. 3: 26, 20, 17](#)) както казва свети апостол Павел (свети апостол Иаков). Така и другите учители ни учат и твърдят, че само с вяра без добри дела няма спасение, нито пък с дела без вяра има освобождение.

Но в днешно време и още повече, сред нашия български народ, има много духовно непросветени хора, които макар и да могат да четат, не разбират Свещното Писание и най-вече свещеното Евангелие, защото то е Христовият завет. А щом не го знаем и не го разбираме, как ще станем наследници на Небесното Царство?

За това пожелах, макар да бях неизкусен в граматическото учение, но се потрудох по-просто и преписах евангелията за всички недели и на големите Господски празници, и на светиите, които се празнуват през цялата година, заедно с техните тълкования и нравоучения от славянски и гръцки език на говорим български език заради християнската душевна

полза. Защото по нашата българска земя има много свещеници и миряни, които четат и не разбират нищо от Священото Писание заради дълбокия църковнославянски език. За това се потрудах и преписах тази свещена книга на говорим български език, за да разбира всеки българин какво се говори в нея и всеки да бъде упътен към истинския и прав път.

Но моля ви, любезни в Христа духовни мои чеда, приемерте сърдечно тази много полезна книга, тази моя жертва, която отдавна желяех да препиша и да принеса на вашето благочестие, но се забавих поради моята недостатъчност. Но сега по Божия воля и с помоща на преосвещения Унговлашки митрополит господин Доситей и на боголюбиви епископи и други боголюбиви християни я издадох на бял свят.

А вие, църковни служители, всички проявете любов към вашите близни и всяка неделя и на всеки празник да не ви мързи, а непременно я прочитайте сред църковното събрание, та и простите хора да разберат православната ни вяра.

Който свещеник или четец го домързи и не я чете в неделни дни и по празници, да бъде грях на душата му и той да дава отговор пред правосъдния Бог за всички прости човеци, защото аз изпълних своя дълг.

Наистина, свещеници, братя мои, имаме голямо задължение да поучаваме простия християнски народ, защото те са наши духовни чада, за да не би, като скриваме Божия талант в земята, да останем под клетва и върху нас да се сбъднат онези Христови думи, които Той казал на еврейските книжници: *„Взехте ключа на познанието и заключихте Небесното царство, сами не влизате, нито пък оставяте другите да влязат в него“* (Лук. 11:52).

Братя мои помислете за онзи слуга, който бил скрил Господния талант, какъв лош отговор получил от Господа (Мат. 25:26-30). За това всеки четец да има грижата да се потруди непременно да казва Божието слово на християнския народ в църковното събрание.

А вие, християни, любезни мои чеда, моля ви да слушате с душевна радост, какво ви се казва, сякаш го чувате от Христовите уста. Защото, като слушате с внимание това поучително слово, то не само ще влезе в ушите ви, но и ще се вкорени в сърцата ви и вече не ще излезе от там безплодно, докато не даде добър плод. Ах, нашето нехайство!

Християни мои, защо не стоим в църква да слушаме светите Божии заповеди? Нали е достатъчно да работим шест дни за светските неща? Ами

защо да работим и в неделния ден, който е определен и оставен за Бога и е голям и свят ден? Защо обиждаме този ден?

Тежко и горко на човек, който не почита и не разбира този свят ден. Но всеки да знае, че кой каквото изработи през този ден, то е проклето, от него не настъпва обогатяване от Христа Бога, защото човек донася огън в къщата си, и накрая този човек не може да се избави от вечна мъка, защото не е спазил Божиите заповеди, а ги е нарушил, което е най-грешно.

Но всички християни имаме задължението, колкото и належаща работа да имаме през този ден, да я оставиме и да ходим всяка неделя и на всички големи празници на църква, мало и голямо, младо и старо, мъже и жени: защото трябва каквото е обещано на Бога, пак на Бога да го дадем, а каквото е потребно на света, пак на света да го дадем.

Защото неделният ден е първият ден от седмицата, за това всеки християнин трябва да отиде в светата църква, за да благодари на Бога и да Го словослави, да се поклони и да се помоли на Бога, за неговия богат дар, за опрощаване на греховете си, за дългото търпение на Неговата милост и за наследяване на Неговото небесно царство: такива занимания са подходящи за този благословен ден. За това сме длъжни, любезни мои християни, шест дни да работим за тялото си, а един ден за душата си, ама и този ден ли да не приемем?

Ах, колко се мъчим за тленното си и временно тяло, а за душата си която е безсмъртна, никак не гледаме да ѝ приготвим нещо добро. Колко скръб, притеснения и труд понасяме, за да придобием някакви светски неща и щом ги придобием, в същия час забравяме всичко и труда и скръбта. А като искаме да наследим вечен живот, защо не го помним и не мислим за него, та да се потрудим и за душите си?

Като ходим на църква, трябва да стоим със страх Божий, сякаш пред някакъв страшен цар. Защото, когато имаме страх и вяра, тогава дяволът не може да посее зло в мислите ни. Ако ли пък се молим само с език, а умът ни мисли в друга посока, за други неща, тогава не можем да получим от Бога никаква награда. Защото с такива размисли човек много пъти достига до различни нужди и неволи.

Първо с хула, второ с гордост, трето с блудство и с други вредни за душата мисли. Мразещият доброто дявол напада много хора с такива помисли, защото когато не може да вкара човека в грях с някое дело, той му донася в ума такава мисъл, а най-много ни смущава, когато стоим в църква, за да не би да получим някаква награда от Бога.

Но ние трябва да не задържаме такива мисъли в ума си, а да ги прогонваме с душеполезни помисли. Щом те нападне мисъл за блудство, веднага си помисли за райското блаженство и за адското мъчение и ще прогониш от себе си тази зла мисъл. Направи същото и по отношение на хулата, хвали Бога със страх и вяра, и тогава тази мисъл ще избяга от теб. Така можеш да победиш и гордостта, със смирение и покорност. Да не мислим за доброто дело, което сме извършили, а да мислим за греховете си, които сме извършили пред Бога, и винаги да се считаме за грешни, тогава ще прогоним лошата мисъл и дявола от нас. И винаги да имаме любов милост и смирение, и с чисто сърце да се молим на Бога за всички християни и да искаме от него да ни дари помощ и сила, та да постъпваме в съответствие с Неговите свети заповеди, и да бъдем в любов с всеки човек.

А вие, Божии свещеници, добре и внимателно се пазете, да не би някой от вас да почне да служи света Литургия, без да се е помирил с човек, с когото е имал свада или вражда, защото ще бъде изгорен и погубен от Божествения огън, ако поради незнание не се пази от това. Но с чисто сърце да принесем на Бога светата жертва, братя мои, с надежда и да молим Бога за всички християни, та дано всички се избавим от вечна мъка и да бъдем удостоени с онези безкрайни радости, със светлия рай заедно с Христа Бога. Усърдно ви желая това и моля прошка за мен, потрудилия се. Бъдете здрави.

Аз, грешният Софроний Епископ Врачански

*„Откровението на Твоите слова просвещава, вразумява простите“
(Пс.118:130)*

*Преподобный отецъ Софроній епископъ Врачанскій
Великія Мисіи, роденъ въ мѣсто 1741 въ Хотинѣ
(въ Билларіа) починае въ Влашко въ мѣсто 1813.*

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение към поучителното Евангелие	3
Доказателство от свети Иоан Златоуст	7
Предисловие	8
Съдържание	14
В неделя пред Рождество Христово	18
В навечерието на Рождество Христово	22
На Рождество Христово	25
В неделя след Рождество Христово	29
В недля преди Кръщение Христово (Богоявление, Йордановден)	33
В неделя след Кръщение Христово (Богоявление, Йордановден)	36
В недля на митаря и фарисея, за гордостта	40
В неделя на блудния син, за покаянието	43
В неделя Месопустна, за Страшния съд	47
В неделя Сиропустна, за злопамятността	51
В първа неделя на Великия пост, Православна - за православието	55
Във втора неделя на Великия пост, на св. Григорий Палама, за разслабения	59
В трета неделя на Великия пост, Кръстопоклонна, за честния Кръст	62
В четвърта неделя на Великия пост, на преп. Иоан Лестичник, за бесноватия	65
В пета неделя на Великия пост, на преп. Мария Египедска, за гордостта на двамата апостоли	69
В шеста неделя на Великия пост, Връбница, Цветница, за Лазаровото възкресение	72
В неделя на Възкресение Христово, Пасха, за божеството Му	76
Във втора неделя след Пасха, Томина	81
В трета неделя след Пасха на светите мирноосци	84
В четвърта неделя след Пасха на разслабения	87
В пета неделя след Пасха на самарянката	90
В шеста неделя след Пасха на слепия	94
В седма неделя след Пасха, на светите Отци, от Първия вселенски събор	98
В първа неделя след Петдесетница, на всички светии	102
В втора неделя след Петдесетница, за избирането на апостолите ...	106
В трета неделя след Петдесетница, за сребролюбито и неправдата	110
В четвърта неделя след Петдесетница, за вярата и надеждата	114
В пета неделя след Петдесетница, за двамата бесновати	118
В шеста неделя след Петдесетница, за разслабения	121
В сема неделя след Петдесетница, за двамата слепци	124
В осма неделя след Петдесетница, за петте хляба	127
В девета неделя след Петдесетница, за Петровото съмнение	130
В десета неделя след Петдесетница, за бесния по новолуние	133

В единадесета неделя след Петдесетница, за десетте хиляди таланта	136
В дванадесета неделя след Петдесетница, за сребролюбieto	139
В тринадесета неделя след Петдесетница, за лозето и лошите работници	142
В четринадесета неделя след Петдесетница, за царската сватба	145
В петнадесета неделя след Петдесетница, за гордостта на законника	149
В шестнадесета неделя след Петдесетница, за талантите	152
В седемнадесета неделя след Петдесетница, за жената хананейка	156
В осемнадесета неделя след Петдесетница, за многото уловена риба	160
В деветнадесета неделя след Петдесетница, за любовта към враговете ни	164
В двадесета неделя след Петдесетница, за възкресението на сина на вдовицата	167
В двадесет и първа неделя след Петдесетница, за четрите вида семена на сеяча	170
В двадесет и втора неделя след Петдесетница, за богаташа и сиромаша	174
В двадесет и трета неделя след Петдесетница, за бесноватия	179
В двадесет и четвърта неделя след Петдесетница, за кръвоточивата жена	182
В двадесет и пета неделя след Петдесетница, за горделивия законник	185
В двадесет и шеста неделя след Петдесетница, за сребролюбieto	189
В двадесет и седма неделя след Петдесетница, за прегърбената жена	192
В двадесет и осма неделя след Петдесетница, за голямата вечеря	195
В двадесет и девета неделя след Петдесетница, за десете прокажени	198
В тридесета неделя след Петдесетница, за сребролюбивия началник	201
В тридесет и първа неделя след Петдесетница, за Иерихонския слепец	205
В тридесет и втора неделя след Петдесетница, за Закхей	208
Неделя преди въздвижение на чесния и животворящ Кръст Господен	211
Неделя след въздвижение на чесния и животворящ Кръст Господен	214

ПРЕЗ ПЪРВАТА СЕДМИЦА НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ

В понеделник, за силата на поста	217
Във вторник, за покаянието	219
В сряда, за въздържанието	221
В четвъртък, за добротворството	223
В петък, за изповедта	225
В събота, за причастието	228

СТРАСТНА СЕДМИЦА

Велики понеделник, за молитвата	230
Велики вторник, за десетте девици	232
Велика сряда, за жената грешница	234
Велики четвъртък, за тайната вечеря	236
Велики петък, за предателството на Иуда	238
Велики петък шести час, за разпятието	241
Велика събота, за Христовото погребение	245
 На кръщение	249
На венчание	250
На погребение на християнин	251
 1 септември, за църковната новата година	255
8 септември, за Рождество Богородично	258
14 септември, за Въздвижението на честния Кръст	261
14 октомври, за света Параскева	265
26 октомври, за свети Димитър Солунски	268
8 ноември, за Събора на ангелите	271
Доказателство за чудотворните дела, на архангелите Михаил и Гавриил	274
13 ноември, за свети Иоан Златоуст	276
21 ноември, за Въведението на Пресвета Богородица в храма	280
6 декември, за светителя Николай	283
20 декември, за покаянието и причастието	286
24 декември, за Христовото предпразненство	288
1 януари, за човешкия живот	289
5 януари, за покаянието	292
6 януари, за Богоявление	293
18 януари, за свети Атанасий	295
2 февруари, за Сретение Господне	298
25 март, за Благовещение Богородично	301
6 май, за свети Георги	304
11 май, кратко житие на светите братя Кирил и Методий, Славянски просветители	308
За Христовото възнесение на небето	316
За слизането на Светия Дух	320
29 юни, за светите апостоли Петър и Павел	323
6 август, за Преображението Христово	327
15 август, за Успение Богородично	330
29 август За отсичането на главата на Иоан Кръстител	334

ПРИБАВЕНО КЪМ ПОУЧИТЕЛНОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ 1868 ГОДИНА

19 октомври За житието на преподобния наш отец	
Иоан Рилски чудотворец	338
20 юли Слово за пророка свети Илия	351
Списък с имената на родолюбивите българи, спомогнали за издаването на Софрониеото 1868 година	355

ПРИБАВЕНО КЪМ ПОУЧИТЕЛНОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ 2009 ГОДИНА

Похвално слово за Пасха от свети Иоан Златоуст	363
За венчание – химнът на любовта	365
Списък с имената на родолюбивите българи, спомогнали за издаването на Софрониеото 2009	366
Конец и Богу слава	367

В НЕДЕЛЯ ПРЕД РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

*Откровението на Твоите слова
просвещава, вразумява младенците
(Пс. 118:130)*

Благослови отче!

Нлагочестиви християни! Най-древните праведни човеци не са знаели що е книга, нито пък са имали такава, но понеже са имали чисто сърце и прав ум, били просвещавани от Светия Дух, знаели Божиите заповеди и лично са разговаряли с Бога. Такива са Ной, Авраам, Исаак, Иаков, Мойсей и другите пророци. Но по-късно, когато човеците обедняха от към вяра и станаха недостойни за Светия Дух, милостивият Бог им даде Свещеното писание, като един прав път, за да се учат от него да познават Божиата воля. Най-накрая, като дойде Христос, Който се роди от Света Дева Мария, доизказа всичко, чрез устата на апостолите и ги разпрати по целия свят, да явят Божиата воля. Но понеже Христос знаеше, че по света ще се появят много еретици и ще се мъчат да развалят правия път на християните, за това Бог благоволи да бъде написана Неговата наука, тоест Евангелието, за да се учат от него човеците на истината и за да не се повредят от кривото еретическо учение.

Евангелие от Матей, зачало 1

Книга за живота на Иисуса Христа, Син Давидов, Син Авраамов. Авраам роди Исаака, Исаак роди Иакова, Иаков роди Иуда и братята му, Иуда роди Фареса и Зара от Тамар, Фарес роди Есрома, Есром роди Арама, Арам роди Аминадава, Аминадав роди Наасона, Наасон роди Салмона, Салмон роди Вооза от Раав, Вооз роди Овида от Рут, Овид роди Иесея, Иесей роди цар Давида, цар Давид роди Соломона от Уриевата жена, Соломон роди Ровоама, Ровоам роди Авия, Авия роди Аса, Аса роди Иосафата, Иосафат роди Иорама, Иорам роди Озия, Озия роди Иоатама, Иоатам роди Ахаза, Ахаз роди Езекия, Езекия роди Манасия, Манасия роди Амона, Амон роди Иосия, Иосия роди Иоакима, Иоаким роди Иехония и братята му - през време на преселението Вавилонско. А след преселението Вавилонско Иехония роди Салатиила, Салатиил роди Зоровавеля, Зоровавел роди Авиуда, Авиуд роди Елиакима, Елиаким роди Азора, Азор роди Садока, Садок роди Ахима, Ахим роди Елиуда, Елиуд роди Елеазара, Елеазар роди Матана, Матан роди Иакова, Иаков роди Иосифа, мъжа на Мария, от която се роди Иисус, наричан Христос. И тъй, всички родове от Авраама до Давида са четиринайсет рода, и от Давида до Вавилонското преселение - четиринайсет рода, и от Вавилонското

преселение до Христа - четиринайсет рода. А рождението на Иисуса Христа стана тъй: след сгодяване на майка Му Мария за Иосифа, преди още да бяха се те събрали, оказа се, че тя е непразна от Духа Светаго. А Иосиф, мъж ѝ, понеже беше праведен и не желаше да я осрами, поиска тайно да я напусне. Но когато намисли това, ето, Ангел Господен му се яви насъне и каза: Иосифе, син Давидов, не бой се да приемеш Мария, жена си, защото заченалото се в нея е от Духа Светаго, тя ще роди Син, и ще Му наречеш името Иисус, защото Той ще спаси народа Си от греховете му. А всичко това стана, за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка, който каза: „*ето, девицата ще зачене в утробата си и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил*“², което ще рече: с нас е Бог. Като стана от сън, Иосиф направи, както му бе заповядал Ангелът Господен, и прие жена си. И не познаваше я, докле тя роди своя първороден Син, и той Му нарече името Иисус. (Мат. 1:1-25)

ТЪЛКУВАНИЕ И ПОУЧЕНИЕ

Първото Евангелие е написано от Матей, осем години след Христовото възнесение, второто от Марко, десет години след Христа, третото от Лука, след петнадесет години, а четвъртото от Иоан след тридесет и две години.

Когато написал първото Евангелие, Матей започнал Христовото родословие от Авраам и Давид, защото евреите обичали да изследват как Христос се е родил от Авраамовия и Давидовия род. За това Матей изброил всички родове от Авраам чак до Христовото рождение и го нарекъл *Син Давидов и Авраамов* (Мат. 1:1), за да се радват евреите, които биха повярвали, като чуят, че Христос се е родил от техните прадеди. Защото Бог беше рекъл на Авраам и Давид, че Христос ще се роди от тяхния род. За това и Матей започва от тях и казва: *Родословна книга на Иисуса Христа, Син Давидов, Син Авраамов* (Мат.1:1)

Иисус ще рече Спасител, а Христос означава помазан. Защото евреите имали в един рог осветен елей и когото поставяли за цар или свещеник, го помазвали с този елей и го наричали помазан. За това и Иисус бе наречен Христос (помазан). Защото бе помазан от Бога и за цар, и за Първосвещеник, като изпълни и двете, тоест: побди смъртта, като цар и принесе Себе Си в жертва за нас, като Първосвещеник. Матей Го нарекъл *Син Давидов*, защото имало и друг Иисус – Син Сирахов. Той споменал първо Давид, защото евреите почитали Давид повече от Авраам, понеже Давид бил избран за цар от Бога и най-много угодил на Бога. Давид е бил истински предобраз на Христа, защото, както Давид се

² Спасител

възцарил след нечестивия и отхвърлен Саул, така и Христос се възцари след грешния Адам, който бе изпъден от райското царство. *Авраам роди Исаака* (Мат. 1:2).

Матей започва Христовото родословие от Авраам, защото Авраам бил баща на евреите, от неговия род се роди Христос, а чрез Христа бяха благословени всички народи, които бяха проклети поради Адамовото престъпление. Матей не споменал Авраамовия син Измаил, а споменал само Исаак, защото евреите произлезли не от Измаил, а от Иисак, който бил добродетелен, като баща си Авраам.

Иисак бил подарен два пъти на баща си: първия път, когато Бог рекъл, че Сарра ще роди Иаков, а *Иаков роди Иуда и братята му* (Мат. 2:1). Споменава Иуда, защото от неговия род щеше да се роди Христос. Споменал и братята на Иуда, защото еврейският народ произлиза от дванадесетте синове на Иаков. Този народ се делил на дванадесет племена, а началник на всяко племе е бил по един от синовете на Иаков. Те се наричали патриарси на израилевия народ, от който се роди Христос.

След тях Матей изброил всички родове и праведници, чак до Христовото рождение, защото всички те били праведни и свети човеци, което ясно го доказват тяхната вяра и добрите им дела. Защото с вяра Авел принесе Богу приятна жертва и бе наречен праведник. С вяра Енох бе пренесен жив от този свят и не видя смърт. С вяра Ной направи кораб и се опази жив заедно с всички, които бяха с него. С вяра Авраам напусна родината си и се засели в чужда земя, която Бог му бе обещал. С вяра Сарра роди на старини Исаак. С вяра Авраам принесе сина си в жертва, като вярваше, че Бог може и заклан да възкреси. С вяра Иаков на умирање благослови синовете на Иосиф и се поклони на върха на жезъла му. С вяра Иосиф на умирање рекъл, че евреите ще излязат от Египет и поръчал да му вземат костите. С вяра се роди Мойсая и порасна, и напусна злочестивия фараон, и побягна от Египет. С вяра премина през Червено море, в което египтяните се издавиха. С вяра тримата юноши угасиха огнения пламък в пеща във Вавилон. С вяра Даниил затвори устата на лъвовете. С вяра и всички мъченици търпяха и получиха Небесното Царство, както казва апостол Павел: всички тези светии с вяра победиха царства, вършиха правда, получиха обещания, затулиха уста на лъвове, угасиха огнена сила, избягнаха острието на меча, от немощни станаха крепки (силни), бидоха силни на война, обърнаха в бяг чужди пълчища, възкресяваха починали и всички умряха с вяра, макар не всички да бяха получили преди това обещание от Бога, като Авраам и другите, но гледаха това мислено отдалеч с надежда (Евр. 11:4-40). Защото който има вяра, има и надежда и чака с търпение, както всички чакаме благата, които Бог е обещал да ни даде и които тези древни праведници са получили, някои с вяра, а някои с добри дела, защото един е Бог, една е Християнската вяра, едно е кръщението (Еф. 4:5). За това Бог иска и ние да бъдем едно (Иоан. 17:11, 21,22) да сме съединени (свързани) чрез вяра и любов, да имаме мир и

съгласие, да бъдем всички, като едно тяло и една душа, да се обичаме и уважаваме, като истински братя, защото сме родени от един купел на Кръщението от Светия Дух. Макар да сме различни по възраст и характер, Светият Дух още при кръщението ни е съединил да бъдем едно тяло. Но ако не се обичаме, ако не бъдем единомушни във всяко добро, ако не се пазим и не се подкрепяме един друг, тогава явно изгубваме благодатта (дарбата) на нашата вяра, която Бог ни е дал при светото Кръщение. Защото Бог и благодатта на Светия Дух е любов ([1Иоан. 4:8](#)), и който има любов, тоест, който обича хората, той живее в Бога и Бог живее в него, за това, братя християни, трябва винаги да имаме любов помежду си и ако сме прегрешили нещо пред Бога, да се покаем от все сърце, и като се очистим от телесните си и душевни мръсни грехове, да се причастим с Тялото и Кръвта Христови. Но който няма чисто сърце и не е подготвен чрез покаяние и изповед, да не се приближава до това страшно тайнство, защото сам себе си изгаря, както ясно казва свети апостол Павел: *„който се причастява недостойно, яде и пие своето осъждане“* ([Кор. 11:29](#)). А който се причастява достойно, той освещава и душата, и тялото си, както е казал Сам Христос: *„Който се причастява достойно, той живее в Мен и аз в него“*. Слава на Бога за вечни времена амин.

В НАВЕЧЕРИЕТО НА РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

*Ето, девица ще зачене в утробата си
и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил
(Ис. 7:14, Мат. 1:23)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Днес праведният Иосиф гледа със съмнение онова, което бе пророкувано преди толкова много години, иска да разбере онова, което бе скрито и от ангелите, съмнява се в онази утринна зора, света Дева Мария, която бе по света от ангелите, в което го уверява Божий ангел, както ще чуете от Евангелието сега.

Евангелие от Матей, зачало 2

рождението на Исуса Христа стана тъй: след сгодяване на майка Му Мария за Иосифа, преди още да бяха се те събрали, оказа се, че тя е непразна от Духа Светаго. А Иосиф, мъж ѝ, понеже беше праведен и не желаше да я осрами, поиска тайно да я напусне. Но когато намисли това, ето, Ангел Господен му се яви насъне и каза: Иосифе, син Давидов, не бой се да приемеш Мария, жена си, защото заченалото се в нея е от Духа Светаго, тя ще роди Син, и ще Му наречеш името Исус, защото Той ще спаси народа Си от греховете му. А всичко това стана, за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка, който каза: „*ето, девицата ще зачене в утробата си и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил, което ще рече: с нас е Бог. Като стана от сън, Иосиф направи, както му бе заповядал Ангелът Господен, и прие жена си. И не познаваше я, докле тя роди своя първороден Син, и той Му нарече името Исус*“. (Мат. 1: 18-25)

ТЪЛКУВАНИЕ

а да опише убедително как Исус се е родил от девица, както били предсказали пророците, евангелист Матей първо изброи времената на родословието Му и едва след това описал зачеването Му от Светия Дух. Тук има голяма и непостижима тайна. Вижте как Бог благоволил първо да сгоди Мария за праведния Иосиф, за да не пострада след това тя от юдеите, като я видят, че е непразна мома. Вижте как Бог я предпазва от това съмнение. Бог я поверил на Иосиф не за жена, защото той е имал жена и деца, а му я поверил, за да се грижи за нея, като за майка и дъщеря и да я пази чиста, което евреите не знаели, а мислели, че му е жена. Защото ако знаели, че Мария не е жена на Иосиф, а е неомъжена мома, то неминуемо щели да я убият, като блудница, когато видели, че е непразна от Светия Дух. Ако кажеше, че е девица, не би било възможно да и повярват, а биха казали: „*Къде се е чуло девица без мъж да зачене?*“. И

така щели да я убият, като блудница, макар да била по-чиста и от ангелите. Ако Христос извърши толкова чудеса и юдеите пак не Му повярваха, че е Бог, а си мислеха, че е син Иосифов, как щяха без никакво чудо да повярват, че Мария е недокосната девица? Самият Иосиф силно се съмнявал в нея, до като ангелът не му казал, че заченалото се в нея е от Духа Светаго. И щом Иосиф имал съмнение, то как щели да повярват евреите? Виждате ли колко голяма е тази тайна тук? За нея самите апостоли не са говорили често, те говорили повече за възкресението на Спасителя, а и самата Мария можела да докаже тази велика тайна. Защото, като намерила Христос, Който веднъж се бил изгубил в Иерусалим, тя му казала: „*Баща ти Иосиф и аз твърде много се измъчихме да Те търсим*“ (Лук. 2:48). Ако хората не мислеха така, Иисус нямаше да бъде наричан Син Давидов (Мат. 1:1, 9:27, 15:22, 20:30, 21:9,15, Марк. 10:47,48, Лук. 18:38,39), и ако не беше наречен Син Давидов, от това щяха да произлязат много други злини. Ангелът не казал за това рождение на никого друго, освен на Мария и Иосиф. Когато съобщил на пастирите, че се е родил Иисус, ангелът не им казал, че се е родил от девица чрез Светия Дух. Ангелът съобщил това единствено на Иосиф, от което той се убедил и не изпъдил Мария, а и слугувал със страх и уважение. И ако някой иска да разбере как това зачатие е от Светия Дух, както казал ангелът, знайте, че това е непостижимо за човешкия ум. Защото човешкият ум често не може да постигне неща, произлизащи от нашето човешко естество, а как може да постигне това, което стана от Светия Дух? И понеже това е непостижимо, за това и Матей не е рекъл друго, а само казал, че е от Духа Светаго (Мат. 1:20). Нека се засрамят онези, които искат да разберат първото Христово предвечно раждане от Отца. Защото, ако човек не може да си обясни земното Му раждане, което бе пророкувано преди толкова много години, то как може да постигне небесното, за което нито Гавриил, нито Мария са казали нещо повече от Светия Дух. А друго никой от тях не е казал, нито са можели да докажат, защото не са знаели много неща. Това, че Невместимият се вмести в Марииното сърце, че Този, който държи целия свят, се роди от жена, че тя Го роди, като девица и пак остана девица, че Бог стана човек и син на Мария, че Мария стана майка, всичко това бе пророкувано. А как стана? То е непостижимо и човек няма нужда да го изследва, и Иосиф също не го разбира, до като ангелът не му го казва. Но като гледал светата Дева непразна, мислел че е паднала в блудство с някого, за това бил много смутен и не знаел какво да прави, тъй като законът тогава повелявал блудниците да бъдат убивани с камъни. Праведният Иосиф си мислел, че ако я държи в къщата си беззаконието ще излезе наяве, а ако я предаде на съд, ще я убият. Но, понеже бил много добър човек, не и казал нищо, а намислил тайно да я изпъди. И в това голямо смущение, в което се намирал, му се явил насън Божий ангел и го уверил, че Мария е девствена, и че заченалото се в нея е от Духа Светаго. Виждате, кога му се явил ангелът, когато Иосиф видял с очите си, че тя е

непразна. Защото, ако му се бе явил преди това, той нямаше да повярва. За това и Мария не смеела да му съобщи, понеже мислела, че няма да и повярва, а чакала, до като дошло времето и тогава ангелът го уверил във всичко, когато му рекъл: Иосифе, сине Давидов, не бой се! С поменава му за Давид, от чието коляно щял да се роди Христос, и му казва да приеме годеницата си и да се радва, защото заченалото се в нея не е от блудство, а е от Духа Светаго. Тогава Иосиф се уверил, като видял, че ангелът разкрил помисъла му и му казал, макар да не е негов син, но той да му нарече името Иисус. Ето от тук ясно се вижда, че Иисус не е бил от Иосиф, а от Светия Дух, както и че името Му е донесено от небето и е наредено да бъде наречен Спасител, защото Той щеше да спаси народа Си от греховете му. Тук нарича Негов народ не само евреите, но и всички езичници, които ще повярват в Христа. От самото Иисусово име ясно се вижда, че Той е Бог, защото само за Бога е възможно да прощава грехове. И това, което ангелът казал, че девица ще роди син и човеците ще му нарекат името Емануил (Бог е с нас), тоест, човеците от делата Му щели да разберат, че Той е Бог, Който е дошъл сред човеците. Това не било нещо ново, а било пророкувано от пророците. Както пророците някога Го бяха нарекли „*скоро плени*“ (залови под стража), и Той, щом се роди, скоро плени злото и смъртта. Така Иосиф приел Мария и ѝ прислужвал със страх и уважение, и не познаваше я, докле тя роди. Не че после я е познал, напротив, никога не я е докоснал. Пиаснието много пъти има обичай да казва така. Както казва за Христа, че рекъл, че е с нас до свършека на света ([Мат. 28:20](#)). След това няма ли да бъде вече с нас? Истина е, че винаги ще бъде с нас. Така и тук казва: не познаваше я докле тя не роди. Нарекъл Христа първороден, защото Мария вече не родила друг син, освен Този, на Когото Иосиф дал името Иисус, както му наредил ангелът.

НА РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

Ето, благовестя ви голяма радост...

Защото днес ви се роди Спасител

(Лук. 2:10,11)

Благослови, отче!

Благочестиви Християни! Идете сега с лекокрилия си ум над Витлеемската пещера, за да чуете, какво казва архангел Гавриил на Витлеемските пастири. Той им казва ясно: Ето, благовестя ви голяма радост, която ще развесели целия свят. Ето, тя прогони смъртната тъмнина. Ето, дяволското царство бе потъпкано. Ето адът освобождава всички души, които бе погълнал. Ето заключеният рай се отвори, защото днес се роди великият Съветник на ангелите, силният Началник на бъдещия век, Спасителят на човешкия род, за Когото всички пророци предсказаха. Ето, днес се роди Небесният Цар заради човешкото спасение, във Витлеем Иудейски с голяма слава от безброй ангели. Ето, днес се покланят на Бога първо пастирите, а след това и мъдреците, както ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 3

Когато се роди Иисус във Витлеем Иудейски в дните на цар Ирода, ето, мъдречи от изток дойдоха в Иерусалим и казваха: де е родилият се Цар Иудейски? Защото видяхме звездата Му на изток и дойдохме да Му се поклоним. Като чу, цар Ирод се смути, и цял Иерусалим с Него. И като събра всички първосвещеници и книжници народни, питаше ги: де трябва да се роди Христос? А те му казаха: във Витлеем Иудейски, защото тъй е писано чрез пророка: „и ти, Витлееме, земя Иудина, никак не си най-малък от Иудините воеводства, защото от тебе ще излезе Вожд, Който ще пасе Моя народ Израиля“. Тогава Ирод тайно повика мъдреците и узна от тях точно за времето, когато се е появила звездата, и, като ги изпрати във Витлеем, каза: идете, разпитайте грижливо за Младенеца и, като Го намерите, обадете ми, за да ида и аз да Му се поклоня. Те изслушаха царя и заминаха. И ето, звездата, която бяха видели на изток, вървеше пред тях, докато дойде и се спря над мястото, дето беше Младенецът. А като видяха звездата, те се зарадваха с твърде голяма радост. И като влязоха в къщата, намериха Младенеца с майка Му Мария и паднаха, та Му се поклониха, и като отвориха съкровищата си, принесоха Му дарове: злато, ливан и смирна. И като получиха насъне откровение да се не връщат при Ирода, те заминаха по друг път за страната си. (Мат. 2:1-12)

ТЪЛКУВАНИЕ

Христос се родил във Витлеем Иудейски, когато приключило царуването на Иудиното племе и царувал Ирод, който бил идумеец, а не иудеин, точно както били казали пророците: „*Когато се свърши царството на Иудиното племе, тогава ще се роди Христос*“. И когато се родил, трима влъхви, тоест трима персийски царе, които били идолопоклонници, дошли в Иерусалим от изток да се поклонят на Христа, за голямо осъждане на евреите, които гонели Христа. Тези влъхви знаели от Валаамовото пророчество ([Числ. 24:17](#)), че когато изгрее звездата от изток, ще се роди силен Цар, и за това били дошли да Го видят. Като питали в Иерусалим: Де е родилият се Цар Иудейски? Защото видяхме звездата му на изток и дойдохме да му се поклоним. Не си мислете, че тази звезда е била като тези, които виждаме сега, тя е била някаква Божия сила, защото, когато влъхвите вървели, и тя се движела, а когато почивали, и тя стояла на място. И се движела от изток на юг, на където вървели и влъхвите. И когато стигнали до Иерусалим, звездата по Божия воля спряла, за да ги накара да питат за Христа и да се разчуе за какво са дошли. Но като питали, смутил се не само Ирод, но и целият Иерусалим, като чули, че се е родил велик цар. Ирод се смутил, защото бил другоплеменик и мислел, че ще изгуби царството, понеже знаел, че е недостоеен да царува. А евреите се смутили, понеже не гледали, какво пишат пророците, та да се радват за това, че им се е родил цар да ги опази. Когато Ирод попитал учените евреи, къде ще се роди Христос, те му казали, както пишат пророците, че Христос ще излезе от малката и скромна Иудина земя, която сега стана много прочута, заради Христа, защото хора от цял свят идват да се поклонят на светия Витлеем. И както пророците казвали, че Христос ще излезе от Иудината земя, така и Той не седял във Витлеем, а излязъл в Назарет, който после опазил, и наставлявал хората, като истински цар, а не като другите царе, които са вълци и грабители. Тогава Ирод, като намислил да убие Христа, се боял от евреите, да не би да скрият Детето (Христос), като си мислят, че Той ще ги избави. За това тайно повикал влъхвите и ги разпитал за времето на появяване на звездата, защото тя се явила на влъхвите много прди Христовото раждане. Тъй като влъхвите живеели много далеч и трябвало да ги доведе, когато Христос се роди, та да му се поклонят, до като Той още е в пелени. И когато ги пуснал, Ирод им поръчал да му съобщят, като Го намерят. Щом излезли от града, звездата пак им се явила и като ги завела при Младенеца, слязла от височината до самата Му глава. И като видели това, те се зарадвали, че са намерили Този, Когото търсели. И като влезли, намерили Детето да лежи повито в пелени в яслите, поклонили Му се и Му подарили злато, ливан и смирна. Злато, като на цар, ливан, като кадило на Бога, а смирна, като на смъртен, с която евреите намазвали телата на починалите, за да не изгниват. Защото Валаам е казал за Христа:

прострял се е, лежи като лъв ([Числ. 24:9](#)), нарича лъв царуването Му, а лежане, смъртта Му. И като дали на Христа дара, Бог им явил на сън да си тръгнат по друг път и да не ходят при Ирод. И те, без да се уплашат от преследване от страна на Ирод, си тръгнали по друг път към родината си и там открито проповядвали, че се е родил Христос, Който ще избави света от дяволското робство.

ПОУЧЕНИЕ

 , радост голяма, неизказана и силно желана от незапомнени времена! Погледнете сега във витлеемската пещера. Но какво голямо нещо ще видите? Ето вътре едно малко Дете лежи, повито, в ясли. Но дали То е нашият Спасител? Архангел Гавриил ясно казва, че Той е спасителят на целия свят. И пророк Захария ни казва да се радваме, защото нашият Цар идва да ни спаси ([Зах. 9:9](#)). О, пророче Божий! Това ли е Христос, нашият Цар? Но така ли се раждат царете в пещери? Щом като това е нашият Цар, къде Му е царското обзавеждане и велможите? Там виждаме само Иосиф и Мария, и едно осле (магаренце), на което пътувала непразната Дева. О, голямо чудо! Виждате ли на какво място се ражда Христос, Небесният Цар? В едно малко и сиромашко село, а не в голям и славен град. Помислете, може ли да съществува по голямо смирение от това? Бог да се повие в пелени и да легне в ясли на добитък! А не на престол от слонова кост, като Соломон ([3 Царств. 10:18](#)) или на лъвска каляска, като Аврелий, а с голяма кротост, с мир и тишина, с каквито никога не е идвал на земята, както сега. Той някога дошъл в рая по пладне, но не с гняв, изпъдил Адам от рая и го осъдил да изкарва прехраната си с пот. Дошъл при Ноевите потомци, когато правели кулата, и като им смесил езиците, ги разпилял по целия свят. Дошъл в Содом и го направил на прах и пепел, а сега дойде с голяма кротост, не да съди, а да ни избави от Адамовото осъждане, не да ни мъчи, а да се мъчи за нас и да ни избави от идолопоклонството, и от дявола. Защото преди Христа целият свят почитал за бог дървета, камъни, човеци, домашни и диви животни, лук, чесън и много други такива неща, и като умирали, всички отивали в ръцете на дявола. И по цялата земя е имало сякаш тъмнина и всички хора са ходели по нея, като слепи и не са знаели как да се избавят от тази тъмнина, и как да се отърват от дявола. За това Бог трябваше, да се роди от Светата Дева Мария, да стане човек и да избави света. И като се роди, просвети цялата земя и избави човешкия род от дяволското робство. О наше голямо благополучие и веселие! Вижте, какво проклетие е имало до тогава, а сега какво благословение и какъв мир има между Бога и човеците. Сега няма предишната тъмнина на идолопоклонството, а всичко грее от светлина и правдина.

Така че дори и дяволските идоли онемели. Защото когато след рождеството римският император Август попитал делфийският идол Аполон, защо вече не дава отговор, като го пита за нещо, той рекъл:

„Христос ми заповяда, вече да не приказвам, а да ида в ада. За това мълча и ето, отивам в ада“. Императорът много се почудил на това и като се прибрал в Рим, направил на Христа жертвеник с надпис: „Жертвеник на новородения Бог“. Наистина не може да се изкаже лесно, колко неизброими блага получихме от Христовото раждане. Защото Той не само ни просвети и ни упъти към истината, и не само ни избави от дявола, но и ни направи наследници на безкрайното Си Небесно Царство. За което сме длъжни винаги да благодарим на Бога и гръмогласно да казваме: „Чуйте всички народи, които живеете по земята, чуйте и разберете, че Бог изля върху нас голямата си милост, избави ни от дявола и ни подари Небесното Царство. Слава на Него във вечните векове, амин“.

В НЕДЕЛЯ СЛЕД РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

*Ще изгрее звезда от Иакова
И ще се издигне човек от Израиля*
(Числ. 24:17)

Благослови, отче!

Чувате ли, благочестиви християни? Когато пророкувал за Иисус Христос, Валаам казал и за звездата, която щяла да се появи по време на Христовото рождество, и рекъл: „*Ще изгрее звезда от Иакова и ще се роди човек от Израиля*“. И когато евреите, дошли от Египет, завзели много палестинска земя, цар Валак се уплашил от тях и изпратил Валаам да ги прокълне, та да не идват в неговата земя. А Валаам, като отишъл, не прокълел евреите, а ги благословил и им пророкувал за онази звезда, пророчество, което всички тогавашни звездобройци изучавали и си го предавали един на друг. И постоянно гледали за онази звезда и щом тя се появила и тримата източни царе я видели, те веднага взели дарове и тръгнали след звездата, за да стигнат до родилия се Христа и да му се поклонят. Но когато звездата изчезнала край Иерусалим, те влезли при самия Ирод и му казали всичко, и когато пак излезли от Иерусалим, звездата пак им се явила и ги завела при новороденото Дете. И като му се поклонили и Го дарили със злато, ливан и смирна, тогава Божий ангел им се явил на сън и им казал, да не се връщат при Ирод, а да си тръгнат по друг път, а на Иосиф казал да бяга с Младенеца, както ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 4

А след като си отидоха, ето, Ангел Господен се явява насъне Иосифу и казва: стани, вземи Младенеца и майка Му, и бягай в Египет, и остани там, докле ти кажа, защото Ирод ще търси Младенеца, за да Го погуби. Той стана, взе Младенеца и майка Му нощем, и замина за Египет, и там стоя до смъртта Иродова, за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка, който казва: „от Египет повиках Сина Си“. Тогава Ирод, като се видя подигран от мъдреците, твърде много се ядоса и прати, та изби всички младенци във Витлеем и във всичките му предели, от две години и надолу, според времето, което бе точно узнал от мъдреците. Тогава се сбъдна реченото от пророк Иеремия, който казва: „глас бе чут в Рама, плач и ридание, и писък голям, Рахил плачеше за децата си, и не искаше да се утеши, защото ги няма“. А след като умря Ирод, ето, Ангел Господен се явява насъне Иосифу в Египет и казва: стани, вземи Младенеца и майка Му и иди в земята Израилева, защото измряха ония, които търсеха душата на Младенеца. Той стана, взе Младенеца и майка Му, и дойде в земята Израилева. Но като чу, че в Иудея царува Архелай, наместо баща си

Ирода, уплаши се да иде там, и след като получи откровение насъне, замина за пределите Галилейски и, като дойде, засели се в един град, наричан Назарет, за да се сбъдне казаното чрез пророците, че Той ще се нарече Назорей. ([Мат. 2:13-23](#))

ТЪЛКУВАНИЕ

лагочестиви християни! Виждате ли, как Бог привлякъл звездобройците към вярата, чрез звездата и като пристигнали в Иерусалим, научили от пророческите книги, че Христос ще се роди във Витлеем, което казали и учените евреи на Ирод, когато ги попитал. И след като се поклонили на Младенеца, си тръгнали по друг път, както им поръчал ангелът, мъдреците пристигнали в родината си и проповядвали славното Христово рождество по цялата източна страна, и укорявали Иродовото мъчителско беснееие. Вижте как Бог се надсмива на враговете Си, за да осъзнаят безумието си. Някога Той се надсмял на фараона, чрез евреите, когато ги извел от Египет, така както сега над Ирод чрез тримата влъхви (звездобройци). Защото и двамата са били детеубийци: фараонът хвърлял еврейските деца в реката Нил, Ирод изклал витлеемските деца. Защото Ирод, който бил смутен заради Христовото раждане, като видял, че останал излъган от влъхвите, които не се върнали да му съобщят къде е Христос, а си тръгнали по друг път, се разгневил много и заповядал да избият всички малки деца до двегодишна възраст в цялата витлеемска държава, за да погуби и Христа. Напразно се мъчил Ирод да убие Христа, защото до като Ирод се намери да изколи децата, ангел Божий прдупредил Иосиф и той побягнал с Христа към Египет. Виждате ли сега ясно, защо Бог поверил Мария на Иосиф? Бог знаел всичко, което щяло да стане и за това му я поверил, за да се грижи за нея. Преди това Иосиф много се съмнявал в Мария, като я гледал непразна, но като родила и като видял толкова много ангели над Витлеемската пещера да пеят толкова сладко и да славят Бога, тогава напълно се убедил, че това било от Светия Дух, както и от това, че ангелът му казал да ѝ послугува със страх и уважение, и не му рекъл : „*Вземи детето си и жена си*“, а казал: „*Вземи Младенеца и майка Му и бягай в Египет, защото Ирод побесня от гняв и ще търси Христа да Го убие*“. Християни! Вижте как Сам Бог бяга от гнева, за да ни научи да не бъдем горделиви и да не се хвърляме сами в беда, а да се пазим от гнева. И с това бягство Христос искал да убеди света, че наистина, а не призрачно е станал човек. Христос бяга, защото ако стоеше, Ирод щеше да Го убие и човешкото спасение щеше да се осуети, или пък ако Ирод не успееше да го убие, тогава еретиците щяха да кажат, че Христос е приел призрачно тяло, както после и без това казваха. За това бягаше Христос, та нито да навреди на човешкото спасение, нито да даде на еретиците повод за съмнение. И отиде в Египет, за да просвети и него и да го очисти от идолските мърсотии. Две най-тъмни и мръсни страни

имало на света: Вавилон и Египет, които Бог просветил: Вавилин, с поклонението на звездобройците, а Египет със Своего бягство. Вижте Иродовата глупост, вижте безумието и злонравието му, той се мъчи да победи Бога и се чуди как да погуби Христа, а изобщо не съобразил, че ако Младенецът (Христос) не е от Бога, няма защо да се бои от Него, ако ли пък е от Бога, то не ще може да Го убие. Защото до като Ирод се нахранил, Иосиф избягал в Египет и останал там до Иродовата смърт, за да се сбъдне пророчеството на Осия, което казва: „*от Египет повиках Сина*“ (Ос. 11:1). Евреите твърдят, че това е казано за тяхното излизане от Египет, но това не е истина, защото тогава те са били идолопоклонници, а не синове. А това е казано за Христос, Който бягал в Египет, като човек и Бог Го повикал от там, чрез ангел. Ирод напразно посякъл толкова много невинни дечица, които получили от Бога голяма слава, защото всеки който се мъчи за правдата, получава такава слава. И така, след като Ирод погубил толкова много деца, по цял Витлеем настанал голям плач и писък за децата, които вече били отишли да почиват в Божиите ръце. Бог знаеше, че ще стане това детеубийство, защото за него бе пророкувано и от пророците, които са казали: „*Настана плач в Рама, когато Рахил оплакваше чедата си*“. Рама е едно високо място в Палестина, а Рахил нарича Витлеем, където била погребана Рахил.

Когато Ирод избил децата, тогава Бог и на него му скъсил живота, защото като го прихванала една люта треска, краката му отекли, срамните му членове изгнили и умрял смрадно и гнусно. Но понеже знаел, че всички хора ще се радват, като умре, заповядал на сестра си Соломония и на зет си Александър да съберат всички богати евреи от Иерусалим, да ги затворят и щом издъхне, да ги посекаат, за да настане голям плач и не да се радват за неговата смърт. И така щом Ирод умрял, ангел Божий съобщил на Иосиф в Египет да заведе Христа в Израилевата земя, за да не порасне Христос в Египет и за да не би после Евреите да кажат, че Той се е научил в Египет на магии и за това прави чудеса. И когато Иосиф се върнал с Христа, се уплашил от Архелай, който царувал на бащиното си място, защото и той бил зъл, като баща си Ирод. За това Иосиф отишъл с Христа в галилейския град Назарет, както му явил Бог на сън, защото там не знаели много за Христовото раждане. И така се сбъднало пророчеството на Исаия и Даниил, които казали, че Той ще се нарече Назорей, тоест свят. Христос и преди това бил в този град, защото когато влъхвите Му се поклонили и си тръгнали, Христос излязъл от Витлеем и отишъл в Назарет, от където го донесли на четиридесетия ден в Свята Святих и Го посрещнал праведния Симеон и пак се върнал в Назарет, от където после побягнал към Египет.

ПОУЧЕНИЕ

Благочестиви християни! Ето живи бяхме да се поклоним и тази година на Христа, Който станал Дете, за да ни избави от детинския ум и неверието, та да не се покажем неблагодарни за Неговото рождество както Ирод, а за слава Божия да изоставим всяка неправда и чистосърдечно да славим Бога и да Му благодарим, за това, че не се погнуси от нас, а слезе от небето и ни избави от ръцете на дявола. И при положение, че Бог се смири толкова много заради нас, то помислете, колко повече трябва да сме смирени, търпеливи и послушни един, към друг ние, както сам Христос бе послушен, към Бога, *дори до смърт, и то смърт кръстна (Фил. 2:8)*. Защото смирението, покорността и послушанието са нещо много добро, за което свети апостол Павел казва: „*Братя, покорявайте се един другиму със страх Божий. Жените на мъжете, чедата на родителите, младите на възрастните, слугите на господарите, хората от простолюдието на началниците, първосвещениците, свещениците, царските служители и на всеки човек, защото така иска Божията воля*“. Виж (Еф. 5:21, 22, 6:1, 5, Кол. 3:18, 20, 22, Рим. 13:1). И така да празнуваме светите Божии празници с голяма чистота, а не с гордост, ядене, пианство и свирни, което е омразно пред Бога. И да гледаме да не ядем и пием без мярка, а да дадем и на гладните сиромаси, за да бъде и нашето празнуване приятно на Бога. Защото този, у когото няма смирение, любов и милост, трудно ще види Божието лице. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В НЕДЕЛЯ ПРЕДИ КРЪЩЕНИЕ ХРИСОВО (Богоявление, Йордановден)

*Ето, Аз изпращам пред лицето Ти
Моя Ангел да приготви пътя Господен
(Мат. 3, 3-4, Марк 1, 2:3)
Благослови, отче!*

Благочестиви християни! Днес земният ангел и небесният човек, свети Йоан Предтеча гръмогласно вика, да приготвим сърцата си за евангелската проповед, която е основата на нашата вяра, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Марко, зачало 1

Начало на Евангелието на Исуса Христа, Сина Божий, както е писано у пророците: „ето, Аз изпращам пред лицето Ти Моя Ангел, който ще приготви Твоя път пред Тебе“. „Гласът на викация в пустинята говори: пригответе пътя на Господа, прави правите пътеките Му“. Йоан кръщаваше в пустинята и проповядваше покаяно кръщение за опрощаване грехове. И излизаха при него цялата Иудейска страна и иерусалимци, и всички се кръщаваха от него в река Йордан, като изповядваха греховете си. А Йоан носеше дреха от камилска вълна, и кожен пояс на кръста си, и ядеше акриди и див мед. И проповядваше, думайки: след мене иде по-силният от мене, на Когото не съм достоен да се наведа и развързва ремъка на обувката Му, аз ви кръстих с вода, а Той ще ви кръсти с Дух Светий. (Марк.1:1-8)

ТЪЛКУВАНИЕ

Свети Йоан Предтеча е най-последният пророк, който е бил краят на Стария Завет и началото на Новия, тоест на Христовото Евангелие. Той е бил изпратен от Бога шест месеца преди Христовото кръщение да проповядва на евреите, че Христос ще се яви, както бяха казали пророците от името на Бога: „Ето, Аз изпращам пред Теб Моя ангел да приготви път за Теб и да изправи Божиите пътеки“. Свети Йоан е наречен от пророците ангел заради ангелския си чист живот, а пътят, който ще приготви, са еврейските сърца, които той приготвил с проповедта си да приемат Христа. Нарича Божии пътеки Стария Завет, който някога им бил път, а после поради тяхното невнимание станал пътека. А пустиня било еврейското събрание, което било празно от към добри дела. И когато свети Йоан бил в пустинята, дошли някои изпратени свещеници от Иерусалим и го попитали: „Кой си ти“ а той им казал: „Аз съм гласът, който вика в пустинята да пригответе Господния път, тоест вашите сърца, за да

приемете Христа“. И в това време, като кръщавал в Иорданската пустиня довеждал човеците до покаяние и проповядвал, че Христовото кръщение ще бъде за опрощаване на греховете, а той само им проповядвал да се покаят и да повярват в Христа, за да получат опрощение на греховете си. И казал: *„Аз ви кръщавам с вода, а Христос ще ви кръщава със Светия Дух“*. С тази проповед за Христовото идване и кръщение той приготвил еврейските сърца като път, за да повярват в Христа, щом Той се появи, защото при него в пустинята идвали хора от всички еврейски страни и като си изповядвали греховете, той ги кръщавал в реката Иордан. И тези от тях, които с вяра били кръщавани от Иоан, после повярвали в Христа и били кръщавани и в Неговото име.

До като живеел там в пустинята и кръщавал, свети Иоан носел дреха от камилска вълна и кожен пояс и се хранил с див мед, събиран от дивни пчели, и акриди. О чудно нещо! Вижте най-големия пророк на света, какви груби дрехи носи и каква сурова храна яде, и е живял чисто, като ангел. За това Бог го прослави и каза, че на света не се е раждал по-голям човек от Иоан Кръстител ([Мат.11:11](#)). Той бил толкова смирен, че и когато целият народ казал за него, че той е Христос, той чистосърдечно изповядал и рекъл, че не е Христос, а е слуга Христов и е по долен от слуга. Защото един слуга има власт да пипне обувките на господаря си, а Иоан казал, че не е достоен дори да пипне обувките на Христос. Макар да бил най-големия пророк, макар да бил осветен още от майчината си утроба и макар да бил земен ангел, небесен човек и Христов проповедник, пак изповядал, че не е достоен да развърже връзките на Христовите обувки, и казал: *„След мен идва Един, Който съществуваше преди мен, но се роди на земята след мен. Той е творецът на целия свят и е Царят на всички царе. Той е всемогъщ и има власт над всичко. За това аз не съм достоен дори да пипна обувките Му. Защото Той има божество, а аз съм земя и пръст, аз кръщавам с вода и не мога да ви дам Светия Дух, а Той ще ви даде и Светия Дух и ще ви направи синове Божии и наследници на Небесното Царство“*.

Ето, от тук виждате ясно каква голяма сила има нашето кръщение, което не само опрощава нашите самоволни грехове, но и праотческият Адамов грях, не се заличава, а опрощава и с нищо друго, освен с кръщение в Христовото име, както е рекъл Сам Христос: *„Който не се роди от вода и Дух, няма да види Небесното царство“*. ([Иоан. 3:5](#)), защото, който се кръщава, се ражда душевно от вода и Дух. И в тази вода греховете на човека невидимо се събличат от него и той се помирява с Бога по отношение на Адамовата вражда, която Бог имаше срещу него заради престъплението му, тогава човек става син Божий и достоен за Небесното царство, тогава Бог се вселява с Христа в неговата душа и той получава умно просвещение, дар от Светия Дух и става Божий избранник. Защото, който е кръстен в името на Светата Троица, ако пази тялото и душата си от грехове, след смъртта си ще отиде направо в Небесното царство (рая) и

ще се радва безкрайно на богатата, които ще получи след Страшния Божи съд, а който след кръщението си е окалял тялото и душата, няма да види Небесното царство, ако не се измие с покаяние. Защото след кръщението греховете се измиват или с второто, или с третото кръщение, тоест или със слъзно покаяние, или с мъченическо кръвопролитие, както са се кръщавали мнозина мъченици с пролятата си за Христа кръв, както първомъченик Стефан и много други. А покаянието Сам Бог го остави, като второ кръщение за грешниците, когато даде власт на апостолите да връзват и развързват (да прощават) човешките грехове. За това всички сме длъжни, щом съгрешим да се каем както Давид, който всяка нощ е измивал със сълзи леглото си, като Манасия, като ниневитяните с пост и плач, като митаря със смирение, като Петър с плач. Защото Бог е милостив и щом види нашия плач и чисто покаяние, тогава и той ще умие греховете ни с нашите сълзи, защото на света няма човек без грях, само Бог е без грях. Нему слава във вечните векове, амин.

В НЕДЕЛЯ СЛЕД КРЪЩЕНИЕ ХРИСОВО (Богоявление, Йордановден)

*Народът, който седеше в мрак,
видя голяма светлина!*

(Ис. 9:2, Мат. 4:16)

Благослови отче!

Благочестиви християни! Нашата Православна Църква е наредила на всеки царски празник да празнуваме и предпразненство, и след празненство, първото е за посрещане на празника, а второто, за да благодарим, както днес празнуваме, за да благодарим за Христовото кръщение, при което стана обновление на душите ни, което не може да се разбере с ум, защото то довежда и възрастния човек до младенчески безгрешен живот, щом се кръсти, но този дар не е от водата, в която се кръщаваме, а от освещението от Светия Дух. Водата е само, за да видим образ, в нея греховете ни се измиват невидимо, щом тялото се потопи. Защото човек се състои от видимо тяло и невидима душа, за това се кръщава с видима вода и невидим Дух. С водата се умива тялото, а с Духа се освещава душата. Но и водата, в която се кръщаваме, не е обикновена, защото е осветена от свещеник, чрез Светия Дух. И така човек се ражда душевно, щом бъде потопен три пъти в тази вода, с което показва трите Божии Лица или тридневното Христово възкресение и става наследник на Божието Царство, ако постъпва в съответствие с Божиите заповеди, както послушният син става наследник на бащиния си имот, но ако не е послушен, той не е достоен да бъде наследник, както повелява законът. Човек, който не слуша Божия закон, бива оставен от Бога, както е изоставен днес Назарет от Христа, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 8

Като чу Иисус, че Иоан е предаден, отиде в Галилея, и като остави Назарет, дойде и се засели в Капернаум крайморски, в пределите Завулонови и Нефталимови, за да се сбъдне реченото чрез пророк Исаия, който казва: „земята Завулонова и земята Нефталимова, на крайморския път, отвъд Йордан, езическа Галилея, народът, който седеше в мрак, видя голяма светлина, и за ония, които седяха в страна и сянка смъртна, изгря светлина“. Оттогава Иисус начена да проповядва и да казва: покайте се, защото се приближи царството небесно. (Мат.4:12-14)

ТЪЛКУВАНИЕ

Като се върнал от Египет на осемгодишна възраст, Иисус Христос отишъл в град Назарет, където живял до тринадесетата Си година, а като станал на тридесет години, отишъл в пустинята и постил четиридесет дни и четиридесет нощи, през което време дяволът го изкушавал, там когато Христос огладнял, дяволът Му казал да каже на камъните да станат на хляб, та да яде. Като грабнал Христа от там, дяволът Го занесъл в Иерусалим на храмовата стряха и Го карал да скочи от там. След това Го занесъл на една много висока планина и като Му показал всички царства на света, Му казал, че ще Му ги подари, ако му се поклони. Тогава Христос се разгневил на дявола и го изпъдил. От там Христос пак отишъл в Назарет и живеел там. А свети Иоан Кръстител, който вече бил напуснал Иорданската пустиня и живеел сред евреите, много пъти укорявал цар Ирод за беззаконието му, за това, че взел жената на брат си Филип, за което Ирод се разгневил и затворил Иоан в тъмницата, и като празнувал рождения си ден заклал Иоан, а Христос, като чул това, напуснал Назарет, излязъл от иудейските земи и отишъл в Галилея, в която живеели евреи и елини. Христос се скрил от Ирод, за да ни научи да се пазим от злото и да не тичаме сами безрасъдно, към бедите. Христос отишъл в Галилея поради Иродовата завист и се заселил в град Капернаум, който е разположен край морето в пределите Завулонови и Нефталимови, за да се изпълни пророчеството на Исаия, който казал: *„земята Завулонова и земята Нафталимова.... край морският път, отвъд Иорданската стена, езическа Галилея, която седеше в мрак, видя голяма светлина“* (Ис. 9:1,2). Вижте как Исаия не казал само „Галилея“, а казал: езическа Галилея, защото, когато дошли от Египет, евреите се заселили в земите край Иордан, в които имало много трева за добитъка им. А асирийският цар Сенахирим, като поробил евреите, взел онова място и го заселил с елини, които се наричали самаряни от планината Самор. И там станали две Галилеи: елинска и еврейска, в която се явил Христос след възкресението Си.

Ето в тази Галилея хората седели в мрак (в грях) и в смъртната сянка на закона. Те видели голяма светлина, тоест Христа или Евангелието, което ги просветило да познаят Бога. Защото от тогава Иисус започна да проповядва и да казва: покаяйте се, защото се приближи небесното царство.

От както Ирод затворил Иоан и го убил, от тогава Христос започнал да поучава, а преди това седял и чакал Иоан да свидетелствува за Него и да Му подготви пътя, за да повярват в Него, както било казано от пророците: *„Ето Аз изпращам пред лицето Ти Моя Ангел, който ще приготви Твоя път пред Тебе“* (Мал. 3:1, Марк. 1:2). И така, след като казаното от пророците се сбъднало, Христос започнал да поучава и казвал: Покайте се, защото се приближи небесното царство, тоест приближи се Христос, Евангелието и добрият живот, защото когато живее чисто, като ангел, човек е небесен и е в рая. От тук ясно се вижда, че Небесното царство е в

нас, ако живеем, както ни повелява Евангелието. Защото царството небесно не е ястие и питие, а правда, мир, въздържание, милост и любов (Рим. 14:17). Ако имаме тези неща, то небесното царство е в нас, ако пък ги нямаме, значи сме много далеч от него, защото сам апосол Павел казва: „Който е блудник, прелюбодеец, пияница, грабител, немилостив и несправедник, няма да види небесното царство“ (1Кор. 6:9,10).

Ето че Небесното царство е вътре в нас. Защото Христос се яви на земята, за да ни упъти към спасението, да ни отвори рая, да развали враждата, която Бог имаше с нас, да ни помири с Бога и да излее Светия Дух в сърцата ни, да ни освети и прослави заради голямата Си милост. Безгрешният се кръсти на Йордан, за да ни очисти от греховете ни и да ни избави от дяволското робство. И ни остави светото Кръщение, като скъпоценен дар. Трябва да го пазим чисто и непорочно, тоест да не замърсяваме устата си с лъжа, клевета, хула, обида и срамни приказки. Да не помрачаваме очите си с грешно поглеждане, да пазим сърцето си от лукави помисли и всички членове, от неправда и беззаконни дела, за да отидем пред Бога чисти, каквито сме излезли от светото Кръщение. Защото ние сме измити с кръвта Христова и сме изкупени скъпо с Неговата кръв. За това трябва да се пазим от грях, за да не ни излъже нещо светско, да не гледаме, че светския грях е сладък, а да мислим, че той завлича човека в безкраен огън. Мислете че смъртният час и Страшният Божи съд наближават, нощта премина и денят наближава. Нощта е тукашния живот, в който ходим, като в тъмнина и крием мръсните си дела, а денят е Страшният съд, на който ще излязат на яве всичките ни скрити дела, заради които ще се посраим пред Бога, пред ангелите и пред целия свят.

ПОУЧЕНИЕ

За това трябва и ние вече да оставим нашите грехове, да се покаем и изповядаме. Защото ние, които сме съгрешили, няма да получим спасение, ако не се покаем от все сърце, както ниневитяните и ако не поплачем за греховете си, докато не е дошъл смъртният час, за да умилимо Бога. Добре е човек да не съгрешава и тогава не трябва да се кае, нито да плаче, но понеже сме слаби човеци, много пъти се случва да съгрешаваме поради невнимание, за това и трябва да се каем. О колко е блажен онзи, който не е съгрешил след кръщението си! Защото е чист, като ангел. А който е съгрешил, трябва да плаче много и да пролее сълзи, колкото водата с която е кръстен, за да се измие от греховете си, и тогава ще получи опрощение, както мнозина грешници са се измили с плач от греховете си. Но само плач без добри дела не помага нищо. А когато е съчетан с други добродетели, като пост, молитва, милостиня и други, тогава помага много. Но какво трябва да направим ние, които сме съгрешили след кръщението си? Трябва много да благодарим на Бога, Който ни е оставил, като второ кръщение покаянieto и сълзите, с които се

измиваме втори път от греховете си, като с кръщение. Защото ако не беше покаянието, не знам кой щеше да получи спасение. Но милостивият Бог ни даде не само второ кръщение (покаянието), но и трето, което е най-славно, тоест мъченическо кръвопролитие. Защото най-блажен е онзи който, когато стане нужно, пролее кръвта си за православната ни християнска вяра. Но човек не бива да се хвърля в беда самоволно и без нужда, а който претърпи мъчение и насилствена смърт, тогава когато стане нужно, ще бъде увенчан от Бога, като мъченик. Така и който робува на чужд народ с голямо потисничество и не се отрече от вярата си и от Бога, а търпи до като дойде времето, ще получи от Бога голяма награда за търпението си. Като грешни човеци сме длъжни да търпим, да се надяваме на помощ от Бога и Той ще уреди и ще направи всичко, каквото трябва. Нему слава във вечните векове, амин.

В НЕДЕЛЯ НА МИТАРЯ И ФАРИСЕЯ, ЗА ГОРДОСТА

Не съдете, за да не бъдете съдени!

(Мат. 7:1),

казва Христос в Евангелието.

Благослови, отче!

След като бил кръстен от Иоан и отишъл в Назарет, Иисус Христос седял там, до като Ирод обезглавил Иоан и след, като го посекли, Христос илязъл от Галилея и като повикал със себе си апостолите Петър, Андрей, Иаков, Иоан и другите, ходел из цялата галилейска земя да поучава, да проповядва Евангелието и да изобличава всяка човешка неправда и всяка гордост, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 59

Рече Господ тази притча: Двама човека влязоха в храма да се помолят: единият фарисеин, а другият митар. Фарисеинът, като застана, молеше се в себе си тъй: Боже, благодаря Ти, че не съм като другите човеци, грабители, неправедници, прелюбодейци, или като тоя митар: поста два пъти в седмица, давам десятък от всичко, що придобивам. А митарят, като стоеше надалеч, не смееше дори да подигне очи към небето, но удряше се в гърди и казваше: Боже, бъди милостив към мене грешника! Казвам ви, че тоя (митар) отиде у дома си оправдан повече, отколкото оня (фарисея), понеже всеки, който превъзнася себе си, ще бъде унижен, а който се смирява, ще бъде въздигнат. (Лук. 18:10-14)

ТЪЛКУВАНИЕ И ПОУЧЕНИЕ

Слагочестиви Християни! Няма по-гнусен и омразен грях пред Бога от гордостта и осъждането, както ясно ни доказва днешното евангелие. Защото, като ходел из Галилея и видял омразната гордост на някои хора, които се мислели за чисти и праведни, Иисус Христос, за да изцели горделивата им мисъл, казал пред тях днешната притча, която ни дава пример да се подготвим за приближаващия пост и да размислим от кои грехове сме повредени, та да ги отсечем от нас, за да не може дяволът да ни навреди през поста, защото дяволът винаги се мъчи да вкара човека в различни грехове. И гледа, към който грях има склонност човек, на там да го тегли. Ако човек е раздразнителен, гледа да го вкарва в кавга, завист и убийство, ако е немилостив, гледа да го вкара в скъперничество, сребролюбие и така нататък. А щом види някого да постъпва в съответствие с Божиите заповеди и да живее добродетелно, тогава се мъчи да го направи горделив и хулител, което е най-омразно пред Бога. Защото един човек, колкото и да е грешен, като се смири пред Бога и се покае от

все сърце, получава опрощение, а когато се гордее и хули другите хора, дори да е изпълнил целия закон, трудът му е напразен.

За това и Христос с днешната притча поучава праведниците да не се мислят за толкова чисти, че да хулят другите, да не се надяват толкова на своите добродетели, колкото на Бога, и когато се молят на Бога, да не се молят с гордост и самохвалство, а със сълзи и смирение. Защото гордостта изпъди Деница, най-светлия ангел, от небето, изгони Адам от рая, потопа фараона в морето, погуби Голиат, разруши много градове, села и царства, с една дума, гордостта сваля човека до ада, а смирението го въздига до небето, за което и Соломон казва: *„Господ се противи на горделиви, а на смирени дава благодат“* (Притч. 3:34), както ясно виждате днес от евангелската притча, която в лицето на фарисея ни представя горделивите праведници, които се мислят за нещо, а в лицето на митаря представя смирените грешници, които се каят за греховете си.

От тук ясно виждаме как горделивите човеци, които се хвалят като фарисея и укоряват другите, изгубват и добродетелите си, и душите си, а смирените, които се каят истински и плачат, като митаря за греховете си, и греховете си очистват, и опрощение получават. О, колко сме глупави ние, хората! Защото, щом сторим нещо добро, не мислим, че то е от Божията помощ, а казваме, че е от нашата сила, за да се хвалим и да укоряваме другите, като днешния безумен фарисей, който като укорил митаря и другите хора, като грабител и зли, се похвалил, че пости по два дни седмично и раздава десетък (от приходите си) на сиромасите. Защото някои евреи и най-вече фарисеи имали обичай да постят всеки понеделник и четвъртък, за да се опазят от блудство, което се ражда от преяждане и пиянство. Освен това те давали милостиня на сиромасите, раздавали от своите плодове, опрощавали дългове, освобождавали роби и давали на заем без лихва. Ето най-изряден пример за нас и християнската наука, която ни учи да се въздържаме и всеки да раздава колкото е възможно на бедните сиромаси, за да получи Небесното царство. Защото Сам Христос казва: *„ако вашата праведност не надмине праведността на книжниците и фарисеите, няма да влезете в царството небесно“* (Мат. 5:20). Но кога нашата праведност ще надмине фарисейската? Мисля, че само тогава, когато се смирим и когато започнем да казваме, като митаря: *„Боже, бъди милостив към нас, грешните“*, когато започнем да гледаме само нашите грехове, без да осъждаме другите човеци. Защото Бог е милостив, прощава на смирените и ги прославя, а горделивите поваля и посрамва.

За това всички сме длъжни да се пазим от гордостта и осъждането, да не любопитстваме за хорските грехове и дори и с очите си да видим някого, че греши, пак не трябва да го осъждаме. Защото нямаме нито полза, нито вреда от неговия грях. Който е съгрешил, той ще дава отговор пред Бога, Бог ще ни пита не за чуждите грехове, а за нашите. И щом е така, то не бива да съдим хората, а трябва да гледаме дали в някое

отношение не сме по-грешни от тях. Който днес е съгрешил, утре може да се покае и очисти, а който днес е праведен, утре може да съгеше. За това всеки трябва да плаче за греховете си и да не осъжда другите.

Когато ние сме добри, хорските грехове не ни вредят с нищо. Праведният Лот живял в град Содом сред толкова много беззаконни грешници и всекидневно гледал с очите си, как те вършели толкова гнусни грехове, но въпреки това не съгрешил, нито пък укорил никого, за което Бог го избавил от страшния огън, а беззаконните содомци изгорил, защото Бог е справедлив и заплаща всеки му според делата му, както Сам Христос е казал: „С каквато мярка мерите, с такава ще ви се отмери“ (Мат. 7:2, Марк. 4:24, Лук. 6:38). Защото трябва да отхвърлим гордостта и осъждането и да обикнем смиренieto, с което митарят се оправдава пред Бога, то спасява човека и го прославя, просвещава ума, изцелява греховете и издига душата на небето, а гордостта и превъзнасянето свалят душата до ада.

Но защо човек да се превъзнася толкова до небето и да се мисли за горен и за нещо, и да осъжда другите хора? Какво е човекът? Не е ли като трва, която скоро изсъхва, не е ли като цвят, който скоро прецъфтява, не е ли като дим, като сън, като утринна роса, която скоро се изпарява, не е ли, като бърз поток, който тече и не се връща? Не е ли пръст, смрад, гной? На истина е такъв. И щом, като човек е такъв, то нека горделивите и лукавите да помислят, какво сърце имат, пълно с лошотии и грехове, и колко са далеч от християнството, и са потънали в бездната на греховете, и като осъзнаят своята гибел, да не се гордеят, и да не осъждат, а да се каят и да казват, като днешния митар: „Боже, бъди милостив и към нас, грешните“, и тогава лесно ще могат да получат прошка, както митаря. Защото Бог е милостив и справедлив, за това смирява горделивите, а смирените прославя и на земята и на небето, за слава Божия и за чест на християнството сега и винаги, и във вечни векове, амин.

В НЕДЕЛЯ НА БЛУДНИЯ СИН, ЗА ПОКАЯНИЕТО

*Голяма радост има на небесата
и за един грешник.*

(Лук. 15:7)

Благослови, отче!

Рагочестиви християни! От днешното Евангелие ще научите, колко се радва Бог на грешниците, когато се покаят и ще видите, колко обича праведниците и колко милва грешниците, към които често проявява Своята милост и им помага да се обърнат от греховете си към покаяние. „Защото Бог не иска смъртта на грешника“ (Иез. 18:32, 33:11), а иска всеки да се покае и да получи спасение. За това казва на грешниците: „Обърнете се към Мен, за да се обърна и Аз към вас“, а на праведниците, за да не намалеят усилията си в добродетелта, казва че един грях, ако направят, ще изгубят всичките си добри дела и ще умрат в грях (Иез. 18:24). За това Бог е оставил за праведниците усърдни трудове, а за грешниците – чисто покаяние за опрощаване на греховете, което ясно ще разберете сега от днешното свето евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 79

Рече Христос тази притча: един човек имаше двама сина, и по-младият от тях рече на баща си: татко, дай ми дела, който ми се пада от имота. И бащата им раздели имота. Не след много дни, младият син, като събра всичко, отиде в далечна страна, и там пражоса имота си, като живееше разпътно. А след като той разпиля всичко, настана голям глад в оная страна, и той изпадна в нужда, и отиде та се пристави у едного от жителите на оная страна, а тоя го прати по земите си да пасе свини, и той бе петимен да напълни корема си с рожкове, що свините ядяха, но никой не му даваше. А като дойде в себе си, рече: колко наемници у баща ми имат в изобилие хляб, пък аз от глад умирам! Ще стана и ще отида при баща си и ще му река: татко, съгреших против небето и пред тебе, и не съм вече достоен да се нарека твой син, направи ме като един от наемниците си. И стана, та отиде при баща си. И когато беше още далеч, видя го баща му, и му домиля, и като се затече, хвърли се на шията му и го обцелува. А синът му рече: татко, съгреших против небето и пред тебе, и не съм вече достоен да се нарека твой син. А бащата рече на слугите си: изнесете най-хубавата премяна и го облечете, и дайте пръстен на ръката му и обуца на нозете, па докарайте и заколете угоеното теле: нека ядем и се веселим, защото тоя мой син мъртъв беше, и оживя, изгубен беше и се намери. И взеха да се веселят. А по-старият му син беше на нива, и на връщане, като наближи до къщи, чу песни и игри, и като повика едного от слугите, попита: що е това? Той му рече: брат ти си дойде, и баща ти закла

угоеното теле, защото го прие здрав. Той се разсърди, и не искаше да влезе. А баща му излезе и го канеше. Но той отговори на баща си и рече: ето, аз толкова години ти служа, и ни веднъж твоя заповед не престъпих, и мене никога дори козле не си дал, за да се повеселя с приятелите си, а като дойде тоя ти син, който прахоса имота ти с блудници, за него ти закла угоеното теле. А той му рече: чедо, ти си винаги с мене, и всичко мое е твое, а трябваше да се зарадваме и развеселим за това, че тоя ти брат мъртъв беше, и оживя, изгубен беше, и се намери. (Лук. 15:11-32)

ТЪЛКУВАНИЕ

увате ли, християни?! Когато фарисеите укорявали Христа за това, че ходи с грешниците и яде с тях, Той ги попитал: „*Един човек, който има сто овце, ако загуби една от тях, не оставя ли другите и не тръгва ли да търси изгубената, и не се ли радва, като я намери? Или когато някоя жена от десет пари изгуби само една, не запалва ли свещ, за да търси изгубената, и не се ли радва много, щом я намери?*“. А след това за да им покаже по ясно голямото Божие милосърдие, им казал и тази днешна притча за блудния син, която има дълбок символичен смисъл, но слушайте, за да разберете ясно скрития ѝ смисъл.

Човекът, който имал два сина, е Бог, а двамата синове са двата вида хора, тоест праведниците и грешниците. Стариият син е образ на праведниците, защото Адам отначало е бил чист и праведен, а младия символизира грешниците, защото грехът се роди, след като Адам и Каин съгрешиха. Където се казва, че бащата разделил имота по равно между двамата си синове, с това ни показва, как Бог даде небето, земята, слънцето, луната, звездите и всички други блага по равно и на праведниците, и на грешниците, но грешниците, като видяха слънцето, луната и звездите, започнаха да им се кланят и забравиха истинския Бог, а праведните, като видяха Божиите дела опознаха Бога и го прославиха.

Бог създаде човека самовластен (със собствена воля) и му даде разум да познава доброто и злото. За това щом направи някоя добрина по своя воля, бива похвален от Бога, а когато прави добро по принуда (без участието на своята воля), тогава има твърде малко полза. А когато самоволно изостави доброто и избере злото, грешният човек се отдалечава от Бога, не слуша Божиите заповеди, изоставя молитвата, не иска покаяние и изповед, не взема причастие и така безразсъдно прахосва Божиите дарби в себе си, каквито са умът, силата и добродетелите, като ги заменя с греховете - преяждане, пиянство и блудство, защото тези грехове не само погубват душата, но и зле повреждат тялото. Така грешният човек, като си повреди ума, чистотата и силата и като изгуби всички добродетели, които са му дадени от Бога, остава гол и гладен, гол – от към добродетели и гладен за Божието слово.

Така грешният човек се отдалечава от Бога и загива, както казва пророк Давид: „*които се отдалечават от Бога загиват*“ (Пс. 72:27), „*а които се боят от Него, ще получат всяко добро*“ (Пс. 24:12, 13, 30:20), но понеже естеството ни е слабо, за това и често съгрешаваме, но разумният човек, дори и да съгреша нещо, като човек, не бива да бяга далеч от Бога, като блудния син, а трябва по-бързо да тича към покаяние и изповед. Защото като изостави Бога и Божия закон, човек се привързва към дявола, който го кара да пасе свини, като блудния син, тоест да извършва всички мръсни и нечисти грехове, като блудство, сребролюбие, гордост, хула и други подобни. С тези грехове грешникът желае да се насити от тях, но не може, защото всеки грях първо ни се струва сладък, а после донася горчива скръб и вечна мъка. И така, като изгуби добродетелите си и изкуси тялото си с гнусни беззакония, и като види, че грехът не може да го засити, и да му достави наслада, грешният човек идва на себе си, и осъзнава, че покаянието е нещо добро, събира разпиления си ум и си казва: „Толкова много хора сега слушат Божието слово в светата Църква и приемат свето Причастие, като небесен хляб за душата си, а аз съм гладен за Божие слово и за свето Причастие“. Вижте как смиреното покаяние научава човека не само да осъзнае греха си, но и да разбере, че не е достоен да се нарече син (праведник), и се моли на Бога да го приеме като гершник. И Бог е толкова милостив и толкова обича грешника, когато се покае, че само щом грешникът спомене своето покаяние, Той (Бог) протяга Своята милост и го посреща с радост. Защото Бог чака само грешникът да покаже покаяние от чисто сърце и веднага го приема. Защото Той за това дойде на земята, за да спаси грешниците, както бащата приел блудния си син радостно и заповядал на слугите си да го пременят, с новите му дрехи, с пръстен и обувки. Христос нарича слуги свещениците, които с проповедта си обръщат грешниците към покаяние и ги обличат с добродетел и надежда.

Пръстен тук означава печта на Светия Дух, а обуца е Божията сила. Защото, щом се покае истински, грешникът получава и дар от Светия Дух, и сила от Бога, с която побеждава дявола и се пази от злото. А угоеното теле са Тялото и Кръвта Христови, с които грешникът се причастява, щом се покае, и развеселява Бога и всички Божии ангели. Старият син са праведниците, а нивата е този свят. Защото праведниците, които се трудят на този свят със своите добродетели, като гледат колко милост проявява Бог към грешниците и колко блага им дава, им става мъчно, като виждат, че и грешниците биват удостоявани да се причастят, щом се покаят истински, и за това казват: „*Господи, ние винаги постъпваме според Твоите заповеди и Ти никога не ни даде дори едно козле да се повеселим с приятелите си*“. Козле тук се нарича грехът, а приятели, желанията. Тоест праведниците казват: „*Господи, ние винаги изпълняваме Твоите заповеди и ти пак не ни позволяваш (оставяш) да изпълним желанието си (да съгрешим), а приемаш грешниците, които са извършили толкова*

грехове“. А Бог ги утешава и казва: „Вие, праведниците, винаги сте при Мен и цялата Ми слава е за вас. За това не бива да скърбите, че грешниците се обърнаха и покаяха, защото и те са Мое създание“

ПОУЧЕНИЕ

Ст днешната евангелска притча научаваме, колко е милостив Бог към грешния човек, когато се покае истински. За това който иска да получи милост и прошка от Бога, нека да вземе пример от блудния син, да събере ума си, който е разпилян по лоши работи, да дойде на себе си, да отиде при духовник да изповяда всичките си грехове и да каже: „Отче, съгреших и не съм достоен дори да се нарека християнин и не зная как ще ме приеме Бог“. Но мисля, че сегашното изповядване по някои места е толкова далече от правилното изповядване, колкото е далеч небето от земята. Защото кой от нас сяда на едно място, за да размисли първо за греховете си и чак тогава да иде да ги изповяда, кой възпира за един час ума си от светски мисли и грижи, кой изследва съвестта си, дали не е помислила нещо лошо, кой изследва устата си, дали не е казала нещо хулно? Когато поради някаква причина отиваме при съдия, първо обмисляме дали сме прави и тогава отиваме, а когато отиваме да се изповядаме, изобщо не помисляме какво покаяние и каква подготовка сме направили. Но и когато отиваме при духовник, и тогава държим в сърцето си завист, злопаметност, хули, осъждане и други подобни, така че и при самото причастяване умът ни е разпилян по разни грехове и пак не се засрамваме от Бога и приемаме с голяма нечистота светото Причастие, около което ангелите треперят и не смеят да го погледнат. Но знайте, че човек няма полза от такова причастие, което приема с грешно сърце, защото яде и пие своето осъждане ([1Кор. 11:29](#)). За това трябва да се причастяваме с чисто покаяние и добре подготвени. Защото така Бог ни прощава и ни приема, като блудния син, и ни дава най-хубавата премия, тоест спасителна надежда и дара на Светия Дух, и с това стваме достойни християни и наследници на Божието царство. Нему слава във вечни векове, амин.

В НЕДЕЛЯ МЕСОПУСТНА, ЗА СТРАШНИЯ СЪД

*Дето бъде трупът, там
ще се съберат орлите*
(Мат. 24:28), казва Христос.
Благослови, отче!

Иисус Христос, след като казал на садукееите, че ще има общо възкресение на мъртвите и обяснил на фарисеите, коя е най-голямата заповед в закона, когато го изпитвали, и после ги укорил, че са лукави и лицемери, най-накрая предсказал пред апостолите разрушаването на Иерусалим, тогава им съобщил и за Своего второ пришествие и казал: „Когато слънцето и месечината потъмнеят и звездите изпадат от небето, и щом на небето се появи чесният Кръст и ангелите затръбят, тогава ще дойде Христос с голяма слава да съди целия свят“, както ще чуете сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 106

Рече Христос, а кога дойде Син Човеческий в славата Си, и всички свети Ангели с Него, тогава ще седне на престола на славата Си, и ще се съберат пред Него всички народи, и ще отдели едни от други, както пастир отлъчва овци от кози, и ще постави овците от дясната Си страна, а козите - от лявата. Тогава Царят ще каже на ония, които са от дясната Му страна: дойдете вие, благословените на Отца Ми, наследете царството, приготвено вам от създание мира, защото гладен бях, и Ми дадохте да ям, жаден бях, и Ме напоихте, странник бях, и Ме прибрахте, гол бях, и Ме облякохте, болен бях, и Ме посетихте, в тъмница бях, и Ме споходихте. Тогава праведниците ще Му отговорят и кажат: Господи, кога Те видяхме гладен, и нахранихме, или жаден, и напоихме? Кога Те видяхме странник, и прибрахме, или гол, и облякохме? Кога Те видяхме болен, или в тъмница, и Те споходихме? А Царят ще им отговори и каже: истина ви казвам: доколкото сте сторили това на едного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили. Тогава ще каже и на ония, които са от лява страна: идете от Мене, проклети, в огън вечний, приготвен за дявола и неговите ангели, защото гладен бях, и не Ми дадохте да ям, жаден бях, и не Ме напоихте, странник бях, и не Ме прибрахте, гол бях, и не Ме облякохте, болен и в тъмница, и не Ме споходихте. Тогава и те ще Му отговорят и кажат: Господи, кога Те видяхме гладен, или жаден, или странник, или гол, или болен, или в тъмница, и не Ти послужихме? Тогава ще им отговори и каже: истина ви казвам: доколкото не сте сторили това на едного от тия най-малките, и Мене не сте го сторили. И тия ще отидат във вечна мъка, а праведниците - в живот вечен. (Мат. 25:31-46)

ТЪЛКУВАНИЕ И ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, днешното свето Евангелие, в което се говори за Второто Христово пришествие, е едно от Христовите пророчества, защото когато беше на змята с апостолите, Христос, освен че извърши безброй чудеса, каза на апостолите и седем пророчества: първо каза за Себе Си, че Син Човеческий ще бъде предаден ([Мат. 20:18](#), [Марк. 10:33](#), [Лук. 18:31](#)), което се сбъдна, когато Иуда Го предаде, второ, за апостолите: ще ви предадат на съдилища ([Мат. 10:17](#), [Марк. 13:9](#), [ср. Лук. 21:12](#)), и това се сбъдна, когато апостолите пострадаха, трето и четвърто, за Иерусалим и храма: няма да остане тук камък върху камък ([Мат. 24:2](#), [Марк. 13:2](#), [Лук. 19:44](#), [21:6](#)), и това се сбъдна, защото вавилонският цар Навуходоносор, като разруши Иерусалим и зароби евреите, срина и храма до основи³ и пето, каза за антихриста: мнозина ще дойдат в Мое име ([Мат. 24:5](#), [Марк. 13:6](#), [Лук. 21:8](#)), шесто, за смущението на целия свят: ще възтне царство против царство ([Мат. 24:7](#), [Марк. 13:8](#), [Лук. 21:10](#)), за Страшния съд. Последните три не са се изпълнили, но и те ще се изпълнят, когато му дойде времето, а кога знае само Бог. Свети Иполит Римски казва за тези три пророчества следното: Когато наближи Второто Христово пришествие, антихристът ще се роди в град Вавилон от една нечиста еврейка и като порасне, ще прави чудеса, като Христа и ще възкреси мъртви, но ще направи всичко илюзионно (лъжовно), а не действително, като Христа. И като се издигне, ще се представи пред хората, за кротък и добър. Тогава ще настане голям глад, а той, като прочете Писанието и се научи да пости, ще обикне много еврейския народ и като отиде в Иерусалим, ще се възцари и ще възстанови еврейския (Соломоновия) храм. Но след като царува три години и половина, ще дойдат Енох и пророк Илия, да проповядват на хората да не вярват на антихриста, а той ще се разгневи срещу тях и като залови Енох и Илия ще ги посече, и тогава всички стихии ще се изменят и бързо ще изчезнат. След което Христовото пришествие ще блесне, като светкавица. Най-напред ще се яви Христовият Кръст и пред него ще тече огнена река, която ще очисти всички мърсотии по земята. След това ще се зададе Христос в славата Си заедно със всички небесни ангели, които ще уловят антихриста и слугите му и ще ги хвърлят във вечния огън. Тогава четрима ангели ще засвирят с тръби от четрите краища на света, всички починали ще възкръснат и всички живи и всички възкръснали мъртви от всички вери ще се съберат в Иерусалим (в Иосафатовата долина) ([Иоил. 3:12](#)), където е центърът на земята. Защото там ще бъде поставен Христовият престол, около който

³ Вавилонския цар Навуходоносор наистина разрушава Иерусалим и заробва евреите, но това става през VI век преди Рождество Христово. Посоченото Христово пророчество се изпълнява през 70 година след Рождество Христово, когато по време на Иудейската война (66г-70г), 80-хилядна римска войска, предвождана от Тит, който става през 79г Римски император, разрушава Иерусалим.

ангелите ще стоят със страх и трепет. Тогава всички хора ще се съберат там с телата си и душите си, те ще бъдат на една възраст и с еднакъв външен вид. Тогава Христос с една дума ще отдели светите апостоли и всички праведници на дясната Си страна и ще рече: *„Дойдете, всички праведници, при Мен да се радвате и веселите безкрайно. Защото имахте любов и милост, и гладни нахранихте, жадни напоихте, страници прибрахте, голи облякохте, болни и затворници посетихте“*. После ще рече и на грешниците страшно и сърдито: *„Идете, всички вие, проклети грешници, в безкрайния огън да плачете и да горите безкрайно. Защото нямате и любов и милост към сиромасите“*. И тогава грешниците ще отидат с плач и жалост във вечна мъка, а праведниците ще отидат с голяма радост в Небесното царство да се веселят там с Христа“

Християни, мислете че животът ни отминава, смъртният час приближава и ни чака Страшният съд, където всички ще се съберем и нашите грехове и лоши дела, като завист, хули, обиди, подигравки и всичките ни лоши помисли, ще бъдат изложени на показ пред целия свят. Ще ги виждаме, като написани на книга там, където Христос ще съди целия свят: елини, иудеи, еретици, и всички грешници, и ще иска отговор за всичките им дела.

О, колко страх и скръб ще обземат тогава грешниците, щом погледнат от една страна вечната мъка и страшните ангели, а от друга страна, своите грехове, явни пред Божия престол и пред целия свят.

О, грешници, къде ще се скриете тогава от праведния Съдия? Кой ще ви избави, щом там никой не ще може да помогне на друг: нито майка, нито баща, нито брат, нито сестра, нито деца, нито внуци, нито роднини, нити съседи, нито мъдрец, нито богат, нито сребро, нито злато? Защото там всеки ще стои със страх: и богат, и сиромас, и стар, и млад, и мъж, и жена, и начлник, и подчинен, и самият цар. Само една помощ ще има всеки, от собствените си дела и от тях ще получи или оправдание, или осъждане.

Оправдание ще получат праведниците, които са били кротки и плодови от към добродетели, като овцете, а осъждане ще получат грешниците, които са били развратени и безплодни празни от към добродетели, като козите. Защото както козата не може да стане овца, така и грешникът не може да стане праведник.

О, колко ще се посрамят всички, които не са повярвали в Кръста и които разпънаха Христа, щом видят чесния Кръст да слиза от небето с голяма слава и светлина. Тогава ще заплачат горчиво всички неверници и грешници, които ще отидат във вечната мъка, както казва пророк Давид: *„Нечестивците не ще възкръснат на съда, нито грешниците, в събранието на праведните“* (Пс. 1:5), тоест: нечестивците няма да възкръснат за съд, защото са вече осъдени, нито грешниците ще застанат от страната на праведниците, а ще възкръснат само да бъдат изпратени във вечна мъка. Бог е създал вечната само за дяволите, но грешниците сами си

я купуват с делата си и големи усилия. Помислете как ще бъдат осъдени тези, които са от лявата страна, защото нямат милост. Ами тези, които са грабителни, завистливи, блудници, мъгьосници и пълни с безброй други грехове, те къде ще отидат?

Светият Дух казва, че те ще отидат вън от Божието лице, във вечния огън, който никога не угасва. О, колко е страшно човек да чуе жаловития глас на грешниците, които се мъчат сред адския пламък, плачат и нареждат, но напразно, защото там няма покаяние - „*в ада няма покаяние*“ – казва Давид. Идете сега мислено във вечната мъка и попитайте грешниците, кой ги е завел там да се мъчат. И те ще ви кажат, че там не ги е завел никой друг, освен греха. И като вземете пример от тях, помъдрейте, докато имате време, докато сте живи и здрави, докато сте млади и силни, потрудете се да припечелите с този лъжовен свят Небесното царство, където са истинската радост и веселие, които ще наситят сърцето ни, когато се явим там, както казва пророк Давид: „*Ще се наситя, когато ми се яви Твоята слава*“ (Пс. 16:15). Дайте сега на човешкото сърце всички световни блага и вижте, че няма да се насити, защото сърцето ни се насища, само тогава, когато отиде при Бога. За това и ние, като разумни хора, ако искаме да спечелим с този живот небесното царство, трябва да се потрудим за доброто и да изоставим хулите, лъжите, зависта, лукавството и други подобни, за които ще даваме отговор пред Бога и Той ще ни осъди за тях заедно с грешниците. Христос заради нас слезе от небето, стана човек, претърпя мъчения, бе прикован към кръста и бе положен в гроб, Той и днес е готов заради един грешник да се разпне, за да го придобие, стига само грешникът да се покае на този свят. Ако ли не се покае и умре грешен, там Христос не ще може нищо да му помогне, защото тогава няма да бъде време за покаяние и помощ, а само за въздаяние всекиму според делата, или рай, или вечна мъка. Но дано Бог ни вразуми да изоставим нашите злини, за да получим и ние небесното царство и да се веслим винаги с нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

В НЕДЕЛЯ СИРОПУСТНА, ЗА ЗЛОПАМЕТНОСТТА

*С каквато мярка мерите,
с такава ще ви се отмери
(Мат. 7:2), казва Христос.
Благослови, отче!*

Рагочестиви Християни, Светият Дух ясно казва, че Христос е нашият мир, който ни помири с Бога и с ангелите, като победи греха и разруши враждата. Поради това, че искаше да засади на земята небесен ангелски мир и любов, изкорени от човешкия род враждата и повелява на всеки християнин да прощава греховете на другите, които съгрешат против него, както ще чуете сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 17

Рече Христос: ако простите на човеците съгрешенията им, и вам ще прости Небесният ви Отец, ако ли не простите на човеците съгрешенията им, и вашият Отец няма да прости съгрешенията ви. Също, кога постите, не бивайте намръщени като лицемерците, защото те си правят лицата мрачни, за да се покажат пред човеците, че постят. Истина ви казвам, те получават своята награда. А ти, кога постиш, помажи главата си и умий лицето си, та да се покажеш, че постиш не пред човеците, но пред твоя Отец, Който е на тайно, и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде наяве. Не си събирайте съкровища на земята, дето ги яде молец и ръжда, и дето крадци подкопават и крадат, но събирайте си съкровища на небето, дето ни молец, ни ръжда ги яде, и дето крадци не подкопават и не крадат, защото, дето е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви.

(Мат. 6-14:21)

ТЪЛКУВАНИЕ

Християни! Виждате ли колко човеколюбив е Бог, виждате ли как не ни заповядва, нито насилва някого, а казва кротко: Ако прощавате прегрешенията на вашите братя, които са съгрешили нещо против вас, и Бог ще прости вашите, които сте сторили. Ако ли не прощавате, то и Бог няма да ви прости. Ако изгоните зависта и враждата от себе си, и „Бог ще изгони от вас Своя гняв“. Защото Бог нищо друго не мрази толкова, колкото немилостивото и враждебно сърце. Вижте какво съглашение сключва Христос с нас: Ако прощаваме, ще ни се прости, ако не прощаваме, няма да ни се прости. Ако проявяваме милост към човеците и Той ще прояви милост към нас и ако държим гняв до смърт, няма да получим спасение. Ето това ни учи днес Христос и това заръчва на своите

постници, които ще постят истински и нелицемерно. Защото и в древността е имало такива лицемери, които постели само, за да ги прославят хората, а някои пък изобщо не постели, но за да се покажат пред хората, като постници, ядели някаква трева, която правела лицата им жълти и повехнали, за да кажат хората, че са постници и да ги хвалят.

Христос за да ни отклони от такова лицемерие, е рекъл като постим, да си помазваме главата с елей и да си умиваме лицето, за да не се показваме, като постници пред човеците, а тайно да постим пред Бога, и тогава Той ще ни въздаде явно.

Древните хора са имали обичай при голяма радост да си мажат главите с елей, след като се изкъпят, за това Христос ни препоръчва и ние да бъдем толкова радостни, като постим. А сега под елей разбирайте милостинята, а под главата – Иисус Христос, защото нашата глава е Христос и трябва да даваме милостиня заради Неговото име. Да си умиваме лицето, ще рече да си очистим душата със сълзи и покаяние. Под лице разбирайте нашата душа, а под вода сълзите и покаянието.

След като говорил за поста и отхвърлил горделивата слава, Христос казал да не бъдем сребролюбиви, защото човеците заради горделивата слава си събират големи съкровища. За това казал да не си събираме съкровища на земята, а на небето, и с това ясно показва, че земното богатство, което притежаваме, било то дрехи, пари или злато е безполезно, и с него не можем да си купим Небесното царство. Защото земното имущество и крадци го крадат, и ръжда го поврежда, и молец го яде. Ако ли пък кажем, че не всеки човек го ограбват или нещо го ощетява, то знайте, че дори и да не му се случат такива неща, пак има голяма загуба за душата му, защото умът му е привързан към имуществото му и към светските грижи и не може да мисли за Бога, както казва Христос: дето е съкровището ви (пари, злато, дрехи, стока), там е и сърцето ви. Ако го раздавате за Бога, и сърцето ви ще бъде при Бога. Ако ли пък го държите за слава и гордост в сандъците си, то и сърцето ви ще бъде в сандъка при съкровищата ви.

ПОУЧЕНИЕ

лушате ли, християни, с това днешно поучение Иисус Христос отваря и тази година вратата на четиридесетдневния пост, който е за душата една весла пролет, окичена с различни благоуханни цветя. Защото както птиците се радват през пролетта, така се радва сега и душата, като вижда, че ще се отърве от силната буря на тялото, което до сега безброй много пъти безмерно и безразсъдно е яло и пило и с пиянство е докарвало върху душата си тъмни облаци, от които тя не е можела да вижда нито Бога, нито безбройните злини около себе си. И понеже постът е толкова радостен за душата, за това и ние, като разумни хора трябва да го приемем радостно и благородно. Нека да изоставим силната буря и тъмните облаци

на невъздържанието и да се облечем с милостиня и беззлobie, както Христос ни препоръчва днес в Евангелието, да имаме тези добродетели през целия пост. Защото само с тях постът ни може да бъде наречен истински и без тези добродетели постът не е нищо, защото напразно пости завистливия човек, който изпитва завист и злопаметност към другия, напразно пости немилостивият, който не отваря шепите си за сиромасите, защото с тези две добродетели постът ни е угоден на Бога, те са двете криле на постниците, с които те летят към Бога, те са златната дреха на истинските постници и който пости чисто с тези добродетели, ще получи от Бога голяма награда. За това и нашата православна църква ни предлага днес душеполезно поучение, което всички трябва да слушаме, да изпълняваме и да постим нелицемерно и чисто, както ни заповяда днес Евангелието. И да не слушаме чревоугодниците, които укоряват Божия пост, които имат стомаха си за Бог и ги е страх да постят, за да не би да си увредят здравето, те казват че Бог не е заповядал да постим, а е дал власт на всеки да яде и да пие колкото и каквото иска. И казват за поста, че изобретили и въвели в употреба постниците. Те изобщо не си отварят очите да видят в Свещеното Писание на колко места постът е заповядан от Бога, както и сам Христос заповядва в днешното свето Евангелие.

Помислете колко добри неща са станали на света от поста и колко зли от яденето и пиенето. Помислете, кой избави големия град Ниневия от Божието наказание? Не е ли постът? Кой даде на Моисей закон? Не е ли постът? Кой заключи небето и свали огън от него по времето на Ахив? Не е ли постът? Кой възкреси сина на вдовицата по времето на пророк Илия? Не е ли постът? Кой изгони толкова бесове по времето на апостолите? Не е ли постът? Ами кой изгони Адам от рая? Не е ли непостенето? Кой изгори Содом? Не е ли непостенето? Кой посрами света? Не е ли непостенето? Кой посрами Исав и му взе първородството? Не е ли непостенето? И ако кажете, че постът не е заповядан от Бога и не е приятен на Бога, то кажете, Бог като създаде Адам и го постави в рая, какво му заповяда най-напред? Нали му каза да не яде от дървото, намиращо се в средата на рая? А това да не яде, какво е? Не е ли пост? Ето че първата Божия заповед е постът. И Адам, до като спазваше поста, се веселеше в рая, а щом наруши поста, бе изгонен от рая. Имало е пост и преди потопа, защото тогава мнозина не са ядели месо и не са пиели вино, така и след потопа, защото Мойсей постил четиридесет дни и четиридесет нощи и чрез поста бил удостоен да говори с Бога в онзи страшен облак на Синайската планина, където и получи закона от Него. След това постил и пророк Илия и не само бил удостоен да види Божията слава на Хорив планина, но и заключил небето да не вали дъжд три години и шест месеца и свалил огън от него. След него постил и Даниил и се прославил. След това постили и тримата юноши, които излезли невредими от огнената пещ, затворили устата на лъвовете и прославили Бога, сред толкова много безбожни идолопоклонници. После пости и свети Йоан Предтеча и стана

най-големият пророк. Пости Сам Исус Христос, за да ни остави пример. След Христа постиха апостолите и извършиха големи чудеса. Постиха мнозина светии и бяха удостоени да им прислужват ангели. И какво още да кажа, при положение, че сами виждате, колко безбройни добрини са произлезли от поста и колко хора са получили спасение. И обратно, колко хора са изгубили душите си в резултат на ядене и пиене! Защо да казваме, че постът не е заповядан от Бога? Пророк Исаия казва: „*Когато постиш, раздели хляба си с гладните*“ (ср. Ис. 58:7). Това не е ли пост? И Сам Христос казва днес в Евангелието: Когато постиш помажи главата си с елей. Това не е ли пост? Ами защо да казваме, че постът не е заповядан от Бога? След като виждаме, че от поста са произлезли толкова добри неща, как може да твърдим, че постът не е угоден на Бога? Ако непостенето е добро, защо Бог изгони Адам от рая за непостене, защо потопа света и изгори Содом? И ако постът е нещо лошо, защо Бог прослави заради поста Моисей, Илия, Данаил, Иона, апостолите и много други светии? За това не трябва да слушаме онези, които казват, че постът не е добро нещо, а да постим добре, както ни повелява нашата Православна църква, тоест, както постим по отношение на храната, така да постим с очи, да не гледаме съблазнителни неща, да не слушаме с ушите си гнусни неща, да не лъжем и да не хулим с езика си, да не мислим лукавства с ума си и да не съгрешаваме нищо с тялото си, и като постим така, не само ще се наричаме истински постници, но и най-лесно ще достигнем до светото Христово възкресение и радостно ще му се поклоним с помоща на нашия Господ Исус Христос, на когото подобава слава във вечни векове, амин.

В ПЪРВА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – ПРАВОСЛАВНА, ЗА ПРАВОСЛАВИЕТО

*Ти си Син Божий, Ти си
Царят Израилев
(Иоан.1.49)*

казва Натанаил в
днешното Евангелие.
Благослови, отче!

Благочестиви християни! Днес радостно празнуваме истинското благочестие на православната ни вяра и преданието на апостолите и светите отци от седемте вселенски Събора. И ясно изповядваме пред неверниците и еретиците, че Иисус Христос е Син Божий, Цар на всичко и Господар на ангелите, Който изследва сърцата и познава всеки помисъл, като Натанаиловия, за което разказва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Иоан, зачало 5

На другия ден Иисус поиска да отиде в Галилея, и намира Филипа и му казва: върви след Мене. А Филип беше от Витсаида, от града Андреев и Петров. Филип намира Натанаила и му казва: намерихме Иисуса, сина Иосифов, от Назарет, за Когото писа Моисей в Закона, и говориха пророците. А Натанаил му рече: от Назарет може ли да излезе нещо добро? Филип му казва: дойди и виж. Иисус видя Натанаила да отива към Него и казва: ето истински израилтянин, у когото няма лукавство. Натанаил Му казва: отде ме познаваш? Иисус отговори и му рече: преди Филип да те повика, когато ти беше под смоковницата, видях те. Натанаил Му отговори: Рави! Ти си Син Божий, Ти си Царят Израилев. Иисус му отговори и рече: ти вярваш, понеже ти казах: видях те под смоковницата, по-големи неща от това ще видиш. И казва му: истина, истина ви говоря: отсега ще виждате небето отворено, и Ангелите Божии да възлизат и слизат над Сина Човечески. (Иоан 1:43-51)

ТЪЛКУВАНИЕ

Ст днешното Евангелие ще разберете основно три неща: първо, защо Натанаил повярвал в Христа, второ, защо Христос ходел из Галилея, и трето, каква вяра остави Христос на земята.

Като излязъл след кръщението и поста Си из Галилея, Иисус Христос намерил апостол Андрей и брат му Петър, които били ученици на Иоан Кръстител, след тях повикал Филип и той веднага Го последвал. След това Филип, като отишъл в къщата на Натанаил, без обаче Христос да знаел за това, заварил Натанаил на двора под една смокиня да чете

Моисеевия закон и да размишлява за Христа, Филип му казал: *„Натанаиле, намерихме Иисуса Христа от Назарет, за когото писаха пророците“*. Но понеже не знаел, че Христос се е родил във Витлеем, а мислел, че е от Назарет, където бил израстнал, Натанаил рекъл на Филип: *„Нали пророците пишат, че Христос ще дойде от Витлеем? А ти защо казваш от Назарет?“* Тогава Филип му казал: *„Изследвай добре пророческото писание, о Натанаиле и ще разбереш, че Той се нарича Назорей. И ако не вярваш, дойди и виж“*. Тогава Натанаил скочил радостно и отишъл с Филип при Иисус, а Иисус му казал: *„Ти си истински израелтянин“*. Тогава Натанаил рекъл: от къде ме познаваш? А Иисус му казал: *„Видях те у вас да четеш под смокинята и да размишляваш за Христовото идване, преди още Филип да те повика“*. Тогава Натанаил се почудил, че Христос познал мисълта му и повярвал, че Той е месия (Христос) и радостно викнал: *„Учителю! Ти си Син Божий и Царят Израилев, защото като Бог напълно позна моя помисъл“*. А Иисус му рекъл: *„Ти повярва, понеже ти казах, че те видях да четеш под смокинята. За това от сега нататък ще видиш още по-големи неща и ще разбереш, че Аз съм Бог и човек, и с Божеството Си (с Божествената Си природа) отварям небето и викам ангелите да ми служат и те Ме слушат и Ми служат“*. А като казал, че ще видим ангели да възлизат и слизат, имал предвид Витлеем, където ангели слязоха от небето и Му пееха, пустинята, където дяволът Го изкушаваше, и на разпятието, когато се молеше, градината, гроба на възкресението и възнесението. До тук видяхме защо Натанаил повярвал, сега да видим защо Христос ходел из Галилея.

След като създаде небето, земята и целия свят, накрая Бог създаде Адам и като го постави в рая, му заповяда да не яде от дървото, намиращо се в средата на рая, но Адам яде, за което Бог се разгневи, изпъди го от рая и го прокле. Това проклетие стана наследствено за целия човешки род, защото всички хора произхождат от Адам, всички бяха под тази клетва, човек не можеше сам да се освободи от нея и за това трябваше да го избави някой, който е безгрешен, но понеже нямаше безгрешен човек, за това Бог изпрати второто Лице на Светата Троица, тоест Христос, да се роди на земята, за да избави хората от клетвата. И като дойде и стана човек, като нас, отиде първо при евреите, които бяха избран Божий народ и се наричаха Израил, тоест ум, който гледа Бога, но евреите не приеха Христа, нито повярваха в Него, а Го укориха, като магьосник и обикновен човек. За което и Христос ги напусна и отиде в Галилея, където намери Филип, тоест елините и другите езичници и идолопоклонници, каквито бяхме най-напред и ние, но после, като повярвахме в Христовото Евангелие, станяхме нов Израил, а евреите от завист не повярваха и за това отпаднаха и станаха за укор на целия свят. Но да видим сега на кратко, каква вяра остави Христос на земята.

Вярата, която Христос посади на земята или по-добре да кажа, сред християните, е много голяма и висока, така че нито с ум може докрай да се постигне, нито с уста да се доизкаже, и е толкова силна, че никаква сила не може да я победи, но тя винаги надвива, както е надвила толкова мъчители и еретици, защото когато Христос посади, тази наша права вяра и я затвърди с апостолските и мъченически чудеса, тогава царството на дявола, което царуваше чрез идолопоклонството, започна да се събаря и дяволът, като гледаше ежедневно, че идолопоклонниците се обръщат, към тази вяра се ядоса много и за това най-напред опълчи срещу нея евреите, за да я смаже, и като не успя да стори нищо, вдигна неверниците езичници, които не познаваха Бога, и като избра римските злочестиви императори Нерон, Диоклетиан, Максентий и други мъчители, проля много мъченическа кръв за триста години, до времето на великия цар Константин. Като видя, че заради мъченическите чудеса мнозина езичници се обръщат, дяволът издигна еретици сред самите християни: Арий, Македоний, Несторий, Диоскор, Ориген и други, които казваха, че Христос е обокновен човек, а не Бог. Като не успя и с това да стъпче чистата ни вяра, седемстотин години, след Христа дяволът опълчи император Лъв Исаврянин срещу светите икони, за да ги махне от църквите, което и направи. Божията Църква стоя без икони по негово време и след него по Копронимово време, и след сина му, до като се възцариха Ирина и Константин. С помоща на патриарх Тарасий те свикаха Седмия Вселенски Събор в Никея и пак върнаха светите икони в църквите и след тях по времето на Никифор Ставрикий и Михаил Рангав иконите бяха почитани, а след това Лъв Арменин повдигна второ гонение срещу иконите, което направиха и Михаил Амореи и най-вече синът му Теофил, който и скоропостижно се спомина, а Бог се яви на жена му Теодора и на патриарх Методий и им каза да поставят иконите в светите църкви и да ги почитат. И те тържествено ги окачиха с целия църковен клир и узакониха от тогава и до днес да се покланяме на светите икони, които ни представят Божието лице, и да въздаваме благодарност на Бога и вечен помен на благочестивите царе и светите Отци, които се потрудиха за светите икони и за Православната ни вяра.

ПОУЧЕНИЕ

Възлюблени братя, тъй като светите икони са толкова свети и чисти, за това и ние трябва да се приближаваме към тях и още повече, към светото Причастие, с голяма чистота, защото който го приема нечист, умира с душата си. За това трябва, най-вече през настоящия свят пост всички да бъдем чисти, да се покаем, да се изповядаме и да постим. Защото постът е обновление на душата, мъдрост на младите, почит на старите и очистване на грешните. И да не постим само по отношение на яденето и пиенето, защото и дяволите нито ядат, нито пият и пак са

дяволи, а да постим истински, тоест да удържаме езика си от хули, лъжи и обиди, сърцето си от завист, отмъстителност и пиянство, ръцете си от кражба и убийство, тялото си от блудство и нечистота, ума си от лукавство и лоши помисли. А освен това, да се молим усърдно на Бога, да му се покланяме и да си носим един другиму теготите.

О свещеници! О Божий слуги, моля ви покорно, имайте добри дела, за да бъдете пример и огледало за хората. Поучавайте и наставлявайте вашето стадо. Бъдете мъдри, чисти и непорочни. Не гледайте само за вашите нужди, но трудете се и за човешкото спасение. Защото Сам Бог казва, че ако не учите вашето стадо и някой умре в грях, от вас ще изиска душата му, а ако поучавате и не ви слушат, тогава сте чисти от техния грях. Бъдете кротки, утешавайте сиромасите, наглеждайте болните и винаги се молете на Бога за вас и вашето стадо.

А вие миряни, принасяйте в църквата милостиня от вашия дар. Бъдете чисти и имайте любов. Учете децата си на добро, та да станат кротки и смирени и да говорят почтено, а не безсрамно и развратено. Освен това, бъдете добри и любезни един към друг, не се псувайте и не се обиждайте, не враждувайте по между си, не връщайте със зло на зло, покорявайте се на господарите, уважавайте по-старите, имайте почит към свещениците, за да се молят радостно за вас, а не да въздишат. Всички и богати и сиромаси, имайте търпение и несъмнена вяра в Бога. Защото Той обогатява и осиромашава, той въздига и събаря. Да живеем така мирно и приятно Богу, та с Христовата помощ радостно да достигнем до светото Христово възкресение и да получим Небесното царство, Нему слава във вечните векове, амин.

ВЪВ ВТОРА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – НА СВЕТИ ГРИГОРИЙ ПАЛАМА, ЗА РАЗСЛАБЕНИЯ

Чедо! Прощават ти се греховете
(Марк. 2:5)

казва Христос
в днешното Евангелие.
Благослови, отче!

Благочестиви християни, вярата е голяма помощ за човека, защото без нея не е възможно човек да получи Небесното царство, а с нея той може да отиде при Бога, както днешния разслабен, за когото разказва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Марко, зачало 7

След няколко дни Той (Христос) пак влезе в Капернаум, и се разчу, че е в една къща. Тозчас се събраха мнозина, тъй че и пред вратата не можеха да се поберат, и Той им проповядваше словото. И дойдоха при Него с един разслабен, когото носеха четворица, и като не можеха да се приближат до Него поради навалицата, разкриха и пробиха покрива на къщата, дето се намираше Той, и спуснаха одъра, на който лежеше разслабеният. Като видя вярата им, Иисус каза на разслабения: чедо, прощават ти се греховете. Там седяха някои от книжниците и размишляваха в сърцата си: какво тъй Богохулствува Тоя? Кой може да прощава грехове, освен един Бог? Иисус, веднага като узна с духа Си, че размишляват тъй в себе си, рече им: що размишлявате това в сърцата си? Кое е по-лесно да кажа на разслабения: прощават ти се греховете ли, или да кажа: стани, вземи си одъра и ходи? Но за да знаете, че Син Човеческий има власт на земята да прощава грехове (казва на разслабения): тебе казвам: стани, вземи си одъра и върви у дома си. Той веднага стана и, като взе одъра си, излезе пред всички, тъй че всички се чудеха и славеха Бога, като казваха: никога такова нещо не сме виждали (Марк 2:1-12)

ТЪЛКУВАНИЕ

Когато Иисус Христос отишъл от Галилея в Капернаум и хората разбрали, че Той е в една къща, те прекратили работата си и отишли с голямо желание да Го слушат, като приказва. В Капернаум имало един болен от много време. Като чули, че Христос е дошъл, четрима роднини веднага взели болния на един одър и го занесли при Него, понеже вярвали без никакво съмнение, че Той може да го изцери. Но като стигнали и не могли да влязат при Христа поради многото хора, покачили болния на къщата и го спуснали с въжета с одъра при Христа и Той, като видял

голямата им вяра, рекъл на болния: „Чедо, прощават ти се греховете заради вярата ти“. Наистина голяма вяра са имали и болният и онези, които го носели. Защото, ако нямаха вяра, и болният нямаше да им позволи да го носят по улиците. Но понеже имали голяма вяра, за това са го носели толкова от далеч и разпокрили къщата, за да го спуснат при Христа, и за това болният оздравял и близките му се освободили от труда да го носят. Като му простил греховете, Христос изцерил тялото му, за да покаже, че тялото се е мъчило от греха. Наистина голямо зло е грехът, защото не само погубва душата, но и на тялото донася болест, както и на Адам донесе - срам и труд, на Каин - страх и търпение, а на днешния разслабен, когото Христос изцелил, като му простил греховете - слабост. А фарисеите си мислели: „Как може човек да прощава грехове?“, понеже считали Христа за обикновен човек. Но Той, като Бог прочел мисълта им и за да им покаже, че е Самият Бог, казал, че има власт да прощава греховете, което и веднага направил, като наредил на болния да стане и той пред всички си взел одъра и си тръгнал. А хората се почудили и прославили всемогъщия Бог, Който опростил греховете на болния и го изцерил. За това Христос казал на болния пред всички да си вземе одъра, за да не кажат че го е изцерил призрачно. О колко голямо зло е грехът и колко злини донася! И на тялото, и на душата. И ние, когато тялото ни страда от болест, търсим различни начини да го изцерим, а когато душата страда от грях, изобщо не се грижим, за това Бог често допуска тялото да бъде сполетявано от болест или нараняване, за да се изцери и очисти душата. Но да не мислите, че болеста сполетява тялото само поради грях. Знайте че тя идва и от преяждане, пиянство, безделие и други. Идва и за изпитание, за да види Бог дали сме благодарни, както Бог изпита праведния Иов с рани а Иосиф с тъмница. За това когато ни споходи някоя болест, да не роптаем, и да не хулим, а да размислим и ако болеста ни е от някой грях, да го изоставим, ако е от пиянство и безделие, да не ги вършим вече, а ако е за изпитание, пак да не се гневим, а да търпим с благодарност. Защото както сме приели от Бога толкова блага, здраве, живот, изобилие и други, така трябва да приемем и болестта, която Бог дава за наша полза според низследимите Му съдби и предвиждания за нашите дела.

ПОУЧЕНИЕ

Вълюблени слушатели, братя, Бог ни наказва, като милостив баща, за да се поправим, за това трябва да търпим с благодарност всичко, което се случва, и да знаем, че то се случва по Негова воля. Да не мислим, че Бог е само милостив, но да знаем, че Той е и справедлив. Когато изпаднем в нужда, се надяваме, че само щом речем: Господи помилуй, или кажем една хладна молитва, Бог веднага ще ни послуша по голямата Си милост, но се лъжем. Защото Божията справедливост иска молитвата ни да

бъде отправена с голяма вяра и надежда. За това искаме много от Бога, но не получаваме, а трябва щом ни споходи някоя болест или нужда, да възлагаме цялата си надежда на Бога и да Му се молим със смирение и благодарност, както е направил цар Езекия, когото Бог излекувал и му добавил още петнайсет години живот. Така и ние трябва първо да се молим на Бога и едва след това да викаме лекар. Защото без Божията помощ не е възможно да се освободим от грях или болест. За това трябва да имаме любов, смирение, чистота, правда, въздържание и добре да спазваме Божиите заповеди, за да бъде Бог наш помощник и милостив към нас. Защото всички сме болни от грехове, единствено Бог е безгрешен. За това сега трябва да оставим безмерното ядене и пиене, което повлича към грях, достатъчно слугувахме до сега на тялото и на страстите, да послугуваме сега през поста и на душата. И никой да не казва, че не може да пости поради старост, или слабост, а всички да позатруднят тялото си. Защото само онези, които отсекаят своите зли дела и се покорят на Бога, ще получат Небесното царство. В древността много философи са постели и не са пиели нищо друго, освен вода, за да овладеят философската наука, а защо ние не постим, за да придобием Небесното царство? Ниневитяните, макар да били неверници, се покаяха от проповедта на пророк Иона с голям пост, а на нас толкова апостоли и свети Отци ни проповядват да постим, но ние пак ядем и пием без мярка. И не мислим, че ще даваме отговор пред Бога за всичките си лоши дела. А най-вече свещениците, които не поучават хората да знаят, че през тази седмица не е разрешена употребата на олио и вино, а трябва с всеки изминал ден, колкото повече приближава светото Възкресение, толкова повече да се трудим с Божията помощ за Небесното царство. Нему слава във вечните векове, амин.

В ТРЕТА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – КРЪСТОПОКЛОННА, ЗА ЧЕСТНИЯ КРЪСТ

*Каква полза за човека, ако придобие
Цял свят, а повреди на душата си?*

(Марк. 8:36).

Благослови, отче!

Рлагочестиви християни, пророк Моисей, като направи с тоягата си много чудеса пред фараона, изведе еврейския народ от Египет и го преведе през Червено море, като раздели морето на две с тоягата си. Там той потопа фараона и войската му, като премина и удари морето на кръст и водите му се събраха. И като ги водеше през пустинята, където нямаше капка вода, пак с тази тояга удари скалата, от която потече голяма река и с водите и напои жадните евреи. Но каква бе тази тояга? Тя бе образ на спасителния животворящ Кръст Христов, който ни изведе от греха, като от Египет, потопа духовния фараон – дявола и изля над нас спасителната вода от Христовите ребра, като от скала. Този честен Кръст, който е напоен с Христовата кръв, е за християните силно и непобедимо оръжие, с което побеждават всички грехове и дяволски хитрости, както казва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Марко, зачало 37

Рече Христос на учениците Си: който иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва. Защото, който иска да спаси душата си, ще я погуби, а който погуби душата си заради Мене и Евангелието, той ще я спаси. Защото каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си? Или какъв откуп ще даде човек за душата си? Защото, който се срами от Мене и от думите Ми в тоя прелюбодееен и грешен род, и Син Човечески ще се срами от него, кога дойде в славата на Отца Си със светите Ангели. И рече им: истина ви казвам: тук стоят някои, които няма да вкусят смърт, докле не видят царството Божие, дошло в сила. *(Марк. 8:34-9:1)*

ТЪЛКУВАНИЕ

След като изцерил разслабления в Капернаум, Христос излязъл край морето, където намерил апостол Матей на митницата и го повикал след Себе си. После като отишъл пак в синагогата в събота и изцерил изсъхналата ръка на човека, пак отишъл на морето и преминал в Гадаринската страна, където изцерил бесния, и като се върнал от там, изцерил кръвоточивата жена, после нахранил пет хиляди души с пет хляба. И като излязъл в Кесария, почнал да предсказва Своите страдания

на апостолите, как ще Го убият и как ще възкръсне на третия ден, на което апостол Петър рекъл: „Господи, не се предавай на мъки и смърт“, а Христос му казал сърдито: „Махни се от Мене сатана, защото не мислиш за Божиите заповеди, а за човешките“, и тогава като го повикал пред всички апостоли и пред народа му рекъл: „Петре, ти Ме възпираш да не умра безчестно на кръст, но Аз ти казвам, че нито ти, нито някой друг може да се спаси, ако не умре за правдата и истината. Защото такава смърт лесно завежда човека в Небесното царство“. И Христос не казал да въвим насила след Него, а доброволно. „Който иска – рекъл – и обича доброто си, да върви след Мене, а който не иска, не го насилвам“. Защото, който отиде някъде не по своя воля, като изчака удобен момент, пак се връща обратно и тогава не е достоен за никаква награда. А когато отиде по своя воля, тогава е достоен за голяма награда. И Бог понеже е създал човека със собствена воля, за това и не насилва никого, а казва: Който иска да върви след Мене. А какво означава, да вървим след Него? Това означава: правилно да вярваме в Христа и точно да спазваме Неговите заповеди, и не само да вярваме, но ако стане нужда, радостно да пролеем и кръвта си и да претърпим страдание за Бога и за истината. Защото с живота Си Христос ни остави пример: да постъпваме и ние, като Него. За това казва: „Който Ми служи, да се отрече от себе си, да вземе кръста си и да върви след Мен, и да не се срамува и да изповядва, че Аз съм разпнатият Христос“. Защото, който вярва в Христа с ум, трябва с уста да Го изповядва пред неверниците и нечестивците. А като казал, че има някои, които няма да умрат, до като не видят Божиата слава, Христос казал това за тримата апостоли, пред които се преобрази и им показва Божествената Си слава, с която ще дойде при Второто пришествие.

ПОУЧЕНИЕ

Но, християни, виждате ли днес честния Кръст по средата на Божиата църква? Прибегнете всички към него, като под някое листно дърво на сянка и си починете от постническия труд. Тоест, погледайте този Кръст, на който Христос бе разпнат за нашите грехове, и помислете колко мъки претърпя Той на него, колко хули, присмех, обиди, плесници и заплюване, а ние, като не можем да изтърпим една горчива дума, как ще се наречем християни? Не чухте ли какво заповяда Христос днес в Евангелието? Той каза, че всеки, който иска да се нарече истински християнин, трябва да се отрече от себе си, да вземе кръста си и да върви след Него, тоест Христос иска да не жалим тялото си за правдата, но дори и да го мъчат и да го предават на смърт, пак да не се отричаме от вярата си и от правдата. А да се отречем от себе си, ще рече да се отречем от злото в нас и от неполезните желания, които тялото иска, и да живеем чисто и безгрешно. А да вземем кръста си и да вървим след Христа, ще рече, да търпим и да постъпваме според Христовите заповеди, да не обичаме толкова много

светските неща, да не се надяваме на светска слава, да не трупаме голямо богатство и така нататък. А да бъдем като апостолите, които ни показаха пътя към спасението ни. Защото оставиха всичко и постъпваха точно според Христовите заповеди. И не само те, но и всички светии и праведници, мъже и жени, които претърпяха различни мъчения и смърт за Христа. За това, който не предаде душата си на смърт за вярата и правдата, не може да се спаси. Блажен е наистина този, който се предаде на смърт за Христа, защото лесно получава Небесното царство. Блажен е, който се отрече от светските дела, защото има Бога в себе си и като умре, отива в безкрайно веселие. Блажен е който не се лакоми да събира много, а живее по апостолски. Защото те нямаха нищо, а се хвалеха, че имат всичко: *„нямаме нищо, а всичко притежаваме“* (2 Кор. 6:10). Защото който изостави богатството си и стане сиромаш заради Бога, няма желание за светските гнили неща, а цялата му надежда е свързана с вечните Божи благата и с тази надежда получава радост, вместо всичките светски блага, които няма. Защото, който няма нищо в своя власт, той няма и желание за нищо, а който няма желание за нищо, е най-богат и по-блажен от богатите. Защото при богатия колкото повече се увеличава имуществото му, толкова повече се увеличава и желанието му за още, за това той е по-беден и от сиромаш. А който е благодарен, за многото или малкото, което има е най-богат и най-блажен.

О, вие всички сиромаси, бъдете благодарни за това, което имате, пък било то само едно голо здраве, и не бъдете лакоми за много, ако искате да получите вечно блаженство, което е приготвено за добрите и благодарни хора. А вие богатите не се скъпете толкова много, а отделяйте и за сиромасите от дареното ви от Бога богатство заради душите ви, та да се уподобите и вие на Христа, Който много обича сиромасите и ги нарича Свои братя (Мат. 25:40). Защото и Самият той стана сиромаш и се смири, за да ни остави пример да правим, като Него. За това сме длъжни, както Самият Той казва, да вземем кръста си и да вървим след Него, тоест да вървим по Неговите заповеди с пост, молитви, милостиня, търпение и покаяние. Защото не знаем в кой ден и час смъртта ще дойде при нас и в какво ще ни заvari, в добро или зло. Ами ти, о наша грешна душо! До кога ще лежиш заробена в мръсни грехове? Стани, стани грешна душо, вземи властта си, като кръст и покори тялото като роб, пък върви по Божиите заповеди и осъществи делата на всички добродетели, та да влезеш и ти в Божията слава и в светлината на праведните, в Небесното царство, което е приготвено за теб преди сътворението на света от Всеблагия Бог, Нему слава във вечните векове, амин.

В ЧЕТВЪРТА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – НА ПРЕПОДОБНИ ИОАН ЛЕСТВИЧНИК, ЗА БЕСНОВАТИЯ

*Ако можеш да повярваш,
Всичко е възможно за вярващия*
(Марк. 9:23)

казва Христос
в днешното свето Евангелие
Благослови, отче!

лагочестиви християни! Бог, Който е безмерно милостив, богато излива голямата Си милост върху достойни и недостойни, върху болни и бесновати, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Марко, зачало 40

онова време, отиде един човек при Иисуса, поклони му се и рече: Учителю, доведох при Тебе сина си, хванат от ням дух:дето и да го прехване, тръшка го, и той се запеня, и скърца със зъби, и се вцепенява. Говорих на учениците Ти да го изгонят, ала не можаха. Иисус му отговори и рече: о, роде неверен, докога ще бъда с вас? докога ще ви търпя? Доведете го при Мене! И доведоха го при Него. Щом бесният Го видя, духът го стресе, той падна на земята и се валяше запенен. И попита Иисус баща му: колко време има, откак му става това? Той отговори: от детинство, и много пъти духът го хвърляше и в огън, и във вода, за да го погуби, но, ако можеш нещо, смили се над нас и ни помогни. Иисус му рече: ако можеш да повярваш, всичко е възможно за вярващия. И веднага бащата на момчето викна и със сълзи казваше: вярвам, Господи! помогни на неверието ми. А Иисус, като видя, че се стича народ, запрети на нечистия дух и му рече: дух неми и глухи, аз ти заповядвам: излез из него, и не влизай вече в него! И духът, като изкрещя и го стресе силно, излезе, а момчето стана като мъртво, та мнозина казваха, че то е умряло. Но Иисус, като го хвана за ръка, изправи го, и то стана. И като влезе Иисус в една къща, учениците Му Го попитаха насаме: защо не можахме ние да го изгоним? Отговори им: този род с нищо не може да излезе, освен с молитва и пост. Като излязоха оттам, минуваха през Галилея, и Той не искаше някой да узнае. Защото учеше учениците Си и им казваше, че Син Човечески ще бъде предаден в човешки ръце, и ще Го убият, и на третия ден след убиването ще възкръсне. (Марк. 9:17-31)

ТЪЛКУВАНИЕ

лед като Христос бил в Кесария и разказал на апостолите за предстоящите Си страдания и шест дни след това се преобразил на

Тавор планина пред тримата Си апостоли, и след като се върнал при другите апостоли, които спорели с книжниците, когато Христос попитал книжниците, защо спорят, тогава един човек от народа рекъл: „Учителю, доведох сина си при Теб, защото е обладан от бяс и много се мъчи, щом го прихване по новолуние“. А тези страдания не му били причинявани от новолунието, както и до днес мислят някои наивни хора, а дяволът нападал детето по новолуние, само и само да кажат хората, че това му става от новолунието и така да похулят Бога, който е създал луната, както направил и бащата на бесноватият, който укорявал Христовите апостоли, че не могли да изцерят сина му. А Христос, за да покаже, че не апостолите са виновни, а собственото му неверие, го укорил и рекъл: „О, роде неверен и сляп, защо не разбирате истината? До кога ще ви търпя?“. С това Христос показал, че иска кръстна смърт, за да не гледа повече тяхното неверие и да не слуша хулите им, с които укорявали светите апостоли, че не могли да изцерят обладания от бяс. Не помисляли, че апостолите били просветени от Светия Дух, за да проповядват Божието слово, с което просветиха целия свят. А милостивият Христос Бог, макар да бил нскърбен, пак попитал, от колко време го мъчи този демон. Не че Христос не знаел, но с това искал да ни научи да не гледаме времето, а да имаме надежда в Бога. Тогава го изцерил с голяма кротост, защото не изтъкнал Своята сила, а неговата вяра, като му рекъл: Ако можеш да повярваш, всичко е възможно за вярващия, на което той казал: Вярвам Господи! Помогни на неверието ми! И като наредил да доведат момчето при Него, Господ заповядал на демона да излезе от него и да не влиза повече в него. От тук ясно се вижда, че дяволът бил влязъл в него, заради неговото неверие, но пак по Божия воля, защото дяволът няма власт да влезе в човек, ако Бог не му позволи, както не успя да навреди на Иов, до като Бог не му позволи. И дяволът наистина щял да убие бесноватия, ако Христос не му бил забранил, защото, като го свалил на земята, го задушавал и мъчел, така, че мнозина казали, че момчето е умряло. А Христос го изправил на крака, дал го на баща му и влязъл в къщата. Тогава апостолите се уплашили да не изгубят Божиата благодат и попитали Христа: „Защо ние не можахме да го изцерим?“. А Той казал: „Който иска да изгонва бесове, трябва да пости“. Защото, който пости, лесно издига ума си към Бога и молитвата му става приятна на Бога, а молитва съчетана с пост е много страшна за дявола. За това трябва винаги да имаме тези две добродетели, защото постът и молитвата избавят човека от смърт, понеже колкото повече се ограничава стомахът, толкова повече се смирява сърцето, а когато стомахът е сит и доволен, тогава и мисълта му полудява. И така постът донася на човека здраве и веселие, а пиянството и преяждането му носи душевна и телесна смърт. След това чудо Христос започнал да предсказва на апостолите Своите страдания, които щял да претърпи доброволно, за да се уверят, че Той Сам се предава на смърт за спасението на човешкия род. За това им казал предварително:

„Никой не може да вземе от Мен душата Ми, но Аз Сам я предавам. Защото имам власт пак да я взема“ (ср. Йоан. 10:18). И след като казал на апостолите скръбните думи, че ще го измъчват, ги зарадвал, като казал, че ще възкръсне на третия ден. С това ни учи, че след всяка скръб идва радост.

ПОУЧЕНИЕ

Християни! От днешното свето Евангелие добре разбираме, че няма по-голяма сила против дявола от поста и молитвата. Потрудете се за тези безценни добродетели и се украсете с тях, та да посрещнем Христовото възкресение и да влезем в ангелската радост, до като вратата на поста и на всички добродетели е отворена, за да не хлопаме после напразно, защото Христос ще ви каже: Не ви познавам. „Махнете се от Мене вие, които вършите беззаконие“ (Мат.25:12, 7:23). Сега е времето да влезем в онази радост, защото вратата е отворена, тя е малко тясна и през нея се влиза трудно, но вътре е широко и радостта голяма. Постът, както всеки човешки труд от начало ни се стува тежък и уморителен, а после става лек, радостен и приятен, орачът сее с труд и скръб, но жъне с весели песни, войската отива на бой с голям страх, но се връща с веселие, търговецът пътува дълго време и търпи беди и страхове, но като се върне с печалба, забравя всичко и се весели с чедата и приятелите си. Така и ние нека не гледаме трудностите, свързани с поста, а да се стремим, да го извършим до край, защото щом се роди светлото Възкресение и видим душевната си печалба, ще се радваме неизказано (ср. Йоан. 16:20-22). За това сме длъжни да не пропиляваме напразно времето на поста, което е установено, за наше спасение, и да не казваме, че имаме време за покаяние, защото не знаем дали утре ще сме живи, защото днес виждаме много хора да ядат и пият, а утре ги няма, умират. За това да не отлагаме покаянието си за друго време, защото времето не е в нашата власт, но да бъдем винаги готови, защото дните са лукави и времето е излъгало и погубило мнозина, както погуби фараона. Той рекъл: „Утре ще пусна евреите“, а на сутринта отложил това за следващата сутрин. И така от „утре“ на „утре“, до като потъна и се удави в морето. Най-глупав е човекът, който отлага покаянието за старини, защото не знае дали ще остарее, пък дори и да знае пак не бива да отлага покаянието си за старини. Защото старостта донася със себе си много беди: тогава очите не довиждат, ушите не дочуват, силата намалява и така днес човек го боли главата, утре кракът, до като смъртта го посече неподготвен и без покаяние. О, вие възрастни! Не чувате ли смъртния час, който винаги вика в ушите ви: „Старци, времето приближава, смъртта идва като гост, станете да я посрещнете, тоест, покайте се поне на старини, влезте в Божието лозе, поне в единадесетия час и се потрудете, та да получите еднаква награда с онези които са там от първия час“. Но виждам, че

мнозина старци тичат да събират сребро и злато, приемат от човешките слава и чест, приемат достойнство и началство, сядат на богати трапези, ядат, пият и играят с младите, без да се срамуват от старостта си. За това е празна такава надежда, без покаяние и подготовка и на стари, и на млади, и на малки дечица, а никой не знае смъртния си час. За това не бива да отлагаме покаянието си в бъдещето, защото сега е време за покаяние и добротворство, сега е време да изоставим преяждането, пиянството, блудството, гнева, завистта, грабежа и всяка неправда, сега е време да обикнем поста, молитвата, чистотата, любовта, милостинята, покаянието и изповедта, които са светло оръжие. Да не отлагаме покаянието си за друго време, защото не можем да намерим по-добро време от сегашното, понеже не знаем, до кога ще сме живи, както е рекъл Сам Христос: *„Бдете и се молете, защото не знаете в кой час ще дойда да платя на всекиго според делата му или с мъка, или с Небесното царство“*, което дано да получим всички с Христовата помощ, Нему слава във вечните векове, амин.

В ПЕТА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – НА ПРЕПОДОБНА МАРИЯ ЕГИПЕТСКА, ЗА ГОРДОСТА НА ДВАМАТА АПОСТОЛИ

*Който иска между вас да бъде
голедец нека ви бъде слуга
(Марк. 10:43)*

Благослови, отче!

Рлагочестиви слушатели, християни, малките деца, до като са глупави, щом поискат от майка си нещо вредно, не им го дава, а им казва, че то е вредно за тях. Така постъпил и Христос с Неговите апостоли, докато били непросветени от Светия Дух. Защото, като Му поискали светска слава, Той им казал, че не знаят какво искат, както разказва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Марко, зачало 47

Ронова време, Иисус като повика дванайсетте, Той почна да им говори, какво ще стане с Него: ето, възлизаме за Иерусалим, и Син Човеческий ще бъде предаден на първосвещениците и книжниците, и ще Го осъдят на смърт, и ще Го предадат на езичниците, и ще се поругаят над Него, и ще Го бичуват, и ще Го оплюят, и ще Го убият, и на третия ден ще възкръсне. Тогава се приближиха до Него Зеведеевите синове, Иаков и Иоан, и рекоха: Учителю, желаем да ни сториш, каквото поискаме. Той ги попита: какво искате да ви сторя? Те Му рекоха: дай ни да седнем при Тебе, един отдясно, а друг отляво, в славата Ти. Но Иисус им рече: не знаете, какво искате. Можете ли да пиете чашата, която Аз пия, и да се кръстите с кръщението, с което Аз се кръщавам? Те отговориха: можем. А Иисус им каза: чашата, която Аз пия, ще пиете, и с кръщението, с което Аз се кръщавам, ще се кръстите, но да дам да се седне Мене отдясно и отляво, не зависи от Мене, сядането е на ония, за които е приготвено. И десетте, като чуха, почнаха да негодуват за Иакова и Иоана. А Иисус, като ги повика, рече им: знаете, че ония, които се смятат за князе на народите, господаруват над тях, и велможите им властвуват върху тях. Но между вас няма да бъде тъй: който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга, и който иска между вас да бъде пръв, нека бъде на всички роб. Защото и Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужи и даде душата Си откуп за мнозина. (Марк. 10:32-45)

ТЪЛКУВАНИЕ

Чувате ли братя християни? След като се преобразил на Тавор планина, Христос слязъл от нея и изцерил бесноватия. От там отишъл в Капернаум, където поседял малко и отишъл в иудейските предели, и на

тръгване от там за Иерусалим започнал да разказва на апостолите, какво предстояло да Му се случи, за да не се уплашат, щом видят страданията Му и да не кажат, че не е знаел, че ще Го мъчат, а да разберат, че Той доброволно ще приеме всичко, за да избави човешкия род от дяволското мъчителство. Но когато Христос казал, че като Го убият и на третия ден ще възкръсне, апостолите помислили, че като възкръсне, ще се възцари в Иерусалим, за това Йоан и Иаков, които били Христови сродници по рода на Света Богородица, помолили Христа, като се възцари, да ги постави единия от дясната, а другия от лявата Си страна. Христос, като видял наивността им им рекъл: *„Не знаете, какво искате, защото Моята власт и Моето царство не са от земята, а са от небето, и човешкият ум не може да ги постигне. Вие искате временна слава и гордост, каквато има при друговерците, които не познават Бога, но Аз не искам сред вас да има такава гордост. За това, който от вас иска да е най-голям, да бъде най-долен слуга на всички ви“*. А под чаша и кръщение Христос имал предвид тяхната смърт, тоест казал им: *„Апостоли, както аз си пролях кръвта за вярата и истината, така и вие ще пролеете вашата за Мен, но да седнете от дясната и от лявата Ми страна, това не е справедливо, защото е само за онези, които се мъчат и умират за правдата“*. Тук Христос нарича седене от дясната и от лявата Си страна голямата слава, която ще имат праведните в Небесното царство заради мъките си, които са изтърпели за правдата. Тогава Христос рекъл: *„О, апостоли, не виждате ли, че Аз дойдох не за да Ми служат човеците, но Аз да послужа за тяхното спасение и да умра за тяхното избавление“*, което и направи, защото Той и поучаваше, и бесове изгонваше, и болни изцери и мъртви възкреси, и на апостолите нозете уми, и най-накрая се предаде на смърт за мнозина, не за всички човеци, но за мнозина, защото Неговата смърт, не спаси всички, но само тези, които повярваха и изпълниха Неговите заповеди.

ПОУЧЕНИЕ

Възлюблени християни, днешното Евангелие ясно ни учи да имаме любов и смирение. Защото какво по-голямо смирение може да има от това да видим Самия Бог, Който е толкова велик и силен, да умие нозете на Своите апостоли. Може ли да има по-голямо от това смирение и повисока от тази любов? Сам Бог ни е показал пример, как да се обичаме и е казал: *„Възлюби Господа, своя Бог от цялата си душа и ближния си като себе си“*. (Мат. 22:37-40) Вижте как Бог съединява любовта със смирението, като слънцето със светлината: защото едното без другото не може, ако побегне любовта, побягва и смирението, ако побегне смирението, побягва и любовта, защото, когато човек обича хората, каквото прави за себе си, това прави и за тях. Смиреният човек макар и да е благороден или богат, или владетел или учен, не гледа своето

достойнство, но мисли, че е човек, както всички други, мисли, че е земя и пръст, смирява се и не иска хората да го славят и се старае да почита другите, но като изгубим смирението, тогава в нас се ражда гордост, която не ни оставя да мислим, че след смъртта всичко остава тук и ние си тръгваме голи, без нищо и ставаме пръст, което мнозина от нас не мислят, но казват: на мене се полага първенство, защото съм образован. Когато между нас има такава гордост, тогава виждаме богатите скръбни, защото сиромасите не ги почитат, виждаме учените гневливи, защото не им се покланят, виждаме постоянните лошотии на гордостта, а любовта остава толкова далече, колкото небето от земята.

Християни! Отворете сега очите на ума си и вижте Христа, нашия Спасител, Който остави толкова голяма небесна слава и се смири, за да ни научи на смирение, и каза: *„Поучете се от Мене, понеже съм кротък и смирен“* (Мат.11:29). Смирението Му наистина превъзхожда не само човешкия, но и ангелския ум. Защото, помислете сами – Бог, Който сътвори целия свят, да стане човек, да плаче, като дете, във Витлеемската пещера, да се просълзи над Лазар, като истински приятел, да почива край самарянянския кладенец, като уморен, да жали за Иерусалим, като милостив, да спи в кораба, като човек, да Го влачат от съд на съд, като разбойник, да Го хулят, да Го бият, да Го заплюват и да Го умъртвят на кръст, като смъртен. И може ли да има по-голямо смирение от това? На истина не може.

Такава любов е имал някога Авраам, който хранил много странници, и им слугувал, и когато се молел на Бога, казвал: *„Господи, аз съм прах и пепел“* (Бит.16:27). А щом човекът е прах и пепел, защо прах да се гордее над прах и пепел над пепел? Не чувате ли Павел, който казва, че не е достоен да се нарече апостол, понеже гонел християните? (1 Кор. 15:9) Виждате ли голямото смирение? О милостиви Боже! Дай на всеки грешник смирението да каже, че не е достоен да се нарече християнин, понеже е престъпник на Твоя закон. О любов и смирение, о велики добродетели, блазе на сърцата, които ви притежават, защото, когато имаме тези добродетели по между си, тогава от нас побягват лъжа, сквернословие и всяка неправда, тогава няма кавга и убийство, нито вражда, нито злина, тогава подчинените радостно слугуват и се покоряват на господарите си, а господарите се грижат за подчинените и се трудят за тяхното добруване, тогава виждаме в градовете мир, по улиците – истина, в човеците – целомъдрие, в съдилищата – правосъдие, в църквите – благоговение, сред хората – радост, по земята – рай, земята – небе, човеците – ангели, защото смирението издига човека до небето и го прославя далеч, а без любов и смирение, човек е нищо. Тези две добродетели са две златни криле, с които след смъртния час литваме на небето и влизаме в онази безкрайна радост с помощта на нашия Господ Иисус Христос, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ШЕСТА НЕДЕЛЯ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ – ВРЪБНИЦА (ЦВЕТНИЦА), ЗА ЛАЗАРОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

*Не бой се дъще Сионова!
Ето, твоят Цар иде, възседнал осле
(Зах. 9:9, Иоан. 12:15).
Благослови, отче!*

Предвечният Бог, за Когото небето е престол, а земята – подножие, Който стана човек заради човешкото спасение, влезе днес на осле в Иерусалим, както бе пророкувано от пророците и както ще чуем сега от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 41

Ист дни преди Пасха Иисус дойде във Витания, дето беше умрелият Лазар, когото възкреси от мъртвите. Там Му приготвиха вечеря, и Марта прислужваше, а Лазар беше един от седналите с Него на трапезата. Мария пък, като взе литра нардово чисто, драгоценно миро, помаза нозете Иисусови, и с косата си отри нозете Му, и къщата се напълни с благоухание от мирото. Тогава един от учениците Му, Иуда Симонов Искарот, който щеше да Го предаде, рече: защо да се не продаде това миро за триста динария, и парите да се раздадат на сиромаси? Това каза той, не че се грижеше за сиромасите, а защото беше крадец. (Той държеше ковчежето, и крадеше от онова, каквото там пускаха.) А Иисус рече: остави я, тя е запазила това за деня на погребението Ми. Защото сиромасите всякога имате при себе си, а Мене не всякога. Голямо множество иудеи узнаха, че е там, и дойдоха не само заради Иисуса, но за да видят и Лазаря, когото Той възкреси от мъртвите. А първосвещениците се сговориха да убият и Лазаря, защото поради него мнозина иудеи ги напускаха и вярваха в Иисуса. На другия ден тълпи народ, дошли на празника, като чуха, че Иисус иде в Иерусалим, взеха палмови клончета и излязоха да Го посрещнат, като викаха: осана! Благословен Идещият в име Господне, Царят Израилев. А Иисус, като намери едно осле, възседна го, както е писано: „не бой се, дъще Сионова! Ето, твоят Цар иде, възседнал осле“. (Иоан. 12-1:15)

ТЪЛКУВАНИЕ

След като наставил апостолите Си да не искат първенство, Иисус Христос отишъл в Иерихон. Като излязъл от там, изцерил на пътя слепия и отишъл в село Витания, където възкресил Лазар, който бил богат жител на Витания и Христов приятел. Там приготвили вечеря на Христа, на която присъствали и Лазар, и сестрите му, Марта слугувала, а Мария

взела една стъкленица чисто миро, с което помазала Христовите нозе и ги избърсала с косата си. А предателят Иуда, който бил сребролюбец, като видял, че не може да вземе нищо от мирото, рекъл: *„По-добре да бяхте продали това миро и да раздадете парите на сиромаси“*, не че го било грижа за сиромасите, а гледал да вземе нещо от парите. А Христос, който знаел всичко, рекъл: *„Оставете я да Ме помаже за погребението Ми. Защото сиромаси всякога имате при себе си, а Мене не всякога“*. Вижте с каква кротост казал Христос да я оставят, макар да знаел, че Иуда щял да Го предаде, както и предсказал: *„Един от вас е дявол“* (Иоан. 6:70), но не разкрил кой е той. След тази вечеря, на сутринта, когато в Иерусалим се разчуло, че Христос е възкресил Лазар, дошли много евреи и повярвали, по повод на което други евреи се разгневили и се наговорили да убият и Христа, и Лазар.

Християни, виждате ли какво прави проклетата завист? Разбираемо е, че искали да убият Христа, понеже им нарушил закона, но защо искали да убият и Лазар? Защото ги била заслепила завист. Христос изцерил много болни и възкресил много починали, при което евреите не се гневили толкова много, но сега, когато възкресил този богаташ, всички се зачудили и мнозина отишли да го видят и да научат нещо за онзи свят. За това книжниците толкова ослепели от завист, че мислели, че не е никакъв грях да убият Христа. След това Христос изпратил апостолите до едно село, та му довели едно младо осле, което никой не бил възсядал, и като метнали дрехите си върху него, Христос го възседнал и влязъл с него в Иерусалим. Тогава всички хора, които били дошли за празника, щом чули, че Христос идва, взели палмови клонки и излезли да Го посрещнат, постилали по пътя клонки и дрехите си и викали: *„Осана (Спаси ни, Господи). Благословен си Ти, Който идваш в име Господне“*. И влязъл с мулето, както бе пророкувал Захария: *„Не бой се, Иерусалиме, ето, твоят Цар идва кротък на осле, а не като другите царе с гордост, с коне, войска и свита“*. Апостолите разбрали това пророчество след Христовото възкресение и възнесение, след като били просветени от Светия Дух. А това, че посрещали Христа с зелени конки, означавало Христовата победа – това, че с Божествената Си сила щял да победи смъртта и дявола. Този обичай съществувал в Рим, там когато някой цар се връщал от победа, римляните го посрещали със зелени клонки, изплитали венци от финикови и лаврови клонки и ги поставяли върху главите на императора и на войниците му. Понеже това дърво през зимата не бива победено, за това го носели, като символ на победата, както и сега виждаме мнозина мъченици изрисувани с клонче в ръка, с което показват, че са победили дявола. Така и днес еврейските деца посрещнали Христа и викали: *„Спаси ни, Господи“*, а бащите им се ядосвали. Вижте колко бързо се променя светската слава – в неделя Го хвалели и славели, а в петък неблагоприятните евреи Го хулели и разпнали.

ПОУЧЕНИЕ

Християни, ето, зимата отминава и радостната пролет идва с цветовете и зелените си красоти. Ето, виждаме земята обновена, птиците пеят и хората се веселят. Но я помислете, коя е причината за земното обновяване? Причината са лютата зима, дебелите снегове, силните дъждове и свирепите ветрове. Защото, ако не се бе напоила от тях земята нямаше да се обнови и украси. Така и душата ни се обновява от духовната зима, тоест от поста, от страданието, труда и скръбта. Защото, до като не претърпи сръб, труд и ограничение, човешката душа не може да се обнови и украси. Но ето, времето на поста и покаянието отминава, душевният труд се прекратява, спасителният пазар се закрива, възкресението наближава и Бог приготвя венци за трудещите се. Потрудете се от все сърце през тази седмица, коленичете пред Бога с молитва, побързайте към църквата, за да послушате, за Христовите страдания, които Той претърпя за нас, и бързайте да посрещнем Христа, Който идва да възкреси душите ни от греховете, като Лазар от гроба. Но да видим, каква вечеря ще му пригитви нашата душа, подобно на Лазаровите сестри. Някой от вас може да каже: „Къде ще видим сега Христа, за да Го гощаваме?“. Но аз ви уверявам, че ежедневно Го виждаме пред нас, но Го отминаваме. Защото, щом видим някой просяк или сиромас, виждаме Самия Христос, и щом сторим някое добро на сиромас, го правим на Христа. За това, ако искате да нагостите Христа, като Лазаровите сестри, нахранете гладни сиромаси и тогава ще нагостите Самия Христос.

Слушатели християни, ето, Христос идва, но да видим, кой е достоен да излезе да Го посрещне с пост и милостиня, с покаяние и изповед. Който добре е изпълнил тези неща, нека да излезе с тях, като с палмова клонка да посрещне Христа, да застели сърцето си с добродетели, както Иерусалимския път с клонки, да приме Тялото и Кръвта Христови и да рече, като онези кротки деца: „*Спаси ме, Господи*“. Но добре знам, че има мнозина, които не само са недостойни за свето Причастие, но са и маловерци, каквито са блудниците, зависливите и грешните, които хулят нашата вяра с греховете си. Но такива грешници и недостойни хора трябва или да се покаят от сърце, или да не се приближават до светото Причастие. Защото, ако се причасти като Иуда, такъв човек взема огън, който му изгаря душата. Защото Бог колкото е милостив, толкова е и справедлив, сега идва кротък и смирен, но ще дойде и като страшен Съдия да ни съди за греховете ни. За това сега трябва да приемеме християнската наука, както са приели Христос, онези кротки деца в Иерусалим, а не като беззаконните юдеи или като Иуда, който Го предаде, което е страшно да се помисли. Но християни, ако някой земен цар поиска да отиде в някоя къща и изпрати слугата си да съобщи предварително за царското посещение, за да му приготвят място, а като дойде, намери мястото нечисто и безчестно, тогава какво ще получи онзи стопанин от царя? Нали

– страшно наказание? Ето Сам Небесният Цар, Който иска да дойде в сърцата ни, е изпратил слугите Си – църковните проповедници, да ни известят да очистим сърцата си и да се причастим достойно. И ако ние, слушайки царското известие, не очистим сърцата си от злото, а се причастим недостойно, какъв отговор ще дадем пред Бога? Христос винаги ни казва: „Вземете яжте, това е Моето тяло“, и „Пийте от нея всички, това е Моята Кръв“, и с това кани всички ни да се причастим, но – достойно. Защото, който се причасти недостойно, в предсмъртния си час ще търси Христа да му прости, но не ще Го намери и ще умре в греха си. Както е рекъл Сам Христос: „Аз си отивам, и ще Ме търсите, но не ще ме намерите, и в греха си ще умрете“ ([Иоан. 8:21](#)). За това нашата Православна Църква ни повелява през тази седмица, който е богат, да идва всеки ден в храма за молитва, да се моли на Бога за греховете си с пост и милостиня, а който е сиромас, и да поработи някой ден през тази седмица, не съгрешава. Слава на Бога во веки веков, амин.

В СВЕТА И ВЕЛИКА НЕДЕЛЯ ПАСХА – НА ВЪСКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО, ЗА БОЖЕСТВОТО МУ

*Той дойде за свидетелство,
да свидетелствува, за светлината*
(Иоан. 1:7)

Благослови отче!

Благочестиви слушатели християни, както слънчевата светлина осветява природата, весели света и показва различните творения за размишление на разумната душа, така и днешното свето Евангелие излъчва ясни зари, по-светли от слънцето, които просвещават и вразумяват всяка християнска душа да опознае Триликото Божество – Отца и Сина, и Светия Дух, прави явна многоразличната Божия премъдрост (Еф. 3:10) и ясно ни доказва предвечното битие на Иисус Христос с Бог Отец, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 1

В начало беше Словото, и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото. То беше в начало у Бога. Всичко чрез Него стана, и без Него не стана нито едно от онова, което е станало. В Него имаше живот, и животът беше светлината на човеците. И светлината в мрака свети, и мракът я не обзе. Имаше един човек, пратен от Бога, името му Иоан, той дойде за свидетелство, да свидетелствува за светлината, та всички да повярват чрез него. Той не беше светлината, а бе пратен да свидетелствува за светлината. Съществуваше истинската светлина, която просветява всеки човек, идващ на света. В света беше, и светът чрез Него стана, но светът Го не позна. Дойде у Своите Си, и Своите Го не приеха. А на всички ония, които Го приеха, - на вярващите в Неговото име, - даде възможност да станат чедра Божии, те не от кръв, ни от похот плътска, нито от похот мъжка, а от Бога се родиха. И Словото стана плът, и живя между нас, пълно с благодат и истина, и ние видяхме славата Му, слава като на Единороден от Отца. Иоан свидетелствуваше за Него и викаше, думайки: Тоя беше, за Когото казах: Идещият след мене ме изпревари, защото съществуваше по-напред от мене. И от Неговата пълнота всички ние приехме и благодат въз благодат, защото Законът бе даден чрез Моисея, а благодатта и истината произлезе чрез Иисуса Христа. (Иоан. 1:1-17)

ТЪЛКУВАНИЕ С ПОУЧЕНИЕ

В днешното Евангелие, което ни предлага високолетящият орел Иоан, който е прелетял безпрепятствено през деветте ангелски чина, преминал е границите на непристъпната светлина, доближил се е до

непостижимото Божество и е видял в тази светлина вечно съществуващото Божие Слово, да развеселява и просвещава всекиго. Иоан, който ясно видял триипостасното Божество, гръмогласно предупреждава всички еретици, които казват, че Христос е твар, а не Бог, и че не е единосъщен с Отца и Светия Дух. А нас, верните, осветява като мълния със светлината на Светия Дух и с познанието за Сина Божий, Когото ни показва като намиращ се във вечно съществуващото и безначално начало. И просвещава с тази светлина ума ни, за да познае истинския Син Божий, Който е единосъщен с Бог Отец. И ако небесния проповедник Иоан не бе ни съобщил това, мнозина от нас щяха да се заблудят по отношение на истината, чрез съмнението за Христа. Защото, макар Христос да се роди от девица и да извърши много чудеса, ако никой не ни бе доказал единосъщиято Му с Бог Отец, тогава надеждата ни щеше да бъде съчетана със съмнение, но сега цялото съмнение изчезна от гласа на свети Иоан. Защото той се издигна в съзерцанието повече от херувимите, от патриарсите, от пророците и от другите евангелисти. Защото Моисей започна да говори за творенията: „*В начало Бог сътвори небето и земята*“ (Бит. 1:1), а Иоан започна да говори за Твореца: „*В началото бе Словото*“. Нищо земно и човешко не казал, а божествено и небесно, като приятел на Царя на ангелите. За това говори по-възвишено от ангелите, защото те, като слуги не знаят с точност царските тайни, които свети Иоан ни разкрива днес. За това сега е нужно голямо мълчание и внимание, защото не ни говори за творения, а за Твореца на творенията, за единосъщното Слово Божие, за Коего Иоан видял, че е равно с Отца и Светия Дух, и казва за Него: В начало беше Словото. Нарича начало Самото Безначално Божество, Коего няма нито начало, нито край, нито предел. А Божеството не е начало на Своето Безначално Слово, а на всяко създание, което има началото си от Него, защото всяко видимо и невидимо създание има началото си от Него. А това, че Словото е в началото, тоест вътре в Божеството, показва единосъщиято и съвечността с Божеството, защото Божеството никога не е съществувало без Словото, и Отец – без Сина. И щом като Словото е единосъщно с Божеството, следователно и Самото слово е същото това Божество. А казва: в началото, тоест „*вътре в Божеството*“, за да не каже някой еретик, че това Слово е по-малко от Божеството, защото Го обхваща, защото, като е било вътре в началото, Словото не е по-малко от началото, нито пък може да се смали по отношение на Своето същество и равенство.

Но вижте, че като доказал единосъщиято на Словото с Божеството. Иоан ясно доказал и съвечността Му с Бога, преди всички векове и твари, като рекъл: и Словото беше у Бога. Нарекъл онова първо начало Бог и казал, че е в Бога, а не в друго същество, защото тогава не е съществувало никакво създадено творение, съществувало е само Триипостасното Божество преди всички твари и времена. И понеже това Слово нямаше в

какво друго да бъде, освен в Божеството и в Бога, то и Самото това Слово е същото това Божество и Бог.

И за да докаже това, Йоан казал ясно: И Бог беше Словото, Бог вечносъществуващ, безначален, предвечен и непостижим, Който винаги е единосъщен, съпрестолен, съестествен и неразделим с Отца и Светия Дух. Тук разумът на този божествен мъж е за чудене, защото думите му, които доказват единосъщията на Сина с Отца и предвечното Му битие и равенство, са по-ясни от слънцето. Защото започнал с непостижимото Божество, Кое то нарекъл начало, което е безначално, после показал в Божеството Словото, Кое то е равно с Божеството. После за да затвори устата на еретиците и за да покаже, че това Слово е Творец и Бог на всички твари, Който е създал ангелските чинове, небето, земята, водите, ветровете, времената и всичко, рекъл: Всичко чрез Него стана, и без Него не стана нито едно от онова, което е станало. Да се засрамят тук еретиците, които казват, че Синът Божий е твар. Защото как може да бъде твар Този, Който е създал всичко? И как може да бъде временен Този, Който е създал времената и годините? Този чуден Творец е наистина вечен и несътворен, а е роден от Бог Отец преди всички векове, не телесно, а неразделно от Божеството и съществото на Отца. Подобно на нашето слово и на душата ни. Защото и тя има ум, слово и дух, три лица в едно невидимо същество. И нашето слово има двойно раждане - първо се ражда от ума, в невидимата душа, и не се разделя с ума. После се ражда чрез устата и се облича с глас като с тяло и така се появява и влиза в слуха на хората, приближава се до ума им и разкрива сърдечните намерения чрез гласа, а самото то никога не се разделя с ума. Защото, ако някога би се разделило, то, като кажем една дума, щяхме вече да останем безсловесни лишени от разум, но това не е така, защото гласът на словото изчезва във въздуха, а словото остава неразделно при ума. Така и онова предвечно Слово Христос има двойно раждане: едното е предвечно, при което се роди вътре в Божеството, с вечното Си сияние, но неразделно, защото не се откъсва, нито се разделя като дете от жена, но е непостижимо друго Лице в Божеството, различно от Лицето на Отца, но не различно нито разделно от Божественото същество. Както същия Този Бог, само Той познава Своето раждане, а от тварите това е скрито - не само от хората, но и от ангелите. А второто раждане на Божието Слово е телесното, при което То се облече вместо глас с тяло, защото казва: плът И Словото стана плът. Това Слово Божие стана човек като нас, за да просвети ума ни и да ни открие волята на Божеството (на Бога), та да опознаем Бога, Който дава вечен живот на онези, които го познават, за това Йоан казал: В Него имаше живот, и животът беше светлината на хората, с което ясно показва, че в това Божие Слово, в Единородния Негов Син има вечен, безкраен живот и неизменяема светлина, светлината на мъдростта и на разума. А с думите: „животът е светлината на хората“ казва, че както вечната смърт е тъмнината на грешниците, така

и вечният живот Христос е светлината и веселието на праведниците. И светлината в мрака свети, и мракът я не обзе. Светлината на Божеството е Божието Слово, а мракът е тялото на греховното естество. Мракът Го не обзе, тоест То не извърши грях. И още: мракът са идолопоклонството и елинското многобожие, които не показаха истинската светлина на Христа, но от Неговото идване мракът на греха и идолобесието се разруши. И още: мракът е смъртното тяло и смъртната тъмнина, които не можаха да надвият вечния живот, а самата смърт бе убита от него и нейното мъчителство загина, царството ѝ бе погубено и мракът ѝ бе прогонен. За това Йоан бе изпратен като глас пред Божието Слово, за да свидетелства за светлината (за Христа), та всички да видят светлината, тоест Божия Син, и да повярват в Неговото име, защото Той е светлината, която просветлява всеки човек, който се ражда на света, с видима и духовна светлина. Самата тази светлина бе в света скрита в тялото на Христовата човешка природа. И светът чрез Него стана. Разбирай: троен свят. Първият е невидимият – ангелите. Вторият е небето, земята и всичко по тях. А третият е бъдещият, в който е скрит вечният ни живот. Синът Божий създаде целия този свят и е Цар на всичко.

Това Слово, Кое е истинския Бог и творец на всичко, стана човек с тяло, а взе тяло от пречистата Дева Мария чрез действието на Светия дух, безсеенно, с което покори божествената Си светлина като със завеса. Стана човек, за да спаси човеците, дойде в света, но светът Го не позна. Йоан не казва: „*Никой не Го позна*”. А казва: светът, тоест тези, които мислят за светските и земните неща. Дойде у Своите Си, и Своите Го не приеха. Нарича Свои евреите, защото те най-напред станали Свои на Бога, чрез закона и пророците. Дойде при тях, но те със зловерието си не Го приеха, стиснаха си очите, за да не гледат истинската светлина. Не приеха истинската светлина и вечния живот, за да утвърдят своята си правда. А на всички ония, които Го приеха, даде възможност (*слав.: власт*) да станат синове Божии. Властта е силата на кръщението, защото то ни прави синове Божии и с него се просвещаваме, чрез Светия Дух и се раждаме отново за вечен живот. Като се съблечем от греховете и се облечем в Светия Дух. Защото, който се кръщава, приема Христа, ражда се от Светия Дух и става Син Божи и наследник на Небесното царство. Този дар не е от нас, нито от телесна похот, но той бе даден от Божията благодат и от Неговия Свети Дух на онези, които повярваха в Христа и Го приеха с радост и любов. За това всеки кръстен трябва да се пази от греха. Защото който добре спазва Божиите заповеди, ще бъде Божий син, не по естество, а по Божията благодат, ако ли не ще бъде чужд на Бога. Тези, които са смирени, кротки, чисти и безгрешни, са чеда Божии. Божието Слово заради тях стана човек, за да им стане баща, а те да Му станат синове и дъщери. И като чувате, че Бог е станал телесен, да не си помислите, че е преправил Божеството на тяло или тялото на Божество, но знайте, че Той опази цели и двете естества, тоест, стана и

Бог, и съвършен човек с тяло и разумна душа, като нас с изключение на греха, в една Личност. Тук нека се посрамят еретиците, които казват, че Христос нямал разумна душа като нас, а вместо душа имал живото Божество. И правят Христовото тяло бездушно и безстрастното Божество страстно, защото, ако беше така, и Божеството би трябвало да се мъчи на кръста и да умре. Но Светия Дух затвори устата на всички еретици, като каза: И Словото стана плът. Не казал: „Словото стана душа“, а : „Словото стана тяло“. Защото душата е невидима, а тялото - видимо, за това и каза: „Словото стана тяло“. За да разберем, че То прие и душа и тяло, с които възнесе естеството ни на славния Си престол. Иоан видял тази голяма тайна и я изповядал гръмогласно: Видяхме славата Му. Нарича слава смирението Му, с което стана човек и се роди в пещера, и избяга в Египет. Видяхме славата Му при зачатие и раждането Му. При зачатие – Светия Дух, при рождеството – звездата и ангелите, които пееха. А най-вече видяхме славата Му, когато стана на възраст, защото при кръщението Му Сам Отец каза: Този е Моят възлюбен Син. Него слушайте (Мат.17:5). И след това същият Този Син ни откри Божията воля и се прослави по целия свят. Видяхме славата Му и когато изгони бесовете и изцери болни, слепи, хроми и неми, когато земята се разтrese при разпването Му и слънцето скри лъчите си от жал за своя Създател, и скалите се напукаха, и гробове се отвориха. Ето, това е славата на Сина Божий, Който стана човек и слезе до ада, и уби вечната смърт със Своята смърт. Изпразни ада и извади отвътре затворените патриарси, пророци и праотци и ги заведе в безкрайния живот. И като възкръсна с божествената Си сила, се възнесе с тялото Си на небето, където си беше отначало. Оттам изпрати Светия Дух на апостолите, с Когото те затвориха еретическите уста, и ги изпрати като проповедници до всички човеци, за да изцеряват всякакви болести и да доказват възкресението на мъртвите. Христос имаше тази слава от Отца, тоест от Себе Си. Защото мнозина пророци се прославиха, но от Божията благодат, а не от себе си. А Синът Божий има предвечна слава от божественото Си същество. В Него са скрити цялата слава и всички блага, които Той е приготвил за нас пред целия свят. И ние приехме благодат от Него, тоест просвещение на душите, очистване от греховете и безсмъртен живот. Защото всички живеем в Него и чрез Него станаме наследници на Небесното царство по Неговата благодат, Нему слава във вечните векове, амин.

ВЪВ ВТОРА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – ТОМИНА

*Ти повярва, защото Ме видя, блаженни,
Които не са видели, и са повярвали*
(Иоан. 20:29)

Благослови отче!

Рлагочестиви християни, през тази седмица весело празнувахме пресветлото Христово възкресение, с радостни похвали и победни песни. Веселихме се и духовно, и телесно, целунахме се един друг, като братя и си простихме съгрешенията. Празнувахме цялата седмица, като един ден, понеже е един празник. А днес празнуваме подновяването на същия празник и на новата неделя. Защото, от както Христос възкръсна, от тогава този ден се нарича неделя. Тя се нарича и нова, защото е първа след Христовото възкресение и защото на този ден ще възкръснат мъртвите при Второто пришествие и ще се подновят с нетление в небесното царство, както днес се поднови вярата на Тома с докосването на Христовите рани, както казва Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 65

Речерта в първия ден на седмицата, когато вратата на къщата, дето се бяха събрали учениците Му, стояха заключени, поради страх от иудеите, дойде Иисус, застана посред и им казва: мир вам! И това като рече, показва им ръцете и нозете и ребрата Си. Учениците се зарадваха, като видяха Господа. А Иисус пак им рече: мир вам! Както Ме Отец прати, тъй и Аз ви пращам. И като рече това, духна и им казва: приемоте Духа Светаго. На които простите греховете, тям ще се простят, на които задържите, ще се задържат. А Тома, един от дванайсетте, наричан Близник, не беше с тях, когато дохожда Иисус. Другите ученици му казваха: видяхме Господа. А той им рече: ако не видя на ръцете Му белега от гвоздеите, и не туря пръста си в раните от гвоздеите, и не туря ръката си в ребрата Му, няма да повярвам. След осем дена учениците Му бяха пак вкъщи, и Тома с тях. Дойде Иисус, когато вратата бяха заключени, застана посред тях и рече: мир вам! После казва на Тома: дай си пръста тук, и виж ръцете Ми, дай си ръката и тури в ребрата Ми, и не бъди невярващ, а вярващ. Отговори Тома и Му рече: Господ мой и Бог мой! Иисус му казва: Тома, ти повярва, защото Ме видя, блажени, които не са видели, и са повярвали. И много други чудеса направи Иисус пред учениците Си, за които не е писано в тая книга. А това е написано, за да повярвате, че Иисус е Христос, Син Божий, и като вярвате, да имате живот в Неговото име. (Иоан. 20:19-31)

ТЪЛКУВАНИЕ

ато възкръснал рано в неделя, Христос се явил късно вечерта сред апостолите, които се били събрали и стояли заключени поради страх от иудеите и им рекъл: *„Не бойте се и не скърбете. Ето Аз възкръснах“*. Преди да влезе, Христос не похлопал, за да не уплаши апостолите, и влязъл през заключената врата, за да ги увери, че е Самият Той. Ако някой от вас попита: *„Как Христос е влязал с тялото Си през заключената врата?“*, аз му отговарям така: *„Както премина през девствената утроба на Света Богородица, както ходи по морето, без да си намокри краката, както възкръсна от гроба и не повреди печатите, така влезе и през заключената врата и рече на апостолите: Мир вам!“*. За да покаже, че е дошъл на земята, за да установи мир между Бога и хората. Което доказаха и ангелите, които при раждането му пееха: Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение! (Лук. 2:14). Като им преподал мир, Христос им показал раните по тялото Си, за да ги увери, че е възкръснал със същото тяло, което евреите приковаха на кръста, и за да видят реброто, от което изтече спасение и лек, за нас от Адамовото съгрешение. Тогава, щом го видели апостолите се зарадвали, като мироносиците, на които първо се явил и казал: *„Радвайте се!“* защото първото проклятие в рая стана заради жената Ева, за това и първата радост се случи на жените мироносици. А с това, че два пъти казал: *„Мир вам!“*, Христос ни даде душевен и телесен мир, така че да сме в мир не само с хората, но и със собствената си съвест. Защото няма по-добро нещо от мира и съгласието. И като дал на апостолите този мир, Христос им рекъл: *„Както Отец Ме прати от небето на земята, така и Аз ви пращам по целия свят да проповядвате Евангелието и Моите чудеса, да обръщате света от идолопоклонството и да опрощавате греховете на онези, които повярват“*, а после духнал към тях и рекъл: *„Приемете всички от Мен духовната сила, с която да връзвате и развързвате човешките грехове“*. От тогава на сам архиереите имат тази власт по приемственост. Когато духнал в Адам при създаването му, Бог му дал пълна власт, която той изгубил с престъплението си, за това сега Христос духнал втори път върху апостолите и отново им дал същата власт, но понеже Тома не бил заедно с апостолите, когато Христос им се явил първия път, и понеже не повярвал, че са Го видели, за това им се явил втори път, и като им преподал мир, накарал Тома да си сложи ръката в ребрата, за да се увери. За това Тома повярвал и рекъл: *„Ти си Господ мой и Бог мой Който си създал Адам, Който изцери толкова много болни, слепи, хроми и неми, Ти си Този, Когато евреите разпнаха и прободоха в ребрата“*. Тогава Христос му казал: *„Тома, ти повярва, защото Ме видя. Блажени, които не са Ме видели и са повярвали само от слушане“*.

ПОУЧЕНИЕ

Християни! Всички ние се хвалим и казваме, че вярваме в Христа. Но каква ни е ползата от такава вяра, ако не се отказваме от нашите беззакония? И дяволът има такава вяра и трепери от Бога, но като не прави добро, и той няма никаква полза от нея. Ние вярваме, че Бог ще съди онези, които нарушават Неговите заповеди, а ние ежедневно ги нарушаваме, и каква полза от това, че вярваме? Вярваме, че Бог е заповядал да обичаме всеки християнин, а ние се мразим и тъпчем, и каква е ползата ни от това? Ако ние не простим на другите съгрешенията им, и Бог не ще прости нашите, и така ще враждуваме до смъртта си, и каква полза от това, че вярваме? Каква е ползата от това, че вярваме, че Христос е казал да обичаме враговете си, а ние ги мразим, вярваме, че който се грижи за сиромаш, послужва на Самия Бог, а си отвърщаме очите от сиромашите. Вярваме, че който върши добро, ще получи Небесното царство, а вършим зло. Вярваме, че Бог ще изпрати грешниците на вечна мъка, а постоянно грешим, и каква полза от това, че вярваме? Такава празна вяра не спасява човека, ако няма добри дела, защото е като тяло без душа, и както тялото без душа не може да ходи, така и вярата без добри дела не може да спаси човека. Християни! Ние не сме видели Христа, както са Го виждали апостолите, само от Евангелието чуваме, че Той е истински Бог, Второто лице на Светата Троица, Който се възплоти, за да спаси човешкия род, и вярваме, но дали сме блажени, като не сме видели и вярваме? Наистина сме блажени, щом сме повярвали, без да сме видели, но само при условие, че заедно с вярата имаме и дори дела. За това, братя трябва да вършим такива дела, които са истинни, честни и праведни, защото тогава Бог ще ни даде всяко добро и винаги ще бъде с нас. Нему слава во веки веков, амин.

В ТРЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – НА СВЕТИТЕ МИРОНОСИЦИ

*Вие търсите Иисуса Назорееца, разпнатия,
Той възкръсна, няма Го тук*

(Марк. 16:6)

Благослови, отче!

Благочестиви християни, и днес ще поменем Христовите страдания, които ни носят духовно веселие, като мислим, че Той ги претърпя доброволно, за да ни избави от Адамовото осъждане, и възкръсна, за да ни увери, че ще възкреси всички ни в последния ден. Отиде в ада и избави от там всички праведни души. Обнови ни с радост и ни направи наследници на Небесното царство, и сега ни утешава, както утешил мироносиците край гроба, за което ще чуете сега ясно от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Марко, зачало 71

Редна време дойде Иосиф Ариматейски, виден член от съвета, който и сам очакваше царството Божие, дръзна, та влезе при Пилата, и измоли тялото Иисусово. Пилат се почуди, че Той вече е умрял, и, като повика стотника, попита го: дали отдавна е умрял? И като узна от стотника, даде тялото Иосифу. А Иосиф, като купи плащаница, сне Го, па Го обви в плащаницата и положи в гроб, изсечен в скала, и привали камък върху вратата гробни. А Мария Магдалина и Мария Иосиева гледаха, де Го полагат. След като мина събота, Мария Магдалина, Мария Иаковова и Саломия купиха аромати, за да дойдат и Го помажат. И в първия ден на седмицата дойдоха на гроба много рано, след изгрев-слънце, и говореха помежду си: кой ли ще ни отвали камъка от вратата гробни? И като погледнаха, виждат, че камъкът е отвален: а той беше много голям. Като влязоха в гроба, видяха един момък, облечен в бяла дреха, да седи отдысно, и много се уплашиха. А той им казва: не се плашете. Вие търсите Иисуса Назорееца, разпнатия, Той възкръсна, няма Го тук. Ето мястото, дето бе положен. Но идете, обадете на учениците Му и на Петра, че Той ви преваря в Галилея, там ще Го видите, както ви бе казал. И като излязоха скоро, побягнаха от гроба, тях ги обхвана трепет и ужас, и никому нищо не казаха, понеже се бояха. *(Марк. 15:43-16:8)*

ТЪЛКУВАНИЕ

Знаешният благообразен Иосиф, който погребал безгрешното Христово тяло, бил богат евреин и съветник във висшия иудейски съвет, вярвал, че Христос е истинският Бог и добре спазвал Божия закон. Бил таен Христов ученик и за това послужил на Неговото погребение. Защото, когато евреите убили Христос и апостолите се разбягали, тогава

Иосиф, тайният Христов ученик, отишъл при Пилат, помолил му се и рекъл: *„О, Пилате, държавни управителю, дай ми тялото на разпнатия Иисус, дай ми тялото, което се роди безсеменно от Мария и ходи по морето, като по суша, дай ми тялото, о Пилате, което изцери толкова болести и съживи починали, а сега несправедливо го разпнахме и убихме между двама разбойници, за което слънцето скри светлината си, земята се разтресе, скалите се разпукаха и много починали се съживиха, дай ми това голо тяло да го покроя с пръст“*. Тогава Пилат се умилил и му станало жално и като попитал стотника, който пазел край кръста, научил от него, че Христос е умрял. Пилат се учудил как така е умрял толкова бързо - за три часа, защото другите разпнати умирали по-бавно. Тогава Пилат, като получил потвърждение от стотника, дал Христовото тяло на Иосиф. А Иосиф купил ленена плащаница, свалил Христовото тяло от кръста и като го помазал с мирото, донесено от Никодим - също таен Христов ученик, двамата го обвили в плащаницата и го погребали според еврейския обичай. Мирото, с което помазали Христа, е толкова силно залепващо, че каквото се залепи за него, не може вече да се отлепи. Всичко това било по Божий промисъл, та, като възкръсне Христос, евреите да не кажат, че апостолите са го откраднали, защото, ако го бяха откраднали, как можеха да се бавят там, за да отлепят плащаницата, при положение че сто войници пазели край гроба? Но Христос Сам възкръсна с божествената Си власт и остави плащаницата в гроба за свидетелство. За това Христос бе погребан в нов гроб, а не в използван, за да не кажат евреите, че друг е възкръснал. богаташи и началници, вижте днешния началник Иосиф и вземете добродетелен пример от него. Вижте какво направи той заради любовта си към Христа, макар да бе толкова богат и пръв (по длъжност) в еврейския съвет, пак не се уплаши, че ще го изгонят от съвета и ще изгуби славата си, като поиска Христовото тяло, а си каза: *„Дори да изгубя и славата, и честта си, и да претърпя смърт, пак не се връщам, само и само да погребам Христовото тяло“*. Вижте каква любов и вяра! Искал да умре за доброто, само и само да не се върне, а да погребам Христовото тяло. И като го погребал там с Никодим, тогава Мария Магдалина, Мария, майката на Христос, Саломия, майката на Йоан Богослов, когато апостолите се били разбягали от страх, останали и видели къде погребали Христовото тяло. И на сутринта купили хубаво миро и отишли рано на гроба да помажат Христа, за да мирише на хубаво и да не изгнива, но като дошли при гроба, не Го намерили, видели само един ангел, който им казал: *„Не бойте се. Знам, че търсите разпнатия Иисус, но Той възкръсна. Идете да кажете на апостолите и на Петър, че Той ще ги изпревари в Галилея, там ще Го видят, както им е казал“*. Ангелът казал да кажат и на Петър да не плаче за това, че се е отрекъл три пъти от Христа, а да се утеши, защото Бог ще му прости. Вижте тук Божия промисъл, защото както първото проклятие по отношение на света се яви чрез жената Ева, така и първата радост се яви сега на света чрез жените мироносици.

ПОУЧЕНИЕ

Като истински християни всички трябва да знаем това, и каквото чуваме от Евангелието, трябва не само да го помним, но и да го проповядваме на другите хора, така че всички да знаят, как Христос умря и възкръсна, за да ни подари Небесното царство, стига само да Му угодим с покаяние и изповед. Христос отвори Небесното Царство с големи страдания, а от нас иска само сърдечно покаяние, което ясно се вижда от град Ниневия, защото, когато всички се покаяли и оставили злините си, тогава и Бог приел покаянието им и простил съгрешението им. Бог е справедлив, защото за доброто милва и прощава, а за злото наказва и предава човека в ръцете на враговете, за да се покае. Както казва пророк Иеремия: *„Понеже разгневихте Бога и потъпкахте Неговия закон, за това и Той ви предаде на враговете ви - да ви мъчат, да ви бият, да ви заробват“*. Ето, ясно виждате как и днес греховете ни ни мъчат, както измъчваха Адам, когато съгреши. За това трябва да знаем, че щом ни сполети някоя беда, тя идва по справедливия Божи съд за нашите грехове. Понеже е справедлив, Бог плаща всекому според делата му. Каквото направи човек, това и получава от Бога. Защото ние притежаваме собствена воля и доброто и злото са в нашите ръце. Кой каквото иска, това прави. Всички знаем, че съгрешението не е добро нещо. Но тъй като сме човеци със слабо естество и поради това много пъти съгрешаваме, не бива да се отчайваме, а трябва да се каем сърдечно и да се молим на Бога с умиление. Защото Бог е милостив, като види чистото ни покаяние, и греховете ни ще прости и от всичките ни врагове ще ни избави, и Небесното царство ще ни подари, където непрестанно ще Го славим с Отца и Светия Дух сега и винаги, и във вечните векове, амин.

В ЧЕТВЪРТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – НА РАЗСЛАБЕНИЯ

*Ето, ти оздравя, недей греши вече,
за да те не сполети нещо по-лошо*
(Иоан. 5:14)

Благослови, отче!

Чувате ли, благочестиви християни, няма по-ужасно и по-гибелно нещо от греха. Защото той и душата вечно разделя от Бога, и ума покрива с мрак, и на тялото докарва различни болести и немощи, както ясно се вижда при днешния разслабен, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачатло 14

Ронова време възлезе Иисус в Иерусалим. А в Иерусалим, при Овчи порти, се намира къпалня, по еврейски наричана Витезда, която има пет притвора, в тях лежеше голямо множество болни, слепи, хроми, изсъхнали, които очакваха да се раздвижи водата, защото Ангел Господен от време на време слизаше в къпалнята и раздвижваше водата, и който пръв влизаше след раздвижване на водата, оздравяваше, от каквато болест и да бе налегнат. Там имаше един човек, болен от трийсет и осем години. Иисус, като го видя да лежи, и като узна, че боледува от дълго време, казва му: искаш ли да оздравееш? Болният му отговори: да, господине, но си нямам човек, който да ме спусне в къпалнята, кога се раздвижи водата, когато пък аз дойда, друг слиза преди мене. Иисус му казва: стани, вземи одъра си и ходи. И той веднага оздравя, взе си одъра и ходеше. А тоя ден беше събота. Поради това иудеите думаха на изцеления: събота е, не бива да си дигаш одъра. Той им отговори: Който ме изиери, Той ми рече: вземи одъра си и ходи. Попитаха го: кой е Човекът, Който ти рече: вземи одъра си и ходи? Но изцеленият не знаеше, кой е, защото Иисус се бе отдръпнал поради тълпата, що беше на онова място. След това Иисус го среща в храма и му рече: ето, ти оздравя, недей греши вече, за да те не сполети нещо по-лошо. Човекът отиде, та обади на иудеите, че Иисус е, Който го изцери. За това иудеите гонеха Иисуса и търсеха случай да Го убият, за дето вършеше това в събота. (Иоан. 5:1-15)

ТЪЛКУВАНИЕ

Вреите имали три големи празника, които празнували всяка година. Първият празник бил Пасха, която празнували през месец март като спомен за това, че Бог ги извел от Египет. Вторият бил Петдесетница, която празнували през май като спомен за това, че Бог им дал закона петдесет дни след излизането им от Египет. А третият бил Шатри, който празнували през септември, когато събирали реколтата от земни плодове

и правели по нивите и лозята шатри, където се веселели и си припомняли как са живели четиридесет години в пустинята в шатри и се хранели с маната, която падала от небето. На тези три празника евреите от всички села се събрали в Иерусалим, за да празнуват заедно. Тогава Христос, за да не се покаже като противник на еврейския закон, отишъл в Иерусалим в Овчата къпалня, която се наричала Овча, защото вътре измивали червата на овцете, които колели за жертва. В тази къпалня всяка година по веднъж слизал Божий ангел и правел по едно чудо, което предсказвало нашето кръщение. Защото, като размътвал водата, тя придобивала сила от него и изцелявала по един болен - този, който пръв влезе в нея, както светото Кръщение изцелява душевните ни болести. Край тази вода се изцерил и днешният разслабен, който толкова много години лежал край нея, за да се изцери, но все го изпреварвали други, по-силни, които влизали в къпалнята и се изцелявали, но той пак не се махал оттам, нито отслабвала надеждата му, нито рекъл някаква хулна дума против Бога, нито прокълел часа, в който се е родил, както правят мнозина нетърпеливци. За това и получил чудно изцерение. Защото, когато Христос го попитал дали иска здраве, той рекъл търпеливо: „Господи, искам, но няма кой да ме спусне във водата, щом се раздвижи“. Вижте какво смирение проявил Христос: *Стани, вземи одъра си и ходи*. И той веднага станал и започнал да ходи. Защото Христовите думи, като всесилни веднага укрепили костите и мускулите му и той станал, взел си одъра и тръгнал, за което иудеите го укорили, че носи одъра си в съботен ден. Но Христос извършил много такива чудеса в съботни дни, за да ни научи, че е добре и на празник да вършим добро и да проявяваме милост, към слабите и сиромасите. А евреите от завист нападнали изцерения и казвали, че не бива да носи одъра си в събота, на което изцереният казал дръзновено, че Този, Който го изцерил, му казал да си вземе одъра, на който бил лежал тридесет и осем години. Понеже били заслепени от завист, иудеите не попитали кой го е изцерил, а го попитали, кой му е казал да си носи одъра. А той не знаел кой бил Човекът, Който му казал да си вземе одъра, защото Христос се бил махнал оттам, за да не би изцереният да Го спре пред народа и да предизвика още по-голяма завист у юдеите. Христос оставил това чудо да се прослави само. И така, колкото повече евреите говорили лошо за чудото, толкова по-явно ставало то, тъй като изцереният ходел из целия град и дръзновено проповядвал Бога, Който го изцерил. След това Христос, като намерил изцерения в храма, му рекъл: Ето, ти оздравя, недей греши вече, за да те не сполети нещо по-лошо. От тези Христови думи разбираме, че в много случаи болестта и страданието са причинени от грях. Но знайте, че колкото и болести и беди да ни спохождат на този свят, те са Божие благодеяние, което Бог ни дава от милост с цел нашето поправяне, а колкото грехове останат ненаказани тук, за тях Бог без милост вечно ще ни наказва там.

ПОУЧЕНИЕ

Но има много хора, които се чудят, като гледат, че грешниците живеят на този свят най-благополучно и без наказание, а не знаят, че Бог ги държи за Страшния Си съд, където ще ги накаже вечно. За това, когато видим някой грешник да живее славно и благополучно, да не желаем неговото благополучие, нито да завиждаме на беззаконието му, както казва пророк Давид: *Не ревнувай на злодейците* (слав. *на лукавстващите, не завиждай на ония, които вършат беззаконие* ([Пс. 36:1](#)), защото те ще изсъхнат, като трева скоро ще опадат, като цвят и ще изчезнат, като дим. Така и когато виждаме някой нечестивец да се извисява, като топола, да не се чудим, защото до утре и мястото му вече не ще го познава. А когато грешим и не биваме наказвани, тогава да се боим най-много - защото Божието дълготърпение ни чака да се покаем, а ако не се покаем, трупаме върху себе си Божи гняв за Страшния съд, където ще се заплати на всекиго според делата му. Защото, ако на този свят не получим никакво наказание за греховете си, на онзи свят ще получим вечно наказание, понеже Бог ни наказва тук за малките грехове, за да се покаем, а за големите, ако не се поправим, на онзи свят непременно ще ни накаже вечно. Защото Бог забавя, но не забравя. Когато не накаже тук, ще го накаже там за греховете му. Защото накъдето и да погледне, човек навсякъде вижда беди и грехове, понеже умът от младини тича към зло ([ср. Бит. 8:21](#)). Но тъй като имаме голямо прибежище - неизказаното Божие милосърдие, - да не се отчайваме, а да се каем и да имаме надежда. Защото Бог, като види чистото ни покаяние, не само ще ни прости греховете, но и ще ни избави от наказание, както казва пророк Давид: *„Осъзнах беззаконието си, не скрих греха си, изповядах го пред Теб, Господи, и ти прости безчестието на сърцето ми“* ([ср. Пс. 37:19, 31, 75](#)). Ето ни много добър пример, защото ако вършим зло, ще получим пак зло или тук, или там. Ако ли пък правим добро и се каем, като Давид ще получим и опрощение, и Небесното царство, с помощта на Христа, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ПЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – НА САМАРЯМКАТА

*Да би знаяла... кой е Оня, Който ти казва:
дай Ми да пия, ти сама би изпросила
от Него, и Той би ти дал вода жива*
(Йоан. 4:10)

Благослови, отче!

Рлагочестиви християни, както бистрата вода на някой извор напоява мнозина и утолява жаждата на разумни и неразумни, така и бистротата на евангелската наука напоява еднакво всички жадни - както иудеите, така и елините, и много други езичници, както и днешната самарянка, за която разказва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Йоан, зачало 12

Ронова време Иисус дохожда в самарийския град, наричан Сихар, близо до землището, което Иаков бе дал на сина си Иосифа. Там беше Иакововият извор. Уморен прочее от път, Иисус седеше си тъй при извора. Часът беше около шестия. Дохожда една жена от Самария да си почерпи вода. Иисус ѝ казва: дай Ми да пия. Защото учениците Му бяха отишли в града да купят храна. Жената самарянка Му казва: как Ти, бидейки иудеин, искаш да пиеш от мене, която съм жена самарянка? (Защото иудеите нямат сношение със самаряните.) Иисус ѝ отговори и рече: да би знаяла дара Божий, и кой е Оня, Който ти казва: дай Ми да пия, ти сама би изпросила от Него, и Той би ти дал вода жива. Жената Му казва: господине, ни почерпало имаш, па и кладенецът е дълбок: отде тогава имаш живата вода? Нима Ти си по-голям от отца ни Иакова, който ни даде тоя кладенец, и сам той от него е пил, и синовете му, и добитъкът му? Иисус и отговори и рече: всякой, който пие от тая вода, пак ще ожадне, а който пие от водата, която Аз ще му дам, той вовеки няма да ожадне, но водата, която му дам, ще стане в него извор с вода, която тече в живот вечен. Казва Му жената: господине, дай ми тая вода, за да не ожаднявам и да не дохождам тук да вадя. Иисус ѝ казва: иди повикай мъжа си и дойди тука. Отговори жената и рече: нямам мъж. Иисус и казва: добре каза, че мъж нямаш, защото петима мъжа си имала, и тоя, когото сега имаш, не ти е мъж, това право си каза. Казва Му жената: господине, виждам, че Ти си пророк. Нашите бащи се покланяха в тая планина, а вие казвате, че в Иерусалим е мястото, дето трябва да се покланяме. Иисус и казва: жено, повярвай Ми, че настъпва час, когато нито в тая планина, нито в Иерусалим ще се покланяте на Отца, вие се кланяте на това, което не знаете, а ние се кланяме на това, което знаем, защото спасението е от иудеите. Но иде час, и дошъл е вече, когато истинските поклонници ще се поклонят на Отца с дух и с истина, защото Отец иска такива да бъдат, които Му се покланят. Бог е дух: и тия, които

Му се покланят, трябва да се поклонят с дух и с истина. Казва Му жената: зная, че ще дойде Месия, наричан Христос, когато Той дойде, всичко ще ни възвести. Иисус и казва: Аз съм, Който говоря с тебе. В това време дойдоха учениците Му и се почудиха, задето Той се разговаря с жена, ала ни един не рече: какво искаш, или какво приказваш с нея? Тогава жената остави стомната си и отиде в града и казва на хората: дойдете и вижте един Човек, Който ми каза всичко, що съм направила: да не би Той да е Христос? Тогава те излязоха из града и идеха към Него. Между това учениците Го молеха, казвайки: Рави, яж! Но Той им рече: Аз имам храна да ям, която вие не знаете. Поради това учениците думаха помежду си: да не би някой да Му е донесъл да яде? Иисус им казва: Моята храна е да изпълнявам волята на Оногова, Който ме е пратил, и да извърша Неговото дело. Не вие ли казвате, че още четири месеца, и жетва ще дойде? Аз пък ви казвам: подигнете си очите и погледнете нивите, че са побелели и узрели за жетва. Вече и жетварят получава награда и събира плод за вечен живот, за да се радват заедно и сеячът, и жетварят. Защото в тоя случай права си е думата: един сее, а друг жъне. Аз ви проводих да жънете онова, за което вие не сте се трудили. Други се трудиха, а вие влязохте в техния труд. И много самаряни от оня град повярваха в Него по думите на жената, която свидетелствуваше: каза ми всичко, що съм сторила. За това, когато самаряните дойдоха при Него, молиха Го да постои при тях, и Той престоя там два дена. И още много народ повярва поради словото Му. А на жената думаха: ние вярваме не вече поради твоего казване, защото сами чухме и знаем, че Този наистина е Спасителят на света, Христос. (Иоан. 4:5-42)

ТЪЛКУВАНИЕ

Израилтяните, които живеели от много време там, се наричали самаряни от Самор планина, а тази планина била наречена Самор по името на владетеля Самор. Понеже тези израилтяни съгрешавали много пъти, Бог се разгневил и ги предал на асирийския цар, който ги поробил и ги разселил из Вавилон и Мидия, а някои от тях останали в Самария, където асирийците, които се били заселили там от различни места, ги измъчвали жестоко. Но Бог, за да покаже на онези варвари вавилонци и мидийци, че не е предал евреите в ръцете им заради слабостта им, а заради греха им, пуснал в Самария лъвове, които изяджали онези варвари. Но асирийският цар, като разбрал това, попитал еврейските старци какво е това? А те му казали: „*Бог пази онова място и не приема там онези, които не познават закона, но ти, царю ако искаш да отървеш хората от тези лъвове, изпрати там еврейски свещеници да ги научат на Божия закон, та да ги помилва Бог*“. Тогава царят изпратил там еврейски свещеници, които научили онези варвари на закон Божий и им предали петте Моисееви книги (вж. 4 Царств. 17:24-28). И колкото евреи имало там, се наричали самаряни, макар всички да били Авраамово племе, защото Авраам бил халдеец, за това наричали Иаков свой

отец, понеже бил изкопал кладенеца, край който почивал Христос, когато се трудел за нашето спасение и седнал на голия камък, за да ни научи, как трябва да се трудим за душата си. И там поискал вода от самарянката, за да се разхлади от голямата жегга, защото било по пладне, в най-големия пек, когато целият добитък пладнува. Христос искал да се разхлади, но самарянката не му дава вода, понеже бил иудеин. Оттук ясно се вижда, че тази жена не била глупава, а била умна, защото знаела, че евреите се гнусели от самаряните. За това и Христос и казал следните високи и божествени думи: *„О, жено! Да би знаела, Кой съм Аз, Който говоря с теб, би поискала от Мен жива вода“*. Христос нарекъл *жива вода* Своето учение. Защото както водата измива различни мръсотии и гаси страшни пожари, така и Христовото учение очиства различните грехове и телесните страсти. *Жива вода* се нарича и благодатта на Светия Дух, защото водата, като падне от небесните облаци на земята, съживява целия свят и макар да е една, в трендафила става червена, в крина - бяла, в смокинята -сладка, в пелина - горчива, на друго място - тръпчива, и така нататък, така и Светият дух, като слезе от небето, макар да е един, се разделя на различни дарове. Светият Дух се нарича и *огън*, защото огънят върши различни неща, тоест топли, гори, свети, очиства, така и Светият Дух просвещава верните, изгаря греховете, очиства човешките души. Ето това е живата Христова вода, за която самарянката не разбрала, а попитала Христа откъде е взел вода, след като няма *почерпало* (кофа), и казала: *Нима си по-голям от Иаков, който ни изкопа тоя кладенец!* А Христос не казал самохвално, че е по-голям, а смирено показал, че е Самият Бог, като рекъл: *„О, жено! Не се чуди на Иаков, който ви даде гнила вода, а се чуди на Мен, защото ще ти дам вода жива, която завежда човека във вечния живот и става извор в сърцето му“*. Като чула това, жената казала на Христа да я напои с тази жива вода, за да не ожаднява и да не ходи вече да вади вода от кладенеца. Но тъй като искал да даде тази благодат и на мъжа ѝ, Христос я изпратил да го повика, а тя, за да скрие греха си, казала, че няма мъж. Но Христос като всевиждащ Бог знаел всичко и за това ѝ рекъл, че не казва истината, защото имала петима. Тогава жената казала: „Господи, *Ти си пророк*, знаеш всичко и право казваш за мен“. Вижте разумна жена - не попитала за слава и богатство, а за вяра и благочестие. Защото казала: „Господи, *нашите бащи са се покланяли на тази Самор планина, на която Авраам щял да принесе в жертва сина си Исаак и на която Иаков направил жертвеник, та се поклонил на Бога, а вие казвате, че трябва да се покланяме в Иерусалим“*. Тогава Христос рекъл: *„О, жено! Ще дойде време, когато нито на тази планина, нито в Иерусалим ще се покланят на Бога, а навсякъде и на всяко място. Вие, самаряните, се покланяте на Онзи, Когото не познавате, а ние, евреите, се покланяме на Онзи, Когото познаваме“*. Самаряните и евреите се покланяли на един Бог, но само евреите вярвали, че Бог е навсякъде и обхваща всичко, а самаряните мислели, че Бог е само техен и се намира само на Самор планина, за това Христос казал на самарянката, че не познават Бога. А като казал, че

спасението е от иудеите, имал предвид, че е приел тяло от евреите. А като казал, че *истинските поклонници* ще се покланят на Бога с дух навсякъде, имал предвид християните. Защото християните не се покланят на Бога на едно място, като евреите в Иерусалим или като самаряните на Самор планина с жертви, а се покланят с дух навсякъде с права вяра и съкрушено сърце. Защото Бог е Дух, за това трябва да му се покланяме с душевна чистота и да Му принасяме безкръвна жертва, съкрушено сърце и смирена душа, както казва пророк Давид, *жертва Богу е дух съкрушен* (Пс. 50:19). Такава жертва иска Бог от нас, а не да колим животни, защото Христос, когато се разпна и стана жертва за целия свят, тогава всички жертви престанаха и станаха ненужни и безполезни. За това не е прилично, нито необходимо да колим сега животни за жертва. Трябва само да оставим нашите лукавства, да укротим страстите си, да спазваме Божия закон, да се обичаме и да не правим на никого онова, което не е добро. Това е най-приятно на Бога и най-полезно за нас.

ПОУЧЕНИЕ

Уухте как Сам Христос рекъл на самарянката, че трябва да се покланяме на Бога с дух и истина, тоест да говорим истината и пред Бога, и пред хората, а не да говорим с уста едно, а да мислим в сърцето си друго, защото истината е от Бога, а лъжата е от дявола. И който обича истината, обича Бога и езикът му се освещава, а който обича лъжата, обича дявола и езикът му се осквернява. Както и самият закон повелява и казва: „*Не свидетелствай лъжливо против брат си християнин*“ (вж. Мат. 19:18, Изх. 20:16). Защото лъжата убива човешката душа и докарва кавга между хората. И който лъже, е враг на Бога и е гнусен, както казва пророк Давид: „Враговете Господни излъгаха пред Него и лъстивите уста са гнусни пред Господа“. А който се надява на лъжа, гони ветровете. За това трябва да живеем в чистота и който се придържа към истината, ще получи вечен живот и жива вода, с която ще угаси телесния си огън и ще измие душевните си и телесни грехове. За това и аз най-накрая коленича пред Бога със съкрушено сърце, изповядвам право и казвам: „*Господи, съгрешихме пред Твоето величество и беззаконствахме, потъпкахме заповедите Ти, изоставихме правдата и не спазихме обещанието си, но моля Те, Господи, не ни се гневи, приеми молението ни заради Твоята спасителна кръв и заради молбите на Пресвета Богородица и ни накажи тук за греховете ни, като чедолюбив Баща колкото можем да търпим, а там ни подари Небесното царство, та да се веселим заедно с Теб и с Твоите свети ангели сега и винаги, и във вечните векове, амин*“.

В ШЕСТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – НА СЛЕПИЯ

*Аз трябва да върша делата на Тогова,
Който Ме е пратил, докле е ден
(Иоан. 9:4).*

Благослови, отче!

лагочестиви християни, както слънцето на този свят осветява цялата природа, така и Христос, Слънцето на правдата, просвещава всеки човек, като днешния сляп по рождение, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 34

онова време Иисус, като минаваше, видя един човек, сляп от рождение. Учениците Му Го попитаха и казваха: Рави, кой е съгрешил, тоя или родителите му, за да се роди сляп? Иисус отговори: нито тоя е съгрешил, нито родителите му, но това биде, за да се явят делата Божии върху му. Аз трябва да върша делата на Тогова, Който Ме е пратил докле е ден, настъпва нощ, когато никой не може да работи. Докле съм в света, светлина съм на света. Това като каза, плюна на земята, направи калчица от плюнката и намаза с нея очите на слепия, и му рече: иди се умий в къпалнята Силоам (което значи: пратен). Той отиде, уми се и се върна прогледал. А съседите и ония, които го бяха виждали по-преди, че беше сляп, думаша: не е ли този, който седеше и просеше? Едни думаша: този е, а други: прилича на него, той пък казваше: аз съм. Тогава го питаха: как ти се отвориша очите? Той отговори и рече: един Човек, Който се нарича Иисус, направи калчица, намаза очите ми и ми рече: иди в къпалнята Силоам и се умий. Отидох, умих се, и прогледах. Те пък му рекоха: де е Той? Отговори: не зная. Тогава заведоха при фарисеите човека, който беше по-преди сляп. А беше събота, когато Иисус направи калчицата и му отвори очите. Питаха го също и фарисеите, как е прогледал. Той им рече: тури ми калчица на очите, и се умих, и гледам. Тогава някои от фарисеите думаша: Тоя Човек не е от Бога, защото не пази съботата. Други думаша: как може грешен човек да върши такива чудеса? И произлезе по между им разпра. Казват пак на прогледалия слепец: ти какво казваш за Него, задето ти отвори очите? А той рече: пророк е. Но иудеите не повярваха за него, че е бил сляп и прогледал, докато не повикаха родителите на самия прогледал и ги попитаха, думайки: този ли е вашият син, за когото вие казвате, че се родил сляп? А как сега вижда? Родителите му отговориха и им рекоха: знаем, че този е нашият син и че се роди сляп, а как сега вижда, не знаем, или кой му е отворил очите, ние не знаем. Той сам е пълнолетен, него попитайте, нека сам говори за себе си. Това казаха родителите му, понеже се бояха от иудеите, защото иудеите се бяха вече сдумали да отлъчат от синагогата оногова, който Го признае за Христа. За това и родителите му казаха: той е пълнолетен, него попитайте.

Товага повикаха повторно човека, който преди беше сляп, и му казаха: въздай Богу слава, ние знаем, че Тоя Човек е грешник. Той отговори и рече: дали е грешник, не зная, едно зная, че бях сляп, а сега виждам. Пак го попитаха: какво ти направи? Как ти отвори очите? Отговори им: казах ви вече, и не чухте, какво пак искате да чуετε? Да не би и вие да искате да Му станете ученици? А те го изхокаха и рекоха: ти си Негов ученик, а ние сме Моисееви ученици. Ниезнаем, че на Моисея е говорил Бог, а Тогова не знаем откъде е. Отговори човекът и им рече: това е и чудното, че вие не знаете, откъде е, а ми отвори очите. Ние пък знаем, че Бог не слуша грешници, но, който почита Бога и върши волята Му, тогава слуша. Открай век не се е чуло, някой да е отворил очите на слепороден. Ако Той не беше от Бога, не можеше да направи нищо. Отговориха му и рекоха: ти цял в грехове си роден, и ти ли нас учиш? И го изпъдиха вън. Исус чу, че го изпъдили вън и, като го намери, рече му: ти вярваш ли в Сина Божий? Той отговори и рече: кой е, господине, та да повярвам в Него? Исус му рече: и видял си Го, и Който говори с тебе, Той е. А той рече: вярвам, Господи! И Му се поклони. (Иоан. 9:1-38)

ТЪЛКУВАНИЕ

лагочестиви християни! Няколко дни, след като разговарял със самарянката и се показал явно пред нея като истински Бог, Исус Христос отишъл и в Иерусалим. И като влязъл там един съботен ден в Соломоновия храм, почнал открито да говори на фарисеите и книжниците, че Той е Самият Христос. А те от завист почнали да Го замерят с камъни. Но Христос ги заслепил и излязъл прсред тях от храма, намерил край пътя един слепец и го изцерил, само за да увери завистливите фарисеи, че Той е Христос, за Когото бяха пророкували пророците. Товага апостолите, като видели, че слепецът прогледнал, попитали Христа: „Учителю, кой е съгрешил, тоя или родителите му, за да се роди сляп?“. Апостолите били чули Христа да казва на разслабения: *Ето, ти оздравя, недей греши вече* (Иоан. 5:14), за това сега попитали, кой е съгрешил, че този се е родил сляп. А Христос рекъл: „Нито тоя е съгрешил, нито родителите му, но се е родил така, за да се яви Божията сила върху му“. Защото човек не може да съгреши, преди да се е родил, а грехът на родителите не преминава върху децата. Не е справедливо един да яде кисело, а друг да оскоминява, но който е съгрешил, той трябва да се мъчи. След това рекъл: „Аз трябва да върша делата на Тогова, Който Ме е пратил, докле е ден, защото настъпва нощ, когато никой не може да работи“. Христос нарича ден човешкия живот, а нощ - смъртния час. Тоест казал: „Да правим добро, докато сме живи. Защото след смъртта не можем да направим нищо, само ще чакаме заплата според делата си“. Като казал това, Христос плюл на земята и направил кал с плюнката си, за да покаже каква благодат излиза от устата

Му и за да увери (околните), че Той е Този, Който създаде от пръст първия човек Адам. Но и слепият бил (достоеен) за чудо, защото, макар да бил прост човек, имал силна вяра и без да се съмнява, тръгнал към Силоамския кладенец, по пътя към който го срещнали много хора така, както бил с кални очи. Защото Силоамският кладенец бил извън Иерусалим. Той бил бликнал по молитвата на пророк Исаия. Защото когато в Иерусалим царувал цар Езекия, езичници обсадили Иерусалим и евреите щели да измрат поради липса на вода. Но пророк Исаия се помолил на Бога и този извор бликнал. И който отивал там по повеление на пророка, вземал вода колкото иска, а който отивал там без неговото повеление, не намирал нито капка вода. За това и когато след много време евреите убили Исаия, те го погребали близо до този кладенец, за да не пресъхва. На този кладенец се умил днешният евангелски слепец, който прогледнал и прославил Бога. И това било голямо чудо за хората. Когато слепият казал на юдеите как прогледнал, те се чудели и казвали: *„Как е възможно човек да направи това?“*. Тогава слепият рекъл: *„Познах Го, че е човек по ръцете, с които ми намаза очите, и по гласа, с който ми каза да отида на Силоамския кладенец, където се умих и погледнах“*. Като чули това, евреите не се чудели, защото завистта ги заслепила, а почнали да търсят Иисус, за да го заведат при първосвещениците да го съдят за това, че нарушава съботата. Но не Го намерили, понеже Иисус се махнал оттам, първо, за да угаси гнева им, и второ, за да не Го хвалят пред очите Му за чудото. И като не намерили Иисус, завели изцерения слепец пред фарисеите, които му рекли: *„Въздай Богу слава, защото Тоя Човек не е нито пророк, нито Бог, а е грешник“*, И го попитали много пъти, дано се отрече от Христа, но слепият казал на всички фарисеи, които се намирали там: *„О, неверни завистливици, защо ме питате толкова, как ме изцери и защо не помислите, може ли грешен човек да направи това? Чували ли сте досега някой да е отворил слепи очи? Вие от завист не искате да повярвате, но аз направо ви казвам, че ако Той не беше от Бога, не можеше да направи това чудо“*. А фарисеите, като видели, че слепият не се отрича от Христа, а казва истината, му се скарали и го изгонили от законопрестъпното си съдилище. Като излязъл радостен оттам, Иисус го намерил и му рекъл: *„Вярваш ли в Сина Божий Иисус Христос?“*. А слепият казал: *„Кой е, та да повярвам в Него?“*. Христос му рекъл: *„Аз съм, Който разговарям с теб и Който ти отворих очите“*. Тогава слепият паднал в Христовите нозе, целунал ги и рекъл: *„Вярвам, Господи, че Ти си Христос, Синът Божий, Който ще спасиш света, Ти си Бог и просветител, просвещаваши целия свят, както просвети и слепите ми душевни и телесни очи“*.

ПОУЧЕНИЕ

ратя християни! Всички ние вярваме, че Бог създаде от нищо небето, земята и целия свят и като дойде от небето и се роди на земята, изцери болни, просвети слепи, прости на грешници и заповяда страшно на всички ни

да не съгрешаваме след кръщението си, за да не ни осъди по тежко от нечестивците, и каза да правим добрини, докато сме живи на този свят, защото, когато смъртният час дойде, като тъмна нощ, тогава вече не ще можем да направим никакво добро. А след смъртта няма покаяние, няма вяра и надежда, няма изповед, нито пък спасение. И когато душата се раздели от тялото, то изгнива и става пръст, а душата без тялото не може нито да се труди, нито да се покае. И така, в каквото ни завари смъртта, такива отиваме. За това сега, докато сме живи, е време да отворим душевните и телесните си очи и да видим, че сме на този свят, като на някакъв панаир, или, като на нива по жътва, за това нека купуваме сега добродетели, които ще ни трябват за небесното ни отечество, да сеем сега добрини с труд, за да събираме тогава с песни и радост. Но някой може да каже: „*Какво да сеем сега?*“. Първо да помислим на каква нива сме и веднага ще разберем какво да сеем. Жадни да напоим, голи сиромаси да облечем, странници да приберем, на затворници да помогнем, болни да посетим и починали да погребем. А духовна сеитба ще рече – да учим неучи, да поправяме грешни, да утешаваме угрижени, да търпим с кротост хули, както Христос търпя, да се молим на Бога за всеки християнин, да имаме кротост, любов и чистота, защото който няма тези добродетели, не ще види Небесното царство. За това всички трябва да се трудим, докато е ден, и да сеем, докато има време. А най-много в тази духовна сеитба са длъжни да се трудят духовните служители, защото на Страшния съд ще дават отговор пред Бога за християнските души. След духовните служители и всички ние сме длъжни да помагаме според силата си на сиромасите и да поучаваме неуките. Защото човек е роден на света, за да ползва и себе си, и другите или с пари, или със знание, или с думи, и никога да не стоим в безделие, защото безделието е корен на много злини. Апостол Павел казва: „*Който не работи, не бива да яде*“ (ср. 2 Сол. 3:10). За това всички трябва да се трудим според силата си и за себе си, и за нещо добро, защото тогава и Бог, като ни види, че се трудим за доброто и не мислим никому злото, ни помага на този свят и ни пази от всяко зло и беда, а на онзи свят ще ни даде Небесното царство, което дано всички да получим с благодатта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

В СЕДМА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПАСХА – НА СВЕТИТЕ ОТЦИ ОТ ПЪРВИЯ ВСЕЛЕНСКИ СЪБОР, ЗА СВЕТИТЕ ОТЦИ

*Искайте, и ще ви се даде, хлопайте,
и ще ви се отвори*
(Мат. 7:7)

Благослови, отче!

Кой християнин не ще се почуди сега на Христовото милосърдие, с което Той претърпя за нас толкова мъки и охулвания, които нарича слава, както сега ще чуем ясно от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 56

Редовно време Иисус дигна очи към небето и рече: Отче! дойде часът: прослави Сина Си, за да Те прослави и Син Ти, според както си Му дал власт над всяка плът, та чрез всичко, що си Му дал, да даде тям живот вечен. А вечен живот е това, да познават Тебе, Едного Истиннаго Бога, и пратения от Тебе Иисуса Христа, Аз Те прославих на земята, свърших делото, що Ми бе дал да изпълня. И сега прослави Ме Ти, Отче, у Тебе Самия със славата, що имах у Тебе преди свят да бъде. Явих Твоето име на човеците, които си Ми дал от света, те бяха Твои, и Ти Ми ги даде, и спазиха Твоето слово. Сега разбраха, че всичко, що си Ми дал, е от Тебе, защото словата, що си Ми дал, предадох им ги, и те приеха и разбраха наистина, че съм от Тебе излязъл, и повярваха, че Ти си Ме пратил. Аз за тях се моля, не за цял свят се моля, а за тях, които си Ми дал, защото са Твои. И всичко мое е Твое, и Твоето Мое, и се прославих в тях. Не съм вече в света, но те са в света, а Аз ида при Тебе, Отче Светии! Опази ги в Твоето име, тях, които си Ми дал, за да бъдат едно, както сме и Ние. Когато бях с тях на света, Аз ги пазех в Твоето име, ония, които си Ми дал, опазих, и никой от тях не погина, освен погибелния син, за да се сбъдне Писанието. А сега ида при Тебе и казвам това в света, за да имат в себе си Моята радост пълна. (Иоан. 17:1-13)

ТЪЛКУВАНИЕ И ПОУЧЕНИЕ

Христос отправил тази молитва към Своя Бог Отец само, за да ни покаже пример и да ни научи да се молим. В тази Христова молитва има три неща: славословие, благодарение и молба. След славословието и изказването на благодарност, към Бог Отец за това, че *Му е дал власт над всяка плът*, се помолил и да Го прослави. И не само за Себе Си се молил да Го прослави, но и за апостолите. Казал: *Аз за тях се моля И не само за тях ... но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене* (Иоан. 17:9, 20). За това и ние, когато се молим на Бога, трябва да Му принасяме славословие, благодарност и

просба, за да получим спасение и всяко друго благо. В древността всички праведници са познавали това задължение. Авел за слава Божия и в знак на благодарност към Него Му принесъл в жертва най-тлъстите си първородни овце. След Авел Енох славословел Бога и Му благодарял. След Енох Ной славословел Бога и Му благодарял, и Му принесъл жертва от всички чисти животни и птици. Така и Авраам с цел славословие и благодарение на Бога направил на Бога жертвеник и Му се помолил. Така постъпил и синът му Исаак. Така и Иаков направил стълб, излял върху него елей и се помолил на Бога. А след тях много човеци се научили на тези добри дела, а когато хората почнали да нехаят за тези неща, Бог се явил на Синайската планина и дал на Моисей закон на две каменни плочи, тогава постановил хората да принасят различни жертви за своето спасение, да принасят на Бога дар и жертва от първородните агънца и от своите плодове за слава Божия, за очистване от греховете и за здраве. Но всичко това било образ и сянка на сегашната нова благодат. Защото когато древната сянка на закона премина и дойде Христос, истинската благодат, и се закла, като жертва за всички човешки грехове, тогава всички древни жертви вече се прекратиха и престанаха и бе узаконена безкръвната жертва, светата Литургия, по време на която принасяме на Бога истинска жертва - Тялото и Кръвта Христови. И с тази служба славословим Бога, благодарим Му и Му се молим да ни прости греховете. Макар да не бе необходимо Христос, като безгрешен Бог да се моли, Той все пак се моли много пъти: веднъж - на планината, втори път - във Витания над Лазар, в Гетсиманската градина и на Кръста, като бе прикован, каза: *Отче! Прости им, понеже не знаят, що правят* (Лук. 23:34), и преди да издъхне предаде душата си с молитва, като каза: *Отче! В Твоите ръце предавам духа Си* (Лук. 23:46), и така със самата молитва издъхна. На Христос не Му е необходима молитва, понеже е Бог. Но Той правел това, за да ни научи да се молим на Бога. И когато сме в някоя скръб или нужда, да вдигнем ръце и очи към Бога и да искаме милост, спасение и помощ, защото без Неговата помощ не можем да извършим никакво добро. Той ни укрепва и урежда делата ни. За това трябва да Му се молим да ни отвръща от злото и от греха и да ни насочва към доброто. Защото без молитва не може да се получи прошка, както Сам Христос казва: *Искайте и ще ви се даде* (Мат. 7:7), но когато искате, имайте и вяра, че ще получите онова, което искате, и тогава ще ви се даде (ср. Марк. 11:24). Който иска с вяра, получава, защото „*всичко е възможно за вярващия*“ (Марк. 9:23). Анна се молела с вяра за чедо и Бог и дал син Самуил, който стана голям пророк. Пророк Илия се моли с вяра и заключи небето да не пуска дъжд три години и шест месеца и пак се моли с вяра и го отключи, с такава молитва възкреси сина на сарептската вдовица, с такава молитва пророк Даниил затвори устата на лъвовете. С такава молитва тримата юноши угасиха огнената сила. Ако ли пък кажете, че те са били свети хора и за това Бог ги е слушал, аз ви уверявам, че Бог слуша и грешниците, когато Му се молят с покаяние и вяра, както послуша цар Давид, когато беше извършил беззаконие, грешният Езекия, несправедният митар, разбойникът на кръста, Мария Египетска и още много

други. Но някой ще каже: „*И ние се молим много пъти на Бога, а Той не ни слуша*“. Правилно казвате, че Бог не ви слуша. Но я измерете вярата си, изчистете сълзите си, изследвайте молитвите си и вижте дали се молите с несъмнена вяра и дали искате онова, което е угодно на Бога и полезно за нас, и тогава ще разберете защо Бог не ви слуша. Бог ни е заповядал да искаме от Него само Небесното царство, а другото, което ще ни трябва, Той е казал, че ще ни го даде, без да Му го искаме. А ние не постъпваме така и не искаме Небесното царство, а искаме светски неща: богатство, слава, достойнство и други подобни, които лесно могат да ни увредят и да ни погубят душата. За това Бог не ни слуша когато се молим. Много пъти виждаме как малки деца с голям плач се молят на майка си да им даде нож, но майката не ги слуша и не им дава нож, защото знае, че детето, понеже не разбира, може да се пореже или да се заколи с ножа. Така и Бог не ни слуша, когато Му се молим за ненужни неща, нито ни дава каквото Му искаме, за да не си погубим душата. *Просите* - казва Бог - *и не получавате, защото зле просите* (Иак. 4:3) и не се молите добре. Има много хора, които ходят на църква да се молят на Бога, но влизат в църквата само с тялото си, а оставят ума си вкъщи, на пазара или по други светски дела. А някои се молят само с уста, а пък сърцето им иска друго. С устата си казват: „Господи, прости ни греховете, както и ние прощаваме на онези, които са съгрешили против нас“. А с ума си мислят как да отвърнат на враговете си. С уста казват: „*Избави ни от лукавия*“, а с ума си мислят лукавство и зло. С уста казват: „Господи, дай ни чисто сърце“, а с ума си мислят какъв мръсен грях да извършат. Ето така се молят много хора, но това не е молитва, а грях и смраден дим пред Бога, а истинската молитва е, както е казал Христос: когато се молим на Бога, да отвърнем ума си от лоши мисли, да възпрем езика си от лоши думи, очите си - от съблазнителни гледки, и цялото си тяло - от лоши похоти и светски нечистоти, и да приковем целия си ум към Бога. Като се молим така, и Бог ни чува. Но някой може да каже: „*Когато се моля на Бога, искам умът ми да бъде прикован към Бога, но той не се спира, лети, като крилат, тича във всички посоки и ми донася всякакви лукави помисли*“. Причината тук не е в ума, а в нашата воля. Когато имаме страх Божий и заградим с него ума си, за да слуша внимателно онова, което четем с устата си пред Бога, тогава умът не може да ходи и да тича нашироко, докато продължава молитвата. И така, който се моли със страх Божий, молитвата му възлиза пред Бога като благоуханен тамян (ср. Пс. 140:2) и му донася от небето Божията милост и опрощение на греховете. За това трябва да се молим с такъв ум и с такава вяра, както ни заповяда Иисус Христос, Синът Божий и истинският Бог, ако искаме да получим каквото искаме.

ЗА СВЕТИТЕ ОТЦИ

нес чествуваме паметта на триста и осемнадесетте свети Отци, които са се събрали в град Никея по времето на цар Константин против Богохулния

александрийски презвитер Арий, който твърдял, че Христос не е Бог, нито е равен на Отца, а е обикновен човек, за което Александрийският патриарх Петър го изгонил от Божията Църква, а след това той започнал явно да хули Бога и да смущава християните. За това тогавашните свети архиереи, като истински пастири на Христовото стадо помолили цар Константин да заповяда да бъде свикан събор и като се събрали по царска заповед триста и осемнадесет отци в Никея, посрамили Арий и съмишлениците му и доказали пред царя и пред Арий, че Христос е истински Бог. Тогава проклели Арий и съмишлениците му и го отлъчили от Църквата, и по вдъхновение от Светия Дух написали Символа на вярата, тоест: „*Вярвам в един Бог Отец...*“ На този събор присъствали първите църковни водачи: патриарх Силвестър – папа Римски, Митрофан Цариградски, Александър Александрийски, Севастий Антиохийски, Маканий Иерусалимски, свети Атанасий, свети Спиридон и др. Когато Александрийският патриарх Петър бил на смъртно легло, неколцина свещеници го помолили да прости на Арий и да го приеме в Църквата, а Петър им рекъл: „*Христос ми се яви с раздрана риза и като Го попитах кой я е раздрал, ми каза: „Арий я раздра. Да не Го приемаш вече в Моята Църква. Защото е мерзък и на този свят, и на онзи“*“. И така, Петър заповядал на онези свещеници да нямат общение с него и да не го приемат, понеже Сам Господ го е проклет. Тогава този събор посрамил Арий и го отлъчили от Христовата Църква, и утвърдили и проповядвали православната вяра, че Христос е равен с Отца, роден преди всички векове, а не сътворен, както е написано в Символа на вярата от светите Отци чрез Светия Дух, към което и ние се придържаме и изповядваме, че е истина. А на светите Отци - вечна памет за това, че са се потрудили за слава Божия и за чест на православната ни вяра сега и винаги и във вечните векове, амин.

В ПЪРВА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА – НА ВСИЧКИ СВЕТИИ

*„Всеки, който мене признае пред хората,
Ще призна и Аз него пред Моя Отец Небесен”*
(Мат. 10:32)

Благослови отче!

Свети цар пророк Давид с голямо благоговение ни приканва да имаме почит и любов към светиите и казва: „Много уважавах приятелите Ти, Боже”. Така и апостол Павел, за да ни отвърне от светските грехове и да ни прикани към търпение и мъжество, като светиите, казва: „Братя, като имаме толкова свидетели, да отхвърлим всяка гордост, всеки грях и да тичаме с търпение към предстоящия ни подвиг” (ср. Евр. 12:1), да почитаме и да обичаме Божиите угодници, които са ни предали светла добродетел. Те са се увеличили и се увеличават, и ще се увеличават до свършека на света, множеството им е повече и от морския пясък. А ние почитаме онези, за които знаем. Но понеже има и други, за които не знаем, за това веднъж годишно празнуваме паметта на всички светии, знайни и незнайни, живели преди и след Христа: апостоли, мъченици, постници, пастири, учители и всички праведници от Адам до днес, които са починали благочестно с добри дела, хвалим ги, ублажаваме ги и им се молим да се молят на Бога за нас, защото те винаги стоят пред Бога. И ние, като слушаме, че са влезли в Небесното царство с добри дела, трудове и с изповядване на Христовото име, трябва да им подражаваме (да правим като тях), както казва днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 36

Рече Господ на учениците Си: всеки, който Мене признае пред хората, ще призна и Аз него пред Моя Отец Небесен, а който се отрече от Мене пред хората, и Аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен⁴. Не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият, а бойте се повече от Оногова, Който може и душата и тялото да погуби в геената. Ето, Аз ви пращам като овци посред вълци, и тъй, бъдете мъдри като змии и незлобливи като гълъби. Пазете се от хората, защото те ще ви предадат на съдилища и в синагогите си ще ви бичуват, и ще ви поведат пред управници и царе заради Мене, за да свидетелствувате пред тях и пред езичниците. Но когато ви изведат, не се плашете⁵, защото който

⁴ Оттук нататък има голяма разлика между текста на Евангелието, поместен в Софроние и съвременното литургийно Евангелие. Ще следваме текста на Софроние, тъй като поучението и тълкуването са изградени на него (бел. ред.)

⁵ „Но когато ви изведат, не се плашете” са добавени думи, липсващи в Евангелието, вмъкнати вероятно, за да се осъществи връзка между Мат. 10:18 и Мат. 10:27.

обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене, и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене. Който приеме вас, Мене приема, и който приеме пророка в име на пророк, ще получи пророческа награда. И който напои едного от тия малки само с чаша студена вода, няма да изгуби наградата си. ([Мат. 10:32, 37-38, 19:27-30](#))

ТЪЛКУВАНИЕ

лед като дал на апостолите власт да изгонват бесовете и да изцеряват болестите на хората, Иисус Христос им казал: *„Ето, пращам ви като овце посред вълци. Не се плашете, а дръзновено проповядвайте Евангелието и научете всеки да вярва в Мен със сърцето си и да Ме изповядва с устата си, защото който признае Мене (слав. изповяда) пред човеците, че съм Христос, Синът Божий, ще призная (слав. изповядам) и Аз него пред Моя Отец Небесен, че е Мой верен ученик.“*

Понеже има тяло и душа, човек, ако иска да се спаси, трябва с душата да вярва, а с тялото да изповядва, както казва апостол Павел: Със сърце се вярва за оправдаване, а с уста се изповядва за спасение ([Рим. 10:10](#)). За това не бива да се боим дори от смъртта, а трябва без страх да изповядваме Христа. Защото казва: *„Който се отрече от Мене пред човеците, че не съм Христос, Синът Божий, и Аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен, че не е Мой верен христианин.“* За това светите мъченици претърпели толкова мъки и пролели кръвта си само и само да не се отрекат от Христа, но и в предсмъртния си час стояли мъжествено пред царе и мъчители и им казвали, че Христос е Синът Божий, истинският Бог и Спасител на света. А тежко и горко на онзи човек, който се отрече от Христа – било за пари, за слава, от страх или поради опасност от смърт – защото не ще може да получи спасение или ще го получи много трудно. Но някой може да каже: *„А апостол Петър как получи спасение, след като три пъти се отрече от Христа в двора на първосвещеника?“* Наистина получи спасение, но много трудно с много плач и голям труд – ходи да проповядва Христовото Евангелие по села и градове и най-накрая претърпя кръстна смърт с главата надолу и проля кръвта си за Христа, и тогава получи спасение. След като научил апостолите да Го изповядват, Христос им казал да не се боят от никаква беда, която ще им се случи. Укрепил ги предварително, като им съобщил какво ще им се случи и рекъл: *„Пращам ви като овце посред вълци“*, и както не е възможно овцете да бъдат цели сред вълци, така не е възможно и вие да не пострадате, докато сте сред вашите врагове, на имайте надежда на Мен и не се бойте от враговете си. Не бъдете – казал – малодушни, а бъдете кротки, като овце и лесно ще надвиете всичките си врагове. И ако убият тялото ви, не бойте се, защото душата ви ще живее безкрайно и ще се весели с ангелите в Небесното царство. Бъдете – казал – мъдри като змии,

защото змията дава да ѝ смажат цялото тяло, само главата си гледа да запази здрава. Така и всеки християнин трябва да не жали тялото си, да не гледа имуществото си, нито славата, нито боя, нито страданията, дай, каквото ти искат, дай парите си, дай кръвта си и всичко, което имаш, само вярата си не давай и я пази добре. След това Христос рекъл: *„Бъдете незлобливи като гълъби, не отвръщайте със зло за зло или с обида за обида. Пазете се, когато ви изведат пред царе и владетели да не се уплашите, но без страх изповядвайте името Ми, без предварително да обмисляте, какво ще кажете. Защото Аз ще ви дам уста и мъдрост, та да не мога мъчителите ви да се противопоставят.“* После рекъл: *„Който обича баща си или майка си повече от Мене, не е достоен за Мене.“* Тук Христос не е заповядал да не обичаме баща си и майка си, а казал да не обичаме нищо повече от Него. И когато бащите, майките и роднините ни карат да крадем, да лъжем, тогава не трябва нито да ги обичаме, нито да ги слушаме, защото стават врагове на нашето спасение. Защото който не умъртви телесните си желания и не предаде тялото си на страдание за Христа, когато стане нужда, е недостоен за Христа. Тук Христос не казва да тичаме своеволно на смърт, а казва, когато стане нужда да стоим до смърт за вярата. И не само това заповядал Христос, но казал още винаги да правим добро и да приемаме всеки, който ни учи на добро и се труди за душата ни, като например свещениците, които ни проповядват Божието слово и ни казват истината. Защото Сам Христос рекъл: *Който приема вас, Мене приема, тоест: „Който почита Божиите служители, почита Самия Бог“.* За това трябва да почитаме праведниците, като Божии слуги. Защото, който ги почита, като праведници, и той е праведник и не си изгубва наградата. Ако някой даде чаша студена вода на друг, и той ще получи голяма награда от Бога. С това Христос ни учи да не казваме, че сме сиромаси и не можем да приберем един странник у дома си. Защото ако дадем на един сиромас дори само чаша студена вода или му окажем някаква малка помощ, пак получаваме от Бога голяма награда за това, че сме проявили любов към един наш брат. За това трябва да се обичаме и да си помагаме, защото любовта е върхът на всички добродетели и който няма тези трите: любов, милост и чистота, не ще види Небесното царство.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни! Виждате ли, че Сам Христос казва колко блажен и почтен е добродетелният човек и на този свят, и на онзи. Той не търси слава и богатство, а целият свят го слави и ублажава и честта и славата винаги тичат след него, и Сам Бог живее в него. Ето честта и славата на добрия човек, ето радостта и стократната награда, а след това – небесното царство. О, добродетел, добродетел! Ти си безкрайна светлина и богатство, ти си извор на истинската слава, ти си майка на всеки земен и

небесен дар. Блазе на този, който те има. Ах, нашата преголяма глупост и прелъстен ум! Ние не искаме добро, а искаме богатство и го искаме с грабеж и лъжи, с клетва и неправда, но се самозалъгваме, защото с неправдата не си събираме богатство, а си събираме безчестие, беда и смущение. Защото ако днес събираме богатство и неправда, то утре ще побегне от нас, а ние ще си останем само с безчестието. Но ако искаме богатство, да не го търсим в неправдата, а да се трудим да го спечелим с правда, да отхвърлим от нас лъжата и кривдата, да говорим истината, да спазваме Божиите заповеди и тогава ще имаме непоклатимо богатство, както казва пророк Давид: Който постъпва тъй, няма да се поклати навеки (Пс. 14:5). Така Авраам спечели злато и сребро, така Иаков увеличи своите стада, така Иосиф придобил Египет, така Иов. А ние не постъпваме така, а търсим богатство в неправдата и славата в столичните градове и в къщите на големците. Но и в това лошо се излъгваме, защото ако днес сме славни, утре може да станем безчестни и забравени. След славата искаме веселие, радост и други телесни удоволствия и ги търсим в многото ядене и в разни други грехове, но пак се излъгваме. Защото в греха няма никаква радост, нито веселие, но само скръб и въздишки, защото всеки грях донася скръб и горчивина. Сладостта на греха е за кратко, а горчивината му е безкрайна. Защото след греха човек веднага бива споходен от срам, скръб, слабост, болест и най-накрая – смърт.

Но ако имаме истинска радост, да осечем от себе си телесните грехове и тогава ще имаме радост, по-голяма от радостта на пълководеца, превзел силен град. Ако искаме истинско веселие, да помогнем на сираци и вдовици и тогава душата ни ще има безкрайно веселие. Ако искаме чест, слава и наслада, да бъдем чисти, правдолюбиви, милостиви, кротки и смирени, и тогава ще бъдем почитани и прославни, както казва Христос: поучете се от Мене, понеже съм кротък и смирен по сърце и ще намерите покой за душите си (Мат. 11:29). О, колко е глупав този, който иска злато не от онзи, който го копае, а от морето. Христос е казал да искаме само добродетелта, а Той ще ни подари всичко останало, тоест: *„Ако искате слава или благополучие, или наслада, имайте грижа само за едно – придобийте само добродетел и в нея ще намерите всички споменати блага. Търсете – казва Бог – Небесното царство и добродетелта, а другите неща Аз ще ви ги дам, без да ги търсите.“* Ето така ни учи Христос и така иска да постъпваме винаги за слава и чест на свящото Му име, сега и винаги, и във вечните векове, амин.

ВЪВ ВТОРАТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ИЗБИРАНЕТО НА АПОСТОЛИТЕ

*„Бог избира онова, що е безумно
На тоя свят, за да посрами мъдрите!“*

(1 Кор. 1:27)

Благослови отче!

Когато Адам пристъпи Божията заповед и бе изгонен от рая, заради него всички човеци станаха осъдени на смърт и изпаднаха в много лоши обичаи, телесни грехове, в безбожно идолопоклонство и станаха роби на дявола. За това милостивият Бог слезе от небето, роди се непостижимо от Пресвета Дева Мария и стана човек, за да избави човеците, да ги упъти към правия път и да ги поведе към онова вечно блаженство, от което бяха изпаднали. Но за да остане проповядваната Му истина незабравена завинаги, трябваше да има свидетели, които да проповядват Неговите чудеса по целия свят и да просветят всички народи. За това Христос ходи и по суша, и по море, за да освети всичко с ходенето Си, като отиде и на Галилейско море, за да си събере ученици и апостоли, за да проповядват чудесата Му, които извърши на земята, както ще чуете сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 9

Вонова време, като вървеше покрай Галилейско море, Иисус видя двама братя, Симона, наричан Петър, и брата му Андрея, да хвърлят мрежи в морето, понеже бяха рибари, и казва им: вървете след Мене, и аз ще ви направя ловци на човеци. И те веднага оставиха мрежите и тръгнаха след Него. Оттам като отиде по-нататък, видя други двама братя, Иакова Зеведева и брата му Иоана, в кораб със Зеведея, баща им, които кърпеха мрежите си, и ги повика. Те веднага оставиха кораба и баща си и тръгнаха след Него. И им проповядваше Евангелието на царството и изцеляваше всяка болест и всяка немощ у народа. (Мат. 4:18–23)

ТЪЛКУВАНИЕ

Първовърховният апостол Петър и брат му Андрей били евреи от селището Витсаида. Петър се занимавал със земни дела и изхранвал стария си баща. А брат му Андрей, за да няма земни грижи, отишъл и станал ученик на свети Иоан Кръстител. Андрей и Иоан Богослов, като видели Христа, веднага оставили Иоан Кръстител и тръгнали след Христа. После Андрей завел при Христа и брат си Петър. А Христос, като видял

Петър му рекъл: „Симоне, отсега нататък ще се наричаш Петър⁶, защото ще имаш вяра, като камък” (ср. Мат. 16:18). След това Христос повикал Иаков и Иоан, които също били рибари и се трудили да изхранват баща си на старини. Вижте колко добро дело е човек да изхранва баща си и майка си на старини, като тези двама братя, които били сиромаси и нямали средства да купят нова мрежа, а кърпели старата. Освен това били и послушни, защото, когато Христос ги повикал, веднага оставили и мрежата, и баща си, и тръгнали след Него. Оттук научаваме, че когато някой ни отделя от Бога и от вярата, дори да ни е баща или майка, или роднина, пак да не го слушаме, а да го напускаме, като неприятел. Като повел тези апостоли след Себе Си, Христос ходел из Галилея и поучавал по синагогите. Защото евреите имали по всички села и градове синагоги, тоест места, където се събирали да тълкуват Божия закон и да се поучават. В тези синагоги ходел и Христос и проповядвал пред всички, за да слушат учението Му, та да не кажат после, че е поучавал нещо противно на закона и пророците. Но наред с проповядването вършел и множество дивни чудеса и изцерявал всяка болест и всяка немощ у народа.

Благочестиви християни! Виждате ли, какви хора избрал Христос за апостоли – избрал не мъдри, а рибари, неграмотни, прости и сиромаси, за да посрами горделивата мъдрост на елините, които не можели да познаят Божията премъдрост. Защото като гледаме небето и земята и всичко по тях, познаваме Бога, Който е направил всичко от нищо, а елините, макар и да били толкова мъдри и да гледали мъдрите Божии създания, пак не можели да познаят Бога. За това Бог избра глупавите, за да убеждават с кротост и смирение, а не с мъдрост и насилие. Понеже пред Божията мъдрост всяка човешка мъдрост се изгубва и става на нищо, защото апостолското учение посрами и потъпка елинската философска мъдрост и това, което мъдри философи и силни царе не можаха да свършат, го свършиха с Божията помощ неграмотните и глупави рибари – убедиха целия свят и го привлякоха, към истинското Богопознание. А защо ли Бог, като избра тези апостоли, ги повика по двама? Не за друго, а за да покаже, колко добро и необходимо нещо е човек да има другар, защото като е сам, ако падне, няма кой да го вдигне. Бог показа това първо върху Адам, като каза: „Не е добре за човека да бъде сам, нека да му направя помощничка” (ср. Бит. 2:18), защото когато човек е сам, не може да се осъзнае и поправи когато съгреша, нито има към кого да прояви любов, на която се държи целият закон и пророците (вж. Мат. 22:40).

⁶ Камък

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни! Иисус Христос, както тогава е викал апостолите, така и сега вика и нас и казва: Дойдете при Мене всички отрудени и обременени и Аз ще ви успокоя ([Мат. 11:29](#)), но никой не слуша божествения Му глас, нито приема Неговия покой. Но защо ли е така? Дали Божието слово е отслабнало и не може да склони човешкото сърце? Не е отслабнало, защото Божието слово не се изменя, но каквото е било при Адам и Ной, при Авраам и Моисей, при апостолите и пророците, такава е и днес и вовеки. Но сега не въздейства така, както е въздействало по време на пророците и апостолите поради това, че сега много хора идват на църква и слушат Божието слово, но излизат пак грешни, остават непоправени и умират в греха си. А защо е така? Не поради нещо друго, а защото не се грижим за спасението си и защото гледаме само светските неща, така че и когато сме в храма, и тогава сме вътре само с тялото, а умът ни остава навън по нашите дела, и по други светски грижи. О, колко глупав е този човек, който почита този живот повече от вечното Божие царство, в сравнение с което този живот и този свят са като капка вода в морето, или като песъчинката, сравнена с целия крайморски пясък. Напразно се трудим да строим високи и красиви къщи, когато сами не знаем колко ще седим вътре, има и мнозина, които умират, преди още да са довършили строежа, и не са могли поне един ден да се повеселят в къщите си. Напразно се трудим да събираме много богатство и стока, когато не знаем за кого събираме и ще си тръгнем от този свят с празни ръце. Напразно се трудим толкова за тялото си, което ще стане пръст, смрад и гной, а за душата, която е безсмъртна, не се грижим как ще я спасим.

Ние сме на този свят като на заточение, но знаете ли как живее заточен човек в чужда страна? Той винаги чака и гледа кога ще му дойде заповедта да се върне в родината си. И ние така трябва да живеем на този свят, защото сме чужденци в него. Днес ако сме живи, утре ще умрем и ще отидем в небесното си отечество, от където е душата ни. За това никога не трябва да привързваме сърцето си към този свят и към неговите дела, защото е чужд. Утре, като умрем, всичко ще остане тук, а ние ще отидем там с празни ръце. Върху това трябва да размислим и да осъзнаем каква загуба имаме за душата си от това, че не се грижим за спасението ѝ. Да помислим за Страшния Божи съд за Небесното царство и за вечната мъка на грешниците. И всеки ден да се самоизследваме, коя Божия заповед сме потъпкали, какво покаяние и какво добро дело сме направили. Да няма ден, в който да не си спомняме за Бога, за душата си и за онзи свят. И ако правим така, ще живеем на този свят като чужденци и ще изпращаме всичките си добри дела на небето, та, когато дойде смъртният час и напуснем радостно този жалък свят, в който сме били, като заточени, и

отидем весело в нашето отечество при всички светии и ангели в славата на Триипостастното Божество, където Христос да удостои всички ни да влезем в онази безкрайна радост. Амин.

В ТРЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА СРЕБРОЛЮБИЕТО И НЕПРАВДАТА

Никой не може да слугува на двама господари
(Мат. 6:24)

Благослови, отче!

Няма по-голям грях от сребролюбие то и лакомия грабеж. Защото то е разсипало много къщи, разрушило е до основи села и градове, предизвикало е много страшни боеве, брат да се вдигне срещу брат, баща – срещу син, и син срещу баща, направило е много човешки сърца да станат зверски и още много други безбройни злини. То е корен на много злини, то е второ идолопоклонство, защото прави така, че човек се надява повече на парите си, отколкото на Бога, както едно време идолопоклонниците са се надявали на своите идоли. То прави човешкият ум да не гледа право, нито да преценява правилно, а прави кривото право и правото криво, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 18

Рече Господ: Светило за тялото е окото. За това, ако твоето око бъде чисто, и цялото твоє тяло ще бъде светло, ако пък твоето око бъде лукаво, цялото твоє тяло ще бъде тъмно. И тъй, ако светлината, що е в тебе, е тъмнина, то колко ли голяма ще е тъмнината? Никой не може да слугува на двама господари: защото или единия ще намрази, а другия ще обикне, или към единия ще се привърже, а другия ще презре. Не можете да служите на Бога и на мамона. За това казвам ви: не се грижете за душата си, какво да ядете и да пиете, ни за тялото си, какво да облечете. Душата не струва ли повече от храната, и тялото от облеклото? Погледнете птиците небесни, че не сеят, нито жънат, нито в житници събират, и вашият Отец Небесен ги храни. Не сте ли вие много по-ценни от тях? Па и кой от вас със своята грижа може да придаде на ръста си един лакът? Защо се грижите и за облекло? Взрете се в полските кринове, как растат: не се трудят, нито предат, а казвам ви, че нито Соломон във всичката си слава не се е облякъл тъй, както всеки един от тях, и ако полската трева, която днес я има, а утре се хвърля в пещ, Бог тъй облича, колко повече вас, малOVERCI! И тъй, не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да пием, или какво да облечем? Защото всичко това търсят езичниците, и защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде. (Мат. 6:22–33)

ТЪЛКУВАНИЕ

лагочестиви християни! Иисус Христос, за да ни възпре от ненаситното сребролюбие и от неправдата, много пъти ни казва да бягаме от тях. Веднъж казал да не заравяме имането си в земята, а да го изпращаме на небето. А сега казва да не сме лакоми в сребролюбието, защото от него умът ослепява и не може да вижда Бога. Понеже каквото е окото за тялото, това е и умът за душата. И както здравото око просвещава тялото, така и чистият ум просвещава душата, и както болното око потъмнява тялото, така и нечистият, болният ум, потъмнява душата. Защото, когато е чист и здрав, умът вижда Бога и Неговата правда, от които взема светлина и просвещава душата. А когато се обърнем към лукави мисли и започнем да събираме много имот с неправда и да вършим други телесни грехове, умът ни потъмнява. И когато потъмнее умът на човека, тогава потъмняват и душата, и тялото му. За това Христос казал: „Когато потъмнее умът, който е светлина, колко повече ще потъмнеят душата и тялото, които се просвещават от ума”. За това духовните служители и църковните началници трябва да са светли с делата си, да имат чист и просветен ум и да упътват хората към спасение, да ги пазят от зло и неправда. Защото ако обичат сребролюбието и неправдата повече от обикновените миряни, или ако се напиват и живеят по-лошо от неуките, тогава миряните и неуките какви ще станат? Не са ли те око и светлина за хората от простолудието, както Христос каза на апостолите: Вие сте светлината на света. Вие сте солта на земята ([Мат. 5:14,13](#)). Ако вие станете тъмница, то колко ли тъмен ще стане народът и ако солта ви изгуби сила, тоест ако изгубите сила с лоши дела, то непросветеният народ ще се вмирише. За това Григорий Богослов казва: „*О, свещеници, вие сте око и светлина на Църквата. Пазете се да не потъмнеете, защото, ако потъмнеете, каква тъмнина ще настане!*”. Но и всички сме длъжни да си пазим светлината да не угасне от някое неправда, да се трудим винаги за доброто и да слугуваме на Бога, а не на злото. Защото който върши зло, не може да бъде угоден на Бога. Както казва Христос днес в Евангелието: „*Както един слуга не може да служи на двама господари*”, така и християнинът не може да слугува на Бога и на сребролюбието – отделя човека от Бога и го прави роб на неправдата. Който събира много имот, го събира повече от неправда. За това и не може да бъде слуга на Бога, защото Бог казва да бъдем чисти, да помагаме на сиромасите и да се въздържаеме от всяко зло, а неправдата казва да вършим блудство, да грабим чуждото и да тичаме, към всяко зло. И тъй, който върши неправда, не може да бъде угоден на Бога. Но понеже всяка неправда тръгва от сребролюбието, за това Христос ни повелява да не се грижим много за храна и дрехи, а само колкото е нужно, за да се крепи тялото и да не бъде голо. Тук Христос не казва да не работим, а казва да не се грижим много за тялото, само да гледаме спасението на душата си и да

имаме надежда само на Бога, защото Той храни и облича целия свят. Нали душата е по-ценна от тялото, а тялото от дрехите? Щом като Бог е дал душата и тялото, не може ли да даде и храната, и дрехите? Щом като Бог се грижи за птиците, нима не ще се погрижи за нас, които сме Негов образ? Бог както е хранил Адам в рая, Моисей на Синай, Илия на Хорив, Иоан в Иорданската пустиня, така ще храни и нас. Всичко става по Негова воля. И нашият растеж зависи не само от яденето, но и от Божия промисъл, защото колкото и да яде човек, не може да порасне повече от това, колкото му е отредил Бог. За това трябва да възлагаме цялата си надежда на Бога, защото нашият труд е напразен без Неговата помощ. Помислете само колко прекрасно украсява Бог цветята на полето, без никакъв труд, така че дори Соломон, който имал толкова слава, не може да се украси като цветята. И щом като Бог се грижи да украсява цветето, от което няма никаква полза, не ще ли се погрижи повече за нас, ще ни остави ли гладни и голи? Няма да ни остави. Щом като е така не бива да гледаме да украсяваме само тялото, което утре ще стане пръст, а трябва да украсяваме душата с добродетели, защото е безсмъртна и безкрайна. Ако имяхме съвършена вяра в Бога, нямаше да се грижим толкова за тялото, защото всичко това го искат друговерците, които не познават Бога, а щяхме да се трудим да спасим душата си. Бог не ни забранява да се храним и да носим дрехи, но ни забранява да мислим от днес за утре какво ще ядем и какви по-скъпи дрехи ще си ушим. Бог ни заповядва да търсим само Небесното царство и Неговата правда, а другите телесни потребности Той Сам ще ни ги даде, без да ги търсим. О, наша глупост! Всеки ден търпим различни беди на този свят, от една страна – от хора, от друга страна – от дявола, но пак се грижим за тялото и за светските неща, които скоро ще преминат като сянка, а за душата, която е безсмъртна и безкрайна, никак не се грижим. И защо? Защото нашата светлина (умът) е станал тъмнина.

ПОУЧЕНИЕ

 ратя християни, всички вие чухте, как Христос ни забранява да се грижим много за светските неща и как ни уверява, че ни дава всичко необходимо. За това трябва да оставим светското ненаситно желание, да живеем чисто и праведно и да имаме любов помежду си, да се обичаме, както ни обича Христос и предаде Себе Си на смърт за нас. О, какво лошо време е сега, защото между нас няма любов и съгласие! Кажете ми, у кого има сега милост и любов и има ли някой, който да иска да търпи мъчение за другиго? Няма, няма кой да прави добро, няма нито един, всички се отклониха, станаха еднакво покварени (Пс. 14:3, 52:4). Ето, всички сме се предали на завист, омраза и зло, всички сме паднали в разни телесни сладострастия. Купуваме и продаваме с клетва и лъжа. Всички сме лукави, всички сме сребролюбци и грешници. За това и Бог ни предава на

различни беди и заради тежките ни грехове допуска да ни връхлетят страх, глад, болест и внезапна смърт. Но знайте, че ако от все сърце изоставим злините си и се обърнем към покаяние, то и Бог ще се умилистави към нас и ще ни удостои да влезем в онази небесна радост, където ще се веселим заедно със светиите и ще бъдем там с нашия Господ Иисус Христос, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ЧЕТВЪРТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ВЯРАТА И НАДЕЖДАТА

*Истина ви казвам, нито в Израиля
намерих толкова голяма вяра*
(Мат. 8:10)

Благослови отче!

Няма нищо по-силно от истинската вяра и надежда на Бога, защото вярата и надеждата са майка на всички добродетели и каквото поискаме с вяра от Бога, лесно го получаваме, стига само да е полезно. С такава вяра Авраам се оправда и роди на старини сина си Исаак, с такава вяра Анна роди пророк Самуил. С такава вяра и днешният евангелски стотник измолил изцеление за слугата си, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 25

Редна време, като влезе Иисус в Капернаум, приближи се до Него един стотник, молеше Го и казваше: Господи, слугата ми лежи у дома разслабен и люто страда. Иисус му казва: ще дойда и ще го излекувам. А стотникът отговори и рече: Господи, аз не съм достоен да влезеш под покрива ми, но кажи само дума и слугата ми ще оздравее, защото и аз съм подвластен човек и имам мен подчинени войници, едному казвам: върви, и отива, и другиму: дойди, и дохожда, и на слугата си: направи това, и прави. Като чу това, Иисус се почуди и рече на ония, които вървяха подире Му: истина ви казвам, нито в Израиля намерих толкова голяма вяра. И казвам ви, че мнозина ще дойдат от изток и запад и ще насядат на трапеза с Авраама, Исаака и Иакова в царството небесно, а синовете на царството ще бъдат изхвърлени във външната тъмнина, там ще бъде плач и скърцане със зъби. И рече Иисус на стотника: иди си и, както си повярвал, нека ти бъде. И слугата му оздравя в същия час. (Мат. 8:5–13)

ТЪЛКУВАНИЕ

Този стотник не бил евреин, а бил друговец и идолопоклонник и имал подчинени сто войници. Много обичал евреите и за това им направил синагога. И когато слугата му легнал тежко болен и бил на умиране, той, след като бил чувал за Христовите чудеса, като разбрал, че Христос е дошъл в Капернаум, отишъл при него и Му казал: *Господи, слугата ми лежи у дома разслабен и люто страда*. Но преди още да каже: „Ела да го изцериш“, Христос го изпреварил и рекъл: *Ще дойда и ще го излекувам*. Христос казал това, за да покаже вярата на стотника, защото Христос знаел какво щял да отговори той. Ако беше казал: „Върви си,

слугата ти ще оздравее”, както бил казал на мнозина, вярата му нямаше да се прояви. Но Христос обещал да отида, за да освети и къщата му. Защото Христос за това дойде на земята – да изцери болните и слабите. И като показва голямата вяра на стотника пред евреите, излекува с една дума и слугата му. О, чудна вяра на стотника! Един другородец да има толкова вяра, а евреите знаели закона, но не вярвали в Христа. Стотникът рекъл: *Господи, аз не съм достоен да влезеш под покрива ми, но само кажи дума.* А евреите казвали за Христа, че в Него има бяс. Стотникът не казал: *„Господи, помоли се слугата ми да оздравее”*, а казал: *„Само заповядай. Защото видях, че ти с една дума очисти прокажени, просвети слепи, изцери глухи и възкреси мъртви. Дела Та показват, че ти си всесилен Бог. След като с една дума изцери толкова много болести, вярвам, че и слугата ми ще оздравее, само кажи. Защото и аз съм подвластен човек, царски слуга, и комуто каже нещо, той веднага го изпълнява, а това се отнася в много по-голяма степен за Теб, Който си всесилен Бог и държиш в ръката Си и смъртта, и живота, и болестта, и здравето, и каквото заповядаш, веднага можеш да го направиш. Защото и смъртта, и животът, и болестта и здравето Те слушат като слуги.”* Тогава Христос се почудил и рекъл: *„Наистина, дори в най-учените евреи, които постоянно четат пророческите книги, говорещи за Иисус Христос, не намерих толкова голяма вяра, каквато има в този стотник, който повярва толкова скоро, без да знае еврейския закон.”*

„За това ви казвам, че мнозина чужденци, като този стотник ще дойдат от изток и запад, тоест от целия свят, и ще влязат при Авраам в Небесното царство.” Както и стана. Защото след Христовото възнесение безброй елини повярваха в Христа и влязоха в Небесното царство. А синовете на Небесното царство, тоест евреите, ще бъдат изпъдени за неверието си, защото не само не вярвали, но и хвърляли камъни по Христа и казвали, че яде и пие с грешници и има бяс. А това, което Христос казал – че не намерил толкова голяма вяра дори сред израилтяните – го казал за Иаков, който имал по-голяма вяра и от Авраам, но пък не вярвал, че Бог е навсякъде, а мислел, че е само в неговата родина, за това, когато видял насън небесната слава, се уплашил и рекъл: *Настина Господ е на това място, аз пък не знаех (Бит. 28:16)*. За това Христос похвалил стотника, който имал по-голяма вяра от Израиля (Иакова). Защото Иаков мислел, че Бог не е навсякъде, а стотникът осъзнавал и повярвал, че Бог е навсякъде, всичко вижда и всичко върши само с една дума. За това евреите ще бъдат изпъдени от Небесното царство и за неверието си ще бъдат осъдени на вечен (безкраен) огън, където е тъмнина и скърцане със зъби. След като казал това, Христос рекъл на стотника: *„Иди си и, като си повярвал, че мога с една дума да излекувам слугата ти, нека ти бъде.”* И като си отишъл, намерил слугата си здрав. Но Христос не само изцерил слугата му, но и укрепил стотника във вярата и проявил голямата Си сила и милост, които винаги проявява и към нас.

ПОУЧЕНИЕ

 лагочестиви християни, днешният евангелски стотник ни показва много душеполезен пример. Като повярвал, че Христос е истинският Бог, той разбрал с колко голяма чистота трябва да се приближи до Него, защото, като помислил за греховете си и като видял, че не е достоен да приеме Христа в къщата си, макар и да бил големец, не се засрашил, а наред Капернаум пред целия народ с вяра и смирение казал на Христа, че не е достоен да влезе в къщата му, когато Христос искал да отиде у дома му. О, Божествен глас и права истина! Виджте как той мислел, че не е достоен, и не смеел да приеме Христа в къщата си, а ние ежедневно слушаме апостол Павел да казва: „*Който яде този хляб и пие тази чаша недостойно, е виновен за вечна мъка*” (ср. [1 Кор. 11:29](#)), и пак се причастяваме недостойни. Чуйте как стотникът изповядва своето недостойнство пред целия народ, а ние, без да покажем греховете и недостойнството си пред духовника, без страх се причастяваме недостойни. И защо става така? Не поради нещо друго, а защото не размишляваме за греховете си и за тайната, която приемаме. Струва ни се, че приемаме обикновен хляб и вино, но Божието слово ясно ни уверява, че това не е обикновен хляб и вино, а е Тялото и Кръвта Христова. Защото Сам Христос, когато установи тайнството свето Причастие, взе хляб пред апостолите, благослови го, разчупи го, даде им и каза: „*Вземете, яжте, това е Моето тяло*”, и като им подаде чашата, каза: „*Вземете и пийте от нея всички, това е моята кръв*” (вж. [Мат. 26:26](#), [Марк 14:22](#), [Лука 22:19](#), [1 Кор. 11:24](#)). И поради това, че светото Причастие е Тялото и Кръвта Христова, за това не бива да се причастяваме грешни и недостойни, а трябва да бъдем чисти и свети, както казва и самият свещеник, който служи на това тайнство: „*Святая святим*”, тоест казва: „*Светата тайна е за свети хора*”. Апостол Павел казва: „*Който се причастява недостойно, приема смърт, а не причастие*” (ср. [1 Кор. 11:29](#)). А Христос казва, че който не яде Неговото Тяло и не пие Неговата Кръв, тоест, който не взема свето Причастие, не ще влезе в Небесното царство (вж. [Иоан 6:53](#)). Но да размислим сега кой от нас е безгрешен и достоен? Настина никой. Ами щом като е така, какво да правим? Ако се причастяваме недостойни, влизаме в още по-голям грях, ако ли пък не се причастим, ще бъдем осъдени на вечна мъка. Как да постъпим сега, като е тясно и от двете страни? Но ако погледнем в Божието Писание, ще намерим доста лесен начин. Апостол Павел казва: „*Когато човек иска да се причасти, първо да изпита себе си*” (вж. [1 Кор. 11:28](#)), тоест съвестта си и греховете си, и ако види, че е недостоен и пълен с грехове, да се покае като цар Давид и Манасия, да остави греховете си като Закхей и Матей, да отиде при духовник да изповяда греховете си, като блудницата и разбойника, и като се зарече вече да не ги извършва и се въздържа, тогава се очиства от греховете си и става достоен за свето Причастие, както казва Давид: „*Не*

скрих беззаконието си, изповядах го пред Господа и Той ми прости” (ср. [Пс. 31:5](#)). Трябва само да се покаем, като Давид, да пролеем сълзи за греховете си, като Петър и да измием греховете си с покаяние, пост, молитви и милостиня, и тогава Бог съвсем скоро ни удостоява да приемем свето Причастие, около което Божиите ангели стоят със страх. Защото Бог, като види нашата вяра, надежда и чисто покаяние, Сам ни прави достойни за свето Причастие, което освещава и тялото, и душата, съединява ни с Бога, прави ни страшни за дявола, приятни за ангелите и синове на Бога, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ПЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ДВАМАТА БЕСНОВАТИ

Какво имаш Ти с нас, Иисусе, Сине Божий?
(Мат. 8:29)

казват бесноватите в
днешното свето Евангелие
Благослови отче!

Благочестиви слушатели християни! Както дъждът напоява земята и я прави плодородна, така и Божието слово (поучение) напоява и оплодява човешките души и сърца. И както земните плодове хранят и веселят човешкото тяло, така и Божието слово храни и весели душата, без което душата се отделя от Бога и става роб на дявола, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 28

В онова време, когато Иисус стигна на отвъдния бряг, срещнаха Го двама, хванати от бяс, излезли от гробищата, те бяха тъй свирепи, че никой не смееше да минава по тоя път. И ето, те извикаха и казаха: какво имаш Ти с нас, Иисусе, Сине Божий? Нима си дошъл тука да ни мъчиш преди време? А далеч от тях пасеше голямо стадо свини. И бесовете Го молеха и думаха: ако ни изгониш, позволи ни да идем в стадото свини. И Той им рече: идете. И те излязоха и отидоха в стадото свини. И ето, сурна се цялото стадо свини низ стръмнината в морето и се издави във водата. А свинарите побягнаха и, като отидоха в града, разказаха за всичко и за онова, що се бе случило с хванатите от бяс. И ето, цял град излезе да посрещне Иисуса и, като Го видяха, молиха Го да си отиде от пределите им. Тогава Той влезе в един кораб, отплува обратно и пристигна в града Си. (Мат. 8:28–9:1)

ТЪЛКУВАНИЕ

Когато Христос отивал по море в Гергесинската страна и бил заспал в кораба, в морето се извила страшна буря и апостолите, като се уплашили, събудили Христос и рекли: „Учителю, стани, че загинахме”. Тогава Иисус станал и като заповядал на вятъра да спре и настанала голяма тишина им рекъл: „Защо сте толкова страхливи, маловерци? А всички, които били в кораба се чудели и казвали: „Какъв е Тоя, та и ветровете и морето Му се покоряват? И така, след това чудо, Христос отишъл в Гергесинската страна, където изцерил бесноватите, които били много свирепи, за да укрепи апостолите към по-силна вяра. Тези двама бесновати живеели в гробищата и дяволът, който бил в тях, ги карал да

живеят там, за да накара хората да вярват, че щом човек умре, душата му става дявол, но това е абсолютно невъзможно, защото, щом излезе от тялото, душата вече не може да остане на този свят, а ако е праведна отива в Божиите ръце, тоест ангелите я завеждат в горните пресветли места, където дяволът не се приближава, ако ли пък е грешна, дяволите я завеждат в тъмните подземни места, където ще стои скръбна и смутена до Страшния Божи съд и ще чака голямата геенска мъка. А дяволите, които били в бесноватите, макар да съблазнявали хората да си мислели така, но, като видели Христа, се уплашили да не ги изпрати на вечна мъка за това, че вършат зло, и за това викали безумно: *Иисусе, Сина Божий, нима си дошъл тука да ни мъчиш преди време?* Но това не е възможно. Защото мъките на дявола и на грешните хора няма да бъдат сега, а когато дойде Страшният Божи съд. Обаче дяволите имат повеление от Бога да пакостят на хората до онова време за тяхна душевна полза, а когато Бог не ги оставя да пакостят на човечите, както искат те, тогава им става много мъчно. И понеже мразят доброто, за това поискали от Христа разрешение да влязат в свинете и да ги издавят, за да натъжат собствениците им, та те да не приемат Христа в града си. А Христа не че се покори на искането им, а им разреши да влязат в свинете и да ги издавят, за да видят хората колко ги мразят дяволите, и че ако не ги възпира Божията сила, биха сторили и на бесноватите такова зло, каквото сториха на свинете, защото дяволът няма власт нито над човека, нито над добитъка, и не може да стори нищо, ако няма разрешение от Бога. Защото Бог промисля за нас, вижда всичко и дава на всекиго това, което е полезно за спасението му. И когато човек не приеме с благодарност онова, което му се дава за негово спасение, тогава той лесно убива душата си. Такъв е случаят с гергесинските жители. Бог им изцерил бесноватите, за да ги увери, че може да ги изцери от всяко зло и да ги спаси, но те не повярвали, тогава издавил свинете им, за да ги прикани да дойдат при Него, и те дошли, но не за да Го приемат в града си като самаряните, а да Го изпъдят. Защото мислели, че ако остане там, може да им причини още повече щети, и за това Го помолили да напусне пределите им. Виждате човешка глупост и остарял обичай. Бог погубил свинете им, за да спаси душите им, а те излезли неблагодарни. Бог и сега много пъти прави същото и с нас, защото и сега докарва на много хора щети, беди, гонения и други злини, за да ги привлече по-лесно към покаяние. Защото бедите и скърбите най-лесно завеждат човека в Небесното царство, стига само да ги търпи с благодарност, както казва апостол Павдел: *През много скърби трябва да влезем в Царството Божие (Деян. 14:22)*. И ако не търпим с благодарност, тогава Бог напуска и нас, както напусна гергесинците и отиде в Своя град Капернаум. Защото Той се роди във Витлеем, израсна в Назарет, но често оставаше в Капернаум, поради което той се нарича Негов град. Защото гергесинците не Го приеха и Той се върна в града Си, и ги остави в застарялата им тъмнина да ги мъчат бесовете (дяволите), но не всички, а на колкото Бог разреши, защото

дяволът няма власт над човека, а Бог, понеже е милостив, му разрешава да мъчи грешниците, за да се спаси душата им. И ако грешниците търпят с благодарност мъчението им, то им е от полза, а ако почнат да роптаят и да хулят Бога, тогава и Бог ги предава на по-голямо мъчение и на този, и на онзи свят.

ПОУЧЕНИЕ

любезни християни, понеже чухте от днешното свето Евангелие, че нашите грехове карат Бога, да даде власт на дявола да ни мъчи безмилостно, за това трябва да се откажем от мръсните грехове и да не сме бесни, като онези гергесинци. Помислете сами, какъв по-голям бяс може да има от блудството, защото както бесният се съблича гол и ходи като безумен, така и блудникът е гол откъм Божиите дарове, които е приел от Бога при кръщението си, и безчинно ходи, като пият и замаян по гнусния блуден път. Но ако такива хора не се откажат от лошия си обичай, не се обърнат, към истинското покаяние и не измият мръсния си грях с непрестанни сълзи, тогава и Бог ги оставя да паднат в гибелната си бездна и винаги да се мъчат. Защото блудникът не се бие с камъни, както правят бесноватите, а неговата грешна съвест, която го гризе, като червей го бие по-силно от камък. Освен това, блудникът не живее на гробището като бесноватите, но блудодеянието му е много по-гнусно и мръсно от разлагащите се тела в гробището.

По подобен начин са бесновати и пияниците и всички други грешници, които самоволно изоставят Христа, истинската Светлина, и тичат като луди в мрака на греховете, и искат да бъдат приятели на дявола, а не на Бога.

Но, братя християни, сега, докато сме живи, е време да се откажем от мръсните си грехове и да се потрудим да изпълним Божиите заповеди, докато сме на този свят. Защото тук е времето за труд, а там – за въздаяние. Тук трябва винаги да сеем, а там ще събираме, както правят орачите. Когато е време за сеитба, те не обръщат внимание нито на дъжда, нито на снега, а се трудят да посеят, за да има после какво да събират с радост. Така да правим и ние – да посеем тук с труд, пост, молитви и милостиня, а там ще пожънем с радост сладкия рай и вечното наслаждение с Божията благодат. Нему слава във вечните векове, амин.

В ШЕСТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА РАЗСЛАБЕНИЯ

Чедо, прощават ти се греховете!

(Мат. 9:2)

казва Христос в Евангелието.

Благослови, отче!

Рагочестиви християни, както пчелите събират от цветовете на овошките медена сладост, така и църковните проповедници събират от Божието Писание различни душеполезни хубави неща, подобни на медна сладост, които, като биват прочитани в Божията църква, трябва да ги слушаме с тишина и голямо внимание, а не да разговаряме, защото съгрешаваме пред Бога, а грехът е голямо зло за човека, тъй като не само погубва душата, но и докарва болест на тялото, както ще чуете сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 29

Редна време Иисус влезе в един кораб, отплува обратно и пристигна в града Си. И ето, донесоха при Него един разслабен, сложен на постелка. И като видя Иисус вярата им, каза на разслабения: дерзай, чедо, прощават ти се греховете! Тогава някои от книжниците казаха в себе си: Той Богохулствува. А Иисус, като видя помислите им, рече: защо мислите лошо в сърцата си? Защото кое е по-лесно? Да кажа: прощават ти се греховете ли, или да кажа: стани и ходи? Но за да знаете, че Син Човеческий има власт на земята да прощава грехове (тогава казва на разслабения): стани, вземи си постелката и върви у дома си. И той стана, взе си постелката и отиде у дома си. А народът, като видя това, почуди се и прослави Бога, Който е дал такава власт на човеците. (Мат. 9:1–8)

ТЪЛКОВАНИЕ

Евангелските разслабени са двама – единият бил в Иерусалим, в къпалнята Овчи порти в съботния ден (вж. [Иоан 5:1–15](#)), а днешният, донесен от четирима, бил в Капернаум. На онзи Христос рекъл: *Ето, ти оздравя, недей греши вече* ([Иоан 5:14](#)), а на този рекъл: *Чедо, прощават ти се греховете*, защото и той и онези, които го носели, имали голяма вяра и за това получили изцеление. Както хананейката повярвала и дъщеря ѝ получила изцеление и стотникът повярвал, и слугата му получил изцеление, така и тези, които носели разслабения, повярвали и за това той получил изцеление. Но и самият разслабен имал голяма вяра, за това търпял да го носят на такова голямо разстояние, през толкова улици и пазарища, а не както има някои, които предпочитат да лежат и да се мъчат, но не позволяват да ги поместят, нито пък казват на друго за болестта

си. А днешният разслабен търпял всичко с вяра, за това получил изцеление. И понеже с вяра всичко се получава, за това и Христос първо му простил греховете, а после го изцерил, за да ни покаже, че вярата е погубител на греховете и да ни увери, че много болести на тялото идват от греха, както казал пророк Иеремия за Иерусалим: *„Ще бъдеш наказан с рани и болести за беззаконията си”*, и когато изцерил разслабения, го нарекъл чедо заради вярата му, защото, където има оставяне на греховете, там има осиновяване. За това и ние не можем да се наречем синове Божии, докато не измием греховете си с покаяние, като онзи разслабен, за когото се чудели книжниците. Защото и други свети човеци изцерьвали телесни болести, но никой не успявал да направи така, че на някого да му бъдат простени греховете. Само Бог може да прави това, за това книжниците си помислили за Христос, че богохулства, като рекъл на разслабения: *Прощават ти се греховете*. Но Христос веднага показал божеството Си с това, че им познал мисълта и рекъл: *„Защо мислите лошо в сърцата си? За Мен е възможно и съвсем лесно да му простя греховете и да го направя да ходи, за да разберете, че имам власт, като Бог на земята да прощавам греховете, макар да Ме виждате, като човек и да Ме мислите за такъв.”*

Християни, виждате ли, че греховете се прощават на земята? Трудете се да премахнем греховете си, докато сме на земята, защото, като отидем там, няма да има нито покаяние, нито изповед. Тогава Христос, като простил на разслабения греховете му, му казал да си вземем одъра и да си ходи, за да не казват завистливите книжници, че това е илюзия, а да видят и те, че Той наистина го е изцерил. И той станал, взел си одъра пред всички и си отишъл в къщи, а народът, като видял, че Иисус го изцери само с една дума и му даде сила да стане и да си вземе одъра, *почуди се и прослави Бога, Който е дал такава власт на човеците*. За това не вярвали, че Той е Иисус, а мислели, че е човек чудотворец.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, всеки от нас, който е грешен, е разслабен с душевните си сили, но ако искаме лекарство за душевните си сили, трябва, като днешния разслабен да отидем в Капернаум, тоест в светата Църква, със смирение, покаяние и изповед. И като отидем с тези добри дела пред Бога, тогава и ние ще чуем сладкия Христов глас: *Чедо, прощават ти се греховете!* И като се излекуваме от греховете си, да вземем, като одър тялото си и да вървим с него по Божиите заповеди, да вършим добро според силата си. И ако искаме да не съгрешаваме повече, трябва да мислим, че Бог знае всичко, вижда всичко и въздава всеким според делата му, както мислела някога и целомъдрената Сусана ([вж. Дан. гл. 13,14](#)). Защото, макар израилевите старци да я заплашвали, че ще я убият с камъни, ако не съгреси с тях, тя пак не се съгласила да стори грях, а си казала: *„Ако съгреша, Бог ще види и ще ме изпрати на вечна мъка, а*

ако не съгреша, ще ме предадат на съд и ще ме убият с камъни като блудница според закона.” За това най-накрая си казала: „*По-добре да ме убият безгрешна, отколкото да съгреша пред Бога, Който вижда всичко и въздава всекому според делата.*” След като Сусана се опазила от греха, Бог веднага я избавил от смъртта чрез пророк Даниил, а старците, които я принуждавали да съгреша с тях, били убити с камъни. И така всеки получава справедлива отплата от Бога.

И ние трябва да правим така. Който не е съгрешил, да се пази добре като Сусана, за да не съгреша. А който като човек е съгрешил, да не се бави много, а бързо да тича, към покаянието, защото човек носи тяло и не е възможно да не съгреша – или поради незнание, или поради някоя друга причина. За това човек, щом съгреша, бързо да тича към покаяние и изповед, да не се бави в греховете си, защото не знае смъртния си час и ако той го изпревари да го грабне без покаяние, то е вече изгубен. За това пророк Давид казва: *Блажен е оня човек, който (...) в пътя на грешници не стои и в сбирещето на развратители не седи (Пс. 1:1)*, тоест: блажен е, който не съгрешава и който е грешен, но не се бави дълго време в греха си, а бързо тича към покаяние. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В СЕДМА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ДВАМАТА СЛЕПЦИ

Помилуй ни Иисусе, Сине Давидов!
(Мат. 9:27)

казва днешното Евангелие

Рагочестиви християни, когато някое малко дете иска от баща си нещо голямо, баща му, като разумен не му го дава скоро, а изчаква определено време и тогава му го дава, за да накара детето да цени високо това, което получава. Така и Бог не ни дава бързо, когато искаме нещо, а изчаква определено време, за да ни направи по-усърдни, да Му се молим от сърце и да подтикне другите към вяра, както направил с днешните двама слепци, за които ще чуete сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 33

Ронова време, когато Иисус си отиваше оттам, тръгнаха подире Му двама слепци и викаха: помилуй ни, Иисусе, Сине Давидов! А когато дойде вкъщи, слепците се приближиха до Него. И Иисус им рече: вярвате ли, че мога стори това? Те Му казват: да, Господи! Тогава Той се допря до очите им и рече: нека ви бъде по вашата вяра. И очите им се отвориха, а Иисус им строго заповяда: гледайте, никой да не узнае. А те, като излязоха, разгласиха за Него по цялата оная земя. Когато пък тия излизаха, ето, доведоха при Него един ням човек, хванат от бяс. И след като бесът биде изгонен, немият проговори. А народът се чудеше и думаше: никога не е бивало такова нещо в Израиля. А фарисеите думаша: Той изгонва бесовете със силата на бесовския княз. И ходеше Иисус по всички градове и села, като поучаваше в синагогите им, проповядваше Евангелието на царството и изцеляваше всяка болест и всяка немощ у народа.
(Мат. 9:27–35)

ТЪЛКУВАНИЕ

Тези двама слепци чували от хората, че Христос върши големи чудеса, повярвали, че Той е Месия, за Когото са писали пророците, и за това отишли край пътя, от където щял да мине Иисус, и като усетили, че минава, почнали да викат с висок глас: „Помилуй ни, Иисусе, Сине Давидов! Изцери очите ни, та и ние да видим този свят.” Нарекли Го Иисус като Бог, а Син Давидов – като човек. Нарекли Го Син Давидов още и поради това, че Бог бе рекъл, че Христос ще се роди от Давидовото коляно, както и се роди от Света Дева Мария, която беше от Давидовото коляно. И така, след като Христос им отвори очите, те Го познаха и Го почитаха като Бог.

Ниждате ли как Христос не изцери слепите на пътя, а ги изчакал да влязат къщи, само и само завистливите юдеи да не кажат, че прави това на пътя, за да Го хвалят хората? И като влезли в тази къща, която била на един верен човек, Иисус ги попитал: „*Вярвате ли, че мога да ви отворя очите?*”. Не че Христос не знаел тяхната вяра, а ги попитал, за да подкани с това другите към вяра. Защото Христос вършел чудеса не само заради болните, но в много по-голяма степен, за да гледат другите и да повярват. И като рекли: „*Вярваме, Господи*”, те разбрали, че Той е истинският Бог и за това получили изцеление. Защото, който иска с вяра, получава всичко, като тези слепци, които всесилната Христова ръка изцери, като се допря до очите им. Това е голям укор за евреите, защото слепите по гласа познали Христа, а евреите виждали с очите си толкова чудеса и пак не Го познали. Понеже завистта им била заслепила разума, за това и Христос, за да не предизвиква тяхната завист още повече, и за да не Го хвалят хората, рекъл на слепите да не казват на никого за това чудо. С това Христос ни учи да бягаме от човешката слава, а не сами да искаме хората да ни хвалят. Но слепите, понеже били благодарни за изцелението си, не скрили Неговото добро, а го проповядвали на всички хора. За нас това е пример, който ни учи, щом направим някоя добрина, да не търсим хвала и слава, а когато получим от друго някоя добрина, да не мълчим, нито да крием благодетелят си, а да го проповядваме открито като онези слепци, които Христос изцери със Своята власт. Защото и пророците, и апостолите вършеха чудеса и изцеряваха, но с Божията помощ, а Христос не прави така, а с властта Си повелява на морето и на вятъра, на бесните и на слепите, на болните и на починалите, и всички Го слушали като Бог, защото Той може всичко и прави всичко, както иска. Той и сега ни изцерява, стига само да имаме несъмнена вяра в Него, а който няма вяра, не получава и изцеление.

ПОУЧЕНИЕ

Братя християни, чухте ли как слепите повярвали в Христа и тръгнали след Него? Така трябва и ние да вярваме и да постъпваме според Неговите заповеди. Защото животът ни преминава и смъртният час приближава, да се приготвим, прочее, с добри дела, докато сме на този свят. Защото там няма покаяние, нито спасение, ако не сме го придобили (спечелили) оттук. Защото Бог приема тук и сълзи, и покаяние, когато са от чисто и съкрушено сърце и спасява. А там, на Страшния съд, не приема молби и не проявява милост и дори да пролеем реки от сълзи, нищо няма да ни помогнат, ако не сме постъпвали в съответствие с Божиите заповеди и ако не сме слушали Неговото повеление. Сега е време, братя, да се потрудим и да се помъчим да посеем тук добродетели според силата си, за да събираме там почивка за душите си. Защото, който не е проявил милост, смирение и любов, не ще види Небесното царство. Християни, я

помислете, колко се трудим за гнилото си тяло и колко хиляди грошове харчим за неговата слава, което утре ще стане гной, смрад и пръст, а за душата си, която е безсмъртна и безкрайна, изобщо не се грижим, а отгоре на това ежедневно я затрупваме с грехове. Но знайте, че който изповядва греховете си пред духовник и не се откаже от греховете си, то срамните му грехове ще се открият на Страшния Божи съд пред целия свят и пред всички ангели. За това сега е време да се каем, докато сме живи, и да измием греховете си с пост, сълзи и молитви, за да не плачем там напразно. Сега е време да коленичим пред Бога и да Му се молим да просвети душевните ни очи, както е просветил днешните евангелски слепци, та дано и ние да познаем непобедимата Му сила, да тръгнем по Неговите заповеди и да възложим върху Него цялата си надежда и тогава и Той да ни упъти към правия път, за да получим онова вечно блаженство с всички праведници за слава Божия и за наша душевна радост. Нему слава във вечни векове, амин.

В ОСМА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ПЕТТЕ ХЛЯБА

*Ние имаме тук само
пет хляба и две риби*
(Мат. 14:17)

Благослови, отче!

Благочестиви християни! Както всеки гладен тича към хляба и всеки жаден, към водата, така и всеки християнин трябва да тича, към Божиата трапеза - църквата, за да слуша Божието слово, което е небесен хляб и жива вода за душата, защото храни и пои душата с небесна мъдрост и безкрайна сладост. Тази радост вкусили и онези тълпи народ, които си оставили работата и домовете, и тръгнали в пустинята след Христа, където стояли гладни три дни, само и само да слушат Христовото учение и да насладят душите си. А Христос за търпението и усърдното им слушане не само изцерил всичките им болни и бесновати, но и ги нахранил с пет хляба, а само мъжете били пет хиляди души, като освен тях имало и жени и деца, както ще чуем сега от Евангелието.

От Матей, зачало 58

Внова време, като излезе Иисус, видя много свят, и смили се над тях и изцели болните им. А на мръкване приближиха се до Него учениците Му и рекоха: тук мястото е пусто, и времето вече напредна, разпусни народа, за да идат по селата и си купят храна. Но Иисус им рече: няма нужда да отиват, дайте им вие да ядат. А те му казват: ние имаме тук само пет хляба и две риби. Той рече: донесете Ми ги тука. И, след като заповяда народу да насяда на тревата, взе петте хляба и двете риби, погледна към небето, благослови и, като разчупи, даде хлябовете на учениците, а учениците - на народа. И ядоха всички и се наситиха, и дигнаха останали къшеи дванайсет пълни коша, а ония, които ядоха, бяха около пет хиляди души, освен жени и деца. И веднага Иисус накара учениците Си да влязат в кораба и да минат преди Него насреща, докле Той разпусне народа. (Мат. 14:14–22)

ТЪЛКУВАНИЕ

Като чул, че Ирод е обезглавил Иоан Кръстител, Христос напуснал Иерусалим и отишъл с апостолите си в пустинята, близо до град Витсаида, за да си почине там и да ни покаже пример да бягаме настрана от гнева и да не тичаме сами безразсъдно към бедата. И освен това, за да ни увери, че наистина е приел човешко тяло, а не мечтателно, както твърдят и днес някои еретици. Но ние вярваме, че Христос е имал истинско тяло, с което избяга в Египет от детеубиеца Ирод, както и сега

избягал в пустинята, а не в някой град, само и само да не тръгне някой след Него, но и там хората не се отделили от Него, а тичали след Него с голямо желание, за да слушат сладкото Му учение, с толкова вяра и любов, че дори не си взели хляб. Защото Христос ги помилвал, така че болните им изцерил, и с хляб ги нахранил, защото, когато апостолите Му казали да пусне хората да отидат да си купят хляб, Той рекъл: *Дайте им вие да ядат*. А те казали, че хлябът няма да стигне за всички, защото имали само пет хляба. Тогава Христос извършил голяма чудо, защото, като благословил онези пет хляба, те толкова се увеличили, че петте хиляди души се нахранили и пак останали дванайсет пълни коша с къшеи. Християни, виждате как Бог прави от малкото много и как апостолите не били лакоми, нито ядели много, защото били дванайсет души, а имали само пет хляба, и то – от ечемичено брашно, но и тях не задържали за себе си, а проявили милост и нахранили толкова много гладни хора. Това е голяма поука и нагледен пример за нас да не бъдем лакоми и да не търсим най-разнообразни ястия, а дори да имаме малко пак трябва да отделим и да нахраним гладни сиромаси и чужденци. Защото и от малкото ако дадем, то не се свършва, а се благославя от Бога и се увеличава, както се увеличили тези пет апостолски хляба, когато Христос погледнал към небето и тогава ги благословил. А защо погледнал към небето и тогава ги благословил? Не за друго, а първо, за да покаже, че е дошъл от небето и не е противен на Бог Отец, и второ, за да ни научи, когато сядаме на трапезата, да не ядем, докато първо не благодарим на Бога, Който ни дава храната. Вижте колко премъдро постъпва Бог – първо нахранил душата им с поучение, а после тялото с хляб и риба, като им рекъл да насядат на тревата, с което ни учи да не търсим винаги меки постелки и разни ястия. И като се нахранили, останали дванайсет коша къшеи, които били чудо за света и похвала за народа, който бил с деца и жени и пак ходел след Христа, за това всички получили благодат от Него. Тогава Христос казал на апостолите да вземат останалия хляб, всеки – по една кошница, за да не кажат, че е направил това мечтателно, а да се убедят, че е увеличил не само хляба, но и рибата, и за да покаже, че Той е съзателят на небето и водата и Той храни целия свят. А Христос извършил това чудо в пустинята, която била далеч от села и градове, за да не рекат, че са занесли от някое село много хляб и ги е нахранил.

ПОУЧЕНИЕ

Християни, тук можем да наречем *пустиня* древния елински народ, който се покланял на дявола, като на Бога, и дяволът живеел в елините, както дивите зверове в пустинята. Пустиня е също всяка грешна душа, която е грешна и празна откъм добродетели. А Христос, като слезе от небето и се роди на земята, се яви първо на еврейския народ, но те не повярваха в Него и Той ги остави голи от Своите дарове и отиде, като в

някоя пустиня сред елинския народ, а елините бяха идолопоклонци, каквито бяхме тогава и всички ние, и като ни просвети с различни поучения и чудеса, повярвахме и се облякохме с много Божии добродетели, а евреите останаха голи от тези добродетели, понеже не повярваха.

Но, християни, днес чухте колко много хора излезли от селата и градовете и тръгнаха след Христа, когато Той отишъл в пустинята, и били нахранени от Него телесно и душевно. Така и ние трябва да излезем от излишните светски грижи и от всички грехове и винаги да тичаме в храма да слушаме Божието слово, което е ангелски хляб, укрепващ и душата и тялото. Защото Бог, като види, че тичаме, към храма и слушаме божествената Му наука, ще ни помилва и ще изцери душевните и телесните ни болести, ще ни пази от всяка беда и на този свят изобилно ще ни даде всички блага, а на онзи свят ще ни даде Небесното царство. Нему слава във вечни векове, амин.

В ДЕВЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕДЕСЕТНИЦА, ЗА ПЕТРОВТО СЪМНЕНИЕ

*Господи, ако си Ти, позволи ми
да дойда при Тебе по водата*
(Мат. 14:28).

Благослови, отче!

Както на царската трапеза е необходимо да има различни ястия, така и във всяка църква е необходимо да има различни поучения, защото различните ястия веселят тялото, така и различните поучения веселят душата. За това църковните учители трябва да събират поучения от разни духовни и философски съчинения, като цветя от царска градина и да ги проповядват на християните, които да слушат усърдно и да им вярват, без да се съмняват, за да не потънат в греховете си като Петър в морските вълни, както ще чуете от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 59

Ронова време Иисус накарал учениците Си да влязат в кораба и да минат преди Него насреща, докле Той разпусне народа. И като разпусна народа, Той се качи на планината, за да се помоли насаме, и вечерта остана там самичък. А корабът беше вече сред морето, и вълните го блъскаха, защото вятърът беше противен. И на четвърта стража през нощта отиде Иисус при тях, като ходеше по морето. А учениците, като Го видяха да ходи по морето, смутиха се и казваха: това е привидение, и от страх извикаха. Но Иисус веднага заговори с тях и рече: дерзайте! Аз съм, не бойте се! Петър отговори и Му рече: Господи, ако си Ти, позволи ми да дойда при Тебе по водата. А Той рече: дойди. И като излезе от кораба, Петър тръгна по водата, за да иде при Иисуса, но, като видя силния вятър, уплаши се и, като взе да потъва, извика: Господи, избави Ме! Иисус веднага простря ръка, хвана го и му каза: маловерецо, защо се усъмни? И щом влязоха в кораба, вятърът утихна. А ония, които бяха в кораба, приближиха се, поклониха Му се и казаха: наистина си Божий Син! И като преплуваха, пристигнаха в земята Генисаретска. (Мат. 14:22-34)

ТЪЛКУВАНИЕ

Иисус накарал апостолите да влязат в кораба, понеже не искали да се разделят с Него, а Той ги изпратил и отишъл Сам на планината да се помоли, за да ни покаже пример да се отделяме от светските грижи, когато пристъпваме да се молим на Бога. Христос се молел там до късно вечерта, за да ни научи да стоим повече време на молитва пред Бога. И Христос първо поучил народа, а после отишъл да се моли. С това ни учи и

ние първо да правим добро на хората, а после да се молим на Бога. Докато Христос се молел на планината, апостолите бедствали в морето, но Той не отишъл бързо да ги избави от насрещния вятър, а чакал до рано сутринта, до два часа преди съмване, за да ги научи да търпят великодушно всяка беда и за да запечата в паметта им бурята, от която ги избавил, като Го събудили, когато спял в кораба. Защото човешкият ум е такъв, че щом се избави от някоя голяма беда, после от радост бързо забравя бедата. И като дошъл рано сутринта, Христос вървял по морето като по суша, за да разберат апостолите, че може да прави чудеса и на суша, и в морето. Но когато Христос се приближил до апостолите, те не могли да Го познаят, понеже било тъмно, а помислили, че е призрак, и като се уплашили, от страх забравили за бурята и извикали. Тогава Христос се обадил и рекъл: „Не бойте се, Аз съм Господ и на земята, и на морето”. А Петър, за да разбере дали е Той, рекъл: *Господи, ак си Ти, позволи ми да дойда при Тебе по водата*. И щом му рекъл: „Дойди“, Петър веднага скочил от кораба в морето и вървял по морето, като по суша, за да отиде при Иисус, но, като видял силния вятър, се уплашил и започнал да потъва, за това извикал: „Спаси ме, Господи, потънах!”. Тогава Христос го хванал за ръката и като го завел на кораба, го укорил като маловерец, защото направил по-голямото, като се хвърлил в морето, а не успял да направи по-малкото, тоест уплашил се от вятъра. Такова е човешкото сърце, много пъти побеждава големи неща, а от малките се плаши и бива посрамено. Докато мислел за Христа и имал вяра в Него, Петър ходел по водата, като по суша, но като видял силния вятър и се уплашил и изгубил вярата си, тогава без малко щял да потъне, ако не бил помолил Христос да го избави. Причината за това Петрово потъване бил не вятърът, а неговото маловерие. Както и Христос му казал: „*Маловерец*“, когато го хванал за ръката и го поставил върху водата. Така и ние, когато имаме силна вяра в Бога, никакво зло не може да ни навреди. След това, когато Христос завел Петър на кораба и морето утихнало, всички, които били на кораба, разбрали, че Той е Христос и Му се поклонили като на истински Бог и рекли: *Наистина си Божий Син!* Защото, ако беше обикновен човек, не би могъл да ходи по морето, това е дело само на Бога, както казва пророк Давид: „*Пътищата Ти в морето са в много води*“.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви слушатели християни, Петровото потъване ни дава пример, чрез който виждаме нашето маловерие, което изстудява ревността ни към доброто и ни завлича в греховната бездна, защото, както топлата вода се различава от студената, така и топлата вяра се различава от студената. Който има студена вяра, нарушава Божиите заповеди, а който има топла вяра, винаги постъпва според Божиите заповеди. Такава гореща вяра имал пророк Давид, който винаги виждал Бога от дясната си страна и не се

поклащал от добродетелния път (вж. Пс. 15:8). И Иосиф, който побягнал от ръцете на онази блудница, съпругата на Потифар (вж. Бит. 39:12). И всеки, който има вяра, побеждава толкова лесно, а който е маловедец, тоест, който има съмняваща се вяра, лесно пада във всяко зло, както Петър в морските вълни, както Иуда в сребролюбието, като Адам в престъплението, и така нататък. Защото и Петър вярвал, но малко, и за това щял да потъне в морето, и Иуда вярвал, но малко, и за това предаде Христа, и Адам и Ева вярвали, но малко, и за това оставили Бога и послушали дявола. И така, малката вяра е съмняваща се, несъвършена и мъртва, защото не оставя човека да изпълнява Божиите заповеди, нито да върши добри дела, а *вярата без добри дела е мъртва* (Иак. 2:20). Християни, сега се чудим, че не виждаме никой, който да извърши някакво чудо, както е обещал Христос на онези, които вярват в Него, и е рекъл, че който вярва в Него, ще изгонва бесове, ще говори на нови езици и ще върши всички други неща (вж. Марк. 16:17). Но знаете ли, Бог е обещал това само на верните човеци, а не на маловеците. Такива верни и ревностни за Бога хора е имало през апостолско време, за това всеки ден ставали безброй чудеса. А сега рядко се намира в човек такава постоянна вяра, защото сме повече маловеци. Ако бихме имали сега вяра колкото синапено зърно, бихме казали на планината да се помести и тя веднага би се поместила. Но понеже онази гореща вяра угасва, за това сега няма често чудеса, както и апостолите някога не можеха да изгонят дявола от бесноватия заради маловерието си. Защото маловерието е корен на всички злини, а постоянната вяра е извор на всички добрини. На ако искаме, лесно можем да направим вярата си гореща, защото, като вярваме, трябва да вършим и добри дела, които затоплят вярата. За това трябва да бъдем смирени, правдолюбиви, дълготърпеливи, мъдри, като змии, незлобиви, като гълъби и милостиви, като Бога. Тези дела са топлината и огънят на вярата, която Христос насади в сърцата ни и която сега много е изстинала и е намаляла. Но дано милостивият Бог я затопли и увеличи, та да се спасим и да получим Небесното царство. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА БЕСНОВАТИЯ ПО НОВОЛУНИЕ

*О, роде неверен и развратен!
Докога ще бъда с вас?*

(Мат. 17:17)

Благослови, отче!

Както един царски сановник, докато служи вярно на царя, всички хора се боят от него и му се подчиняват, а като наруши някоя царска заповед и му отнемат службата, тогава никой не се бои от него, нито го почита, така и Адам, докато слугувал вярно на Бога, бил славен и всички животни и влечуги се страхували от него и го почитали, а когато съгрешил и Бог го изпъдил от рая и му отнел честта и славата, които имал, тогава животните започнали да му се противопоставят и да се мъчат да навредят на човека. Тогава и дяволът получил власт да мъчи хората за тежките им грехове или за изпитание, както някога праведния Иов или както днешния бесноват, за когото ще чуем сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 72

Ронова време приближи се до Иисус един човек... падна на колене пред Него и рече: Господи, помилуй сина ми, по новолуние го хваща бяс, и зле страда, защото често пада в огън и често във вода, водих го при учениците Ти, ала те не можах да го изцерят. А Иисус отговори и рече: о, роде неверен и развратен! Докога ще бъда с вас? Докога ще ви търпя? Доведете Ми го тука. И запрети Иисус на беса, и той излезе из момчето, и то от оня час оздравя. Тогава учениците пристъпиха към Иисуса насаме и Му рекоха: защо не можахме ние да го изгоним? А Иисус им рече: поради вашето неверие, защото, истина ви казвам, ако имате вяра колкото синапово зърно, ще речете на тая планина: премести се от тука там, и тя ще се премести, и нищо няма да бъде за вас невъзможно. Тоя пък род не излиза, освен с молитва и пост. А когато се намираха в Галилея, Иисус им рече: Син человеческий ще бъде предаден в човешки ръце, и ще Го убият, и на третия ден ще възкръсне. (Мат. 17:14-23)

ТЪЛКУВАНИЕ

Поляма скръб обзема човека, когато вижда любимото си чедо да страда от някоя тежка болест и да няма помощ от никъде. От такава скръб бил обзет и човекът, за когото чухте от Евангелието. За това той отишъл при Иисус и Му казал за жестоката болест, която измъчвала сина му по новолуние. А това било не от новолунието, а от дявола, защото дяволът следял кога ще настъпи новолуние и тогава измъчвал болния човек, за да

похулят хората Бога, Който е създал луната. Така казвал и бащата на момчето че синът му беснее по новолуние, защото бил неверен и отишъл при апостолите със съмнение, за това не могъл да получи изцеление от тях. Той не казал гласно, че не вярва, но укорил апостолите, за това и Христос разкрил неверието му пред целия народ и рекъл: „*О, роде неверен и зъл! Защо не познаваш нито доброто, нито правдата? Докога ще ви търпя?*“ Наистина били неверни, защото сами виждали с очите си толкова чудеса и от Него, и от апостолите, и пак не вярвали. И след като укорил всички за неверието им, Христос рекъл: *Доведете Ми го тука*. И като го довели, Христос заповядал на демона (дявола) да излезе и той излязъл от детето. Някой казал, че тази болест се дължи на загниване на кръвта и когато луната изпълни своята светлина, тогава се смущавала телесната влага на човека и от тази влага се издига изпарение до мозъка и замайва човека. Но това е чиста лъжа, а не истина. Защото Христос не каза, че ще го изцери, а рече: *Дух неми и глухи, Аз ти заповядам: излез из него, и не влизай вече в него!* (Марк. 9:25). Ето колко ясно се вижда от Христовите думи, че болестта му била не от новолунието, а от дявола, който бил в него. Тогава апостолите се уплашили да не би да са изгубили благодатта, която Христос им дал да изгонват бесовете, и за това Го попитали: „*Господи, защо не можахме ние да изгоним демона от момчето?*“. А Христос стоварил цялата вина върху момчето и върху баща му, само и само да не бъдат посрамени апостолите, които още не били свършени във вярата и се съмнявали дали ще изгонят силния демон. За това Христос укорил юдеите, като неверни, а не укорил апостолите пред народа, защото щял да ги изпрати по целия свят да проповядват Евангелието и да научат всички народи на истинската вяра, за която Христос им каза, че ако имат вяра колкото синапово зърно и вярват, без да се съмняват, могат и планини да повдигат и да правят всичко. Човек придобива такава вяра, ако върши добри дела, и който има такава несъмняваща се вяра, получава от Бога каквото поиска. След Христовото възнесение апостолите имали такава вяра, но не преместили планини, понеже нямало нужда. А след апостолите някои свети хора, които били в по-ниска духовна мяра от тях, преместили и планини от местата им поради някаква нужда, както е казал Христос. И когато апостолите попитали Христа защо не могли да изгонят дявола, той им каза, че дяволът не може да бъде изгонен с нищо друго, освен с молитва и пост, като постят и болният, и този, който го цери. Защото молитвата, съчетана с пост, е много страшна за дявола, понеже постът не позволява на изпарението, което достига до мозъка от храната, да размъти ума. За това, когато човек пости и умът му е чист от изпарението на храната, тогава молитвата му е по-страшна и от огън за дявола. Който няма тези две неща - молитва и пост, - не може да се избави лесно от ръцете на дявола, защото, когато тялото е сито, умът е горделив, а когато е гладно, умът е смирен. След като казал на апостолите това нещо за дявола, Христос им предсказал смъртта Си и славното Си възкресение, за да знаят

предварително и да не се уплашат, когато почнат да Го измъчват, и да не кажат: „Той извърши толкова чудеса в морето и вятърът Го слушаше, а сега как се предаде на такава обидна смърт“. Но след като им съобщил за скръбната Си смърт, им казал и за радостното си тридневно възкресение.

ПОУЧЕНИЕ

Хистияни! С това Христос ни поучава да търпим с благодарност всяка беда и да знаем, че след всяка беда рано или късно идва радост. Когато сме в беда, да не скърбим много, и когато всичко върви благополучно, да не се радваме много, защото както след деня следва нощ и след нощта ден, така и след всяко добро следва зло и след всяко зло, добро. Но който е разумен, търпи всичко разумно и се радва повече на скърбите, които му донасят Небесното царство, щом ги търпи с благодарност. Защото колкото повече се мъчи тялото, толкова повече се обновява душата, и колкото повече беди претърпи човек праведно, толкова по-голяма награда ще получи от Бога. Чувате ли вие, които търпите скърби и грижи? Радвайте се! Защото голяма е наградата ви на небето, ако търпите с благодарност. Изобщо не унивайте, ако ви сполети зло и беда от дявола или от лоши хора, а по-скоро се радвайте, защото колкото повече мъки и скърби претърпите тук, било от сиромашия или от гонение, или от човешка завист, било от дявола или от нещо друго, толкова повече ще бъдете прославени от Бога в Небесното царство заедно с всички праведници за кратките ви тукашни мъки. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В ЕДИНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ДЕСЕТЕ ХИЛЯДИ ТАЛАНТА

*Рабе лукави, аз ти простих целия оня дълг,
защото ми се примоли, не трябваше ли
и ти да се смилиш над другаря си?
(Мат. 18:32, 33)*

Благослови, отче!

лагочестиви християни! Иисус Христос ни предлага различни поучения, понякога с кротост, понякога с притчи, за да ни направи милостиви и да прощаваме съгрешенията на другите, както Бог всеки ден прощава безбройните ни грехове. Бог винаги ни поучава да не бъдем злопаметни към никого, а винаги да прощаваме. Например, когато апостол Петър попитал Христа: „*Господи, колко пъти да прощавам на брата си, кога съгрешава против мене? До седем пъти ли?*“, Той му казал: *до седемдесет пъти по седем* на ден, ако съгреши някой против теб, прости му“. Но нека тази прошка да не ни се струва нещо голямо. Това, което Бог ни прощава, е повече. Защото всеки час съгрешаваме по хиляда пъти и Бог пак ни прощава, както ще чуем сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 77

ече Господ тази притча: царството небесно прилича на цар, който поиска да си разчисти сметката със слугите си. Когато почна той да разчистя сметката, доведоха при него едного, който му дължеше десет хиляди таланта, а понеже той нямаше с какво да заплати, господарят му заповяда да продадат него и жена му, и децата му, и всичко, що имаше, и да заплати, тогава той слуга падна и, кланяйки му се, казва: господарю, имай търпение към мене, и всичко ще ти изплатя. А господарят на този слуга, като се смили, пусна го и му прости дълга. Слугата пък, като излезе, намери едного от другарите си, който му дължеше сто динария, и като го хвана, давеше го и му казваше: изплати ми, което ми дължиш, тогава другарят му падна пред нозете му, молеше го и думаше: имай търпение към мене, и всичко ще ти изплатя, но той не рачи, а отиде и го хвърли в тъмница, докле да изплати дълга! Другарите му, като видяха станалото, много се огорчиха и дойдоха, та разказаха на господаря си всичко, що се бе случило. Тогава господарят му го повика и казва: рабе лукави, аз ти простих целия оня дълг, защото ми се примоли, не трябваше ли и ти да се смилиш над другаря си, както и аз се смилих над тебе? И като се разгневи господарят му, предаде го на мъчителни, докле да му изплати целия дълг. Тъй и Моят Отец Небесен ще стори с вас, ако всеки от вас не прости от сърце на брата си прегрешенията му. (Мат. 18:23-35)

ТЪЛКУВАНИЕ

лагочестиви християни, тази притча е много страшна за всички немилостиви законопрестъпници, заплашени от царя. Царят е Богочовекът Иисус Христос, а ние сме Негови слуги. Той си разчиства сметката с нас, когато изпитва съвестта ни, която ни гризе и смущава, когато сме длъжни (грешни), защото всички ние дължим на Бога по много хиляди таланти за богатата, които ежедневно излива върху нас, за това трябва да сме благодарни и да не Го разгневяваме с греховете си. А най-много дължат тези, които заемат някаква началническа длъжност, защото ще дават страшен отговор пред Бога, ако не са положили усилия да научат народа на добродетели и ако са вършили зли и Богопротивни дела. Такива хора, които са изразходили Божиите таланти напразно, най-накрая ще изпаднат в много трудно положение и безкрайна мъка, и не само това, но и тук Бог ги предава на дявола да ги мъчи с болести и рани, за да се спаси душата им и да станат милостиви като днешния господар, на когото, като се помолил слугата му да го почака малко, той се умилиостивил и му опростил целия дълг. Господарят казал да продадат жената и децата му, за да го накара да коленичи с плач и молба, та да получи опрощаване. Тогава и господарят му опростил всичко, само и само да помни доброто и да прави така със своите длъжници. Но понеже бил неблагодарен, слугата веднага забравил това голямо добро, защото, като излязъл и намерил един свой длъжник, който имал да му дава сто динария, го нападнал безчовечно и му искал стоте динария. Длъжникът се молел и казвал: „Почакай малко и ще ти платя“, а той не щял и да го слуша. А отишъл и го хвърлил в затвора. Гледайте безчовечност и се чудете! На него за една молба му опростили толкова хиляди, а той не пожелал да опрости сто динария и затворил длъжника си в затвора. Но после и той получил заслужена отплата за зверската си безчовечност. Защото господарят му, щом чул, че е затворил длъжника си за сто динария, го повикал, и му рекъл: „Лукав слуга, след като ти простих толкова хиляди, не трябваше ли и ти да простиш сто динария?“ И господарят му отменил предишното си решение и го предал на мъчителите, докато не му изплати всичките хиляди. Християни, виждате ли как справедливият Бог си разчиства сметката с лукавия слуга? Щом го видял, че е толкова безмислостен, веднага отменил предишното си решение и си взел подареното, понеже се разгневил на безчовечността му. Когато бил длъжник, не го нарекъл лукав, но когато видял немилосърдието му, го нарекъл лукав слуга, защото немилосърдието и злопаметността не само са гнусни за Бога, но и са омразни за всички милостиви хора. Слушайте, немилостиви и безчовечни, уплашете се и разберете, че сами отвърщате Божиите дарове от себе си и си навличате вечна мъка. Слушайте, сребролюбци и вие, които нямате милост към съседите си. Слушайте, вие, които давате пари назаем и вземате лихва

върху лихвата и тъпчете сиромасите. Слушайте и вие, които държите злопаметност в сърцето си и се уплашете от Бога за безбройните си грехове, защото иначе ще бъдете предадени на дявола като днешния лукав слуга, докато изплатите всичките си грехове. Ето така Бог ще накаже немилостивите, ако не простят от сърце съгрешенията на братята си.

ПОУЧЕНИЕ

 ратя християни, помислете сами по кой път вървим, вижте, колко блага получаваме от Бога, а всички и стари, и млади, и мъже, и жени, и богати, и сиромаси, и свещеници, и архиереи не слушаме повелята Му и потъпкваме светите Му заповеди. Всички сме се отдалечили от Бога, няма кой да прави добро (Пс. 13:1, 3, 52:2, 4), но всеки постъпва по своя воля, а не по Божиата. За това винаги съгрешаваме пред Бога: с лъжа, с ежечасни клетви, с обиди, лакомия, грабеж и лихварство, с което събличаме сиромасите и прием кръвта им като вълци, за да имаме да харчим за ядене, пиене и други телесни похоти. Помислете, колко мъчно влиза в Небесното царство този, който не раздава от честно придобитото си имущество на сиромасите, а къде ще отидат тези, които пият сиромашка кръв и грабят несправедливо? Далече, далече ще бъдат от Бога всички, които вършат беззаконие, и всички немилостиви, които не прощават на своите братя християни съгрешенията им. Но някой може да каже: „Как да му простя, след като ме е псувал, гонил, клеветил, безчестил и така нататък?“. Но я чуйте какво казва Господ: *Отмъщението е Мое, и Аз ще отплатя* (Втор. 32:35, Рим. 12:19, Евр. 10:30), а пророк Исаия казва: „Гладен ли е врагът ти, нахрани го, прости му и го предай на Бога Той да му отплати“. Помислете колко хули и обиди претърпял Христос от юдеите и колко Го хулели, били, плюли и Му се присмивали по време на разпъването, поставили Му на главата венец от тръни и Го приковали гол към кръста, но Той пак не изпитал отмъстителност, а и като висял на самия кръст, казал: Отче! Прости им, понеже не знаят, що правят (Лук. 23:34). Ако ли пък кажете: „Христос търпя, защото беше Бог, а ние сме човеци и не можем“, то помислете за апостолите и мъчениците, нали и те бяха човеци като нас, но как търпяха да ги мъчат, гонят и убиват и как благославяха онези, които ги хулеха, търпяха, когато ги гонеха, утешаваха се, когато ги обиждаха, и прощаваха от все сърце на онези, които ги мъчеха. Като например първомъченик Стефан, който и когато издъхвал се молел за евреите, които го убивали с камъни, и казвал: „Господи, прости им, защото не знаят какво правят!“⁷. За това както ние прощаваме на човеците прегрешенията им, така и Бог ще прости нашите.

⁷ Точният цитат е: „Господи, не зачитай им тоя грях!“ (Деян. 7:60).

В ДВАНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА СРЕБРОЛЮБИЕТО

*По-лесно е камила да мине
през иглени уши, нежели богат
да влезе в царството Божие*
(Мат. 19:24)

Благослови, отче!

Нищо друго не размътва ума на човека така, както сребролюбието. Защото от него се ражда омраза между съседи, недоверие между приятели, убийство и други безчестни злини. Който иска голям разкош и телесен покой на този свят, изпада в сребролюбие, с което изгубва Небесното царство и си наврежда много, защото сребролюбието направи Елисеевия ученик Гиезий целият рана⁸, то предаде Ананий и Сапфира на смърт (вж. Деян. 5:1-10), то направи Иуда предател, то е съсипало много села и градове, то е напоило земята с човешка кръв, то кара човека да изостави Бога и да върви след дявола и неправдата, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 77

Ронова време един момък се доближи до Иисус, поклони Му се и рече: Учителю благий, какво добро да сторя, за да имам живот вечен? А Той му отговори: защо Ме наричаш благ? Никой не е благ, освен един Бог. Но ако искаш да влезеш в живот вечен, опази заповедите. Казва Му: кои? А Иисус рече: не убивай, не прелюбодействуй, не кради, не лъжесвидетелствуй, почитай баща си и майка си, обичай ближния си като себе си. Момъкът Му казва: всичко това съм опазил от младини, какво още ми не достига? Иисус му рече: ако искаш да бъдеш свършен, иди, продай имота си, и раздай на сиромаси, ...па дойди и върви след Мене. Като чу момъкът тая дума, отиде си натъжен, защото имаше много имот. А Иисус рече на учениците Си: истина ви казвам, богат мъчно ще влезе в царството небесно, и още ви казвам: по-лесно е камила да мине през иглени уши, нежели богат да влезе в царството Божие. Като чува това, учениците Му твърде много се чудеа и думаха: кой тогава може да се спаси? А Иисус, като погледна, рече им: за човеците това е невъзможно, ала за Бога всичко е възможно. (Мат. 19:16-26)

ТЪЛКУВАНИЕ

ози младеж не отишъл да изпитва Христа с лукавство, а желаел да

⁸ Бял като сняг от проказа (4 Царств. 5:27)

разбере, как може да влезе в Небесното царство. И не знаел, че Христос е Бог, а мислил, че е човек, учител. За това и Христос го попитал: *Защо Ме наричаш благ? Естествено, никой не е благ, освен един Бог.* А хората могат да бъдат добри единствено с Божията благодат. Когато момъкът попитал Христа какво да прави, за да получи Небесното царство, Христос веднага го препратил към Божиите заповеди, първо, за да не кажат евреите, че е противник на закона, и второ, за да научи младежа, че не може да бъде свършен само със стария закон, докато не изпълни и евангелския. И когато младежът заявил, че е изпълнил всички заповеди, тогава Христос му рекъл: „Изпълнил си ги лицемерно, само на думи, а не на дело. Ако искаш да бъдеш свършен, изпълни ги истински“. Този младеж бил много богат, а около него имало доста сиромаси и ако той бе обичал ближните си като себе си, както казва законът, би им дал от своето имущество и те нямаше да бъдат по-бедни от него. Както правим и ние сега - вярваме в Евангелието, но не вършим това, което то ни заповядва, защото кой от нас обича свършено ближния си? Струва ми се, че няма такъв, или ако има, е голяма рядкост, защото ние не обичаме ближните си (сиромасите), нито им помагаме в нуждата им, а гледаме с някоя лъжа и хитрост да грабнем от тях и онова, което имат, за да заБогатеем с техния труд, а те да останат голи и гладни. И също като този младеж се хвалим, че изпълняваме Божия закон. Но тежко ни и горко, защото ще бъдем осъдени на вечно мъчение и ще бъдем отделени от Христа, като днешния младеж, на когото Христос казал да раздаде цялото си имущество, понеже го видял, че е златолюбец. Но тъй като обичал много собствеността си и не искал да се раздели с нея, богатият младеж не дал на Христа никакъв отговор и си отишъл натъжен. Тогава Христос, като видял, че богатството му е по-мило от Небесното царство, рекъл на апостолите: *По-лесно е корабно въже да мине през иглени уши, нежели богат да влезе в царството Божие.* Христос казал това не за да укори богатите и притежаването на собственост, а за да укори онези, които не знаят как да използват богатството. И мнозина богати, които са обичали парите повече от Бога, са изгубили Небесното царство, както казва днешната притча, защото както дебело въже не може да мине през иглени уши, така и богаташът, който е затлъстял от светски удоволствия и грехове, не може да мине по райския път, докато не изтънее с пост, молитви, милостиня и покаяние. Защото пътят към рая е скръбен и малцина са онези, които ходят по него. Като чули колко мъчно ще влезе богат в Царството небесно, апостолите се натъжили и си казали помежду си: „*Щом е така, тогава кой богат може да влезе в Небесното царство?*“ А Христос ги погледнал кротко и рекъл: „*Докато е свързан от сребролюбието и граби безмилостно, за богатия не е възможно да влезе в Небесното царство, но като повика Бога на помощ, като раздаде на сиромаси от богатството си и угаси сребролюбивото си желание, тогава с Божията помощ влиза лесно, защото за Бога всичко е възможно*“.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, всички вие чухте, че богат човек мъчно влиза в Царството небесно. Но да не мислите, че богатството е криво и лошо. богатството само по себе си нито е добро, нито е зло, то става добро или зло в зависимост от нашата воля. Както с езика си можем да говорим и лоши, и добри неща, така и с богатството си можем да правим и зло, и добро, както иска волята ни. За това не бива да корим богатството и да казваме, че то ни пречи за спасението, а трябва да укоряваме злата си воля, която не ни оставя да вършим добро. Защото богатството ни вреди само тогава, когато имаме зла воля и немилосърдие, като онзи богаташ, пред чиято вяра сиромашът Лазар лежеше гол и гладен, а той от скъперничество и немилосърдие нито го облече с някоя съдрана дреха, нито някога го нахрани, и когато той хвърляше трохи на кучетата, тогава и сиромашът Лазар се хранеше. богаташът изгуби душата си, защото беше немилостив, а не защото беше богат (вж. Лук. 16:19-31). Така изгуби душата си и онзи богаташ, който казваше: *„Ще съборя житниците си и ще съградя по-големи и ще събера там всичките си храни и богатата си. А после ще ям и ще пия и няма да давам на други“* (ср. Лук. 12:18, 19). Ето, и тук не е криво житото, което се е родило в голямо количество, а са криви скъперничеството и немилосърдието му. Нали и Авраам беше богат? Защо тогава не изгуби душата си, а за любовта си към странниците и заради праведността си стана пръв в Небесното царство и прославен по целия свят? Нали и Иов беше много богат? Защо не изгуби душата си, а Сам Бог каза за него, че няма друг праведен и лишен от недостатъци човек като него? Защото бил търпелив и обичал сиромасите като свои деца, за които сам казва: *„Аз бях очи за слепите, нозе за хромите, баща за вдовиците и сиромасите и никой не е излизал от дома ми с празни ръце“* (ср. Иов. 29:15, 16). Ето, ясно виждаме, че богатството не е лошо нещо, лоша е нашата воля. богатството нито спасява, нито погубва човека. Спасява ни или ни погубва свободният ни избор. По подобен начин и сиромашията нито спасява онзи, който не я търпи с благодарност, нито погубва онзи, който я търпи с благодарност като Лазар и Иов. Защото Бог приема и богатия, и сиромаша според делата им. Направил е някого богат, за да се откупи от вечната мъка с милостиня, а другото е направил сиромаш, за да влезе в Небесното царство чрез търпение и благодарност, защото всичко, което Бог е направил, е добро, полезно и спасително. Нему слава във вечните векове, амин.

В ТРИНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЛОЗЕТО И ЛОШИТЕ РАБОТНИЦИ

*Злодейците ще погуби зле,
а лозето ще даде на други лозари*
(Мат. 21:41)

Благослови, отче!

Рлагочестиви християни! Иисус Христос много пъти подтиква логично грешниците към покаяние с различни притчи и предупреждава евреите със Своята премъдрост, за да осъзнаят безумието си и да не бъдат осъдени на вечна мъка. И някои от тях приели мъдрото Му учение и повярвали, а някои от глупост и от завист не повярвали, за което ще бъдат осъдени, защото и слушали, и виждали учението Му, и пак не повярвали, но като слепи и неразумни станали съдници на самите себе си и отсъдили правилно, че Господ съответно на злобата им *злодейците ще погуби зле*, а Небесното царство ще даде на други. За това и ние трябва да слушаме евангелските поучения, за да не се каем после без полза, като неверните юдеи и злите законоучители, за които ще чуete сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 87

Рече Господ тази притча: имаше един човек стопанин, който насади лозе, огради го с плет, изкопа в него лин, съгради кула и като го предаде на лозари, отиде си. И когато наближи гроздобер, той изпрати слугите си при лозарите да му приберат плодовете. А лозарите, като уловиха слугите му, едного набиха, другиго убиха, а трети с камъни пребиха. Пак изпрати други слуги, по-много от първите, и с тях сториха същото. Най-сетне изпрати при тях сина си, като каза: ще се засрамят от сина ми. Но лозарите, като видяха сина, казаха помежду си: този е наследникът, хайде да го убием и да присвоим наследството му. И, като го уловиха, изведоха вън от лозето и убиха. И тъй, като си дойде господарят на лозето, какво ще направи на тия лозари? Отговарят Му: злодейците ще погуби зле, а лозето ще даде на други лозари, които ще му дават овреме плодовете. Иисус им казва: нима не сте никога чели в Писанията: „камъкът, който отхвърлиха зидарите, той стана глава на ъгъла: това е от Господа, и е дивно в очите ни?“ (Мат. 21:33-42)

ТЪЛКУВАНИЕ

Рлагочестиви християни, слушайте внимателно, за да разберете евангелската притча, която чухте сега. Човекът, който насади лозето, е Бог, Който сътвори целия свят. Лозето е еврейският народ, който Бог изведе от Египет и го насади (засели) в обетованата земя, от която изгони езичниците, както казва пророк Давид: *Ти пренесе от Египет лозата, изгони народите и я посади* (Пс.

79:9). Плетът е Моисеевият закон, който им забранявал да вършат грях и да се смесват с езичниците. Линът е жертвеникът или мястото, където колели жертвите и вземали кръв, за да поръсат, а лозарите са еврейските книжници и законници, които учили евреите на Закон Божий. Слугите, които били пратени на лозето за грозде, са пророците, които Бог изпратил веднъж и втори път в различни времена при еврейските законоучители да търсят плод, тоест изпълнение на Божия закон и добри дела. А лозарите (законоучителите) уловиха слугите (пророците) и несправедливо ги предадоха на смърт: биха пророк Михей, убиха Иеремия, прерязаха Исаия с дървена пила, заклаха Захария в храма и убиха още мнозина други. Най-накрая Бог изпрати Сина Си Христос, та дано се засрамят от Него, като видят чистия Му живот и големите чудеса. Но лукавите завистливи еврейски законоучители не се засрамили и от Него, а като видяха, че върши толкова чудеса и толкова много хора повярваха в Него, си казаха помежду си: „Хайде да Го убием и да си присвоим властта, която има над хората“. И като Го уловиха, изведоха Го извън град Иерусалим на Голгота и там Го убиха на кръста. Като разказал тази притча на евреите, Христос ги попитал какво ще направи господарят на лозето с лукавите лозари. А юдеите, понеже не разбрали, че тази притча се отнася за тях, Му рекли: *Злодейците ще погуби зле, а лозето ще даде на други лозари.* И както казали, тъй и станало. Защото четиридесет години след Христовото възнесение римският император Тит разрушил целия град Иерусалим и погубил зле лукавите лозари: едни избил, други изклал, а други поробил и ги пръснал по чужди страни. Тогава царството им свършило и те се пръснали по целия свят и станали за укор пред всички народи. *А лозето предаде на други лозари,* тоест на апостолите, на архиереите, на свещениците и на църковните учители да поучават всички християни, за да родят обилни плодове (добродетели), когато му дойде времето. *А камъкът, който отхвърлиха зидарите,* е Христос, *зидарите* пък са еврейските законоучители. Защото Христос, в Когото евреите не повярваха, *стана глава на ъгъла,* тоест един камък е глава на ъгъл и държи двете стени, така и Христос стана Глава между Стария и Новия Завет и между евреите и елините, които събра в една вяра. *И е дивен,* защото ги укрепи с големи чудеса, в които ние повярвахме и от идолопоклонници станавме християни, а евреите не повярваха, за това Бог ги пръсна по целия свят и при Второто пришествие ще ги осъди на вечна мъка за неверието им.

ПОУЧЕНИЕ

ратя християни, тази притча предупреждава не само тогавашните евреи, но и сега предупреждава всеки християнин. Защото много пъти нарушаваме Божиите заповеди, но ни се струва, че Бог не вижда лукавите ни дела, с които за втори път разпваме Христа като евреите. За това, щом дойде при Второто Си пришествие, Христос ще мъчи такива християни с неугасим огън, ако не се покаят, докато са живи. Защото, когато гневим

Бога с греховете си, Той ни лишава от милостта Си и оставаме като лозе без плет на поляната, да ни тъпчат чужди крака. И колкото повече търпи тук нашите беззакония, толкова повече ще ни накаже там. Защото Бог дълго търпи грешния човек, само и само дано се покае, но щом види, че не се покаява, го наказва страшно. Някой ще каже: „Има множество грешни хора, които до смъртта си живеят без покаяние и не получават от Бога никакво наказание. Но тежко и горко на тези хора, защото ги чака друг Страшен съд и безкрайно мъчение. Божието дълготърпение ни води към покаяние, но който не се кае, трупва върху себе си Божи гняв за Страшния съд, където всеки ще получи според делата си. Тукашното Божие наказание е милост, която ни води към покаяние, а покаянието заличава тамошното вечно мъчение. За това, щом видите грешник, наказан тук от Бога, радвайте се и имайте крепка надежда за него, защото тукашното Божие наказание е билка, която изцелява душевните ни рани. А когато видите грешник да умира без наказание, плачете и ридайте за него, защото Бог не го е наказал тук за каменното му непокаяно сърце, но там, ще му въздаде с гняв според делата му. И така, който слуша в храма Христовите поучения и въпреки това остава грешен и непокаян, ще бъде наказан като днешните лукави лозари, а които се покаят, ще получат Небесното царство. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В ЧЕТИРИНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЦАРСКАТА СВАТБА

*Юнците ми и каквото е угоено са заклани,
и всичко е готово, дойдете на сватбата*
(Мат. 22:4)

Благослови, отче!

С колкото по-ясни думи поучавал Иисус Христос, толкова повече (иудеите) враждували против Него. Веднъж Христос казал, че е равен на Бог Отец и евреите взели камъни и хвърляли по Него, за да Го убият (вж. [Иоан. 8:59](#)). После отворили очите на слепия, та дано Го познаят, но те, заслепени от завист, казали: *Ние знаем, че Тоя Човек е грешник* (Иоан. 9:24). А когато изцерил прегърбената жена, казали, че не пази съботата (вж. [Лук. 13:14](#)). Тогава Христос почнал да им говори с притчи, така че да слушат и да не разбират и да гледат, а да не виждат, но да ги записват, за да ги разберат. Както и апостолите не могли да разберат някои притчи, които Христос им разтълкувал, тогава Той и им казал: „На вас е дадено да разбирате Божиите тайни, а на другите говоря с притча, която има висок смисъл и изисква тълкувание, за да е от полза за онзи, който я чете или слуша“ (ср. [Мат. 13:11-13](#)). Каквато е и днешната, която ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 89

Рече Христос тази притча: царството небесно прилича на човек цар, който направи сватба на сина си и разпрати слугите си да повикат поканените на сватбата, а те не искаха да дойдат. Пак изпрати други слуги, като рече: кажете на поканените: ето, приготвих моя обяд, юнците ми и каквото е угоено са заклани, и всичко е готово, дойдете на сватбата. Но те пренебрегнаха и отидоха, кой на нива, кой по търговия, други пък хванаха слугите му, поругаха ги и ги убиха. Като чу за това царят, разгневи се, изпрати войските си, та погуби ония убийци и изгори града им. Тогава казва на слугите си: сватбата е готова, ала поканените не бяха достойни. За това идете по кръстопътищата и, колкото души намерите, поканете ги на сватбата. И като излязоха тия слуги по пътищата, събраха всички, колкото намериха и лоши, и добри, и напълни се сватбеният дом с много сътрапезници. Царят, като влезе да види насядалите, съгледа там едного, който не бе облечен в сватбарска премяна, и каза му: приятелю, как влезе тук, като не си в сватбарска премяна? А той мълчеше. Тогава царят рече на слугите: вържете му ръцете и нозете, вземете го и го хвърлете във външната тъмнина, там ще бъде плач и скърцане със зъби, защото мнозина са звани, а малцина избрани. ([Мат.22:1-14](#))

ТЪЛКУВАНИЕ

увате ли, благочестиви християни? Царят, който направи сватба, е *Бог Отец*. Синът е *Иисус Христос*. Невестата (булката) е *Църквата* или *всяка християнска душа*. Изпратените слуги са *пророците и апостолите*, сватбарите са *еврейският и елинският народ*, угоените телци и хлябът са *Старият и Новият Завет*, нивата и търговията са *телесното удоволствие и сребролюбието*. А войниците, които изгорили града, са римската войска, която четиридесет години след Христовото възнесение опожари Иерусалим, главният град на неповярвалите евреи, както казахме и миналата неделя. *Хората, които напълниха сватбения дом*, са елините и езичниците, които повярваха в Христа. *Човекът, който не бе облечен в сватбарска премяна*, е всеки грешник, който няма милостиво сърце и добри дела. А това, че му *вързаха ръцете и нозете*, показва, че щом човек умре, душевните му сили биват свързани и той не може да направи никакво добро. *Външната тъмнина* е вечната мъка, където ще хвърлят всеки грешник, като вързан, а *скърцането със зъби* е разкаянието на грешниците по време на мъката. Това е тълкуванието на сватбата, но чуйте сега и поуката от нея. Спомнете си първо, че Христос каза сватби, а не сватба, с което показва, че съединяването ни с Бога е разнообразно, защото някои се съединяват с Бога чрез девство и чистота, други чрез пост, а трети чрез послушание. И така едни принасят плод до сто, други до шестдесет, а други до тридесет, според различните пътища, които Бог е посочил за нашето спасение. Тези, които принасят плод до сто, са раздали целия си имот, като милостиня и живеят в девство и чистота. Принасящите до шестдесет са тези, които са раздали половината си имот, като милостиня и живеят целомъдрено с жените си, а принасящите тридесет са тези, които са раздали една трета от имота си и живеят в любов с жените си, и добре спазват Божиите заповеди. *Царят, който направи сватба на сина си*, е Бог, Който прикани евреите към добротворство, но те не пожелаха, а изтъкнаха като предлог - едни: че били отишли за волове, други: на нива, други: да се женят, а трети уловили слугите и ги набили. *Слугите*, които били пратени да канят на сватбата преди Христа, били пророците, а след Христа - апостолите и църковните проповедници. Първо били поканени евреите и то - не веднъж, а много пъти чрез закона и пророците, но те се отказали от тази сватба като недостойни. За това Бог покани нас да се веселим духовно с поученията на Стария и Новия Завет. А с това, че царят се разгневил и изпратил войници да изгорят града, Христос показал, как евреите щели да пострадат по-късно за неверието си, защото като минали 40 години от Христовото възнесение, римският император Веспасиан и синът му Тит отишли и изгорили Иерусалим и избили безброй евреи, а колкото останали живи, ги пръснали по целия свят, защото разгневиха Бога, като не повярваха в Христа, а Го разпнаха на кръст. Но вижте Божието милосърдие, как Бог съсипа Иерусалим не веднага, а след 40 години. Първо, за да покаже Своего дълготърпение, и второ, чакал евреите

дано да се покаят! Но те не само не се покаяха, ами и започнали да убиват светите апостоли. Убили първомъченик Стефан с камъни. Съсекли Иаков, брата на Иоан, и изгонили всички апостоли от Иерусалим. Тогава и Бог погуби града и убийците. О, голямо Божие дълготърпение! Те извършили толкова зло, а Бог пак проявил милост към тях и ги търпял толкова много години, дано да се покаят и повярват! Но те не повярваха. За това Бог прати апостолите сред езичниците, елините и варварите, които събраха в една вяра, както и днес и добри, и лоши идват и приемат свето кръщение и Божествено Причастие. А ние, като бяхме езичници и повярвахме, да не се надяваме само на вярата, а в съответствие с нея да вършим и добри дела, защото *вярата без добри дела е мъртва* (Иак. 2:20), а Бог изгонва от Небесното царство този, който няма добри дела, както царят изгони онзи, който не бе облечен в сватбарска премяна, защото тук Божията благодат очиства и обновява всеки, който се кръщава, но той трябва да пази чистотата, която е получил при светото Кръщение, защото с мръсна и нечиста душа не се влиза в Небесното царство. За това и млъкна онзи, който нямаше сватбарска премяна, понеже нямаше какво да отговори, сам осъди себе си и за това го завлякоха във вечната мъка, която е приготвена не за човеците, а за дяволите. А за човеците още преди създаването на света е приготвено Небесното царство, но ние сами бягаме от Небесното царство и си купуваме вечна мъка с греховете си. Вижте правосъдие, как осъди недостойния, докато още не бе почнал да яде на трапезата, за да се насладят само достойните, а недостойните да бъдат изгонени вън от онова веселие и всеки да получи според делата си или Небесното царство, или вечно мъчение.

ПОУЧЕНИЕ

 ратя християни, всички ние сме поканени на тази царска сватба и весела трапеза, но трябва да помислим дали, като отиваме там, имаме сватбена премяна, тоест милосърдие, чистота, пост, милостиня и послушание. Ако ги имаме, нека отидем радостно, защото всичко е приготвено. А ако нямаме сватбарска премяна, да не влизаме там, защото вместо слава ще получим безчестие, ще ни изпъдят оттам и ще ни изпратят във вечна мъка. Защото който се причастява грешен и недостоеен, няма сватбена премяна (добри дела), а има душа, отрупана с мръсни грехове, за това ще го изгонят от светлината в тъмнината и от радост в плач и скръб. Но ако се очисти с покаяние и сълзи тук, ще бъде приет и там със сватбарите на онази царска трапеза. И като сме поканени, тоест като сме повярвали в Христа и сме се кръстили, да не се надяваме само на вярата, защото *мнозина са зване, а малцина призвани*, тоест мнозина са тези, които сега се наричат християни, но малцина са ония, които знаят що е християнство и спазват християнския закон. Много са тези, които се причастяват, а малко са ония, които са праведни и достойни за това причастие. За това трябва да отиваме на царската трапеза със сватбена премяна, а не с мръсни и нечисти дрехи, защото ще ни вържат и ще ни

хвърлят във външната тъмнина. Слушатели християни, мъже и жени, малки и големи! Не бива да украсяваме тялото си с много скъпи и копринени дрехи, които ни носят гибел, а да украсяваме душата си с добродетели. Каква полза имаме от копринените дрехи или от златните накити, каква полза имаме от различните ароматни масла и парфюми, когато душата ни вътре смърди, вони от грехове. О, голяма наша глупост! Гнилото накичваме, а вечното презираме. Изразходваме толкова хиляди за тялото, за дрехи, храна и жилище, което утре ще изгние в гроба и ще стане пръст, а за душата, която е вечна и нетленна (негниеща), не даваме нищо, а я държим гола, лишена от всички добродетели, и гладна за Божието слово. Християни! Не се трудете толкова за тялото, защото то скоро ще премине и прецъфти, като цвят, но трудете се повече за душата да я украсите с добродетели, с молитви, пост, милостиня и други добри дела, за да получим онова вечно веселие, а не да се търкаляме в блудодеянието и в други мръсни грехове, които оскверняват сватбените ни дрехи, нито да бъдем много лакоми за сребро и злато, което е второ идолослужение. А само да гледаме да изперем и почистим сватбените дрехи, за да влезем безпрепятствено в онова царско веселие, тоест в Небесното царство, където ще има радост и веселие, с нашия Господ Иисус Христос, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ПЕТНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ГОРДОСТА НА ЗАКОННИКА⁹

*На тия две заповеди се крепи
целият закон и пророците
(Мат. 22:40).*

Благослови отче!

Както хората, които работят в земните градини, пролетно време набират цветя от градината и ги носят, като подарък на господарите си или на любимите си приятели, за да се насладят на сладкия им аромат, така и църковните проповедници събират от Свещеното Писание разни поучения и ги проповядват в храма на християните за развеселяване на душите им и за изгонване на проклетата гордост, която заслепява ума и отвлича човека от Бога, както е сторила и с днешния законник, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Матей, зачало 92

Внова време дойде един законник при Иисус и изкушавайки Го, попита и рече: Учителю, коя заповед е най-голяма в закона? А Иисус му отговори: възлюби Господа, Бога Твоего, с всичкото си сърце, и с всичката си душа, и с всичкия си разум: тази е първа и най-голяма заповед, а втора, подобна ней, е: възлюби ближния си като себе си, на тия две заповеди се крепи целият закон и пророците. И когато фарисеите бяха събрани, Иисус ги попита и рече: какво мислите за Христа? Чий син е? Отговарят Му: Давидов. Казва им: как тогава Давид по вдъхновение Го нарича Господ, казвайки: „рече Господ Господу моему: седи от дясната Ми страна, докле туря Твоите врагове подножие на нозете Ти“?. И тъй, ако Давид Го нарича Господ, как тогава Той, му е син? И никой не можеше да Му отговори ни дума, и от тоя ден никой вече не дръзна да Го попита. (Мат. 22:35-46)

ТЪЛКУВАНИЕ

След като Иисус посрамил садукееите, които казвали, че няма възкресение на мъртвите, този фарисейски законник се приближил до Христа и Го попитал лукаво, коя от десетте заповеди е най-голяма. Законникът попитал това, понеже евреите казвали, че най-голямата заповед е обрязването и съботата, и второ, надявал се Христос да добави някоя нова заповед, та да Го

⁹ Оттук започва разминаване с църковното календарче по отношение на поредния номер на неделите. Тук продължават до 32 Неделя след Петдесетница, а в календарчето: Неделя след Въздвижение, 1 Неделя след Неделя подир Въздвижение, 2 Неделя след Неделя подир Въздвижение и т.н

укорят. Но Христос като Сърцеведец разбрал лукавството му, за това го препратил към закона и му казал да обича Бога от цялото си сърце, душа и мисъл, тоест от сърце да желае само Бога, от душа да мисли само за Него и с мисълта си да разсъждава само за Бога. Сърцето е от плът, а ние, когато не жалим тялото си за правдата, когато пазим сърцето от злоба, от грешни помисли, от блудство и кражба и благодарим на Бога, тогава може да се каже, че обичаме Бога от цялото си сърце. А душата е трисъставна, тя има воля, разум и мисъл. И така, когато волята, мисълта и разумът ни са насочени към Бога, тогава се казва, че обичаме Бога от цялата си душа. Така, когато някой обича Бога, с тази любов изпълнява най-голямата заповед, защото от нея произтичат всички други добродетели. Когато сърцето, душата и мисълта ни са насочени към Бога, тогава и желанието ни е добродетелно. Тази е първата и най-голяма заповед. А втората е да обичаме всеки християнин, като самите себе си. Тя е като първата и се ражда от нея. Защото който обича Бога, обича и всеки човек, а който не обича хората, не обича и Бога. А да обичаме всеки християнин ще рече: да не правим на другите онова, което не искаме да правят на нас ([ср. Мат. 7:12](#)), а както се грижим за себе си, така да се грижим и за всекиго. Ето на тези две заповеди се крепи целият закон и пророците. Защото, ако разгледаме пророческите книги и десетте Божии заповеди, ясно ще видим, че първите четири заповеди ни казват да обичаме Бога, а другите шест, да обичаме всеки човек. И ако искаме да знаем що е грях от гледна точка на тези заповеди, разбираме, че грехът е потъпкване на Божията любов, тоест, когато не почитаме Бога и когато вредим на хората. А добродетел е да обичаме Бога и да помагаме на хората. *На тия две заповеди се крепи целият закон и пророците*, тоест целият закон и всички пророци учат така, да обичаме Бога и хората, както казал и Христос на законника. А после рекъл на събралите се фарисеи: „Чий син е Христос?“. Те казали: „*Давидов*“, понеже Давид бе предсказал чрез Светия Дух Христовото възнесение: *рече Господ Господу моему: седи от дясната Ми страна, докле туря Твоите врагове подножие на нозете Ти* ([Пс. 109:1](#)). Давид разбрал от Светия Дух, че Христос ще се роди от неговото коляно и за това Го нарекъл син, а според Божеството Го нарекъл Господ. И Христос, за да покаже на фарисеите Своего божество и човечество, ги попитал, та да разберат от Давидовото пророчество, че Той е и Бог, и човек, което доказал с думите: *седи от дясната Ми страна*, тоест Христос с божествената Си природа бил заедно с Бог Отец още преди сътворението на света, а с човешката природа след възнесението Си седна, като човек от дясната страна на Бог Отец и човешката природа прие славата, която божествената природа имаше преди сътворението на света. Тогава Бог постави под Негова власт враговете Му. Не само евреите, но и дявола, и самата смърт. Защото Христовата смърт не само освободи човешкия род от дявола, но и го преведе от смърт към живот, понеже който вярва в Христа, и да умре, ще оживее. И когато фарисеите Му рекли, че Христос е Давидов син, Той не казал, че не е Давидов син, защото Мария, която Го роди, беше от Давидовото коляно, и за това се

наричаше син Давидов, а според Божеството беше Господ Давидов. За това Иисус им рече: „Щом като Христос е син Давидов, защо Давид Го нарича Господ?“. Попитал ги това, за да признаят, че Той не е обикновен човек, а е Бог и човек, и с тези думи им затворил устата, така че никой не можал да възрази. Виждате ли как Христос, Предвечната Мъдрост, посрамил с една дума не само законника, но и всички фарисеи и садудеи. Защото веднъж, като Го попитали трябва ли да плащат данък на кесаря, Той им рекъл: *Отдайте кесаревото кесарю, а Божието Богу* ([Мат. 22:21](#), [Марк. 12:17](#)), и с тези думи ги победил. Друг път садудеите Го попитали чия съпруга ще бъде на онзи свят жената, омъжена последователно за седем братя. А Той им рекъл, че там на никого няма да бъде жена, защото там нито се женят, нито се съединяват телесно ([вж. Мат. 22:28-36](#)). И ги посрамил. Така посрамил и днешния законник и събраните фарисеи, които оттогава вече не смеели да Го попитат нищо, а народът, като слушал Христовите слова, повярвал в Него.

ПОУЧЕНИЕ

 лагочестиви християни, всички чухме как *на тия две заповеди* - да обичаме Бога и хората - *се крепи целият закон и пророците*. Такава любов имаха апостолите. За това изоставиха всички светски блага и тръгнаха след Христа, от Когото никакво зло не можеше да ги раздели, както казва апостол Павел: „*Нито скръб, нито притеснение, нито глад, нито гонение, нито меч, нито беда, нито височина, нито дълбочина могат да ни разделят от Христа*“ ([ср. Рим. 8:35, 39](#)), защото любовта е непобедимо оръжие и неразрушима стена. А за да я имаме, не са нужни труд или пари, нужно е само желанието ни да обичаме. Любовта е обща и за мъже, и за жени, и за млади, и за стари, и за болни, и за здрави, за царе и господари, защото всеки може да обича Бога и хората. Любовта е най-голямото ни благо, което Бог ни е дал за наше благополучие и спасение. Ами ние, като не обичаме нито Бога, нито хората, ако умрем със завист, злоба и немилостиво сърце, какъв отговор ще дадем пред Бога, когато ще разследва делата ни? Помислете: трудно ли е да обичаме Бога или хората? Не е трудно, а е много лесно и е хубаво. Защото с любовта човек живее мирно и не усеща как животът отминава. Ами кой ни спира да се обичаме? Никой, само нашата воля. И колко страшно ще бъде на Христовия съд, когато ще вържат и ще хвърлят във вечната мъка всички немилостиви, които не са имали любов към хората. Но дано милостивият Бог да изкорени от нас немилосърдието и да посади в нас любов, която може да ни избави от вечната мъка, с помощта на Христа, Комуто слава във вечните векове, амин.

В ШЕСТНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ТАЛАНТИТЕ

*Хубаво, добри и верни рабе!
В малко си бил верен,
над много ще те поставя,
влез в радостта на господаря си!*
(Мат. 25:21, 23)
Благослови, отче!

лагочестиви слушатели християни! Смъртните грехове са седем: гордост, сребролюбие, блудство, преяждане, завист и леност (мързел), а от тези седем се раждат всички други грехове. От мързела, който не ни оставя да се трудим за спасението си, се ражда гибел за душата и вечно осъждане. Защото, за да нахраним тялото с много ястия и за да го облечем със скъпи дрехи, се трудим ден и нощ, ходим по суша и по море, в студ и пек, само и само да съберем за тялото. А за душата изобщо не се трудим да я украсим с добри дела, защото ни мързи. И каквито дарби сме получили от Бога – ум, богатство, образованост, или занаят. Ние ги крием от мързел, за да не се трудим, или от завист, за да не се ползва от тях друг човек, като днешния ленив слуга, за когото ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 105

ече Господ тази притча: един човек, тръгвайки за чужбина, повика слугите си и им предаде имота си, и едному даде пет таланта, другиму два, другиму един, всекому според силата, и веднага отпътува. Който взе петте таланта, отиде, употреби ги в работа и спечели други пет таланта, също тъй и който взе двата таланта, спечели и други два, а който взе единия талант, отиде, та разкопа земята и скри среброто на господаря си. След дълго време дохожда господарят на тия слуги и поисква им сметка. И като пристъпи оня, който бе взел петте таланта, донесе други пет и казва: господарю, ти ми предаде пет таланта: ето, аз спечелих с тях други пет. Господарят му рече: хубаво, добри и верни рабе! В малко си бил верен, над много ще те поставя, влез в радостта на господаря си. Дойде също и оня, който бе взел двата таланта и рече: господарю, ти ми предаде два таланта: ето, аз спечелих с тях други два. Господарят му рече: хубаво, добри и верни рабе! В малко си бил верен, над много ще те поставя, влез в радостта на господаря си. Пристъпи и оня, който бе взел единия талант, и рече: господарю, аз те знаех, че си жесток човек: жънеш, дето не си сеял, и събираш, дето не си пръскал, и като се уплаших, отидох, та скрих таланта ти в земята, ето ти твоето. А господарят му отговори и рече: лукави и лениви рабе! Ти знаеше, че жъна, дето не съм сеял, и събирам, дето не съм пръскал, за

това трябваше парите ми да внесеш на банкерите, а аз, като дойдех, щях да си прибера своето с лихва, вземете, прочее, от него таланта и го дайте на оногова, който има десет таланта: защото всекиму, който има, ще се даде и преумножи, а от оногова, който няма, ще се отнеме и това, що има, а негодния раб хвърлете във външната тъмнина: там ще бъде плач и скърцане със зъби. Като рече това, извика: който има уши да слуша, нека слуша! (Мат. 25:14-30)

ТЪЛКУВАНИЕ

Християни, чухте ли тази притча, която разказва за Христовото възнесение, разнообразните ни дарби и за изобличаващото ни Второ Христово пришествие? Преди да се възнесе на небето, Иисус Христос повика слугите си и им повери небесните Божествени тайни. Слугите Му са апостолите, след тях, архиереите, свещениците, дяконите, учителите, църковните проповедници и всички майстори занаятчии, които са получили дарбата си от Бога, някои повече, а някои по-малко, защото Божиите дарби са различни. Бог дава на някого разум, на друг, мъдрост, на друг сила, на друг вяра, всекиму според чистотата и усърдието. Колкото повече чистота и усърдие има човек, толкова повече дарби му дава Бог. Защото, щом Бог види, че човек се труди за доброто, увеличава дарбата му и го похвалва, като днешния слуга, който имал пет таланта и ги увеличил с усърдието си. Така и всеки образован или богат, или майстор занаятчия, ако не гледа само себе си, а според силата си се труди да достави полза на друг човек, увеличава дарбата си и Бог му помага, а който крие дарбата си от хората и гледа само себе си, изгубва и онова, което Бог му е дал, и накрая ще бъде осъден на вечна мъка. Слушатели християни, колко сме длъжни да се трудим, да увеличаваме таланта си според силата си. Защото който крие своята ученост, своето богатство, своя занаят, ще бъде осъден като онзи слуга, който скрил среброто на господаря си в земята и за когото господарят казал да вземат таланта от него и да го дадат на онзи, който имал пет таланта. Защото който има много и не го крие от хората, Бог му дава още, а който има малко и го крие от хората, Бог го взема от него и го дава на достойните. Но някой може да каже: „Кога Бог ще вземе дарбата Си от недостойните, сега в този свят ли, или там, на онзи?“. Що се отнася до това, знайте, че на този свят ще им отнеме славата, която биха имали в Небесното царство и ще ги изпрати във вечна мъка. Както отне тук на евреите царството и на Иуда (апостолското) достойнство, там ще им отнеме вечната слава и ще ги изпрати във вечната мъка. Така на този свят Бог отнема и богатството на мнозина недостойни и ги прави сиромаси, а на онзи свят ще им отнеме и славата, ако не се покаят и не се поправят. Защото Бог както взема тук Своята дарба от недостойните и я дава на достойните, които знаят как да я увеличават за добро, така при Второто пришествие ще вземе и всеки грешник от праведните и ще го

предаде на вечна мъка, да плаче и да скърби за леността си, че не е употребил Божията дарба за добро, а я е заровил в себе си като злато в земята.

ПОУЧЕНИЕ

нозина казват, че тази притча се отнася само за господарите, архиереите, свещениците, за богатите и учените, които са взели от Бога талант, тоест различни дарби, и че те са длъжни да увеличават своя талант, тоест да помагат на другите хора. „А ние сме - казват - сиромаси и нямаме никакъв талант. Какво тогава да увеличаваме?“. Но не е така. Тази притча се отнася за всички хора. Защото Бог е дал на всички хора по някоя дарба, на един много, а на друг малко, както на богатите, така и на сиромасите. И всеки може да увеличава таланта си, защото Бог не гледа на богатото ни даване, а гледа доброто ни намерение. Спомнете си за евангелската вдовица, която пунала само две лепти, за които Христос я похвалил, че е пунала най-много, тоест, цялото си имущество, защото това било всичко, което имала. Другите хора пускали от излишъка си, а тази вдовица пунала само двете лепти, които имала ([вж. Марк. 12:41-44, Лук. 21:1-4](#)). Бог не гледа дали даровете ни са големи или малки, а гледа доброто ни намерение. Приема и малкото, и голямото, когато е от добра воля, и заплаща еднакво както за голямото, така и за малкото. Когато човек има силата да умие нозете на един християнин, той има талант, и щом му умие нозете, увеличава таланта си, понеже прави добро. Който познава някой път, има талант, и щом го покаже на друго, увеличава таланта си. Който може да напои някого с чаша студена вода, има талант, и щом напои някой жаден, увеличава таланта си. Който може да се моли на Бога, има талант, и щом се помоли на Бога за някого, който е болен или е в беда, увеличава таланта си. Ето, кажете ми сега, кой човек няма талант, кой не може да даде на друго чаша вода, кой не може да утеша някой скръбен? Наистина всеки. Ето че всички имаме талант, който трябва да увеличаваме. богаташ, който раздава милостиня на сиромасите, майстор, който обучи ученици, свещеник, който поучава народа, всичките увеличават таланта си. О, колко блажен и преблажен е този, който увеличава таланта си, който учи непросветените, който упътва прелъстените към доброто, който укрепва верните, който избавя грешните, който помага на скърбящите и сиромасите, който приема чужденци, който защитава обиждани, който проявява милост към сиромаси и вдовици и който се труди за доброто на рода си, на града си и на съседите си, защото такъв човек уважава всекиго, защитава всекиго и мисли доброто на всеки. Такъв човек почита благодетелите си като бащи, а приятелите си като братя. И не само той уважава хората, но и всички го уважават през целия му живот за неговите добродетели. А който не увеличава таланта си, винаги е за укор, като ленивия слуга и никой не го уважава. Така никой не уважава и сребролюбивия богаташ, а всеки говори лошо за него. Така всеки укорява и образования, който не споделя с другите своите знания, и казва за него, че е

мързелив или глупав. Така никой не почита и свещениците, които не изпълняват задълженията си и не поучават народа, за това и той не им се покорява. Така всеки укорява и сиромасите, които от мързел не изпълняват задълженията си. Когато дойде да съди всичките ни грехове, Христос ще изпрати във вечна мъка всички, които не увеличават таланта си, да плачат и да се мъчат заедно с дяволите. Тежко на онези, които не са сторили никаква добрина на друго, а блазе на онези, които на този свят са сторили добро. Защото за тези добрини Бог ще им подари Небесното царство и те ще влязат в ангелската радост и ще блаженстват там вечно. Защото са сторили милост на човеците и винаги са украсявали душите си с добродетели. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В СЕДЕМНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЖЕНАТА ХАНАНЕЙКА

*Искайте, и ще ви се даде,
хлопайте, и ще ви се отвори*
(Мат. 7:7, Лук. 11:9)
Благослови, отче!

Рлагочестиви християни, молитвата е голямо благо за човека, когато се отправя от чист ум и със силна вяра. Защото който се моли с вяра, получава от Бога всичко. А ние, когато се молим и не получаваме, да не скърбим, а пак да благодарим на Бога. Защото, когато искаме от Бога онова, което не е полезно и е вредно, Бог не ни го дава, ако ще и да сме светии (ср. Иак. 4:3), понеже и апостол Павел се молил три пъти за нещо непотребно и (Господ) пак не го послушал, а му рекъл: *Стига ти Моята благодат* (2 Кор. 12:9). И пророк Моисей се молел да влезе в обетованата земя, но Бог не го послушал, защото това не било полезно за него. Така и нас Бог много пъти не ни слуша, първо, защото искаме вредни неща, и второ, за да ни направи усърдни в молитвата, тоест да се молим повече на Бога. За това трябва винаги да се молим: когато се храним, когато вървим, когато работим или седим, преди лягане, при ставане от сън молитвата никога да не слиза от устата ни. Както казва Павел: *Непрестанно се молете* (1 Сол. 5:17), както се моела и днешната жена хананейка, за която ще чуем сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Матей, зачало 105

Ронова време Исус замина за страните Тирска и Сидонска. И ето, една жена хананейка, като излезе от ония предели, викаше към Него и казваше: помилуй ме, Господи, Сине Давидов! Дъщеря ми зле се мъчи от бяс. Но Той не и отвърна ни дума. И учениците Му се приближиха до Него, молеха Го и казваха: отпрати я, защото вика подире ни. А Той отговори и рече: Аз съм пратен само при загубените овци от дома Израилев. Но тя, като се приближи, кланяше Му се и думаше: Господи, помогни ми! А Той отговори и рече: не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата. Тя каза: да, Господи, ала и псетата ядат от трошите, що падат от трапезата на господарите им. Тогава Исус ѝ отговори и рече: о, жено, голяма е твоята вяра, нека ти бъде по желанието ти! И в оня час дъщеря ѝ оздравя. (Мат.15:21-28)

ТЪЛКУВАНИЕ

След като Исус Христос извършил много чудеса и изцеления сред евреите и те не Му повярвали, а Го нарекли лъжец, Той ги напуснал и отишъл в

страните Тирска и Сидонска, където живеели елини, за да просвети и тях с божествената Си наука. Защото Той като Бог знаел всичко, което щяло да стане. Там една жена, която имала бесновата дъщеря, понеже била чувала за чудесата, които Христос вършел сред евреите, щом разбрала, че Христос е дошъл там, излязла след Него и викала: *Помилуй ме, Господи, Сине Давидов! Дъщеря ми зле се мъчи от бяс*. И с тези думи тя показала голямата си вяра в Христа, за осъждане на евреите. Защото те чули толкова поучения и видели от Христа толкова чудеса и пак не повярвали в Него. А тази жена само била чула за тях и не знаела нито закона, нито учението Му, но пак повярвала в Него и изповядала, че е Бог и човек. Защото, като казала: „Господи“, изповядала Божеството Му, а като рекла: „Сине Давидов“, изповядала човешката Му природа. И не казала: „Господи, ела да излекуваш дъщеря ми“, а Го помолила да я помилва и казала: „Господи, зная и вярвам, че бесовете треперят от словото Ти. Само кажи дума и знам, че дъщеря ми, която съм оставила вкъщи бесновата и вързана от демона (дявола) и за която сърцето ми е болно от мъка, ще оздравее, стори милост и ме съжали“. А Христос не ѝ продумал нищо, но понеже тя непрестанно викала след Него, на апостолите им дожаляло за нея от викането ѝ и помолили Христа да я отпрати, тоест да ѝ каже да си ходи. А Христос рекъл: „Пратен съм само при евреите, които са изгубени овце и са извън Божия, закон заради нехайството на първосвещениците“. Христос не че не искал да помилва жената, а търпял и изчаквал тя да покаже голямата си вяра, защото това, че Той не ѝ продумал нищо и не послушал апостолите, които се застъпвали за нея, било достатъчно да я доведе до отчаяние, както мнозина се съблазнили, а дори и самите апостоли рекли, че не иска да я помилва. Но понеже имала голяма вяра и прав разум, жената не се усъмнила ни най-малко, а се приближила до Христа, поклонила Му се и рекла: *Господи, помогни ми!* А Христос ѝ казал: *Не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата*. Христос нарекъл чеда евреите, към които проявявал любов, като към родни деца, а *псета* нарекъл елините и езичниците, които са били осквернени от кръвта на идолските жертви, хляб пък нарекъл изцелението. Но вижте колко умно отговорила на Христа тази разумна жена и рекла: „*Да Господи, не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата, но знай, че и псетата ядат от трохите, що падат от трапезата на господарите им. Господи, знам, че съм куче, но не съм далеч от Твоето учение, за това не ме лишавай от трохите на Твоята трапеза*“. Виждате ли как тази разумна жена показала три главни неща: първо - вяра, с която се молела неотстъпно, второ - смирение, с което се нарекла псе, и трето - разум, с който отговорила умно на Христа. Христос виждал вярата ѝ, за това не изпълнил скоро молбата ѝ, за да покаже пред народа разума ѝ за укор на евреите - че ги победила една неuka езичничка, и за да видят апостолите, та да не се отдават на леност, а да проповядват евангелието и на елините. Тогава Христос похвалил жената и рекъл: *О, жено, голяма е твоята вяра, нека ти бъде по желанието ти. И в оня час дъщеря ѝ оздравя*. Защото Бог е

всемогъщ и щом заповядал, дъщерята веднага оздравяла по молбата на майка ѝ. Виждате ли как Христос не послушал апостолското моление, а само нейната смирена молба? Така трябва и ние сами да се молим за нашите съгрешения, а не да се надяваме на другите да се молят за нас.

ПОУЧЕНИЕ

ратя християни, чухте ли с колко търпение днешната жена хананейка получила каквото искала? Така трябва и ние да се молим с вяра и търпение като тази жена. Тя казала: „Господи, помилуй ме, защото дъщеря ми зле се мъчи от бяс“, а ние да казваме: „Господи, помилвай ни, защото душата ни зле се мъчи от греховете“. Думите: „Господи, помилуй“ са малки, но Божията милост, която изцерява греховете ни, стига да се молим с вяра и разум, е голяма. Много хора ходят на църква и отправят безброй молби с езика си, а не получават цял за греховете или бедите си, защото се молят само с език, а умът им е разпилян по светските неща и сами не знаят за какво се молят. О, хора! При положение, че сами не слушаме собственото си моление, как Бог ще го слуша? Покланяме се пред Бога, а умът ни е във вземане и даване, с устата си се молим на Бога, а с ума си мислим друго и как Бог ще чува молбата ни при положение, че се молим без вяра и без разум? Помислете с каква вяра стоим в храма, с какъв ум и с какъв страх? Нямаме срам и страх от Бога дори колкото слуга от господаря си, защото той стои пред него с голямо уважение, а ние, като искаме прошка за греховете си, стоим пред Бога без страх и без разум и каква прошка и милост ще получим от Него при положение, че и когато сме пред Бога, и тогава сме пълни с лукавство, завист, омраза, зли помисли, укори, осъждане и с безброй други злини. И кой от нас може да каже, че няма никой от тези грехове? Никой. Пред хората приказваме сладко, хвалим ги и говорим за тях добри неща, а когато се махнат от очите ни, ги хулим, одумваме и казваме за тях безброй лоши неща. Но дали Бог не ще ни съди за тези неща? Да! И ще ни изпрати във вечна мъка, защото няма нищо по-лошо от хулното сърце, което погубва душата. За това трябва да бягаме от хуленето и укоряването, защото всички сме човеци и всеки има по някоя грешка, да не плюем със змийски език по хората. Бог казва да прощаваме на човеците прегрешенията им, а ние с омраза и осъждане гризем честта на хората и хулим доброто им име, като някой бесен, който къса дрехите си и хапе тялото си. И като правим така, какво добро да чакаме от Бога? Молим се на Бога да ни прости греховете, а сами гоним другите хора и не прощаваме на никого. Но знайте, че докато не простим на другите, ние също няма да получим прошка от Бога. Дори някой да ни стори зло, пак да не му се гневим, а да се гневим само на дявола, който е наш неприятел и кара хората да ни причиняват зло, а всеки човек е наш приятел. И колкото и зло да ни стори, пак не може да стори нищо на душата, а ѝ донася по-голяма полза. За това трябва да се радваме, когато ни причиняват зло, а не да се гневим, защото за

злото, което търпим, ще се избавим от голямо наказание. И ще получим от Бога опрощение на безбройните си грехове. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В ОСЕМНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА МНОГОТО УЛОВЕНА РИБА

Не бой се, отсега ще ловиш човеци
(Лук. 5:10)

Благослови, отче!

Както опитният рибар носи със себе си различни риболовни принадлежности и лови с тях много и различни риби, така и Христос лови с мъдростта Си различни хора и ги довежда до спасение. Както привлякъл към Витлеем тримата източни царе чрез новопоявилата се звезда според тяхното знание, така привлякъл и сега светите апостоли с уловената риба според тяхното майсторство и ги направил ловци на човеци, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 17

Ронова време, когато народът се притискаше към Иисус, за да слуша Словото Божие, а Той стоеше при Генисаретското езеро, видя два кораба, които стояха край езерото, а рибарите, излезли от тях, плавеха мрежите. Като влезе в един от корабите, който беше на Симона, помоли го да отплува малко от брега и, като седна, от кораба поучаваше народа. А когато престана да говори, рече Симону: отплувай към дълбокото, и хвърлете мрежите си за ловитба. Симон Му отговори и рече: Наставниче, цяла нощ се мъчихме, и нищо не уловихме, но по Твоята дума ще хвърля мрежата. Това като сториха, те у ловиха голямо множество риба, та и мрежата им се раздираше. И кимнаха на другарите, които се намираха на друг кораб, да им дойдат на помощ, и дойдоха, и тъй напълниха двата кораба, че щяха да потънат. Като видя това, Симон Петър падна пред коленете Иисусови и рече: иди си от мене, Господи, понеже аз съм грешен човек. Защото ужас обзе него и всички, които бяха с него, от тая ловитба на риби, хваната от тях, тъй също и Макова и Иоана, синове Зеведеви, които бяха другари на Симона. И рече Иисус на Симона: не бой се, отсега ще ловиш човеци. И като изтеглиха корабите на брега, оставиха всичко и тръгнаха след Него. (Лук, 5:1-11)

ТЪЛКУВАНИЕ

Когато Иисус Христос, придружен от много хора, отишъл на Генисаретското езеро, намерил там рибарски лодки, едната от които била на Петър и Андрей, а другата на Иаков и Иоан, които били съдружници и ловели риба. Но понеже се трудили цяла нощ и не уловили нищо, излезли на брега да изперат мрежите си. А Христос, като влязъл в една от лодките, която била на Петър, накарал Петър да Го отдалечи малко от брега, колкото да Го чуват хората и да не Го притискат. И като седнал в

лодката срещу множеството хора, започнал да проповядва и да ги поучава, а народът гледал пресветлото Му лице и слушал. След това, като свършил поучението Си към народа, Той извършил голямо чудо, за да подкрепи с дела думите Си и да покаже божествената Си сила. Защото рекъл на Петър и той уловил толкова много риба, която напълнила двете рибарски лодки, и с това убедил цялото множество хора, които се били събрали там, че е Всемогъщият Бог. Защото, като видял толкова много риба, Петър разбрал, че това е божествена сила, и от голямо смирение се мислел за недостоеен, за това помолил Христа да слезе от лодката му. Както някога сътворил с една заповед целия свят, така и сега Бог с една дума напълнил мрежата с риба, която уплашила цялото множество хора. Тогава Христос рекъл на Петър: *Не бой се, отсега ще ловиш човеци*. Като казал така и на другите апостоли - на Иаков и Иоан: - „*Елате да ви направя ловци на човеци*“, те веднага оставили всичко и тръгнали след Него. Християни, виждате ли какви хора избира Христос за проповедници - галилейци, прости, сиромаси и неуки. Но Бог прави всичко чудесно с разум, защото ако бе избрал някои изтъкнати, образовани и богати хора да ги изпрати по света да проповядват Евангелието, тогава много еретици биха казали, че са прилъгали с богатство и мъдрост простите хора да повярват в тяхното учение. За това Христос избрал не богати и образовани, а прости и неуки сиромаси, които не знаели друг език, освен еврейския, за да няма какво да кажат еретиците, защото е явно, че апостолите поучавали и вършели големи чудеса единствено с Божиата сила. Защото Христос, като направил апостолите ловци на човеци, им дал вместо мрежа Евангелието, което е преплетено (размесено) със закона и пророческото учение, да го хвърлят (проповядват), като мрежа по целия свят, и колкото хора уловят, от който и народ да бъдат, да ги извадят от идолопоклонническата тъмнина в светлината на Христовото учение, с което и те просветили и обърнали към Бога толкова хора, колкото не е възможно да се преброят. Извадили ги от тъмнината на безбожието към светлото Богопознание. Дори пророците не били успели да направят това, което направили заради вярата си апостолите, а след тях и архиереите и учителите. Защото щом Христос ги повикал след Себе Си, те веднага изоставили всичко и тръгнали след Него. Елисей орял на нивата с дванадесет чифта волове и щом Илия го повикал, Елисей веднага изклал воловете, сварил ги и всички хора, които били там, ги изяли и той последвал пророк Илия ([вж. 3 Царств. 19:19-21](#)). Ето такава вяра и послушание иска Бог и от нас, когато ни вика с Евангелието към някоя добродетел. И когато решим да свършим някое добро дело, да не се бавим, дори да ни се случи нещо, защото ако се забавим, няма да го направим, както и онзи младеж рече на Христа: *Позволи ми да отида и погребя баща си* ([Мат. 8:21](#), [Лук. 9:59](#)). А Христос му каза: *Върви след Мене, и остави мъртвите да погребат своите мъртъвци* ([Мат. 8:22](#), [Лук. 9:60](#)). С това Христос ни поучава да имаме послушание и заради любовта си към Него бързо да изпълняваме каквото ни заповядва.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, видяхте ли какво послушание са имали светите апостоли? Щом Христос ги повикал, те веднага изоставили домовете, деца и цялата светска слава и тръгнали след Него. И помислете колко сиромашки живеели в света, когато след Христовото възнесение приели Светия Дух и се пръснали по света да проповядват Евангелието и Неговите чудеса. И колко мъчения претърпели от злочестивите римски императори заради любовта си към Христа, само и само да доведат света до Богопознание. Загинали в различни мъчения за Христовото име: Петър умрял на Крит, прикован с главата надолу, а Павел бил посечен от император Нерон. Така в различни мъчения загинали и останалите апостоли, които се прославили и на този свят, и на онзи. Така се прославят и сега онези, които изпълняват Божия закон. Но някой от вас може да каже: *„Виждаме, че много хора изпълняват Божия закон, но не се прославят, а прекарват много скръбно живота си, а има и мнозина, които не изпълняват Божия закон, но прекарват живота си много славно и благополучно. Защо е така?“*. Що се отнася до това, чуйте какво казва апостол Павел: „Кой знае какво има в човека, освен Бог и неговия дух, който е в него?“ (Ср. 1 Кор. 2:11). Никой не знае човешките тайни. Гледаме много хора отвън и си мислим, че са праведни и свети, а не знаем, че вътре са пълни с лошотии, с лъжа, грабеж и лукавства. И има мнозина, които отвън ни се виждат грешни и несправедливи, а вътре са чисти, праведни и свети. Хората, които живеят праведно и получават тук някакво наказание от Бога, Бог ги изпитва като праведния Иов, за да види търпението им, за което ще им подари Небесното царство, където ще светят като слънце. А за онези, които вършат зло и живеят славно и благополучно, пророк Давид казва: *Не завиждай на злодейците, защото те като трева скоро ще бъдат покосени (ще изсъхнат) и като цвят (зелен злак) ще повехнат (Пс. 36:1, 2)*. Защото несправедното богатство скоро изсъхва като трева и беззаконното благополучие изчезва, като дим. Днес гледаш беззаконника благополучен и да се превъзнася (извисява) като тополя, а утре изчезва с благополучието си така, че и мястото му не се познава. Ежедневно виждаме сред хората големи промени, как някои хора от зло стигат до добро, а други от добро, до голямо зло. Защото който не събира за Бога, изгубва всичко. Виждаме, че закононарушителите остават излъгани и посрамени от беззаконието си, но понеже сме глупави, пак престъпваме Божия закон и се надяваме да получим от Бога добро и слава. Християни, ако искате слава, ако искате благополучие и добруване, ходете право, спазвайте чисто Божиите заповеди и Бог ще ви даде всичко. И когато придобием богатство, господарство (началническа длъжност) или занаят, да не се хвалим и да не се надяваме на тях, а да се надяваме само на Бога и да се хвалим само с Него, защото всичко е от Бога. Той ни дава всички небесни и земни блага, когато му служим вярно. За това да се хвалим само тогава,

когато познаваме Бога и се придържаме към правдата. И да искаме от Бога само Небесното царство и правдата, а Бог ще ни даде останалите тукашни блага и без да ги искаме, както Сам казва: *Търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде* ([Мат. 6:33](#)). Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В ДЕВЕТНАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЛЮБОВТА КЪМ ВРАГОВЕТЕ НИ

*Обичайте враговете си,
и им правете добро
(Лук. 6:35) - казва Христос
Благослови, отче!*

Няма на света по-голяма добродетел от любовта, която изпълнява целия закон. Защото Сам Бог казва: „Който Ме люби, изпълнява Моите заповеди, и който изпълнява Моите заповеди, Ме люби“ (ср. [Иоан. 14:21](#)). А да обичаме Бога ще рече, да обичаме хората, да им правим добро, да им помагаме според силата си и да не мислим зло никому. А ако някой каже: „Аз обичам Бога, а мразя хората“, той лъже, защото, щом не обича хората, които вижда, как може да обича Бога, който не вижда? (ср. [1 Иоан. 4:20](#)). Бог е любов ([1Иоан. 4:8](#)), и който има любов, живее в Бога и Бог живее в него, а който няма любов, е нищо. Дори да знае всички езици на света и да разбира Божиите тайни, и да има голяма вяра, и да раздаде целия си имот, и да изсуши тялото си с пост, и да го предаде на огън, щом няма любов, пак е нищо. Това не го казвам аз, а първовърховният апостол Павел (вж. [1 Кор. 13:1-4](#)), той казва: „Който търпи много, милува, не завижда, не се гордее, не се големее, не се гневи, не мисли зло, а изпълнява Божия закон, той никога не отпада от Бога“ (ср. [1 Кор. 13:4-8](#)). За да вкорени тази любов в хората, Христос много пъти поучавал апостолите и тогавашните народи, както и сега поучава верните християни, както ще чуете от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 27

Рече Господ: както искате да постъпват с вас човеците, тъй и вие постъпвайте с тях. И ако обичате ония, които вас обичат, каква вам награда? Защото и грешниците обичат ония, които тях обичат. И ако правите добро на ония, които и вам правят добро, каква вам награда? Защото и грешниците правят същото. И ако давате заем на ония, от които се надявате да го получите назад, каква вам награда? Защото и грешниците дават заем на грешници, за да получат същото. Но вие обичайте враговете си, и правете добро, и назаем давайте, без да очаквате нещо, и ще ви бъде наградата голяма, и ще бъдете синове на Всевишния, защото Той е благ и към неблагодарните, и към злите. И тъй, бъдете милосърдни, както и вашият Отец е милосърден. ([Лук. 6:31-36](#))

ТЪЛКУВАНИЕ

Заповедта, която Христос изрекъл, е естествен наш закон. Ако искаме хората да не говорят лошо за нас, и ние не трябва да говорим лошо за

тях. Ако искаме да ни хвалят, трябва да хвалим, ако искаме да ни милват, трябва да милваме, ако искаме прошка от Бога, трябва и ние да прощаваме на онези, които са съгрешили против нас. Ако искаме да не ни подиграват, да не ни крадат и псуват, и ние не бива да постъпваме така. Както искаме да се държат хората с нас, така и ние трябва да се държим с тях. След това Христос казал на апостолите да обичат не само добрите, но и враговете си, защото знаел, че като отидат по света да проповядват Евангелието, много царе и мъчителни щели да се надигнат срещу тях да ги гонят и да ги мъчат, за това Христос им съобщил предварително, та да знаят и после да не скърбят и да не се плашат, а да търпят благодушно, да не се гневят на мъчителите, а да ги обичат и да се молят на Бога за тях, както и Христос се молил на кръста за враговете Си. Да видят апостолите, за да не кажат, че не е възможно човек да се моли за враговете си, а да разберат, че това е посадено в нас от Бога и да им правим онова, което искаме да ни правят те, защото кой каквото посее, това и ще пожъне ([ср. Гал. 6:7](#)), тоест кой каквото направи, това ще му направят. Ако обича, ще го обичат, ако мрази, ще го мразят. Но ако обича само онези, които го обичат, това не е голяма добродетел, защото и идолопоклонниците, разбойниците, сребролюбците и самите грешници правят същото. А Бог не иска така, а иска да обичаме и враговете си и да им правим добро. Бог не иска да се трудим само за себе си, Той иска да помагаме и на хората. Както сеячът не сеете само за себе си, а гледа да има да нахрани и много други хора, така и войнът не се бие, за да избави само своя дом, а се бие, за да избави цялата си родина, така и търговецът не печели само за себе си, а за много хора. За това който не се грижи за бедните сиромаси, не ще получи милост от Бога. Но някой може да каже: „*Този сиромас нито ми е приятел, нито ми е роднина, нито ми е съсед. За какво да му помагам?*“. О, хора! Тялото ни е едно, но има много части: ръце, крака, очи и така нататък. Но могат ли ръцете, краката или очите да кажат: „*Не сме от това тяло*“? Така и ние, всички християни, сме кръстени с едно кръщение, ходим в една църква и ядем от една трапеза Христовото тяло, като братя. Можем ли при това положение да кажем: „*Едикои си или еди-кой си не ми е роднина или съсед?*“ Всички ние от първия до последния сме братя. За това, ако един скърби, всички трябва да скърбим, и ако един се радва, всички трябва да се радваме. А това ще стане, ако се обичаме, като братя и ако си помагаме един другиму в нуждите.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни! Между нас действат три закона: естествен, писмен и евангелски. Естественият казва: човек да не прави другиму това, което не обича. Писменият казва да обича Бога от все сърце и всеки човек като самия себе си, а евангелският казва да обичаме дори и враговете си, за да бъдем синове Божии, защото който обича врага си, прилича на Бога, Който дава дъжд и слънце на добрите и на злите ([ср. Мат.](#)

5:45). За това никога да не казваме: „*Който ме обича, ще го обичам, а който ме мрази, ще го мразя*“. Защото всеки човек ни е брат и ако ще да ни е враг, пак да го обичаме, както и Бог обикна нас, които Му бяхме врагове заради Адамовото престъпление, и предаде Себе Си на смърт за нас. За това трябва да милваме, както и Бог милва нас. И истинската ни любов ще проличи тогава, когато обичаме враговете си, прощаваме им и им помагаме, когато обичаме не златото, а хората, защото който обича златото и печалбата повече от хората, е немилостив. И когато дойде някой сиромаш в нужда и му приплаче, той гледа да го натовари с лихва, и вместо да го утеши, го натоварва с още скръб. А не мисли, че християнският закон не позволява да вземаме лихва от християнин, който е наш брат, защото това е най-омразно и противно на Бога. Християнският закон гласи: „*Не вземай лихва от християнин и лихва върху лихва да не вземаш, защото това е беззаконно*“. Така казва и пророк Давид: *Който не дава парите си с лихва и не приема дарове против невинния, няма да се поклати навеки* (Пс. 14:5). И още на много места пише, че Бог много мрази немилостивите хора. За това трябва да бъдем милостиви, да обичаме всички хора, да правим всекиму добро и да милваме всекиго, та дано и ние да получим милост в страшния съден ден от нашия Бог Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА СИНА НА ВДОВИЦАТА

Момко, тебе думам, стани!
(Лук. 7:14) - казва Христос
в днешното Евангелие.
Благослови, отче!

Иисус Христос не само казвал с думи, че при второто пришествие всички мъртви ще възкръснат от гробовете, но показал това и на дело. Започнал от малките чудеса и постепенно вървял към по-големи, за да може всеки да повярва. Първо изцерил тъщата на апостол Петър, която била на умиране, от тежка треска, после вдигнал на крака слугата на стотника, който вече умираше, а сега възкресил сина на вдовицата, който починал и го носели да го погребат, както ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 30

Внова време Иисус отиваше в града, наречен Найн, и с Него вървяха мнозина от учениците Му и много народ. А когато се приближи до градските врати, ето, изнасяха мъртвец, едничък син на майка си, а тя беше вдовица, и много народ вървеше с нея от града. Като я видя Господ, смили се над нея и рече ѝ: не плачи. И като се приближи, допря се до носилото, носачите се спряха, и Той рече: момко, тебе думам, стани! Мъртвецът, като се подигна, седна и почна да говори, и Иисус го предаде на майка му. И страх обуе всички, и славеха Бога и казваха: велик пророк се издигна между нас, и Бог посети Своя народ. (Лук. 7:11-16)

ТЪЛКУВАНИЕ

Христос извършил това чудо, за да увери хората, че всички починали ще възкръснат, и за да покаже тридневното Си възкресение. Защото като срещнал този мъртвец край градските порти, Той спрял носилото и рекъл на майка му: „*Не плачи, защото Аз съм животът и възкресението, Аз съм Господарят и на смъртта, и на живота. Сега ще превърна плача ти в радост*“. Като рекъл това, хванал носилото, а носачите се спрели и се чудели какво ли ще прави и защо ли държи носилото. А Христос повикал починалия и той скоро се надигнал и седнал на носилото пред всички. Виждате ли, че Христос първо хванал носилото и след това го възкресил, за да разберат, че Той е Този, Който е създал Адам и го е направил жив с духването Си, и че Той ще възкреси всички починали при Второто пришествие с тръбния глас, за да въздаде всекому според делата му? Защото Той е животът и праведният Съдия на живите и на починалите. И които са спазвали Божиите заповеди, ще бъдат вечно живи, макар и да

постоят малко в гробовете, но пак ще станат и ще живеят вечно, както казва Христос, че който вярва в Него, и да умре, пак ще оживее ([Иоан. 11:25](#)). Лукавите и грешни хора и самите дяволи всеки ден слушат това Божие поучение, но не получават никаква полза. Защото само от слушане човек не получава спасение, ако не изпълнява Божиите заповеди и ако не прави онова, за което слуша. За това който изпълнява Христовите заповеди, не ще види душевна смърт, само ще поспи малко в гроба до Второто пришествие, когато Христос ще заповяда да възкръснат, като днешния мъртвец, който, щом чу Христовия глас, душата му веднага дойде в тялото, и като се съживи, седна на носилото и започна да говори пред всички, за да не кажат, че в него е влязъл друг дух и е надигнал тялото му, а да видят, че е неговата душа, и да се уверят как ще стане общото възкресение на мъртвите, защото бездушно тяло не може нито да седи, нито да говори. Тогава Христос за по-голяма убедителност предал починалия на майка му, така че всички, които били там, се почудили, славели Бога и казвали: *Велик пророк се издигна между нас*. Защото не разбрали, че Той е истинският Бог, а мислели, че е пророк, по-голям от Моисей. Но после малко по малко разбрали, че е Христос. А това чудо се разчуло по всички еврейски земи и вестта за него стигнала чак до Иоан Кръстител в пустинята. Преди Рождество Христово са известни три възкресения, извършени от пророци. Първото е, когато пророк Илия възкреси сина на вдовицата ([вж. 3 Царств. 17:22](#)). Второто е, когато пророк Елисей възкреси дъщерята на сонамката ([вж. 4 Царств. 4:33-35](#)), а третото е, когато погребяха Елисей в един стар гроб, в който лежеше отдавна погребан човек, който възкръсна, щом сложиха Елисей в гроба ([вж. 4 Царств. 13:21](#)). И Христос извърши пет: първото е, когато възкреси сина на днешната вдовица в град Наин, второто, когато възкреси дъщерята на Иаир ([Марк. 5:41, 42](#)), третото, когато възкреси четиридневния Лазар ([Иоан. 11:38-44](#)), четвъртото, когато мнозина възкръснаха, когато Христос умря на кръста ([Мат. 27:52](#)), и петото, самото Негово възкресение, което е безсмъртно. Защото всичките други седмина възкръснали пак починали, а Христовото, което е осмото, остана безсмъртно. Така и през осмия век, тоест през осемхилядната година всички починали ще възкръснат и ще станат безсмъртни и неразрушими.

ПОУЧЕНИЕ

нешните Христови думи, отправени към скръбната вдовица, която плачела за починалия си син, предлагат голяма утеха на всички, които плачат неутешимо за починалите. Защото Христос, като гледал тази жалостива майка да плаче, се умилил и рекъл: „Мълчи, недей плака“, но тя по никакъв начин не можела да спре сълзите си, като гледала едничкия си,

любим син мъртъв. Тя нямала друго чедо, той и бил опора и надежда в старините ѝ.

Наистина голяма милост и любов имат брат към брата, приятел към приятеля и съпруг към съпругата си, но най-голяма милост и любов има майката към децата. За това и тази майка плачела безутешно, както някога Иосиф плакал, над баща си Иаков ([Бит. 50:1](#)) и цар Давид над синовете си Амнон и Авесалом ([2 Царств. 13:36, 18:33](#)). Така казва и премъдрият Иисус, син Сирахов: *пролей сълзи над умрелия* ([Сир. 38:16](#)), само ни е забранено да плачем с глас и вик, да раздираме дрехите си над починалите, да се удряме и да си скубем косата. Такъв плач е забранен, понеже разгневява Бога. А да пролеем сълзи над починалите, без глас и без вик, това е добро нещо, защото проявяваме милост. Както Сам Христос плака над приятеля Си Лазар ([Иоан. 11:35](#)). Така трябва и ние да се просълзяваме над починалите без глас и без вик и да казваме, като праведния Иов: „Бог ги даде, Бог ги взе, както искаше Бог, така и направи. Кой се е родил и не е умрял? Всички ще умрем“ ([ср. Иов. 1:21](#)). Но има много хора, които плачат и се дерат над починалите като безумни и казват: „*Къде ще отидем и какво ще правим? Кой ще ни помогне?*“, или: „*Кой ще храни тези сирачета?*“. Не е толкова чудно, ако това го правят безбожниците, които не вярват, че има Бог. Но е много чудно, ако го правим ние, които знаем, че има Бог, Който вижда всичко и мисли за целия свят, Който се грижи за целия свят, и го храни, който е общ Баща на всички сираци и Пазител на всички вдовици. И щом знаем, че Бог се грижи за всеки, защо казваме: „*Какво ще правя сега?*“. Останал си сирак? Останала си вдовица? Изпаднал си в беда? Изтичай при Бога и коленичи пред Него. Защото Той е наше прибежище в скърбите и Помощник на сираците. Ако почине наше дете, да благодарим на Бога, че го е взел като чиста жертва, а не да плачем безчинно. Да плачат неверниците, които нямат надежда за възкресение, а защо ние, които знаем и вярваме, че всички починали ще възкръснат, плачем толкова много? Да плачат грешниците, които са разгневили Бога и са починали без покаяние, без изповед и причастие. А за този, който е починал изповядан и причастен, не е уместно да плачем. Защото той не е починал, а е жив, както казва Христос, че *който вярва в Него, и да умре, ще оживее* ([Иоан. 11:25](#)). Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЧЕТРИТЕ ВИДА СЕМЕ НА СЕЯЧА

*Блажен, който слуша словото Божие
и го изпълнява
(ср. Лук. 11:28)
Благослови, отче!*

Различните църковни поучения приличат на райска градина, в която има различни благоуханни цветя и дървета. Защото както те носят на душата приятен аромат и наслада, така и Свещеното Писание носи на душата наслада и научава всеки човек на добро, тоест научава маловерния да вярва добре, мързеливия на труд, блудника да живее чисто, грешника на покаяние, глупавия на ум, сиромаша или богаташа да търпи. И така Божественото поучение учи всеки на добро. За това на всеки празник и всяка неделя трябва да тичаме в Божия храм, за да слушаме Божественото поучение на светите пророци и апостолите. И каквото слушаме, трябва да го изпълняваме, за да покажем плод. Защото, ако ходим на църква само с тялото, а умът ни скита по различни светски неща, тогава приличаме на онези, които не са ходили на църква, и за това ще бъдем осъдени както онези, които са слушали Божието слово, но не са показали плод, както ще чуete сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 35

Рече Господ тази притча: излезе сеяч да сее семе, и когато сееше, едни зърна паднаха край пътя и бяха потъпкани, и птиците небесни ги изкълваха, а други паднаха на камък и, като поникнаха, изсъхнаха, защото нямаха влага, други пък паднаха между тръни, и израснаха тръните заедно със зърната и ги заглушиха, а други паднаха на добра земя и, като изникнаха, дадоха плод стократен. Като каза това, извика: който има уши да слуша, нека слуша! А учениците Му Го попитаха и рекоха: какво значи тая притча? Той отговори: вам е дадено да знаете тайните на царството Божие, а на другите се говори с притчи, та, като гледат, да не виждат и, като слушат, да не разбират. Тая притча значи: семето е словото Божие, а това, що падна край пътя, са ония, които слушат, но отсетне дохожда при тях дяволът и грабва словото от сърцето им, за да не повярват и се спасят, а това, що падна на камък, са ония, които, кога чуят словото, с радост го приемат, ала нямат корен и временно вярват, а във време на изкушение отстъпват, а това, що падна между тръните, са ония, които чуят словото, но в живота си се задавят от грижи, богатство и светски наслади и не принасят плод, а това, що падна на добра земя, са ония, които, като чуят словото, пазят го в добро и чисто сърце и принасят плод с търпение. Като каза това, извика: който има уши да слуша, нека слуша! (Лук. 8:5-15)

ТЪЛУВАНИЕ

 то, днес се изпълни Давидовото пророчество: *Ще отворя устата си с притчи и ще изговоря гатанки (Пс. 77:2)*. Ето че Христос отваря устата Си и говори с притча, защото хората имат навика, като чуят притча, да слушат по-внимателно и да търсят скрития смисъл, понеже притчата има скрит смисъл, тоест едно казва, а друго се разбира. Чрез образа на видимото говори за невидимото, както тук чрез образа на семето говори за Божието слово. Тоест, сеячът е Иисус Христос, Който *излезе* от небето, от Божието лоно, от което никога не се е отделял, и дойде при нас, Който с Божеството Си, (с божествената Си природа) е навсякъде и всичко изпълва, не че Бог е бил някъде и е дошъл при нас, Той не преминава от място на място, понеже е навсякъде, но като казваме: „*дойде*“, имаме предвид, че се роди на земята и се яви с тяло. И като дойде, не дойде да ни погуби, а да посее Своето учение в нашите сърца, учение, което се прочу по целия свят. Защото преди това и пророците поучаваха, но от Светия Дух и казваха: *Така казва Господ*. А Христос поучаваше от Себе Си и казваше: *Казвам ви*. Ето това семе пося Христос и след Него, апостолите и църковните учители. Но както тогава, така и сега това семе рядко пада на добра земя. За това три четвърти от него загива, а една четвърт пониква, както казал Христос с днешната притча, която апостолите не разбрали, а помолили Христа да им я разтълкува. А Той им казал: „*Понеже искате да разбирате Божиите тайни, ще ви се даде като на достойни, а на онези, които си мислят, че ги знаят и не питат, няма да им се даде, защото са недостойни и им се струва, че виждат, но не виждат, и слушат, но не разбират, и това е за тяхно добро, защото, ако знаят кое е добро и не го правят, ще бъдат осъдени по-лошо*“. Тогава Христос разделил онези, които ще погинат, на три части и рекъл: „*Първото семе, което падна край пътя, показва, че както утъпканият път не покрива зърното, а то остава от вѣн и птиците го изкълвават, така е и всеки човек, който има жестоко, кораво, сърдито сърце и сух като утъпкан път ум там Божието слово не може да бъде покрито и да даде плод, а остава навѣн и дяволът го грабва. Второто, което падна на камък, означава всички онези, които слушат Божието слово и му вярват, но вярата им не пуска корен и скоро изсъхва. Понеже нямат влага (здрав разум), те и светите Тайнства приемат радостно, ама не с разсъждение и самоизследване, а само от слаба воля, като някакъв обичай. Защото, щом срещнат малка трудност или притеснение, веднага отпадат духом, предават вярата си и отпадат от Бога. Третото, което падна между тръните, означава онези, които слушат и приемат Божието слово, но от голяма грижа за много богатство и за други телесни удоволствия и светски веселби го потискат, като тръни и то не дава плод. Виждате, че Божието слово се задушава не от богатството, а от голямата грижа за него. Не богатството носи гибел на човека, а голямата грижа за него. Защото мнозина богати, които са*

били милостиви към сиромасите, са получили Небесното царство. От голямата грижа за богатството сърцето се стеснява, а от много ядене и пиене тялото се отпуска и така Божието слово се задушава в човека, като от тръни и не дава плод. Това бяха трите части, които няма да получат спасение, защото падението на човека произлиза от три неща: от славолубие, сребролюбие и сластолюбие, както Деницата (най-светлия ангел - дявола) и Адам паднаха поради славолубие, предателят Иуда поради сребролюбие, и богаташът, който всеки ден пируваше бляскаво (Лук. 16:19), поради сластолюбие.“ След като посочил трите части на човешкото падение, накрая Христос посочил четвъртата, спасявана част, като я сравнил с добрата земя, за да имаме надежда и да знаем, че и лошият човек може да стане добър, и рекъл: „Четвъртото, което падна на добра земя, посочва онези, които слушат Божието слово с добро сърце и го държат в сърцето си, с което се пазят от всички лоши дела, те дават стократен плод с добродетелите си“. Ето как трите части загиват, а едната се спасява. Божието слово бива проповядвано еднакво на всички ни, но в един загива, а в друг се развива. И грешката не е в Божието слово, но в нашето разположение.

ПОУЧЕНИЕ

Християни, проповядването е от голяма полза за християнската ни вяра. Защото с такова проповядване апостолите убедиха целия свят, а след тях светите Отци и други проповедници обърнаха множество хора, към Христа. Така и до днес църковните учители ни поучават от Священото Писание да държим добре пречистата си вяра и да пазим чисто християнския ни закон, а ние не принасяме никакъв плод от това душеполезно поучение, защото някои от нас казват, че онези, които ни поучават, са недостойни, и за това никой не ги слуша, нито пък принася плод. Братя християни, не трябва да гледаме, колко достойни са тези, които поучават, а трябва да слушаме, какво ни учат. Защото и апостол Павел казва на проповедниците: „Учите хората да вършат добро, а вие вършите зло“. Но Павел не казва, че Божието слово остава безплодно поради това, че го проповядват недостойни хора, а нарежда на проповедниците да живеят чисто и да вършат онова, на което учат. Както и Христос казал на еврейските книжници: „Горко вам, лицемери, защото товарите човеците с тежки товари, а сами не искате и с пръст да ги помръднете“ (ср. Мат. 23:4). С това Христос укорява не учението им, а лукавството им. Защото рекъл на обикновените евреи: Всичко, що книжниците ви кажат да пазите, пазете и вършите, а според делата им не постъпвайте, защото те говорят, а не вършат (Мат. 23:3). За това и ние не трябва да гледаме, как живеят и колко достойни са онези, които ни поучават, а трябва само да ги слушаме и да изпълняваме, каквото ни казват. Защото ако не постъпваме така, както ни поучават, то дори и да е ангел този, който ни поучава, пак няма да ни е от полза, ако ли пък постъпваме, както ни

учат, то дори този, който ни поучава, да е най-големият грешник, пак ще принесем стократен плод. За нас е все едно дали този, който поучава, е грешен или праведен, защото той не казва нещо свое, а ни съобщава онова, което Бог иска и което Бог ни заповядва да правим. За това, когато слушаме Божието слово, да не гледаме какъв е човекът, който проповядва, колко е начетен и дали говори от личния си опит, а да гледаме според поучението да се поправим от някое лошо дело, да слушаме Божиите поучения и да ги приемаме в сърцето си, като на добра земя, защото Бог иска спасението на всички ни. Той никого не кара насила да се спасява, а приканва всекиго, чрез закона и Священото Писание, което е път към нашето спасение. Бог ни обещава Небесното царство и ни заплашва с вечна мъка, за да се обърнем от злото, към доброто. Защото Божието слово и днес има силата да обръща неверните, към вярата, да упътва грешниците и да наставлява на всяко добро. Но ако не го слушаме и не го изпълняваме, нямаме никаква полза, нито надежда за спасение, ако ли пък го слушаме и приемаме, тогава сърцето ни е, като добра земя и принася стократен плод с Божия помощ. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ВТОРА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА БОГАТАША И СИРОМАХА

*Чедо, спомни си, че ти получи
вече доброто си приживе, а Лазар - злото*
(Лук. 16:25)

Благослови, отче!

Нашият Господ Иисус Христос винаги ни учи с различни примери за наше спасение, за да получим вечен живот. Показва ни по подходящ начин и двете страни, тоест и Небесното царство, и вечната мъка, с което поучава и богатите, и сиромасите. Учи богатите да не гледат само да ядат, да пият и да се веселят, но и да помагат на бедните, а сиромасите учи да не скърбят много, нито да хулят Бога или хората, а да търпят с благодарност. Защото Бог е справедлив и въздава всекиму според делата, както ще чуете сега от днешното свето Евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 83

Рече Господ тази притча: Някой си човек беше богат, обличаше се в багреница и висон и всеки ден пируваше бляскаво. Имаше тъй също един сиромас, на има Лазар, който струпав лежеше при вратата му и петимен беше да се нахрани от трохите, що падаха от трапезата на богаташа, и псетата прихождаха, та ближеха струпате му. Умря сиромасът, и занесоха го Ангелите в лоното Авраамово, умря и богаташът, и го погребяха, и в ада, когато беше на мъки, подигна очите си, видя Авраама отдалеч и Лазаря в лоното му и, като извика, рече: отче Аврааме, смили се над мене, и прати Лазаря да намокри края на пръста си във вода и да ми разхлади езика, защото се мъча в тоя пламък. Авраам пък рече: чедо, спомни си, че ти получи вече доброто си приживе, а Лазар - злото, сега пък той тук се утешава, а ти се мъчиш, па освен това между нас и вас зее голяма пропаст, та ония, които искат да преминат оттук при вас, да не могат, тъй също и оттам към нас да не преминават. А той рече: моля ти се тогава, отче, прати го в бащината ми къща, защото имам петима братя, та да им засвидетелствува, за да не дойдат и те в това място на мъката. Авраам му рече: имат Моисея и пророците: нека ги слушат. А той рече: не, отче Аврааме, но ако някой от мъртвите отиде при тях, ще се покоят. Тогава Авраама му рече: ако Моисея и пророците не слушат, то и да възкръсне някой от мъртвите, няма да се убедят. (Лук. 16:19-31)

ТЪЛКУВАНИЕ

а да ни направи милостиви към бедните и любезни помежду ни, Христос ясно ни представя, къде ще отидат богатите, които нямат милост, към сиромасите, и къде ще отидат сиромасите, които търпят с благодарност, тоест показал голямата безчовечност на богаташа, и чудното търпение на сиромаша. И оставил богаташа без име като недостоеен, както казва Давид: *с устата си няма да помена техните имена (Пс. 15:4)*. А на сиромаша Христос назовал и името, защото имената на праведните са записани в книгата на живота (в Божията памет). Този богаташ носел много скъпи и хубави дрехи и всеки ден пирувал бляскаво: ядял и пиел с тъпани, музика и веселби, а около него имало съседи сиромаси, които седели голи, боси, гладни, жадни и треперели от студ, като този беден Лазар, който лежал пред вратата му гол, гладен и със струпей и желаел да се нахрани от трохите на богаташа, но никой не му давал, нито го утешавал, само кучета идвали и му ближели раните. О, чудно нещо! Кучетата били по-милостиви от богаташа, защото не го хапели, а го ближели с език и успокоявали раните му. А богаташът бил толкова немилостив, че не го поглеждал с кротко лице, нито му продумвал сладка приказка да го утеши, да му даде къшей хляб или да му хвърли някоя стара дреха, а хвърлял всичко в гърлото си и гледал само себе си. А сиромашът Лазар, като се мъчил толкова много, пак не похулил Бога, не се разгневил, нито укорил богаташа, а търпял с благодарност. За това като починал, бил удостоен Божии ангели да му вземат душата и да го избавят от тежките мъки на сиромашията. Защото който се надява на Бога, скоро отива от беда в радост и получава от Бога заслужената си награда, както Лазар седнал в Авраамовото лоно заради търпението си. И сега има сиромаси, които са бедни, като Лазар, но не са търпеливи, като него, а с гняв хулят, осъждат и завиждат на другите, за това тези сиромаси ще отидат не при Лазар, а при немилостивия богаташ във вечна мъка. Слушате ли, сиромаси, които се мъчите от сиромашията, не се гневете и не хулете Бога, а търпете с благодарност. Защото сиромаш не може да влезе в Небесното царство, докато не претърпи скърбите и лишенията, нито богат - докато не раздаде от богатството си на сиромаси. За това трябва да търпим всички беди, които ни се случват и да се надяваме на Бога. Защото колкото и беди и щети да ни докара Той, всичко е за наша полза. Но който е слаб по ум и във вярата, скърби и хули Бога, щом му се случи нещо лошо, а който има здрав ум и вяра, търпи, като Лазар и нищо не може да го наскърби. Само немилостивият богаташ се оскърбил вечно. Защото като починал, не го взели ангели със слава, като Лазар, а както имал на този свят голяма слава и много слуги, най-накрая останал гол и сам и след кратките си веселби отишъл на вечно мъчение. На такова мъчение отива всеки, който е немилостив и гледа да има само за него. Горко на такива богаташи, които за малки гуляи ще се мъчат вечно, както рекъл Христос: „*като умря*

богаташът, погребяха го“, тоест: „затвориха го във вечна мъка“, но той и докато е бил жив, душата му пак е била погребана в тялото, като тъмен гроб. За такива богаташи пророк Давид казва: „*Не бой се, кога човек богатее, кога славата на дома му расте, защото, умирайки, нищо няма да вземе, славата му не ще отиде подире му*“ (Пс. 48:17, 18), но всичко ще остане тук, а той ще отиде гол на вечно мъчение. Където отишъл и днешният, който, като видял от ада Лазар в онази светлина, в лоното Авраамово викал и се молел на Авраам да го изпрати да му накваси езика, който горял в пламъка и да го разхлади. Искал помощ, но не получил, защото искал, когато времето било минало, и там, където няма милост за никого. Той викал: „*Отче Аврааме, помилвай ме*“, но Авраам му рекъл: „*Искаш милост, но тук не е време за милост. Каеш се сега, но в ада няма покаяние, всичко е без полза*“. Ето как се кае, но няма никаква полза, само скръб и мъка, езикът му гори за капка вода, а той тук е ял и пил сладки ястия и питиета и не е дал на никого дори чаша студена води и получава там заслуженото си въздаяние: вместо музика въздишки, вместо ястия и питиета се моли за капка вода, вместо блудни действия гледа тъмнина и гнусни червеи, които никога не умират и не му дават покой. Но вижте Авраамовата кротост той не му рече: „*Немилостиви, защо искаш милост при положение, че не си сторил милост другиму?*“, а рече „*Чедо, помисли си, че ако си направил някое добро, вече си получил за него добро приживе - с телесните наслаждения, така и Лазар за някое малко съгрешение, което е извършил, като човек, се е помъчил приживе. За това сега той се весели в рая, а ти се мъчиш в ада. А освен това между нас и вас зее голяма пропаст*“. Пропаст тук се нарича бездната между грешните и праведните, между добрите и лошите дела, които хората извършват през живота си. Защото когато Адам престъпи Божията заповед и съгреша, Бог раздели човешкия живот на две: на временен и вечен, тоест на тукашен и отвъден. И направи тукашния кратък, та да не ламтим за него, а отвъдния направи безкраен, та всички да копнеем за него и да гледаме към него. И предостави на нашата воля и двата, та който обичаме, него и да желаем. Но човек не може лесно да разбере, кое обича. Само когато го сполети зло, тогава помъдрява, както и днешният богаташ, когато отишъл в мъката, тогава помъдрял и помолил Авраам да изпрати Лазар да съобщи на братята му, че има вечна мъка, та да се покаят, защото като видят Лазар, който преди това бил гол и със струпеи, с толкова слава, лесно ще му повярват, като им каже, че има вечна мъка. Но Авраам му казал: „*Няма нужда Лазар да ходи при тях, защото имат Моисея и пророците, тоест имат книгите с пророческите поучения, които казват истината за всички неща. Да слушат тях и да вярват, и ще се спасят*“. Слушатели християни, и този богаташ имал книги и ги четял, и ги слушал, но не вярвал на това, което пишело в тях, а го мислел за приказка. За това казал, че братята му не слушат книгите, но ако някой починал отиде при тях, тогава ще повярват. Както мнозина казват и до днес: „*Кой е видял вечната мъка или кой е*

дошъл оттам да каже какво е?“. Но нека тези наивници да чуят какво казва Авраам: „Който не вярва на Свещеното Писание, дори някой от починалите да дойде, пак няма да повярва“. Когато Христос възкреси четиридневния Лазар, нали Лазар дойде от онзи свят? Защо тогава юдеите не повярваха, а искаха да го убият? При Христовото разпване малко ли починали възкръснаха и отидоха в Иерусалим? (вж. Мат. 27:52, 53) Защо тогава юдеите не повярваха, а убиваха апостоли и други светии, които им казваха истината? Ако беше необходимо починалите да идват да ни учат, Бог щеше да направи и това. Но това не е нужно. Докато имаме Свещеното Писание, което ни е дадено от Бога, обработено е от изкусни учители да свети, като слънце и разказва за всичко на този и на онзи свят, никога няма да имаме нужда да идват починали да ни учат.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, видяхте ли колко страшно е мъчението на днешния богаташ? Но помислете, за какво е осъден да гори там! Той не бил нито убиец, нито хулител, нито грабител, само бил пременен с хубави дрехи, пирувал бляскаво всеки ден, ядял, пиел, танцувал, пеел и се смеел, интересувало го само светското телесно удоволствие и се стараел, колкото пари има, да ги прекара през гърлото си, за това бил осъден да гори там. Той имал толкова немилостиво сърце, че не само не помилвал нито един сиромас, но и дори не искал да го погледне с очи, и сиромаша Лазар, който лежал пред вратата му гол, гладен и със струпеи. Но както той бил немилостив, така и не получил милост. Така няма да получат милост и всички немилосърдни. Помислете сами, колко много от нас имат хубави дрехи и меки постели, а нашите съседи сиромаси голи и гладни треперят денем и нощем на голата земя, като Лазар. Колко различни ястия и питиета има на нашите трапези и ние пируваме с тях, като богаташа, а колко сиромаси около нас гладуват, жадуват и боледуват, но ние дори не ги поглеждаме, нито пък им даваме нещо от нашите богати трапези. И колко голи и гладни сиромаси идват и хлопат на вратата ни, а ние не им отваряме. Ако ли пък намерят отворено и влязат, ние ги нахокваме и изпращаме слугите си да ги изпъдят навън. Ах, наше немилосърдие, към бедните сиромаси! Християни, голям грях е немилосърдието. Ние не го считаме за грях, но Бог за него изпраща човека на вечно мъчение и ако искаме да избегнем този грях, да правим така, щом срещнем сиромас, да се вгледаме добре в него, да вникнем и да разберем състоянието му и сърдечната му скръб. Като минем покрай сиромашка или вдовишка къща, в която има малки сирачета, да влезем вътре и да се вгледаме в нейните сълзи, и да видим онези малки сирачета, как плачат за хляб и храна край майка си и как треперят голи. Като минем край някой болен сиромас, да влезем при него, да видим, как няма лекар, нито слуга, нито кой да го утеши, да поседим там при него и да видим, как лежи на голата земя, каква болест и рана има, и как въздиша тежко от болестта си.

А когато видим, че някой проси от нас милостиня, да не се гневим, а да се радваме и да мислим, как Сам Христос протяга ръце и иска от нас ключ да ни отвори райските порти. И като проявяваме така милост към болните, бедните и сиромасите, ставаме милостиви и наследници на Божието Царство, с помощта Христова. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА БЕСНОВАТИЯ

*Иисусе, Сине Божий,
моля Ти се, не ме мъчи
(ср. Лук, 8:28) - казва
бесноватият.
Благослови, отче!*

Християни, знаете ли как трепери някой слаб, човек, като види, че към него идва да го съсипе някой по-силен от него, покланя му се отдалеч и се моли на силния да не го погубва? Така и дяволът треперел, като видял силния цар Иисус Христос да идва да го изгони от бесноватия, паднал в нозете Му и почнал да Му се моли да не го изпраща на вечна мъка, както ще чуете сега от днешното литургийно свето Евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 38

Ронова време, когато Иисус отиде в Гадаринската страна... срещна Го от града един човек, който от много години имаше бесове и не обличаше дреха и в къща не живееше, а по гробищата. Той, като видя Иисуса, извика, падна пред Него и с висок глас рече: какво имаш Ти с мене, Иисусе, Син на Бога Всевишний? Моля Ти се, не ме мъчи! Защото Иисус бе заповядал на нечистия дух да излезе от тоя човек, понеже от дълго време го мъчеше, тъй че го връзваха с вериги и окови и го пазеха, но той разкъсваше оковите, и гонен биваше от беса по пущинаците. Иисус го попита и рече: как ти е името? Той рече: легион, защото много бесове бяха влезли в него. И те молеха Иисуса да не им заповядва да идат в бездната. А там по рътлината пасеше голямо стадо свине, и бесовете Го молеха, да им позволи да влязат в тях. И им позволи. Като излязоха бесовете от човека, влязоха в свинете, и сурна се стадото низ стръмнината в езерото и се издави. Свинарите, като видяха станалото, избягаха, та разказаха в града и околността. И излязоха да видят станалото, и като дойдоха при Иисуса, намериха човека, от когото бяха излезли бесовете, седнал при нозете Иисусови, облечен и със здрав ум, и се изплашиха. А ония, които бяха видели, разказаха им, как се спаси бесният. И целият народ от Гадаринската околност Го молеше да си отиде от тях, понеже бяха обзети от голям страх. Той влезе в кораба и се завърна. Човекът пък, от когото излязоха бесовете, Го молеше да бъде с Него, но Иисус го отпрати и рече: върни се в къщата си и разказвай какво ти стори Бог. Той отиде и разправяше по целия град какво му бе сторил Иисус. (Лук. 8:26-30)

ТЪЛКУВАНИЕ

 лагочестиви християни, чухте ли от днешното свето Евангелие колко лошо дяволите измъчвали беснования и как пострадали от това свинете, когато дяволите влезли в тях? Но чуйте сега да видим защо Бог дава власт на дявола да влиза в човека и да го мъчи. Бог дава това за две неща: първо, заради нашите грехове, и второ, за да изпита търпението ни. Защото Бог мрази греха. За това изоставя човека, който върши зли грехове, и го предава на дявола заради греховете му. Както направи от най-светлия ангел Деница, тъмнина и гнусота, заради гордостта му, така и човешкото естество направи смъртно, заради Адамовото престъпление. Но послушайте, за да разберете ясно, как дяволът влиза в човека, който не слуша Божиите заповеди. Като помазал Саул за еврейски цар, пророк Самуил му рекъл: „*Сауле, Бог ми се яви и ми заповяда да ти кажа да отидеш да се биеш с цар Амалик и като го победиш, да не оставиш нищо живо и да не взимаш нищо. Войската, жените и децата им да изколиш до крак и да предадеш всичко на меч и на огън, но от имуществото им и от нещата им да не вземаш нищо. Защото така заповяда Господ*“. И Саул отишъл с 430-хилядна войска и победил цар Амалик, но не изклал всички до един, а оставил някои живи и взел много добитък и други скъпи неща в нарушение на Божията заповед. Тогава Бог се разгневил на Саул и изпратил Самуил да му каже, че Бог съжaliaва, че е направил Саул Израилев цар, защото не е спазил Божията заповед, а е взел най-хубавия добитък на чужденците езичници. И когато Самуил го попитал защо ги е взел, Саул му рекъл: „*Взех ги, за да направя с тях жертва на Бога*“. Самуил казал: „*Царю, Бог не иска такава жертва, а иска да спазваме добре Неговите заповеди*“. Тогава Самуил оставил Саул, като недостоеен и отишъл и помазал с миро Давид за Израилев цар. А в цар Саул влязъл дяволът в изпълнение на Божията заповед и го мъчел заради греха му. Ето как дяволът влиза в човека, който потъпква Божията заповед. Защото когато човек съгреша, Божият Дух побягва от него и дяволът влиза в него, като в празна колиба и го мъчи. Както Сам Бог рекъл на Моисей: „*Духът Ми не може да живее в тези хора, защото живеят грешно*“ (ср. Бит. 6:3). Ето как Бог напуска човека и го предава на дявола заради греха му. Но да не мислите, че Бог предава само грешниците на дявола. Знайте, че много пъти предава и праведници, за да изпита търпението им и за да ги покаже на света като пример за търпение. Бог предава добри хора на дявола не за да ги погуби, а за да увеличи наградата им за търпението, както увеличи наградата на праведния Иов, на апостол Павел, на свети Евстатий и на безброй други праведници. Дяволът не успя да навреди с нищо на добрите хора, само им увеличи наградата от Бога и ги направи висок образец на търпение. Ето заради тези две неща, тоест заради греха и за изпитание, Бог позволява на дявола да вреди на човека. Дяволът винаги се мъчи да отдели човека от Бога и сее сред Христовото учение еретическо, от което се появяват еретиците в света. Първо той докара в света идолопоклонството и многобожието,

заради което хората колежа синовете и дъщерите си в жертва на бесовете „прекарваха през огън синовете си и дъщерите си“ (4 Царств. 17:17). Той изгони Адам от рая, за да се мъчи през целия си живот и да плаче 900 години за рая, в своите скърби и трудове, както бил измъчван от дявола и днешният бесноват.

ПОУЧЕНИЕ

 или братя и сестри, сред нас има мнозина, като днешния бесноват, които живеят в мръсни грехове, тоест в пиянство, блудство, преяждане, сребролюбие и други грехове, които смърдят, като мръсни гробища. И не познават греховете си, а ходят, като безумни. Защото какъвто е бесноватият, такъв е и пияният, не се различават нито по ум, нито в делата. Както обладаният от бяс не усеща, когато го хвалят или му се карат или го бият, така и пияният не усеща. И както бесноватият се търкаля в праха и калта, така и пияният блудник се търкаля в мръсотията и греховете и не усеща, какво прави. Но горко на такива хора, които не гледат да се измият с покаяние и изповед, а предпочитат да живеят в грехове, пред възможността да се обърнат към чистотата. А някои толкова са се отдали на греха, че и да ги учи някой, не биха слушали никого. Виждате ли как дяволът тегли хората към вечна мъка и те предпочитат да живеят с дявола, отколкото с Бога. Ето каква лудост и бяс има в пиянството, блудството и сребролюбието. Но тежко на такива хора, ако умрат в този грях без покаяние и изповед. Но какво казват някои наивници? „Докато съм млад, ще върша този грях, а когато остарея тогава ще се покая“. Добре, но знаеш ли дали ще доживееш до утре, да не говорим до старини? Защото мнозина замръкват живи, а осъмват умрели. Никой не бива да казва така, а всеки трябва да си пази душата чиста. Защото дяволът постоянно обикаля и гледа, как да вкара човека в грях и където е слабото му място, там го напада. Атакува един с пиянство, друг с блудство, трети - с хулене, със сребролюбие, с гордост и така нататък. Но всичко е по наша воля. Ако искаме, можем да го победим. Когато се отдалечим от греха, тогава и дяволът се отдалечава от нас, и когато постъпваме според Божиите заповеди, тогава и Бог ни дарява Небесното царство. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА КРЪВОТОЧИВАТА ЖЕНА

*Дерзай, дъще, твоята вяра
те спаси, иди си смирно!*

(Лук. 8:48)

Благослови, отче!

Нолевите беди и тежките скърби много лесно привличат грешния човек, към Бога, неверника, към вярата, и безбожника, към Богопознание. Защото щом бъде сполетян от беда, скръб или болест, човек достига до покаяние и започва да прави добро. За това милостивият Бог допуска да ни се случват беди, скърби и болести, за да се покаем и да изоставим греховете си и да се обърнем коленопреклонно за тях към Бога, като Иаир или като кръвоточивата жена, за които ще чуем сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 39

Внова време дойде при Иисус един човек на име Иаир, който беше началник на синагогата, и като падна пред нозете на Иисуса, молеше Го да отиде у дома му, защото той имаше едничка дъщеря, па около дванайсет години, и тя беше на умирање. А когато Иисус отиваше, народът се притискаше о Него. И една жена, която от дванайсет години страдаше от кръвотечение и която бе разнесла по лекари целия си имот и не могла да бъде излекувана ни от едного, приближи се изотзад, допря се до края на дрехата Му, и веднага кръвотечението ѝ престана. И рече Иисус: кой се допря до Мене? И когато всички се отричаха, рече Петър и ония, които бяха с Него: Наставниче, народът Те обкръжава и притиска, а питаш: кой се допря до Мене? Но Иисус рече: допря се някой до Мене, понеже усетих, че излезе сила от Мене. Жената, като видя, че не можа да се укрие, разтреперена се приближи и, като падна пред Него, изяви Му пред целия народ, защо се бе допряла до Него, и как веднага се е излекувала. А Той и рече: дерзай, дъще, твоята вяра те спаси, иди си смирно! Докато още говореше, дойде някой от дома на началника на синагогата, и му рече: дъщеря ти умря, не прави труд на Учителя. Но Иисус, като чу това, отговори му и рече: не бой се, само вярвай, и спасена ще бъде. А когато стигна в дома, не позволи никому да влезе, освен на Петра, Иоана и Иакова, и на бащата и майката на момичето. Всички плачеха и ридаеха за нея. Но Той рече: не плачете, тя не е умряла, а спи. И смееха Му се, защото знаеха, че тя е умряла. А Той, като отпрати всички навън и я хвана за ръка, извика: момиче, стани! И възвърна се духът ѝ, тя веднага стана, и Той заповяда да ѝ дадат да яде. И се почудиха родителите ѝ. А Той им заповяда да не казват никому за станалото.

(Лук. 8:41-56)

ТЪЛКОВАНИЕ

Когато Иисус Христос вършел дивни чудеса и мнозина болни вървели след Него, за да просят изцеление, дошъл и един иудейски големец, който паднал в Христовите нозе и Го помолил да му помогне, защото имал една единствена дъщеря на дванадесет години, която щяла да умре. И когато Иисус отивал да види дъщеря му, една кръвоточива жена, която имала голяма вяра и се надявала, без да се съмнява, че ще получи изцеление, се приближила до Христа изотзад със страх и щом докоснала дрехите Му, кръвотечението веднага престанало и тя се избавила от нелечимата болест. Тя била пръснала имуществото си по лекари и не била получила никаква полза, а сега, щом докоснала с вяра дрехата Му, веднага получила изцеление. Защото който иска с вяра получава всичко, както и жената тайно получи изцеление заради голямата си вяра. Но Христос, за да покаже вярата и пред всички и за да увери Иаир, че може да изцери дъщеря му, рекъл: *Кой се допря до Мене?* А Петър рекъл: *„Не виждаш ли колко народ Те притиска, а питаш, кой се е допрял до Теб“*.

О, християни! И пророците изцелявали, но не с тяхна собствена сила, а с Божията благодат. А Христос, като Извор на всички блага от Своята сила давал изцеление, от всички телесни и душевни болести. Като чула този Христов въпрос и като разбрала, че не може да се скрие, жената се уплашила да не би да изпадне в голяма беда, за това с благоговение изповядала нуждата си пред всички. Тогава Христос и рекъл: *„Не бой се дъще! Само вярвай и ще бъдеш изцерена“*. След като Христос казал това, дошъл един човек от дома на Иаир и рекъл: *„Не прави труд на Христа да идва в дома ти, защото дъщеря ти умря“*. И преди още Иаир да отговори, Христос му рекъл: *„Не се бой, Иаире, само вярвай и дъщеря ти ще бъде изцерена. Виж тази кръвоточива жена, как оздравя. Ако и ти вярваш като нея, ще получиш каквото желаеш“*. И като отишъл в Иаировия дом, Христос помолил всички да излязат и оставил при Себе Си тримата Си апостоли и родителите на момичето, за да не се разчуе чудото и да не предизвика завист у юдеите. И като казал: *Не е умряла, а спи*, почнали да Му се смеят. За да ни остави пример да не вършим добро пред завистливите си врагове, за да не предизвикваме у тях завист, и пред хората за слава, Христос изгонил всички от къщата и оставил само тримата апостоли и родителите на момичето, и възвърнал душата на момичето, която, щом влязла в тялото, момичето се съживило и станало. Тогава Христос заповядал да ѝ дадат да яде и всички се убедили, че наистина е възкръснала. И Христос казал на родителите ѝ да не казват на никого за това чудо. Ето пример за смирение и добротворство. Ето как Христос дава изцеление, а награда и слава не иска. Дава от Себе Си и не приема нищо, защото няма нужда от хората, а хората, каквото имат, го имат от Бога. И каквото принасят в дар на Църквата, като свещи, елей, тамян, милостиня, просфори и други такива неща, Бог ги приема. Не че има нужда от тях, а ги

приема за наша полза. Защото Той е създал всичко и всичко е Негово. Но каквото принасяме, го приема за наша полза, стига само да е придобито честно. Ако ли пък принесем нещо, което е от неправда и грабеж, тогава от него няма никаква полза, а имаме вреда, защото с него разгневяваме Бога. Видяхте ли, как Христос извършил днешното чудо пред апостолите със смирение и без награда само за да видят, та и те да правят така и да не вземат награда, както им наредил и казал: „*Даром получихте, даром давайте* (Мат. 10:8), *само Бога славете, за болните се грижете и полагайте душата си за Моето стадо, за което пролях кръвта Си*“

ПОУЧЕНИЕ

ратя християни, виждате ли колко добрини вършел нашият Господ Иисус Христос, за да ни научи и ние да правим добро. Той незабавно изцерил кръвоточивата жена, съживил дъщерята на Иаир и проявил голяма милост към тях. За това и ние като истински Негови ученици трябва да пробудим милостта си към бедните сиромаси и да извършим някоя добрина за наше душевно спасение, докато не е дошъл смъртният час. Защото богатството и стоката ни, които са пред очите ни, всичко е като сън, а не е нещо истинско. И ще разберем, че всичко е като сън, когато настъпи смъртният час, защото, когато умрем, няма да вземем със себе си нищо от имуществото си. О, неразумни хора! Я помислете кой е притежавал имуществото и собствеността, които днес притежаваме ние, кой е седял и живял по тези места и в тези къщи, в които днес живеем ние. Нали и те са били хора, като нас, нали и те са събирали с труд имущество и собственост? Но защо са ги изоставили и защо не са ги взели със себе си? Защото идваме голи на този свят и пак голи ще си тръгнем от него. А големите къщи и градини, позлатените и скъпи килими, хубавите дрехи, сребърните съдове, парите и стоката ще ги оставим на този свят за други хора. Вижте какво, християни, щом като и преславните царе не вземат нищо от този свят, а си тръгват голи и без нищо, то знайте, че и ние ще си тръгнем голи и няма да вземем нищо. За това трябва да изоставим светските прелести, защото не сме получили никаква полза от това, след което сме тичали досега, както не са получили никаква полза и всички преди нас, които са тичали след същото. Но ако не е възможно да се откажем от голямото богатство, да се откажем поне от неправдата и да не търсим светските дела, които са суетни, а да търсим Божието царство и Неговата правда, а другите неща, колкото ни трябва, Бог Сам ще ги даде. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ПЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ГОРДЕЛИВИЯ ЗАКОННИК

*Тогава Иисус му каза:
иди и ти прави също така*
(Лук. 10:37)

Благослови, отче!

Гордостта и превъзнасянето нанасят голяма вреда на човека и са пречка за всякакво добро. Защото човек, който не знае и не разбира нищо, а се мисли за мъдър и разумен и се държи надут, скоро пада, бива посрамен и изгубва всичките си блага. Защото горделивият човек напразно се мъчи да покаже нещо или да направи някое добро, когато доброто бива погубено от гордостта, а мъдростта бива посрамена от лукавството, както при днешния фарисейски законник, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 53

Внова време един законник дойде при Иисус и, изкушавайки Го, рече: Учителю, какво да направя, за да наследя живот вечен? А Той му каза: в Закона що е писано? как четеш? Той отговори и рече: „Възлюби Господа, Бога твоего, от всичкото си сърце, и от всичката си душа, и с всичката си сила, и с всичкия си разум, и ближния си като себе си“. Иисус му каза: право отговори, тъй постъпвай, и ще бъдеш жив. Но той, като искаше да се оправдае, рече на Иисуса: а кой е моят ближен? Отговори Иисус и каза: един човек слизаше от Иерусалим в Иерихон, и налетя на разбойници, които го съблякоха, изпонараниха го и си заминаха, като го оставиха полумъртъв. Случайно един свещеник слизаше по този път, и, като го видя, отмина. Също и един левит, като стигна до същото място, приближи се, погледна и отмина. Един пък самарянин, който пътуваше, дойде до него, видя го и се смили, и като се приближи, превърза му раните, изливайки елей и вино, след това го качи на добичето си, откара го в странноприемницата и се погрижи за него. А на другия ден, като си заминаваше, извади два динария, даде на съдържателя и му рече: погрижи се за него, и, ако потрошиш нещо повече, навръщане аз ще ти заплатя. И тъй, кой от тези трима ти се вижда да е бил ближен на изпадналия в ръцете на разбойниците? Той отговори: оня, който му стори милост. Тогава Иисус му каза: иди и ти прави също така.
(Лук. 10:25-37)

ТЪЛКУВАНИЕ

Този законоучител мислел с лукавство да хване Христа, като противник на закона, но Христос усетил лукавството му и му дал отговор от закона. Той се мислел за прав, но не бил такъв. За това Христос го попитал

да каже с устата си, какво е писано в закона и да се засрами. Когато Христос го попитал: „*В Закона що е писано?*“, той Му казал двете главни заповеди: първо, да обичаме Бога, второ, да обичаме всеки човек. За това и Христос му рекъл: *Право отговори*. Защото тези две заповеди, да обичаме Бога от цялото си сърце и ближния си, като себе си, са силно свързани по-между си, тъй като, който обича Бога, обича и ближния си, а който обича ближния си, обича и Бога. На тези две заповеди се крепят целият закон и пророците и който изпълнява тези две заповеди, изпълнява целия закон и получава вечен живот, защото е проявил милост към ближния си. Тук нарича *ближен* онзи, който в момент на нужда помага на всеки християнин. А законникът, понеже бил горделив, рекъл: „*Кой е моят ближен?*“, тоест: „*Кой е праведен и добродетелен като мен?*“ А Христос, за да му докаже, че добродетелен е само онзи, който в момент на нужда оказва помощ на сиромасите, му разказал във вид на притча за един човек, който попаднал на разбойници и един свещеник и един левит го отминали, а един самарянин се смилил над него и го откарал в странноприемницата да го лекува. Христос казал всичко това за Себе Си. Защото човекът, който попаднал на разбойници, е Адам, който, като съгрешил, попаднал в ръцете на дявола, който го изпонаранил с различни грехове и го оставили полумъртъв по душа, защото тя е безсмъртна. След като наказал тялото му с различни болести, трудове и смърт, оставили само душата му безсмъртна и си заминали. След това минали един свещеник и един левит, но не му помогнали нищо, тоест минали Моисеевият закон и пророците преди Христа, поискали да помогнат на хората, на не успели, защото било невъзможно кръвта на жертвите да очисти човешките грехове, понеже Моисей и пророците не били дошли да спасят, а да проповядват Спасителя. И така, след това при него дойде Самарянинът, тоест Христос, Когато хората наричаха Самарянин ([вж. Иоан. 8:48](#)). Той дойде на земята и стана човек, за да изцери човешките грехове, превърза душевните ни рани (греховете) и ги поля с вино и елей, тоест с милост и правосъдие или с Кръщение и Причастие, натовари ни на добичето Си и ни закара в странноприемницата, тоест прие върху тялото Си нашите грехове и ни занесе в светата Църква, която приема езичника, грешника, митаря и всеки друг, остави ни в нея и даде два сребърника, тоест Стария и Новия Завет, на съдържателя на странноприемницата, тоест на апостолите и църковните служители, когато се възнесе на небето, и рече: „Ако изразходва нещо повече, *като дойда* при Второто пришествие, ще ви го заплатя“. Така апостолите проповядваха на хората Божието слово за тяхно спасение, а Христос за техния труд ще им даде Небесното царство и при Второто пришествие ще им каже: „*Добри и верни слуги, които се трудихте усърдно, влезте сега в Моето царство и се веселете безкрайно*“ ([ср. Мат. 25:21, 23](#)). Когато свършил притчата, Христос попитал законника: „*Кой от тримата е ближен на онзи, който бил попаднал в ръцете на разбойниците?*“ Законникът отговорил: *Оня, който му стори милост*. А Христос му казал: *Иди и ти прави също така*. С тези думи Христос ни учи

да бъдем милостиви и да помагаме на всеки при нужда. Когато видим някой сиромаш, гол, гладен, слаб, болен, да не го отминаваме, като свещеника и левита, а според силата си да му помагаме, като Самарянина, да се помолим на Бога за него, да го утешим, ако е наскърбен и да проявим милост към него.

ПОУЧЕНИЕ

ащото, който помага на хората, и Бог ще му помогне, и който появява милост, и Бог ще го помилва, защото е справедлив и въздава всекому според делата, както ще видим сега ясно от следния пример. В един манастир имало един много добър и праведен игумен, който се молел на Бога за всички монаси да бъдат и на онзи свят пак заедно с него, в Небесното царство. А Бог му казал, че другите монаси няма да бъдат на едно място с него, защото делата им не били, като неговите. А за да му покаже техните дела, та да ги види с очите си, когато настъпил храмовият празник на съседния манастир, Бог му казал да изпрати всички монаси напред, а той да остане най-отзад. И когато всички монаси отивали към другия манастир, намерили един човек, около 30 годишен, прострян насред пътя. И като го попитали защо лежи тук, той рекъл: „Отивах към манастира с един буен кон, който ме хвърли на тези скали и ми изпотроши всички кости и побягна. А аз понеже не мога да стана, за това лежа тук”. Тогава монасите му казали: „*Бог да ти е на помощ. Не можем да ти помогнем, защото всички вървим пеша и нямаме кон да те вземем*”, и го оставили. След това минал и игуменът и го видял, обзела го жал и рекъл: „*Не минаха ли оттук едни монаси и не ти ли помогнаха?*” А той отвърнал: „*Минаха, но ми казаха, че вървят пеш и не могат да ми помогнат*”. Тогава игуменът му рекъл: „*Не можеш ли да се понадигнеш малко, за да те взема на рамо?*” А той казал: „*Не мога дори да помръдна. Остави ме и си върви по пътя*”. Тогава игуменът му рекъл: „*В името на Бога не те оставям, докато не ти помогна колкото мога*”. Тогава пострадалият полека станал, стъпил на една скала, игуменът го взел на раменете си и го занесъл до манастира. Докато го носел, отначало му се видяло много тежко, а после му станало толкова леко, че най-накрая не усещал да носи нещо, и като се обърнал да види какво става с пострадалия, видял го да лети нагоре към небето. Той бил Христос и рекъл на игумена: „*Много се молиш всички монаси да бъдат заедно с теб в Небесното царство, но те няма да отидат там, докато не станат милостиви като теб. Защото Бог е справедлив Съдия и въздава всекому според делата му*“. Тогава игуменът се зарадвал, че бил носил Христа, и като отишъл в манастира, с плач разказал всичко на другите монаси, от което и те се покаjali и станали милостиви. Ето ни ясен пример да бъдем и ние милостиви към сиромасите и да им помагаме според силите си. Така че, ако жената е немилостива, то нека бъде милостив мъжът, или ако мъжът е немилостив,

то нека жената да бъде милостива, да раздаде милостиня на сиромаси, пък ако ще и скришом от мъжа си, защото и двамата имат полза, понеже колкото имат, то е общо на двамата, за това получават и полза за душата си, и имуществото им се увеличава. Ето един ясен пример и за това. Имало в Александрия един немилостив богаташ, който, като разбрал, че заради немилосърдието си започнал да осиромашава, заповядал на слугата си да раздава милостиня на сиромасите, всеки ден по две пари, защото бил много стиснат. А слугата му раздавал не по две, а по дванадесет пари на ден, и колкото повече давал слугата, толкова повече Бог увеличавал парите на господаря му, докато пак станал богат, какъвто бил по-рано, и започнал и той самият да раздава. Един ден рекъл на слугата си: *„Благодаря ти, че ме послуша, та раздава по две пари на ден, за което Бог ми върна цялото богатство“*, а слугата рекъл: *„Ако другите крадци получат спасение, и аз ще получа. Защото давах не по две пари на ден, както ми нареди, а по дванадесет, че понякога и по тридесет“*. Виждате ли колко приятна на Бога е милостинята, ако ще и да е скришом и без воля. За това всички трябва да помагаме на сиромасите според силата си, та да чуем сладкия Божий глас, който да ни удостои в Неговото царство. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА СРЕБРОЛЮБИЕТО

*Какъвто е страдащият от воднянка¹⁰
такъв е и сребролюбецът.
Благослови, отче!*

Няма толкова свиреп звяр по планините, колкото е свирепо сребролюбие, което изважда човека от човешкото и го кара да се нахвърли без милост върху другия, като изгладнял звяр, че и още по-лошо. Защото звярът е свиреп, докато е гладен, а щом се насити, си тръгва кротък към гората. А сребролюбецът никога не се насища. Ако ще да придобие целия свят, пак не се умирява и очите му винаги са гладни за още. Сребролюбецът не може да е милостив, нито при нужда да помогне на сиромасите. Той гледа да събира само за себе си. За това с немилосърдието си се отдалечава от Бога и погубва душата си, като днешния богаташ, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 67

Рече Господ тази притча: на един богат човек нивата се бе много обродила, и той размишляваше в себе си и казваше: какво да направя? няма де да събера плодовете си. И рече: това ще сторя: ще съборя житниците си и ще съградя поголеми, и ще събера там всичките си храни и богатата си, и ще кажа на душата си: душо, имаш много блага, приготвени за много години: почивай, яж, пий, весели се. Но Бог му рече: безумнико, нощес ще ти поискат душата, а това, що си приготвил, кому ще остане? Тъй бива с тогова, който събира имане за себе си, а не богатее в Бога. (Лук. 12:16-21)

ТЪЛКУВАНИЕ

На този свят Бог изпитва добрите и лошите хора с две неща с богатство и сиромашия. Защото както златото и рудата се разпознават и отделят в огъня, така и добрите и лошите хора се разпознават, чрез богатството и сиромашията. Когато някой богат човек не е благодарен, а се хвали, превъзнася се и не харесва другите хора, или пък някой сиромас се гневи, сърди се и хули Бога, с това те показват какви хора са. Какъвто е случаят и с днешния богаташ. Бог увеличил житото му, за да го направи милостив, да раздаде и на сиромасите, но той, понеже бил немилостив, не гледал да раздаде от него, а искал да направи хамбарите по-големи. Вижте колко ненаситно е човешкото сърце. От лакомия почнал да се кахъри, че хамбарите му са малки,

¹⁰ Воднянката е болест, при която се събира течност в тъканите и телесните кухини.

и казвал: *Какво да направя?* Както когато някой сиромаш се оплаква, че няма как да нахрани и облече семейството си и как да плати данъците си на царя. Така казвал и днешният богаташ: *Какво да направя? Няма де да събера житото си.* Сиромашът се оплаква от нужда и нямаване, ами ти, о, богаташо! Защо се оплакваш? Не си ли благодарен на това, което Бог ти е дал? Защо питаш себе си къде да събереш житото си? Питай пророците и апостолите. Те ще ти кажат, къде да събереш житото си. Пророк Давид казва безгласно: *Блажен е оня, който пригледва бедни сиромаси (Пс. 40:2)*, тоест: „Блазе на онзи, който раздава от имота си на сиромасите“. Пророк Исаия казва: „Гладни нахрани, голи облечи, странници приюти и за сиромаси се грижи“ (ср. Ис. 58:7). О, богаташо! Още ли питаш, къде да събереш житото си? Ето сиромасите, те са най-добрите хамбари, прибири житото си в техните ръце и ще го имаш винаги и щом го поискаш, е налице. Но вижте гордост и глупост? Нито хората харесва, нито мисли, че богатството му е дадено от Бога, а мислел, че го е придобил с ума си и труда си. За това казвал: „*моето жито*“, „*моите блага*“, „*Ще съборя хамбарите си, ще ги направя по-големи и ще прибера там житото си*“. О, ненаситни богаташо! Ако и догодина житото се увеличи, ще събориш ли пак хамбарите си, за да ги направиш по-големи? И знаеш ли какво те чака утре? Та нали, ако умреш, хамбарите ще останат празни! Но той не мислел за това, само гледал да прибере житото си и да го държи за гладни години, да го продава скъпо на сиромасите, за да стане още по-богат. Както и сега много хора държат житото за гладно време, за да забогатеят със сиромашка кръв. Но такива хора са прокълнати и от хората, и от Бога. Такъв е и днешният богаташ, който казвал на душата си: „*Душо! Яж, пий и се весели, защото имаш много блага за дълги години*“. Той мислел, че като се е увеличило житото, ще се удължат и дните му, за това казвал: „*Имам много блага за много години*“, но не мислел безумецът, откъде са тези блага, след като се е родил гол и пак гол ще отиде в земята. А благата били не негови, а Божии. Бог ги дава на богатите, за да помагат с тях на сиромасите. Но той мислел, че са негови, за това казвал: „*Имам много блага за много години*“. А изобщо не му идвало наум, че Бог скъсява дните и прекратява живота на онзи, който не раздава от имуществото си и живее охолно. Както му рекъл и Господ: *Безумнико, нощес ще ти изтръгнат душата.* Защото смъртта идва ненадейно, когато сме в нощта на тъмните грехове, неподготвени, чрез покаяние, и жестоките ангели изтръгват грешната ни душа, която е прикована към телесните удоволствия. И му рекъл: „*А това, що си приготвил, кому ще го оставиш?*“. Както и сега мнозина събират имущество, но не знаят кому ще го оставят. Често разбойници го открадват, често се случва, вместо да остане за деца и роднини, да остане за чужди хора. За това Господ рекъл: „*Кому ще оставиш приготвеното*“, а не: „*събраното*“. Защото още преди да го беше събрал, той умря, а плодовете останаха за другите. За това и ние трябва да се пазим от такава лакомия, защото само да ядем и да пием до насита, това е не човешка, а скотска работа. Човешкото дело е да благодарим за онова, което

Бог ни дава, да устремяваме ума си към Бога и всеки ден да се поучаваме от Неговия закон, от което в душата се ражда вечна радост, а от многото ядене и пиене разни болести спохождат човека. И който се отдаде така на ядене, пиене и телесни удоволствия, счита тялото си за Бог. Такива хора се срещат и сега. Те казват: *Да ядем и да пием, защото утре или вдругиден ще умрем* (1 Кор. 15:32). О, човече! Ти не живееш само за да ядеш и пиеш, а трябва да се храниш колкото да живееш. За това сиромашията е нещо добро, защото прави много хора да живеят добродетелно. Както виждаме, сиромашът не спи много, спазва постите. Моли се на Бога, пази се от злото. А богатият не се срамува от хората, от съд не се бои, от зло не се пази, защото се надява на богатството си. Не че богатството го кара да не се пази от злото, а злата му воля, тя е причината за всичко, тя ни кара да се лакомим само за нищожни (временни) неща, които скоро изчезват, или пък ние умираме, а те остават за другите. А ние си оставаме само с труда и лакомията, с които сме ги събирали и сме се надявали на тях. А който събира, за да раздаде и на сиромаси, той се надява само на Бога и Бог му помага и никога не го оставя в немотия, а който събира само за себе си и се надява на имуществото си, той или ще го изгуби лесно, или ще го остави на другите, като днешния богаташ.

ПОУЧЕНИЕ

а това трябва и ние като истински християни да не събираме само за себе си, да не грабим с неправда и да не отпъждаме сиромасите от нашите очи, а винаги да им помагаме, защото по-добре да имаме малко с правда, от колкото много с неправда. Вместо да прахосваме греховете си и да събираме добрини, ние прахосваме парите си за телесни неща, за това по-добре да ги раздадем на сиромаси, както Сам Бог ни заповяда. Защото всичко, което имаме, е от Бога. Той ни го дава, за да раздадем от него на сиромасите, за което ще получим голяма награда. Защото който даде на сиромаш нещо временно, ще получи от Бога нещо вечно. Но на нас всичко това ни се вижда лъжа. И вместо да молим сиромасите да приемат нашата милостиня, ние ги гоним и пъдим, когато те ни искат. А не мислим, че те ще се помъчат тук малко, като сиромаша Лазар, а ние ще се мъчим там безкрайно, като богаташа. Но ако тук се покаем и станем милостиви, то и Бог ще ни въведе там в Небесното царство, където са всички праведници. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И СЕДМА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ПРЕГЪРБЕНАТА ЖЕНА

*Завистта не знае
да предпочита полезното.
Благослови, отче!*

Както майката се грижи за децата си да ги храни, пази и лекува, така Бог се грижел за неверния и неблагодарен еврейски род. Хранел ги с Моисеевия закон и с много чудеса и ги пазел от враговете им и от всяко зло, но те, неблагодарни, се отметнаха от своя Благодетел, за това и Бог ги предаваше на робство и беди и ги мъчеше, като неблагодарни. Но пак помилва тези, които се покаяха, изцери болните и развърза вързаните от дявола, както сторил и с днешната жена, за която ще чуете от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 71

Ронова време Иисус поучаваше в една от синагогите в събота, и ето една жена с немощен дух от осемнайсет години, тя беше прегърбена и не можеше никак да се изправи. Като я видя Иисус, повика я и рече и: жено, освобождаваш се от недъга си! И сложи ръцете Си върху нея, и тя веднага се изправи и славеше Бога. При това началникът на синагогата, негодувайки, задето Иисус в събота изцери, заговори и рече на народа: шест дена има, през които трябва да се работи, в тях дохождайте и се лекувайте, а не в съботен ден. Господ му отговори и рече: лицемерещо, не отвързва ли всеки от вас вола си или осела си от яслите в събота, и не води ли да го пои? А тая дъщеря Авраамова, която сатаната е свързал, ето вече осемнайсет години, не биваше ли да се освободи от тия връзки в съботен ден? И когато Той говореше това, всички, които бяха против Него, изпитваха срам, а целият народ се радваше за всички славни дела, вършени от Него. А Той рече: на какво е подобно царството Божие, и на какво да го оприлича? (Лук 13:10-17)

ТЪЛКУВАНИЕ

Христос често ходел по еврейските синагоги да поучава и да потвърждава с чудеса учението Си. За да покаже пример на всички църковни учители да не се леният, а да проповядват Божието слово на християните и никога да не казват, че няма кой да ги слуша. Защото е достатъчно да отвърнат от греха само една душа и да я спасят, за да получат голяма награда за труда си. Ако хората не искат да слушат, той нека пак да проповядва, да не обръща внимание на човешкото непокорство, а да гледа да изпълни Божията заповед, защото от скрита мъдрост и от заровени пари няма никаква полза. А който изважда наяве своята и Божията мъдрост и проповядва Божието слово, той увеличава мъдростта

си, която е получил от Бога, и става, като вода от кладенец, защото колкото повече се взема от нея, толкова по-чиста става, а ако се застоява, се вмирисва. Или като някой железен инструмент, с който колкото повече работиш, толкова по-лъскав става, а ако не се използва, ръждясва и почернява. Така и църковният учител, колкото повече се труди да поучава, толкова по-силен и разумен става. Никой не запалва свещ, за да я сложи под крината, а я слага на светилник, за да свети на всички в къщи (ср. Мат. 5:15). Така и Христос остави Евангелието, като запалена свещ в Църквата, за да свети на всички християни, които идват в нея да го слушат, когато се проповядва. Защото Иисус Христос е учител и наставник на всички християни, Той се грижи за спасението на всички. За това остави светото Евангелие, за да ни го тълкуват проповедниците всяка неделя в храма, както евреите правели в древността. Те имали обичай всяка събота да се събират в своите синагоги и да се учат на Божия закон, както правят и досега. Защото не е възможно евреин да похване някоя работа в събота. А ние, православните, се наричаме православни и избрани, но не стоим дори и един час със страх Божий в храма, защото някои мислят в ума си зло, други разговарят, трети излизат преди отпуста, а други изобщо не идват, а ходят по кръчмите, по работа или по някой друг грях. О, глупави хора! Защо тогава се наричаме християни и се хвалим с Христовото име, щом нямаме християнски дела! Бог ни е оставил един свят ден, избран за Божието слово, а ние го безчестим и хулим с пиянство и други светски неща. За което изпадаме в различни беди и злини, като не спазваме Божиите заповеди. За това всички трябва да се пазим от злото и щом настъпи празник, да тичаме към храма, където да стоим до отпуста и да слушаме внимателно всяко поучение, за да не ни предава Бог на дявола да ни мъчи за греховете ни, като днешната прегърбена жена, която заради някакъв грях, който била извършила, била измъчвана от дявола осемнадесет години, така че не можела нито да се изправи, нито да погледне нагоре. Но щом сложил ръцете Си върху нея, Иисус Христос веднага я изцерил, за да разберат юдеите, че Той е Христос. А дяволът, като излязъл от жената, влязъл в началника на синагогата и го заслепил, та да се разгневи на Христа, защо е изцерил жената в събота? Вижте колко лошо нещо е завистта и как заслепява човека да не вижда истината. Защото който има завист, казва на сладкото горчиво, а на горчивото сладко на тъмното светло, а на светлото тъмно. Хули добрите дела, като грешни, а лошите хвали и превъзнася, както този началник на синагога укорил Христа, че изцерил жената в събота. Но Христос посрамил и него, и всички други, като им казал, че и те отвързват в събота добитъка си. А жената нарекъл *дъщеря Авраамова* заради вярата ѝ. Тогава всички хора от простолюдието, които нямали завист в сърцето си, се зарадвали на Христовото чудо, повярвали в Христа и Му се поклонили.

ПОУЧЕНИЕ

Нешното свето Евангелие поучава така и нас да бъдем чистосърдечни и благодарни, да отхвърлим от себе си завистта и другите грехове. Завистта и лицемерието са голямо зло. Те увреждат ума, сърцето, езика, нрава и самата душа на човека. Защото лицемерният помисъл прави сърцето лукаво, лукавото сърце скроява измама, а устата изговаря лъжа и така лицемерието е корен на телесно и душевно увреждане. За това трябва да бягаме от него към истината. А най-вече тези, които са със свещенически чин, трябва да са облечени с правда и истина, защото никога не им е позволено да изговарят лъжа. О, свещеници, Божии слуги, вие сте светлината и солта на света ([Мат. 5:14, 13](#)), вие сте огледало за хората, пазете се чисти и праведни, защото светът ви гледа. Когато солта се вмирише, с какво щеосоляваме смрадните неща ([ср. Мат. 5:13](#)), и когато светлината потъмнее, то каква ще стане тъмнината ([ср. Мат. 6:23](#)), тоест, когато свещениците почнат да лъжат и да живеят лошо, то какво ще правят обикновените хора? За това бягайте от лъжата и не замърсявайте светите си уста, с които винаги вземате свето Причастие, и не се залавяйте с търговия, с купуване и продаване, защото сте Божии слуги. Трябва да слугувате на Бога, да поучавате християните и винаги да мислите за тях, а не да гледате светските дела, с което разгневявате Бога. Така и вие, миряни, не осквернявайте брачната си дреха с блудство, а се пазете чисти, както сте се вrekli, пред Бога и пред хората, когато сте се венчавали, за да ви дари Бог добри чедра, които ще гледате, като фиданки около трапезите си, защото всички сме Божии синове и наследници на Небесното царство. Да се потрудим да не го изгубим със злините си, а да го придобием с правда, чистота и милостиня, чрез Божията помощ. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ОСМА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ГОЛЯМАТА ВЕЧЕРЯ

*Понеже мнозина са звани,
а малцина - избрани*
(Лук. 14:24)

Благослови, отче!

Един цар приготви голяма трапеза с разнообразни ястия и питиета и изпрати вестноосци до всички села и градове да поканят приятелите му, господарите и управителите, а най-накрая изпрати сина си да им каже да дойдат, защото всичко е готово, а те не дойдоха, а всеки си отиде по своя работа, тогава какво ще направи царят с тези поканени? Ще им се разсърди и ще ги погуби, а на трапезата си ще покани всички сиромаси и ще ги нахрани богато, като покорни и достойни, както ще видите сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 77

Рече Господ тази притча: един човек приготви голяма вечеря и покани мнозина, и в часа за вечеря изпрати слугата си да каже на поканените: дойдете, понеже всичко е вече готово. И почнаха всички, като сговорени да се извиняват. Първият му рече: купих си нива и ще трябва да отида да я видя, моля те, извини ме. Другият рече: купих си пет рала волове и отивам да ги опитам, моля те, извини ме. Третият рече: ожених се, и за това не мога да дойда. И като се върна, слугата обади това на господаря си. Тогава стопанинът на къщата се разсърди и рече на слугата си: излез по-скоро по стъгдите и улиците на града и доведи тук бедните, маломощните, хромите и слепите. И рече слугата: господарю, извършено е, както заповяда, и още място има. И рече господарят на слугата: излез по друмища и плетища, и, колкото намериш, накарай ги да влязат, за да се напълни къщата ми. Защото, казвам ви: никой от поканените няма да вкуси от вечерята ми. Понеже мнозина са звани, а малцина - избрани. (Лук.14:16-24)

ТЪЛКУВАНИЕ

Етова Бог ни показва, как от милост се грижи за нашето спасение и изпрати на земята Единородния Си Син Иисус Христос, за да се роди от Пресвета Дева Мария и да покани хората на спасение. Защото човекът, който приготвил вечерята, е Бог Отец, наречен човек заради човеколюбието Си. *Вечерята* е Небесното царство и последното време на Христовото възплъщение. *Голямата вечеря* е голямото тайнство на нашето спасение. Яденето и пиенето са Тялото и Кръвта Христови или радостта и веселбата там. А *изпратеният* слуга е Иисус Христос, Който бе изпратен от Бог Отец,

като слуга и прие човешко тяло и стана човек, като нас, освен в греха, *защото Той не стори грях, нито се намери лъжа в устата Му* (1 Петр. 2:22, Ис. 53:9). Той дойде вечерта, тоест в последното време на Божието благоволение, за да събере онези, които са били поканени чрез съвестта и закона. Тоест дойде да повика всички хора, за да ги доведе до покаяние и Богопознание. Първо повикал евреите, чрез закона и пророците, а най-накрая и Самият Христос отишъл при тях да ги покани и да каже: *Дойдете, понеже всичко е вече готово*. Тоест: „*Повярвайте ми. Защото Бог е приготвил всичко за вас: опрощаване на греховете, приемане на Светия Дух, осиновяване, чистота, правда, освещение, избавление от вечната мъка и Небесно царство. Покайте се* - казва, - *защото се приближи царството небесно, което е във вас*” (сп. Мат. 4:17), (вж. Лук. 17:21). А евреите не му повярвали, но един по един започнали да се отричат от Него. Най-напред се отрекли от Христа големците и книжниците заради светските удоволствия, които Христовото учение им забранявало. Защото онези, които се отказали от господарската вечеря заради ниви и волове, са онези, които обичат златото, богатството и светските неща, а изобщо не мислят за онзи свят. А онзи, който наскоро си бил взел жена, той е образ на всички, които обичат телесните наслаждения и блудството. И когато евреите книжници се отрекоха от Христа и не повярваха в Него, тогава и Той ги изостави и повика простите, глупави и укорявани езичници. И ги постави в Небесното царство заради голямото им смирение. Защото онези слепи и хроми, които били повикани от пътищата и от сламените колиби извън града, са онези, които бяха извън закона за лоши дела, това са елините, които не познаваха добре истинския Бог, а живееха в идолослужение, като слепи и хроми. И всички други неуки евреи и езичници, които бяха извън закона, защото освен евреите, другите не знаеха нито да четат, нито закона. Тях повика Христос и те повярваха в Него, разбраха, че Той е истинският Бог, за това изоставиха своето идолослужение и плътски мръсни грехове и обикнаха Христовото учение и Неговите свети заповеди. Ето това е евангелската вечеря, за която чухте.

ПОУЧЕНИЕ

Християни, Бог повика всички ни на тази вечеря, тоест на тази духовна трапеза, и казва: *Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и аз ще ви успокоя* (Мат. 11:28). Защото Бог е приготвил за всички ни онази прекрасна и богата трапеза, тоест Тялото и Кръвта Христови, с които се причастяваме и освещаваме. А ние заради светските телесни наслади и заради богатството се отдалечаваме от тази трапеза, за което ще ни изгонят от Небесното царство да седим гладни и жадни и да оплакваме без полза годините, които сме прекарвали тук в грехове и злини, като безумни. За това трябва да не обръщаме внимание на светските наслади, които отминават, като сън, а да се трудим за вечните, защото тези, които са тичали след

светските дела, няма да видят вечните блага. Ще ги видят само онези, които са постъпвали според Христовите заповеди и са били милостиви и братолюбиви. Щом като Сам Христос ни възлюби и предаде Себе Си на смърт за нас, то и ние трябва да бъдем милостиви, към сиромасите. Както Сам Христос ни е заповядал: „*Когато приготвиш трапеза, не кани богати, роднини и съседни, които също биха могли да те поканят, а кани сиромаси, слаби и хроми, които не могат да те поканят, и тогава ще получиш голяма награда от Бога*“ (ср. [Лук.14:12-14](#)). За това трябва да се грижим за сиромасите според силата си, за да бъдем удостоени с онази радостна и весела трапеза, тоест с голямото тайнство свето Причастие, което трябва да приемаме с голяма чистота и подготовка четири пъти годишно, защото който приема това тайнство с чистота и изповед, става едно с Христа, тоест той живее в Христа и Христос в него. А който не се причастява дори веднъж в годината, няма да види Небесното царство. Това тайнство го учреди Сам Христос преди разпятието Си и го предаде на апостолите, а след тях, на целия свещен чин, за да се прави за Негов спомен ([вж. Лук. 22:19](#)). За това трябва всички да се причастяваме и да приканваме другите към това, за да не останат гладни, лишени от тази духовна трапеза, която храни душата ни. Най-вече свещениците и църковните учители трябва да поучават християните, да се изповядват и причастяват, за да получат душевно спасение, защото смъртта с всеки изминал ден приближава. Да се потрудим да не ни завари и намери в ядене, пиене и други грехове, а да ни намери в правда, чистота и милост, та и ние да бъдем удостоени с онази богата и весела трапеза с помощта Христова. Нему слава във вечните векове, амин.

В ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ДЕСЕТЕ ПРОКАЖЕНИ

Неблагодарността раздразва
хората и погубва душата.
Благослови, отче!

Неблагодарността е голямо зло и душевредно беззаконие. Защото, когато човек е неблагодарен за доброто, не само хората го намразват и изоставят, но и Сам Бог го оставя лишен от даровете Му, както ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Лука, зачало 85

Редовно време, когато Иисус влизаше в едно село, срещнаха Го десет души прокажени, които се спряха отдалеч и с висок глас викаха: Иисусе Наставниче, помилуй ни! Когато ги видя, рече им: идете, покажете се на свещениците. И когато отиваха, очистиха се. А един от тях, като видя, че е изцерен, върна се, прославяйки Бога с висок глас, и падна ничком пред нозете Му, като Му благодареше: и той беше самарянин. Тогава Иисус продума и рече: нали десетимата се очистиха? А де са деветте? Как не се намериха и други да се върнат, за да въздадат Богу слава, освен този другородец? И Му рече: стани, иди си: твоята вяра те спаси. (Лук. 17:12-19)

ТЪЛУВАНИЕ

Когато Иисус Христос отивал от Галилея в Иерусалим, за да се разпне на кръста за човешкото спасение, на влизане в едно село, намиращо се между Галилея и Самария, Го срещнали десет прокажени. И като Го познали и разбрали, че Той е Спасителят, Който ще спаси хората от греха, викали отдалеч и казвали: „Иисусе Наставниче, помилуй ни. Не искаме нито злато, нито сребро, искаме само изцеление от тези струпеи, та да станем чисти и да общуваме с хората“. И Христос, като ги видял, се смилил над тях и им рекъл отдалеч: „Идете, покажете се на свещениците и ще оздравеете“. Защото евреите имали и следния закон, даден чрез Моисей: прокаженият да бъде изгонван извън града, като нечист и да не общува с другите хора. А когато се очисти, преди да е влязъл в общение с други хора, първо отивал да се покаже на свещениците, а свещениците свидетелствали за него пред народа, че е чист, и тогава започвал да общува с хората. И понеже законът не позволявал хората да се допират до прокажени, за това и Христос не се допрял до тях, за да не кажат евреите, че е законопрестъпник. А отдалеч им казал да отидат да се покажат на свещениците и да занесат двете кокошки, предвидени в закона. Защото в деня, в който се очиствал, прокаженият отивал при свещеника и щом

свещеникът го докоснел, ставал чист. Тогава свещеникът му заповядвал да донесе две живи кокошки и кедрово дърво, увито с червена нишка ([Лев. 14:4, 6, 49, 51, 52](#) и [Втор. 19:6](#)). И като заколвали едната кокошка в глинен съд над жива студена вода¹¹, свещеникът потопявал седем пъти кедровото дърво, червената нишка и исопа в кокошата кръв и поръсвал седем пъти прокажения. А живата кокошка пускал в полето на свобода. Тогава очистеният човек изпирал добре дрехите си, остригвал главата, веждите и брадата си и седем дни седял извън къщата си. А на седмия ден пак се остригвал и изкъпвал и вече бил чист. Ето такъв обичай имали евреите относно прокажените. А всичко това символизирило Иисус Христос. Защото прокажата символизирила нашия грях, живата кокошка символизирила безсмъртното Христово Божество, закланата кокошка показвала Христовото разпятие. Кръвта в глинения съд била предобраз на Христовата кръв, която изтече от пречистото Му направено от пръст ребро. Живата вода била предобраз на водата, която изтече от Христовото ребро, или на нашето кръщение. Негниещото кедрово дърво символизирило Христовия Кръст или Христовото нетленно тяло. Червената вълна била предобраз на Христовата червена багреница. А исопът означавал дара на Светия Дух. Тази древна проказа има голяма прилика с греха, защото както прокажата съсипва и погубва тялото, така и грехът смушава разума и погубва душата. И както евреите изгонвали прокажените извън града, докато не се очистят, така и грешният човек трябва да бъде извън Божията Църква и без светото Причастие, докато не се покае и очисти. Но както евреите се грижели за прокажените и ги хранили, така и грешниците трябва да бъдат обгрижвани и поучавани, за да не изпаднат в отчаяние, а да имат надежда за спасение. Защото грешният човек е по-лош и от неверник. Каквото ти предложи неверник, яж го, без да се съмняваш. А когато видиш християнин блудник, сребролюбец или идолопоклонник, или пияница, или крадец, пази се от него и не сядай на трапеза с него и не яж хляб с него. Защото той е по-мръсен от днешните прокажени, които Христос изцели, като в изпълнение на закона ги изпрати да се покажат на свещениците. Но деветима от тях, които били евреи, се оказали неблагодарни към Христа за изцелението си, защото не се върнали да изкажат благодарността си. Само един самарянин, който бил езичник, се върнал с благодарност и славел Христа с висок глас. За това Христос се разгневил и рекъл: „*Нали десетимата се очистиха? А де са деветте? Защо не се върнаха да изкажат своята благодарност?*“¹². Не че Христос искал похвала от тях, а казал това, за да покаже, че неблагодарността е по-лоша и от дивите скотове, защото едно животно, като го нахраниш веднъж, утре пак идва на същото място и проявява приятелство, умилква се и си спомня доброто, което си му сторил. А когато разумният човек забравя доброто, което е получил от

¹¹ Живата вода се приготвяла от пепелта на непорочна телица. ([Виж Лев. 14 гл. и Втор. 19 гл.](#))

някого, и проявява неблагодарност, той става най-нищожният на света. Един постник в гората извадил треска от лапата на лъв, който след това в знак на благодарност всеки ден му носел по една овча кожа. А онези неблагодарни прокажени не се върнали да дадат поне една сладка дума за доброто, което получили. Само един самарянин се върнал и благодарял, и Христос го похвалил, и му рекъл: „Твоята вяра те спаси. Иди си с мир“. И с това Христос показал, че самаряните са по верни от евреите, които получили от Христа толкова добрини, но се оказали неблагодарни, за това Христос ги укорил като неверни, защото не се върнали да въздадат Богу слава.

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, помислете, че всички сме ранени с различни грехове, като днешните прокажени. Защото кой от нас може да се похвали, че няма грях? Никой. Ето, завистта е силно смърдяща и неизцелима рана, която разяжда и разтопява човешкото сърце. Такива са и блудството и всички други грехове, които не могат да бъдат изцерени, докато не паднем коленопреклонно пред Бога, като днешните прокажени и не извикаме: „Господи, помилвай ни!“. Защото тези думи са кратки, но са от голяма полза, както бяха от полза за прокажените, които Христос не изцели, докато не изпрати да се покажат първо на свещениците. С това Христос ни показва, че е дал власт на свещениците да церят нашите душмани болестите, тоест греховете. За това трябва да коленичим с покаяние и да изповядаме греховете си пред духовника и да искаме от него изцерение. Защото покаянието, когато е от все сърце, е толкова силно, че щом човек реши да отиде да изповяда греховете си, той невидимо получава прошка от Бога още преди да е отишъл при духовника. Както се очистили и прокажените преди още да били отишли при свещениците. Но има мнозина неразумни хора, които казват: „Защо да казвам греховете си на духовника? Нима Бог не ги знае?“. О, човече, Бог ги знае, но ако не ги кажеш на духовника, няма да получиш прошка. Защото духовникът е Божий служител, който е свидетел и когато се изповядваш, ти не казваш греховете си на духовника, а на Самия Бог, Който гледа невидимо, към твоето покаяние и изповед. Ти ги казваш пред духовника, за да ти посочи лек за греховете ти. Защото както ранен човек, ако не покаже раната си на лекар да и сложи мехлем, не може да оздравее, така и грешният човек, ако не изповяда греховете си пред духовник, не получава опрощение. За това трябва да очистим греховете си с покаяние и изповед и щом се очистим, да не се връщаме пак, към тези грехове, а да благодарим на Бога, да спазваме светите Му заповеди и да водим добродетелен живот, та да получим Небесното царство с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

В ТРИДЕСЕТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА СРЕБРОЛЮБИВИЯ НАЧАЛНИК

*Кога се увеличава богатството,
не привързвайте сърце към него
(Пс. 61:11) - казва Давид.
Благослови, отче!*

Рлагочестиви християни, както от многото ядене в човека се поражда разпалване и затлъстяване, от затлъстяването, треска, а от треската, смърт, така и от многото богатство се ражда гордост, от гордостта алчност, а от алчността смърт на душата. Защото колкото повече се увеличава богатството на човека, толкова повече той започва да живее без страх от Бога и да върши всякакви злини. За това пророк Давид казва да не привързваме сърцето си към богатството и да не изразходваме богатството по лоши дела, а да го изразходваме само за бедните сиромаси, както е заповядал Христос. Но сребролюбецът не слуша нито Давид, нито Христа и колкото и много да има, гледа да натрупа още повече, ако има десет хиляди, гледа да ги направи сто хиляди, ако ли има сто хиляди, гледа да ги направи един милион. И така колкото повече ги увеличава, толкова по-алчен става и жадува, като последен сиромас. Но такова сребролюбие отделя човека от Бога, като днешния началник, за когото ще чуете от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 91

Ронова време някой си началник дойде при Иисус и Го попита: Учителю благий, какво да сторя, за да наследя живот вечен? А Иисус му рече: защо Ме наричаш благ? Никой не е благ, освен един Бог, знаеш заповедите: не прелюбодействай, не убивай, не кради, не лъжесвидетелствуй, почитай баща си и майка си. А той рече: всичко това съм опазил от младини. Като чу това, Иисус му каза: още едно ти не достига: всичко, що имаш, продай и раздай на сиромаси, и ще имаш съкровище на небето, па дойди и върви след Мене. А той, като чу това, натъжи се, защото беше твърде богат. Като видя, че той се натъжи, Иисус рече: колко мъчно ще влязат в царството Божие ония, които имат богатство! Защото по-лесно е камила¹² да мине през иглени уши, нежели богат да влезе в царството Божие. Които чуха това, рекоха: а кой може да се спаси? Но Той рече: невъзможното за човеците е възможно за Бога¹³. Петър пък каза: ето, ние оставихме всичко и Те последвахме. Той им рече: истина ви казвам: няма никой, който да е

¹² В текста, ползван от свети Софроний: корабно въже.

¹³ Според Напрестолното свето Евангелие зачалото свършва тук, но свети Софроний продължава с още три стиха.

оставил къща или родители, или братя, или сестри, или жена, или деца, заради царството Божие, и да не е получил много повече в сегашно време, пък и в идещия век живот вечен. (Лук. 18:18-27)

ТЪЛКУВАНИЕ

ози богат началник отишъл при Иисус да Го попита, възможно ли е да влезе в Небесното царство заедно с богатството си. Защото бил голям сребролюбец и не искал да се раздели с имуществото си. Но когато Иисус му казал, че трябва да раздаде цялото си имущество, за да придобие Небесното царство, се натъжил и съжалил, че Го е попитал. Той мислел Иисус за обикновен човек, за някакъв еврейски учител, за това Му казал: *Учителю благий*. А Иисус, за да изправи мисълта му, му рекъл: „Ти ме мислиш за обикновен човек, но знай, че никой от хората не е благ. Само Бог е благ“. Макар да има и добри хора, те са добри по Божията благодат, а не по природа и лесно могат да се отклонят от добро към зло. След това Иисус му казал: „Знаеш Божиите заповеди: не прелюбодействай, не убивай“. Защото тези два греха се раждат от желанието и гнева. От желанието се поражда блудство, а от гнева убийство. Тези две страсти са естествени в нас, често ги извършваме и те ни увреждат повече от всички други грехове. Но когато началникът казал, че е опазил всички тези заповеди още от младини, Иисус му посочил страннолюбието, което е върхът на всички добродетели, и казал: „Продай всичко, което имаш, и го раздай до стотинка, не на роднини или съседни, или на богати, а на бедните сиромаси. И като останеш без стотинка, ще останеш и без грижа. Тогава върви след Мен, бъди Мой ученик и живеи, като Мен, и ще имаш голямо имущество в Небесното царство“. Той искал да отиде в Небесното царство, но с богатството си, защото му било жал да го изостави. Но когато Иисус му казал да го раздаде, той се отделил от Него и си тръгнал тъжен. Тогава Иисус рекъл: „Богат човек, който е сребролюбец, мъчно влиза в Небесното царство“. Не казал: „не може“, а казал: „мъчно“, защото е по-лесно дебело въже да премине през иглени уши, отколкото сребролюбив богаташ да влезе в Небесното царство, докато не раздаде от имуществото си много милостиня на сиромасите, за да остане богатството му малко и да не може да угажда с него на тялото си и да върши други грехове. Но някой може да каже: „А защо има мнозина богати, които са получили спасение?“. Това добре, но я помислете как го получиха! Докато бяха сребролюбиви, не получиха спасение, но щом раздадоха милостиня от имуществото си на сиромасите, тогава получиха спасение. Като Авраам, богатия Иов и мнозина други. Но помислете колко раздадоха. Защо не получиха спасение сребролюбивият богаташ, пред чийто праг лежеше бедния Лазар, и другият, чиято нива бе родила богатата реколта и който искаше да направи хамбарите си по-големи? Но онзи, който държи имуществото си само за себе си, никога не може да получи спасение. Такова

може да получи само онзи, който раздава от имуществото си на бедните сиромаси. А който изразходва имуществото си за телесни удоволствия, за ястия, напитки, за слава и подаръци за някакво достойнство, няма да получи спасение. Ето, когато притежаваме богатство и не даваме за душата си, а го изразходваме само за тялото, то по-добре е да сме сиромаси, защото с немотията по-лесно ще получим спасение. Щом чули това от Христа, апостолите рекли: „Господи, щом богатият мъчно получава спасение, то кой от богатите може да се спаси!“. Тогава Христос рекъл: „Невъзможното за хората е възможно за Бога.“ Защото който се надява на Бога и постъпва според Неговите заповеди, дори и да е богат, лесно получава спасение. Дори да не раздаде цялото си имущество, а раздаде само половината или една четвърт, или по-малко от него, за да утеши бедните сиромаси, Бог пак се умилюва към него и го спасява, защото е проявил милост към сиромасите.

ПОУЧЕНИЕ

 лагочестиви християни, нека, като слушахме днес, как Христос ни поучава чрез Евангелието, да раздадем имуществото си на сиромасите, това да не ни се струва трудно, както се е сторило на богатия началник. Защото по света е имало мнозина, които не само са изразходили половината от имуществото си, но и са раздали всичко, което имали, заради Небесното царство, както намираме в Священото Писание. Но понастоящем това ни изглежда трудно, понеже сега сред нас вярата намалява, добродетелта е потъпкана, а любовта е угаснала, за това ни се вижда трудно. Но ако искаме да бъдем добри християни, трябва с радост да изпълняваме каквото ни повеляват Божиите заповеди, да бъдем милостиви, към сиромасите и да изоставим блудството, убийството, кражбата, грабежа, лъжата, гнева, лукавството, неправдата и всяко зло. Да почитаме баща си, майка си и свещениците, защото от баща си и майка си сме получили живот и възпитание, а от свещениците биваме просвещавани и упътвани към правия път, да не си събираме голямо имущество с неправда, за да ставаме богати и известни, а да събираме с правда, колкото да се издържа. И от него да пораздадем, за да съберем добрини, защото който няма добри дела, не ще види Небесното царство. Както казва и апостол Павел: „Братя! Не се лъжете, защото блудниците, грабителите, пияниците, сребролюбците и несправедливите няма да видят Небесното царство“ (ср. 1 Кор. 6:9, 10, Гал. 5:21, Еф. 5:5). За това трябва да бягаме далеч от тези грехове и от сребролюбието, което е второ идолослужение (вж. Кол. 3:5). И колкото имаме, да пораздадем от него. Защото който раздаде, ще получи от Бога стократно, както Христос обеща (вж. Мат. 19:29) и го направи с много хора. Блазе на онзи човек, който сам ходи да се грижи за сиромаси и не чака те да му искат. Както яркото слънце не чака да му се молим да изгрее, та тогава да изгрее, а само веднага огрява и развеселява цялото Божие творение.

Ето впрочем всички ясно виждаме колко блажен е този, който раздава на бедните сиромаси. Ако и ние искаме да получим Небесното царство, да не се скъпим, а според силата си да проявим милост към сиромасите, та и ние да получим милост от Бога. Нему слава във вечните векове, амин.

В ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ИЕРИХОНСКИЯ СЛЕПЕЦ

*Просвети очите ми,
за да не заспя със смъртен
(Пс. 12:4) - казва Давид
Благослови, отче!*

Нагочестиви християни, за човека няма нищо по-ценно от очите и по-тежко от слепотата. Защото слепият живее в голяма мъка, не можейки да вижда красотата на света и всеки час за него е смърт. Дори да е богат, известен и от благороднически род, не е доволен от нищо и дава всичко, само и само да прогледне. Но нека, който е сляп душевно или телесно, да не скърби, защото Иисус Христос може да ни изцери с една дума, стига да Му се молим с вяра, като днешния слепец, за когото ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 93

Нонова време, когато Иисус се приближаваше до Иерихон, един слепец седеше край пътя и просеше, и като чу да минава край него народ, попита: какво е това? Обадиха му, че Иисус Назорей минава. Тогава той завика и каза: Иисусе, Сине Давидов, помилуй ме! Тия, които вървяха напред, смъмриха го, за да мълчи, но той още по-високо викаше: Сине Давидов, помилуй ме! Иисус се спря и заповяда да Му го доведат. И когато оня се приближи до Него, попита го: какво искаш да ти сторя? Той рече: Господи, да прогледам. Иисус му рече: прогледай! Твоята вяра те спаси. И той веднага прогледа и тръгна след Него, славейки Бога. И целият народ, като видя това, въздаде Богу хвала. (Лук. 18:35-43)

ТЪЛКУВАНИЕ

Когато обикалял по еврейските земи и градове, за да изцери всички човешки рани и болести, да проповядва покаяние и да удостоверява учението Си с чудеса, Иисус Христос се приближил и до известния град Иерихон, който бил халдейски главен град, който някога Иисус Навин превзел с Божията помощ (вж. Ис. Нав. 6 гл.). Когато Иисус се приближавал до този град, с Него имало много хора, които вървели след Него, за да слушат учението Му и да гледат чудесата Му. А малко преди да се влезе в Иерихон, имало един слепец, който просел милостиня. Като чул голяма глъчка от хора, той попитал един човек: *Какво е това?* А той му рекъл: „*Иисус Назорей минава по пътя*“. Като чул това, слепият се зарадвал, защото бил чувал от много хора за Христовите чудеса и се надявал Господ да го изцери, както бил изцерил и други слепи. И започнал да вика: *Сине Давидов, помилуй ме*

Нарекъл Го *Син Давидов* понеже, като живеел сред евреи, научил, че пророците са предсказали, че Христос ще се роди Девица, която ще бъде от Давидовото коляно. И понеже вярвал, че Той е Син Божий, не казал: „Помоли се на Бога да оздравея“, а рекъл: *Сине Давидов, помилуй ме*. И колкото повече го мървели, за да мълчи, той толкова повече викал. За това и получил изцеление. Защото, когато Христос го попитал какво иска, той рекъл: *Да прогледам*. И веднага прогледнал. Не че Христос не знаел какво иска слепият, но го попитал, за да чуят евреите и да не кажат, че слепият иска едно, а Той му дал друго. Попитал го, той сам да каже и за да проличи вярата му. Защото, щом рекъл: „*Господи „искам“ да прогледам*“, Христос веднага му отворил очите заради горещата му вяра, както и му рекъл: „*Твоята вяра те изцери*“. А той славел Бога и тръгнал след Христа, понеже бил разумен и благодарен. Тогава и всички хора, които били там, прославили Бога. Ето така и ние трябва да бъдем благодарни и търпеливи като слепия. И когато не получаваме онова, което просим, да не отпадаме духом и да не преставаме, а да продължаваме да се молим. А когато получим това, което просим, да бъдем благодарни на Бога. Така трябва да сме усърдни в молитвата и ако някой ни забранява, да не го слушаме, а да се молим на Бога, докато Го умилюстивим да приеме молбите ни и да изцери греховете ни. Както самовластно изцери очите на днешния слепец, защото не ги изцери с молитва, както правеха апостолите и светиите, а щом каза самовластно: „*Прогледай!*“, той веднага прогледнал. Както каза на морската буря да спре и тя веднага спря (вж. Мат. 8:26, Марк. 4:39, Лук. 8:24), и на демона да излезе от човека и той веднага излезе (вж. Мат. 17:18, Марк. 9:25, 26, Лук. 9:42). Така и сега, като каза: „*Прогледай!*“, той веднага прогледна. За което много хора повярвали и славели Христа, като видели това чудо. Те видели и повярвали, а ние сега, като слушаме за тези чудеса, сме блажени, ако вярваме в тях, както е казал Христос: *Блажени, които не са видели, и са повярвали* (Иоан. 20:29).

ПОУЧЕНИЕ

лагочестиви християни, както слепият прослави Христа с очите си, така и ние трябва да Го прославим с телата си. За това трябва да не оскверняваме тялото си с блудство, а да го пазим чисто. Да не мислим мръсотии с ума си, а да слушаме и да мислим за Божиите заповеди, да вярваме право, да спазваме закона и да прославяме Бога, като син баща си, и като слуга господаря си. Винаги да изследваме ума и сърцето си, защото от тях идват, и смъртта, и животът. За това трябва да се очистим от срамните и неприлични неща, да се облечем с добродетели и да ходим чисто и праведно, а не като слепи. Защото има много хора с очи, които не виждат къде ходят и какво правят. Който не спазва Божиите заповеди и върши лоши дела е посляп и от слепия, защото който върши блудство, убийство, кражба, пиянство е сляп с душевните си очи и с очите на разума си и не вижда нищо. Но ако

искаме да се изцерим от душевната си слепота, трябва да паднем коленопреклонно пред Бога с вяра, като днешния слепец и да кажем: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилвай ни и просвети душевните ни очи, та да не погинем с нашите беззакония и греховен мрак. Дай ни покаяние и изповед, та да се умием от греховете и да станем наследници на Твоето царство, където ще царуваме с Теб безкрайно“. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В ТРИДЕСЕТ И ВТОРА НЕДЕЛЯ СЛЕД ПЕТДЕСЕТНИЦА, ЗА ЗАКХЕЙ

*Голяма радост има на небето
за един каещ се грешник*

(ср. Лук. 15:7)

Благослови, отче!

Рлагочестиви християни, както мечките и лъвовете са най-свирепи сред зверовете, така и митарите и неправедните грабители са най-лукавите грешници сред хората, защото митото е неправедно богатство, което прилича на развалена мая, която вмирисва и доброто. Защото, ако смесим дори малко неправедно богатство с нашето, цялото става неправедно и често заради неправедното изгубваме и праведното. Ако ли пък не го изгубим тук, то Бог ще ни осъди на вечно мъчение там, ако не върнем четворно неправедното, като Закхей, за когото ще чуете от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 94

Ронова време Исус влезе в Иерихон и минаваше през него. И ето, някой си, на име Закхей, който беше началник на митарите и богат човек, искаше да види Исуса, кой е Той, ала не можеше от народа, защото беше малък на ръст, и като се затече напред, покачи се на една смоковница, за да Го види, защото щеше да мине оттам. Исус, като дойде на това място, погледна нагоре, видя го и му каза: Закхее, слез по-скоро, защото днес трябва да бъда у дома ти. И той бързо слезе и Го прие с радост. И всички, като видяха това, зароптаха и казваха: отби се при грешен човек. А Закхей застана и рече Господу: ето, половината от имота си, Господи, давам на сиромаси и, ако от някого нещо съм взел несправедливо, ще отплатя четворно. Тогава Исус рече за него: днес стана спасение на този дом, защото и този е син на Авраама, понеже Син Човеческий дойде да подири и да спаси погиналото. (Лук. 19:1-10)

ТЪЛКУВАНИЕ

След като отворил очите на слепия, Исус Христос влязъл в Иерихон. С Него вървели много хора, сред които бил и Закхей. Тъй като бил чувал за Христовите чудеса, той желаел да Го види, но не можел от народа, защото бил нисък на ръст. За това се покачил на едно дърво, за да Го види, като мине оттам. Закхей бил ненаситен сребролюбец и макар да бил много богат, искал да стане още по-богат, за това станал началник на митарите и най-майсторски отнемал насила чуждата собственост. Но Исус Христос, като познал, че той ще се покае от цялото си сърце, скоро го накарал да отхвърли неправдата, като непотребна дреха и да стане

милостив и човеколюбив, без богатството да му пречи. Защото, като видял Закхей на дървото, Иисус разбрал, че той има гореща вяра и е готов за покаяние. За това му рекъл: *Слез по-скоро, защото днес трябва да бъда у дома ти.* И Закхей слязъл и Го приел с радост. Той желал само да види Иисус, а бил удостоен и да Го приеме у дома си. Но другите хора, като видели това, почнали да роптаят и да злословят Иисус, че бил влязъл при грешник. Защото хората считали, че митарите, които взимат неправедно, са най-големите грешници. Но Иисус Христос, за да придобие грешния Закхей, не обръщал внимание на техните хули. С това учи и нас да търпим малките беди и хули, за да придобием някое голямо благо. Както Закхей, който, за да придобие спасение, казал: *„Господи, ето сега ще раздам половината от имота си на сиромаси и колкото съм взел несправедливо, ще го върна в четворен размер“.* Вижте чисто сърце и правилно покаяние. Още не бил чул от Христа никакво учение и веднага станал праведник, милостив и раздал половината от имота си на сиромасите, а другата половина запазил, за да върне с нея в четворен размер това, което бил отнел несправедливо. Защото Старият Завет заповядвал: *„Който открадне овца или нещо друго, да даде четири за едното“* (ср. Изх. 22:1), така и Закхей сам се осъдил и заплатил в четворен размер несправедливо отнетото. Чуйте, неправедни грабителю, и ако искате спасение, направете и вие, като Закхей, върнете чуждите неща, ако не в четворен размер, то поне колкото сте взели. Защото ако върнете чуждото, ще получите спасение, както Закхей получи спасение. Щом той казал, че ще върне отнетото несправедливо, Иисус веднага рекъл: *„Днес стана спасение на този дом, защото и Закхей трябва да получи спасение, понеже е син на Авраама“.* Който има вяра като Авраам, се нарича син на Авраам. Защото както Авраам напусна родината си, така и Закхей изостави сребролюбието и митарството, както Авраам имал безплодна жена, така и Закхей имал безплодна душа, и както Авраамовата жена родила плод Исаак, така и Закхеевата душа получила спасение и родила добродетел и милост. Тук ако някой каже: *„Ами щом като Закхей е бил толкова богат, защо не му направили място да отиде близо до Христа, ами се покачил на дървото?“*, отговарям, че или тези, които са били близо до Закхей, не са го познавали, или пък неговите грехове са му забранявали да отиде близо и за това той се покачил, за да Го види отдалеч.

ПОУЧЕНИЕ

ратя християни, искате ли да видите Иисус Христос? Покачете се на височината на добродетелта, като Закхей на дървото и ще Го видите. Тоест да отхвърлим всяка неправда, за да не бъдем осъдени на вечно мълчание. Защото щом ще бъде осъден този, който не раздава от справедливо придобитото си имущество, то колко повече ще бъде осъден онзи, който несправедливо граби чуждото? Сам Бог казва: *„Който не нахрани гладни, не*

облече голи, не прибере страници, не посети болни и затворници, ще гори вечно с дяволите“ (вж. [Мат. 25:41-46](#)). Ами колко повече ще гори без милост заедно с дяволите онзи, който граби хляба от гладните, съблича голите сиромаси, гони странниците, наскърбява болните и затваря хората? Бог е праведен и обича правдата, за това не приема милостинята ни с приношението ни в църква, ако са от неправда. Както казва Писанието: *„Мръсни са пред Бога жертвите на нечестивите и грешните“*¹⁴ ([ср. Притч. 15:8](#)). Трябва да почитаме Бога от праведните си трудове, а не от грабеж, защото който даде милостиня или дар на Бога от неправда, той досажда на Бога. От неправда милостиня не става, нито от клетва - благословение, или пък от сълзи - благодеяние. Който неправедно взема чуждо и дава милостиня, той върши не милост, а неправда. Защото който дава дарение от неправда, той краде от светата литургия. Сам Бог казва: *„Кое то е най-мръсно, на Мен го принасяте, и обличате и покривате Църквата Ми със сиромашки сълзи“*. За това, когато решим да дадем милостиня или дар Богу, или да направим нещо в църквата, да помислим дали е от нашия праведен труд или е от сиромашки сълзи и от заплатата на слугите, и ако видим, че доброто ни е от неправда, то не е приятно на Бога. Защото Сам Бог казва: *„Ако принесеш в църква дар или нещо друго, като дойдеи до църковната врата, помисли, ако имаш с някого разпра и сте скарани, остави дара си пред вратата на църквата и иди първо се помири с този, с когото имаш разпра, омраза или друго зло, и тогава се върни и принеси дара си на Бога и той ще бъде приятен на Бога“* ([ср. Мат. 5:23, 24](#)). Ето, който прави така и се грижи за сиромасите от праведните си трудове, е на височината на добродетелите и гледа Христа, като Закхей от дървото и става спасение на неговия дом. А който взема неправедно от сиромасите, в неговия дом става не спасение, а проклетие, защото, ако богатият, който граби неправедно, е силен, то сиромашките сълзи и въздишки, които викат към Бога и се чуват до небето, са по-силни. И този сиромашки плач е погубил мнозина езичници и немилостиви хора. Бог много се грижи за сиромасите и когато търпят с благодарност, им прощава греховете, а враговете им, които вършат насилие и неправда, ще бъдат осъдени от Бога на вечно мъчение. За това ако искаме да получим милост от Бога, трябва и ние да проявим милост към сиромасите, и колкото сме взели неправедно, да го раздадем на сиромасите, като Закхей и след това да дадем и от нашите праведни трудове, за което Бог ще ни въздаде на Страшния съд и ще ни дари Небесното царство с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

¹⁴ На нечестиви и грешни жертвата е гнусота пред Господа ([Притч. 15:8](#), [срв. Притч. 21:27](#), [Сир. 34:19](#)).

В НЕДЕЛЯ ПРЕДИ ВЪЗДВИЖЕНИЕ НА ЧЕСТНИЯ И ЖИВОТВОРЯЩ КРЪСТ ГОСПОДЕН

Изследвайте Писанията
и ще намерите живот вечен

(ср. Йоан. 5:39)

Благослови, отче!

Рлагочестиви християни, нашата православна вяра ясно е доказана от Писанието на закона и пророците и е удостоверена от Божиите преславни чудеса, от апостолите, от църковните учители, от мъките на светите мъченици и от кръстното Христово разпятие, което Моисей, предизобрази с издигнатата змия, както ще чуете сега от днешното Евангелие.

Евангелие от Иоан, зачало 9

Рече Господ: никой не е възлязъл на небето, освен слезлия от небето Син Човеческий, Който пребъдва на небето. И както Моисей издигна змията в пустинята, тъй трябва да се издигне Син Човеческий, та всякой, който вярва в Него, да не погине, но да има живот вечен. Защото Бог толкоз обикна света, че отдаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен. Защото Бог не проводи Сина Си на света, за да съди света, а за да бъде светът спасен чрез Него. (Йоан. 3:13-17)

ТЪЛКУВАНИЕ

Когато Иисус Христос казал на Никодим колко необходимо е кръщението за човешкото спасение, Никодим не успял да Го разбере. За това Иисус рекъл: „Не можете да разберете земното кръщение, а ако ви кажа за небесното Ми раждане и Промисъл, как ще го разберете при положение, че никой не е ходил на небето, освен Онзи, Който слезе от небето, Синът Човечески, Който и сега е на небето?“ (ср. Йоан. 3:12, 13). Никодим не вярвал, че Иисус Христос е Бог, а Го мислел за някой пророк. За това Иисус му рекъл: „Разбери, Никодиме, че Аз съм Бог и човек, дошъл съм от небето и съм на всяко място. Не съм пророк, о, Никодиме, за какъвто ме мислиш. Защото нито един пророк не е ходил на небето, а всички са умрели и са изгнани в земята, като всички хора. Само Синът Човечески слезе от небето, за да спаси хората от дяволското робство“. Той се нарекъл Син Човеческий, защото приел човешко тяло, а Син Божий се нарича, защото Бог Отец Го родил със слово (мислено) преди всички векове и времена. Но както първото Му раждане от Бог Отец не може да се постигне с човешки ум, така и второто Му раждане от Света Дева Мария е непостижимо. Защото

Той непостижимо слезе от небето с божествената природа, която се облече с човешка природа от Дева Мария, и се яви на земята, като човек с две естества: Божествено и човешко. С човешкото страда, разпна се, умря и бе погребан, а с Божественото слезе в ада, потъпка смъртта и възкръсна от гроба. С Божественото дойде невидимо от небето, а с човешкото отиде видимо повисоко от всички небеса и седна отдясно на Бог Отец, където си беше и от където ще дойде пак с голяма слава, за да съди целия свят.

Той предсказа кръстната Си смърт с Моисеевата издигната змия в пустинята, която бе предобраз на Иисус Христос. Когато евреите излезли от Египет и били в Едомската пустиня, милостивият Бог им давал манна от небето и те яли до насита. Но след като се наситили, започвали да хулят Бога и Моисей и казвали: „*Докога ще ядем манна? Защо Бог не прати хляб, месо и други ястия?*“. Тогава Бог се разгневил на неблагодарността им и им пратил много змии, които ги хапели и те веднага умирали. Като видели тази напасть, евреите отишли при Моисей и му казали: „*Съгрешихме, че говорихме тежки думи против Бога и против теб, но помоли се на Бога да ни избави от това зло*“. Тогава Моисей се помолил и Бог му казал да отлее една медна змия и да я окачи на висока дървена върлина на сред стана. И който бъде ухапан от змия, да отива бързо до дървото, на което виси змията, и като я погледне, няма да умре. А който ухапан не може поради болест да отиде близо до дървото, нека погледне отдалеч и ще оздравее (вж. Числ. 21:4-9). Дървото, на което висяла змията, било предобраз на честния Кръст Христов, а змията на Христовото тяло. Защото както медната змия нямала отрова, но изцелявала ухапаните от отровата, така и Христовото безгрешно тяло изцери греховете на онези, които повярваха в Него. Както евреите се избавяли от смърт, като гледали медната змия с телесни очи, така и ние се избавяме от вечна мъка, като гледаме разпнатия Христос с душевните си очи, както там змия ухапвала и пак змия изцелявала, така и тук човекът Адам донесъл на света смъртта, а Богочовекът Иисус Христос донесе вечен живот. За това Христос правилно оприличил Своего разпъване на Моисеевата змия и рекъл: „*Както Моисей издигна змията на дървото, за да я гледат евреите и да се избавят от смъртта, така и Христос се възнеса на кръста, за да Го гледаме с вяра и да имаме живот вечен*“. Той се издигна на кръста, там освети въздуха и се прослави, като на висок престол. Евреите Го приковаха, към кръста, за да Му нанесат безчестие, а Той победи дявола и потъпка смъртта, която преди Христа притежаваше всички хора, защото бяха грешни. А над Христа, Който бе безгрешен, тя нямаше власт и за това бе посрамена и победена от Него. Както, ако някой разбойник, който е убил много хора, несправедливо убие някой царски син, тогава онази царска кръв му отплаща за всички убити, или както, ако се случи някой, който вкарва в затвора длъжниците си, да затвори някого, който няма да му връща нищо, тогава бива посрамен и осъден от праведния, така ще бъде посрамен и осъден дяволът, който несправедливо накара евреите безчестно да убият Христа на кръста, с който Той обезсили

Адамовото проклятие, отвори райските двери и ни подари всички душевни веселия.

ПОУЧЕНИЕ

Християни, макар еретиците и друговерците да хулят Христа и честния кръст, ние, православните, вярваме и в кръста, и в Самия Христос, Който е Божия сила и мъдрост и дойде от небето да спаси хората. За това трябва да постъпваме според Неговите заповеди, да имаме Неговото търпение, да умъртвим телесните си страсти и да мислим, че Сам Христос живее в нас. Винаги да се хвалим с кръста и да нямаме нищо по-скъпо и ценно от Христа, да не почитаме нито златото, нито славата, нито самия си живот, колкото Христа. Заради любовта си към Него да търпим с благодарност всяко зло. Защото колкото повече търпим тук, толкова повече блага ще получим там. И когато ни се случи някоя беда, да не скърбим, а да се радваме, защото след всяка скръб идва радост. О вие, бедни сиромаси, радвайте се повече от богатите и се пазете да не похулите Бога или хората, за да не отпаднете от благата, които ще получите от Бога при Второто пришествие. О, сиромаси! Не плачете, не скърбете, само имайте надежда в Бога и знайте, че Той никога няма да ви остави гладни или жадни, ако вие не Го изоставите. Не се грижете от днес за утре, защото след, като днес е имал грижа за нас, Бог ще се погрижи за нас и утре. Да се безпокоят само неверниците, защото те живеят на този свят по волята си, ядат и пият, колкото искат и се веселят, а там вечно ще плачат и ще се мъчат, защото не са мислили за там, а са гледали тук да се наслаждават. А вие, сиромаси, които сте Христови братя, не скърбете, ако нямате много, а се радвайте, защото ви чака голяма награда за търпението ви. Блажени сте и вие, които давате тежък данък за вяра, мир и свобода. Блажени са трудовете ви, стига само да не се предавате и затваряте един друг, защото хулата и затварянето са най-тежките грехове. Не отвръщайте със зло за зло и ако по между ви възникне кавга, не ходете да се съдите в конака, а по-възрастните да уреждат споровете между вас. Имайте търпение във всичко, което ви се случи от видимите и невидимите врагове. Когато ни се случи глад, голота или друга беда, да не се огорчаваме и да не изговаряме лоша дума, а да търпим, както Христос търпя и се прослави с търпението си, така и ние, ако търпим, ще се прославим и ще царуваме с Него сега и винаги и във вечните векове, амин

В НЕДЕЛЯ СЛЕД ВЪЗДВИЖЕНИЕ НА ЧЕСТНИЯ И ЖИВОТВОРЯЩ КРЪСТ ГОСПОДЕН

www.bible.com

*Каква полза за човека,
ако придобие цял свят,
а повреди на душата си?*
(Марк. 8:36)

Благослови, отче!

Както земният цар, когато предстои битка, въоръжава войската си и приканва бойците да се бият до смърт, за което им обещава чест и голяма слава, така и Христос е дал на всички християни Своя кръст и търпение, като непобедимо оръжие и приканва всички ни да търпим на този свят всички беди, за което ни обещава Небесното царство, чест и безкрайно веселие, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Марко, зачало 37

Рече Господ на учениците Си: Който иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва. Защото, който иска да спаси душата си, ще я погуби, а който погуби душата си заради Мене и Евангелието, той ще я спаси. Защото каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си? Или какъв откуп ще даде човек за душата си? Защото, който се срами от Мене и от думите Ми в тоя прелюбодееен и грешен род, и Син Човечески ще се срами от него, кога дойде в славата на Отца Си със светите Ангели. И рече им: истина ви казвам: тук стоят някои, които няма да вкусят смърт, докле не видят царството Божие, дошло в сила.
(Марк. 8:34-9:1)

ТЪЛКУВАНИЕ

След като създал всички животни на света, най-накрая Бог сътворил и човека по Свой образ и подобие. Но понеже го сътворил със собствена воля и власт, не насилва никого, към спасение. Приканва всички ни към спасение, но по наша воля, а не насила. Защото казва: „Който иска да се спаси, да върви след Мен, да не отива сам във вечна мъка заради светските наслади“. Защото който е блудник, завистлив, грабител, пияница, той върви не след Христа, а след волята си и за това ще влезе не в Небесното царство, а във вечната мъка. Защото кой каквото прави, това и ще намери. А който обича Бога и душата си, трябва да се отрече от своята воля, от завист, омраза, гордост, пиянство, блудство, обиди, грабеж и други подобни. И това означава отричане от себе си. Защото тялото иска да яде и да пие, да спи, да граби и да върши разни други грехове. И който не се отрече от тези дела, не може да върви след Христа. След Христа върви само

онзи, който е взел на себе си Христовото търпение и Неговия кръст. Защото от Кръста разбрахме високата Божия мъдрост. С него Христос победи светската мъдрост и потъпка смъртта, като се разпна на него. Както казва апостол Павел: *Христос е сила Божия за спасение на всеки вярващ в Него* (ср. Рим. 1:16). И казва още: *„Не се хваля с нищо друго, освен с Христовия кръст, чрез който човешкият род се избави от дявола* (ср. Гал. 6:14), *и проповядвам Христа, Който за евреите е съблазън, за елините е безумство, а за християните е Божия сила и премъдрост“* (ср. 1 Кор. 1:23, 24). Защото Кръстът, който изглежда на другояверците, като нещо глупаво, превъзхожда цялата световна мъдрост и сила. Това го направи честния Кръст, чрез който получихме спасение. За това и Христос избра неукни, слаби и бедни хора за апостоли, за да посрамят мъдрите на света и да покажат Божията мъдрост и сила (ср. 1 Кор. 2:26-30). Ето това е висока и широка мъдрост и дълбоко знание. Който признава тази сила, трябва да живее чисто. Както казва апостол Павел: *„Братя, пазете се от блудство, нечистота, страсти, похоти и сребролюбие, което е второ идолослужение. Защото заради тези неща Божият гняв иде върху нас“* (ср. Кол. 3:5, 6). А колкото повече пренебрегваме телесните желания, толкова повече укрепва душата, която винаги се бори с тялото и тялото с нея. И както един слуга не може да угоди на двама господари (вж. Мат. 6:24), така и човек не може да угоди и на тялото, и на душата, тъй като се противопоставят помежду си. За това, ако искаме да угодим на Бога и на душата си, да оставим телесните желания и да вземем кръста си, тоест да живеем чисто, да търпим всяко зло и да мрем за доброто и правдата, както Христос умря за нас и както апостолите и мъчениците умряха за Христа. Както апостол Павел казва за себе си: *„Аз нося на тялото си Христовите скърби, търпение и други беди, които претърнях от евреите и елините за изповядването на Христа“* (ср. Гал. 6:17). Към каквото търпение приканва и нас и казва: *„Братя! Бъдете ми подражатели, както съм аз на Христа“* (1 Кор. 4:16). За това трябва да го слушаме и да вървим след Христа, като овце след добрия пастир (Иоан. 10:11), както казва и Сам Христос: *Който Ми служи, нека Ме последва, и който Ме последва, той не ще ходи в мрака, а ще има светлина и вечен живот. И дето съм Аз, там ще бъде и Моят служител* (Иоан. 12:26, 8:12). Но ако искаме да следваме Христа, трябва да живеем така, както проповядваха апостолите, и да се придържаме към това, което светите Отци постановиха. Защото Христос им даде власт, каквото свържат, да бъде свързано, и каквото развържат, да бъде развързано (вж. Мат. 18:18, ср. Иоан. 20:23). И който слуша тях, слуша Христа, а който се отрича от тях, се отрича от Христа (вж. Лук. 10:16). За това трябва да вярваме добре, както проповядваха апостолите и утвърдиха с много чудеса нашата православна вяра, за която сме длъжни да търпим и до смърт, ако възникне нужда. Сега няма мъчителни, които да убиват за християнската вяра. Достатъчно е само да отсечем от себе си телесното угаждане и грешните нечистоти, и Бог и за това ще ни прослави в

Небесното царство, както прослави мъчениците и както просвети свети Атанасий, който претърпя много беди и гонения от еретиците за нашата православна вяра. Ето, като виждаме сами, че всички праведници са се прославили заради своето търпение, не бива да скърбим при сиромашия или при някоя друга беда, а трябва да се радваме, защото ще имаме голяма награда в Небесното царство. За това нека и ние да търпим всички беди, които ни се случват, и да не се гневим на онези, които ни обиждат, а да ги обичаме. Защото, когато те мъчат тялото ни, тогава се спасява душата ни, която ще получи за търпението си големи блага от Бога, радост и веселие, където ще се весели винаги с нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

ПРЕЗ ПЪРВА СЕДМИЦА НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ

В ПОНЕДЕЛНИК, ЗА СИЛАТА НА ПОСТА

*Когато постиш, освободи се
от всяка неправда.
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Голяма радост имам днес в сърцето си, като гледам вашето благочестие с какво голямо усърдие сте се събрали да слушате днешното божествено поучение. Изоставили сте днес яденето и пиенето и сте дошли с голямо желание на тази духовна трапеза. Ето че показвате на дело Христовите думи: *не само с хляб ще живее човек, а с всяко слово, което излиза от Божи уст* (Мат. 4:4, Втор. 8:3). Но знаете ли какво правят добрите орачи? Като видят нивите си изорани и чисти, те радостно хвърлят на тях семената си. Така и ние, църковните учители, трябва радостно да сеем Божието слово във вашите сърца, като виждаме днес, че с Божията помощ сърцата ви са чисти от телесни смущаващи страсти и умовете ви са тихи от бурни помисли. Защото, когато не постим, умът ни е помрачен от ситост и пианство и не може да разбере Божието поучение. За това сега, когато тялото ни е смирено по отношение на лошите желания, е време да проповядваме за поучение и наставление към добри дела. Защото постът е почивка за душата, красота на старите, чистота на младите и венец на всички прекрасни хора. Ето, сега няма клюкарство, няма кавга, няма месо, а всичко се е променило и е изчезнало. Вижте силата на поста, колко бързо промени вчерашните безчинства и как доведе всеки човек, не само обикновените хора, но и господарите и слугите, и свободните, и мъжете и жените, и богатите и сиромасите, и самите силни и Боговенчани царе, до смирение и покаяние. Сега няма разлика между трапезата на богатия и сиромаша, а навсякъде има проста храна и мирно приготвяне, всеки се храни на проста трапеза, а не както по-рано, с много ястия и питиета. Виждате ли силата на поста? Но постът не означава само да не ядем месо, постът изисква и да се въздържа от зло. За това който пости, трябва да укроти гнева си, да бъде смирен, да има съкрушено сърце, да прогонва от ума си лошите помисли, винаги да има пред очите си Страшния Божи съд, да има щедрост към сиромасите ръка и да не бъде злопаметен, към никого. Ето това е истинският пост, както казва Сам Бог, чрез устата на пророк Исаия: *„Ако изтъниш шията си като сърп от пост и ако постилаш под себе си вретинце и пепел, това пак не е истински пост, нито е приятен на Бога, а истинският пост е да скъсаш с всяка неправда, да скъсаш разписката, която си написал на някого за заем, да разделиш хляба си с гладните, да подслониш в дома си бездомни сиромаси, и като направиш така, тогава*

постиш истински и бързо получаваш изцеление на греховете си“ (ср. Ис. 58:5-8).

Християни, виждате ли какъв е истинският пост? Такъв пост трябва да извършваме, а не като онези, които се задоволяват само с това да не ядат до вечерта. Това не става със сила, а само трябва да се въздържа от вкусни ястия и от душевредни дела. Защото който пости, трябва да има тихо и кротко сърце, да не гледа светската слава, а да гледа към Бога, Който познава човешките сърца и мисли, и да бъде милостив към сиромасите с милостиня, която може да заличи греховете ни и да ни избави от геенския огън. И когато даваме милостиня, да не даваме само за да ни хвалят хората, а да даваме от милост към сиромасите. Така да не вършим и други добри дела за похвала от хората, защото от това няма полза. Макар да постим и да се молим, и да вършим други добри дела, нямаме полза, ако те не бъдат извършени само за Бога, Който знае човешките помисли. О, човече, щом чакаш награда за добродетелта си от Бога, защо търсиш похвала от хората, мнозина от които са злонравни и тълкуват добрите ни дела, като зли. За какво ти е човешка похвала, щом Бог вижда всичките ни дела и помисли, за които ще даваме отговор? За това да не седим със скръстени ръце, а да се трудим за добродетелите, защото те ще ни избавят от вечната мъка и ще ни подарят Небесното царство, ще ни покрият на този свят от нашите врагове, които враждуват против нас, не само от хората, но и от самите дяволи, които са врагове на нашето спасение.

Ах, добродетел! Няма нищо по-високо от нея. Но що е добродетел? Добродетел е да не се привързваме към светските неща, които са като сън и сянка и пречат на спасението ни, а винаги да мислим за вечните блага. И щом някоя страст ни подтикне към гняв, завист или друго зло, да помислим за Бога, Който живее в нас и ще пропъдим тази мисъл далеч от нас. За това трябва да се засраим от Бога, Който ни дава толкова блага, и да скъсаме с всичките си злини, за да бъдем удостоени при второто пришествие да получим вечна радост с нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

ВЪВ ВТОРНИК, ЗА ПОКАЯНИЕТО

*Не искам Аз смъртта на грешника,
но да се отвърне грешникът
от пътя си и да бъде жив
(Иез. 33:11)*

Благослови, отче!

Милостивият Бог не се грижи за нищо друго толкова много, колкото за спасението на човешката душа, както казва апостол Павел: „Бог иска спасението на всички ни и да достигнем до познание на истината“ (ср. 1 Тим. 2:4), а пророк Иезекиил казва, че Бог не иска смъртта на грешника, а желае грешникът да се обърне към покаяние и да бъде жив (спасен) (вж. Иез. 33:11, 18:23). Защото Бог ни създаде не за да погинем, а за да се спасим и да получим Небесното царство, което е приготвено за нас преди създаването на света (вж. Мат. 25:34). Вижте колко добри неща е направил Бог за нас и колко много иска спасението на всички ни. Ние трябва само да се погрижим за нашето спасение и да упътим ближните си към истинския път, защото това е много важно за нашето спасение. Както казва Бог, чрез устата на пророк Иеремия: „Който изведе някого от зло към добро или според силата си упъти някой грешник към добродетел, е подобен на Бога, Който за човешкото спасение стана човек, мъчи се и се разпна, за да ни избави от клетвата на закона“. И щом Бог пострада за нас, защо и ние да не се потрудим за грешните си братя да ги изтръгнем от ръцете на дявола и да ги поведем по пътя на добродетелите? Защото душата е по-ценна от тялото и поради това този, който поучи друг, ще получи от Бога по-голяма награда от онзи, който дава милостиня, защото с милостинята ползваме тялото, а с поучението ползваме душата и насочваме човека към добрия път. За това трябва да се грижим повече за душата, а не за телесните неща и винаги да се учим на добро, за да измъкнем душата си от бездната на греховете и злините, които я заобикалят отвсякъде, и да победим страстите си, които винаги се борят с душата. Защото постоянно се борим с безплътните духове, но да не се боим от тях, като имаме за оръжие Божията сила и помощ, само трябва да пазим езика си от срамни думи, очите си от грешно гледане, и ума си от нечисти помисли. Да се препашем с истината, да облечем правдата, да вземем вярата, като щит и молитвите, като меч, да застанем срещу дявола и да угасим стрелите му (ср. Еф. 6:14—17), тоест: лошите похоти, нечистите мисли, гнева, обидата, завистта, яростта, омразата, сребролюбието и други подобни. Ето с горепосочените добродетели можем да угасим всички тези злини и да победим самия дявол. Защото както воюването ни е срещу безплътни духове, така и оръжието ни е духовно и дяволът бяга от него, като от огън. Само трябва да бъдем будни, тоест да се пазим от лоши дела, да се въздържаеме от много ядене и

пиене и да даваме милостиня на сиромасите. Защото който милва сиромасите, дава назаем на Бога. И Бог ще му даде за този заем не един или два процента лихва, а колкото е дал, ще получи още повече на този свят. А на онзи свят ще получи вечен живот. Ако на този свят някой ни обещае двеста процента лихва, даваме цялото си имущество, макар понякога да се случва да не можем да си вземем и главницата (това което сме дали). А там при Бога няма такова нещо, каквото сме дали, си стои при Него непокътнато, и Бог ще ни заплати *стократно* (вж. [Мат. 19:29](#), [Марк. 10:30](#)). Ами щом като е така, защо не се потрудим, та да получим *стократно* и на този временен свят, и на онзи, вечния? Но ние държим имуществото си, крием го и не искаме да го дадем назаем на Бога, та да получим от Него някаква помощ на онзи свят. Но има много хора, които се смеят на тези думи и изобщо не ги слушат, защото нито усещат силата им, нито Божиите обещания имат значение за тях, нито имат страх от Божия Страшен съд, както и от ежедневните поучения на Священото Писание. Но църковните учители не бива да обръщат внимание на тяхното непокорство, а трябва да се трудят с ежедневното си поучение да ги избавят от този пьянски сън и да ги доведат до разбиране на истината, за да снемат от себе си отговорността за тях и да ги направят участници в Небесното царство с Божията помощ. Нему слава сега и винаги, и във вечните векове, амин.

В СРЯДА, ЗА ВЪЗДЪРЖАНИЕТО

*Обичайте враговете си,
добро правете на ония,
които ви мразят
(Лук. 6:27, Мат. 5:44)
Благослови, отче!*

Благочестиви християни, както гладният човек тича към хляба и яде с радост, така и вие трябва да тичате към, светата църква и да слушате с благодарност Божествените поучения. Защото, като види желанието и усърдието ни, Бог излива върху нас Своята благодат и ни дава големи дарове. За това сме длъжни винаги да ви поучаваме и подтикваме, а вие сте длъжни винаги да слушате с радост. Защото както хлябът е необходим за тялото, за да го крепи, така и поучението е необходимо за душата, за да я научи на добро и да я укрепи срещу дяволските хитрости. За това трябва винаги да слушаме Божието поучение и да преценяваме дали не сме казали някоя празна дума с устата си, дали не сме слушали нещо вредно с ушите си, дали не сме гледали нещо грешно с очите си, дали не сме мислили нещо мръсно с ума си. И щом забележим, че в нас има някое от тези неща, веднага да го отстраним от нас. Да не мислим, че като не ядем до вечерта, с това ще получим спасение, а да постим, както Бог е заповядал. Защото Бог е заповядал да постим не само по отношение на храната, но е казал да постим и по отношение на всички гореспоменати (грехове). За това който пости, трябва да се пази и от всички злини. Както Бог казал на евреите: „Седемдесет години бяхте в Египет и постихте ли? Нали ядахте и пиехте? А сега съдете справедливо, не притеснявайте сиромасите, вдовиците и странниците и не враждувайте с никого“ (ср. Зах. 7:5, 6, 9, 10). След като евреите не получили никаква полза от поста без споменатите добри дела, каква полза ще имаме от поста ние, които не сме извършили никакво добро, и какъв отговор ще дадем на Бога, Който ни е заповядал да обичаме не само всички хора, но дори и враговете си, да им правим добро и да се молим на Бога да има грижа за тях, защото, ако бъдем така милостиви към враговете си, това най-много ще ни помогне на Страшния съд и ще бъде голямо изкупление за греховете ни.

Макар това „човек да обича врага си“ да изглежда доста трудно, наградата за него е голяма. Защото който практикува тази добродетел, прилича на милостивия Бог, Който дава дъжд и слънце еднакво, както на добрите, така и на лошите (вж. Мат. 5:45). За това и ние трябва да обичаме не само приятелите си, но и враговете си, за което ще получим от Бога много голяма награда. Ако искаме, можем да отвърнем на враговете си и да им сторим още повече злини, но каква полза от това, след като после ще бъдем осъдени на вечно мъчение за това, че сме нарушили Божия закон. Ако някой земен цар издаде закон, че ще убива всеки, който не се грижи за враговете

си, нали щяхме с голям страх да се пазим да не нарушаваме този закон? Ами защо не се боим от Бога, Който ни е дал закон и ни е заповядал да обичаме враговете си? И каква надежда за спасение ще имаме при положение, че не само не обичаме враговете си, но и мразим дори приятелите си? За това ви моля да се обичаме от сърце, да си въздаваме голяма почест един на друг, да уважаваме всеки човек и да имаме помежду си мир, любов и съгласие, с което укрепваме живота си и се различаваме от животните. За това трябва да се въздържаваме от лоши дела и помисли, да укротим гнева си, винаги да имаме пред очите си Страшния съд, да си простим и да се помирим с нашите врагове, да умъртвим телесните желания, а това са: гневът, сребролюбието и омразата и когато умъртвим грешните си телесни желания, тогава духовният плод, тоест *любов, радост, мир, дълготърпение, милосърдие, благодат, вяра, кротост и въздържание* (Гал. 5:22,23), може да влезе в нас. Ето по тези неща християнинът се различава от неверния и това е красотата на християнството. И ние да не се хвалим само с името християнин, но и да имаме всички християнски дела, с които ще получим спасение, и другите хора, като ни видят, че постъпваме в съответствие с Божиите заповеди, ще прославят Бога и ще получат полза. Като постъпваме така, живота си ще изживеем мирно, и ще получим Небесното царство, с благодатта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава и власт във вечните векове, амин.

В ЧЕТВЪРТЪК ЗА ДОБРОТВОРСТВОТО

*Тук нямаме постоянен град,
но бъдещия търсим*

(Евр. 13:14)

Благослови, отче!

лагочестиви християни, всички сме длъжни да събираме душевни богатства от Божествените поучения, като онези, които събират златото от земната руда и от светското богатство. И щом като хората се трудят толкова много за светско богатство, което е за малко време и лесно се изгубва било от крадци при кражба или от огън, тогава защо да не се потрудим за душевното безкрайно богатство, което никой не може да ни открадне, стига само да не позволяваме на нашия враг - дяволът, да се приближава до нас, защото, щом забележи някоя добродетел в нас, дяволът подлудява и полага големи усилия да грабне това добро от нас? Знаете ли как постъпват онези, които имат голямо имущество? Щом ги нападнат врагове, те правят всичко възможно да скрият богатството си, някои заключват здраво вратата, други го закопават в земята, само и само да го скрият. И ние трябва да пазим така душевното си богатство, да го крием и да го имаме за онзи свят. Всеки човек, който е в чужбина, щом дойде време да се връща в родината си, се приготвя много и събира всички необходими неща, които ще му трябват за из път. Така трябва да правим и ние, защото сме на този свят, като в чужбина. Да събираме добродетели и да бъдем готови, щом Бог ни заповяда, да се върнем в небесното си отечество. Да държим едни добродетели при нас, а други да изпращаме напред, да ни отворят вратите на рая. Защото който дава милостиня на този свят, получава там голяма милост от Бога. И ще чуе радостния Божи глас, който ще му рече: „Влез в Небесното царство, защото Ме нахрани, когато бях гладен“ (ср. Мат. 25:34, 35). Такава е наградата и за изповядването на греховете, и за чистосърдечните молитви, и за другите добродетели. Защото, щом умием тук греховете си с покаяние и изповед, там ще имаме голямо дръзновение. Ако ли пък не умием тук греховете си с покаяние и изповед, там няма да получим прошка. Защото в ада няма покаяние. Тук е време за труд, а там, за слава. За това трябва да се трудим, докато сме на този свят, та да почиваме и да се веселим на онзи свят.

Това не го казвам просто така, за да кажа нещо, а трябва ежедневно да слушаме Божествените поучения, да се поправим и да заблестим от добродетели, да бъдем чисти и непорочни, та и другите хора да се ползват от нас. Защото както човек се поврежда от лошите хора, когато живее с тях, така и се ползва от добрите, когато ги гледа. За това милостивият Бог е нагласил така нещата, че сред лошите хора да има и добри, за да се ползват лошите от добрите, като слушат от тях почтена реч. Виждате ли колко голяма сила има добродетелта? Защото и който я няма, и той я

уважава и хвали. Така е и злото, то е за смях и укор от самия този, в когото се намира. Защото не е възможно този, който върши зло, дори и един ден да не е смутен и посърнал. Той винаги се кае за лошите си дела и гледа никой де не знае за неговите злини. А това произлиза от съвестта, която Бог е поставил в нас, като справедлив съдия, за да ни посочва, кое е добро и кое зло. Ето това ще ни направи безответни пред Бога. Защото съгрешаваме не поради незнание, а поради нашето желание. За това трябва постоянно да се грижим за спасението си и да имаме надежда за тамошните вечни блага, които дано всички да получим по човеколюбието на Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

В ПЕТЪК ЗА ИЗПОВЕДТА

*Покайте се, защото се приближи
царството небесно*

(Мат. 4:17)

Благослови, отче!

лагочестиви християни, Бог колкото проповедници е изпратил в света, ги е изпратил не за друго, а за да съобщят за Неговия гняв към грешните хора. В древността седмият проповедник след Адам бил Енох, който проповядвал, че Бог ще дойде с много ангели да съди хората за греховете им. След Енох бележит проповедник бил Ной, който казвал, че след сто години Бог ще направи страшен потоп и ще унищожи всички хора и животни по земята. А след тези проповедници и след всички пророци най-накрая дойде и Христос, Който каза: *Покайте се, защото се приближи царството небесно* (Мат. 4:17). Християни, виждате ли, че милостивият Бог не иска от грешниците нищо друго, освен покаяние? Но знаете ли, как се осъществява истинското покаяние? То се осъществява с три неща: съкрушение, изповед и удовлетворение. Първо, който се кае истински, трябва да има съкрушено сърце и да съжалява за греховете си, които е извършил, да пролее сълзи от жалост за човека, който е наскърбил с безсрамните си думи или с лошите си дела, защото Сам Бог ни е дал безсмъртна душа и е претърпял толкова мъки, за да прослави този, който сега е похулен. Това трябва да мисли грешният човек и да плаче с жалост за греховете си. А от друга страна да мисли, как заради едно малко греховно удоволствие се е лишил от толкова райски блага и е станал достоен за вечна мъка. Като размишлява за това, грешникът лесно може да достигне до съжаление и да плаче за греховете си. Второ, който се кае истински, трябва да изповяда всичките си грехове пред свещеник (духовник) и твърдо да обещае, че никога повече няма да върши тези грехове. Защото свети Йоан Богослов казва: *„Когато изповядаме греховете си и се отречем от тях, Бог е готов да ни прости и ни очисти от всяка неправда“* (ср. 1 Йоан. 1:9). А Иерусалимският патриарх Иаков казва: *„Изповядайте греховете си, за да се изцерите“* (ср. Иак. 5:16). Това остави и Сам Христос, когато даде власт на апостолите и на техните приемници да връзват и да развързват човешките грехове (вж. Мат. 18:18). Но има мнозина, които казват: *„Защо да изповядаме греховете си пред духовник? Нима Бог не знае греховете ни?“*. Знае ги, о, човече! И ги вижда още преди да си ги извършил, но иска сам грешникът да се покори и да се признае за виновен. Не знаеше ли Бог, че Каин е убил брат си Авел и защо го попита: *„Каине! Къде е брат ти Авел?“* (Бит. 4:9) Бог знаеше, но го попита само с цел, дано той сам да се разкае и изповяда с устата си своя грях, и да се признае за виновен, та да получи прошка. Като цар Давид каза пред пророк Натан: *„Съгреших пред Бога и получих прошка“* (ср. 2 Царств. 12:13). Така

трябваше да каже и Каин: *„Господи, излязох на полето и убих брат си и съгреших. Моля те, прости ми“*. Но Каин не изповяда греха си, за това не получи прошка. Така и грешникът, ако не изповяда греховете си пред духовник, няма да получи прошка, а ще загине, като Каин в греховете си. Философът Сократ вървял по една атинска улица и видял един свой ученик да излиза от някакъв непочтен дом. Щом видял учителя си Сократ, ученикът се дръпнал назад, за да се скрие. А Сократ му рекъл: *„Младежо! Не е срамно да излизаш от такъв дом. Срамно е да влизаш и да стоиш вътре“*. Така и ние да не се срамуваме, когато ни предстои да изповядаме греховете си, а да се срамуваме, когато решим да ги извършим и когато пребиваваме в греха без покаяние. И макар да ни е срам да изповядаме греховете си, по-добре е да ги изповядваме тук пред един човек (духовника), отколкото да се срамуваме там пред Божиите ангели и пред целия свят.

И когато се изповядваме тук, трябва да знаем, че полезна е само онази изповед, при която човек искрено обещае, че вече няма да се връща към предишните грехове. Защото без това изповедта няма никаква сила и човек не може да се приближи до Небесното царство с такава изповед, тъй като любимият Христов ученик стои пред портите на Небесното царство и казва: *„Вън псетата, магьосниците, блудниците и всички грешници“* (ср. Откр. 22:15). Нарича псета онези, които се умиват с покаяние, а после пак се връщат към предишните си грехове, като псе на бълвотината си (ср. Притч. 26:11, 2 Петр. 2:22). Но някой може да каже: *„А защо Писанието казва: „Колкото пъти паднеш, толкова пъти стани“*. Така е, но Писанието казва така, за да не се отчае човек, когато падне в грях, и за да знаем, че Бог винаги е готов да приеме покаянието ни, понеже знае телесната ни слабост. Но виждаме, че Бог вдига благодатта Си от мнозина недостойни и ги мъчи зле, защото се каят и изповядват, а после пак се връщат към тези грехове. И тогава това не може да се нарече изповед, а е само едно лицемерие. Трето, който се кае истински, трябва да удовлетвори Божията справедливост, тоест да понесе за греховете си толкова тежести, колкото е тежък грехът му. Но как да удовлетвори Справедливостта за греховете си и с какви дела? Трябва да постим за греховете си като неневиите, да пролеем сълзи, като Давид, който всяка нощ намокрял с плач постелката си (вж. Пс. 6:7), и да раздадем милостиня, както пророк Даниил казал на цар Навуходоносор: *Царю, изкупи греховете си с милостиня и беззаконията си с милосърдие, към бедните* (Дан. 4:24). Такова удовлетворение се опитвал да предложи на еврейския народ и свети Йоан Предтеча: *Сторете плодове, достойни за покаяние* (Лук. 3:8). Така казал и апостол Павел на римляните: *„Както сте служували досега на беззаконието, така служувайте отсега нататък на чистотата и милостинята“* (ср. Рим. 6:19). Ето това са трите части на истинското покаяние.

Но, о милостиви Господи, Който дойде на земята, за да призовеш *грешници към покаяние* ([Мат. 9:13](#)), вложи в сърцето ни желание за покаяние, та да не чакаме все да дойде пост, за да се каем. И когато се покаем, укрепи ни, Господи, приеми покаянието ни и прости греховете ни, та и ние да получим Небесното царство! Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

В СЪБОТАТА, ЗА ПРИЧАСТИЕТО

*Който яде Моята плът
и пие Моята кръв, пребъдва в Мене,
и Аз в него
(Иоан. 6:56)
Благослови, отче!*

Преди да се причасти, всеки християнин трябва да извърши три неща, които са изключително важни. Първо да съблече от себе си, чрез изповед всички грехове, второ да победи главните си врагове: плътта си, света и дявола, и трето да изследва себе си съвестта си, и ако съвестта му е чиста, да се приближи до това страшно тайнство, което изгаря недостойните. Спомнете си страшното видение, което Моисей видял на Синай планина. Там той видял една къпина, която горяла, но не изгаряла, и си казал: „*Я да отида да видя отблизо какво е това чудо*“, но щом се приближил, чул глас от огъня, който казал: „*Моисее, Моисее! Не се приближавай насам, събуй си обувката от нозете, защото мястото, на което стоиш, е свято*“ (вж. Изх. 3:1-5).

Християни! Когато се причастявате, виждате ли страшната чаша, в която са Тялото и Кръвта Христови? Там има божествен огън, който осветява достойните. Не се приближавайте до нея, докато не се изповядате чистосърдечно и не развържете душата си от греховете. Ако имаш вражда с някого, помири се. Ощетил си някого, откраднал си, взел си несправедливо, укрил си? Върни всичко, с което си ощетил другия. Вързал си душата си с някоя блудница или с друг телесен грях? Развържи я и избави, от ръцете на дявола. *Събуй си обувката*, тоест отхвърли греховете си, *защото мястото, на което стоиш* и се причастяваш, е свято, ангелите невидимо стоят с благоговение и страх. За това грешен човек да не се приближава до това тайнство, докато не получи прошка с покаянието и изповедта, а и след това да се приближим с голям страх. Знаете ли с какъв голяма страх се приближил Моисей до горящата къпина, където имало огън и тръни? С такъв страх трябва да отвори грешните си уста всеки, когато приема свето Причастие, и да рече: „*Вярвам, Господи, и изповядвам, че това е Твоето Тяло и Твоята Кръв, която изгаря недостойните, като трева, и знам, че не съм достоен да приема този страшен огън, но понеже се надявам на Твоята милост, за това идвам при Теб да ме осветиш и изцериш, за да не би дяволът да грабне душата ми*“.

Всеки трябва да приема свето Причастие с такъв страх и смирение и щом се причасти, да не се връща отново към предишните си грехове, а да се пази още повече. Има много християни, които след като се изповядат и причастят, отново вършат същите грехове, които са изповядали. Но това

става поради тяхното незнание, защото не знаят какво нещо е причастието и каква е причастилата се душа.

Когато Моисей разговарял с Бога на Синай планина и приел от Него закона, лицето му заблестяло толкова силно, че като слязъл от планината, евреите не можели да го гледат и за това Моисей го покрил с покривало (вж. Изх. 34:29, 30, 33-35). И щом като Моисеевото лице се просветило толкова много от един разговор с Бога, колко повече заблестява душата, която достойно се е причастила с Тялото и Кръвта Христови. Сам Йоан Златоуст казва, че дяволът трепери и бяга от човек, който се е причастил, защото му се вижда, че такъв човек издишва с устата си божествен огън. Тази гледка е чудна за ангелите и страшна за дяволите. Дори звездите на небето не светят толкова, колкото свети причастената душа от светлината на Божията благодат, защото е обожествена и приобщена към Христа.

Достойно причастилата се душа е толкова светла и велика, че ако човек би умрял в часа, в който се причасти, душата му ще заеме място при мъчениците и девствениците. И за един миг би получила мястото, което светиите получават за много години, с големи трудове. О, дано Бог даде всички да се удостоим да приемем в смъртния си час свето Причастие, с което без страх ще стигнем до Небесното царство.

Християни! Когато се причастите, пазете се да не изгубите безценното нещо, което сте спечелили с толкова труд и покаяние. Пазете се от дявола, да не би да грабне от вас този безценен диамант, живеете свято, защото сте осветени с Христовата кръв. Не падайте в нечистотите, от които се изцерихте, и винаги живеете в мир, любов и съгласие за слава Божия. Нему слава във вечните векове, амин.

СТРАСТНА СЕДМИЦА

ВЕЛИКИ ПОНЕДЕЛНИК, ЗА МОЛИТВАТА

*Бъдете будни и се молете,
за да не паднете в изкушение*
(Мат. 26:41)

Благослови, отче!

Християни, знаете ли как моряците, като наближат с пълен кораб някое пристанище, полагат големи усилия и внимават да не ударят кораба в някоя скала, за да не изгубят целия си предишен труд. Така и ние, колкото повече приближаваме края на поста, през тази велика и последна седмица, която се нарича велика заради великите Божии чудеса, които се случиха през нея, когато Христос победи дявола и помири хората с Бога, трябва да се трудим още повече с пост, молитви, милостиня, правда, кротост и други добродетели. За това и ние, щом като сме получили през тази седмица толкова блага, трябва в знак на благодарност към Бога да прекараме цялата тази седмица в пост, бдение, молитви и милостиня, всеки според силата си. Както правят и православните царе, които през тази седмица затварят съдилищата, преустановяват всяко съдебно дело и пускат затворниците. Така трябва и ние, през тази седмица да проявим милост, към сиромасите и да тичаме в църквата да слушаме Божието слово, и да се молим за греховете си, както казва апостол Павел: *Непрестанно се молете* (1 Сол. 5:17) и внимавайте с ума в молитвите си. За това нека не ни мързи, а винаги да бъдем будни и да се молим на Бога за греховете си денем и нощем, когато е най-голямата тишина откъм домашни смущения. Така правел и цар Давид, който, макар да бил украсен с багреница и корона, и да е имал толкова много светски задължения, пак ставал посред нощ, и се молел на Бога (вж. Пс. 118:62, 55, 6:7, 62:7, 87:2 и др.). Денем от много светски грижи нямал време да се помоли на Бога, но когато всички хора спели на дебели постелки и се обръщали от една страна на друга, тогава цар Давид отправял към Бога горещите си молитви, за които получил прошка от Бога и помощ против враговете си по време на война. И щом като той бил цар и се молел толкова много, ние грешните, какво да направим? Той бил цар, а живеел по-свато от монасите, защото храна му били неговите денонощни сълзи (вж. Пс. 41:4), с които всяка нощ измивал леглото си и се уморявал от въздишки (вж. Пс. 6:7), очите му винаги били украсени със сълзи, като с бисери и осъмвал с плач и молитва. Така се молел на Бога и апостол Павел, когато бил затворен в тъмницата. Така да правим и ние винаги и на всяко място. Защото, когато имаме чисто сърце, тогава можем навсякъде да се молим на Бога и в къщи, и на път, и в съда, и в морето, и на всяко място винаги можем да получим прошка, щом се молим с чисто сърце. А най-вече тази седмица трябва да прекараме в пост, милостиня и покаяние, с които тук ще получим всички блага, а там ще наследим

Небесното царство с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

ВЕЛИКИ ВТОРНИК, ЗА ДЕСЕТЕ ДЕВИЦИ

*Когато младоженецът дойде
готовите влязоха с него
на сватбата и вратата се затвори
(ср. Мат. 25:10)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Днес евангелската притча ни припомня за десетте евангелски девизи, които били поканени на сватба, но не всички получили еднаква чест. Защото петте били мъдри и щом чули глас посред нощ, че сватбата иде, понеже имали масло, запалили светилниците си, посрещнали сватбата и влезли с младоженеца. А другите пет били неразумни. Като чули глас посред нощ, че сватбата идва, понеже нямали масло да си запалят светилниците, отишли едва тогава да търсят масло, но докато намерят, младоженецът влязъл у дома си и портите се затворили. После неразумните девизи дошли, плачели пред портите и казвали: „Господи, Господи, отвори ни!“. А той им рекъл: „Не ви познавам. Вървете си“. Християни, видяхте ли как закъснялото плакане остана без полза? Но слушайте, за да разберете какво означава тази притча. *Нощта* е тукашният живот, *маслото* са нашите добродетели, *светилниците* са нашата гореща вяра и чиста съвест, *младоженецът* е Иисус Христос, *девиците* са нашите души, *сватбата* е Второто Христово пришествие, а *портите* са вратите на Небесното царство. Но слушайте да ви кажа, как се затварят вратите на Небесното царство и как се отварят.

Вратите на Небесното царство се затварят за човека заради лошите му дела, на които той се е научил от малък и не може да се откаже от тях. За това трябва да се пазим от малки и да изкореняваме злото своевременно. Защото една болест не се ли лекува навреме, след това става нелечима. Както казва пророк Давид: „Човек от лошите навици зачева болест (грешна мисъл), а после ражда беззаконие и не го е грижа за нищо“ (ср. Пс. 7:15). Тук ясно се вижда какво задължение имат родителите да наставляват децата си на страх Божий от малки, защото възпитанието е основа и благополучие на нашия живот. Детето от най-ранна възраст може да се научи и на зло, и на добро. Ако едно дете не се научи от малко на труд, на Закон Божий и на почтеност, след това става, като тръстика, която се люлее от всеки вятър.

Небесните врати се затварят заради телесното удоволствие, когато човек не мисли за онзи свят, а денем и нощем гледа само светското веселие.

Затварят се заради невъздържанието. Защото, когато сърцето е претоварено с храна и умът е помрачен от парите и пианството, тогава човек не може да види нито Бога, нито пътя, по който върви. За такава

невъздържание отпаднаха Адам и Ева и си затвориха райските врати. За това Христос казва: *„Пазете се да не се утежнят сърцата ви от преляждане и пиянство, защото не знаете последния си час“* (ср. Лук.21:34).

Затварят се заради високото мнение за себе си. Защото човек много се лъже от високоумието си: не слуша Свещеното Писание, не вярва на истината, не поправя живота си и остава извън небесните палати.

Затварят се заради незнанието и глупостта. Защото който не знае нещо, той няма и желание за него, а който е глупав, той вярва на еретиците и празноверците и няма желание за вечните блага.

Затварят се и заради липсата на покаяние. Защото Бог ще рече на неразкаяните грешници: *„Махнете се от Мене всички, които сте вършили беззаконие и нямате никаква добродетел“*.

Небесните двери се отварят пред човека заради добрите му дела, заради покаянието му, когато не се бави в греховете, а бързо тича към покаяние с молитви, бдение и размишляване.

Отварят се с пост и въздържание. Защото колкото по малко яде човек, толкова по-лека става душата му и умът му по-бистър от изпарилите се питиета.

Отварят се със смирение, когато Христос представи на апостолите, едно малко и кротко дете и рече: *„Докато не придобиете такова смирение, няма да влезете в Небесното царство“* (ср. Мат. 18:3, 4).

Отварят се с вяра, както всички светии ги отвориха. Тази вяра ни дава кръщението, покаянието и причастието, като ключ, за да си отворим небесната врата. Защото Сам Христос, преди да се възнесе, каза: *Отсега ще виждате небето отворено* (Йоан. 1:51).

Християни! Запалете и вие светилниците си с вяра и добри дела и идете на това радостно веселие, за да се радвате и да царувате. Вратите са отворени, трапезата е сложена, ангелите стоят, праведните души ни чакат и Сам Бог ще ни приеме на ръцете Си. Но знайте, че там няма да влезе никой грешник, докато не премине през покаянието, което ще му отвори вратата на Небесното царство с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

ВЕЛИКА СРЯДА, ЗА ЖЕНАТА ГРЕШНИЦА

*Жена грешница излива миро
върху Христовата глава
(вж. Мат. 26:7, Марк. 14:3)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Днес виждаме неизказаното Божие милосърдие към тази много грешна жена, която отишла при Иисус Христос с голяма вяра и сърдечно покаяние, където изляла миро върху Христовата глава и плакала безутешно за опрощаване на безкрайните си грехове, които не могат лесно да се разкажат и опишат. Защото се била отдала на мръсно блудство, била си изгубила срама, продавала честта си за пари и се била отдала на всеобщ разврат. Къщата ѝ била нечестиво училище, в което били изучавани всички беззакония и където били съсипани много тела и погубени много човешки души. Тя била покрила с безчестие рода си, родителите си и целия град Наин, била проклетие и смрадна пара за целия град. За това и тя, като мислела за тежките си грехове, плачела неутешимо и казвала: „Ах, окаяна аз грешница! За такова безчестие ли ме роди и ме отгледа майка ми, да стана за присмех и укор, да потъпча честта си, да изгубя срама си, да нараня сърцето на родителите си и да не мога да гледам света? Ох, грешна аз! Къде да намеря непрогледен мрак да се скрия, след като направих тялото си дом на всички мръсотии и погубих душата си? “.

Като оплакала така греховете си, тя паднала в Христовите нозе и казала с плач: „Господи, как да погледна светлото Ти лице с грешните си очи, и как да целуна пречистите Ти нозе с нечистите си уста? Но понеже си милостив и си дошъл да спасиш грешниците и блудниците, моля Те, спаси и мен и възкреси грешната ми душа, като Лазар от гроба, погледни сълзите ми и чуй въздишките ми. Господи, моите грехове са много, но и Твоята милост е безкрайна. Помилвай ме и ми прости!“

Тогава Христос, като видял нейното покаяние, вяра и сълзи, и простил и рекъл: „Иди си с мир“. Виждате ли колко гнусно е блудството и как заслепява човека да не вижда нито Бога, нито хората, а да тича като сляп към ямата на погибелта? Бог много се гневи на такива хора и държи остър меч срещу тях, ангелите отвърщат лицата си от тях, за да не гледат гнусните им дела, а дяволите се радват. Нали заради такъв грях погинаха Содом, Гомор, Троя и Сихем? Нали заради този грях и самият блудник се съсипва, изгубва здравето си, хубостта си, зрението си, приятния си глас, якостта си, силата си и става, като повяхнал цвят? Но няма друг начин човек да се очисти от тази мръсотия, освен да бяга от този грях и да се измие с покаяние, изповед и сълзи.

О, наша многогрешна душо! Събуди се от греха, събуди се, коленичи с покаяние, като днешната блудница, пролей сълзи пред Бога, като нея и тогава Бог ще ти прости, като види истинското ти покаяние.

О, свещеници, Божи слуги, които сте приели от Бога власт да развързвате човешките грехове, вижте как Иисус Христос приема с кротост грешниците и им прощава. И вие приемайте така и прощавайте на онези грешници, които се изповядват чистосърдечно и плачат за греховете си. Поправяйте ги с кротост и ги упътвайте към покаяние, за да не изпаднат в отчаяние.

А вие, братя християни, ако като слаби хора паднете в някой грях, бързо го изповядайте, отречете се от него с покаяние, и каквото правило ви даде духовникът - пост, милостиня, поклони и така нататък, спазвайте добре заповедта му. Не отлагайте покаянието си за старини и изповедта си, за смъртния час, когато устата ще се заключи, но да се каем и изповядаме рано, като днешната блудница, която получи пълно опрощение, защото изповядала всичко, каквото била съгрешила. А ние сто пъти лъжем духовника и не казваме всичките си грехове. А ако ги изповядаме чистосърдечно всичките, имаме голяма радост в сърцето си и получаваме прошка от Бога. Нему слава във вечните векове, амин.

ВЕЛИКИ ЧЕТВЪРТЪК, ЗА ТАЙНАТА ВЕЧЕРЯ

*Вземете, яжте: това е Моето тяло,
което се преломява за вас
за опрощаване на грехове.
Благослови, отче!*

На днешния ден Иисус Христос учредил тайнството свето Причастие, когато ял на тайната вечеря за последен път с апостолите, и като ги причастил, всички получили чудотворна сила, само Иуда не получил, защото в него влязъл дяволът, който го накарал да предаде Христа и да се обеси.

Оттук ясно се вижда с каква чистота трябва да се причастяваме с Тялото и Кръвта Христови. Христа ни вика и казва: *Вземете, яжте: това е Моето тяло*, и казва: *Пийте от чашата всички, защото това е Моята кръв, която се пролива за опрощаване на вашите грехове* (ср. [Мат. 26:26-28](#), [Марк. 14:22-24](#), [Лук. 22:19, 20](#), [1 Кор. 11:24, 25](#)). Христос ни кани да приемем Тялото Му, но с чисто сърце, а не като Иуда с лукавство. За това този, който е лукав, грабител, хулител, ненавистник (изпитващ омраза), сребролюбец, пияница, завистлив, плътоугодник, да не приема свето Причастие, докато не се поправи и очисти, защото то му е за осъждане, както при Иуда на тайната вечеря, когато дяволът влезе в него, след като той се причасти недостойно. Защото както болният стомах се уврежда от храната, така и грешният човек се уврежда от светото Причастие.

Но ако искаме да станем достойни за свето Причастие, трябва да се откажем от завистта, злопаметността, хулите и всички злини. Защото, щом като Сам Христос се мъчи и умря за човека, то как можем ние да мразим човека и да го гоним? И щом като любовта е коренът на всички добродетели, то как можем да бъдем добри, като изпитваме завист и злопаметност? Но някой може да каже: „*Той ме обижда, гони ме, вреди ми, излага живота ми на опасност и ми причинява страдания. Как да не го мразя?*“. Добре, но я помисли за Иисус Христос. Не само Го хулеха и гонеха, но и Го разпнаха на кръст, а Той не се отрече от нас, но търпя до смърт. А ние как да не търпим враговете си и как да не им прощаваме, когато, ако ги гоним и мразим, на тях причиняваме тук малко зло, а за нас си приготвяме непростимо мъчение, защото Бог не мрази нищо друго така, както злопаметния и завистливия. Както Сам Бог казва: „*Когато принесеш дар в църква, като стигнеш до вратата на църквата, ако си спомниш, че имаш нещо с някого, остави дара си отвън и първо иди се помири с онзи човек и едва тогава принеси дара си на Бога и ще имаш полза, тогава се причасти и ще получиш душевна полза*“ (ср. [Мат. 5:23, 24](#)).

Иисус Христос дойде да помири хората с Бога, за това и ние трябва да имаме мир, любов и съгласие с хората, защото най-голямата добродетел е любовта. И както се причастяваме от едно Христово тяло, така всички

трябва да сме като, едно тяло, да не сме злопааметни, а да се причастяваме с кротост и смирение и да не пречим на другите хора, а да ги приканваме с добрите си дела, та всички да получим онези вечни блага и радости, с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

ВЕЛИКИ ПЕТЪК, ЗА ПРЕДАТЕЛСТВОТО НА ИУДА

*Син Човеческий ще бъде
предаден на разпятие*

(Мат. 26:2)

Благослови отче!

лагочестиви християни, днес човешките грехове предават нашия Спасител Иисус Христос в ръцете на беззаконните евреи да Го съдят, да Го хулят и да Го убият без никаква причина. О, небе, покрий лицето си с облаци, за да не гледаш, и ти, ясно слънце, скрий светлината си, разтрепери се, земя и цяло творение, Божии ангели, заплачете, като гледате вашия цар на този несправедлив съд, изпълни се с жал и ти, многогрешна наша душо, като гледаш сега нашия Господ и Създател вързан пред беззаконните еврейски първосвещеници. А ти, о, Пресвета Дево Марийо, облечи се сега с черни дрехи и пролей с нас сълзи, като река, защото днес ще гледаш обичния си Син вързан пред несправедливите съдници: Анна, Кайафа и Пилат, и прикован към кръст между двама разбойници. Там ще Го чуеш, как иска малко вода, но не ще можеш да му дадеш и капка. Няма вече да Го видиш жив, кръстното дърво ще Го приеме, като нова майка и Той ще стане на него жертва, като кротко агне за нашите грехове.

Християни! Виждате ли каква позорна смърт прие Христос за нас? С нея Той укроти Божия гняв и донесе мир между Бога и хората. За това сме длъжни винаги да Го славим, да поменаваме любовта Му и да оплакваме доброволната Му смърт.

Някога евреите оплаквали безутешно Моисей тридесет дни, когато той умрял в Моавската земя (вж. Втор. 34:5-8). А ние, като гледаме Иисус Христос изпонаранен и прикован към кръст, умрял не на сто и двадесет години като Моисей, а млад - на тридесет и три години, и не при своите роднини с утешение, а с удари и охулване между двама разбойници, как да не поплачем за нашия благодетел и Господ, ако не тридесет дни като, евреите за Моисей, то поне днес, като Го гледаме изпонаранен за нашите грехове от ръцете на човеци грешници, като от някакви свирепи вълци?

Едно време цар Давид плакал и се съкрушавал за сина си Авесалом, който се обесил с косата си, когато се бил опълчил срещу баща си, за да му отнеме царството (вж. 2 Царств. 18:9-15, 33). А ние как да не поплачем, като гледаме днес Иисуса Христа окачен и изпонаранен на кръста за нашите грехове?

Едно време Иаков оплаквал окървавения риза на Иосиф, като самия Иосиф, държал я на коленете си и я прегръщал (вж. Бит. 37:34, 35). Ами ние, като гледаме Иисуса Христа окървавен от глава до пети, как да не плачем? И ако не за Христа, то поне за пречистата Му майка, която плаче

и се съкрушава за обичния си Син, като Го гледа гол, изпонаранен и прикован към кръст от беззаконни човеци.

Но помислете, че Христос претърпя всичко това заради нашите грехове. Ако не бяха те, нито Иуда щеше да Го предаде, нито Анна щеше да Го хули, нито Кайафа да Го обижда, нито Пилат да Го осъди, нито войниците да Му сложат венец от тръни, нито евреите да Го разпнат и да Го погребат в тъмния гроб, но всичко това го направиха нашите грехове. Те предадоха Христа и те Го разпнаха, но нека поне отсега нататък да се откажем от греховете си, за да не разпваме Христа втори път заедно с тях.

Християни! Чуйте сега, за да разберете как Христос предсказва на апостолите доброволните Си мъчения. На велика сряда Той повикал апостолите Си и рекъл: *„Любими Мои ученици, след два дни ще Ме предадат и ще Ме разпнат“* (ср. [Мат. 26:2](#)), както се и случи. Защото тогава първосвещениците и книжниците се събрали в къщата на Кайафа и се наговорили да заловят Иисус тайно и да Го убият, но се пазели това да не стане на празник, понеже се боели от народа, който много обичал Христа. Но по Божия воля пак се случи на празник така, че когато евреите щяха да ядат агнеца, тогава Христос стана жертва за целия свят, като агнец. Защото тогава сребролюбивият Иуда, като чул, че старейте са се събрали на съвещание, веднага отишъл при тях, поклонил им се и рекъл: *„О, господари! Благодаря на Бога за това, че ме просвети да разбера, че Христовото учение е лъжовно. Аз съм Моисеев ученик и се подчинявам на заповедите на пророците. За това дойдох днес да ви предам Иисус, за да Го убие и да избавите хората от лъжливото Му учение. Виждам, че сте добри хора и спазвате пророческите предания, но не можете да намерите време да Го убие. Ето, аз ще направя едно добро за еврейския народ и ще ви Го предам в ръцете, но съм сиромах, какво ще ми дадете, за да ви Го предам?“*. А те се зарадваха и му обещаха тридесет сребърника. Тогава Иуда каза: *„Утре ако ми падне сгоден случай ([Мат. 26:16](#)), ще дойда да ви съобщя, ще взема войници от Пилат и ще ви Го доведа“*.

В този ден Иисус беше във Витания, в къщата на Симона Прокажени ([Мат. 26:6](#)), а на сутринта, преди да тръгне за Иерусалим, изпрати напред апостолите да приготвят пасхата. И като дойде и седна вечерта на трапезата, рече: *„О, чеда мои! С голямо желание исках да ям за последен път пасхата с вас, преди Моите мъки“* (ср. [Лук. 22:15](#)). Като каза това, стана, съблече си дрехата, препаса се с престилка, наля вода в умивалника и започна да мие нозете на апостолите и да ги изтрива с престилката, за да ни покаже пример на смирение. Първо умил нозете на Иуда, за да ни научи да правим добро на враговете си. После, когато Иисус отиде да умие нозете на Петър, той Му рече: *„Ти си мой Господар и Учител, не е възможно да ми умиеш нозете“*. А Христос му рече: *„Кое то върши Аз, ти сега не знаеш, а отпосле ще разбереш ([Иоан. 13:7](#))“*. Но Петър пак не си даваше нозете. Тогава Иисус рече: *„Ако не си дадеш нозете да ги умия, не си Мой ученик“*. Като чу този страшен отговор, Петър рече: *„Господи, умий*

не само нозете ми, но и главата (Иоан. 13:9). А Иисус каза: „Чистите нямат нужда от измиване. Ще ти умия само нозете, а главата и ръцете са умити. Вие сте чисти, ала не всички“ (Иоан. 13:10). И като умие нозете на всички апостоли, облече се, седна и рече: „Видяхте ли какво направих? Ако и вие правите така, ще бъдете блажени“.

И като седнаха на трапезата, Той взе хляба, погледна към небето, благослови го (хляба) и като го начупи, даде по малко на апостолите и рече: „Вземете, яжте, това е Моето тяло, което се раздробява за опрощаване на греховете“. А след вечерята напълни чашата с вино и като я благослови, им даде и рече: „Пийте от нея всички, защото това е Моята кръв, която се пролива за вас и за мнозина други за опрощаване на греховете“ (Мат. 26:26-28, Марк. 14:22-24, Лук. 22:19, 20). Като каза това, започна да скърби, като гледаше каменното сърце на Иуда. Тогава рече: „О, апостоли! Един от вас ще Ме предаде на смърт и аз ще умра, както предрекоха пророците, но горко на онзи, който ще Ме предаде, за него щеше да е по-добре, ако не бе се родил“ (ср. Мат. 26:21, 24, Марк. 14:18, 21). Като чува това, апостолите се наскърбиха много и един по един започнаха да питат: *Да не съм аз, Господи?* (Мат. 26:22). И когато Иуда каза: *Да не съм аз, Рави?*“ (Мат. 26:25), Иисус рече: „Ти знаеш, но каквото ще вършиш, върши го по-скоро“ (Иоан. 13:27). Тогава той излезе и отиде да Го предаде. Апостолите си мислеха, че отива да купи нещо за празника, понеже той носеше общата кесия (вж. Иоан. 13:29). Тогава първосвещениците, като го видяха, се зарадваха и веднага изпратиха своите слуги и войници от Пилат да заловят Иисус през нощта, докато хората спяха, за да не настъпят безредици сред народа, който почиташе Христос, като пророк за чудесата Му. Когато Иуда отиде да предаде Христос, Иисус каза на апостолите: „Дойде часът Моят Отец да прослави и Мен, защото при разпъването Ми ще станат големи чудеса“. Като каза това, Христос се помоли на Отца за апостолите, утеша ги и отиде в Гетсимания. Ето, ясно видяхте какво безчестие причиниха на Бога нашите грехове. Откажете се от тях, та да получим Небесното царство, което Иисус Христос придоби за нас със страданията Си. Нему слава във вечните векове, амин¹⁵.

¹⁵ Читателю, ако можеш, прочети сега и следващия текст, ако ли не, остави го за шестия час

ВЕЛИКИ ПЕТЪК, ШЕСТИ ЧАС, ЗА РАЗПЯТИЕТО

*Разделиха дрехите Ми
помежду си и за облеклото Ми
хвърлиха жребие
(Мат. 27:35, Пс. 21:19)
Благослови, отче!*

След като уми нозете на апостолите и ги причасти, Иисус Христос премина потока Кедрон и влезе с апостолите в една градина. Взе със Себе Си Петър, Иаков и Иоан, отдалечи се от другите апостоли и рече: „*Стойте тук будни*“. И като се поотдалечи от тях, коленичи, молеше се на Бог Отец и казваше: „*Отче, ако е възможно човешкият род да бъде избавен без Моята смърт, нека да не бъде предаван. Но нека да стане, както иска Твоята воля*“. Оттам се върна при апостолите, намери ги заспали и рече: „*Не можахте ли да постоите един час будни? Бъдете будни и се молете, за да не ви победи дяволът. Защото духът е бодър, а тялото е немошно и иска помощ от Бога*“ (ср. Мат. 26:40, 41). След като се помоли така три пъти, се предаде на Божията воля и започна само да се моли с голямо усърдие, така че от Него капеше червена, като кръв пот (вж. Лук. 22:44). Тогава се яви Божий ангел и Му казваше да не се бои от смъртта: „*Защото Бог така иска да пролееш кръвта Си и да изкупиш творението Си*“.

След това, когато отиде при апостолите и ги завари заспали, Христос каза: „*Спете, прочее, и почивайте! Защото Иуда се приближава, за да Ме предаде! И докато Той още говореше, дойде Иуда с войници, дадени от Пилат, и с много хора от страна на първосвещениците, на които бе казал: Когато целуна, Той е Иисус, хванете Го. И Иуда се приближи до Иисуса и рече: радвай се, Рави! И Го целуна. А Иисус му рече: Друже, ако си дошъл, като приятел, защо си довел толкова войници? Ако ли пък си дошъл, като враг, защо Ме целуваш?*“ (Мат. 26:48-50). О, голяма Христова кротост! Как не хвърли гръм да изгори всички, а рече тихо на войниците: *Кого търсите!* И като Му казаха: *Иисуса Назорея*, Той рече: *Аз съм* (Иоан. 18:4, 5). Тогава войниците се засрашиха и паднаха по очи. Но Иисус пак им каза: „*Ако търсите Иисус, ето Ме, хванете Ме, а учениците Ми оставете*“. Тогава войниците и слугите на първосвещениците Го хванаха и започнаха да Го бият, да скърцат срещу Него със зъби и Го вързаха, като разбойник. Като видя тази безчовечност, апостол Петър извади нож и удари Малх, слугата на първосвещеника, и му отрязва дясното ухо. Тогава Иисус му рече: „*Петре, прибири ножа в ножницата. Защото който нож вади, от нож умира*“. А войниците грабнаха Иисус оттам и Го заведоха при първосвещеника Анна, където дойде и Петър, който три пъти се отрече с клетва, че не е Христов ученик, но щом пропя петел, той си спомни Христовите думи, излезе вън и плака много. Там Анна попита Иисус какво е учението Му. Иисус му рече: „*Защо питаш Мене? Питай хората, които Ме слушаха, те да кажат, какво*

е учението Ми, добро ли е или е лошо“. Тогава един слуга удари Иисус по лицето и каза: „Така ли се говори на първосвещеник?“. А Иисус му рече: „Ако говориш зле, докажи злото, ако ли добре, защо Ме биеш?“ (Иоан. 18:19-23). Оттам заведоха Иисус при Каиафа, който през тази година беше първосвещеник, където се бяха събрали книжниците и еврейските старейшини и се бяха наговорили да Го убият. Там дойдоха и двама лъжесвидетели, които казаха: „Чухме от устата Му да казва, че е Син Божий“. Тогава Каиафа каза: „Чуваши ли какво казват за Теб? Защо не отговаряш?“ Но Иисус мълчеше. А Каиафа каза: „Заклевам Те в Бога, кажси, Ти ли си Месия?“. Тогава Иисус рече: „Ти казваши, че съм Аз. Но Аз ви казвам: отсега нататък ще Ме виждате от дясната страна на Бог Отец и в последния ден, когато дойда да съдя живите и мъртвите, (ще Ме видите) на облаци с голяма слава“. Като чу това, Каиафа раздра дрехата си и каза: „Чувате ли какви хули говори? Какво заслужава?“. А те рекоха: „Заслужава смърт“. Тогава покриха лицето Му с кърпа, удряха Го и казваха: „Кажси, лъжлив Месия, кой Те удари?“, и Го заплюваха. Оттам всички първосвещеници и старейшини станаха и заведоха Иисус при Пилат. А Пилат, като ги видя, излезе навън и ги попита: „Какво зло е сторил този Човек, та Го водите тук вързан?“. Те казаха: „Ако не беше сторил зло, нямаше да Го доведем тук да Го убиеш“. Пилат каза: „Докато не разследвам добре престъплението Му, не разрешавам да Го убивате“. А те казаха: „Какво престъпление искаш още? Той нарушава закона ни. Казва, че е еврейски цар, Син Божий и учи хората да не плащат данък на кесаря“. Тогава Пилат рече: „Вземете Го вие и Го съдете по вашия закон. А те казаха: Нам не е позволено да убием никого (Иоан. 18:31). Тогава Пилат влезе вътре, викна Иисус и Му рече: „Ти ли си Иудейският Цар? Ето, Твоите лоши хора Те предават на мен, като злодей и искат смъртта Ти. Кажси какво Си сторил?“. Тогава Иисус рече: „О, Пилате! Ако царството Ми беше тук, на земята, щях да имам войска и нямаше да бъда предаден в ръцете ти, но знай, че Царството Ми не е на този свят и поради това не съм враг на кесаря“. Тогава Пилат излезе навън и каза на евреите: „Този Човек не е извършил никакво престъпление, заслужаващо смърт. От завист искате да Го убиеете. Но ще извършите голям грях“. А евреите викаха: „Малко ли е това престъпление, че разбуну цялото население от Галилея до Иерусалим?“. Щом чу, че Иисус е от Галилея, която бе под управлението на Ирод, който пък по това време бе дошъл в Иерусалим, Пилат Го изпрати при Ирод, който много разпитва Иисус, но Той не му отговори нищо, понеже знаеше, че няма да Му повярва. Тогава Ирод се разгневи на Иисус облече Го с една бяла дреха и Го изпрати пак при Пилат, а Пилат повика евреите и им каза: „Нито аз, нито Ирод открихме в този човек никаква вина за престъпление, заслужаващо смърт. Но понеже имате обичай да ви пускам за празника по един затворник, ако искате, да ви пусна Иисус“. А те всички викаха в един глас: „Пусни разбойника Варава, а Иисуса разпни“. Тогава Пилат, за да успокои гнева на евреите, заповяда да вържат Иисус за един стълб и Го

биха толкова много, че от тялото Му течеше кръв, като река. После Го развързаха, облякоха Го с една стара червена дреха, поставиха на главата Му венец от тръни, сложиха Го на един стол, дадоха Му в ръката една тръстика, като скиптър, покланяха Му се, като на Цар, заплюваха Го в лицето и Го биеха по главата. След като Му причиниха тези безчестия, Пилат каза на евреите: *„Ето, наказах Го според вината Му за това, че е казал, че е Цар, но не намерих в Него вина за престъпление, заслужаващо смърт“*. Но евреите викаха: *„Съгласно нашия закон Той трябва да умре, защото прави Себе Си Син Божий“*. Тогава Пилат пак влезе в преторията и каза на Исус: *„Откъде си?“*, и след като Исус не му отговори нищо, Пилат каза: *На мене ли не отговаряш? Не знаеш ли, че имам власт да Те разпна, и власт имам да Те пусна?* А Исус Му рече: *„Нямаш никаква власт над Мен, ако не ти е дадена от Бога“*¹⁶. (Йоан 19:11) Като чу това, Пилат се уплаши и търсеше повод да Го пусне, а евреите викаха: *Ако Го пуснеш, не си приятел на кесаря, защото който прави себе си цар, е противник на кесаря*. Тогава в петък в шестия час, като видя, че не млъкват, Пилат излезе на съдилището, където доведоха и Исус да Го осъдят, и каза на евреите: *„Ето вашия Цар! Какво ще Го правите?“*. А те в един глас ревяха и казваха: *Разпни Го! Ние нямаме друг цар, освен касаря* (Йоан. 19:10-12, 14, 15). А Пилат поиска вода, уми си ръцете и каза: *„Нямам грях (Невинен съм) за кръвта на Тоя Праведник“*. А те рекоха: *„Кръвта Му да бъде върху нас и върху чедата ни, само Го разпни“* (Мат. 27:24, 25). Тогава Пилат видя, че не искат да се укротят и даде заповед да Го разпнат на кръст. И те Го поведоха, като агне на заколение и Го натовариха с кръста да го носи до Голгота. Поведоха и още двама разбойници заедно с Христа, а след тях вървеше стотникът с войниците, други мъже и жени, които плачеха. А Исус, като се обърна, им рече: *„О, жени Иерусалимски, не плачете за Мене, а плачете за себе си и за чедата си, защото ще дойде време, когато ще се молите на мъртвите да отворят гробовете, за да влезете вие“* (ср. Лук. 23:28, 29).

В това време, щом чу, че водят обичния ѝ Син, за да Го разпнат, Христовата майка се затича към пътя, по който щеше да мине Исус, и като Го видя, не можа да Го познае, понеже беше потънал в кръв от ударите. Той като видя майка Си, прималя и падна на земята с кръста. Стотникът, като видя това, се уплаши да не би да умре по пътя, за това отидоха на мястото, където щяха да разпнат Исус и четиримата войници, които Го пазеха, Му съблякоха дрехите и ги разделиха помежду си. После сложиха кръста на земята, разпнаха Исус на него, приковаха Му ръцете и нозете, изправиха Го между двамата разбойници и написаха на кръста: *„Този е Исус Назореец, цар Иудейски“*, за да четат хората и да знаят за какво е разпнат. Тогава Иуда, като видя, че разпнаха Исус, разкаж се,

¹⁶ Ти не щеше да имаш над Мене никаква власт, ако ти не бе дадено от Бога. (Йоан 19:11)

върна парите на старейте и отиде, та се обеси. А старейте купиха с тези пари грънчаревата нива, за да погребват там чужденци. О, зло лукавство Иудино и безчовечност хорска! Иисус им направи толкова добрини, а те Го разпнаха на кръст, хулеха Го и казваха: „*Лъжлив Месия, Ти казваше, че ще разрушиш Божия храм и за три дни ще го построиш. Хайде слез сега от кръста, та да повярваме*“. Така и единият от разбойниците Го хулеше, а другият казваше: *Спомни си за мене, Господи, кога дойдеш в царството Си*, за което Иисус му рече: *Днес ще бъдеш с Мене в рая* (Лук. 23:42, 43).

Там край кръста стояха Иоан Богослов и Иисусовата майка, която плачеше и нареждаше: „*О, обични ми Сине, къде отиваш и на кого оставяш прескръбната Си майка? Как ще живея без Теб?*“. Тогава Иисус посочи с поглед Иоан Богослов и рече: *Жено, ето син ти!* А на него рече: „*Ето майка ти,верявам я на теб*“ (Иоан. 19:26, 27). Тогава Иисус рече: „*Ожаднях*“. И лукавите евреи, които бяха приготвили в един съд жлъчка, смесена с оцет, натопаха (в сместа) гъба, забиха я на исопова тръст, вдигнаха я до устата Му и Той пи и рече: „*Свърши се*“¹⁷. И като извика: *Отче! В Твоите ръце предавам духа Си* (Лук. 23:46), наведе глава и предаде дух, в петък, в шестия час. Тогава слънцето потъмня по цялата земя до деветия час, завесата на храма се раздра, земята се разтресе, скалите се напукаха и мнозина починали възкръснаха. И стотникът, като видя това, рече: „*Този наистина е Божий Син*“. А след деветия час евреите помолиха Пилат да изпрати войници да счупят пицялите на разпнатите, за да умрат по-бързо и да не останат на кръстовете в събота. Тогава войниците счупиха пицялите на разбойниците, а на Иисус, понеже беше умрял, не Му счупиха пицялите. Но един войник на име Лонгин Го прободе в ребрата, от където изтекоха кръв и вода: кръв за причастие, и вода за кръщение.

Вижте Пилатовия съд, Пилат сам казал за Иисус, че не е виновен за смърт, а след това дал разрешение да Го убият. Умил си ръцете пред народа, а после се подписа за Христовото убийство. И евреите мислеха, че кръстната смърт е най-безчестна, но Бог прослави този кръст и на земята, и на небето, а евреите направи за смях и укор на целия свят. Христос претърпя толкова мъки и хули само, за да ни освободи и да ни прослави.

О, човеколюбиви Христе, приеми нашето покаяние и си спомни за нас в Небесното царство, както ще си спомниш за благоразумния разбойник, помилвай ни по голямата Си милост, дай ни воля да се поклоним на честния Ти Кръст и да целунем пречистите Ти нозе за опрощаване на греховете ни и за слава на пречестното Ти име сега и винаги, и във вечните векове, амин.

¹⁷ Сбъднаха се, (изпълниха се) всички пророчества за човешкото спасение.

ВЕЛИКА СЪБОТА, ЗА ХРИСТОВОТО ПОГРЕБЕНИЕ

*Слязъл си в преизподнята,
Христе, и си строшил
вечните порти.
Благослови, отче!*

лагочестиви християни, вчера видяхме нашия Спасител Иисус Христос прикован, към кръст за Адамовото престъпление и умрял с големи хули за нашето спасение от беззаконните юдеи, които убиха своя Благодетел, като ехидна, която прояжда утробата на майка си и я убива при раждането. Биха Го, като роб, приковаха Го към кръст и Го поставиха в тъмния гроб за нашите грехове. Пресветата Дева плачеше, ангелите трепереха, а лукавите юдеи се смееха, природата трепереше, а евреите молеха Пилат да изпрати войници да убият по-бързо разпнатите, за да бъдат свалени от кръста, както им пишеше Моисей: „*Когато обесите някого, го свалете и погребете същия ден преди залез слънце*“ (ср. Втор. 21:23). А войниците, като видяха Христа умрял, един от тях Го прободете в ребрата, от където изтече кръв и вода.

Света Дева Мария много се наскърби от последната рана. Тя плачеше и нареждаше: „*О, любими мой Сине, като се разделяш с мен, на кого ме оставяш, кой ще ме утеши и кой ще се грижи за мен? Така ли се надявах да получа скръб и рани? Архангел Гавриил ни донесе радост при зачатие то Ти, а каква е сега тази радост да Те гледам унизен, изпонаранен и мъртъв? Къде е сега Петър, който щеше да умре с Теб? Да дойде поне мен да утеши. О, сладки ми Сине! Отвори сега прекрасните Си очи и погледни скърбящата Си майка. Ах, чедо мое, къде е прекрасното Ти лице, къде са сладките Ти думи и мъдрото Ти учение? О, неверен и беззаконен еврейски роде! Не познахте ли Създателя си поне тогава, когато слънцето потъмня и земята се разтресе? Ами ти, о лукави Иудо? Какво зло видя от моя Син, та Го предаде на смърт? Нали Той и на теб дари същото, каквото дари и на другите апостоли? Нали и ти изцеляваше болни? Нали уми първо твоите нозе и първо теб причасти? А ти защо Го предаде? Отвън си бил ученик, а отвътре враг. Но горко ти, защото вечно ще се мъчиш в ада с убийците на моя Син*“.

Християни! Колко безчестия претърпя Христос и никой не Го съжали. Единствен Иосиф Ариматейски, който бе еврейски съветник и таен Христов ученик, се съжали, като гледаше Христа умрял на кръста, за това отиде с голямо смирение при Пилат и рече: „*Моля те, Пилате, подари ми тялото на Този изпонаранен Мъртвец, за да Го смъкна от кръста и да Го погребя. Дай ми Този Чужденец, Който няма нито дом, нито подслон, стига Му тази люта смърт, която претърпя от завистливите юдеи. Ето желанието им бе изпълнено и завистта им угасна. Дай ми сега Този Незнаен Мъртвец да Го погребя*“. Така се молеше този уважаван

велможа Иосиф. Пилат се смили и му даде Христовото тяло. Когато Иосиф пригответи необходимите за погребението неща, дойде и Никодим, който беше висш съветник в Синедриона и таен Христов ученик. Тези двама уважавани хора отидоха при кръста с голямо благоговение, поставиха стълба, снеха тялото от кръста и го дадоха на майка Му Мария, която Го прегръщаше и целуваше раните Му, обливаше го със сълзи и казваше: *„Ах, мили ми Сине! Колко си изпонаранен и лишен от красота и повяхнал като цвят“*. И другите жени, които бяха с нея, плачеха безутешно. Но понеже не бе възможно да се бавят много, за това го погребяха по-скоро, но с големи почести. Защото Иосиф имаше там наблизо градина, в която имаше нов гроб, изсечен в скалата за самия него, Иосиф и Никодим поставиха Христовото тяло там. Там бяха дошли и Иоан Богослов и безброй ангели, които пееха заедно с Иосиф и Никодим. Иосиф и Никодим донесоха сто литри много скъпо и благоуханно миро, помазаха с него Христовото тяло, обвиха го с платно, обвиха главата Му с кърпа според еврейския обичай, положиха Го в скалния гроб и поставиха голям камък върху гроба. С разрешението на Пилат иудеите запечатаха този камък и оставиха стража от сто войници да пазят гроба до третия ден. Вижте колко безчестно умря Христос, а колко почетно и славно бе погребан. Така се прославя след смъртта си и всеки, който търпи на този свят хули и обиди, както казва пророк Давид: *Скъпа е в очите на Господа смъртта на Неговите светии* (Пс. 115:6).

О, почтени и благообразни Иосифе, блажени са нозете ти, с които си ходил до Пилат, и устата ти, с които си измолил пречистото Христово тяло, и очите ти, с които си го гледал и ръцете ти с които си Го погребал. О, мили Христов приятелю, Иосифе, колко приятно сте пели с Никодим и сте плакали горчиво за нашия Избавител, както и Неговата майка плачеше и нареждаше: *„О, сине мой, слез сега в ада да избавиш праведните души и на третия ден да възкръснеш, както много пъти си ми казвал. Възкръсни и се яви на прескръбната Си майка. Знам, Сине мой, че три дни ще бъдеш погребан, но на мен това ще ми се стори, като цяла вечност. Ето, Чедо, сега Те оставям и си тръгвам, но оставям сърцето си и душата си при Теб. Защото не е възможно да Те забравя чак до смъртта си“*.

Но като положиха Христа в гроба, адът разбра, че ще изгуби душите, които държеше от създанието на света, и за това плачеше и нареждаше: *„О, горко ми! Каква е тази голяма сила, която идва върху мен? Кой е Този, Когото не можах да победя, като другите? Ах! Приех Го, като мъртъв, сега треперя, като от безсмъртен, приех Го, като човек, а сега треперя, като от съдия. О, мои слуги, дяволи, бързо заключете портите на ада, защото гибелта ни наближи. Разбрах, че Сам Бог идва да разруши ада, но елате да се скрием на дъното на ада“*. Докато дяволите говореха така, Христос достигна с божествената Си слава и с ангелски песни до ада и ангелите веднага започнаха да викат на

дяволите: „Вдигнете, дяволи, портите и отворете, защото иде Царят на славата“. И когато дяволите попитали: „Кой е тоя Цар на славата?“, ангелите отговорили: „Крепкият и силният Господ, Той е Цар на славата (ср. Пс. 23:7-10), Той е Онзи, Който ви свали от небето за гордостта ви, Той е Синът Божий. Не Го ли познахте по Лазаровото възкресение? И при разпването, когато слънцето потъмня и земята се разтресе, не разбрахте ли, че Той е Крепкият и силен Господ!“. Щом ангелите изрекоха тези думи, портите на ада се строшиха и Христос славно влезе в ада с Божеството Си и душата Си и там намери Адам, Ева, Авел, Сит, Ной, Авраам, Искаак, Иаков, Моисей, стареца Симеон (Богоприемец), Иоан Предтеча и всички праведници и грешници. Когато Христовото идване изгря, всички, които бяха в ада, се зарадваха, защото разбраха, че са освободени. Тогава старецът Симеон каза: „Минаха тридесет и три години, откакто Го приех в ръцете си, като малко Дете“, а Иоан Предтеча каза: „А откакто Го кръстих в Йордан, минаха три години“.

Докато говореха така, ето, Христос пристигна в ада и рече на Адам: „Излез сега оттук, напусни тази тъмница и ела в голямата светлина, напусни това плачевно и скръбно място и ела в радостния весел рай. Защото раят бе отворен, херувимът се махна и дяволът бе потъпкан. Стани да видиш, как заради теб станах Човек и каква безчестна и хулна смърт претърнях заради теб и твоя род, за да ви измъкна от тази тъмница. Стани сега, защото Аз съм вашето избавление“. Като изрече това, Христос избави Адам и всички праведни души, които вярваха, а които не вярваха, ги остави в ада. Христос живя на земята тридесет и три години, а в ада стоя тридесет и три часа. Той предаде дух в петък в деветия час, а възкръсна срещу неделя в шестия час, които се събират така: $3+24+6=33$, всичко тридесет и три.

И като извади Адам и всички праведници от ада, заведе ги в рая, където намериха разбойника, за когото Адам се чудеше и казваше: „Когато бях в рая, там нямаше друг човек. Ами този откъде е?“.

Имам още много да ви говоря, но сега спирам дотук и накрая ви казвам, че мнозина християни имат навик да чакат за днес и за утре да се изповядат и причастят, но това е несправедно и грешно. Защото никой не може да се причасти с това страшно тайнство, ако не е подготвен от много време, ако не се очисти от лошите си дела и ако не поиска прошка и не прости на този, с когото има кавга. Защото който се причасти недостойно, приема в себе си огън. За това мнозина, които са се причастили недостойно, се разболяват и умират без надежда (ср. 1 Кор. 11:29, 30). Защото е голям грях човек да се причасти недостойно и непостил. Такъв човек прилича на Иуда, който си изгуби душата. А който от все сърце иска своето спасение, трябва да се подготвя още от началото на поста и да изпълни установеното, заради своите грехове съгласно църковните заповеди, а не да чака Великата седмица и Велика събота, и чак тогава да се изповядва и причастява. За това трябва да се причастяваме след голяма подготовка,

ако искаме да придобием от Причастието полза, здраве, радост и веселие и да наследим Небесното царство, като благоразумния разбойник, където непрестанно ще се веселим с ангелите и ще славим Бога. Нему слава във вечните веков, амин.

НА КРЪЩЕНИЕ

*Чете се от свещеника
след кръщението на детето*

Нлагочестиви възприемнико (или благочестива възприемнице), днес се извършва духовно раждане от вода и дух на този новопросветен Божий раб (*името*) по Божията милост, която иска спасение на всички хора. И по силата на това духовно раждане, той стана син на светлината, излезе от тъмната смъртна сянка на светлина и стана приятел на светиите. Сега той се записва на небето в Книгата на живота, за това днес Божията Църква се весели, ангелите тържествуват, а ние се радваме, защото към истинската Лоза Иисус Христос бе присадена нова пръчка, която ще се оживотворява от Божията благодат, за да роди плод на добродетелта. Но най-много трябва да се радваш и веселиш ти, о, възприемнико, защото приемаш от божествения купел този син на благодатта. Днес той става син Божий, а ти му ставаш духовен баща, защото си станал поръчител за него пред Божието лице и пред светите ангели, и през целия си живот трябва да имаш бащинска любов и грижа за него. И когато с Божията помощ порасне и придобие разум, тогава си длъжен с усърдие да го научиш на истинска православна вяра и на Закон Божий, да го учиш на страх от Бога, за да укрепне добре в Бога, както сега се предава на Христа Бога и се отрича, чрез твоите уста от дявола и от всичките му дела. Ето, сега той е осветен от Божията благодат и е обновен с духовно раждане и бе предаден от мен, грешния, в твоите ръце чист, така да се яви и пред Небесния Отец, какъвто е чист днес и каквато е сега душата му - по-бяла и от сняг. И както излезе от банята на светото Кръщение, така чист и неочернен от лоши дела да излезе на старини от тялото си и да се яви пред безпристрастния Съдия и Бог, Който ще въздаде всекому според делата му. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

НА ВЕНЧАНИЕ

Чете се от свещеника след венчанието

лагочестива и православна двоице, вие встъпихте в свето съпружество, което е учредено и благословено от Бога. Ето, Бог благоволи да ви съедини. Почитайте съпружеството си според задълженията си и имайте любов и съгласие помежду си. Живейте като една душа в две тела. Обичайте Неговия свят закон, защото Бог е любов и който живее в любов, живее в Бога и Бог живее в него. А където няма любов, там има всякакви безредици и злини. За това трябва да имате любов и вярност помежду си, да пазите венците си чисти и леглото си свято, да не го посрамите с нечистотата или с безчестно блудство. Имайте страх от Бога, за да не станете изменници на тържественото си обещание, което си дадохте днес в светата църква пред лицето на Бога, защото *блудниците и прелюбодейците Бог ще ги съди* (ср. Евр. 13:4). По отношение на управлението на дома и на другите потребни неща бъдете трудолюбиви и работни, защото апостол Павел казва: *Който не иска да се труди, не бива и да яде* (2 Сол. 3:10). Обсъждайте помежду си с уважение и смирение всички домашни дела. Помагайте си един на друг и търпеливо се справяйте с всички житейски трудности и грижи. И когато Бог ви подари да отгледате деца, да ги научите от малки на страх Божий и да почитат Неговия свят закон. Учете ги да уважават всеки човек и да обичат обучението, чрез четене на книги, работата и труда, пазете ги от мързел, от лъжа и празни шеговити закачки, пазете ги от лошо приятелство, защото *лошите примери развалят добрите нрави* (1 Кор. 15:33). И ти, честни съпруге (*името*), обичай жена си, като самия себе си и не забравяй да проявяваш снизходителност към женската слабост. Така и ти, честна съпруго (*името*), уважавай мъжа си, защото той е твоя глава, и винаги помни заръката на апостол Павел, който казва: „*Жената да не гледа само да си плете косата и да се кичи със злато и скъпи дрехи, но да гледа да си стои в къщи и да има кротък и мълчалив дух, което е скъпоценно пред Бога*“. Ето така трябва да живеете почтено, свято и богоугодно, да пазите съпружеството си чисто и да имате страх Божий, с което ще привлечете над вас Божието благословение, дългоденствие и изобилие във всичките ви дела и за цялото ви имущество. Във всичките си трудове ще имате помощ от Бога и ще видите около трапезата си синове и внуци, та да се радвате и веселите. И аз от сърце ви желая Божието благословение да бъде върху вас сега и винаги и във вечните векове, амин.

НА ПОГРЕБЕНИЕ НА ХРИСТИЯНИН

*Дните на човека са като трева,
като полски цвят - тъй цъфти той*
(Пс. 102:15)

Благослови, отче!

сички вие, които днес сте дошли тук, за да видите последния край на човешкия живот, моля ви, избършете насълзените си очи, утешете наскърбените си сърца и чуйте, какво казва свети цар и пророк Давид, Той казва, че човекът е *като трева*, а дните му, *като цвят*, толкова бързо прецъфтяват. И щом всеки човек е като трева и цвят, щом всеки ще умре както са починали всички преди нас по света и щом виждаме, че смъртта е всеобща за всички ни, то защо да скърбим и да плачем неприлично? Защо да се съкрушаваме, да оставаме без очи? Защо да не потърпим с благодарност, като праведния Иов? Дори да са млади тези, които са си тръгнали от този лъжовен и многобедствен свят, нека да не ги оплакваме на глас, нито да жалим толкова безпътно за тях, а да жалим себе си, защото всекидневно живеем в грехове. Погледнете сега този починал наш брат и се убедете, че и ние ще умрем, като него. Ето, сега е моментът да вземем пример за нас, да се вразумим и да поправим живота си и винаги да сме готови за страшния час на смъртта. За това моля всички ви, не плачете, а всички мислете, че този път е за всички ни и няма друг, тази чаша на смъртта е обща за целия свят и Бог я дава на всеки човек. Този Божий меч е за всички ни и не прощава на никого, защото смъртта от цар не се бои, от владика не се срамува, възрастния не уважава, младия не милва, на хубост не гледа, от плач не се смилява, от големец не се страхува, с пари не се подкупва, от слава не се спира, а свободно идва при всички и щом дойде, бързо посича човека и го отвлича от очите ни, както и сега отвлича от нас този наш брат. И това става ежедневно, защото, които днес гледаме, някои от тях до утре изгубваме и не ги виждаме повече, и които днес весело милваме, утре жално ги изпращаме до гроба, които днес са славни, утре ги виждаме безславни и неподвижни, които днес се мажат с ароматни масла, утре смърдят тежко и отвратително, които днес биват хвалени и уважавани от хората, утре там биват съдени и укорявани пред ангелите, защото там няма царско големееие, няма болярска гордост, няма снизходителност, само един праведен отговор пред Бога. Там всички и богати, и сиромаси, и роби и свободни - са равнопоставени, няма никой, който да се надява на друго, всеки се надява само на своите дела, от които ще чака или оправдание, или осъждане. Защото там няма прошка. Тук Бог милва и чака да се покаем, а там изпраща грешниците във вечния огън. Там Бог не гледа нито мъдри, нито силни, нито богати, нито млади, нито хубави, а иска и търси от нас евангелските добродетели. Ах, глупава и неразумна младост, която се надява да живее дълго! Младостта е лъжовна измама, грешна кал, зелена трева, която не

очаква скоро смъртния час, който е прекратяване на всички дела, както казва праведният Иов: „Смъртта е почивка за праведните, избавление за робите, отдых за тружениците, разплащане на длъжниците, утешение на скръбните, облекло на голите, храна на гладните и прекратяване на греха. Защото, ако не беше смъртта, бихме се изiali един друг, като рибите във водата, и ако не бихме чакали съд, никога не бихме се отказали от греха“. Виждате ли колко добро нещо е смъртта? И е достойна за похвала, а не за плач, защото, ако умре праведник, да се радваме, че отива при Бога в рая, а ако умре грешник, пак да не скърбим, защото вече няма да върши грехове. Щом никой няма да живее вечно, защо да плачем толкова над починалите? Нали виждаме свещениците, колко слава и хвала въздават на Бога и колко се молят на Бога за душата на починалия? Така и ние, които сме дошли на неговото погребение, трябва не да плачем, а да се молим на Бога за душата му. Нали виждаме, как изпращаме починалите с молитви и песни. С това показваме благодарността си към Бога, обличаме ги с нови дрехи, с това показваме възкресението си, изливаме върху тях елей, с това показваме нашето кръщение, прикадяваме ги с тамян, с това показваме тъмнината на този свят, палим свещи, с това показваме светлината на онзи свят, полагаме ги с главата на изток, с това показваме, че ще оживеят и ще отидат на изток за Страшния съд.

Но християни! От Бога знаем и вярваме, че починалите ще възкръснат. В такъв случай е срамно и неподобаващо да плачем и да се безпокоим за починалите. Да плачат неверниците, които не са кръстени, както казва Христос: *Ако някой не се роди от вода и Дух, не може да влезе в царството Божие (Йоан. 3:5)*. А на нас, които сме кръстени, изповядани и причастени, не ни отива да плачем, а да благодарим на Бога. Почине ли наш брат или приятел, или роднина, да похвалим Бога, че е избрал нашия брат, когото Сам Той е създал, и да речем, като праведния Иов: *Господ даде, Господ и взе (Иов. 1:21)*. Защото за един ден загинаха десет деца на Иов, седем синове и три дъщери, затрупани от къщата, докато се хранеха заедно, но Иов пак не похули Бога, а рече: „Гол се родих и пак гол ще си тръгна от този свят, а синовете и дъщерите ми Бог ги даде, Бог ги и взе. Нека да бъде хвално и прославлено името Му“ (ср. Иов. 1:21).

Виждате ли? Щом праведният Иов благодарил на Бога, защо ние Го огорчаваме и разгневяваме, защо не помислим, че смъртния час чака всички ни? И защо не разсъдим колко трепери от страх този човек, като гледа там това, което никога не е виждал, а ние още мислим за този свят и сякаш сме безсмъртни, изобщо не се готвим за там? Човек, когато умира, нали се оглежда във всички посоки за помощ, но тогава никой не може да му помогне! Защото Писанието казва: *Кой от човеците е живял, без да види смърт? (Пс. 88:49, ср. Пс. 48:10)*, а всички, както сме се родили, така и ще умрем, като този покойник, който лежи сега пред очите ни и вече няма грижа за нищо, но оставя съпруга, оставя родители, оставя роднини и приятели и тръгва сам на вечен път. Гледайте всички вие, живи, и се

гоответе, защото този път е общ за всички ни, вижте човешката слабост и не се големейте, защото никой не може да се избави от смъртта, но и цар, и крал трепери от нея, като някакъв последен сиромаш, изгубва цялата си мъдрост, като гледа там страшните сили и светлото Божие лице. О, колко жално се оглежда човек за помощ в смъртния си час, но няма такава от никого. И така, щом смъртта дойде и отдели душата от тялото, тогава вече не са нужни нито плач, нито безпокойства, тогава са нужни само молитви и милостиня, които много помагат на душата, защото молитвите и милостинята са най-добрите приятели на душата и я отвеждат мирно пред Бога, а тялото остава в гроба, като всички тела, без никаква разлика. Защото идете и погледнете сега в гробовете и вижте какво нещо сме ние, каква смрад и гной, освен това разгледайте голите кости и вижте, можете ли да познаете кои са царски, кои са на хора от простолюдие, кои са болярски, кои са сиромашки, кои са свещенически, кои са на миряни, кои са арабски, кои са други? Не се разпознават, защото всички са равни, всички са пръст и пепел. Виждате ли как са равни тук болярските и сиромашките тела? Така ще бъдат равни там и душите. О, непостижимо чудо! Нали всички тези кости са били хора, като нас, ами къде е сега тяхната красота и хубост? Къде са хубавите им дрехи? Ето, всичко е станало на пръст. Но да не мислите, че тяхната пръст ще остане така. Вярвайте, че пак ще станат с това тяло при Второто пришествие за Страшния съд, когато гробовете ще се отворят и всички мъртви ще станат, за да дадат на Бога отговор за всичките си дела, за всичките си помисли и за всичките си думи. И щом като е така, каква полза имаме от дълъг живот? И защо да плачем толкова над починалите? Да плачем само за онези, които умират без покаяние, неизповядани и непричастени, защото няма да видят Божието лице. О, колко блажени са онези, които умират, като малки дечица! Защото тяхната смърт е сладка и спасителна, а нашата е страшна, жестока и горчива. Но бащите и майките не ублажават малките дечица, а плачат неутешимо, и то защо? Не за друго, а защото си ги представят и казват с въздишка: *„Ах! Какво хубаво и добро дете беше и едно на майка си. То ни беше утешение, опора в старините ни и похвала на рода ни. Какво прекрасно лице имаше, как сладко говореше и как смъртта го грабна, като птица - как да не плачем?“*. Не казвам изобщо да не плачем, защото това е невъзможно за човешкото естество, а да се просълзим без глас на съжаление. А за малките деца изобщо не бива да плачем, защото с плача си с нищо не им помагаме. Ние искаме да живеят много на този краткотраен свят, който е пълен с труд и болести, но Бог ги е обикнал и ги е откъснал от този свят, като цвят от тръни и ги е занесъл там, където няма ни скръб, ни печал, ни въздишка, а има безкрайна радост. Светите ангели мирно разделят душите им от телата и без страх ги пренасят през дяволските въздушни изтезатели. Отваря им се сладкият рай, където радостно ги посрещат всички праведници, там Бог ги поглежда с кротко лице и ги записва в Книгата на живота, и те се радват,

че са отишли от лошо на добро място, където са онези деца, които Ирод изкла, там се веселят с праведните и се молят на Бога за нас, грешните. За това не плачете за тях, а мислете за вашия отговор и кажете като праведния Иов: *Господ даде, Господ и взе,... да бъде благословено името Господне!* ([Иов. 1:21](#)) отсега и довека, амин.

1 СЕПТЕМВРИ ЗА НОВАТА ГОДИНА

*Блажени са тия, които слушат
Словото Божие и го пазят
(Лук. 11:28)*

лагочестиви християни, както морската вода никога не се спира, а винаги се вълнува и блиска, така и човешкият ум никога не стои на едно място, а винаги лети по различни предмети. За това трябва винаги да го издигаме към добри дела, да слушаме с него Свещеното Писание и Божиите заповеди. Да се пазим от зло и да славим Бога с чистосърдечни молитви, защото молитвите и Свещеното Писание дават добър плод и придобиват Небесното царство за онзи, който слуша и се моли. Виждате ли слънцето, луната и звездите, как не стареят, нито се изменят, а винаги светят по Божия заповед, така ще свети в Небесното царство и всеки праведник, който слуша Свещеното Писание и постъпва според Божиите заповеди (вж. Мат. 13:43, 1 Кор. 15:41, 42). За това трябва да се пазим от лоши дела и винаги да обичаме правдата, защото който ходи след греха, е в тъмнина, а който ходи след правдата е в светлина, и чрез него се славят Божието име. Както казва апостол Павел: *„На хората, които не постъпват в съответствие с Божиите заповеди, Бог дава извратен ум. За това те са изпълнени с множество злини: с блудство, злопаметност, завист, разпри, сребролюбие, убийство, хулене, гордост, непокорство и немилосърдие. И с това показват, че имат върху себе си Божия гняв“* (ср. Рим. 1:28-31, 2:1). И пак апостол Павел казва: *„В последните времена човеците ще станат сребролюбци, горделиви, хулници, непокорни, неблагодарни, немилостиви, невъздържани, предатели и самолюбци, а не Боголюбци. Само наглед ще носят християнско име, но няма да имат християнски дела“* (ср. 2 Тим. 3:1-5). Ето че в наше време са се изпълнили всички Павлови думи, защото всички сме замесени с тези злини: всеки гледа за ядене, пиене, угаждане на плътта и сребролюбие, всеки има гняв, злопаметност, склонност към нанасяне на обиди, лицемерие и лукавство, всеки е станал лъжлив, непокорен, безсрамен и закононарушител. И кой от нас може да каже, че няма нито един от тези грехове? Наистина никой. Но защо ли сме изпаднали в тези грехове? Не поради друго, а защото оставихме Божиите заповеди и се захванахме с лукави грешни дела, с които разгневихме Бога, и Той ни даде извратен ум. За такива лукави дела Бог много пъти е наказвал древните евреи с робство и други злини, както им казал пророк Исаия: *„О, човеци, защо извършихте грехове върху грехове, с които разгневихте Бога, Който направи земята ви пуста, изгори градовете ви и пред очите ви предаде богатата ви на езичниците. Останахте, като колиба в лозята, като сухо дърво в градина или като град, разрушен от враговете“* (ср. Ис. 1:7, 8). Така същият пророк Исаия казва от името на Бога на содомците: *„Чуйте, князе содомски и хора*

гоморски! За какво са Ми - казва Бог - вашите жертви, вашите агнета и телета? Не искам това, което Ми принасяте. Не искам новомесечията ви, празниците ви и постите ви, мразя ги, наситих им се и не мога да търпя вашите беззакония. За това, когато протегнете ръцете си да Ми се молите, не искам да ви слушам, защото ръцете ви са пълни с кръв и неправда“ (ср. Ис. 1:10-15). А за Иерусалим милостивият Бог казва: „Иерусалиме, Иерусалиме, който си избил толкова пророци! Колко пъти съм искал да събера чедата ти, както кокошка събира пилците си под крилете, и не рачихте! За това оставям къщите ви празни“ (ср. Мат, 23:37, 38, Лук. 13:34, 35). Християни, виждате ли, как Бог изоставя грешните хора и как не слуша техните молитви, нито приема даровете им. Ето така заради нашите грехове и заради нарушаването на Божия закон и ние сме попаднали в различни беди и в ръцете на нашите душмани. Но, братя християни, стига ни тази мъка и греховете, които сме вършили досега. Нека вече да се обърнем към Бога с покаяние, за да получим милост от Него. Защото Сам Бог казва чрез Исаия: „Обърнете се към Мен, въздъхнете от сърце, та да ви помилвам. Измийте се и станете чисти, отхвърлете лукавството от сърцата си. Научете се да вършите добро и да съдите справедливо невинните, сиромасите и вдовиците. И тогава, ако греховете ви бъдат, като кръв, Аз ще ги избеля, като вълна. И ако Ме слушате, ще ви дам всички блага, ако ли пък не Ме слушате, меч ще ви посече“ (ср. Ис. 1:16-18). Чрез пророк Иоил Бог казва: „Обърнете се към Мене от все сърце с пост и плач, та да ви помилвам“ (ср. Иоил. 2:12). А чрез Иезекиил казва: „Никой да не казва, че е много грешен и че няма да получи спасение. Но знайте, че Аз не искам смъртта на грешника, а искам да се обърне към покаяние, да остави лошия си път и да бъде жив“ (ср. Иез. 33:11). Ето, братя сами виждате, колко милост има Бог към нас, само трябва да се покаем и да се откажем от греховете си, за да не загинем напразно. Да очистим ръцете си от грабеж и сърцето си от лукавство, от завист и злопаметност. И да постъпваме според Божиите заповеди, за да получим и ние милост от Бога, защото Сам Бог казва: „Ако постъпвате според Моите заповеди, ще ви дам дъжд навреме и земята ще ви роди много жито, а овошките и лозята, много плод. И ще ядете до насита от старо и ново, ще седите на земята си мирни и неповредени, ще имате сила да гоните враговете си и те ще паднат убити пред вас. Ако ли не постъпвате според Моите заповеди, ще ви дам запустение и сеитбите ви ще бъдат напразни, защото небето не ще ви даде дъжд, нито земята плод. А колкото имате, враговете ви, които ви мразят, ще изаяждат трудовете ви, те ще ви гонят и ще бягат, когато никой не ви гони. Защото както вие постъпвате с Мен, така и Аз ще постъпвам с вас“ (ср. Лев. 26:4-17). За това трябва да се покаем за греховете си и да се смирим под крепката Божия сила, както казва пророк Иоил: „Съберете се, стари и млади, мъже и жени, богати и сиромаси, роби и свободни, заплачете пред Бога и кажете: „Господи, помилвай ни, не ни предавай на укор и на враговете ни“ (ср. Иоил. 2:16, 17). Щом види покаянието ни, Бог е готов да ни

помилва и да ни избави от греховете ни и от враговете ни, да живеем мирно и да постъпваме според Неговите заповеди. За което ще прекараме живота си тук мирно, а на онзи свят ще получим Небесното царство с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

8 СЕПТЕМВРИ ЗА РОЖДЕСТВО БОГОРОДИЧНО

*Вечер настъпва плач,
а сутрин радост*

(Пс. 29:6)

Благослови, отче!

Нлагочестиви християни, както на някой цар, когато му предстои да отиде някъде, му приготвят прекрасен дворец на чисто място, така и Небесният Цар Иисус Христос поискал днес да избере за Своето възплъщение чист и одушевен дворец от царски и първосвещенически род. От Иоаким, който бил от царския Давидов род и от Анна, която била от свещеническият Ааронов род. Те били двама престарели праведника, като две пресветли слънца, от които изгря светлина и веселие за целия свят. Или като два чисти гълъба, от които днес се роди пречистата Дева Мария, която непостижимо роди Иисус Христос. Но слушайте сега, за да разберете как е станало днес раждането на Пресвета Дева Мария от праведните и родители Иоаким и Анна.

Иоаким бил богат човек от еврейски род и на всеки празник принасял на Бога дар за всички хора и за опрощаване на своите грехове. Така една година, на един голям празник, като принесъл според еврейския обичай своите дарове на Бога, свещеникът Рувим му рекъл: „*Иоакиме, не е прилично ти да принесеш пръв даровете си на Бога, понеже си бездетен*“. Като чул това, Иоаким се наскърбил много и веднага взел обратно даровете си. И като размислил, че всички праведни евреи имали деца, най-накрая си спомнил за Авраам и за това, че Бог му дал чедо на старини. Силно наскърбен, без да се обади на жена си Анна, той отишъл на планината, където били овцете му, и като си направил там колиба, стоял и постил в нея четиридесет дни и си казвал: „Нито хляб ще хапна, нито вода ще пия, нито в къщата си ще отида, докато милостивият Бог не ме помилва и не ме посети“. Жена му Анна в същото време постела в къщи и плачела за безплодието си. И когато пак наближил голям празник, слугинята и казала: „*Анно, не е прилично да скърбиш толкова. Стани, премени се и престани да плачеш*“. Анна казала на слугинята: „*Махни се и ме остави жива да се оплача*“. А слугинята пак рекла: „*Послушай ме, господарке Анно, и стани да се премениш. Докога ще жалиш така? Каква беше тази клетва, която ти заключи утробата без рожба?*“. Като чула тези думи, Анна още повече се натъжила. Но все пак станала, оставила траурните дрехи и се пременила. Било деветият час през деня. И като отишла в градината, седнала до едно дафиново дърво и рекла: „*Господи, зарадвай ме и ми подари една рожба, както си дарил някога на Сарра*“. Докато казвала това, погледнала, към дървото и като видяла едно птиче гнездо, започнала още по-скръбно да плаче и да нарежда: „*Ах, бедната, защо съм се родила? Само за една*

клетва, да ме хулят хората, да ме укоряват и да ме пъдят от храма. О, Господи, на кого приличам? Не приличам нито на птиците, защото и те си имат рожби и гнезда, ето, Господи, не приличам нито на влечугите, нито на зверовете, нито на земята, които винаги раждат своите плодове и Те славят“. След като Анна изрекла с плач тези думи, веднага ангел Божий дошъл при нея и казал: „Анно, Анно, Бог чу молбата ти и ме прати да ти кажа, че ще родиш славно чедо и името ти ще бъде споменавано по целия свят“. Тогава Анна казала: „Каквото чедо ми даде Бог, ще го подаря на Бога, за да служи през целия си живот на светата Църква“. И щом ангелът си тръгнал от нея, дошли двама вестоносци и казали на Анна, че мъжът и Йоаким си идва от планината. Защото ангелът, който се явил на Анна, отишъл и при Йоаким и му казал: „Йоакиме, Бог чу молбата ви. Стани и си иди вкъщи, защото Анна ще ти роди чедо, което ще стане славно по целия свят“. Тогава Йоаким слязъл от планината и казал на пастирите си да му докарат седемдесет агнета, за да ги заколи, като жертва за Бога, дванадесет мъжки телета за свещениците и старейшините и сто ярета за всички други хора. И когато Йоаким идвал със стадото, Анна го посрещнала и му рекла: „Днес разбрах, че Бог ме помилва и ме благослови да не съм вече бездетна“. Тогава Йоаким, като си починал, на сутринта принесъл даровете си на Бога и от пепелта разбрал, че Бог му е простил греховете. Върнал се от храма чист и праведен и си стоял вкъщи. И когато минало определеното време, на днешния ден Анна родила Пресветата Дева, която нарекли Мария. И така Анна станала майка и кърмела чедото си Мария. Когато Мария станала на шест месеца, Анна я изправила, за да види дали може да стои, а Мария направила седем крачки и отишла при майка си. И оттогава Анна гледала старателно и не позволявала нищо мръсно или нечисто да преминава пред очите на детето, а повикали чисти и умни еврейски девойки да ѝ прислужват. И когато Мария станала на една годинка, Йоаким направил голяма трапеза, на която поканил първосвещеника, свещениците, старейшините и всички хора. И като довели Мария пред първосвещеника, той я благословил и рекъл: „Бог да благослови това момиче, та да стане слава на целия ви род“. А хората рекли: „Амин“. След като и свещениците я благословили, Анна я взела и рекла: „Благодаря Ти, Господи, че погледна към моето смирение и сне от мен укора“. И като сложила Мария на стола ѝ, с радост прислужвала на трапезата. Хората си тръгнали и славели Бога, а Мария растяла и укрепвала. И когато Мария станала на две години, Йоаким казал на Анна да заведат Мария в храма и да я дарят на храма, както били обещали, но Анна рекла: „Йоакиме, Мария е още малка. Нека да стане на три години и тогава да я дарим, за да не и домъчнее за нас“. И така, когато Мария станала на три години, повикали чисти еврейски девойки да вземат палмови клонки и запалени свещи и да заведат Мария в храма, за да я дарят. След когато я завели с голяма тържественост, великият първосвещеник Захария я приел, благословил я и рекъл: „Бог да прослави името ти по целия свят и да избави

чрез теб Израиля“. После я завел в светия олтар и Бог излял благодатта Си върху нея. После я оставили в храма, всички си тръгнали славейки Бога. А Мария стояла там дванадесет години и приемала храна от ангел. След това по Божия воля била сгодена за дърводелеца Иосиф, който я взел от храма и я завел у дома си, където я получила благата вест от ангела, че ще роди Иисус Христос.

Ето какъв прекрасен и чист палат е приготвил днес Небесният Цар за възплъщението Си, тоест Светата Дева Мария, която превъзхожда херувимите и серафимите. Увенча я със славата и с честта да се нарече Майка Божия по отношение на Христовата човешка природа и да бъде Помощничка и Пазителка на всички православни, които я познават и почитат, като Майка Божия¹⁸. За това всички трябва да се покланяме със страхопочитание на нейната икона и да я молим да умилюстиви Иисус Христос, та да ни прости греховете. Защото нейната молба ни помага много пред Бога. За това трябва винаги да четем нейния акатист и молебен и да казваме поздрава към нея, тост: *Богородице Дево, радвай се ...*, защото от това четене много хора са се избавили от смърт и от различни беди. Така ако и ние и се молим с вяра, възможно е с нейните молитви, към Бога да ни избави от всякакви злини. И ако почитаме празника добре, може да получим на този свят много блага, а на онзи, Небесното царство, за слава Божия и за чест на Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

¹⁸ Христовата Църква е приела само три рождества: Рождество Христово, Рождество Богородично и Рождество на Иоан Кръстител, защото са станали след ангелско благовестене. А другите празнува на успението им.

14 СЕПТЕМВРИ ЗА ВЪЗДВИЖЕНИЕТО НА ЧЕСТНИЯ КРЪСТ

*Словото за кръста е безумство
за ония, които гинат, а за нас,
които се спасяваме, е сила Божия*
(1Кор. 1:18)

нес всички православни християни се радват и веселят, като гледат издигането на честния Кръст, на който Христос доброволно се разпна заради греховете ни. Защото както Адам затвори рая с райското дърво, така и Христос го отвори с кръстното дърво, което стана спасение и слава на целия свят, красота на християните и победа на Богоизбраните царе, и най-вече на цар Константин.

Защото около 320 години след Христа, когато цар Константин царувал в Галия и Алпия, в Рим царувал цар Максентий, който бил идолопоклонник и гонител на християните. Константин му изпратил писмо от Галия, в което му написал да не мъчи християните. Но като видял, че Максентий не се вслушва в писмото му, Константин решил да тръгне срещу него с войска. Но понеже се боял от голямата римска войска и от Максентиевите магии, се молел на Бога да му яви, как да победи християнския мъчител Максентий. Тогава Бог му показал на небето кръст от звезди светъл, като слънцето и царят чул глас от небето, който му казвал: „*Константине, Константине, с това ще победиш всичките си врагове*“. Цар Константин видял това през деня, а през нощта Иисус Христос му се явил насън, отново му показал звездния кръст и му рекъл: „*Константине, направи кръст по този образец, носи го пред войската си и ще победиш с него не само Максентий, но и всичките си врагове*“. На сутринта царят съобщил за това видение на царедворците си, повикал майстори златари и им заповядал да направят такъв кръст от злато и да го украсят с бисери и други скъпоценни камъни. А на войската си заповядал всеки да изобрази кръст на копието си и на щита си. Като направил това, Константин тръгнал с войската си от Галия към Рим. А злочестивият Максентий, като чул, че Константин идва с войска, веднага събрал безбройна войска и излязъл от Рим срещу Константин с голяма дързост. Тогава цар Константин заповядал да носят честния кръст пред войската. Двете войски се приближили една към друга и влезли в сражение. Тогава Константин със силата на честния кръст победил Максентий и изклал много негови бойци. Максентий побягнал с останалата войска, за да премине през река Тибър по моста, който сам бил построил, а Константин го гонел въоръжен. И когато Максентий минавал по моста, с Божията помощ мостът се срутил и Максентий паднал в реката с войската си, където всички се издавили, като фараона в Червено море. А цар Константин влязъл със славна победа в Рим, където всички граждани го посрещнали с голяма чест и радост. Тогава цар Константин

въздал благодарност на Бога за победата си, приел християнската вяра и се кръстил в Рим с майка си Елена. След тях всички царедворци и всички римски жители приели християнската вяра и се кръстили. Тогава в целия Рим и в околните области, настанала голяма радост, а цар Константин в чест на тази победа, поставил кръст в центъра на Рим върху един голям каменен стълб и написал върху стълба следните думи: „*С този кръстен знак този град се избави от мъчителството*“. Цар Константин започнал втора война срещу Византион (Цариград), и като завзел България, превзел Византион и около 330 година след Христа преместил столицата си от Рим във Византион, и нарекъл Византион на свое име Константинопол. По това време на Дунава дошли хуните и скитите, но цар Константин с помощта на честния Кръст победил и тях и тогава направил мост над Дунав и построил крепостта Никопол. Като се върнал оттам в Цариград, изпратил майка си Елена в Иерусалим с много пари да търси честния Кръст, на Който бе разпнат Христос. И като отишла там по времето на патриарх Макарий, царица Елена очистила онези места от мръсните идоли и изкопала много мощи от земята. После събрала Иерусалимските евреи и ги попитала къде е скрит честният Христов Кръст, а те и казали, че не знаят. Тогава царицата ги затворила, започнала да ги мъчи и казала, че ще ги погуби всичките, ако не съобщят къде е Кръстът. Те се уплашили и рекли: „Тук има един възрастен еврейин на име Иуда. Той е син на пророк и може да ти каже къде е Кръстът“. Но когато царицата го попитала къде е Кръстът, той казал, че не знае. Тогава царицата заповядала да го затворят в дълбока яма и да умре там от глад и жажда, ако не каже къде е Кръстът. Като стоял там няколко дни гладен, той започнал да вика: „Пуснете ме и ще ви кажа къде е скрит честният Кръст“. И като го пуснали, той ги завел на една могила от пръст и камъни, върху, която имало идолски храм, построен от римския император Андриан, и рекъл: „*Тук, в тази могила е скрит Христовият Кръст*“. Тогава царица Елена заповядала да разрушат идолския храм и да разкопаят могилата. Дошъл и патриарх Макарий, който се помолил на Бога и от онова място веднага излязло много приятно благоухание. И като разкопали цялата могила, намерили Христовия гроб и до гроба, три кръста и четири гвоздеа, с които Христос е бил прикован към Кръста. И не знаели кой от трите кръста е Христовият. Случило се така, че по същото време носели една починала девойка, за да я погребат, и патриархът наредил да поставят девойката на земята. И като поставяли трите кръста един по един върху починалата, най-накрая поставили и Христовия Кръст и починалата девойка веднага възкръснала и станала на крака. Тогава царицата разбрала, кой е Христовият Кръст, поклонила му се и го целунала, същото направили и хората от свитата и, които били дошли с нея. Тъй като тогава имало много народ и не всички успели да видят честния Кръст, хората помолили патриарха да го вдигне нависоко, за да го видят всички. Тогава патриархът отишъл в голямата Иерусалимска църква, качил се на амвона, вдигнал честния Кръст и го показал на целия народ. А народът, като видял честния Кръст, викнал с висок глас:

„Господи, помилуй“. И оттогава е останало да се празнува и до днес и да се издига честният Кръст, като спомен за тогавашното издигане.

Царица Елена взела част от честния Кръст и четирите гвоздеа, а целият кръст поставила в сребърен сандък и го дала на патриарх Макарий да го държи в Иерусалим за последните времена и народи. Тogaва Иуда, който съобщил къде е Кръстът, повярвал и се кръстил с името Кириак, по-късно станал Иерусалимски патриарх и по времето на император Юлиан Отстъпник приел тежки мъчения за Христа и загинал мъченически. А царица Елена построила осемнадесет църкви по онези места и като ги украсила и дарила богато, тръгнала от Иерусалим към Константинопол с четирите гвоздеа и с парчето от Кръста. И като чул, че майка му Елена си идва, цар Константин я посрещнал с голяма чест и радост за частта от честния Кръст, на който се поклонил, целунал го и поставил в златно ковчеже. А единия от честните гвоздеи заковал на щита си, другия заковал на юздата на коня си, третия царицата го дала на някой си Трибир да го държи, а четвъртия хвърлила в Адриатическо море, когато си идвала от Иерусалим, за да стихне една морска буря. Тogaва цар Константин направил три големи кръста за трите големи победи - в Рим, във Византион и край Дунав - и на всеки кръст написал думите: „*Иисус Христос побеждава*“. И ги поставил по пазарите в Цариград. Първия поставил сред пазара над една царска сграда, за да покаже, че с него е потъпкал безумието. Втория поставил върху един червен стълб, който се нарича Римски, за да покаже, че с него е победил римската гордост. А третия поставил върху един мраморен стълб, до който се продавал хляб, за да покаже, че е смазал силата на варварите, като мек хляб. Кръстът, който бил върху мраморния стълб, извършвал много чудеса и изцерявал различни болести.

А честният Кръст, оставен от царица Елена в Иерусалим, бил взет от персите. По времето на император Фока персийският цар Хозрой превзел Иерусалим, взел честния Кръст от Иерусалимската църква и го занесъл в родината си. И щом го поставил в идолския си храм, идолите веднага изпопадали и се изпотрошили и по цялата персийска държава плъзнала епидемия от чума, от която измрели много хора. Като се възцарил след Фока, цар Ираклий събрал голяма войска, изобразил на копията им кръстове, отишъл срещу персите, победил ги и взел от тях честния Кръст. И като се връщал с голяма гордост и тържественост в Иерусалим, спрял с каляската, в която бил честният Кръст, пред Иерусалимските порти, и нито каляската, нито конете можели да помръднат. Като не знаел какво да направи, цар Ираклий накарал много войници да вземат каляската на ръце, но те пак не могли да я помръднат. Тogaва патриарх Тарасий почнал да се моли на Бога да му яви защо каляската с Кръста не помръдва. И веднага се явил ангел Божий и му рекъл, „*Кажи на цар Ираклий да помисли, с такава гордост ли мина Иисус Христос през тази порта, когато отиваше доброволно на разпятие? Нали мина смирено и носеше на главата Си трънен венец и на раменете Си, този дървен Кръст?*“. Тogaва патриархът рекъл на Ираклий: „*Царю, Сам Бог иска днес да смири*

твоята гордост. Помисли, че Христос премина през тази порта не с каляска и с царска багреница, а пеш с раздрани дрехи и трънен венец“. Като видял ангела, цар Ираклий се уплашил и веднага слязъл от коня си, съблякъл царската си багреница, свалил си короната, събул си обувките и като се облекли заедно с патриарха с обикновени дрехи, поклонили се с молитва и сълзи три пъти на честния Кръст и го целунали. И като го взели на ръце, вдигнали го с лекота и го занесли в града, където го поставили в Иерусалимската църква, където бил и преди това. Тогава те и всички други хора се поклонили и по целия град настанала радост и станали чудеса, бесни се изцерили, слепи прогледнали и много други чудеса станали от силата на честния Кръст. Каквито и досега прави той и изцерява греховете ни. Защото с него Христос усмири смъртта, разсипа ада и избави Адам и Ева. От този Кръст адът се разтрепери и пусна всички души, които бе погълнал. Този Кръст ни помага против нашите врагове, той изцерява болестите ни, той пази всички християни от дявола, от лоши хора и от всяко зло. С него се кръстим, когато ядем, пием или спим и никакво зло не може да се приближи до нас. За това трябва добре да го почитаме, смирено да му се покланяме и да го целуваме с чистота. Но който иска да го целува чисто, трябва да не бъде злопаметен, да не говори хулни думи, да не осъжда и да не се напива. А да бъде смирен и кротък, както беше Христос, когато се прикова на него.

О, пресладки Спасителю, Христе, Боже наш, Който проля пречистата Си кръв на този Кръст и ни изкупи от ада, колко много сме Ти длъжни за това! Но, Владико Свети, молим Те, приеми нашето покаяние и ни удостой да станем наследници на Твоето царство, като благоразумния разбойник! Спомни си, Господи, и за нас, които днес сме събрани в Твоята църква, и избави от видимите и невидимите врагове всички, които се покланят на честния Ти Кръст! Опази ни, като Бог и дай ни, като милостив всички блага сега и винаги, и във вечните векове, амин.

14 ОКТОМВРИ ЗА СВЕТА ПАРАСКЕВА

*Дивен е Бог в Своите светии,
Бог Израилев
(Пс. 67:36 - слав.)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Когато си спомняме за Божиите чудеса и хвалим Неговите светии, получаваме голяма полза. И ако живеем праведно, като светиите и постъпваме съгласно Божиите заповеди, като тях, ставаме угодни на Бога. Защото те винаги са имали в ума си страх Божий и са постъпвали според Неговите заповеди. За това и Бог прослави тялото им с чудеса, а душата им с красота. Така и ние, когато постъпваме според Божиите заповеди и живеем чисто, тогава празнуването ни е угодно на Бога и приятно на светиите. Но когато празнуваме светиите, трябва да мислим, че и те са били хора с тяло, като нас, но са живеели чисто и праведно, с пост и молитви, и за това са прославени от Бога. И ние ги празнуваме не за друго, а за да чуем и да разберем, как са живеели те и как са покорявали тялото на душата, та и ние да живеем, като тях и да правим онова, което душата и чистият разум искат. Да победим бясната воля на нашето тяло и лукавите хитрости на дявола, както всички Божии угодници - мъже и жени - са ги победили. Както и днешната преподобна Параскева, която сега празнуваме и почитаме за нейните добродетели, с които е живяла на този свят. За което и Бог я прослави и опази тялото и толкова години в земята да не изгние, както ще чуете сега от нейната история.

Света Параскева била от село Епиват в Сърбия, близо до град Каликратия. Родителите ѝ били чисти и праведни християни, украсени с много добродетели. Те постоянно учили света Параскева на Закон Божий и на добри дела. Когато починали, света Параскева почнала да живее в големи лишения и да изнурява тялото си с пост, молитви и бдения. И като пламнала от любов към Бога, напуснала многометежния свят и отишла в пустинята, където живеела ангелски, защото се хранела само с трева и плодове, които се намирили на онази планина, но и от тях по малко. Там живеела на зимен студ и лятна жегата, гледала само към Бога, пред Когото проливала сълзи, като река, плачела и въздишала на голата земя, полагала усилия да умъртви плътта и да просвети душата, там, където не я виждал никой, с изключение на Божието око, което вижда всичко. Не мислела за този свят, денем и нощем се грижела само за душата си и казвала: „*Господи, постоянно мисля за Теб и Те желая! Кога ще дойда пред Теб, та винаги да се веселя?*“.

Докато тя се молела така и живеела чисто, дяволът много пъти се преобразявал на различни зверове и тичал, към нея, за да я уплаши, но тя се прекръствала, разкъсвала дяволските хитрости, като паяжина и побеждавала дявола, както Давид - Голиат. Защото Сам Бог живеел в нея за голямата и

чистота. След като живяла там много години, една нощ ангел Божий дошъл при нея и рекъл: *„О, девице, напусни сега пустинята и иди в родния си край, защото там трябва да предадеш тялото си на земята, а душата си на Бога“*. Като научила за скорошното си преставяне, макар да и било мъчно за пустинята, в която живеела, като ангел, света Параскева отишла първо в Цариград, където влязла в *„Света София“* и във *„Влахерна“* и се поклонила, а оттам отишла в родния си край в село Епиват, където поживяла известно време в пост и молитва. И като разбрала, че скоро ще се престави, помолила се на Бога за душата си и за целия свят, предала блажената си душа в Божиите ръце и я погребали на едно обикновено място.

Но Бог, Който искал да прослави тялото на света Параскева заради добродетелите и, след много години го явил по чудесен начин. Защото близо до мястото, където било заровено тялото на света Параскева, имало стълб, на който се подвизавал един постник. И един ден минал кораб, от който изхвърлили трупа на починал моряк на брега до стълба. Трупът стоял доста време непогребан и почнал да смърди зловонно. И постникът, понеже не можел повече да търпи, казал на няколко души да го закопаят дълбоко в земята, за да не мирише. Копаейки, тези хора намерили тялото на света Параскева цяло и здраво, но понеже били неуки, не разбрали, че това е свято тяло (мощи), а отново го заровили в земята, заровили там и вонящото тяло и си отишли.

Тогава един от тези хора, чието име било Георги, видял насън през нощта една царица на блестящ престол с много войници, която му рекла, *„Георги, защо не почетохте онова тяло, което е на света Параскева? И защо го погребяхте заедно с онова смърдящо тяло? Бързо идете да извадите тялото ми оттам и да го сложите на избрано място, защото вече не мога да търпя онова смърдящо тяло, понеже и аз съм човек и съм от село Епиват, в което и ти живееш сега“*. Същото сънувала и една жена. На сутринта те съобщили това на хората, новината бързо се разпространила. Местните жители взели свещи, отишли със страхопочитание и като извадили мощите на света Параскева, ги занесли в Епиват и ги поставили в църквата. Мощите извършили много изцеления на болни и бесновати, които идвали с вяра по тези места. След много години българският цар Иоан, като чул за тези чудотворни мощи, изпратил Преславския митрополит Марко с много свещеници, които донесли мощите от Епиват в престолния град Търново и ги поставили в царската църква, където те извършвали различни изцеления. А турският султан Селим Втори, като завладя цяла България, взе и мощите на света Параскева, занесе ги в Цариград и ги даде на цариградските християни, които ги поставиха в патриаршеската църква.

По-късно за тях чул молдавският княз Иоан Василева Той поискал да ги пренесе в Молдавия и по Божия воля получил това. Защото, щом ги поискал от цариградския патриарх Партений, той му ги изпратил с трима митрополити: Иоаникий, Партений и Теофан, които занесли светите мощи в Молдавия, в

столичния град Яш и на 14 октомври 1641 година след Христа ги поставиха в храма „Св. Три светители“.

Християни, виждате ли как са живели праведните хора? Те не са ламтели за много пари и голяма слава, а денем и нощем се трудели да очистят душата си. За това и Бог ги прослави на небето и на земята, та вечно да бъдат прославяни и почитани. Така и ние, като чухме как са живели те, трябва да се потрудим да украсим душата си с добродетели. Защото всички ще умрем, както са умрели и всички преди нас, и ще даваме отговор за всички дела, с които сме сгрешили през живота си с празнословие, с непослушание, с лукаво гледане, с блудство и с други лоши неща. Но сега е време да изоставим всичко това, да угодим на Бога и да станем наследници на Небесното царство по молитвите на днешната Божия угодница света Параскева и с помощта на Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

26 ОКТОМВРИ ЗА СВЕТИ ДИМИТЪР СОЛУНСКИ

Любовта е свързка на съвършенството

(Кол. 3:14)

казва апостол Павел.

Благослови, отче!

Най-голямата добродетел на света е любовта и който има любов, ходи в светлина, спазва Божиите заповеди и обича хората. А който няма любов, ходи в тъмнина и не вижда какво прави, защото злобата заслепява човека, както заслепи Каин, та уби брат си Авел. Заслепила е и мнозина други, които са извършили различни злини. За това когато се предаде на смърт, Бог ни заповяда да имаме любов помежду си, както Той имаше към нас. Защото който има такава любов, той живее в Бога и Бог живее в него. Както и Христос каза: „Ако имате любов помежду си, всички хора ще разберат, че сте християни“ (ср. Иоан. 13:35). Защото коренът на добродетелите и изпълнението на закона е любовта, която Христос заповяда, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Иоан, зачало 28

Рече Господ на учениците Си: Това ви заповядвам: да любите един другото. Ако светът ви мрази, знайте, че Мене преди вас е намразил. Да бяхте от света, светът щеше да люби своето, а понеже не сте от света, но Аз ви избрах от света, за това светът ви мрази. Помнете словото, що ви казах Аз: няма слуга по-голям от господаря си. Ако Мене гониха, и вас ще гонят, ако Моето слово спазиха, и вашето ще спазят. Но всичко това ще ви сторят заради Моето име, защото не знаят Оногова, Който Ме е пратил. Ако не бях дошъл и не бях им говорил, грях не щяха да имат, а сега нямат извинение за греха си. Който Мене мрази, мрази и Отца Ми. Ако не бях сторил между тях делата, които никой друг не е сторил, грях не щяха да имат, а сега и видяха, и намразиха, и Мене, и Отца Ми. Но това стана, за да се сбъдне словото, писано в Закона им, че Ме намразиха без вина. А кога дойде Утешителят, Когото Аз ще ви пратя от Отца, Духът на истината, Който изхожда от Отца, Той ще свидетелствува за Мене, а и вие ще свидетелствувате, понеже отначало сте с Мене. Това ви казах, за да се не съблазните. Ще ви изгонят от синагогите, настъпва дори време, когато всякой, който ви убие, ще мисли, че принася Богу служба.

ТЪЛКУВАНИЕ

Понеже знаел, какво гонение щели да претърпят апостолите от сънародниците си и от лукави хора, Иисус Христос ги предупредил

предварително, за да знаят и да не скърбят, когато това им се случи, а да имат помежду си любов, с която да се утешават и да търпят. За това им рекъл: „Аз ви избрах с любов. Помнете любовта Ми, която имам към вас, и се укрепвайте с нея. Когато ви гонят, не скърбете, нито се гневете, защото, щом гониха Мен, Който съм ваш Учител и Владика, не е толкова чудно, че ще гонят вас, които сте Мои слуги. Ако светът ви обичаше, тогава трябваше да скърбите, защото щяхте да сте лукави, като света. А сега, понеже ви избавих от светското лукавство, трябва да се радвате, щом лукавите хора ви гонят и се измъчват по същия начин, като Мен. Защото лукавите хора ви мразят заради добродетелите ви. И не е възможно добрият човек да няма много врагове. Ако не бяхте добри, светът щеше да ви обича, като свои. Но понеже Аз ви избрах от светските нечистотии, за това светът ви мрази, защото стоите настрана от лошите му обичаи. За това не скърбете, когато ви мразят и гонят, а помислете, че слугата не е по-голям от господаря си, нито пък вие от Мен. Сами видяхте как гониха Мен, Който съм Господ и Владика. Не скърбете, когато гонят и вас, защото както не спазиха Моите думи, така няма да спазят и вашите. Но ще ви причинят всичко това заради Моето име. За това трябва да търпите, защото както Аз търпях и понасях всичко заради вас, Моите слуги, така и вие трябва да търпите заради Мен. И не скърбете, а имайте утеха, защото лукавите хора похулиха не само Мен, но и Отца Ми. Небесният Отец Ме изпрати да изцера грешните и да поправа живота на света, но те, лукавите, не се покориха, а се възпротивиха. Така ще се противопоставят и на вас и на евангелската проповед, защото са лукави и сърцата им са развратени. Извърших пред тях толкова чудеса и им говорих, и пак не се убедиха. За това този грях няма да им се прости. Ако не бях дошъл и ако не бях им говорил, грях не щяха да имат, защото можеха да кажат, че не са чули, и тогава можеха да имат оправдание за неверието си. Но понеже видяха и чуха, постъпиха във всичко по своята лукава воля, за това няма да получат прошка. Много пъти хулеха Мен и Отца Ми, когато казаха: „Този човек не е от Бога“, и прибавяха беззаконие към беззаконие, за това няма да имат никакъв отговор, а ще бъдат осъдени за хулните си думи. Аз не само ги учих, но и извърших много чудеса, каквито никой друг не е направил, и пак не Ми повярваха поради лукавото си сърце, защото не само Моисей говори в закона за Мен, но и всички пророци предрекоха това и предварително изобличиха неверието им. Но те, понеже са лукави, останаха неверни поради злобата си“. Като казал това на апостолите и ги утешил да не скърбят за това, че няма да повярват на проповедта им, Христос им рекъл: „Не скърбете, защото, когато дойде Светият Дух, Когато ще ви изпратя с разрешението на Моя Отец, Той ще потвърди вашата проповед и ще свидетелства за Мен. Но и вие, които бяхте с Мен и сами видяхте всичко, свидетелствайте за Мен. Светият Дух ще потвърди учението ви с чудеса и ще укрепи сърцата ви да не се смущават. Казвам ви това предварително, за да не се съблазните, когато лукавите хора ви се противопоставят, а да се

надявате на Мен. Защото не само ще ви изгонят от синагогите, но и ще ви предадат на позорна смърт, като някакви злодеи, и лукавите хора ще ви убият с голяма радост, защото ще им се струва, че принасят жертва на Бога или вършат някое добро дело. Но вие търпете с радост всички хули и злини заради Мен. Защото колкото повече бъдат мъките ви, толкова по-голяма ще бъде и наградата ви в Небесното царство“. Да не мислим, че Христос е заповядал само на апостолите да се обичат и да търпят. Той е заповядал това на всички ни. защото който вярва в Христа, е Христов апостол (ученик). Такъв верен Христов ученик бил и днешният свети Димитър Солунски, който бил роден от благочестиви родители, украсен с добродетели и укрепен с голяма Божия сила. Той бил богат и известен солунски големец. Но заради любовта към Христа загърбил слава и богатство и по време на най-голямото гонение против християните без страх проповядвал, че Иисус Христос е истинският Бог, и учел солунските граждани на християнска вяра. А идолите хулел и позорял. Като чул това, нечестивият цар Максимилиан изправил свети Димитър на съд и го карал да се поклони на идолите, и като видял, че той светият няма да се поклони на мръсните идоли, Максимилиан заповядал да го прободат с копие, и той умрял така заради любовта си към Христа. Който иска да научи повече, да прочете житието му.

Християни, виждате ли как са търпели апостолите и мъчениците заради любовта си към Бога? Така и ние трябва да търпим заради нашата вяра и заради вечните добродетели. Защото който иска да влезе в Небесното царство, трябва да обича скръбния живот и да търпи всякакви беди, както търпяха всички Божии угодници, които скоро получиха помощ от Бога и за търпението си приеха небесни венци, и Бог ги прослави с големи чудеса по целия свят. За това и ние ги честваме, почитаме и им се молим да се молят на Бога за нас, да ни даде сила и крепкост да можем да търпим всички злини, които ни причиняват нашите видими и невидими врагове. Но да ни удостои да се веселим в Небесното царство с апостолите, мъчениците и всички праведници при нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

8 НОЕМВРИ ЗА СЪБОРА НА АНГЕЛИТЕ

*Ти правиш Ангелите Си ветрове
и служителите Си - огнен пламък*

(Пс. 103:4 - слав.)

Благослови, отче!

Нашите православни християни са приели от съборите на светите Отци да празнуват днес събора на светите ангели и са отхвърлили старото поклонение на ангелите, което било измислено от някои еретици. Защото в древността, когато отстъпили от Бога, хората почнали да се покланят на слънцето, на луната, на звездите, на животните, на ангелите и да им принасят жертви. Това злочестиво обожествяващо поклонение на ангелите съществувало и през апостолско време. Тогава имало еретици, които учили хората да се покланят на ангелите, като на Бога. И твърдели, че ангелите са създали света и стоят по-горе от Христа, понеже са безтелесни, и наричали архангел Михаил еврейски Бог. За това светите Отци проклели на събор това ангелско Богопочитание и постановили днешното благочестиво празнуване на светите ангели, които са Божии служители и човешки пазители. И в страната, в която обожествявали ангелите, по-късно християните почнали благочестиво да празнуват ангелския събор и построили църкви, посветени на свети архангел Михаил, както и в Хони, където архангел Михаил се яви на свети Архип. За това бе оставено този празник да се празнува на 8 ноември. За този ангелски събор апостол Павел ясно казва, че като се възнесъл до третото небе, видял деветте ангелски чина, и казва, че са разделени на три лика и всеки лик има по три чина или разряда. В първия лик са: престолите, херувимите и серафимите.

Престолите са най-близо до триипостасното Божество. Бог мислено седи на тях, като на престол, както казва пророк Давид: *Ти седна на престола, Съдникo праведний* (Пс. 9:5).

Серафимите са шестокрили и стоят около огнения Божии престол, както ги видял Исаия (вж. Ис. 6:1, 2). Те приличат на огнен пламък, защото пламтят от любов към Бога, както доказва и името им - серафим, което на еврейски ще рече „*пламтящ*“.

Херувимите са многооки и силно блестящи. Те познават дълбоките Божии тайни и се просвещават от Бога, а те на свой ред просвещават другите, както доказва и името им - херувим, което на еврейски ще рече „*многоок*“. Чрез тях се излива върху другите премъдрост и Богопознание.

Във втория лик са: господствата, силите и властите.

Господствата властват над другите ангели и доброволно и радостно служат на Бога. Те изливат благоразумната власт върху другите ангели и незабавно изпълняват Божията воля. Вършат забележителни чудеса и изливат тази чудотворна благодат върху праведни човеци, за да вършат

чудеса, да изцеряват болни и предварително да предсказват какво ще се случи.

Силите помагат на хора, които имат някакви трудности, и им дават сила да търпят. Укрепват скръбните и им помагат да търпят всички беди и да благодарят на Бога, Който дава всичко за наша полза.

Властите имат власт над дяволите. Те пропъждат бесовете и дяволските злини от хората и не позволяват на дявола да мъчи човека, колкото иска. Укрепват постниците и ги пазят. Пропъждат лукавите помисли и лошите прилози от човешкия ум.

В третия лик са: началата, архангелите и ангелите.

Началата командват другите ангели и ги подреждат мислено, за да изпълняват Божиите заповеди. Бог им е дал да пазят царствата, земите, всички народи и езичници, защото всяко царство и народ си имат по един ангел пазител. Те учат хората да въздават полагащата се чест на всяко началство според степента му. Издигат хората на висока чест и слава и ги наставляват да се грижат за сиромасите, за слава Божия, и да им помагат във всичко необходимо.

Архангелите са големи благовестители, които възвестяват великите Божии дела и разкриват Неговата воля, като получават известие от горните чинове и съобщават на долните чинове, а долните съобщават на хората. Архангелите увеличават християнската вяра, просвещават човешкия ум да разбере евангелската истина и разкриват тайната на православната вяра.

Ангелите са близо до света. Те съобщават малките Божии тайни на Неговата воля на хората и ги наставляват да живеят праведно. Пазят всеки човек и го крепят да не падне в зло, а ако падне, го вдигат да стане и никога не го изоставят, ако той иска да стане.

Всичките тези девет ангелски чина, макар според службата си да имат различни имена, се наричат ангели, тоест служители, защото служат на Божията заповед. Тяхното служение не е еднакво, а всеки има служба, съответстваща на чина му, защото Бог не открива тайните Си еднакво пред всички, а чрез горните чинове просвещава долните, както видя пророк Захария. След като говорил с един ангел, той видял как друг ангел слязъл и го пресрещнал, за да му каже да се върне и да съобщи на пророка какво ще стане с Иерусалим (вж. Зах. 2:3, 4). И пророк Даниил казва, че ангел казал на ангела да му обясни виденията (вж. Дан. 8:16). И така, долните ангели получават, чрез горните известие за Божията воля и биват изпращани от тях на служение. За това днес православните християни праведно празнуват събора на всички ангели и им се молят за помощ. Защото всичките тези ангели ще се съберат на Страшния Божи съд, когато Христос дойде да съди живите и мъртвите, и ще ги изпрати да съберат всички Божии избраници от четирите краища на света. За това и ние днес се молим, дано заедно с Божиите избраници да съберат и нас, които почитаме и славим техния празник.

Началник на всичките девет ангелски чина е архангел Михаил, който е поставен от Бога. Защото, когато Бог прокле Деница заедно с целия десети чин и от най-светлия ангел го направи най-тъмен и черен дявол и го изпъди от небето и той падна в бездната заради гордостта си, тогава архангел Михаил, който стоеше най-отдолу, като видя, че Деница пада, събра всички ангелски чинове и викна с висок глас: *„Внимавайте всички ангели, застанете със страх пред Бога, Който ни е създал, да не помислим нещо лошо против Бога. Внимавайте, най-светлите ангели пострадаха и станаха най-тъмни и паднаха заради гордостта си от небето в ада“*. Като изрече това на ангелския събор, оттогава Михаил застана начело на херувимите и серафимите и пее с всички небесни чинове тържествената песен: *Свят, свят, свят е Господ Саваот! Пълни са небето и земята с Твоята слава*¹⁹. И събранието, на което Михаил събра всички ангелски чинове и рече: *„Внимавайте“*, бе наречено ангелски събор, тоест: *„Внимавайте, съгласие и единомислие“*, защото всички заедно прославят единомислено Светата Троица. Така трябва и ние с любов, съгласие и единомислие да славим Бога с направените си от пръст устни сега и винаги и във вечните векове, амин.

¹⁹ Из св. Литургия. Ср. (Ис. 6:3)

ДОКАЗАТЕЛСТВО ЗА ЧУДОТВОРНИТЕ ДЕЛА НА АРХАНГЕЛИТЕ МИХАИЛ И ГАВРИИЛ

1. Михаил утеши Адам, когато той бил изгонен от рая, и го научи да обработва земята.
2. Михаил научи Авел да принесе на Бога жертва без недостатък от първородния си добитък.
3. Михаил пренесе Енох с тялото в рая и го направи да не остарява и до днес.
4. Михаил събщи на Ной за потопа и го научи да направи кораб и го управлява по време на потопа сред силните ветрове.
5. Михаил помогна на Авраам срещу царя на Содом и Гомор и му каза да напусне Халдея.
6. Михаил се яви на Агар в пустинята и ѝ каза да се върне и изведе Лот от Содом.
7. Михаил задържа ръката на Авраам да не заколи Исаак и се бори с Иаков на пътя.
8. Михаил избави Иосиф от братята му, от жената на Потифар и му събщи в затвора за гладните години.
9. Михаил избави Моисей от река Нил и извърши чудеса пред фараона.
10. Михаил пресуши морето, потопи фараона и поведе израилтяните с огнен стълб.
11. Михаил възпря ослицата на Валаам и я направи да говори с човешки глас.
12. Михаил помогна на Иисус Навин в Иерихон и спря слънцето за три дни, докато Навин свърши войнта.
13. Михаил помогна на Геден в боя и събщи на Маной, когато му се родил силният Самсон.
14. Михаил уби Голиат, чрез Давид и се явил с гола сабя на Давида, като изби седемдесет хиляди от хората му.
15. Архангел Рафаил избави Товит от рибата, жена му от демона, и изцери баща му от слепота.
16. Михаил помогна на пророк Илия и го възнесе на огнена колесница.
17. Михаил изби за една нощ 85-хилядната асирийска войска на горделивия Рабсак.
18. Михаил избави тримата момци във Вавилон, Даниил - от лъвовете, и донесе Авакум да нахрани Даниил в ямата.
19. Михаил направил Навуходоносор на вол, който седем години пасъл трева, като говедо.
20. Михаил открил на пророците пророчество за бъдещето и помогнал на макеите.

Божии ангели са вършили това не само в древността, но и сега го вършат и закрилят всички християни.

1. Гавриил съобщи на Анна за раждането на Мария и на Захария - за зачатие на Йоан.
2. Гавриил благовести на Мария за зачеването на Христос и каза на Иосиф да приеме Мария.
3. Гавриил и Михаил заедно с всички ангели пяха над Витлеем, когато се роди Христос.
4. Гавриил съобщи на влъхвите да си тръгнат по друг път и каза на Иосиф да избяга с Христа в Египет.
5. Гавриил и Михаил разтърсиха земята при разпятието, възкресиха починали и затъмниха слънцето.
6. Гавриил и Михаил вървяха пред Христа, когато отиваше в ада, и викаха: „Вдигнете портите си, за да влезе Царят на славата“.
7. Гавриил и Михаил отвалиха камъка от Христовия гроб и съобщиха на мироносиците за възкресението.
8. Михаил размътваше водата в къпалнята Силоам, която даваше изцеление.
9. Гавриил утеши апостолите при Христовото възнесение и им съобщи за Христовото пришествие.
10. Михаил избави Павел и Петър от тъмницата и каза на Корнилий да кръсти Павел.
11. Михаил принесе Филип от Газа в Азот и порази Ирод, който бе изяден от червеи.
12. Михаил помогна на цар Константин, измери Византион с тръст и изобличи гордостта на Ираклий, когато идваше с честния Кръст.
13. Михаил помогна на мъчениците, докато ги мъчеха, и вършеше големи чудеса.
14. Михаил пазеше постниците и им носеше хляб, като на Павел Тивейски, Онуфрий, Евтимий и други.
15. Михаил и Гавриил пазят християните, водят грешните към покаяние и се молят на Бога да спаси целия свят.
16. Михаил и Гавриил ще събудят с глас на тръба всички починали и ще съберат Божиите избраници.

Ето колко добрини ни правят светите ангели. За това трябва да ги почитаме и да благодарим на Бога, Който ни е дал такива пазители. И да им се молим да ни защитят в смъртния ни час и да ни преведат от този свят в Небесното царство.

13 НОЕМВРИ СВЕТИ ИОАН ЗЛАТОУСТ

*Аз съм добрият пастир
и душата Си полагам за овците*
(Иоан. 10:11, 14, 15)
Благослови, отче!

Не е възможно някой друг да представи добродетелите и похвалните дела на днешния велик пастир свети Иоан Златоуст, ако не бъде втори Златоуст, защото добродетелите му превъзхождат човешката сила. За това и аз не започвам днес пред вас да му плета красиви похвали, а само подтиквам и други пастири да последват живота му. Както казва и апостол Павел: „Гледайте техния живот и последвайте вярата им“ (ср. Евр. 13:7). А днешният Златоуст казва: „Който иска да похвали праведник, трябва сам да живее, като него“. Защото един пастир трябва да се грижи не само за свещения чин, но и за светските владетели, които управляват миряните, както виждаме днес в светата Църква, че има не само свещеници, но и много миряни. И понеже желая да доставя полза и на свещениците, и на миряните, сега ви моля да послушате с търпение това, което ще ви разкажа накратко за добродетелите на днешния пастир свети Иоан Златоуст и на други праведници, за да видите блажения им живот. И който обича Бога и душата си, нека се потруди да живее, като тях и да гледа да угоди на Бога, а не на хората, защото на хората никой не може да угоди. Както и днешният свети Иоан. Той бил чуден църковен оратор, добър пастир на Христовото стадо и свят мъж, но пак не могъл да угоди на хората, нито могъл да избегне човешките хули. Защото никой човек не е претърпял толкова завист и хули, колкото претърпял свети Иоан Златоуст от неразумни човеци. Страданията и търпението му не могат лесно да се опишат и разкажат, но и той търпял мъжествено сякаш му нямало нищо. Радвал се на хулите, като на голяма слава, приемал обидите, като благословение, а гонението считал за голяма радост и казвал, като Павел: „Радвам се на мъките си и се веселя в бедите и гоненията си заради Христа“ (ср. 2 Кор. 12:10). Който иска да се запознае по-подробно със страданията му, нека прочете житието му. Защото аз за по-голяма полза на днешните слушатели оставям житието му и насочвам думите си, към вас и ви казвам да помислите за следното: щом като такива праведни човеци са прекарвали живота си в притеснения и скърби, каква надежда за спасение ще имаме ние, които живеем толкова мързеливо и нашироко? Да не се отказваме от скърбите, а да търпим, както е търпял и днешният Златоуст. Иисус, син Сирахов, казва: „Решиш ли да служиш на Бога, първо пригответи душата си за бедите и търпение“ (ср. Сир. 2:1). Така казва и апостол Павел: „Които живеят праведно по християнски, ще бъдат гонени, защото лукави човеци ще напредват в злото“ (ср. 2 Тим. 3:12, 13). За това

всички праведници са претърпели много скърби и беди от лукави хора и в древността, и сега.

В древността праведен бил цар Давид, но помислете колко беди претърпял от Саул и колко време живял без дом, без подслон, а бягал по горите и пещерите, като птица и враговете му всеки ден го хулели. Праведен бил пророк Даниил, но го хвърлили на лъвовете и казали на цар Дарий: „*Хайде да го убием, защото той строши Ваала и наруши древния ни обичай*“. Иеремия хвърлиха в нужника. Исаия разрязаха с дървена пила. Захария заклаха в храма. Иоан Кръстител посякоха. Първомъченик Стефан убиха с камъни. Исуса Христа приковаха на кръст. Апостолите биха и разпръснаха. Така и светите мъченици претърпяха много беди и скърби от лоши и лукави хора, както предрече Христос: *Ако Мене гониха, и вас ще гонят (Иоан. 15:20)*. И така, както грешниците често получават наказание от Бога за злините си, така и праведниците често претърпяват много беди от лукави хора. А понякога и от Бога, като Иов, за да ги изпита Бог дали са истински Негови ученици. Както орелът поставя своите орлета срещу слънцето и ако могат да гледат към слънцето, по това разбира, че са от неговите яйца, така и Бог изпитва праведниците с беди, за да ги пробва дали са истински и после им дарява много блага, като на Иов и им подарява вечен живот.

За това и ние трябва да търпим всички беди и скърби, ако искаме да получим Небесното царство. Защото пътят, който води към Небесното царство, е много тесен и скръбен, и който върви по него, трябва да търпи скърби, за да влезе в покоя. Както казва пророк Давид: *Преминахме през огън и вода и Ти ни изведе на свобода (слав.: покой) (Пс. 65:12)*. А който завижда и гони, да не се радва много. Защото, когато една разярена пчела ужили някого, не уврежда толкова него, колкото себе си. Така и който завижда и гони, уврежда повече на себе си, отколкото онзи, когото гони. На онзи, когото гони, причинява притеснение или рана, а на себе си навлича грях или мъка. И притеснението ще бъде възмездено, когато търпеливите получат Небесното царство, а гонителите ще си запазят вечно безпокойство, когато получат вечната мъка. Бог не само там наказва гонителите и лукавите хора, но много пъти ги наказва и тук, както е написано: *Праведникът се спасява от беда, а вместо него пада в нея нечестивецът (Притч. 11:8)*. Но макар Бог да иска да накаже гонителите ни, ние пак трябва да молим Бога да им прости, както на кръста Христос се молеше и казваше: *Отче! Прости им, понеже не знаят, що правят (Лук. 23:34)*. Църковните пастири са длъжни без никакъв страх да учат християните най-много на това и да изобличават всяка неправда.

Пророк Иезекия, когато бил край река Ховар, видял колесница, в която имало един човешки образ и я теглели четири животни. Първото било, като лъв, второто, като телец, третото, като орел, а четвъртото, като човек (*вж. Иез. 1 гл.*). Тази колесница била сегашната Христова Църква, човекът в нея е Исус Христос, а четирите животни са четирите качества на църковните

пастири и проповедници²⁰. Тоест всеки пастир трябва да бъде великодушен, като лъв, търпелив, като телец, с бързолетящ с ум, като орел и кротък, като човек. Като лъв да плаши еретиците, които увреждат християните с кривото си учение, и да проповядва без страх пред царе и владетели, както правеха и апостолите, защото пастирите са техни приемници и носят Христовото лице, което е силно и страшно, безпристрастно и неподкупно. И щом като са Христово лице, пастирите не бива да се боят от управниците или да се срамуват от хората, дори и от самия цар, а трябва без страх да изобличават човешките грехове. Какъвто бил пророк Илия. Когато цар Ахав му рекъл: „*Ти ли си, който развращаваш моите хора?*“, той му отговорил без страх: „Царю, не аз развращавам твоите хора, а ти, който си изоставил Бога и се покланяш на Ваала“ (ср. 3 Царств. 18:17, 18). И когато Иезавел, жената на Ахав, убила Навутей за лозето му, Илия пак отишъл безстрашно при Ахав и му рекъл: *Тъй говори Господ: на онова място, дето псета лизаха Навутеевата кръв, там ще лижат и вашата* (ср. 3 Царств. 21:19). Такъв бил след Христа и свети Амвросий Медиолански по отношение на великия цар Теодосий. Защото Теодосий отишъл в Солун и извършил там голяма кръвопролитие, после се върнал в Медиолан и когато искал да влезе в храма, Амвросий се изправил пред църковната врата и не го пушнал да влезе, а му рекъл без страх: „Царю, с какви очи ще погледнеш Божията църква, с какви крака ще стъпиш на това свято място и с какви ръце ще се помолиш на Бога, като от тях още тече кръв? Върви си, царю, не бива да влизаи вътре“. И не го пушнал, докато не се покаял. Ето какви са били пастирите на тогавашното време. А какви са сегашните - не знаем. Нека те самите да се попитат. Такъв силен лъв бил и днешният свети Иоан Златоуст по отношение на неправдата. Защото когато царица Евдоксия взела лозето на една вдовица, много пъти ѝ казал: „Царице, прояви милост и върни лозето на вдовицата“. И след като не го послушала, ѝ рекъл безстрашно: „Царице! Върни лозето на жената! Защото и ти ще пострадаш като Иезавел за Навутеевото лозе и псета ще ти лижат кръвта по пътя“. И след като царицата не послушала и това, той и забранил да влиза в църква. Но един войник, за да угоди на царицата, ударил със сабя църковната врата и ръката му веднага се парализирала. Като видял това чудо, той се покаял и паднал в нозете на свети Иоан, който му заповядал да си умие ръката в църковната умивалня, и той веднага оздравял. Ето милост и рядко човеколюбие. Ето кротък пастир. И прощава на грешника, и го обръща към покаяние. О, духовни пастири, вземете пример от днешния пастир и учител и се грижете за стадото си, над което ви постави Светият Дух, за да го пасете.

²⁰ Или четиримата евангелисти. Човекът означава Матей, който разказва за Христовото човешко потекло от Авраам. Лъвът е Марко, който започва с Иоан, ревящ като лъв в пустинята. Телето е Лука, който започна от Аарон и старозаветните жертви, от кръвта на телци и пепелта на юнци. Орелът Иоан, който започва, като високолетящ орел от високото Божество: В началото бе Словото.

Наставлявайте, избличавайте, забранявайте, умолявайте и винаги поучавайте, както ви повеляват светите апостоли (вж. 2 Тим. 4:2). А вие, братя християни, се пазете от греха и бягайте от него. Слушайте пастирите си и се покорявайте на учението им, както ви заповядва апостол Павел (вж. Евр. 13:17), защото те се молят на Бога за вас. Слушайте ги добре, та да се молят с радост, а не да въздишат за вас, защото това не е полезно за вас. За това и аз най-накрая коленича пред днешния свети Йоан, моля му се със сълзи и казвам: Свети Йоане Златоусте, добри пастирю! Моли се на Бога за нас да прости греховете ни и се грижи отгоре за нас, твоето стадо, сега и винаги, и във вечните векове, амин.

21 НОЕМВРИ ЗА ВЪВЕДЕНИЕТО НА ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА В ХРАМА

*Чуй, дъще, и забрави дома
на баща си. И силно ще пожелае
Царят твоята красота
(ср. Пс. 44:11)*

Днес явно се изпълнило пророчеството на цар Давид за Света Дева Мария, която влиза днес, като тригодишна гълъбица в самия цвят на младостта си в Божия храм, за да се посвети на своя Бог и Създател. Днес напуска радостно баща и майка, роднини и приятели, за да угоди на Бога, та да привлече към себе си Неговото благоволение. Защото който иска да бъде любимец на Бога, трябва да изостави светските дела и да се посвети на Бога още от младостта си. Но има мнозина, които твърдят, че човек може да угоди и на Бога, и на всички телесни пожелания, това обаче е заблуда. Сам Бог казва: „*Не давам славата Си на друго. Защото не обичам раздвоено сърце и не мога без гняв да гледам да става смесване на светските неща с човешката душа, за която си пролях кръвта*“. За това не е възможно да угодим на Бога, ако Го обичаме с половин сърце, а с другата половина обичаме светските неща. Каква полза, ако с едната ръка градим църква, а с другата събличаме сиромасите, и с едната ръка даваме милостиня, а с другата грабим? Каква полза да постим със стомах, а с език да изяждаме живи съседите си, и в думите да бъдем приятни, а в сърцето - лукави? Както казва Иисус, син Сирахов: „*Горко на онзи човек, който ходи по две пътеки*“ (Сир. 2:12), тоест по два ума. А пророк Осия казва: „*Който има разделно сърце, ще погине*“ (ср. Ос. 10:2). Така и ние, ако искаме да бъдем любими на Бога, трябва да се отречем от светските неща и да обичаме само Бога, както каза Христос: „*Който иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си*“ (Марк. 8:34), тоест да се откаже от греховете и от всички телесни вредни удоволствия, И да се откаже от тях не само с тяло (на дело), но и с мисъл, защото който се е отказал от нещо на дело, а с ума си постоянно мисли за него, всъщност изобщо не се е отказал от него. Мнозина отиват с тялото си в манастир, а с ума си постоянно са в света. Има мнозина, които са без жени, а с ума си всеки ден се оскверняват. И мнозина напускат света и отиват в пустинята, а после пак се връщат в света, като псе на своята бълвотина (2 Петр. 2:22, Притч. 26:11). Такива хора приличат на жената на Лот, тя макар че излязла от Содом, загинала, все едно че била в Содом. Така и онези, които бягат от света, а умът им остава в света, ще загинат все едно, че винаги са били в света. Защото мислят, че са свети и чисти по тяло, но душата им е мръсна и нечиста.

Един философ, който имал къща край морето, един ден излязъл на разходка в морето, но го връхлетяла страшна буря, която щяла да го удави. И като се избавил, не само се заклел да не влиза вече в морето, но и зазидал прозореца на къщата си, който гледал към морето, за да не го вижда повече. Така и този, който напусне света, трябва не само на дело да се откаже от светските удоволствия, но и да затвори ума си и да не мисли за тях, за да не го привлекат лошите мисли пак назад. И като започне духовен живот, да не го завърши телесно, както се случва с мнозина. Един опитен овощар, когато иска да отгледа хубави фиданки, гледа не само да окоси тревата около тях, но се старае да я изкорени напълно, за да не никне повече и да не потиска растежа на фиданките. Така трябва да постъпва и разумният човек със светските дела. Защото дяволът е хитър, той гледа по отношение на някой грях да провери само главата си, а после лесно влиза цял в човека. Когато човек се усажда в мисълта си относно някой грях, дяволът не го оставя, докато не го подлъже да извърши този грях и на дело, защото в човека първо се зачева похотта, *ражда грях*, а грехът донася на душата скръб и смърт (вж. [Иак. 1:15](#)). За това трябва още от младини да се пазим от греха и да се учим на добро, защото човек на каквото се научи от малък, така си отива и до старини. Както една нова бъчва (съд) с каквото се напои най-напред, на такава мирише. Така е и човекът, както бъде възпитан от малък, така отива и до смъртта. Погледнете в древната история, вижте римските царе Нерон и Калигула, Давидовите синове Адоний и Авесалом, какви лоши хора са били поради лошо възпитание и липса на бащино наказание. Истина е, че Давид бил богоугоден човек, но възпитал децата си лошо и за това станали лоши. Както се вижда при Авесалом – той не само на младини извършил множество злини, но и като пораснал, започнал тайно да събира войска, за да убие баща си и да седне на престола му. Давид чул, че синът му подготвя войска, но не му забранил. Най-накрая, като го подгонил, Давид почнал да съжaliaва, но вече било късно. За това премъдрият Иисус, син Сирахов, казва: „Имаш ли чедо, наказвай го навреме, огъни врата му, докато е мек“ (ср. [Сир. 30:1, 12](#)). А Соломон казва: „Бий и учи детето, за да избавиш душата му от смърт“ (ср. [Притч. 23:13,14](#)). Чуйте, бащи и майки, вземете пример от днешното поучение, запечатйте го в паметта си и учете разумно децата си, за да не пострадат, като синовете на свещеник Илий, защото той имал двама синове - Офни и Финеес, които всеки ден крадели от храма, каквото им падне, и той знаел за това и много пъти ги бил виждал, но не им се карал, нито ги наказвал. За това Бог ги погубил за един ден и тримата, и синовете и бащата (вж. [1 Царств. 2:12-17 22-25, 4:11, 18](#)). Така загинаха преждевременно Нерон и още мнозина други. Голямата любов към децата прилича на птицата пеликан, която много обича малките си и от чести целувки изкълвава и пробива коремчето им и те умират. И може ли такава милост да бъде наречена милост и обич? Не може. Защото това е не милост, а убийство. За това ние трябва с разум да обичаме децата, а те от малки да се учат на добро, защото с какъвто характер пораснат, с него и

ще умрат, или както се казва в книгата на Иов: „*Който от младини напълни костите си с грях, той и в гроба ще заспи с грях*“ (ср. Иов. 20:11). А който от младини вкорени в сърцето си страх Божий, дяволът трудно го сваля в грях. Като пример за това имаме целомъдрения Иосиф, който бил отведен млад в Египет, където живял сред развратени и невярващи хора, но нищо не му навредило, понеже бил възпитан добре и от малък бил научен на страх Божий. За това трябва да учим децата си да служат на Бога още от младини, а не да чакат до старини, защото и Каин принасяше стари и неугодни жертви, но Бог не ги прие. Така има мнозина, които на младини живеят нечисто и грешно, а на старини почват да живеят чисто, но такива постъпват много неправедно, защото принасят чистата си младост на дявола, а гнилата старост на Бога. Наистина Бог е милостив и приема покаянието ни, дори и на старини, но е много по-добре човек да служи на Бога още от младини, както казва Иеремия: „*Блазе на онзи човек, който от младини придобие страх Божий*“ (ср. Плач Иер. 3:27). Така Анна посвети Самуил на Бога от младини. Така започнаха да служат на Бога и Йоан Кръстител и днешната предизбрана и пречиста Дева Мария, която влезе днес в Божия храм, за да живее чисто и праведно, за което бе удостоена да стане Майка на Небесния Цар Иисус Христос, Който се зачена в пречистата ѝ утроба от Светия Дух и се роди от нея на земята, за да избави човешкия род от дяволското робство. Така и ние, които празнуваме днешния тържествен празник, да не гледаме само светските неща, но повече да се потрудим да украсим душата си, докато не сме изгубили златното време на младостта си, за да получим вечните блага, които Бог е приготвил за нас (вж. 1 Кор. 2:9).

Така на Тебе се моля, о Пресвета Дево Марийо, одушевен храм, врата на спасението, царски чертоже и престоле, Майко на християните, към Теб обръщам смирения си глас и пред Тебе коленича, и се моля за всички тези християни, които днес са събрани в този пречист храм, моли се на Твоя Син и наш Бог да прости греховете ни, да очисти душите ни, и Светият Дух да почива в сърцата ни сега и винаги, и във вечните векове, амин.

6 ДЕКЕМВРИ ЗА СВЕТИТЕЛЯ НИКОЛАЙ

*Праведниците живеят довека
и грижата за тях е у Вишния*

(Прем. 5:15)

Благослови, отче!

лагочестиви християни, представете си, че Бог сега изпрати един ангел от небето да каже на всички ни, че Бог подарява на всекиго по хиляда и петдесет години живот и го разделя на две, на лош и добър, тоест, или да живеем петдесет години в беди и зло, а после да живеем в радост и веселие, или да живеем хиляда години зле, а петдесет да се веселим. Кое от двете бихте избрали? Мисля, че всеки ще избере петдесетте злополучни, та да се весели хиляда, отколкото хиляда злополучни за петдесет благополучни. Но както петдесетте са малко в сравнение с хилядата, така и временният живот е много по-къс в сравнение с безкрайния. Като виждаме, че този свят изчезва бързо, като цвят, а онзи никога не свършва, така трябва да живеем тукашния живот с пост, милостиня и въздържание, за да бъдем удостоени на онзи с радост и вечна слава, защото, ако живеем тук с ядене, пиене, свирни, песни, слава и други светски грехове, там ще пребиваваме в голямо зло и безкрайна мъка. Както казва Христос: „Горко вам, богати, защото сте далеч от вашето спасение. Горко вам, преситени сега, защото ще изгладнеете. Горко вам, които се смеете сега, защото после ще се разплачете“ (ср. Лук. 6:24, 25). Ето справедливо предложение! Кое от двете искате? Тук ли да се веселим за кратко и там да се мъчим безкрайно или пък тук да се помъчим малко и там да се веселим във вечните векове? Но знайте, че мъките на този свят не са нищо в сравнение с безкрайните блага, които Бог е приготвил за нас и които човешкият ум не може да постигне, а ги познава само отчасти, колкото Бог ни е открил в Священото Писание. Ще видим съвършено небесните красоти, когато отидем там. Защото на земята не съществува нищо такова, което да може да се сравни с небесните красоти. Помислете колко прекрасен и блестящ е един царски дворец от много бисери, коприна и скъпоценни камъни. Там винаги може да се чуят музика и песни и да се видят богати трапези, както е било при Крез, Дарий и Александър. Но цялата тази красота не е нищо в сравнение с Небесното царство, както и една капка е нищо в сравнение с огромния океан. И ако искате да разберете малко по-ясно, чуйте, какво казва свети Иоан Богослов за Небесното Царство в своето „Откровение“. Когато бил на остров Патмос, той видял небето отворено, от него слязъл един град, светъл като слънцето, в този град имало много дворци, градските стени били от скъпоценни камъни. Целият град бил от чисто злато, основите на градските стени били от скъпоценни камъни, имало дванадесет порти от бисери. В него нямало

слънце и луна, нито пък имало нужда от тях, понеже Сам Бог живеел там (вж. Откр. 21 гл.). Ето какво е Небесното царство, което Той е приготвил за избраните Си угодници. И кого още да питаме за Небесното царство, та да ни разкаже по-ясно за него? Пророк Исаия казва: „Там ще има радост и веселие за праведните“ (ср. Ис. 35:10, 51:3, 11). Пророк Даниил казва: „Там праведните ще блеснат като слънце“ (ср. Дан. 12:3, Мат. 13:43). Същото казват и много други светии, но и те не знаят това в пълнота. Едва когато влезем там, ще го разберем в пълнота. Когато отишла да види Соломоновото царство, Савската царица казала: „Днес видях много повече от това, което бях чувала за твоето царство“ (ср. 3 Царств. 10:6, 7). А ние, като отидем в Небесното царство да видим Триипостасното Божество, ще кажем: „Не сме чували дори за половината от това, което виждаме сега“. Защото колкото и да слушае сега за Небесното царство, пак не можем да го разберем напълно, понеже на земята не съществува негово подобие. Защото земното царство е краткотрайно, а небесното е безкрайно, земната слава изчезва бързо, като дим, а небесната няма край. Земното богатство изгнива, краде се, изгубва се, изгаря и се разпилява, а небесното не се поврежда от нищо. Представете си колко слава и богатство има един силен цар. Но колко време ще ги има? Двадесет, тридесет или четиридесет години. А после или ги изгубва, или ги оставя, като умре. Мнозина царе и богаташи желаят да живеят тук безкрайно и да се веселят с богатството и славата си, но това е невъзможно.

Един скитски цар, който желаел да живее тук безкрайно и да не умира, обещавал да даде много пари на онзи, който успее да го направи безсмъртен. Като чул това безумие, един философ отишъл при него и му казал, че може да го направи да не умира никога. И когато му приготвил една чаша с билки и му дал да я изпие, за да стане безсмъртен, там при царя бил един негов приятел, който казал: „Царю, откажи се от тези билки. Това е чисто шарлатанство. Не е възможно човек да стане безсмъртен“. Но царят, понеже силно желаел безсмъртие, изобщо не го слушал. И докато царят се разхождал, приятелят му грабнал чашата от масата и бързо я изпил. А царят му казал с гняв: „Дръзки човекче, защо изпи безсмъртната ми чаша, която купих толкова скъпо? Не ме интересува, че си ми приятел. Ей сега ще ти отсека главата“. А той му отговорил весело и без страх: „О, царю, разбери, че си измамен. Защото като изпих чашата, станах безсмъртен, как тогава можеш да ме убиеш? Ако ли пък съм смъртен, то знай, че не съм ти отнел безсмъртието, а те избавих от една измама“. Тогава царят веднага укротил гнева си и го похвалил, че го е избавил от тази измама. Със същото намерение и богатият младеж попитал Христа за Небесното царство, защото, като чувал, че Христос възкресява мъртви, мислел, че ще направи и него безсмъртен. Но на земята няма безсмъртие. То съществува на небето, не се вижда с телесни очи и малцина са онези, които се трудят за него, измъчват тялото си с пост и въздържание, търпят рани и гонения за него. Но Бог е много милостив и е готов да ни приеме в Небесното

царство, стига да се потрудим за него. И ако не станем телесни мъченици, да станем поне духовни и да удържим тялото си от грях. Ако не можем или не искаме да постим много, поне да не преяждаме и да не се напиваме. Ако не можем да спим на гола рогозка, поне да не искаме копринени постелки. Ако не искаме да раздадем цялото си имущество, да пораздадем малко от него на бедните сиромаси, и тогава е възможно да придобием Небесното царство. Бог е милостив и справедлив, не отнема наградата на никого, дори да сме дали само чаша студена вода на някого заради Неговото име, Бог и за нея ще ни награди. Голям ли е този труд? И тежко ли е това служение, за да получим Небесното царство? О, голяма наша глупост! Ако знаехме какви блага е приготвил Бог за нас на онзи свят, бихме се отказали от всички земни блага, като от смет. Като беше разбрал за тези райски блага, празнуваният днес Божий угодник свети Николай нямаше за нищо земната слава и богатство, а раздаваше много милостиня, помогна на много сиромаси и подкрепи мнозина немощни, за да получи там Небесното царство. Той бе пример и огледало на милостиня и добродетели. Денем и нощем гореше от любов към Бога, за това сега седи пред Божия престол и се весели с онази неизказана безкрайна слава, която дано да получим и ние по неговите свещени молитви с помощта на нашия Господ Иисус Христос. Нему слава във вечните векове, амин.

20 ДЕКЕМВРИ ЗА ПОКАЯНИЕТО И ПРИЧАСТИЕТО

*Не искам Аз смъртта на грешника,
а да се отвърне грешникът от пътя си
и да бъде жив
(Иез. 33:11)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни, празникът на Христовото Рождество наближава и ние се радост се готвим да го посрещнем. Но ако искате да го посрещнем достойно, трябва да отхвърлим от себе си всички грехове, да украсим душата си с покаяние, да се причастим с пречистата Кръв и Тяло Христови и тогава да Го посрещнем радостно с весело сърце. Никой да не казва: „Аз съм пълен с мръсни грехове. Съвестта ми ме изобличава. Как да се причастя?“. Защото всички, които сме грешни, разполагаме с мощно средство. До Рождество остават още пет дни, ако се откажем от греховете си и паднем коленопреклонно пред Бога с покаяние и пост, сълзи и молитви, лесно можем да очистим греховете си и да станем достойни за свето Причастие. Да не обръщаме внимание на това, че е останало малко време за покаяние, а да мислим за Божието милосърдие. Защото ниневийците бяха грешни и заслужаващи гибел, но като се смириха пред Бога с пост, плач и покаяние, за три дни умилостивиха Бога, угасиха разгорелия се Божи гняв и получиха прошка. Така и евангелската блудница, която плачеше в Христовите нозе и ги избърсваше с косата си, получи прошка за един час, защото беше паднала в нозете на Христа с гореща вяра и съкрушено сърце. И проля много сълзи от очите си, с които бе привличала много хора към грях, и избърсваше Христовите нозе с косата си, с която бе вкарала много хора в грях. Нека и ние да правим така, с каквото сме разгневили Бога, с това да Го умилостивяваме. Ако несправедливо сме взели нещо, да го върнем, ако сме оцетили някого, да му платим, ако сме псували, клеили, хулили, обиждали някого, да му поискаме прошка. И след това, като се обърнем към Бога с пост, сълзи, молитви и покаяние, ще можем бързо и за малко време (за един ден) да получим опрощаване (прошка) на дълговременните си грехове, като Мария Египетска. За това покорно ви моля да се откажем вече от всички лоши навици и грехове, да обещаем, че вече няма да вършим греховете, които сме вършили досега. И тогава ви ставам поръчител, че Бог ще ни прости греховете и ще приеме покаянието ни, защото Бог не иска от нас нищо друго, освен да отсечем от себе си греховете и да се заречем да не ги вършим вече. И Бог винаги желае да ни прости, стига да се покаем. За това трябва да се откажем от всичките си грехове: осъждане, гняв, завист, злопаметност и други мръсотии. И като се очистим за тези пет дни, всеки да се причасти и да каже: „Милостиви Боже, искам да си спася душата. Помогни ми! Защото каква полза, ако придобия целия свят, а изгубя душата

си?“. Тогава и Бог е готов да ни помогне, като види чистото ни покаяние. И като се причастим по този начин достойно, радостно ще посрещнем Христовото Рождество и ще се веселим с Божията благодат. Сега и винаги и във вечните векове, амин.

24 ДЕКЕМВРИ ЗА ХРИСТОВОТО ПРЕДПРАЗНЕНСТВО

*Който заради нас, човеците,
и заради нашето спасение
слезе от небесата.
Благослови, отче!*

лагочестиви християни, днес имаме Христово предпразненство и пост за подготовка за големия празник. Но ако обичате Бога, живота си и добруването си, сторете милост на себе си. Кой към когото има гняв, злопаметност, обиди или нещо друго, да се помирим, да си простим, да се откажем от всяко зло, да се изповядаме чистосърдечно и като се причастим, да посрещнем достойни Иисус Христос, Който слезе от небето, прие човешко тяло и се роди на земята заради нас. Защото като ни гледаше потънали в грехове и други злини, от милост не можеше да търпи, за това слезе и се роди безсеменно от Света Дева Мария. Този, Който е роден от Бог Отец преди всички векове без майка, произлезе от Отца, като *светлина от светлина*. А сега прие тяло и се роди без баща от Света Дева Мария и *стана човек*, за да обнови човешкия род и да го въведе в рая, от който бяхме изгонени заради Адамовото престъпление и предадени на смърт. За това се радваме преди Неговото рождение и чествуваме паметта на Неговите свети праотци, от които произхождаше пречистата Дева Мария. Тоест днес чествуваме паметта на всички праведници, които са живели преди Христовото рождение, като Авраам, Исаак, Иаков, пророк Даниил, тримата отроци и други праведници, които са били облечени с вяра и украсени с чистота и добродетели. С тази вяра и добродетели всички светии се нарекоха синове Божии, защото приютиха сиромаси в къщите си, храниха гладни, даваха вода на жадни, обличаха голи, на никого не причиниха зло. За това паметта им свети и досега.

За това трябва и ние да се потрудим като тях, за да станем синове Божии и наследници на Неговото царство. Защото и те са били хора с тяло като нас, но не са се интересували от светските удоволствия ядене, пиене и други грехове, а са обичали поста, въздържанието, молитвата и постоянното покаяние пред Бога. Постоянно са гледали и мислели какво добро да направят на съседите си. Така и ние да се трудим за доброто според силата си. И да не се отдаваме на блудство, на пиянство и на други подобни угаждания на плътта. Защото които вършат такива дела, ако не се покаят, Бог е приготвил за тях вечно мъчение с дяволите. Но дано милостивият Бог ни вразуми да тръгнем по праведния път, за да се избавим от вечното мъчение и да получим Небесното царство, където са всички праведници, които са угодили на Бога. Нему слава във вечните векове, амин.

1 ЯНУАРИ ЗА ЧОВЕШКИЯ ЖИВОТ

*Ще го наситя с дълги дни
и ще му явя Моето спасение*
(Пс. 90:16)

Благослови, отче!

агочестиви християни, какво си мислите днес, когато празнуваме паметта на свети Василий и започваме новата година? Струва ми се, че всеки от вас си казва: „*Като започваме днес с Божията помощ новата година, дали ще сме живи догодина пак да дочакаме този ден и дали годината ще бъде успешна?*“. Знам, че всеки мисли така. Защото всички желаем да живеем много и благополучно. Но знайте, че всичко това зависи от нашите дела. Ако искате да живеете дълго и благополучно, винаги вършете добро и тогава всичко ще бъде, както искате. Истина е, че Бог ни е началник и животът и смъртта са в Неговата воля, но ако размислим по-задълбочено, ще се убедим, че удължаването и скъсяването на живота зависят от нашите дела. Помислете за древните хора. От Адам до Ной хората са живеели много дълго. Някои са живели по хиляда години и са разказвали за Божиите дела и чудеса на целия си род устно без книга. Но човешките грехове скоро скъсиха този дълъг живот до сто и двадесет години и разгневиха Бога да унищожи целия свят с потоп с изключение на праведния Ной, когото остави за възобновяване на човешкия род. Но и след Ной, докато хората си спомняха за страшния потоп и се пазеха от грях, дотогава и Бог им удължаваше живота до двеста години. А после, когато лека-полека забравиха за страшния потоп и почнаха да вършат тежки грехове, тогава и Бог лека-полека скъси онези двеста години до седемдесет или най-много до осемдесет години с голям труд и слабост. Бихме били благодарни и на тези осемдесет, но сега виждаме, че те са се скъсили още. Защото често сега някой живее до четиридесет години, а някои в самия разцвет на младостта си умират на по тридесет години, а други и по-млади, още в пелени. Но защо ли е така? Бог добре скъсява живота на възрастните заради греховете, ами малките дечица, които нямат грях, те защо умират? Само Бог знае това със сигурност, защото никой човек не може да познава напълно Божия ум и Неговите дела. От Свещеното Писание знаем по този въпрос само това, че Бог взема много деца от малки, за да не станат лоши, като пораснат, и да не изгубят душата си със злините си. Някои деца умират поради тази причина, а други умират поради липса на необходимите грижи, когато не можем да ги предпазим от някоя болест. И така от Писанието научаваме, че дългият живот се дължи на добри дела, а късият на лоши. Както казва пророк Давид за добрия човек: „*Ще го наситя с дълги дни и ще му явя Моето спасение*“ (Пс. 90:16). А за лошия и грешния казва, че ще загине, като прах от вятъра (вж. Пс. 1:4, 10:6, 17:43, 34:5, 82:14), а на друго

място казва, че грешните и лъжливите няма да преполовят живота си (ср. Пс. 54:24).

Сам Бог казва на евреите, чрез Моисей: „*Слушай, Израилю, предлагам пред очите ти живот и смърт. Ако постъпвате според Божиите заповеди, и Той ще ви благослови и ще удължи живота ви, а ако не постъпвате според Неговите заповеди, зле ще загинете и годините ви ще се съкратят*“ (ср. Втор. 30:15-18, 11:26-28). Ето, ясно се вижда, че животът ни зависи от делата ни. Но някой може да каже: „*Бог е определил продължителността на живота на човека още при раждането му и тази продължителност не може нито да се увеличи, нито да се намали*“. Що се отнася до това, ще ви докажа с пример от Свещеното Писание и ще видите, че Бог удължава живота за добри дела и го съкращава за лоши. Най-яркият пример за това е град Ниневия. Защото, когато ниневийците разгневили Бога с мръсните си грехове, Бог се накарал да съсипе града и да погуби всичките му жители. За това изпратил пророк Иона да им каже, че след три дни ще ги погуби. Иона ходил три дни из град Ниневия и проповядвал със силен глас, че след три дни Бог ще погуби целия град. А гражданите, като чули тази скръбна вест, веднага се облекли с вретина и като постили три дни заедно с добитъка и с кърмачетата, умилостивили Бога и укротили страшния Му гняв. Тогава и Бог, Който им бил отредил само три дни живот поради греховете им, го удължил заради покаянието им и те останали живи за много години (вж. Иона. 3 гл.). Така и когато еврейският цар Езекия се разболял, дошъл пророк Исаия и му казал: „*Царю, направи заветствие за дома си, защото ще умреш*“. Като чул това, Езекия се обърнал с лице към стената и рекъл с плач: „*О, Господи, спомни си колко праведно ходих пред Теб!*“ Щом Езекия изрекъл тези жаловити думи, още преди Исаия да излезе от двора му, чул глас от Бога, който му рекъл: „*Върни се и кажи на Езекия, чу чух молбата му и видях сълзите му и за това му подарявам още петнадесет години живот*“ (вж. 4 Царств. 20:1-6). Ето как Бог удължил отредения му живот заради добродетелите му. Виждате ли колко бързо Бог чува праведните? Защото щом праведният Езекия се помоли, Бог веднага се умилостиви и му удължи живота заради добродетелите му.

Бог както удължава човешкия живот заради добрите дела, така и го скъсява заради лошите, както съкрати живота на цар Саул, който загина в битка в един ден заедно с тримата си синове (вж. 1 Царств. 31:2-4), както му бе предрекъл Самуил (вж. 1 Царств. 15:28, 28:17-19), защото много пъти нарушаваше Божия закон, и когато пророк Самуил го предупреждаваше, той не се покая, нито проля сълза пред Бога, за да го умилостиви, като Езекия, за това и загина от своите беззакония. Така преждевременно загинаха Иеровоам (вж. 2 Пар. 13:15, 20) и мнозина други, както казва премъдрият Соломон: „*Праведникът ще живее дълго, а грешникът ще загине, като неузряла ябълка*“ (ср. Прем. 5:15). Така казвал и философът Талес: „*Рядко съм виждал мъчител или беззаконник да доживее до дълбока старост*“. Ето ясно доказателство за това, че животът бива продължителен или кратък в зависимост от добрите

и лошите дела. Но има мнозина, които, щом им се случи нещо лошо или болест, се вайкат и казват: „*О, лоши времена и злополучни години!*“. А не мислят, че времето от началото и до днес е все едно и също и е добро или лошо в зависимост от нашите дела. Когато вършим добро, и времето е добро за нас, а когато вършим зло, и времето е лошо. Каквото ние правим на Бога, такова ни дава и Той. Както Сам Бог казва: „*Ако постъпвате според Моите заповеди, ще ви дам дъждове, когато потрябва, и много плодове от земята. Ако пък не изпълнявате Моите заповеди, трудът ви ще бъде напразен*“ (ср. Лев. 26:3,4,14-16, Втор. 11:13-17). Ето, тези доказателства са достатъчни. Да не питаме повече защо времето е лошо, защо животът е кратък и е пълен с болести и скърби и защо земята не ражда толкова плодове, колкото е раждала по-рано. Ясно видяхме, че причината за всичко това са нашите грехове. Защото Бог дава на човеците според делата им. Ной бил добър и Бог го опазил от потопа, а грешниците погубил. Иосиф бил добър и Бог го направил господар на Египет. Така и много други хора получиха от Бога различни блага за добродетелите си, защото който почита Бога, за него всичко е добро. Цар Соломон, докато почиташе Бога, дотогава и царството му беше славно, богато и прочуто по целия свят, а когато изостави Бога и се поклонил на идолите, тогава и Бог му разпиля царството и го предаде на слугата му. Достойни за похвала са думите на император Севир, който, когато умираше, казал: „Ако синовете ми бъдат добри, оставям им царството си много силно, ако ли пък са лоши, оставям го много слабо и безсилно“. И както Севир предсказал благополучието и злополучието на своите синове, така и аз, макар да не съм пророк или пророчески син, ще ви кажа каква ще бъде годината, която започваме. Знайте, че ако не постъпваме според Божиите заповеди, годината ще бъде за нас лоша и неуспешна. А ако живеем чисто и постъпваме според Божиите заповеди, годината ще бъде много добра, плодородна, благополучна и весела. Слава на нашия Бог сега и винаги и във вечните векове, амин.

5 ЯНУАРИ ЗА ПОКАЯНИЕТО

Благослови отче!

Благочестиви християни! Днес от голяма благодарност, към Бога постим заради утрешния ден, който е причината за нашето спасение, защото на този ден Христос потопа стария ни грях в река Йордан и ни избави от дяволското робство. И се молим на Бога с покаяние да прости и сегашните ни грехове, които сме извършили след кръщението си с пиянство, с лъжа, кражба и други лоши дела. Защото ще даваме отговор за всичките си грехове пред Бога на Страшния съд, където никой не ще може да помогне на никого, а всеки от своите дела или ще се прослави, или ще се посрами. За това трябва да се каем и да изповядаме чистосърдечно греховете си. Защото който крие греховете си, доставя радост на дявола, а който ги изповядва, доставя голямо веселие на ангелите и радост на Бога. Защото Бог за деветдесет и девет праведници не се радва толкова, колкото за един грешник, когато се покае чисто. Щом като Бог се радва толкова много на нашето покаяние, не бива да държим греховете си до смъртта, като ръжда на душата си, а трябва да се откажем от тях и да ги изповядаме със смирение, като митаря, защото когато всички починали възкръснат при Второто Христово пришествие, ще даваме отговор за всичките си дела, думи и помисли.

Христос дойде от небето, за да погуби смъртта и да ни покаже пътя на покаянието за спасение на нашите души. А втория път ще дойде от небето с голяма слава, за да съди живите и мъртвите и да въздаде всекиму според делата му. А кога ще настъпи този ден, това никой не знае, дори и ангелите на небето, само Бог знае. Той ни е заповядал да бъдем винаги готови, за да не се посраим там пред Него, а да се удостоим да славим Триипостасния Бог - Отца и Сина и Светия Дух, амин.

6 ЯНУРИ ЗА БОГОЯВЛЕНИЕ

*Яви се Божията благодат,
спасителна за всички човеци*
(Тит. 2:11)

Благослови, отче!

На този ден Христос се яви на света и го просвети. На този ден взе върху Себе Си нашите грехове и стъпка дявола. На този ден заблестя от небето Божията благодат за всички човеци. О, чудо голямо и преславно! Христос се труди, а ние биваме увенчани, Той смазва змийската глава във водата, а ние приемаме чест, Той се кръщава в Иордан, а ние се измиваме от греховете, Той приема от небето гълъб, а ние получаваме опрощение на греховете, Той е засвидетелстван от Бога, като *Възлюбен Син*, а ние чрез Него ставаме синове Божии. Днес се радва цялото водно естество, всички реки и морета, за това, че се осветиха от небесната Заря, Иисус Христос. Идете сега с ума си на Иордан и вижте, как Христос се кръщава там и очисти човеците. Как се явил чудесно, както бе предсказал Давид (вж. Пс. 113:3), Бог Господ се яви в Иордан с тяло, показва се на ангелите, проповядва сред езичниците, появи се на света, бе прославен от човеците. Яви се на евреите и езичниците и с кръщението Си подари спасение на всички. Ето, днес виждаме мислен потоп на Иордан. При Ной Бог потопил земята и погубил хората, а сега Бог потопил греховете и съживил хората. Тогава Ной направил кораб от негниещо дърво, а сега Христос приел от Мария нетленно тяло. Там гълъб донесъл на Ной маслиново клонче, а сега Светият Дух слязъл, като гълъб върху Христа. О, велико Христово смирение! Този, Който бе безгрешен, се смири, като грешник, за да очисти греховете ни, и се кръсти в Иордан, като човек от Иоан, който живеел в Иорданската пустиня и бил облечен с камилска вълна и препасан с кожен пояс. Хранел се с див мед, акриди и диворастваща трева. Кръщавал евреите в Иордан, изповядвал ги и казал: „*Покайте се и сторете плод, достоен за покаяние. Защото Божият гняв стои при вас, като брадва при корена на безплодно дърво. И ако не се покаете, ще ви погуби и ще ви хвърли във вечна мъка, като безплодно дърво в огън*“ (вж. Мат. 3:2, 8-10). И когато Иоан кръщавал така евреите и ги поучавал, дошъл и Христос от Галилея и поискал Иоан да Го кръсти в Иордан, но Иоан не се осмелявал и казал: „*Господи, защо ми заповядваш да Те кръстя? Ти трябва да кръстиш мен, а не аз Теб. Кой е виждал господар да стои пред слугата и цар да наведе глава под ръката на слугата си? Как може сено да очисти огъня? Как може пръстта да умие водата? Как да Те кръстя, Господи, когато в Тебе няма грях? Ти си заченат и роден непостижимо от Светия Дух. Как мога аз, грешният, да очистя Безгрешния? И как да поставя ръка върху Твоята пречиста глава? Ти ме кръсти и опрости*

греховете ми, Господи, защото съм грешен, а Ти си чист и безгрешен. Ти ме изпрати да кръщавам грешните евреи, а не Тебе, безгрешния“. Тогава Христос му рекъл: „Иоане, остави сега всички тези неща, защото тъй трябва да изпълним всяка правда“, Тогава Иоан оставил всичко и кръстил Иисус Христос в реката Йордан. Господ излязъл веднага от водата, небето се отворило, Светият Дух слязъл върху Него във вид на гълъб и се чул глас от Бог Отец, който казал: „Този е Моят Възлюбен Син, Когото ви изпратих. Него слушайте каквото ви каже“. Като кръщавал евреите и фарисеите в Йордан, свети Иоан ги потапял до шията във водата, където стояли, докато изповядат всичките си грехове, и тогава ги оставял да излязат от водата. А Христос, тъй като нямал никакъв грях за изповядване, излязъл веднага от водата, която освети с пречистото Си тяло и потопа в нея древния Адамов грях. Обнови човешкия род и му подари Небесното царство. Ето как Бог устрои нашето спасение и ни доведе до първоначалното ни достойнство, което Адам бе изгубил. Защото, когато ни създаде, Бог ни направи щастливи и добри, а после заради лукавството на дявола станахме нещастни и смъртни, изоставихме Бога и изпаднахме в идолопоклонство. И започнахме да се покланяме на луната, звездите и реките, на добитъка, на камъните, дърветата и на другите творения. Почитахме всички тези неща, като същински богове и им принасяхме в жертва (курбан) нашите синове и дъщери. За това Бог се смили над нас и слезе от небето, изостави ангелската Си слава, стана човек, смири се, като грешник, само и само да ни избави от мрака на идолопоклонството. И днес с голямо смирение дойде и наведе главата си под Иоановата ръка на река Йордан, която от страх веднага върна водата си назад (вж. Пс. 113:3) и позна Бога своя Творец. О, велико чудо! Бездушното творение позна своя Бог и Му служи със страх. А ние, които сме славни и разумни човеци, не почитаме Бога, както подобава, нито се покоряваме на заповедите Му, а самоволно се предаваме на греха: на гняв, завист, нанасяне на обиди, злопаметност, скъперничество, мързел и други телесни желания. Не полагаме усилия да се очистим от греховете си, не се молим на Бога за прошка, а се отдалечаваме от всички добродетели.

Братя християни, уплашете се поне от смъртния час, който с всеки изминал ден все повече и повече приближава и паднете коленопреклонно с покаяние, украсете душите си с братолюбие, облечете ги с любов, очистете ги с молитви и милостиня и се откажете от пианството и дяволските песни, които се наблюдават по големите празници, защото това е отречено от християнството. Това Христос никъде не го е заповядвал, ние самоволно го правим, за да угодим на плътта си. Но знайте, че за всичко противно на закона ще даваме отговор и ще плачем без полза. Защото християнският закон не позволява да се напиваме на празник, а повелява да бъдем с чист ум, да се учим на закон Божий и да славим Триипостасния Бог, Който се показва днес на Йордан и обнови с кръщението Си целия свят. И произведе от това кръщение мъченици, девственици и всички добри неща по света. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

18 ЯНУАРИ ЗА СВЕТИ АТАНАСИЙ

*Кога праведниците се умножават,
народът се весели*
(Притч. 29:2)
Благослови отче!

лагочестиви християни, има мнозина хора на този свят, които, щом видят някой богат, или добре облечен човек, или големец, го хвалят и ублажават, понеже живее охолно. Но такива хора не са за похвала, нито за ублажаване, защото тази слава е временна и това богатство е непостоянно и за малко време, и след смъртта тази слава изчезва и умира, богатството остава за друго, а той отива гол без нищо в земята. Но на мнозина им се случва още през този живот да изгубят богатството и славата си, които преминават през ръцете им като сън или сянка, а те остават с празни ръце, наскърбени и последни сиромаси, посрамени и отчаяни. Толкова непостоянна е световната слава.

Единствено добродетелта е постоянна, вечна, похвална и блажена. Помислете колко силни, богати и славни хора са преминали през този свят и сега от тях няма дори и една похвална дияра, а „*споменът за тях изчезна с шум*“ (ср. Екл. 9:5). Дори и да има спомен за някого във връзка с проявен героизъм или светско управление, този спомен е напразен и безполезен. Единствено добродетелните и свети хора имат нестихваща похвала, безсмъртна слава и вечно ублажаване, защото всеки човек с радост споменава имената им, както казва премъдрият Соломон: „*Кога праведниците се умножават, народът се весели*“ (Притч. 29:2). Така и ние днес радостно празнуваме прекрасния празник на великия иерарх Атанасий, патриарх Александрийски, когото прославяме, ублажаваме с весели песни, и се просвещаваме духовно. И не само него, но и винаги, когато празнуваме паметта на Божии угодници, като виждаме, че тяхната памет свети като слънце и осветява душите ни, защото, като слушаме за техния живот, добиваме ревност и вкарваме живота си в правия път. Понеже Бог ги е избрал, прославил и оправдал, за да бъдат наследници на Неговото царство. Наистина велико нещо е добродетелта и който е добродетелен, ще получи от Бога неизказана слава и чест на онзи свят, защото „*праведните ще блеснат там, като слънце*“ (Мат. 13:43). Както казва Христос: „*Дето съм Аз, там ще бъдат и праведниците*“ (ср. Иоан. 12:26), и: „*Дойдете вие, благословените от Отца Ми, наследете царството, приготвено вам от създание мира*“ (Мат. 25:34). Наистина праведниците живеят вечно и споменът за тях е безкраен. Такива хора на този свят живеят в съответствие с Божия закон, а на онзи свят отиват там, където Христос седи отдясно на Бог Отец, където са застанали ангелите, мъчениците, пророците, постниците, иерарсите и великият Атанасий, когото празнуваме днес. Там ще отидем и ние след

смъртта си, но не всички, а само тези, които са живели праведно и добродетелно, а онези, които са живели в беззаконие и в мръсни грехове, ще отидат на вечно мъчение.

За това и ние, понеже сме слаби хора, носим тяло, живеем в света и постоянно съгрешаваме, трябва да паднем коленопреклонно пред Бога и да Го молим да ни прости по голямата Си милост и винаги да гледаме към тези наши свети наставници и учители, които са живели на този свят чисто, да полагаме усилия и ние да живеем чисто, като слушаме тяхното учение, да живеем добродетелно и праведно. Защото който слуша или чете Свещеното Писание и не изпълнява това, на което Писанието го учи, не е оправдан пред Бога, нито е угоден на Бога.

Такъв жив пример на безкрайна добродетел, който може да подтикне всеки към богоугаждане, е свети Атанасий Велики. Той бил от забележителния египетски град Александрия, бил роден от благочестиви родители, които живеели богоугодно и възпитали свети Атанасий, като изградили в него добродетелен характер и го ограмотили. И щом станал грамотен, родителите му го завели при светейшия патриарх Александър и го дарили на Бога, както Анна дарил Самуил, и патриарх Александър го ръкоположил за дякон.

По онова време Арий беснеел със своята ерес срещу християнството и клател всички църкви със зловредното си учение. За това в Никея се събрал събор от триста и осемнадесет отци, които проклели Арий, изхвърлили го от Христовата Църква и го осъдили на заточение, но той пак разпространявал своята ерес с помощниците си. И понеже имал много ходатаи, те измолили от цар Константин да го върне от заточението. Тагава станало много тежко за християните и най-вече за свети Атанасий, който тогава бил архидякон и гонел вълка (Арий) с мъдрото си учение и го заплашвал.

След известно време, когато патриарх Александър починал, поставили на мястото му свети Атанасий, който изобщо не приемал Арий в Христовата Църква. Тогава Арий явно открил лукавството си против свети Атанасий и се мъчел не само да го сваля от престола, но и да го изпъди от града. Защото лукавият Арий мислел, че ако сваля свети Атанасий от престола, ще може лесно да наложи еретическото си учение. О, колко беди претърпял свети Атанасий от злочестивия Арий! И кой може да опише неговото гонение? Къде ли не е бягал и къде ли не се е крил? Защото придумаха цар Константин непременно да го убият. За това и Бог го прославил за страданията му и който иска да види неговото страдание и търпение, да прочете житието му.

За това и ние трябва да се потрудим да спасим душите си и да утешим други наши братя, не само с думи, но и с дела, та, като *„светне светлината ни пред човеците и видят добрите ни дела, да прославят Бога и да влязат в добрия път“* (ср. Мат. 5:16). Да живеем, като разумни и да мислим, какво иска Божията воля. Да не мислим, че животът ни е без скръб и беди, а да знаем, че Божието око наблюдава всичките ни дела и лошите, и добрите. За това трябва да се смирим пред Бога с молитви и

добри дела, и да Му служим със страх, и смирение. Най-напред свещениците трябва да поучават и да упътват хората от простолюдието, към спасителния път. Който е слуга, да слугува вярно на господаря си, а който е господар, да управлява справедливо. И всички да бъдем покорни и послушни един към друг, да не бъдем злопаметни и да не се отплащаме със зло за зло, а да благославяме този, който ни кълне, и да правим добро на този, който ни мрази, и да се молим за него, защото Христос ни заповядва така (вж. Мат. 5:44, Лук. 6:27, 28). Освен това, да не бъдем лакоми и сребролюбиви, а да сме благодарни за това, което имаме. Да имаме надежда на Бога, защото Той храни целия свят. Да имаме мяра в яденето, пиенето и във всички неща, защото от много ядене и пиене човек пропада в греховна пропаст. Да не казваме, че сме постили много, а сега ще си починем, защото на този свят няма почивка, нито можем да бъдем без скръб. Тук е време за работа, а там за почивка и заплата. Никога да не казваме: „Свършили сме много добри дела. Стигат ни толкова“, защото и хора, които бяха извършили велики дела, за един час паднаха в грях. За това, който е праведник, да внимава да не съгреша, а който като човек е съгрешил, да тича бързо към покаянието, за да не го изпревари смъртта, докато е в греха, защото си загубва душата. За това винаги трябва да сме трезви и да се молим на Бога да ни подкрепя. Постоянно да мислим, че и ние ще умрем, както са умрели всичките ни бащи и братя, и ще отидем на чуждо място, където не сме ходили и където ще даваме отговор за всичките си дела пред страшното Христово Съдилище и ще получим или вечно мъчение, или безкрайно наслаждение с Божията помощ. Нему слава във вечните векове, амин.

2 ФЕВРУАРИ ЗА СРЕТЕНИЕ ГОСПОДНЕ

*Тоя лежи за падане и ставане
на мнозина в Израиля
(Лук. 2:34)*

Благослови, отче!

лагочестиви християни! Днес Пречистата Дева Мария, майката Господня, на четиридесетия ден след раждането Му, донася Младенеца Иисус Христос в Божия храм, където имаше един престарял мъж на име Симеон, човек праведен и благочестив. Той посрещна Христа в храма, взе Го в ръцете си и рече на Света дева Мария: О, Девице! „*Този твой Син лежи за падане и ставане на мнозина в Израиля*“ (ср. Лук. 2:34). Когато Младенецът се роди, ангелите казаха на витлеемските пастири: „*Ето, днес се роди Спасителят на света, който е очакването на езичниците, надеждата на Израиля и животът на всички*“ (ср. Лук. 2:11). А днес старецът Симеон казва, че „*той лежи за падане на мнозина*“, което противоречи на ангелските думи. Защото ако беше рекъл, че ще бъде за падане на вавилонците и езичниците, които не познаваха Бога, нямаше да е толкова чудно и скръбно, но той каза, че ще бъде за падане на мнозина от израилтяните, които познаваха Бога. Но това бе казано не само от стареца Симеон. То бе пророкувано още от пророк Исаия, който каза: „*Тъй казва Господ: ето, аз полагам на Сион за основа камък (ср. Ис. 28:16), но мнозина ще се препънат в него и ще паднат*“ (ср. Ис. 28:16). Бог не казал, че полага този камък за спъване и падане, а казал: „*за основа*“, но се случва мнозина да се спъват и да падат. Това падане обаче не е от Бога, а от нашата зла воля, както казва Бог чрез Исаия: „*О, Израилю! Твоята гибел не е от Мен, а от теб*“. Но да насочим сега вниманието си към Симеоновото пророчество и да видим, как камъкът лежи за падане на мнозина? Наистина мнозина са се спъвали в този камък и са падали, както и днес падат.

Първо паднали евреите, които се съблазнили по отношение на Христа, когато Той отишъл при тях в смирен и сиромашки вид, защото мислели, че Месия ще дойде, като земен цар, тържествено, със слава и войска в столицата Иерусалим, за да възстанови падналия Давидов престол и да ги освободи от римската власт, която тогава владеела целия свят. Както бе казал Божият ангел на Света Дева Мария при зачеването на Спасителя: „*Бог ще Му даде престола Давидов и ще царува вечно над израилтяните*“ (вж. Лук. 1:32, 33). Но Неговото царство е духовно, тоест утвърдено в сърцата на вярващите, така и победата му бе духовна, това че победи ада и идолослужението. За това Христос дойде от Витлеемската пещера, като последен бедняк, поради което и евреите се погнусиха от такъв цар, и се отрекоха от Него пред Пилат, когато казаха, че нямат друг

цар, освен кесаря (вж. Иоан. 19:15). И така се съблазниха и паднаха тежко и не могат да станат и до днес.

Паднали всички еретици, които се съблазнили, едни за Христовото божество, други за въчовечаването Му, а трети за учението Му. Паднали арианите, манихеите, несторианите, севирианите, всеки със своята ерес. Паднали лютераните, калвинистите и католиците, и най-вече атеистите, които твърдят, че няма Бог, и казват: „Ако имаше Бог, Той щеше да се грижи за хората и лошите хора нямаше да водят по-добър живот от добрите“. Но не мислят, че Божиите дела са непостижими. Я помислете, защо не се променя небесното движение? Как земята виси на нищо? И как човек се зачева в майчината си утроба и се ражда на бял свят? И това е достатъчно, за да ни убеди, че има Бог, макар да не са ни открити много от Неговите тайни. А защо добрите хора живеят на този свят зле, а лошите добре, това не можем да разберем напълно.

Някога Бог бе излял голямо богатство и благополучие върху самийския мъчител Поликрат, защото през живота си той не познавал нито скръб, нито болест. И когато хвърлил скъпия си пръстен в една дълбока вода, веднага му го донесли едни рибари, които го били намерили в една риба. А праведният патриарх Иаков живял на този свят много зле. Оттук можем да направим известно общо разсъждение, защо Бог управлява така света по отношение на добрите и лошите хора.

Първо, защото Бог е милостив и обича всички хора, и добрите, и лошите, и им дава дъжд и слънце поравно.

Второ, защото е справедлив. За това тук дава краткотрайно добро на злите и грешни хора за някое тяхно добро, което са сторили някому, та там да ги накаже вечно с цялата справедливост. А на добрите дава скърби и беди за някое тяхно съгрешение, за да им даде там вечно веселие.

И трето, Бог дава беди на добрите хора, за да ги изпита дали са постоянни в добродетелите си. А на злите дава добрини, за да ги доведе до разбирането, че трябва да се покаят и да скъсат със злините. „Тоя лежи за падане и ставане на мнозина“.

Не само преди нас са падали мнозина, но и сега падат, защото който ходи в кривото еретическо учение, който се търкаля в грехове и се надява да се оправдае пред Бога само с вяра без добри дела, той пада лошо.

Който се надява на Божията милост и върши всякакви грехове, и казва, че Бог ще му прости по голямата Си милост, и без наказание, вече е паднал.

Който се отчайва за спасението си и казва, че е много грешен и не е възможно да получи спасение с покаяние и изповед, също пада. Човече! Какъв грях си извършил? Да не би да си убил Исус Христос? Може ли да има по-голям грях от този да убиеш твоя Господ Бог? Но и този грях е простен, мнозина от онези евреи, които разпнаха Христа, получиха прошка и приеха свето Причастие. А ти защо се съмняваш? Побързай да се покаеш и ще бъдеш спасен.

Падат и онези, които, надявайки се на Божията милост, постоянно грешат и не получават от Бога никакво наказание. Те не мислят, че Божието дълготърпение ги води, към покаяние и че ако не се покае, то такъв човек си събира Божий гняв за Страшния съд (ср. Рим. 2:5). Защото Бог е милостив, но и справедлив, за това е страшно грешен човек да попадне в Божиите правосъдни ръце (ср. Евр. 10:31). Ако не вярвате, помислете за смрадното горене на Содом и Гомор, за страшния потоп при Ной, за Датан и Авирон, които получили своето наказание от справедливия Бог. За това трябва да се пазим от лоши дела и от грехове.

Но за да се опазим от греховете, трябва да направим така, както направил някога един пустинник. Той нарисувал на едната стена на килята си милостивия Бог като Баща, Който протяга ръце към блудния син, приема го милостиво и му се радва, понеже е дошъл да се покае. А на отсрещната стена нарисувал правосъдния Бог, като страшен Съдия, Който изпраща грешник на вечно мъчение. И когато съгрешавал нещо, веднага поглеждал образа на блудния син и бързал да се покае, а когато му хрумвала мисъл да съгреши, веднага поглеждал образа на страшния Съдия-Бог и се въздържал. Така да постъпваме и ние, първо да мислим за Божията милост, и второ за Неговото правосъдие.

И след като видяхме за кого Христос е бил *за падане*, да видим сега и за кого е бил *за ставане* съгласно Симеоновото пророчество.

Той е бил *за ставане* най-вече на нас, защото заради Него бяхме освободени от греха и от Божия гняв. Той ни изправи от вечното осъждане, изправи гонителя Павел и го направи проповедник на вярата. Така постъпи и с отстъпника Петър, с митаря, с разбойника и с мнозина други. Защото никой грешник не може без Неговата помощ да стане от своето падение. За това трябва сами да тичаме към покаянието, за да измолим помощ от Бога. Христос е *за ставане на мнозина*, но не на всички. Истина е, че Бог желае спасението на всички ни, но не всички получаваме спасение, защото спасението зависи от нашата воля, от това дали го искаме. За това трябва усърдно да тичаме към покаянието.

Но коленичете сега мислено пред днешния Младенец Иисус Христос, Когато Симеон държи на ръце, да Му се помолим да ни удостои в последния ден да Го посрещнем на небесни облаци. Тогава Той ще бъде страшен и неумолим Съдия на грешниците, които не са се каяли на този свят за греховете си. Сега е времето да се приближим до Бога и да Го помолим за греховете си, та да се вселим там с ангелите и с всички светии. Слава на нашия Бог във вечните векове, амин.

25 МАРТ ЗА БЛАГОВЕЩЕНИЕ БОГОРОДИЧНО

Радвай се, благодатна Марийо!

Господ е с тебе

(Лук. 1:28)

Благослови, отче!

лагочестиви християни! Днешният пресветъл празник е начало на всички Господски празници и на нашето спасение. Днес целият свят се радва и тържествува духовно заради неизказаното Божие човеколюбие и милосърдие към нас. Днес Марииният Син получава от нея човешко тяло, защото, когато Адам съгреши, Бог го изпъди от прекрасния рай и го осъди на смърт, а заедно с него бе осъден и целият човешки род. За това Бог слезе от небето на земята и стана човек, за да избави хората от смъртната присъда. Днес архангел Гавриил слезе от небето и благовести на Света Дева Мария неизказаната радост за Христовото въплъщение, което бе неизвестно дори на ангелите, само на архангел Гавриил му бе казано за него от милостивия Бог, Който постоянно се грижи за човешкия род.

Понеже Бог поради милостта Си не можеше да търпи да ни гледа нас Неговото създание, поробени от дявола, за това Бог благоволи да изпрати Единородния Си Син (Словото Си) да ни избави от дяволското робство и да ни издигне във вечния живот. Това бе скрито от цялото създание и бе съобщено само на архангел Гавриил, когато Бог изпрати тайно от небесните висини до Пречистата Дева Мария в град Назарет да и съобщи, че ще зачене и ще роди неизречено и непостижимо Божието Слово, Кое е единосъщно на Отца. И като слязъл при нея, той рекъл: „*Радвай се, благодатна Марийо! Господ е с тебе, благословена си ти между жените*“. А тя, като видяла ангела, се смутила от думите му и размисляла, какво ли означава това. Ангелът рекъл: „*Не бой се, Мария! Ти намери благодат у Бога и ето, сега ще заченеш в утробата, ще родиш Син и ще Го наречеш с името Иисус. Той ще бъде велик и ще се нарече Син на Всевишния, и ще Му даде Господ Бог престола на отца Му Давида, и Той ще царува над израилтяните вечно, и царството Му не ще има край*.“ А Мария рекла на ангела: „*Как ще бъде това, когато аз мъж не познавам?*“ Ангелът рекъл: „*Дух Светии ще слезе върху ти и силата на Всевишния ще те осени, за това и Светото, Кое ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий*“. Тогава Мария рекла: „*Ето рабинята Господня, нека ми бъде по думата ти*.“ И ангелът веднага си тръгнал. А тя с ангелските думи заченала в девическата си утроба Сина и Словото Божие с благоволенieto на Отца и с действието на Светия Дух (вж. Лук. 1:28-36). И така днес Синът и Словото Божие нашият Господ се побра неизказано в Мариината утроба, за да обожестви Своего създание и да го изведе на първоначалното достойнство. Този, Който не може да се побере в самото небе, се побра в

Своето създание и Синът Божий стана Син на дева. Този, Който бе роден от Бог Отца без майка преди сътворението на света неизказано, като светлина от светлина, сега се роди по чудесен начин от майка без баща, с две естества: божествено и човешко, тоест Бог и човек. Макар да слезе заради спасението ни на земята, при все това Той пак остана целият Бог на небето, прославян с Отца и Светия Дух, и целият на земята, съпокланяем и съцаруващ. Той се роди по чудесен начин на света, защото не се зачена друг, а Той Същият, Който е роден преди целия свят и преди всички векове, без майка от Отца, а не сътворен, пак Той, Същият Адамов Създател, се зачена днес в Мариината утроба и се яви на земята да търси загиналото човечество, като изгубена овца.

Милостивият Бог, понеже ни гледаше как бяхме изпаднали в идолопоклонство и многобожие, не изтърпя да гледа, как дяволът граби и погубва стадото Му и изпрати най-напред пророци, които предсказаха раждането Му. А когато настъпи моментът пророчествата да се изпълнят, Бог изпрати архангел Гавриил да отиде при Дева Мария, за която бе пророкувано под образа на одушевен град²¹, понеже Синът Божий щеше да се всели непостижимо в нея, Бог изпрати Гавриил при нея да ѝ каже: *радвай се, благодатна Марийо! Защото Господ е с тебе. Ти ще бъдеш обновление на целия свят, от теб ще разцъфне радост за целия свят, ще бъдеш благословена между всички жени и плодът ти, който ще разруши Евиното проклятие, ще бъде благословен. „Сега ще заченеш в утробата си и ще родиш Син, Когото ще наречеш Исус (Спасител) (Лук. 1:28, 31), защото Той ще спаси народа Си от греховете му“ (Мат. 1:21)*, както чухте днес от Евангелието.

Братя християни! Днес получихме от Бога голям дар, защото днес нашият враг, дяволът, бе вързан, неговите служби и идолски жертви бяха потъпкани. Днес се махна от райските двери херувимът, който ги пазеше с огнен меч и гонеше човечеството. Днес всеки християнин, който вярва в Христа и върши добри дела, безпрепятствено влиза с голяма радост в рая. Днес Адам се радва, като вижда Създателя си облечен с човешка природа. Днес Ева се весели, защото главата на змията бе смазана и целият свят се весели за своето освобождение и избавление.

Само че ние, които сме обременени с тежки грехове и лоши дела, не можем да имаме такава голяма радост. За това трябва да припомним към покаяние и да изповядаме греховете си, които са смърт за душата. Понеже греховете прогонват Бога, Който живее в душата ни. Защото както душата е животът на тялото, така и Бог е животът на душата. И както тялото без душа е мъртво, така и душата без Бога е мъртва, стои в тялото, като

²¹ *Както например в „Граде Божий! Славни работи се разгласяят за тебе“ (Пс. 86:3). Виж: Сказание за земния живот на Пресвета Богородица. Славянобългарски манастир „Св. Вмчк Георги Зограф“, Св. Гора, Атон, 2005, с. 11, Монах. Евтимий Зигабен. Тълкувание на Псал. 86:3, бележка под черта (схолия) Тълкувание на Псалтира. Част 2 издание на Славянобългарски манастир „Св. Вмчк Георги Зограф“, Света Гора, Атон, 2004, с. 125.*

погребана в гроб. Гробът ходи, а душата в него стои бездиханна, тоест безбожна. Живото тяло носи в себе си мъртва душа. Ето такъв е всеки грешник без покаянието, тялото му е живо, а душата мъртва заради мръсните му грехове. Но щом се покае, душата му отново се съживява. Знаете за блудния син: докато бил при баща си, бил бащин син и наследник, а като се отдалечил от баща си, станал блуден син и мъртъв, и като се обърнал към покаяние, пак се съживил и възкресил душата си.

За това и ние, грешните, трябва да се каем, и дано смъртният час да ни заvari в добри дела, а не в лоши. Ето, наближава и светото Възкресение, когато добрите постници ще получат наградата си от Бога, радост и веселие. Ето, и Божията църква се всели, като ни вижда, че ежедневно идваме в нея. Защото в нея се намират общият купел, който умива греховете ни, и трапезата, на която лежи заклан агнецът Иисус Христос, Който стана жертва за целия свят и кани верните Си слуги на веселие и живоносно ядене. И който приема с вяра това ядене, ще бъде жив вечно, както Сам Спасителят казва: „Който яде Моята плът и пие Моята кръв, ще бъде жив вовеки (има живот вечен) (ср. [Иоан. 6:54, 56](#)). А който го приема недостойно, приема грях и осъждане, понеже не различава тялото Господне“ ([1 Кор. 11:29](#)), което е словесна жертва, пред която невидимо стоят със страх херувимите, серафимите и всички небесни сили, които не смеят да погледнат към тази жертва.

За това и ние трябва със страх да пристъпим и да приемем светото Причастие достойно, с добри дела, и да кажем на Пресвета Дева Мария: „О, Дево, Майко Божия! Ти стоиш по-високо от всички похвали на света. Всичко, що диша, ти поднася похвала. Защото Бог прие тяло от тебе. Но молим те, Богородице, помилвай нас, грешните, и ни избави от всички беди, и ни удостой да влезем в Царството на нашия Господ Бог. Нему слава във вечните векове, амин“.

6 МАЙ ЗА СВЕТИ ГЕОРГИ

*Дивен е Бог в Своите светии,
Бог Израилев
(Пс. 67:36-слав.)
Благослови отче!*

лагочестиви християни! Празнуването на светите мъченици, което е причина за нашето спасение, доставя голяма сладост на душата на благочестивия човек. Защото празнуването на мъчениците е опрощаване на греховете, изцеление на болните, утешение на скърбящите, сила на слабите, спасение на грешните и веселие на душите. Понеже, когато хвалим мъченика, Бог се прославя и хората биват приканвани към небесни добродетели. Празнуването на светиите е за наше спасение. Но то е угодно на Бога и на светиите само тогава, когато празнуваме, както подобава. Ако празнуваме, като елините с ядене, пиене, танци и светски песни, тогава нямаме никаква полза от празнуването си, защото то не е угодно на светиите. Светиите са търпели мъки и смърт, за да ни научат, как се влиза в Небесното царство и че човек се спасява с труд. Те са се мъчили и са умрели, но сега живеят, и се веселят вечно. Гладували са и жадували заради Христовото име, но сега се насищат с Божието лице. Търпели, за да не се отрекат от Христа, но сега се радват и веселят в Небесното царство. Както ще видим сега от житието на днешния великомъченик Георги, който за краткотрайното страдание и мъчение получи от Бога вечна слава и наслаждение. Но слушайте внимателно, за да разберете!

По времето на злочестивия цар Диоклетиан имало голямо гонение против християните. Защото Диоклетиан, който недостойно приел скиптъра на Римското царство, считал Аполон за Бог, който му предсказвал какво ще се случи, защото в бездушния идол живеел дявол, който отговарял на въпросите на царя, но лъжливо, защото рядко се изпълнявало нещо от онова, което той бил пророкувал. Един ден Диоклетиан отишъл в капището и попитал нещо Бог Аполон, но той рекъл, че вече не може да предсказва какво ще се случи, защото праведните на земята му пречат и му разпиляват силата. И когато Диоклетиан попитал идолските жреци: „*Кои са праведните на земята?*“, те му казали: „*Тези, които се наричат християни, те са праведните*“. Щом чул това, нечестивият Диоклетиан се разгневил и започнал голямо гонение против християните. Той разпратил заповед по цялата империя да измъчват и да убиват християните. Тогава станало тъжно човек да гледа всички затвори пълни с християни, които навсякъде били изтезавани с различни новоизобретени мъчения. И когато получил от източните провинции клеветнически писма, в които пишело, че християните се увеличават и не се подчиняват на царските заповеди, той разпратил

заповед по цялата империя всички генерали, военачалници и съдии да се съберат на съвет при него в град Никомидия. И като се събрали, повикал всички князе, велможи и целия сенат и казал, че е много ядосан на християните. И когато всеки казал мнението си, най-накрая Диоклетиан рекъл: *„О, всички вие, мои началници! Знайте, че ми е изключително приятно, че почитате всичките ни стари бащини богове, от които получаваме всички земни блага. И ако сте съгласни с моето желание и обичате моето царство, потрудете се да унищожите целия християнски род в царството ми, защото християните се противопоставят на нашите богове. И аз с всички сили ще ви помагам в това“*. И след като всички се съгласили с това царско желание, той им заповядал да се съберат още два пъти на съвещание в същия състав и след това да разгласят пред целия народ неговото желание, за да го изпълни всеки.

По това време свети Георги бил хилядник в римската войска. Той бил от Кападокия, син на богат християнин, възпитан от малък благочестиво по християнски. Бил сирак без баща, защото баща му бил умрял мъченически за Христа. А майка му отишла с него да живее в Палестина, защото била родом оттам и била наследила от родителите си голямо богатство и имоти. И така, след време този Георги, понеже бил с красиво лице и силен и мъжествен по тяло, бил назначен за хилядник във войската. По това време бил на двадесет години и майка му вече била починала. Но царят не знаел, че той е християнин.

Свети Георги присъствал на онова нечестиво събрание и като слушал изказванията им, че искат да унищожат християнската вяра, разбрал, че е настъпил моментът да се мъчи за Христа. Тогава колкото имущество, злато, сребро и дрехи имал, раздал всичко на сиромаси, колкото роби имал, ги освободил, а колкото имущество имал в Палестина, заповядал на верния си слуга да го раздаде на сиромасите след смъртта му. Когато били събрани за трети път на това нечестиво събрание, свети Георги влязъл безстрашно и рекъл: *„О, царю, и всички вие, князе и съдии! Какво правите?“* Вместо да управлявате царството си и вместо да съдите справедливо, вие изливате яростта си върху християните, които не са ви направили никакво зло, и искате да ги мъчите и да ги принуждавате със сила към вашето безумно и нечестиво идолослужение, да се отрекат от истинския Бог и да се покланят на лъжливи богове. Но моля ви, оставете тези невинни хора да държат своята вяра. И вие трябва да се научите на истинско благочестие и да познаете истинския Бог, а не да ги мъчите“. Докато свети Георги говорел, всички началници насочили погледите си към царя, а царят гледал слисан светеца и мълчал. И кимнал с глава на приятеля си Магненций да отговори на светеца. И той го повикал при себе си и му казал, *„О, Георги, кой те накара да говориш толкова дръзко пред царя?“*. Свети Георги отговорил: *„Истината ме накара“*. *„Коя е истината?“* рекъл Магненций. А Георги казал: *„Истината е Иисус Христос, Когото гоните“*. Магненций казал: *„А ти християнин ли си?“*. А той рекъл: *„Слуга съм на Христос, моя Бог и на*

Него се надявам“. При тези думи сред събранието се вдигнал голям шум и един казвал едно, друг друго. Тогава царят заповядал на всички да мълчат и рекъл на светеца: „*О, Георги! Заради твоеото благородство и заради твоеото мъжество те назначих на висок пост и сега те обичам много и те съветвам, събери си ума и принеси жертва на боговете, за да не изгубиш младостта и славата си*“. А свети Георги казал: „*О, царю! Ако би могъл да познаеш Истинския Бог и да отправиши към Него благодарствени молитви, за да те удостои Той с вечното Си Царство!*“. Тогава царят се разгневил и заповядал на войниците да изгонят светеца навън с копие и да го затворят в тъмница, и когато един войник го блъснал с копието си, копието веднага се огънало, като восък. И като го затворили в тъмницата, сложили краката му в пранги и окачили голям камък на гърдите му, а той търпял и благодарял на Бога. На сутринта го извели пред царя и дълго го насилвали да се поклони на Бог Аполон, но царят, като видял, че е непреклонен, заповядал да го вържат за едно колело, което било обковано с остри жезла, наподобяващи ръжени и ножове, което, като се въртяло, режело тялото на мъченика и го раздробявало на части (парчета). А свети Георги търпял мъжествено, отначало извикал с висок глас, а после се молел тихо на Бога да го укрепи и останал безгласен и безчувствен, като че ли спял. А царят се радвал и помислил, че Георги е умрял, заповядал да го отвържат, а сам отишъл на Аполоновото капище. И внезапно цялото място било обгърнато от облак, загърмели страшни гръмотевици и мнозина чули глас отгоре, който казал: „*Не бой се, Георги, аз съм с теб!*“. И когато въздухът се прояснил, при колелото се явил ангел Божий и рекъл: „*Радвай се, Георги!*“. Мъченикът слязъл от колелото цял и невредим, без никаква рана, и отишъл в онова капище. А царят и другите, които били там, се зачудили, като го видели, а двама души Атанасий и Протолеон, повярвали в Христа и веднага били посечени по царска заповед. Тогава царят заповядал да изкопаят дълбока яма, да я напълнят с негасена вар, да хвърлят светеца вътре, да налее вода и да я покрият, и Георги да стои там три денонощия, докато се стопят и костите му. Но на третия ден, когато открили ямата, Георги излязъл здрав и невредим. После го обули с железни нагорещени обувки и го биели, за да тича с тях. А свети мъченик Георги тичал и си казвал: „*Тичай, Георги, тичай, за да постигнеш това, което желаеш*“. И след като свети Георги не бил увреден от това, царят довел един магьосник да даде на светеца да изпие смъртоносна отрова, но и от това не му станало нищо. После Георги отишъл на Аполоновото капище и като се помолил на Бога, всички богове паднали на земята и се строшили. Тогава царица Александра повярвала в Христа и веднага била посечена от царя. И като видял, че не ще може да победи светеца с мъчения, царят заповядал да го посекат с меч. И така, свети мъченик Георги бил посечен на 23 април. Но който иска да научи за всичките му чудеса, нека прочете житието му, защото тук са описани накратко и не всичките.

Християни! Видяхте ли мъките, чудесата и добродетелите на свети мъченик Георги? Чухте ли за голямото му търпение? Подражайте му, прочее, и вие, защото древните хора са описвали мъките на светиите не за нещо друго, а за да живеем и ние, като тях с търпение, и добродетели. Сега няма мъчители, които да ни гонят и мъчат за вярата ни, нито пък имаме нужда да се мъчим. Бог иска само да постъпваме според Неговия закон, както Сам казва: „Ако Ме любите, опазете Моите заповеди“ (Иоан. 14:15). За това трябва, като истински християни да имаме търпение и да се пазим от всеки грях, както са търпели мъчениците за християнската вяра, победили са дявола и са извършили толкова чудеса, защото не са яли и пили безмерно, не са се гонили и предавали един друг, а са живели, като братя в мир и любов. За това са извършили толкова чудеса и са получили Небесното царство.

А ние, като се валяме в грехове и неправди, като ядем и пием, като се предаваме един друг, като се лъжем и хулим, какво спечелихме от това? О, колко блажен е човекът, който няма лукавство в душата си и злопамятност в сърцето си, който е чист и на лице, и в сърцето. Защото каква е ползата от това отвън да бъдеш праведен и смирен, а отвътре звяр и пълен с грехове? Облечи ранен човек със златни дрехи, каква полза ще имат раните му от това? Умий една чаша отвън, каква полза има тя, щом вътре е нечиста? Но ние трябва да бъдем чисти отвън и отвътре и да не гледаме хорските дела, а да се грижим всеки за спасението си, както в училище всеки ученик се грижи за собственото си учение, А светът каквото прави, Бог вижда и ще въздаде всекиму справедливо, според делата му. Нему слава във вечните векове, амин.

11 МАЙ

КРАТКО ЖИТИЕ НА СВЕТИТЕ БРАТЯ КИРИЛ И МЕТОДИЙ, СЛАВЯНСКИ ПРОСВЕТИТЕЛИ

ще в древността Балканският полуостров е бил заселен със славяни. През VII век славяните вече населявали целия полуостров до Епир, Тесалия и Биотия. По това време гърците вече били християни, но славяните не приели християнството веднага, понеже гърците не общували с тях.

Скоро (през IX век) Бог доказал, че и славяните могат да бъдат умни, учени и полезни за човечеството, като ги озарил с християнска истина. В град Солун живеело едно благочестиво християнско, славянско семейство, Лъв и Мария, които имали много синове. Най-големият от тях бил Методий, а най-малкият - Константин, който, когато приел монашество, се нарекъл Кирил.

След като завършил образованието си, Методий бил назначен на длъжност началник на войските в една славянска област (някои считат, че е Тесалия). Методий цели десет години изпълнявал задълженията, произтичащи от тази длъжност, и накрая рекъл: „Ето, заслужих си и чест и слава, но как да заслужи пред Бога спасението си?“. Напуснал поста си и се преселил на Олимп планина, където се подвизавал за спасението на душата си.

Когато Методий бил назначен на посочената длъжност, Кирил още бил малък, но всички забелязвали, че Божията благодат почива в него. Когато бил на седем години, сънувал следния сън: градоначалникът на град Солун събрал най-хубавите девойки и му предложил да си избере за невеста, която иска. Той избрал най-хубавата на име София, което на славянски означава премъдрост. Родителите му изтълкували този сън в смисъл, че Бог ще му даде голяма мъдрост. Те се радвали на сина си, който с мъдростта си щял да бъде полезен и на другите. Така и станало. Свети Кирил още, като дете се учел много успешно и се прославил навсякъде със способностите и трудолюбието си. През свободното си време се занимавал с молитви и четене. Най-много обичал да чете съчиненията на свети Григорий Богослов.

Веднъж свети Кирил отишъл с приятели на лов със соколи. Тъкмо когато пуснали соколите си, се извила силна вихрушка, която грабнала Кириловия сокол и го отнесла незнайно къде. Тогава свети Кирил, като не искал да остави този случай без внимание, казал: „*Вижда се, че не ми е тук мястото*“. Оттогава се отказал от лова и станал още по-богоумилен и усърден.

По това време починал византийският император Теофил, а на неговия престол седнал малолетният му син Михаил. Неговите царедворци повикали Кирил в Цариград, за да се учи заедно с малолетния император Михаил. Това било с цел Михаил, като гледа Кириловото трудолюбие, сам да стане такъв. Свети Кирил много се зарадвал на тази покана, защото обичал науката. Когато напускал Солун, се молил Бог да укрепи силите му: „*Боже на*

бащите ни и Господи на милостите ... дай ми да разбирам това, което Ти е угодно, и да Ти послужа пред всички дни на живота си“.

В Цариград свети Кирил за кратко време изучил всички науки и за учеността си бил наречен философ. След завършване на образованието си приел свещенически сан и бил назначен за библиотекар в библиотеката при храм „Света София“. Но имайки увлечение към пустинническия живот, тайно избягал на една планина. След шестмесечно търсене бил намерен и по молба на император Михаил се върнал в Цариград, където бил назначен за учител по философия.

През 851 година свети Кирил бил изпратен да проповядва в град Мелитен (на левия бряг на река Тигър, в областта Сузана), където показал цялата си мъдрост. Там върху него се сбъднали евангелските думи: *„и, ако изпият нещо смъртоносно, няма да им повреди“* (Марк. 16:18), тамошните жители от омраза, към него поставили отрова в чашата, която свети Кирил изпил, без да знае какво има в нея, но останал напълно здрав.

След като се върнал оттам, свети Кирил отишъл на Олимп да види брат си и останал там, докато патриарх Фотий не пратил и двамата братя в днешна Южна Русия, край река Дон да проповядват евангелската истина. По пътя те се спрели в град Херсон на Кримския полуостров, където имало много християни. Тук за тяхната вяра и добри дела Бог ги удостоил със знаменателното събитие да намерят мощите на свети Климент, папа Римски, който в началото на II век бил изпратен там на заточение от римския император Траян. В древността на деня, в който се празнувала паметта на свети Климент, морето до града се отдръпвало навътре и на дъното се виждала една хубава, като че ли от ангели направена църква, в която лежали мощите на този светия. Само петдесет години преди светите братя да отидат там, морето престанало да се отдръпва поради греховете на хората. Щом научили това, светите Кирил и Методий по цели дни служели молебени на кораб заедно с цялото духовенство от града. Накрая забелязали, че сякаш звезда паднала върху морската повърхност. Доближили с кораба до това място и намерили свети мощи, които изплували над морето. Част от светите мощи били оставени в Херсон, а друга част светите братя взели със себе си. Земите, където отивали светите братя Кирил и Методий, били населени с толкова диво племе, че било невъзможно чужденец да мине оттам, но светите братя благодарение на своята кротост и на Божията сила останали напълно невредими, макар да били апостоли на непозната за тези племена вяра. За кратко време те успели да покръстят техния владетел и да утвърдят християнството. Вместо всички предлагани подаръци светите братя ги помолили да освободят пленените в различни времена християни. Пленниците били освободени и заедно със светите братя се завърнали във Византия. Когато се връщали, било лято. От голямата жегата и от умората от пътуването те силно ожаднели. Вървейки, забелязали едно езеро и всички се втурнали към брега, но водата била кисела и не можела да се пие. Свети

Кирил, напълно изтощен и отслабнал от дългото пътуване, бил почти на умиране, а жаждата все по-вече го мъчела. Той се обърнал към брат си и му казал: *„Брате, налей ми водичка. Когато евреите пътували по пясъчните пустини, за тях по Божия заповед горчивата вода се превърнала в сладка. Вярвам, че Бог ще помогне и на нас“*. Свети Методий гребнал вода и дал на брат си. И когато свети Кирил започнал да пие, водата, а даже и водата в езерото, станала сладка. Всички се напили с вода и славели Бога за милостта и силата Му. Когато се завърнали в Цариград, императорът, патриархът и духовенството искали да ги ръкоположат за епископи, но те поради смирението си се отказали от тази чест. Тогава свети Методий бил назначен за игумен в известния Полихронов манастир близо до град Кизик (в Мала Азия), а свети Кирил останал в Цариград при храма „Свети Дванадесет апостоли“.

По онова време в Моравското княжество царувал Ростислав, който не обичал немците и немското духовенство, което разпространявало християнството там, защото само ограбвало християните, без да се старае да им даде духовна храна, а и не можело, защото не разбирало славянските езици. Там имало и проповедници гърци от Цариград, но и те не могли да помогнат поради същата причина, а Ростислав искал да даде на народа си истинско посвещение и да го избави от това духовенство, което безсъвестно граби народа. Поради тази причина Ростислав, внукът му Светополк и панонският княз Коцел през 862 година помолили император Михаил III и патриарх Фотий да им изпратят проповедници, които да знаят славянски език, за да могат по-бързо да утвърдят там истинското християнство. Императорът и патриархът възложили тази мисия отново на свети Кирил, който като славянин добре знаел славянски. Въпреки разклатеното си здраве свети Кирил не се отказал от това богоугодно дело. Той помолил свети Методий да го придружи. *„Аз, рекъл той на брат си, съм книжовник, а ти си практичен човек. Заедно ще бъдем по-полезни“*. Свети Методий се съгласил с радост. Но щом узнали, че моравските славяни нямат писменост, те много се натъжили и почнали да се молят на Бога да им открие славянска азбука, а свети Кирил постил цели четиридесет дни. На четиридесетия ден в ума на свети Кирил се представили тридесет и осем славянски букви така ясно, сякаш били написани. Свети Кирил се зарадвал и след още една благодарствена молитва към Бога веднага се заловил да превежда Евангелието от Йоан. Когато били преведени част от Евангелието и няколко Богослужебни книги, те тръгнали за Моравия. Минали през България и Сърбия и минавайки през тях, сеели доброто семе на християнското учение.

В Моравия светите братя били приети много тържествено. Ростислав им осигурил всички удобства и за кратко време те построили няколко нови църкви в различни градове. Народът разбирал тяхната проповед и с радост се тълпял около тях. Светите Кирил и Методий, благодарни от своите трудове, ходели да проповядват и по селата. Когато проповядвали в едно село, се събрал много народ. Светите Кирил и Методий се качили на

един камък, от където проповядвали, а след като слезли, върху камъка били останали дълбоки следи от краката им. Моравските славяни дълго пазели този камък в селската черква под олтара. Казват, че до неотдавна този камък можело да бъде видян, но сега го няма и никой не знае къде е изчезнал. Около тях се събрали много ученици. Всички моравски славяни вече били техни последователи, а немското духовенство останало само, без народ, без паство. Народът се отказал от тях, защото те гледали само да събират пари и да заблуждават християните. Прощавали дори и убийството, казвали им, че за такъв грях е достатъчно човек да не пие вода от стъклена чаша, за да му бъдат простени греховете. Правели всичко това за пари. Двамата славянски апостоли се обявили против техните заблуди. За да си отмъстят, римските духовници почнали да клеветят светите братя. Казвали, че светите Кирил и Методий са еретици, защото учат, проповядват и служат в храмовете на славянски език, което уж било грешно. Според тях човек можел да се моли само на три езика: латински, гръцки и еврейски, защото надписът на Христовия Кръст бил написан само на тези три езика. Но никой не ги слушал. Римските духовници със своето учение и обвинения, вместо да помрачат славата на славянските просветители и да угасят силата на народната любов към тях, сами се опозорили, като поставили началото на ереста, която се нарича „триезична“. Обвиненията на немското духовенство били изпратени и до тогавашния папа Николай I, който повикал светите Кирил и Методий на съд в Рим. Те, знаейки, че са невинни, не намерили за нужно да се противопоставят.

На отиване към Рим минали през Панония. Панонският княз Коцел ги приел много любезно и ги помолил да останат там за известно време. Светите Кирил и Методий останали и за кратко време успели да направят много. И тук около тях се събрали много ученици. Коцел искал да ги награди, но те се отказали от всякакви награди, помолили го само да пусне всички затворници. Коцел освободил около деветстотин затворници, По-нататък по пътя си минали през Хърватия, Далмация и други приморски славянски земи и най-накрая пристигнали в Рим, където новият папа Адриан II поради преговорите, които водел с българския цар Борис, ги посрещнал много тържествено и ги приел ласкаво, още повече, че те носели със себе си и мощите на свети Климент Римски. Светите Кирил и Методий изложили учението си пред папата и му дали да види преводите им. Папата ги оправдал, одобрил преводите и им позволил да служат на славянски дори в Рим. Свети Кирил бил много слаб, а пътуването го изтощило още повече. Бог му явил, че скоро ще умре. След откровението свети Кирил казал: *„Вече не съм слуга нито на царя, нито на някого друго на земята, а само на Бога“*. Тогава той приел монашество и по Божие откровение се нарекъл Кирил. Петдесет дни след това свети Кирил починал на 14 февруари 869 година на четиридесет и две годишна възраст. Предния ден, като почувствал, че ще умре, казал на брат си: *„Двамата с теб се трудихме, като чифт волове и ето, сега аз падам на браздата сред нивата. Знаем, брате, че обичаш тихата си планина, манастира*

си, но те моля: не оставяй славянските земи. По този начин по-бързо ще спасиш душата си“.

Свети Кирил бил погребан в храма „*Свети Климент*“ Римски, чиито мощи светите братя намерили в Херсон. Мощите били подарени на папата и положени в този храм. Бог прославил Кирил след смъртта му за Богоугодните му дела. От гроба му мнозина болни се изцелявали, а някои, които не могли да дойдат до гроба, оздравявали само при споменаване на името му.

След смъртта на Кирил, свети Методий постоял в Рим още около половин година и по молба на Коцел тръгнал за Панония. Когато обаче Коцел узнал, че свети Методий се е завърнал, пак като свещеник, го върнал обратно в Рим, като помолил папата да го ръкоположи за епископ. Папата изпълнил молбата на Коцел и ръкоположил свети Методий за Мораво-Панонски епископ, а учениците му за свещеници. Не се минали и две години, откакто свети Методий се върнал в Панония като епископ, и настанали тежки времена за славяните. През 871 година Светополк в съюз с немците узурпирал престола на Ростислав. Немците се почувствали силни. За да си отмъсти на свети Методий, немското духовенство решило да го призове на съд пред събор за неговата уж ерес, славянското богослужение. Свети Методий отказал да се яви на този събор, но силата била на страната на немците. Те насила, като разбойник, по най-груб и оскърбителен начин го завлекли на събора. Свети Методий бил осъден и хвърлен в затвора, където го измъчвали повече от безчовечно. Оковали го с тежки вериги, през зимата го изкарвали на двора и го принуждавали гологлав, бос и гладен да стои на снега повече от денонощие. Не пускали никого при него, само учениците му от време на време с подкупи успявали да го виждат и да си разменят по няколко думи. Подавани били оплаквания и до папата, но новият папа Йоан VIII не обръщал никакво внимание. Гаврели се така със свети Методий, за да умре по-скоро, но Бог подкрепил силите и здравето му.

За славяните отново настъпили добри времена. Светополк се опомнил, разтурил съюза с немците и заедно с всички други славяни ги нападнал и ги разбил. Още в началото на войната папата, като видял опасността от славяните, заповядал да освободят свети Методий. И така свети Методий лежал общо около три години в затвора, но за това пък Бог наказал виновниците, четирима епископи най-лошите, които участвали в съда против свети Методий умрели един след друг.

Немското духовенство сега избрало друг път против свети Методий, то почнало да ласкае княз Светополк и да го настройва против него. Хвалело Светополк за греховете му, за което свети Методий пък го упреждал. Светополк се отчуждил от Методий, не го слушал и не го канел вече при себе си. Немското духовенство почнало да клевети свети Методий и пред папата. Последният, за да угоди на немския крал Карл, от когото имал нужда по повод на една война, през 878 година забранил богослужението на славянски език. Но свети Методий не преставал да служи, тъй като знаел,

че това е основното му служение, а да служи на друг език би било безполезно. За това свети Методий отново бил призван на съд в Рим. Понеже бил убеден, че не е извършил никакво престъпление, свети Методий не отказал да се яви и на този съд. Но поради същата война папата имал нужда и от византийския император и за да му угоди, не посмял да осъди свети Методий, пак го оправдал и го изпратил обратно в Моравия.

Като видели, че не могат да навредят на свети Методий с клевети пред папата, немските духовници пуснали друга лъжа: *„Византийският император, почнали да твърдят те, ненавижда и мрази свети Методий за еретическото му учение. Методий вече не може да се върне в Цариград“*. Но в същото време се случило така, че императорът и патриархът писмено помолили свети Методий да отиде в Цариград, за да вземат от него благословение, с което изразявали дълбокото си уважение към великия труженик. Свети Методий изпълнил молбата им и пак се завърнал в Моравия, като оставил в Цариград двама свои ученици. Това посрамило немското духовенство и свети Методий бил по-спокоен. Макар и измъчван от старостта и още повече от пътуванията, славянският апостол неуморно продължавал с преводите, над които работел през цялото си по-свободно време. Скоро обаче силите му съвсем го напуснали. Всички виждали, че смъртта му приближава. Всички ученици се събирали около него и с плач го питали: *„На кого ни оставяш? Кой ще ни учи и кой ще ни пази вярата?“*. Свети Методий благословил ученика си Горазд за архиепископ след смъртта му. На Връбница свети Методий за последен път посетил храма, но не могъл вече да служи, даже за да може да стои, трябвало да го придържат. В храма свети Методий на глас и с просълзени очи се молил за Византия, Моравия и учениците си. След молитвата той им казал: *„Чеда, след три дни ще умра, дотогава не ме оставяйте“*. Свети Методий се върнал спокойно в къщи, където също така спокойно чакал смъртта си. Във вторник на страстната седмица, на 6 април 885 година, при залез слънце свети Методий погледнал към небето и казал: „Господи, в Твоите ръце предавам духа си“ и така тихо и спокойно, сякаш заспал, завършил свети Методий пълния си с напрежение живот, така сладко починал Просветителят на славяните, чиито ученици още докато той бил жив, се пръснали навсякъде и особено по близките до Моравия славянски страни. На погребението на неуморимия славянски апостол присъствали всички свещеници, около двеста на брой и многобройните жители на града. Всички плачели горчиво за добрия си архиепископ. Свети Методий бил погребан в храма „Пресвета Богородица“ в моравската столица Велеград.

След смъртта на свети Методий настанали много тежки времена за учениците му, които били изключително полезни и нужни за Моравия. Светополк, още докато свети Методий бил жив, се помирил с немския крал и получил Панония, която тогава била паднала под оръжието на немците, техните и общославянските неприятели. Немците почнали да хулят пред

Светополк новите славянски апостоли, учениците на светите братя, обявили се за гонители на всичко славянско и почнали да се държат изключително грубо със свещениците. Немците продали някои от тях на евреите, като роби, а по-главните и по-видните: Горазд, Климент, Сава, Наум и Ангеларий, със съгласието на Светополк били затворени в тъмница, оковани във вериги и мъчени. Те били решени да претърпят всичко за истината и за народната полза и само се молели. Един ден, когато запели на славянски песента „Господи, иже Пресвятаго Твоего Духа в третий час Апостолом Твоим низпославий, Того, Благий, не отими от нас молящихся“²², се чул гръм, земята се разтресла, портите на затвора се отворили и оковите се раздробили на пясък. Те били освободени, но скоро пак били затворени. Това чудо се повторило и потретило. Немците поради страх от Божията сила не искали вече да ги държат и решили да ги изгонят от Моравия. До границата били съпровождани от войници, които през целия път им се подигравали и ги заплашвали, че ще ги убият, но те, без да се боят от смъртта, търпеливо понасяли всичко и само се молели.

Когато преминали Моравската граница и били оставени сами, те решили да отидат да проповядват и да поучават народа на славянски език в непокръстеното българско царство. Българският княз Борис посрещнал с радост моравските апостоли и ги целунал братски. Радвал се и целият български народ. Българските боляри сами ходели при тях да се поучават. Там те първи почнали да служат и да проповядват на славянски език, първи със своите трудове и с преводите на светите Кирил и Методий поставили началото на българската литература.

Тъй като били изцяло отдадени на проповедническото дело, те след като постояли известно време там, помолили Борис да ги изпрати да проповядват и да поучават българския народ извън столицата Преслав. Но двама от тях вече били починали в столицата от старост и умора. Само трима от тях били изпратени в различни градове, а именно: свети Горазд бил изпратен в Берат, където скоро починал, свети Наум в Девол (на юг от Охридското езеро), и свети Климент в Кутмичевица. Свети Климент бил архиепископ. Той има голямо значение за нашата литература, защото освен че превеждал и написал няколко свои съчинения, се грижел много и за просвещението, работел така усърдно и неуморимо, че дори за минута не оставал в бездействие, а понякога дори вършел по две неща наведнъж, така например учел едни да четат, а други да пишат. Посвещението и литературата скоро отбелязали възход. В Охридско и до днес са живи преданията за свети Климент, чиято памет се празнува много тържествено, пък и навсякъде трябва да се празнува така, на 25 ноември. Паметта на всички заедно се празнува на 27 юли.

²² „Господи, Който в третия час си изпратил Пресветия Твой Дух на Апостолите Си, не Го отнемай от нас, молещите Ти се“

А Бог наказал Моравия за тези свети апостоли и мъченици. Тримата синове на Светополк разделили държавата помежду си, почнали да се карат и паднали под немско робство. Оттогава насам Моравия никога повече не е била самостоятелна държава.

ЗА ХРИСТОВОТО ВЪЗНЕСЕНИЕ НА НЕБЕТО

*И възлезе на небесата,
и седи отдясно на Отца.
Благослови, отче!*

Благочестиви християни, днес небесата се веселят и отварят дверите си, за да приемат Иисус Христос, своя Творец, Който се възнеса с тялото Си от земята на небето. Днес ангелите радостно посрещат царя си, за да вдигнат тялото Му на раменете си, и Той днес сядва отдясно на Бог Отец, където си беше отначало, както ще чуете сега от Евангелието.

Евангелие от Лука, зачало 24

В онова време, когато те приказваха за това, Сам Иисус застана сред тях и им каза: мир вам! Те, смутени и изплашени, помислиха, че виждат дух, но Той им рече: защо се смущавате, и защо такива мисли влизат в сърцата ви? Вижете ръцете Ми и нозете Ми: Аз съм Същият, попипайте Ме и вижете, понеже духът няма плът и кости, както виждате Мене, че имам. И като рече това, показа им ръцете и нозете. А понеже те от радост още не вярваха и се чудеха, Той им рече: имате ли тук нещо за ядене? Те му дадоха късче печена риба и вощен мед. И като взе, яде пред тях. И рече им: ето това е, за което ви бях говорил, когато бях още с вас, че трябва да се изпълни всичко, писано за Мене в Закона Моисеев и у пророците, и в псалмите. Тогава им отвори ума, за да разбират Писанията, и им рече: „*тъй е писано, и тъй трябваше Христос да пострада и да възкръсне от мъртвите на третия ден, и да бъде проповядвано в Негово име покаяние и прощение на греховете у всички народи, начевайки от Иерусалим, а вие сте свидетели за това, и Аз ще изпратя обещанието на Отца Ми върху вас, а вие стойте в град Иерусалим, докле се облечете в сила отгоре. И ги изведе вън до Витания и като дигна ръцете Си, благослови ги. И както ги благославяше, отдели се от тях и се възнеса на небето. Те Му се поклониха и се върнаха в Иерусалим с голяма радост. И бяха винаги в храма, като славеха и благославяха Бога. Амин.*“ (Лук. 24:36-53)

ТЪЛКУВАНИЕ

Ч вате ли, благочестиви християни? Днешният празник е толкова чуден и славен, че не може да се опише с език, защото на днешния ден мнозина евреи и самите апостоли се убедиха, че Христос е истинският Бог. Когато Христос се роди, евреите казаха, че Той е син Иосифов от Назарет (Йоан. 1:45, ср. Лук. 3:23). Когато се разпна, казаха: „*Нека слезе сега от кръста, и ще повярваме в Него*“ (Мат. 27:42). Когато възкръсна, казаха, че апостолите Го били откраднали от кръста, докато стражите спели (вж. Мат. 28:12-15). А

днес, като видяха с очите си преславното Христово възнесение, не можаха да кажат нищо, защото, когато Христос се възнасяше от Елеонската планина, там имаше голямо множество народ, които наблюдаваха с очите си как Той се възнесе на небето. Ангелите и облаците слугуваха на издигането Му, и въздухът Му се покорява, като на Бог. Небесните порти се отвориха, защото ангел викаше на средните ангелски чинове да махнат небесните порти, за да влезе Христос, *Царят на славата* (ср. Пс. 23:7-10). Наистина неописуема е радостта на днешния празник, защото Сам Христос отиде днес на небето, за да ни приготи място. За това заповядва и на ангелите да махнат небесните порти, та да може да влезе всеки, който желае, защото Христос иска да бъдем там, където е и Той (вж. Иоан. 14:3). О, наша преголяма слава и почест! Наистина, блажени сме ние, които бяхме удостоени да достигнем до времето, което пророците желаеха и не го достигнаха (вж. Мат. 13:17), защото преди Христа небето беше заключено и в него не можа да влезе нито праведният Авел, нито благоугодният Ной, нито страннолюбивият Авраам, нито боголюбивият Давид, нито който и да било друг праведник. А сега небето е с отворени порти и който иска, може да влезе там, където влезе Христос, за Когото средните ангели питаха и казваха: „*Кой е тоя Цар, Който идва тук с тялото Си и с кървава риза?*“. Тогава архангел Гавриил им рече: „*Това е нашият силен Господ, Който победи дявола и проля кръвта Си за спасението на човешкия род. Излезте да Го посрещнете*“. Средните ангелски чинове не познаваха Христа, защото Христовото възплъщение бе скрито от хората и от ангелите, но не от всички ангели, а само от средните чинове. Защото всичките ангели са девет чина, които се делят на три части по три чина. В първата част са престолите, които знаеха за Христовото възплъщение. Във втората са властите, те са средните чинове и не познаваха Христа, за това питаха за Него. В третата са ангелите, които са близо до видимия свят, те познаваха Христа, защото Го славословеха над Витлеемската пещера, когато се роди. И така, когато всички ангелски чинове видяха, че Христос преминава с тялото Си през техните полкове, се покланяха със страх и пееха: „*Аллилуя*“. А Христос, като премина, възлезе най-отгоре и седна отдясно на Бог Отец, където си беше от начало. За да ни проправи път и да ни покаже, че там не е възможно да влезе никой, докато не се научи да търпи всички неприятни събития в живота си. Защото няма друг път за там, освен търпението, с което и Сам Христос премина и влезе в славата Си. Както казва за Него Исаия, че дрехите Му били *червени*, като напръскани с вино, защото Христос тъпкал *жлеба Сам*, без друг да Му помага (вж. Ис. 63:1-3). А какъв е бил този *жлеб*! Това били мъките, които Той претърпя за нас от разгневения против нас Бог. А червеният цвят на дрехите Му означава самата Христова кръв, защото Христос Сам, без помощник, тъпка този жлеб (Божия гняв). „*Чаках, казва, да поскърби някой за Мен, но нямаше*“ (Ис. 63:5), защото бе изоставен не само от хората, но като че ли бе изоставен и от Самия Бог заради греховете ни, за това и каза на кръста:

„Божже Мой, Божже Мой! Защо си Ме оставил?“ (Мат. 27:46, Марк. 15:34). И не само това претърпя Христос, но и още много. Когато се родил, избягал от Ирод в Египет, и след това много пъти бягал от евреите, които искали да Го убият с камъни, за което казал: „Лисиците имат леговища, и птиците небесни гнезда, а Син Човеческий няма де глава да подслони“ (Мат. 8:20, Лук. 9:58). Целият Христов живот бе само едно търпение и непрестанна борба с дявола. Помислете само колко удари, подигравки и безчестия претърпя с голяма кротост на Пилатовото съдилище! За това и Бог Отец Го прослави, както Павел казва: „Виждаме Христа увенчан със слава ... заради претърпяната от Него смърт“ (ср. Евр. 2:9). Както и днес се възнесе славно за Своето търпение. Така и всички Негови ученици прекараха живота си с такова търпение само и само да получат тази вечна слава. С такова търпение първомъченик Стефан, когато го убиваха с камъни, видя небето отворено и Христа отдясно на Бога, и получи онази безкрайна радост. С такова търпение всички мъченици, за които говори свети Иоан Богослов в книгата „Откровение“, получиха вечна слава. „Видях, казва свети Иоан, пред Божия престол голямо множество народ и племена, облечени в бели дрехи и с палмови вейки в ръце. И понеже не знаех какви са, един старец ми рече: „Тези хора са дошли тук с голяма скръб (от голямата скръб) и са изпразнили дрехите си с кръвта си, която проляха за Христа. За това стоят тук пред Бога и Той е сред тях“ (ср. Откр. 7:9, 14, 15).

Благочестиви християни, ето, сами виждате, че няма друг път, който да води към Небесното царство, освен търпението. Никой да не мисли, че ще влезе в него без търпение. Защото Сам Христос казва: „Както Аз с мъки и търпение се възнесох на небето, така и вие с търпение ще влезете в него“ (вж. Лук. 21:19). А Павел казва: „Ако умрем, като Христа, тогава ще царуваме, като Него“ (ср. 2 Тим. 2:12). Обаче търпеливите не само царуват на небето, но много пъти Бог ги прославя и на земята. Както прослави Иосиф в Египет, след като беше претърпял робство и тъмница. Така и Давид стана цар на израилтяните, след като претърпя толкова гонения от Саул. Така и мнозина други първо плакали и търпели, а после светло се веселили и казвали: „Преминахме през огън и вода и влязохме в покой“ (ср. Пс. 65:12). Но ако някой каже: „Защо Бог изпитва по този начин Своите угодници?“, ще му отговоря: „За да види дали имат истинска любов и желание за вечните блага. Той ги е изпитал като злато в горнило и ги е приел за Себе Си“ (Прем. 3:6). Както и пшеницата не става годна за царската трапеза, докато не бъде смляна и изпечена. Или пък както едно зърно, докато не изгние, не може да даде плод. Така и Божите угодници принесли плод с мъките си и станали достойни за Небесното царство. Защото колкото повече търпим тук, толкова повече ще се прославим там. За това трябва да сме търпеливи по отношение на всяко зло и при много беди и скърби да не изпадаме в малодушие, а да търпим мъжествено всички злини, ако искаме да влезем в онази вечна слава на небето. Защото тя не може да бъде придобита без

търпение. Вижте как Самият Христос, Който е Началник на нашата вяра (вж. Евр. 12:2), претърпя кръстна смърт с хули и едва след това седна отдясно на Божия престол. Така и ние, ако претърпим всички беди в живота си, може да влезем във вечната слава, която ни е обещана от Бога. Блажен, който изтърпи всичко, защото ще получи от Бога *венеца на живота* (ср. 1 Петр. 5:4), както казва Христос: „Който победи, ще седне с Мен на Моя престол, както Аз седнах с Моя Отец, когато победих“ (ср. Откр. 3:21) – „На оногова, който побеждава, ще дам да седне с Мене на Моя престол, както и Аз победих и седнах с Отца Си на Неговия престол“. За това и ние трябва да търпим всяко зло. За което най-накрая и аз коленича пред Бога и казвам: „О, Царю Небесни и Победителю на всички видими и невидими врагове, помогни на всички ни, които днес тържествено славим славното Твое възнесение. Облечи ни с Твоята сила отгоре, както си облякъл някога апостолите, и винаги бъди неразделно с нас. Научи ни на всяко добро. Дай ни Твоя мир и Твоето търпение, за да можем да побеждаваме всяко зло за слава и чест на Твоето свято име, сега и винаги и във вечните векове, амин”.

ЗА СЛИЗАНЕТО НА СВЕТИЯ ДУХ

*Дигне се, ветре, от север,
завей и ти, ветре, от юг
и повей над градината ми*
(Песен на песн. 4:16)
Благослови, отче!

лагочестиви християни! Иисус Христос, Небесният Цар, засадил духовната Си градина, тоест Божията Църква, с учението Си, оградил я със Закона и я полял с кръвта Си и с водата, която изтекла от животворните Му ребра, трябвал и само вятър, който да носи прохлада. За това премъдрият Соломон казва: *„Дигни се, ветре от север, завей и ти, ветре от юг, и повей над градината ми, и ще се разделят ароматите и“*. Една земна градина, която е засадена на добра почва и е напоена с вода, може и без вятър. Но Божията Църква, която е небесна градина, не може да роди плод без духането на този вятър. За това Христос искал Бог Отец да изпрати Светия Дух на тази Негова засадена и полята градина, Светият Дух, Който на днешния ден слязъл върху светите апостоли със силен и бурен вятър във вид на огнени езици, както казва евангелист Лука: *„Когато Христовите ученици бяха събрани „заедно, внезапно биде шум от небето, като че идеше силен вятър, и напълни цялата къща, дето седяха апостолите. И явиха им се езици, като че огнени, които се разделяха, и се спряха по един на всекиго от тях. И всички се изпълниха с Дух Светии, и наченаха да говорят на други езици, според както Духът им даваше да изговарят“* (ср. Деян. 2:1-4). Ето този вятър викал Христос да повее над Неговата градина, за да се разлеят от нея *аромати*, тоест благоуханни и спасителни добродетели.

„Дигни се, ветре от север, завей и ти, ветре от юг, и повей над градината ми“.

Но, християни! Ако искате да разберете колко необходим е бил този вятър за Христовата градина, представете си всички хора на света, които са живели на земята преди Христовото Рождество. И вижте какви са били, като неразумен добитък. И те са имали известно просвещение от естеството си, и те са имали, като нас славна душа, и те са гледали към небето, ходели са по земята и постоянно са се ползвали от Божиите блага. Но не можели да разберат, че всичко това е направено от Бога. Виждали как слънцето всеки ден се движи по строго определен път. Виждали как морето обръща вълните си и всеки ден променя посоката на течението си, виждали, че огънят топли и гори, виждали всичко, но не можели да разберат, че всичко е Божие творение. Освен това, често им се случвало да ги споходят различни Божии съдби, защото понякога имало плодородие, а друг път глад, понякога имало здраве, а друг път тежки болести и внезапна смърт, но не можели да разберат, че всичко това става по Божий промисъл, ходели като в някаква тъмнина.

Имало някои от тях, които смътно усещали, че има Бог и Той управлява целия свят, каквито били Аристотел и Сократ, най-мъдрите философи за времето си, по-уважавани дори от делфийския Бог Аполон, но усещането им било мимолетно и слабо. Защото и те се покланяли на камъни и дървета, правели богове по човешко подобие и ги почитали, като Бог. Сократ имал чист и прав живот, подобен на християнски, но при все това учел хората да се покланят на идолиите. Така и други елински философи почитали идолските богове. Мислели се за мъдри, а били глупави, защото изменили Божията слава *„в образ, подобен на тленни хора (тленен човек), на птици, на четириноги и на влечуги“* (ср. Рим. 1:21-23).

Но защо ли езичниците се скитали в такава тъмнина? Някой може да каже: *„Защото не са имали пророци да ги научат да познават истинския Бог“*. Но знайте, че и онези, които имали пророци, също ходели в голяма тъмнина. Погледнете неблагодарния еврейски народ. Евреите имали Закон и пророци и получавали от Бога много блага, но пак не могли да отхвърлят от очите си езическата тъмнина, а излели златен телец в пустинята, поклонили му се като на Бог и казали, че той ги е извел от Египет (вж. Изх. 32:2-4). *„Смесиха се - казва пророк Давид - с езичниците и се научиха на техните дела да служат на боговете, да колят синовете и дъщерите си в жертва на бесовете и да проливат невинна кръв“* (ср. Пс. 105:35-38). Евреите постоянно имали Закона пред очите си и винаги слушали пророческите поучения, но пак били в голяма тъмнина. Ето че не липсата на пророци била причина за тъмнината на елините, а причината (за тази тъмнина) е, че на земята още не бе дошъл Христос, *„Който е светлина на всеки човек, който се ражда на света“* (Иоан. 1:9). Но виждаме, че и когато Христос бил на земята, тази градина пак била недоброплодна. Защото апостол Филип толкова много време бил с Христа, но когато Христос казал на апостолите, че е единосъщен с Отца, Филип, като малко дете рекъл: *„Учителю! Покажи ми Отца телесно“*. На което Христос с жал му отговорил: *„Филипе! Толкова време съм с вас и как казваш да ти покажа Отца? Не вярваш ли, че аз съм в Отца, и Отец е в Мене? И които е видял Мене, видял е Отца Ми“* (ср. Иоан. 14:8-10). Ето светите апостоли постоянно ходели след Христа, но пак не разбирали добре, че Той е изпълнението на пророците, понеже не знаели *„Писанието, че Той трябва да умре и възкръсне“* (Иоан. 20:9), за това и се разбягали, когато евреите хванали Христа да Го мъчат. И докато не приели Светия Дух, страхът и съмнението никога не напускали сърцата им. А след като на днешния ден се облякоха с всемогъщата сила на Светия Дух, тогава не само евреите, но и целият свят не можа да ги отвърне от Христовата любов, защото от еврейски синагоги ги гониха, пред царе и владетели ги водиха, биха ги и ги мъчиха, разпнаха ги на кръст, но те с лекота търпяха всичко и го смятаха за нищо.

Преди разпването Си Христос им казал: *„Имам още много да ви говоря, ала сега не можете го понесе. А кога дойде Оня, Духът на*

истината, ще ви упъти на всяка истина“ (Иоан. 16:12,13). Ето причината, поради която езичниците и евреите ходели в тъмнина, защото Светият Дух още не бил пратен на земята и Христос още не бил прославен. За това и Христовата градина беше затъмнена без този прохладен вятър (без Светия Дух).

Апостол Павел бил най-големият гонител на християните и мразел Христовото име, но след като Божията благодат го просветила, когато отивал в Дамаск да гони християните, той толкова възлюбил Христа, че нито смърт, нито живот, нито каквото и да е друго нещо на света могли да го отделят от Него (вж. Рим. 8:38, 39).

Мария Египетска била най-грешната блудница на света, но като стояла в храма пред иконата на света Богородица, сърцето и се разгоряло от благодатта на Светия Дух и веднага проляла сълзи, като река. А после заживяла най-въздържано и добродетелно на света. А който няма благодатта на Светия Дух, от ден на ден увеличава беззаконието си, нехае за греховете си, а мисли Божието Писание за басня, вечната мъка за сън, а Небесното царство за лъжа и измама. Но Бог не е виновен за това, защото всеки човек притежава свободна воля и злото и доброто зависят от волята му.

Ето, сега всички видяхме колко необходимо е било Светият Дух да дойде на земята и разбрахте, каква полза е донесъл Той днес на света. За това трябва да се радваме и да благодарим на Христос, нашия Бог, Който днес ни изпрати Светия Дух, с Чиято помощ можем да вършим всички добри дела. Ето, от Възкресение до днес минаха петдесет дни, които прекарахме весело в ядене и пиене, без поклони, защото до днешния ден земни поклони не бива да се правят заради радостта от възкресението. А днес коленичим с чисто сърце и се покланяме на Триличния Бог. А след тази седмица ще започнем пост, за това трябва и мъже, и жени, и стари, и млади да се събираме в светата църква, за да слушаме Божественото поучение за наше душевно спасение. Защото този пост не е за апостолите, на тях той не им е нужен, но той е за нас и ние го правим от почит и уважение към Светия Дух, Който е единосъщен с Отца. За това трябва да постим добре и да изпълняваме Божиите заповеди, ако искаме. Нему слава във вечните векове, амин.

29 ЮНИ ЗА СВЕТИТЕ АПОСТОЛИ ПЕТЪР И ПАВЕЛ

*Бог избра онова,
що е безумно на тоя свят,
за да посрами мъдрите
(1 Кор. 1:27)
Благослови, отче!*

лагочестиви християни! Виждате ли какви прости и неукни хора избра Бог за проповедници на Неговото учение? Те бяха рибари и неизвестни, слаби и сиромаси, и като ги укрепил, Той ги изпрати срещу толкова силни царе и страшни мъчители, и срещу толкова народи. Но за всемогъщата Божия сила бе възможно и лесно да направи това.

Християни! Малко ли царе и князе, малко ли богати, силни, мъдри и разумни хора имаше тогава по света? Но защо Бог не избра някои от тях за това служение? „*О, каква бездна богатство, премъдрост и знание у Бога!* (Рим. 11:33). *Стоят фарисеите, мъдри и учени хора, разширяват своите хранилища и правят големи полите на дрехите си*“ (Мат. 23:5). Седят първосвещениците на църковните тронове, гърмят звънци по дрехите им, лъщят по тях златоткани одежди. Срещат се по улиците съдии и князе, от които хората от простолудиято треперят. Но Божията премъдрост ги отмина, като недостойни, а избра простите рибари, митарите и други подобни, на които повери управлението на Своята Църква. Бог избра глупавите и слабите на света, за да посрами мъдрите и силните, които се мислят за големи и разумни. Защото по света има мнозина, които, щом се видят в някое достойнство, богатство или в някоя друга слава, им се струва, че не са родени от майка, че тялото им не е от земна пръст. Струва им се, че няма никой, който да би могъл да им даде отговор или да застане срещу тях. За това Бог избра глупавите, за да посрами тяхното високоумие, та всеки да разбере, че Бог е за всеки човек, а човек без Бога е нищо. Примерите за това са безброй.

Спомнете си за асирийския военачалник Олоферн. Той си мислел, че дори целият свят да излезе срещу него, пак не ще може да го победи, а Бог, за да се присмее на неразумната му лудост, не вдигнал срещу него якия Самсон или някой силен цар, а опълчил срещу него една слаба жена, сама, без войска, и положил главата му в слабите и ръце (вж. Иудит. 13:6-8).

Спомнете си как бе посрамен страшният филистимски исполин Голиат, когато младият юноша Давид го уби без оръжие, само с един малък камък (вж. 1 Царств. 17:49-51). Както и Моисей с пастирските си речи победи египетските философи и тяхната мъдрост (вж. Изх. 7-9 гл.). Така и Геден с триста души победи безбройните мадиамци (вж. Съд. 7 гл.). За това после Бог казал на Геден: „*Казах ти да излезеш с триста души срещу мадиамците, за да не би после евреите да кажат, че със собствени*

сили са победили враговете си, и да не би ти да кажеш, че собствената ти ръка те е избавила“.

Също такава непобедима сила виждаме и в тази двоица свети апостоли, с които Бог посрами световната мъдрост, като ги издигна на проповедническо седалище, защото нито философите, нито риторите можаха да им излязат насреща. Поради което апостол Павел се чудел и казал: „Де е книжовникът? Де е изследователят на този век? (1 Кор. 1:20). Защо не се покажат?“. Ето че Бог показва глупава светската мъдрост и отхвърли разума на разумните, за да не кажат другOVERците, че Христос е утвърдил Църквата Си с насилие и че църковните основи наистина не биха могли да бъдат толкова здрави и славни, ако не бяха укрепнали за кратко време от такива слаби, прости и бедни хора, които Бог бе избрал, и щом ги повика, те незабавно тръгнаха след Него.

Спомнете си, колко готов бил апостол Петър да се покори на Божията воля. Защото когато двамата с брат си Андрей ловели риба в Галилейско море (виж Мат. 4:18, Марк. 1:16) и Христос отишъл при тях и им рекъл: „Оставете мрежата и вървете след Мене да ви направя ловци на човеци“, Петър веднага оставил всичко и тръгнал след Христа (вж. Мат. 4:18-20, Марк. 1:16-18).

Но послушайте, за да видите как Бог призова и апостол Павел. Когато той отивал в Дамаск с гняв да търси християни и колкото намери там да проповядват Христовото име, да ги доведе вързани в Иерусалим, изведнъж го огряла светлина от небето и чул глас от облак, който му казал: „Савле, Савле, що Ме гониш?“. Това бил Христовият глас. И Павел, щом чул този глас, бързо променил мисълта си и рекъл: „Господи, какво да направя? Какво ми заповядваш? Готов съм да изпълня волята Ти“ (вж. Деян. 9:1-6). Виждате ли колко бързо се обърнал Павел, щом Бог го повикал? А ние слушаме толкова думи и предупреждения, получаваме от Бога толкова наказания и пак не се отказваме от лошите си дела. Павел от една дума: „Защо Ме гониш?“, веднага от гонител станал апостол, от враг приятел на Христа. И нито скръб, нито притеснение, нито глад, нито гонение, нито дълбочина, нито височина, нито смърт, нито живот могат да го отлъчат от Христа (вж. Рим. 8:35, 38, 39).

А Петър покръстил много евреи, построил църква в Антиохия и проповядвал Христовата вяра на елините и в Понт, Галатия, Кападокия, Асия и Витания, а най-накрая го разпнаха в Рим с главата надолу за Христа.

А свети апостол Павел се трудел неуморно за Христовата Църква. Понасял нощен студ и дневна жегата. Мъчел се до кървава пот за целия свят и довеждал до благочестие евреи, елини и най-дивите варвари.

Християни! Светите апостоли претърпели толкова трудове за Христа Бога, ами ние кога ще почнем да служим на Бога? Ето, остаряхме и натежахме. Но виждаме, че Петър и Павел се трудили до дълбока старост,

обикаляли села и градове и проповядвали Христовото Евангелие. Колко хули и гонения претърпели от неразумни хора, колко глад, колко жажда, но пак не отпаднали духом, защото имали твърда като камък вяра, с която уловили целия свят, довели го до Христа Бога и създали църкви по целия свят. Наистина, не е толкова чуден Ноевият ковчег, който плавал, без да се подхвърли на бедствие, не са толкова чудни тримата момци, които не изгоряха във вавилонската пещ, не са толкова чудни евреите, които преминаха през морето, като по суша, колкото е чудно основаването на Христовата Църква. Защото в сравнение с еврейския и елинския народ Христовата Църква отначало била, като синапово зърно спрямо някое голямо дърво, но това синапово зърно толкова се разплодило и разпространило, че изпълнило цялата земя ([ср. Марк. 4:31, 32](#)).

О, чудно нещо! Помислете, съществува ли сега страна, в която да не знаят за Христовото име? Нали далечна Америка Го почита, Арабия Му принася тамян, Индия Му се покланя, Азия и Африка се чудят и всички земни краища изповядват Неговото име. А как е било в древността? Прочетете тогавашната история и ще видите, че тогавашните хора не са знаели нито началото, нито края си, търсели са, като безумни божество в крокодили, в бикове, в кучета, в лук и чесън. Имали голямо множество идошки богове и били толкова заблудени, че не искали нито да чуят, нито да знаят за истинския Бог. Защото дяволското царство беше укрепено по целия свят от толкова хилядолетия на Богомерзко идолопоклонство. А с Божиата помощ то бързо падна и на неговото място се въздигна поклонението на истинския Бог. О, чудно нещо! Сега е трудно да обърнеш един грешник от лошия му навик. А тогава колко лесно е било да се обърнат толкова множество хора, които били закоравели в това Богоомразно идолослужение. Наистина голямо чудо! Знаете, че онзи свиреп змей от Откровението свалил с опашката си голяма част от небесните звезди, но не по мирен начин, а с меч и убийство ([вж. Откр. 12:3, 4](#)). Така и арианската вяра се бе разпространила за известно време, но с помощта на царска сила. А Христос заповядал на апостолите да не носят нито нож, нито тояга ([вж. Мат. 10:10, Лук. 9:3](#)), когато изграждат Христовата Църква, когато и самите царе бяха врагове на тази вяра и се мъчеха да я смажат, така че за нея дори да не се чува по света. И самите бащи убиваха без милост чедата си, и брат предаваше брата си на смърт. Когато християните понасяха голямо тегло от нечестивите царе и мъчители като: Нерон, Траян, Адриан, Валериан, Диоклетиан и мнозина други, които бяха големи врагове на християнската вяра, около триста години преди времето на благочестивия цар Константин.

Но спомнете си колко страшни мъчители се опълчиха против Христовата Църква и по-късно. Те проливаха християнска кръв, като вода, затворите бяха пълни с невинни хора, тела на мъченици се търкаляха по градовете, защото дяволът се мъчеше да изкорени напълно християнската вяра. Но тя още повече укрепваше и се разпространяваше, като лоза, която,

колкото повече се обрязва, толкова повече плод дава. Човеците я гонели, а тя цъфтяла, притеснявали я, а тя растяла, нападали я, а тя побеждавала, и гонителите изчезнали, като *дим* (Пс. 67:3). Едни загинали от своя меч, други изгорели в плевня, трети загинали по време на война, а четвърти загинали от друго Божие наказание.

Ето с какъв Промисъл Бог утвърди и разпространи Своята Църква, за да цъфти тя като *крин между тръни* (Песен на песн. 2:2). Макар днес тя да няма явни гонители, скрити ереси и външни врагове, никога не я оставят да си почине. Защото дяволът винаги гони Божията Църква и щом види, че сам не може да и навреди с явни гонения, тогава надига различни ереси, безсъвестни и неразумни хора да я гонят с хулното си учение. Защото Църквата никога не остава лишена от Божията помощ, но помощта идва скоро, по начин, който умът ни не може да постигне.

За това трябва винаги да благодарим на Бога и да Го славим за милостивия Му Промисъл за нас, и да Му се молим по молитвите на днешните свети апостоли да изпрати милостта Си върху нас, грешните, и да ни избави от видимите и невидимите врагове, сега и винаги, и във вечните векове, амин.

6 АВГУСТ ЗА ПРЕОБРАЖЕНИЕ ХРИСТОВО

*Преобрази се пред тях
и лицето Му светна като слънце*
(Мат. 17:2)

Благослови, отче!

лагочестиви християни! На днешния ден Христос се изкачи на Таворската планина с тримата Си апостоли: Петър, Иаков и Иоан, и се преобрази пред тях. „*Лицето Му светна, като слънце и дрехите Му станаха бели, като сняг. Там дойдоха Моисей и Илия и разговаряха с Него. Тогава светъл облак засени апостолите и чу се из облака глас, който казваше: Този е Моят възлюбен Син, Него слушайте. И когато слизаха от планината, Иисус заповяда на апостолите да не казват на никого за това видение, докато Той не възкръсне от гроба*“ (вж. Мат. 17:1-9).

Християни, виждате ли колко големи и чудни тайни има тук? Защо се преобрази Христос?

Не за друго, а за да покаже Божеството Си на апостолите и по този начин да ги укрепи във вярата, за да не се съблазнят, когато видят разпването Му. И второ, за да покаже, че така ще промени на онзи свят тялото ни, когато възкръснем от гробовете. И както Неговото лице светна, така ще блеснат на онзи свят всички праведници (вж. Мат. 13:43). Защо Христос се преобрази само пред тримата апостоли, а не пред всички? Защото Иуда не бе достоен да гледа с предателските си очи Христовото преобразование. Ако ли пък Христос бе оставил Иуда и се бе преобразил пред единадесетте, след това някои щяха да кажат, че Иуда за това и Го предаде. Защо на Христовото преобразование дойдоха Моисей от мъртвите и Илия от живите? С това Христос показал, че не е противник на Моисеевия закон и че е Бог на живите, и мъртвите. Защо Христос заповяда на апостолите да не казват на никого за това видение? Първо, за да ни научи на смирение, и второ, за да не се съблазнят някои, като чуят това и после видят разпването Му.

Ето, виждате ли колко големи тайни има в днешното Христово Преобразование? И колко голямо просвещение? Така ще се преобрази тялото ни в последния ден и така ще заблести душата ни, ако бъдем удостоени да бъдем при Бога. Помислете, че в човека има две части, душа и тяло, но славата им на онзи свят няма да бъде еднаква. Защото човешката душа е дух и ще има духовна слава и безкрайно просвещение от гледането на Божието лице. Ще бъде светла и мъдра, ще познава до съвършенство Божиите действия, само че никога не ще постигне Божието същество и сила. Тогава в нас не ще има страст и похот ще бъдем, като ангели укрепнали в Божията благодат, и за това никога няма да съгрешаваме. И ще бъдем владетели, защото ще седнем на Божиите престоли и ще

царуваме с Него. Но знаете ли как ще царуваме с Него? Там с любов ще се съединим при Бога с ангелите и с всички праведници и всички ще имаме една воля и една власт. Каквото иска един, това ще искат всички, и каквото искат всички, това ще иска и Бог. За това всички ще бъдат, като пълновластни царе.

О, с колко голяма чест и слава ще бъдат удостоени душите ни, когато станем подобни на Бога, о, неизказано достойнство и благополучие! Да гледаме пресветлото лице на Бога, Който е създал цялата небесна и земна красота и всички ангелски и човешки умове. На този свят гледаме Божиите създания и се чудим на дивната им хармония. Ами там колко ли ще бъде чудно да гледаме Божието лице? Савската царица, като видяла премъдрия Соломон в такава слава, се почудила ([вж. 3 Царств. 10:1-13](#)), ами колко ли повече ще се почуди онзи, който бъде удостоен да гледа Божието лице и да бъде подобен на Бога! Но да не помисли някой, че ще бъдем подобни на Бога по същество! Не, но както звездите и луната получават светлина от слънчевите лъчи, така и ние, като гледаме Божието лице, ще придобием известна част от неизказаната Му премъдрост в ума си, благост в сърцето си, власт във волята си, радост в душата си, и сами ще бъдем, като богове, какъвто бил и Адам в рая. Ще гледаме Бога и ще се веселим. Но да не би някой да си помисли, че ще гледаме Бога с телесни очи? Не, ще Го гледаме с душевните си очи. Защото телесните очи не ще имат дръзновението да гледат Божието лице. Те ще гледат само Христовото човешко същество, не е възможно да видим с тях Божието същество, казва свети Йоан Дамаскин. За човека не е възможно да види Бога. Нито пък ще има някаква радост за тялото ни там. Но както сега тялото изпитва болка, когато е наранено, така и тогава тялото ще се радва, когато душата гледа Божието лице. Славата, която е приготвена за душите ни, ще бъде същата, каквато е била днешната на Тавор планина, която апостолите не можеха да гледат, а паднаха по очи и видяха толкова, колкото телесни очи могат да видят. Но тогава ще гледаме свободно Божието лице. Защото тялото ни ще бъде в известна степен прославлено, колкото подхожда на неговото естество. И нека никой не се съмнява в това. Но знайте, че който се потруди тук заедно с душата, ще има там слава и награда. Тогава Бог ще прослави тялото ни с четири дара. Първо, ще го направи негниещо, като стъкло и безстрастно да не иска нито храна, нито питие, нито други телесни неща. Няма да усеща нито глад, нито жажда, нито жегата, нито студ. Второ, ще го направи светло, като слънцето или като светлината, която видяха днес апостолите на Тавор планина върху Христовото лице. Както казва Писанието: „*Праведните ще блеснат, като слънце*“ ([Мат. 13:43](#)). Трето, ще го направи бързо, така че да може само за миг да се издига на небето и да слиза на земята. Както казва премъдрият Соломон: „*Праведните ... ще блеснат, като искри, които лаят по стърнище*“ ([Прем. 3:1, 7](#)). И четвърто, ще го направи фино, като въздух и проникващо, като дух. Както казва апостол Павел: „*погребваме тленно тяло, но ще възкръсне с нетление, погребва се в безчестие, но ще*

възкръсне в слава, погребва се в немощ, но ще възкръсне в сила, погребва се тяло душевно, но ще възкръсне тяло духовно“ (ср. 1 Кор. 15:42- 44). И св.апостол Павел не казва, че тялото ни ще стане безплътно, като дух, това не бива дори да го помисляме, а казва: *тяло духовно*, тоест *фино и леко*. Защото тогава ще възкръсне пак това наше тяло, а не някое друго, но ще се измени и ще стане много по-различно от сегашното, така че и умът ни не може да го постигне. Тогава душата ни ще бъде облечена със слава и в тялото ни ще се изобрази Христовото подобие. Защото както се „облякохме в образа на земния човек, тъй ще се облечем и в образа на Небесния“ (ср. 1 Кор. 15:49), тоест както тук приличаме на Адам, така там ще приличаме на Христа. Понеже животът ни е от небето, оттам чакаме и Христа, Който ще преобрази тялото ни и ще го направи подобно на Своята телесна слава.

Ами ти, о, много грешно и мръсно наше тяло, което си причина за всички грехове, как можеш да бъдеш подобно на Пречистия и Единороден Божий Син, когато имаш толкова тежки грехове? О, Боже мой! Колко безмерна е милостта Ти към човешкия род и колко неизказано е добросърдечие То!

Християни, виждате ли какво славно преображение чака всички ни? Но знайте, че то чака не всички ни, а само някои от нас. Защото не е възможно всички да бъдем удостоени с това славно преображение, а само малцина от нас ще бъдат удостоени с него. Защото Бог е дал разум на всички ни, а ние самоволно ставаме, като свирепи зверове. Гневим се и се нахвърляме върху ближните си, като лъвовете, изпитваме злоба и злопаметност към всекиго, като рисове, безразсъдно гризем чуждата слава, тичаме към блудодеяние, като безумни, лъжем и лукавстваме, като лисици. Но знаете ли, че такива няма да видят Божието лице? Само онези, които живеят праведно съобразно с Божията воля, ще получат тази слава. За това трябва да се пазим от всяко зло, за да не би други да вземат небесните ни венци и някоя светска измама да ни отдели от тази чудна слава. Да не живеем, като езичниците, „*които нямат надежда* (1 Сол. 4:13), *но знайте, че нашият живот е скрит в Христа*, нашия Бог, и *кога се яви Христос, тогава и ние ще се явим с Него в слава“* (ср. Кол. 3:3, 4).

О, колко сладостен ще бъде там животът на праведните хора! Каквата радост имаше днес в сърцата на апостолите на Тавор планина, поради която те не искаха да слязат, а искаха да направят три сенника и да седят там. Но нашата радост в Небесното царство ще бъде не кратка, като днешната, а безкрайна. Там ще се радваме с всички Божии праведници пред Божието лице. Нему слава във вечните векове, амин.

15 АВГУСТ ЗА УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО

Ако няма възкресение на мъртвите,
то и Христос не е възкръснал,
ако пък Христос не е възкръснал,
празна е нашата вяра!
(ср. 1 Кор. 15:13)
Благослови, отче!

лагочестиви християни! Днес, когато празнуваме Успението на Пресвета Богородица с толкова радост и веселие, ако някой друговец ни попита защо се радваме толкова много, какво ще му отговорите? Знаем, че ще му кажете: „*Радваме се, защото днес е починала Божията Майка*“. Ами нали той ще се изсмее на този отговор и ще каже: „*Как може човек да се радва на смърт и как може да се весели, когато е изгубил най-скъпото си нещо?*“. Но знайте, че ние се радваме и се веселим, защото вярваме, че тя възкръсна и се възнесе чудесно с тялото си на небето, където стои пред Божия престол и се моли на Бога за нас. И вярваме в нейното възкресение, както ще възкръснем и ние от нашите гробове и в зависимост от делата си ще се облечем със същата слава, с каквата се облякла днес Пресвета Дева Мария. За това се радваме и се веселим днес на този празник, който показва общото възкресение на всички починали. Защото ако мъртвите не възкръсват, то Божията Майка не е възкръснала, ако пък Божията Майка не е възкръснала, то напразна е нашата надежда, която възлагаме на нея.

Но може ли да няма на света хора, които ден и нощ полагат усилия да потъпчат правата ни вяра? Наистина не може. Защото на света няма по-древно нещо от тези два гряха, тоест неверието и суеверието, които съществуват още от Адам и Ева. Когато Бог рекъл на Адам: „*В който час ядете от забраненото дърво, ще умрете*“ (ср. Бит. 2:17). Те не повярвали. Това е неверие. А дяволът рекъл: „*Ако ядете от това дърво, ще станете безсмъртни*“ (ср. Бит. 3:5), и те повярвали. Това е суеверие. Виждате ли колко древни са тези два гряха? И ако не бяха толкова древни, нямаше да се утвърди никакъв грях. За това от нищо друго не са погинали толкова много хора, колкото от неверието и суеверието. Тези два гряха са причинили голямо зло на Адам, на Ева и на техните потомци, които често са изпадали от неверие в суеверие. За това апостол Павел, когато полагал усилия да отвърне хората от неверие, ги пазел да не изпаднат в суеверие, тоест в някоя еретическа измама или в някои басни. За това написал на евреите: „*Не се увличайте от разни и чужди учения*“ (Евр. 13:9). А на ефесяни казал: „*Не бъдете като деца, та да вярвате на всяко вятърничаво учение и на човешки измамни лъжи*“ (ср. Еф. 4:14). Така и свети Йоан Богослов казва:

„Възлюбени, не на всеки дух вярвайте, а изпитвайте духовете, дали са от Бога“ (1 Иоан. 4:1).

Ами сега колко суеверие има по света, колко разколници и безбожници! Но защо ли се появяват такива хора по света? Защото те отначало са се усъмнили в божественото учение на пророците и на светите мъже, а после са започнали да любопитстват, за да изследват самото битие на Бога, тоест, що е Бог и какъв е Той. И с това безумно изследване и съмнение са паднали в неверие. След като дяволът вкоренил в тях този навик, те започнали да твърдят, че няма Бог (Пс. 13:1, 52:2). Няма възкресение на мъртвите, няма друг свят, освен този, на онзи свят няма нито мъка, нито въздаяние за добрите и лошите дела. Такива бяха по времето на апостолите Симон влъхв и Коринт, такива били Филип и всички садукееи и епикурейци. Както и сега някои нови еретици следват тяхното учение и отварят широко врата за греховете. Защото кой човек, придържайки се към тяхното мнение, ще се пази от злото и ще прави добро, като мисли, че на онзи свят няма въздаяние нито за доброто, нито за злото? Правилно казва свети Иоан Златоуст, че като премахнем възкресението на мъртвите и задгробния живот, лесно пропада всяка християнска добродетел. А апостол Павел казва на галатяни: *„О, неразумни и глупави галатяни! Кой ви омая, та се не покорявате на истинското учение?“* (ср. Гал. 3:1). И вие ли се съмнявате във възкресението на мъртвите? Не можете ли да се убедите в него от различни примери от света? Например пшеницата и другите семена, когато се посеят в земята, нали отначало изгниват (умират) и чак след това се съживяват и израстват? Овощните дървета нали през зимата изгубват и плода си, и листата си, но на пролет откъде им идва цвят, лист и плод? Нали виждаме, че това е непозната за нас Божия сила? И за лъжа ли считате възкресението на мъртвите, о, безумни еретици? И твърдите, че човек е създаден само за този свят. О, колко безразсъдно се отнасяте към Божията благодат и към достойнството на човешкото естество! Ако това, което твърдят еретиците, беше вярно, нали човекът щеше да стои най-ниско от всички Божии създания? Защо щеше да се труди толкова много на този свят и да търпи толкова теглила и грижи? От къде щеше да бъде попочтен от добитъка, земята и въздуха? Но еретиците не приемат нищо друго, освен телесните обичаи и обреди, и считат Светото Писание и неговото поучение за нищо.

За това и ние не бива да се опираме само на нашия разум, а трябва да гледаме Свещеното Писание, което е истинско Божие слово, и да видим дали ще намерим някое истинно свидетелство, че ще има общо възкресение на всички мъртви. Уверявам ви, че има доста такива свидетелства. Първо, праведният Иов казва: *„Знам, че е истинен Онзи, Който ще ме изкупи и ще възкреси от земята моята кожа, която търпи сега тези мъки“* (ср. Иов. 19:25). Пророк Исаия казва: *„Мъртвите ще възкръснат и онези, които са в гробовете, ще станат“* (ср. Ис. 26:19). Пророк Даниил казва: *„И много от спящите в земния прах ще се събудят*

едни за вечен живот, други за вечен укор и посрама“ (Дан. 12:2). Сам Христос казва: „Когато мъртвите чуят гласа на Сина Божий, ... ще оживеят“ (Йоан. 5:25). Така и много други светии казват, че ще има общо възкресение на мъртвите. Но най-ясния и чуден пример намираме в книгата на пророк Иезекиил. Бог повикал пророка на едно поле, което било пълно със сухи мъртви човешки кости и като му ги посочил, рекъл: „Сине човешки! Кажеш на тия кости да станат!“. А пророкът рекъл: „Господи, какво да им кажа и как ще чуят гласа ми?“. Тогава Бог му казал: „Кажеш им: Сухи и мъртви кости! Чувайте Божия глас. Защото тъй казва Господ Вседържител: Аз ще въведа във вас дух и ще оживеете. Ще ви дам жили, ще направя да израсне на вас плът, ще ви покроя с кожа и ще въведа във вас дух -и ще оживеете“. И щом пророкът изрекъл тези думи пред сухите кости о, чудо! Костите веднага се облекли с плът, съживили се и се изправили на нозете си *твърде, твърде голямо опълчение* (вж. Иез. 37:1-10). Това е ясен образ за общото ни възкресение.

Но някой еретик може да каже: „Това е било нещо привидно, а не реално“. Добре, но нали когато пророк Илия възкреси сина на вдовицата, това беше нещо реално? Нали Елисей възкреси сина на сонамката, нали Христос възкреси юношата от Наин и четиридневния Лазар? Ето колко много примери свидетелстват, че ще има общо възкресение на всички мъртви. Ами за днешната Пречиста Дева Мария, какво трябва да мислим? Нали трябваше този Вместил Бога в себе си Живот да не изгние, като другите хора в земята. И ако тя бе останала в земята до общото възкресение, как би могъл да търпи това Иисус Христос, Единородният и Син, Който получи тяло и се роди от нея? Но трябваше да възкръсне, както предрече Давид: „Възкреси, Господи, в Твоя покой. Ти и животът на Твоята святост“ (ср. Пс. 131:8). И като се удивляваха на възнесението ѝ, блажените души се питаха: „Коя е тази, която идва от земята прославена и душевно, и телесно, и бива посрещната и подета от Сина си със слава?“. За това свети Йоан Дамаскин се чуди и казва, че Света Дева Мария след раждането си е Девица и след смъртта си е жива, което не може да бъде постигнато от човешкия ум, защото *за Бога всичко е възможно* (Мат. 19:26).

Ето защо се радваме и веселим днес. Защото на този ден Божията Майка се пресели с душата и с тялото си на небето, поради което, и ние се надяваме, че и нашето тяло не ще остане вечно в земята, защото има същата природа, като нейната, а ще се събере с душата, и ще възкръсне. И ще живее, както и тя е жива сега и царува при Сина Си, и се моли на Бога за всичките ни нужди. Защото щом като премъдрият Соломон не пренебрегнал молбите на майка си, то и Христос не ще пренебрегне просбите на Своята Майка, стига греховете ни да не и попречат. Веднъж цар Александър написал на Антипатър: „Не знаеш ли, че една сълза на майка ми може да заличи всичките ти грехове?“.

По същия начин една дума на Божията Майка може да заличи всичките ни грехове. Достатъчно е да се покаем и да поискаме помощ от

нея, и тя е готова да ни помогне, защото Светият Дух казва, че тя е пастир на грешниците. За това никога не ни изоставя, стига да не се отдалечаваме от нея, а винаги с вяра и надежда да прибягваме към нея, както ни учи да казваме Светата Църква: *„Владичице, помогни ни, защото погиваме от множеството си съгрешения. Не ни връщай празни, защото след Бога теб имаме за едничка надежда. С твоето застъпничество и с благодатта на твоя Син чакаме и се надяваме да влезем в небесната слава при теб, където с всички Божии избраници ще славим Бога. Нему слава във вечните векове, амин“*.

29 АВГУСТ

ЗА ОТСИЧАНЕТО НА ГЛАВАТА НА ИОАН КРЪСТОТЕЛ

Благослови, отче!

Благочестиви християни! На този ден най-големият пророк на света, светилникът на светлината, красотата на пустинята свети Иоан Предтеча и Кръстител Христов завършил живота си. Но послушайте сега, за да разберете, как е завършил той живота си, послушайте, за да вземете пример достоен за подражание. Но започни сега ти, свети евангелист Марко, и разкажи, как е настъпил краят на Иоановия живот. *„Случи се - казва евангелистът, - че цар Ирод, по случай рождения си ден, даде гощавка на своите велможи, воеводи и на старейте галилейски. И влезе при тях Иродиадина дъщеря да им играе“* (ср. Марк. 6:21, 22). Почакай сега малко, свети евангелисте, а вие, християни, послушайте, за да видим в какво време завършил живота си великият свети пророк Иоан. По времето, когато цар Ирод направил банкет по случай рождения си ден, тогава бил обезглавен и умрял свети Иоан, тогава чистотата и светлината били изгонени от света, а в света влезли мръсотията и беззаконието. Когато Ирод бил изпълнен с преяждане и пианство, тогава светият постник бил осъден на смърт. Когато старейшините и царят пили и се веселили, тогава бил обезглавен Христовият служител. Когато царят и велможите били потънали в пианство, тогава била пролята кръвта на свети Иоан. Защото господарското наслаждение и пианство често имат навика да причиняват големи злини и кръвопролития на своите поданици. Но продължавай нататък, свети евангелисте, за да видим какво се случило. *„Влезе – казва свети евангелист Марко - при царя Иродиадина дъщеря, игра и се хареса на цар Ирод“* (ср. Марк. 6:21). О, голямо безсрамие! Тази беззаконна дъщеря влязла там при царя, на онзи банкет, на който било пълно с пияни хора. Влязла там не за да ги подсети за страшния час на смъртта, не за да влее в сърцата им страх от Бога, не за да им представи вечната мъка на грешниците, а влязла там, за да ги подтикне към по-голям грях. И кой би казал, че в тази девойка има девически образ?

Ами ти, о, цар Ироде! Как не размисли с какво намерение е дошла при теб тази съблазнителка? Я помисли, о, царю! Прилича ли на царската ти особа и на достойнството ти да ти играе такава блудница? Нали трябваше да събереш пророци, свещеници и учени хора, не за да се напиеш и да ти танцуват, а за да разговаряш с тях за ползата на царството ти и на поданиците ти, които са ти поверени от Бога? Защо не помисли какъв беше Давид и как казва за теб: *„Намразих сборището на лукавстващите и не седнах с нечестивите“* (ср. Пс. 1:1)? Защо не последва добрия пример на този преславен цар? Но ето, целият свят вижда, защо не си направил така защото умът ти е бил потопен в женски прелести, паметта ти е била

потънала в телесни сладости. И вместо да мислиш за Давид, ти си мислел за Сарандапал и ниневийците, и си пожелал да се уподобиш на тях.

Но да видим какво още казва евангелистът. „Игра онази девойка и се хареса на Ирод“. Продължавай нататък, божествен евангелисте, продължавай и не замлъквай. *„Тогава царят каза на девойката: искай от мене, каквото щеш и ти обещавам с клетва, че ще ти дам дори и половината си царство“* (ср. Марк. 6:22,23). О, беззаконни Ироде! За това ли Бог ти даде царство, за да го подаряваш на една беззаконница за един танц? *Искай от мене* - казал - *каквото щеш*. Но чакайте сега да видим какво ще поиска тази безсрамница от цар Ирод за труда си. Дали ще поиска да освободи някой човек от смърт, да пусне някой затворник от затвора, да ходатайства за някои обидени и онеправдани хорица, да измоли от царя помощ за сиромасите? Ах! Няма, няма нито едно от тези неща. Не поискала тази ехидна да съживи и освободи някого, а поискала да убие и погуби, и то кого? Светилника на светлината, свети Иоан Кръстител. *„Искам - каза - да ми дадеш на блюдо главата на Иоана Кръстителя“* (Март. 6:25). О, безсрамна и безстрашна девойка! Искала главата, която сам Ирод почиташе *и с приятност слушаше* (Марк. 6:20). Искала главата, която била удивление за ангели и човеци. И кой би повярвал, че Ирод ще изпълни лукавата и молба? И как не станаха онези военачалници и старейшини, които бяха на трапезата, за да възпрат царя да не извършва това лошо дело? Нали всички знаеха, че това е противно и на Божия, и на човешкия закон? Знаеха, но по високите места на властта живее такова ласкателство, по действието на което онези, които са около господаря, хвалят прегрешенията му пред него, като най-отбрани добродетели и за това господарят пада в такива беззакония. Но чуйте сега, какво казва светият евангелист. *„Тогава царят изпрати оръженосеца в тъмницата да отсече главата на свети Иоан Кръстител и да я донесе на трапезата му“* (ср. Марк. 6:27). Ето така завършил живота си земният ангел и небесният човек свети Иоан Кръстител, когото честваме днес. На такова място бил заклан гласът, който проповядвал покаяние на грешниците. На това място замлъкнал езикът, който предсказвал Христовото явяване. В тази тъмница била несправедливо пролята кръвта на Кръстителя по искане на Иродиадината дъщеря и по желание на нейната майка, която бе подучила дъщеря си да не иска от Ирод нищо друго, освен Иоановата глава. Защото тя *„мразеше свети Иоан и постоянно искаше да го убие, ала не можеше, понеже и самият Ирод се страхуваше от свети Иоан и го считаше за праведен и свет. И издебна сгоден момент, когато Ирод беше пиян, защото знаеше, че при това пиянство дъщеря и ще получи от Ирод всичко, което поиска. За това я поучила да не иска нищо друго, освен главата на Иоан Кръстител, и да я донесат на блюдо като някакво сладко ястие. Виждате ли, колко голям гняв изпитвала тази свирепа ехидна към свети Иоан, който бил най-почитаният от всички пророци? Но защо ли изпитвала толкова голям гняв към него? Не за друго,*

а защото не мълчал за истината и постоянно казвал на цар Ирод: „О, царю, не ти прилича да имаш жената на брат си Филип, защото той е оставил потомство след себе си. Това е противно на Божия закон и е явно блудство“.

Ето защо се гневяла онази свирепа ехидна, ето защо бил заклан свети Иоан. Заради истината и заради ревността си към Божия закон. Чувате ли, християни? Така постъпват някои беззаконници, когато някой праведник им посочва греховете им в очите и ги съветва за душевното им спасение, те го намразват, търсят начин да го унищожат и казват: *„Да го убием или да го махнем от очите си, защото не можем да търпим, като ни казва прегрешенията ни в очите“.*

За такива прегрешения бил претрит с дървена пила пророк Исаия. За такива прегрешения Иеремия бил хвърлен в смрадно отходно място, а Даниил бил хвърлен на лъвовете, защото тези свети и праведни мъже говорили истината пред царе, князе и пред всички хора. Когато забелязвали у някого нещо лошо и беззаконно, те не мълчали, а го казвали открито и поучавали на Закон Божий. И сред елинските философи имало такива хора, защото мнозина философи били убити или изгонени заради истината: Анаксагор изгонили с безчестие, Сократ уморили с отрова, Клит прободили с копие, а Сенека убили с кръвопускане.

Но сега оставям тези нечестиви елински примери и обръщам гласа си към теб. О, свети пророче и Христов Кръстителю, Иоане! Не знаеш ли, свети пророче, колко тежко страдат онези, които говорят истината? Нали знаеш какво казва премъдрият Соломон? – *„Не изобличавай кощунника, за да те не намрази“* (Притч. 9:8), защото изобличението причинява рана в сърцето му. Ами защо не затвори устата си и не помълча? Нали тогава имаше първосвещеници, книжници и учени? Те трябваше да говорят и да разясняват Божия Закон. Само ти ли се намери да се опълчиш безстрашно против силния цар Ирод? Не беше ли по-добре да избягаш в пустинята и да живееш там със зверовете, отколкото да изпаднеш в такава беда? Но ето, свети Иоан отговаря: *„Живях в пустинята от детството си досега, а сега Бог ме избра и ме изпрати да Му служа. Когато бях в пустинята, се грижех за себе си, а сега съм изпратен да проповядвам Божия Закон. И как да търпя, като виждам такива беззаконни хора, които безчестят Бога и потъпкват Божия Закон? Как да мълча, за да угодя на хората? Защото ако бях угаждал на човеци, не щях да бъда Божий слуга* (ср. Гал. 1:1). *Как да мълча, за да запазя живота си? Защото Този, Който ме изпрати, ми рече: Който иска да спаси душата си, трябва да я погуби* (ср. Мат. 16:25). *По-добре да умра, отколкото да мълча. Защото съм пратен от Бога да изпълня Неговата заповед“.* Блажена е наистина смъртта ти, о, свети Предтече, и главата ти, която е отсечена за истината и правдата!

Християни, и сега виждаме много хора, които завършват живота си и умират, но не за Божия Закон и за правдата, а повече за своя интерес и за своята изгода, а за правдата не сме видели някой да се потруди и да се

помъчи или да умре. О, зло време и злощастни години! Сега светът е достоен за оплакване. Защото сега върху нас се е изпълнило пророчеството на Михей, който някога казал на израилтяните: „*О, Израилю, твоите старци съдят за подаръци, свещениците ти отговарят за пари, а пророците пророкуват за сребро*“ (ср. Мих. 3:11). Всеки лукавства и никой не говори истината, но и свещеници, и пророци, и господари тичат след светското. О, крайна гибел! Полагат усилия да угодят на хората, а не на Бога. Защото хвалят и обичат това, което е лошо и омразно, а хулят и мразят онова, което е добро и почитено. И където трябва да се говори, там всеки мълчи, за да му е добре, а където трябва да се мълчи, там всеки говори.

Но християни! Искате ли Бог да отвърне гнева си от нас, искате ли да имате успех и да получим Небесното царство? Постъпвайте така, както е постъпвал днешният велик пророк и Христов Кръстител Йоан, и ще получите всичко, твърдо отстоявайте истината, бъдете готови за Божия Закон и кръвта си да пролее. Дори някой да ви обещава царство, пак да не потъпкваме Божия Закон и нито една заповед от него. Никога не се страхувайте да кажете истината. Защото Бог помага на правдата и дори на човек да му се случи нещо лошо заради правдата, Бог пак го избавя. Вижте как свети Йоан и други праведници са отстоявали правдата пред толкова силни хора и не са се страхували от нищо. Защото макар да умре тук за правдата, там човек ще бъде жив, а ако живее тук несправедно, там ще се мъчи безкрайно. Но дано Бог ни даде добър ум, за да живеем праведно, та да получим и ние славата, която получи днешният свети Йоан, който е обезглавен заради правдата и сега царува заедно с Христос, нашия Бог. Нему слава във вечните векове, амин.

Край или Конец на Софронието

КОНЕЦ И БОГУ СЛАВА

ПРИБАВЕНО КЪМ ПОУЧИТЕЛНОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ 1868 ГОДИНА

19 ОКТОМВРИ СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ ЧУДОТВОРЕЦ

**За житието на преподобния наш отец Иван Рилски чудотворец и за
пренасяне на чудотворните му мощи от град Средец в Търново**

Написано от Ефтимий Патриарх Търновски

*„Тайну цареву таити добро,
дивная же и преславная великаго
во святыхъ Бога чудеса проповедати славно“
(Тов. 12:17)*

лагочестиви слушатели, добре е царските тайни да се държат в тайна, но още по-добре е чудните и преславни чудеса на великия в святостта си Бог да се разказват открито.

А какво е по-славно и по-чудно от тия чудеса, с които Бог прославя своите свети угодници? Или какво друго може да бъде по-достойно за явно разкажание, ако не светите жития на тия праведни мъже, с които те са угодили на Бога и са станали достойни, за да ги прослави пред ангели и човеци. Наистина достойно и праведно е да се разказват и проповядват житията на такива Божии мъже, за слава на Бога и за полза на нас хората. Защото откритото разказване житията на такива богоугодници е полезно не само за тия, които с много труд вървят по стъпките им към такова прославяне, но и да помогне за успеха на тия, които съвсем малко подражават на тяхните жития. Освен това може и на тия, които само слушат такъв разказ да им донесе голяма полза, защото житието, ако е на светия и само го слушаме може да приведе към умиление всяка душа, а когато се запомни може да бъде, като остен, който да ни подбужда да подражаваме на тези свети мъже.

Из между многото такива жития на прославени от Бога светии е и не малко душеполезното и подбуждащо, към добродетели е, и житието на преподобния наш отец Йоан Рилски пустиножител чиято памет празнуваме днес. То може да послужи, като първообраз за всички, които желаят и ревнуват за добродетелен живот, защото в него се виждат съчетания на всички добродетели. И ние ако го бяхме премълчали, не само че оставаме лишени от ползата, която можем да получим за душевното си спасение, но и всеки би имал право да ни изобличи и смърри, като лениви и необичащи добрите неща, а още и като завистници към ближните си, когато те се трудят да бъдат причастни на доброто.

Велик е тоя наш сънародник чудотвореца рилски, излязал от рода и кръвта ни и приел небесните, нетленни дарове в добродетелния си живот. Ако тоя всесвят мъж бе имал в размислите си мирските и тленни неща, а неговите старания и грижи бяха земни, ние не бихме удостоили неговото житие с обществена проповед и неговата памет отдавна щеше да премине в забрава. Но тъй, като той презря всичко земно и си пожела над небесната, свободна и твърда крепост и с всички сили се постара да приеме нашия Отец и Вседържител, поради това Бог го прослави с много чудеса и за това и ние трябва най-подробно да разказваме за него уверени, че това повествование е от Отца, Който обича да весели Боголюбивите души, които по-добре се подвизават в ревност. И тъй слушайте:

Родителите на преподобния наш отец Иоан (Иван), бяха много благочестиви, българи по произход, родени и възпитани в село Скрино, което е в пределите на славния и прочут град Средец (сега София). Те живееха в това село живот изпълнен с благочестие и бяха с милостив нрав, Бог ги дари с две деца, едното от които беше чудният Иоан. Той получи от родителите си добро възпитание, беше им във всичко покорен, и им отдаваше дължимите им почести. След време, когато родителите му се представиха пред Бога, той продължи да живее в страх Божий. Винаги посещаваше църквата и слушаше внимателно Божиите поучения и благоугождаваше на Бога с пост и молитва, принасяйки стократен плод, като дърво насадено при водни извори. А някои люде обладани от завист и мързал поради добри му дела, му досаждаха и укорявайки му казваха, че е лицемерец. Считаха го за напълно негоден, за светски живот. Тъй като беше свят Иоан намисли да направи добро дело пред Бога. Раздаде имота си на сиромаси, и отдаде кесарьовото кесарю, за да може да отдаде без препятствено да отдаде и Божието Богу. А Бог който е рекъл от тъмнината да изгрее светлина, и Който някога заповяда на Авраама: „излез от своята земя, и от своя род и от дома на баща си и иди в земята, която ще ти покажа” (Бит. 12:1), Бог се яви по същия начин и на светеца, като му каза съвсем същите думи и на сън му показва мястото, където ще може да Му благоугоди. Като се събуди преподобни Иоан, размисляйки над смисъла на видението, пламна от желание, като на елен за водни извори, въоражи се, като друг Давид против духовния Голиат, и вместо с три камъка, въоражи се с вяра, надежда и любов. Облече се в брония от правда, възложи на себе си божествения покров, като шлем на спасението и като отиде в един от близките манастири, пострига се за монах и изхвърли в едно с косите си страстите и похотите. И като постоя там известно време, за да се обучи в подвижничеството, остави земните на земното, и тленните на пръстта, и напусна света окончателно, без да вземе нищо със себе си, освен една кожената дреха, с която беше облечен. Възлезе на посочената му планина, и като си направи от храсти малка колиба, живееше в нея и измъчваше тялото си с пост и бдение: пеейки с Давид: ето бягайки се

отдалечих и заселих в пустини, чакайки спасяващия от бури и малодушия Бог.

Там нямаше нищо за ядене освен треви и билки, които земята му даваше и вода от изворите. Но дори и билките пустинни не приемаше до насита, а само съвсем оскъдно и то едва след залез слънце, а вода колкото да охладят вътрешностите си. И кой може сега да опише вярно бликналия от сълзите му извор? Кой може да изрече трудностите, които непрестанно преодоляваше? Всенощните му бдения и коленопреклонения, простирайки преподобните си ръце, без гняв и смущения? Много пъти бесовете преобразени, като зверове идваха при него да го плашат с надежда да го пропъдят, но той доблестно стоеше и беше непоколебим против техните козни, като някой твърд камък, който разбива и отблъсква всичките морски вълни, които го блъскат, или по-точно казано, като диамант (адамаит-твърд метал) устояваше на желязото. След като мина известно време отиде на друго място, където намери много тъмна (мрачна) пещера, и се насели в нея, като умножаваше трудностите си с още по-големи, а благочестието си, - с още повече благочестиви желания, както трутолюбива пчела трупа меда в медени пити, криейки ги в хралупи, така и той трупаше духовни съкровища, криейки ги в дълбините на сърцето си.

И там като живееше, дойде при него сина на брат му, неговият племенник, който тайно от баща си и майка си отиде в пустинята, където живееше преподобния и след дълго търсене го намери. А блаженият Йоан като го видя от далече, взе го за някакво видение и продължи молитвата си. А братовото му чедо, като се приближи до него, падна пред него и просеше неговата благословия. И светията, като се увери, че не сънува, благослови го, като го попита защо е дошъл, а юношата сподели с него намеренията си да остане при него и да служи на Бога Всевишний. Като чу неговата молба преподобния го прие и той се засели още от юношеството си в пустинята, а племенника на блажения се казваше Лука. И му беше драго на светия отец, като го гледаше при себе си, как се множи, като кедри ливански, благодатта в юношата, за което благодареше Богу с думите на пророка: *„незлобни и праведни се прилепиха към мен“*. И живееше малкия пустинолюбец Лука, заетно със светеца като агне: незлобливо със своя пастир. Но какво направи той, който някога беше Деница²³, а сега заради гордостта си е пълна тъмнина? Тоя който се хвалеше, че е изчистил земята и морето, горделивия и сладкодумен враг – дявола, който не можеше да понася добродетелите и подвизите на светеца, се изпълни със завист, произлизаща от страданията му да роди беззаконие. Прикривайки се под образа на близък роднина отиде при родния брат на светеца, и го намери натъжен и нажален за детето си, защото не знаеше какво се е случило та го няма. И дявола започна да му говори: Тоя който е

²³ Или Зорница на латински Луцифер това е името на дявола, той е бил най-светлия ангел, който е имало на небето и след падането си се превърнал в тъмнина и олицетворение на злото.

лишил дома ти от наследник и старините ти от подкрепа, е брат ти Иоан той, Иоан идвал тук подлѣгал детето ти, отвел го е и го държи при себе си, и ако не отидеш да си го прибириш то зверовете ще го изядат в пустинята, а ти ще станеш детеубиец, тъй като ни си го потърсил, както трябва. Но дойди, дойди приятелю, да ти покажа мястото където са, и побързай да прибереш чедото си. Като чу това, той се облеча в омраза, като с риза, гневен облак го обви и започна да хули и да ругае невинния. И така дявала го поведе из пустинята, като по пътя го подстрекаваше, как да наскърби светия отец. И когато му показа от далече мястото, където беше пещерата, на часа дявола изчезна, а той като намери на посоченото място, какво ли не извърши! Хули и укори ли нещеш, измамник и прелъстител го наричаше, недостоеен за белия свят, с тояги и камъни го заплашваше да го убие. Но какво отговори на това кроткия ученик на кроткия владика Иоан, да кажа ли? Стоеше мълчалив, без нищичко да му отговори, според думите на пророка, *„аз като глух не чувах и като ням не отворих устните си“* (Пс. 37:14). Най-после брат му дръпна детето си с гняв и крясъци и го поведе. О колко омилно - чуйте! Бащата поведе пустиннолюбивия си отрок в света, откъсна го от Божията гора, гората в която Бог го благослови да живее и го поведе в света, майката на всяка мърсотия и нечистота. Като видя това светия отец, и като позна в това дело дяволско коварство, много му дожаля. Натъжен и облян в сълзи падна на на лицето си и говореше: Господи, Ти, който си казал *„призови ме в ден на печал и ще те избавя“* (срв. Пс.49:15), избави ме Владико, погледни на мен с милосърдното си око, и сътвори чрез мен знамение за благо, защото си благословен, амин. След молитвата седна натъжен, защото се страхуваше за детето, да не би като го отведат в света да се заплете с житейските изкушения. Бог обаче, повелявайки да се оставят децата да идват при Него какво направи? Той каза на бащата, да не забранява на детето, да идва при Него, защото на такива е Царството небесно. Но бащата не искаше да разбере, тогава се случи следното: като водеше бащата сина си към света, змя ухапа детето по пътя, и веднага смърта го възпря с кротки ръце. Като видя това бащата, отвори му се очите и се почуди какво да стори: върна се към светеца и със срам и плач и му разказа какво им се случи по пътя. Светеца му нареди да погребее детето и да си иде, той това и стори. За това събитие светеца благодари на Бога, че не остави детето да се върне в света, и се утеши душата му от тъгата към него.

Цели дванадесет години живя преподобния отец в тая пещера, без никакво телесно удобство и спокойствие, като с много труд увеличаваше подвижите и страданията си. Като виждаше това дявола, не преставаше да му причинява различни пакости: нападаше го с униние, с леност, а много пъти ми изпращаше привидения и заплахи, но духовно твърд Иоан, не се хвана на нговите козни: обиждаха ме, каваше, като пчели ме жилеха и с името Господне им се противопоставях.

След някое време, лукавият бяс поведе срещу преподобния разбойници, те жестоко нападнаха светеца и безмилостно го биха, влачиха го, блъскаха го на там и на сам, и го изгониха от това място. Дяволът му забрани дори да си помисли някога да приближи до там. А той и в това покорен на гласа на своя Владика който казва: *„Ако ви изгонят от тоя град, идете в другия“* (Мат.10:23), не от град в град, но от пустиня в пустиня преминаваше преподобния. И така замина на друго място, далечно в рилската пустиня, и там намери един огромен дъб, и се насели в него, като в древността праведния Авраам. И както Авраам под мамврийския дъб чудесно нагости чудесната Света Троица и я изпрати, така и светеца тук имаше в себе си Единния Бог, почитан в Троичност. Преподобния имаше в себе си живия Бог, и без никакво унение, здраво изпълняваше първоначалния си подвиг.

И какво направи Бог, Който всичко нарежда за полза на творението Си човекът? Както някога в пустинята ороси с манна, гладния еврейски народ и изпълни с блага гладните, така направи и тук, нареди на земята да роди сланутък (нахут, леблебля - от семейство бобови растения) за препитание на светеца. Той хапваше от него само толкова, колкото да потушава телесната си слабост и що годе да запълни празнотата на стомаха си, така преживяваше от сила в сила, имайки в сърцето си възход, върху възход, като източваше извори сълзи и напояваше браздите на душата си, като правеше да цъфтят цветовете на класовете на добродетелта.

Но Бог, който е рекъл да изгрее светлина от тъмнината и прави тайното явно, като изнася на яве тайните на мрака, и не пожела да стои дълго време скрит стоящият град на върха на планината и благоволи да изяви Йоановата добродетел. Близко до онова място пастири пасяха стадата си, както ония някога при Христовото рождество и докато овцете кротко си пасяха изведнъж се втурнаха да бягат, не по обичайния за тях път, но безпътено по пусти, стръмни и непроходими места и спряха, като дойдоха на мястото, където живееше преподобният. Пастирите като тичаха след овците, без да могат да ги спрят и те дойдоха на същото място, където бяха спрели овците, и като видяха светия старец почудиха се. И започнаха да го разпитват: *„Кой си ти, от къде си, и как си дошъл тука? Какъв е животът ти и кое е родното ти място?“* Той им отговори *„Според апостола моят живот е на небесата, от където очаквам Спасителя. Отечеството ми е горният Иерусалим, а тукашното мое отечество и грдът, който ме е отхранил и възпитал, не ви трябва да знаете, но понеже се намирате тук, нека да ви нагостя с пустинническа храна“*. И им позволи да си вземът от растящия там сланутък (нахут, леблебля). И те взеха и ядоха до насита. А когато ги изпрати да си вървят, един от тях тайно наскуба доста сланутък и радостно тичаше да настигне другарите си. Като ги настигна и им каза какво е направил, а те се струпаха около него и разграбиха от ръцете му всичкия сланутък, но когато започнаха да

разтварят шушулките не намериха нито едно зрънце вътре. Те на часа се разкаяха и се върнаха и казваха всичко на блажения Йоан, като просеха прошка от него за стореното. Той им прости и рече: *„Така е благословил Всесилния Бог, чеда мои – тук да расте и тук да се яде.“* А те удивени от чудото си заминаха хвалейки и славейки Бога, за всичко което видяха и чуваха. После те отидоха и разказваха по цялата онази страна, и по околните села за случилото се, така че мнозина от християните поискаха да отидат при светеца, за да получат неговото благословение. И там имаше някой си мъж, който от много време бе обладан от зъл и нечист дух, той като видя, че хората тръгват да посетят светеца, тръгна след тях, с надежда дано го остави болеста му. И като дойдоха на един хвърлей място от светията, свали го нечистия дух и като падна търкаляше се, викаше и говореше: *огън ме изгаря, не мога да пристъпя наперед от това място.* А хората го вързаха и едва наближиха до мястото, където беше светията, паднаха на земята, и просеха да получат благословение. А светията, като ги благослови, попита ги: *Защо сте дошли?* И те му казаха за себе си, разказаха му и за бесноватия и молеха светията да му помогне. Но светият отец надявайки се на Бога Всемогъщ им говореше: *„Не е това по нашите възможности чеда не е, само на Единя Бог е възможно бесове да изгонва, а то ние сме грешни човеци и със същата немош сме обложени.“* И в това време прозвуча глас Господен и заговори: *„И направете всичко, което ще ви заповядам, кажете първом - раби непотребни сме.“* А те уплашени се проснаха на земята и се молеха. Като видя това светията и като видя техния страх и тяхната вяра – обля се в сълзи, падна на земята и от дълбините на сърцето си въздъхна: *„Боже светий, Троице споклоняема, направи така, че всички да видим невидимото, от което всичко се бои и трепери, помилуй свето създание и не го оставяй Владико дълго да се мъчи, не за нашата правда, но за Твоята благост, и за Твоите щедрости, истинний и Благ Бог, аз не съм достоен да споменавам пресветото Твое име, с моите нечисти и скверни уста, обаче надявайки се на Твоята благост, те призовавам на помощ, защото с клетва си обещах, чрез устата на твоите раби пророци, че не искаш смъртта на грешника, заради това ти се покланяме всички и се надяваме, послушай нас в небесното Твое свято царство, защото си благословен во веки амин“.* Така като се помолил светията, в това време излезе беса от човека, той веднага оздравя напълно и хвалеше и славеше Бога. А които бяха с него, като видяха това, ужасени стояха и мнозина се увериха в светостта на светията. И мнозина от тях го молеха, да останат да живеят с него, а той не им разреши. Но като ги поучи прилежно, и нагости от същия този сланутък до насита, ги отпрати, като им забрани да идват при него. И върнаха се те при своите, имащи със себе си за спътник оздравялия, който беше от първо бесноват. От тогава, се чу и се разчу и прослави се това, което стана там, по целия онзи край, хвалеха и славеха Бога всички, и много любов и ревност, придобиха към Него, Бога Всевишний.

Смирен и мъдър Йоан, като дочу това, което става, понеже се боеше от човешка слава, която приляга само на Бога, както е според писанието: *„а за мене е добре (благо) да се привързвам към Бога и да бъда на страната на Бога“*, тогава премести се праведника от вечната сянка и възлезе на една много висока скала, както някога боговидецът Моисей възлезе на Синайската планина в непрогледния мрак на боговидението. И този Йоан получи, като него богописани заповеди, само че на каменни скрижали, а върху скрижалите на сърцето си, и живееше там праведника, в нощен мраз и дневен пек, и със сълзи, обливаше канарата, а с всенощни бдения и въздишки принасяше стократен плод от своите трудове, като сам беседваше с Самия Бог и с леки криле шестваше, към небето, като търпеше нощния мраз и дневната жегла. И незаспиващото око Божие, като го гледаше така доблестно да търпи, му подаваше невидимо и здраве и сила. А дявола, който мрази доброто, не можеше дълго да търпи доблестния труд на светия отец и като взе със себе си легион²⁴ бесове, го нападнаха жестоко. И какво ли не му сториха, и какво ли не му направиха? Биха го, влачиха го, валяха го, и като го хвърлиха от камъка долу се разотидоха, а той лежеше, като мъртав. И като лежеше долу много време добрият Йоан, като мъртав в безсъзнание изглеждаше, като че едва ли някога щеше да се съвземе, изнемощял, стенеше натъжен и казваше в себе си: *„Защо си прискъбна душо моя? И защо ме смущаваши? – уповавай се на Бога, защото на него възлагам моето спасение, на моя Бог“*. И като се приповдигна с голяма мъка и труд пак се изкачи на камъка и като държеше на първото свое правило – направи си при Бога убежище за себе си, и Бог който се грижи за земята и я прави да трепери, погледна от висините си с милостиво око на своя угодник, и заповяда на своя ангел да му носи всеки ден храна. И така се изпълни и за него писанието: хляб ангелски яде човекът.

И както тъй преживяваше преподобния Йоан, се разнесе слух за него, както и преди, така, че се разчу и до царя, и той също пожела да го види. По това време царуваше на българския престол във Велики Преслав, благочестивия цар Петър. Син и приемник на славния и страшен за всички гърци цар Симеон. Той бе дошъл тогава в Средец (София) и чул за праведника. Тогава изпратил цар Петър деветима мъже, много хитри ловци, да търсят светията, заповядъл им да не се връщат, до като не го намерят. А те като приеха заповедта от царя, много бързо пристигнаха в Рила планина. И там много дни бродиха и търсиха, но нищо не намериха, и изнемосяха от глад и незнание, какво да правят. Нито смееха при царя да се върнат, нито пък можеха повече, гладни да скитат по пустинята. Страхът обаче пребори глада и те не преставаха да търсят преподобния отец. След време немериха те знамение и по него достигнаха до мястото,

²⁴ Легион брой на римско опълчение, което се състояло от 5000 души. Но в вещеното писание означава неопределено множество.

където живееше светията и поискаха от него да ги благослови. Той им даде благословия и ги попита за причината на идването им. И те му разказаха всичко. Светията пък, като ги погледна с духовните си очи и видя, че от пет дни нищо не бяха хапвали и сложи трапеза, и любезно ги нагости с едим малък хляб. Тъй както Христос наситил пет хиляди души с пет хляба, така и постинослужителят наситил девет мъже с един хляб. И о чуеса! Както там останаха кошове пълни с къшеи хляб, след като хората се бяха наядли, така и тук остана половин хляб. Като видяха това деветимата мъже много се смаяха, защото те си бяха помислили, че един хляб няма да им стигне, а те се наситиха и половин хляб остана.

И като се завърнаха, разказаха всичко на царя. Той разпален от божествена ревност и изпълнен с велика радост тичаше, като елен по жътва, към изворите водни. Царят пое веднага по пътя и като пристигнаха при планината Рила, намериха един твърде голям и стръмен камък (канара) от когото никак не можеше да се мине на пред и се върнаха. След някое време възлезоха на друга висока гора, която местните жители наричаха Внишава, от там показаха на царя, гората и камъка, където живееше преподобния, и не можа царят да отиде до това място, поради голямата стръмност и трудностите по пътя. Тогава той изпрати двама от телохранителите си, които много обичаше, да помолят и призват Иоан да го сподоби с благословието си, защото голямо желание имаше да го види и получи лично благословията му. И те щом приеха царската заповед, скоро отидоха там и възвестиха на светията за това. А той им отговори, че това няма да стане: *„О чеда, кажете на царя – рече им светията – трудът и твоите дарове, като благовонно кадило се пренесоха към Бога и той ги прие, а ти царю стани и си иди по-скоро от тука, защото мястото е върло, да не пострадаш от нещо неочаквано ти и тези които са с тебе: нашата скромност не ще можеш да видиш в сегашния век, но в бъдещия, въпреки, че изпращаме от тук достойни покаяни плодове, ние ще се видим един с друг и ще се насладим на неизреченната оная радост“*. Царят много се натъжи поради това, като че да е изгубил нещо огромно и ценно, завърна се наскърбен. А като пристигна в столицата пак му изпрати много злато, и със златото, различни плодове, от които имат нужда отшелниците, а за да получи благословение написа и това писмо:

„До всечестния отец Иоан пустинослужителя, от цар Петър.

Като чух за Боголюбивия нрав на твоята душа, и пустинното ти веселие и още небесното ви и ангелско житие, и свършенното от света отдалечение, много силно пожелах да видя твое преподобие, и да се насладя на твоите медоточиви речи, с надежда, че от това виждане щях да получа богат плод с огромна полза, тъй като желанието за богатства и за суетна слава, а също и сладостите на този живот не остават с нас, защото те разразяват бури в морето на суетния наш живот, и ни пречат да видим светлината на чистото и невинно

житие и помрачават нашите духовни очи, пораждайки световни грижи и метежи. И ето сега, като разбуден от някъ дълбок сън, поисках да видя твоята святост. Но понеже и от тая благодат бях лишен, окаян поради моите безбройни грехове, молец припадам пред твое преподобие, и прося да ни изпроводиш някаква радост, за утешение, с която да се разхладим от горещината на мъките си. Защото твое преподобие, знае, и това знание е истинско, на колко житейски бури, облаци и метежи са подложени царските сърца.“

И така приемайки прощението на царя, блаженият Иоан, прие постническите дарове (храната), но не и златото и му написа следното:

„До благочестивият самодержец (император, управител) на Българския скиптър (жезъл) цар Петър от жалкия и нищожен Иоан. Не е плезно за нас да изпълним цялото твое прошение, но заради твоята вяра и усърдие, изпълнявам само това което ще е от полза за нас. И така приемам постническите храни, а златото си задръж за себе си, защото ткива неща са много вредни за иноците (монаси, отшелници), и особено за тези, които живеят в пуссти и неутешни места. И за какво ще му е на такъв злато, който и хляб не приема до насита, нито водица до погасяване на жаждата. Защото ние живееме в Христа, а смъртта ни е печалба. А на твоето царство и на други такива са потребни тия неща. Обаче нито ти който си с корона надарен, не трябва да се подслаждаш с тях, защото е речено, ако богатството е в изобилие не предавай сърцето си на него. Въпреки че е писано на царя е управлението и богатството, но когато се употребява (харчи), за оръжия и войска, а не за свои, негови удоволствия. Най праведното, обаче негово употребление е да се раздава на изпаднали в беда и сиромаси, на голи и бездомни. За това ако искаш със земното, да наследиш и небесното царство, бъди щедър, както е щедър и Небесният Наш Отец. Не се уповавай на неправдата, и не желай да грабиш. Бъди кротък и тих, тъй че всеки да може да пристъпва към тебе, гледай за всички, да са ти отворени очите, и да се пролива за всички, маслото на твоята милост, да не знае, лявата ти ръка, какво прави дясната. Сиромасите да излизат радостни от твоя палат. Твоите князове за тебе, похвали в устата си да носят. Да сияе със светлината на добродетелността твоята багреница. Въздишките и сълзите да бъдат твоето предопределение. Споменът за смъртта (за тлението) винаги да посещава ума ти. Твоята мисъл да бъде енергична и да мечтае за бъдещето царство. Унижавай се пред краката на църквата твоята майка. Покланяй се от сърце и навеждай главата си пред нейните първопрестолници. Както цар на царстващите и господ на господстващите, виждайки твоето огромно усърдие ще ти се придадат такива блага, каквито очите ти не са виждали, ушите ти не са чували, и на сърцето на човека не са се изливали.“

Царят като прочете това писмо стори му се, че придоби голямо богатство и с голямо страхопочитание и любов целуваше писмото и го

пазеше в пазвата си, като безценно съкровище, и често го препрочиташе и с това прогонваше тъмата на мирската мълва.²⁵

Блаженият Йоан преживя на това място всичко седем години и четири месеца, без да си позволи леност, или униние нито за час, и прибавяше ревност към ревността си и усърдие към усърдието си, или, просто казано, в старческата си възраст проявяваше юношески устрем. Мнозина идваха при него, като носеха своите болни, и по неговите молитви ги получаваха здрави обратно и си отиваха. И се разчу за него, голяма слава се разнесе по цялата оная земя, мнозина проявиха ревност за неговото добродетелно житие, и пожелаха да живеят с него, построиха църква в близката пещера и създадоха обител (манастир), като имаха преподобния за свой началник и пастир. А той добре се грижеше за своето стадо, мнозина доведе при Господа, извърши големи и преславни чудеса и стигна до дълбока старост. Като разбра, че му е дошло време да се пресели при Господа, се отдаде на молитва, като проливаше горещи сълзи от очите си и коленичил на земята казваше: *„Боже Вседържителю, приеми ме, грешния и недостоеен Твой раб, и ме причисли по Своята милост, към ликовете на Твоите избраници, защото нищо добро не извърших на земята, благий ми Боже! Заради това моля Твоята благост, да ми изпрати добър ангел, за да не ми попречат на възхода лукавите духове! Господи в Твоите ръце предавам духа си.“* и като изрече това предаде духа си в Божиите ръце, след като преживя около 70 години, в 946 г. от въплъщението на Бога Слово, на 18 август и го погребяха на мястото му неговите ученици.

Като минало доста време, неизказано благоговение започнало да излиза от неговия гроб. И като отвориша гроба видяха тялото на преподобния съвършено цяло, и незасегнато от никакво тление (не изгнило) и изпускаше голямо благоухание, така че приповдигаше всички, към ревност към Бога. И от тогава много и различни чудеса се случваха на неговия гроб всекидневно, и изцеляваха се хората от различни болести. След няколко години, яви се светеца на сън на игумена и му заповяда да пренесе мощите му в град Средец (София). И така като извършиха служба Богу, с почести пренесоха честните му мощи в славния град Средец (София) и ги положиха в църквата „Свети евангелист Лука“. После построиха църква на негово име и там положиха неговите честни мощи, които правеха дивни и прославни чудеса. Така че и гръцкият владетел Мануил, който владееше по това време Средец, той имаше болест, от която страдаха мусколите на ръцете му, и всичките лекарски хитрости не

²⁵ Сказанието казва, че когато преподобния отец Йоан се отрекъл от царското призвание и виждане, известил, чрез посланиците на царя, да запали огън на това място, където е поставил шатрата си, а той пък ще направи същото на своето си място и като се дигнал на високо димът от двата огъня, видели се от далече един другото от местата си. И така утолил царя макар и малко огромното си желание и се завърнал. От тогава и до сега върхът на тази гора, която лежи на запад срещу манастира се нарича „царев връх“

можаха да му помогнат. Препоръчаха на владетелят Мануил да потърси помощ при свтията Йоан и болеста му тоз час го остави.

При царуването на византийския император Андроник унгарски войски начело със своя крал Белла Трети завладяха българската земя, чак до град Средец, която тогава се намираше под гръцко иго, и всичко покориха под свои нозе. Тогава взеха със себе си и мощите на преподобния и ги отнесоха в своята страна: понеже кралят беше чувал за дивните и велики чудеса на преподобния, за това заповяда честните му мощи да бъдат положени в град Остригом, където те също така вършеха дивни и преславни чудеса, като прогонваха от хората всеки недъг и всяка болест. След като се разнесе слух по цялата онази страна и всички се стичаха там, дяволът, който ненавижда доброто, не търпеше дълго да се слави преподобния, а рани сърцето на епископа в оня град със стрелата на неверието, така че той не пожела да дойде на поклонение пред мощите на преподобния, нито пък на другите позволяваше да дохождат, като казваше: „Аз много добре зная всички светци, и никъде не намирам тогава сред светците!“ И веднага Божият праведен съд наложи юзда на езика му и той онемя напълно, като не можеше да говори. Които видяха това чудо, се изплашиха, а той махаше с ръце и си оставаше ням, както Предтечевият баща Захария. Като се опомни и поразсъди за причината на своето онемяване, той разбра, че пострада поради неверието си в светеца. За това бързо се затече към ковчега на светеца и, като го обля с горещи сълзи, прояви сърдечно съкрушение. А Божият угодник и във всичко Христов подражател Иван не пожела дълго да го измъчва, а скоро развърза връзките на езика му, и го направи пак да говори хубаво. Получил това, епископът изливаше своята непрестанна благодарност към Бога и Неговия угодник. Които чува и видяха това, проявяваха още по-голяма вяра и усърдие към светеца. И много други дивни чудеса извърши преподобният в унгарската земя, които не бихме имали време да разкажем подробно. Когато кралят узна всичко това, го обхвана страх и ужас. За това украси със злато и сребро ковчега на светеца, благоговейно целуна честните мощи и с големи почести ги върна пък в Средец и ги положи в църквата на негово име в лето Господне 1093²⁶ и от сътворението на света 6605. Малко време след това, когато благоволи Бог да възобнови българската държава и да въздигне падналата скиния, която беше рухнала под византийското насилие, възстанови българското царство при благочестивия цар Йоан Асен, който беше наречен в светото кръщение Иван. Като развя българското знаме, той укрепил добре всички разсипани български градове, а рухналите обнови и, като препаса оръжие против гръцкото царство, покоряваше околните страни, градове и села. Като дойде до Средец и покори и него, той чу за безчислените преславни чудеса на преподобния и

²⁶ 1187 година по исторически сведения император Андроник I Комнин е царувал от 1183 година

за това веднага се отправи към неговата честна църква, благоговейно целуна неговите мощи и му се струваше, че е намерил някакво многоценно съкровище. Изпълнен с много радост и духовно веселие, той се посъветва и реши да ги пренесе в престолния си град Търново за по-голяма чест и утвърждение на своето царство. И веднага изпрати до своя патриарх господин Василий, който се намираше в град Велико Търново, следното писмо: *„До всечестния Божий архиерей господин Василий, духовния отец на наше царско Величество. С Божията воля, като стигнах в тези предели и влязох в град Средец, и като намерих честните мощи на преподобния отец Иван, жител на Рилската пустиня, извършили множество чудеса на изцеления, мен ми се струваше, че летя по въздуха от радост. За това отсъдихме да дойде тук Твоя Светиня с целия църковен клир, за да пренесете с подобаващи почести тези свети мощи на преподобния отец в нашата преславна столица за похвала на целия църковен народ и за утвърждение на нашето благочестиво царство!“* Като чу това, божественият светител се зарадва духом, въздаде благодарност на Бога и веднага свика целия църковен клир и им разказа всичко. А те приеха това с топло усърдие и с удоволствие. Всички единомислено се устремиха, като че щяха да получат някакво многоценно съкровище, и скоро стигнаха в Средец заедно с патриарха. Благочестивият цар Иван Асен I с голямо внимание приготви всичко за изпращането на светеца и всичко предаде на патриарха, като му остави на разположение триста мъжествени воини. А сам побърза да се завърне в своята столица и започна да гради църква на името на светеца в славния град Търново, на мястото, където се намира крепостта твърдиня наречена Трапезица. Патриархът, като взе честните мощи на преподобния, се отправи на дълго пътешествие заедно с целия клир и с игумена на манастира на преподобния и с всички негови монаси. Когато царят узна за приближаването на патриарха, бързо излезе насреща му до местността Кръстец с целия си синклит и като целуна с благоговение мощите на светеца, ги задържа там седем дни, докато бъде довършена църквата. И като я осветиха, с почести положили в нея мощите на преподобния (в 1195 г.) там мощите на светеца даваха различни изцеления на тези, които с вяра прибягваха към тях: слепи проглеждаха, прегърбени се изправяха, неми проговаряха, недъгави от немощ в сила преминаваха, бесновати оздравяваха и всички получаваха здраве от каквито болести и да са бяха обхванати. Такова бе житието и такива бяха деянията на преподобния отец наш Иоан.

Иоан, олицетворение на благодатта, пустиножителя и великопостника.

Иоан, лястовица сладкоговорлива, славей сладкопевен, страшен войн срещу бесовете, най-твърдия на търпение диамант.

Иоан, на иноците (монаси, отшелници) основоположник и стена непробиваема.

Иоан, бърз помощник на тези които са в беда, изкусен и безвъзмезден лечител на недъгавите.

Иоан, слава и похвала за пустинниците.

Иоан, светило и украшение на Рилската пустиня.

Иоан, велика чест на българите.

Иоан, земен ангел, и небесен човек, където сега пребивава в неизречена светлина до престола на Царя и Владиката на всичко, моли се за нас свети отче Йоане, за да получим и ние милост в съдния ден от преблагия наш Господ Иисус Христос, защото на Него подобава слава, чест и поклонение заедно с безначалния Негов Отец, и с Пресветия и Животворящ Дух, сега и винаги и в безкрайните векове! Амин! (П.Р.С.)

20 ЮЛИ ПРОРОК ИЛИЯ

Пророк Илия живял във времето на цар Ахав израилски, от когото нямало на света друг идолопоклонник, като него. Той сам е направил олтара на идола Ваал и насилял народа, към идолослужение. Един ден дошъл при него Илия и му казал да остави идолопоклонството, и ако не го остави то той ще превърне небето на желязо, а земята на камък и до тогава не ще има дъжд от облаците и роса от земята, до като той не остави това зло. Ахав не послуша това, което му каза Илия, но търсеше начин да го убие. Тогава Бог рече на Илия да бяга на изток и да се скрие в Хоратовия дом, който е при реката Йорданова, и ще му изпраща там храна, чрез гарваните. Илия отиде и изпълни заповяданото от Бога и се засели при потока. Враните вечер и сутрин му носели храна, защото Господ може и по чудесен начин да опази тия, които вярно Му служат и се надяват на Него.

Междувременно думите на пророка се сбъднали: настанала страшна суша, нито дъжд, нито роса падали на земята. По целия Израил настъпил ужасен глад. От продължителното бездъждие изсъхнал и потокът, близо до който живеел Илия. Тогава Господ му казал: *„Иди в Сарепта Сидонска! Там една вдовица ще те храни.“* (ср. 3 Царе 17:7) Илия отишъл и на самите градски порти видял една жена, която събирала дърва. Тя била вдовица и имала един син. Илия поискал от нея вода и жената, като оставила работата си, веднага отишла за вода. *„Донеси ми и хляб, понеже съм гладен!“* (ср. 3 Царе 17:11) – казал ѝ пророкът. *„Господ ми е свидетел – казала жената, - че нямам хляб. Останало ми е шепя брашно в делвата и малко маслиново масло в гърнето. И ето, аз ще събера две – три дръвца, ще отида и ще приготвя това за себе си и за сина си, ще изядем това и ще умрем.“* (ср. 3 Царе 17:12) – „Не бой се! – казал пророкът. – Върви и направи, което казах, направи малка прясна пита за мене и ми я донеси! А за себе си и сина си ще направиш после. Защото тъй говори Господ, Бог Израилев: брашното в делвата няма да се свърши и маслиновото масло в гърнето няма да намалее до оня ден, в който Господ ще даде дъжд на земята.“ (ср. 3 Царе 17:13-14) Благочестивата жена повярвала на думите на пророка и от последния свой запас му изпекла хляб. И действително, през всичкото време на страшния глад брашното и маслото не свършвали у нея и тя хранела себе си, сина си и светия пророк, който останал да живее при нея.

Не след много време синът на бедната вдовица ненадейно заболял и умрял. В своята голяма скръб майката казвала на пророка: *„Защо си дошъл, човече Божи, да ме накажеш за греховете ми и да умориш сина ми?“* (ср. 3 Царе 17:17) Илия взел детето, сложил го на леглото си и започнал да моли Бога да му възвърне живота. *„Господи Боже мой върни душата на това дете“* (ср. 3 Царе 17:19-20) Бог чул молитвата на св.

пророк и възвърнал живота на умрелия. „Виждаш, ли син ти е жив“ – казал той на вдовицата, а тя радостно извикала: „Сега виждам, че ти си човек Божии и че словото Господне в твоите уста е истинско.“ (ср. 3 Царе 17:23-24)

Сушата продължила три години и шест месеца. Израилтяните тежко страдали: всичко изсъхнало и нямало какво да ядат ни люде, ни добитък. Господ се съжалил над израилтяните и чул молитвите им, понеже във време на скръбта те познали суетността на идолите и се обърнали с молитва към Бога. В Своето милосърдие Господ заповядал на Илия да иде при Ахав и да му възвести за прекратяването на сушата. Илия изпълнил това.

Ахав пасрещнал Илия и с гняв му казал: „Ти ли си, който смуцаваш Израиля?“ – „Не аз смуцавам Израиля – спокойно отговорил Илия, - а ти и бащиният ти дом, понеже презрахте Господните заповеди и вървите по Вааловци. Заповядай на тоя народ да се събере на планината Кармил и нека дойдат там и пророците и жреците на Ваал, за да узнаят истинския Бог.“ (ср. 3 Царе 18:17-18) Царят изпълнил желанието на Илия. Множество народ с жреците и пророците на Ваал се събрали на планината Кармил. Илия дошъл и им казал: „Още ли ще куцате на две колена? Ако Господ е Бог, вървете след Него! Ако ли Ваал – вървете след него!“ Народът мълчал. „Аз съм тук единичък от пророците Божии – продължил Илия, - а Ваалови пророци са 456. Дайте две телета! Нека жреците приготвят жертва за Ваал, а аз ще приготвя жертва на Бога! И оногава ще признаем за истински Бог, който ще прати огън на жертвеника.“ (ср. 3 Царе 18:17-18) Целият народ се съгласил на предложението на Илия. Лъжепророците взели теле, турили го на жертвеника и почнали да молят Ваала да прати огън на жертвеника. Но напразно се молили те от сутрин до пладне, напразно викали: „Ваале, чуй ни!“ – огън не паднал на жертвеника. „Викайте по-високо! – казал им подегравателно Илия, - може би вашият бог спи или е зает с нещо.“ (ср. 3 Царе 18:27-28)

Вечерта, когато всички се убедили, че моленията към Ваал са напразни, Илия казал на лъжепророците: „Сега дайте на мене да приготвя моето жертвоприношение!“ (ср. 3 Царе 18:29) Той везл 12 камъни, по числото на Израилевите колена, и направил от тях жертвеник. Около жертвеника направил окоп, заклал теле и го положил върху дървета. „Сега – казал той на народа – донесете вода и я излейте върху жертвата.“ (ср. 3 Царе 18:35) Това направили три пъти и то така, че и целият окоп около жертвеника се напълнил с вода. Тогава св. пророк дигнал очи към небето и казал: „Господи, Боже Авраамов, Исааков и Иаковов, чуй ме! Нека познае тоя народ, че Ти, Господи, си Бог и обръни към Себе Си сърцата на тия люде!“ (ср. 3 Царе 18:36-37) Веднага огън паднал върху жертвеника и запалил жертвата, камъните, дърветата и дори водата в окопа. Като видял това, народът паднал на земята и изповядал

единия Бог. А Вааловите жреци и пророци били избити по заповед на Илия. След това Илия казал на царя: „*Сега си иди у дома, за да не те настигне дъждът*“ (ср. 3 Царе 18:41), а сам се изкачил на планината и дълго се молил. И веднага се дигнал вятър, небето се покрило с облаци и проливен дъжд паднал на изсъхналата земя.

Трябвало да се очаква, че всички невярващи след това ще се обърнат към Бога с разкаяние. Но жестоката Иезавел не се смирила пред Господа. Обхваната от гняв, загдето нейните пророци били избити, тя се заканвала да убие Илия. Господ спасил пророка, който се оттеглил в Аравийската пустиня. Скърбейки за неверието и ожесточението на хората, Илия молил Бога да му прати смърт. Но Господ чрез поразителни личби доказал на пророка, че той никога не трябва да пада духом, а винаги твърдо да се уповава на всемогъщия и всеблаг Бог. Той пратил Своя ангел да храни пророка в пустинята. По повеля на Господа Илия си взел за ученик Елисей, който орял тогава на нивата си и оттогава вървял навсякъде след него. Илия остарял. Приближило се времето, когато пророкът трябвало да заминаване при Господа. За това било дадено откровение не само нему, но и на неговия ученик Елисей и на учениците пророчески, които живеели в градовете Ветил и Иерихон. Пророческите ученици казали на Елисей: „*Знаеш ли, че Господ скоро ще вземе от тебе твоя учител?*“ – „*Зная*“ – отговорил им Елисей и продължавал да върви подир Илия. В Иерихон учениците пророчески пак му говорили: „*Знаеш ли, че днес Господ ще вземе от тебе твоя учител?*“ Елисей отговорил, че знае. Илия искал да остави ученика в Иерихон, но Елисей не се съгласявал да се отдели от него. И двамата дошли на брега на Йордан. Илия си снел горната дреха и ударил с нея по водата. Водата се разделила от двете страни и той с ученика си минал река Йордан по сухо. Тук Илия казал на Елисей: „*Поискай от мене каквото пожелаеш, докато не съм взет от тебе!*“ Елисей поискал не земни блага, а Дух Господен. И Господ изпълнил искането му. Илия и Елисей продължили своя път. Изведнъж огнена колесница с огнени коне се показала между тях. И в тая колесница Илия бил взет с вихър на небето, пред очите на своя смаян ученик, върху когото паднала горната дреха на пророка.

Християни! Виждате ли колко, беди, гонение, глад, омраза и много други нежелани премеждия, претърпял светия пророк Илия, когато Бог взел на небето без да умре и го вселил там в неизказана прелест и добрина Божия, където няма нито край, нито начало. Ами защо го е взел тъй? Защото търпял за Божието име всякакви беди и гонения, и се трудил да изпълни волята Божия, трудил се да ни отвори пътя към вечното блаженство и царството небесно. Ами ние, като гледаме да изпълняваме само нашата воля и сме се предали само на светски и телесни наслади, как ще получим ние този път, който води човека в царството Божие? Божиите угодници, пророци, мъченици, преподобни, светители, апостоли, постници и други. Толкова мъки, толкова гонение, толкова безчестие, толкова

заточение, толкова труд, толкова пот е изтекло от техните свети тела, най после и различна смърт претърпяха едни бяха заклани, други живи са рязали с пили, други надолу с главата приковаха, и различни мъки претърпяха за този път, до като го очистят от толкова бодли и тръни. За да вървим ние по него на готово, без да теглиме тия мъки, които поменахме. Но тежко и горко нам, ако не се потрудиме да въвиме и ние по този утъпкан вече път, да се оправиме и да вървим с вяра и надежда, както са вървели толкова праведници и угодници Божии. Ами как ще го получиме, като сме се отдалечили от него?

Християни братя! Лесно ще го получиме, само да оставиме нашите зли обичаи, които са ни отделили от него, злите наши обичаи са завист, ненавист, злоба, кражба, сребролюбие, пиянство, предателство и още много други. Ще го плучиме с търпението, с братолюбие, да слушаме и правиме, както ни учи светото писание, да пазиме заповедите Божии, че дано се сподобиеме и ние чрез този път с царството небесно, със застъпничеството за нас към Бога на празнувания днес свети пророк Илия, който се наслаждава там на вечното блаженство, сега и всякога и во веки веков, амин!

(който иска да разбере повече за свети Илия, нека прочете неговото житие)

ИМЕНАТА НА РОДОЛЮБИВИТЕ СПОМОЩЕСТВОВАТЕЛИ НА „СОФРОНИЕТО“ 1868

ПРИЛЪПЪ

Благоговейний Х. П. Костадинъ	1
Пречести Игум, Тресковачкаго Манастиря	1
Благоговейний П. Димитриа Х. Економовъ	1
Благоговейний П. Стефанъ П. Илиев	1
Благоговейний П. Аврамъ П. Георгиевъ	1
Благоговейний П. Цветко П. Георгиевъ	1
П. Димитрие Егуменъ въ Манастир Св. Архангела	1
Г-нъ Никола Гаичовъ учителъ	1
Г-нъ Тодоръ Иванчески книгопродавецъ	10
Г-нъ Георгие Котовъ Янчески	1
Г-нъ Таса Ивановъ Яносский	1
Г-нъ Иванъ Кочовъ казанджия	1
Г-нъ Наумче Цървенковский казанджия	1
Г-да Братие Кусевци	1
Г-нъ Тоде Тошевичъ	1
Г-нъ Илю Кръстовъ бакалъ	1
Г-нъ Иованъ Димовъ Платварицъ	1
Г-нъ Констандинъ Вълчовъ	1
Г-нъ Ангелъ Гезевичъ адвокатъ	1
Г-нъ Ристо Митровичъ хлебаръ	1
Г-нъ Спирко Николовъ бояджия	1
Г-нъ Иованъ Димитриевъ бакалъ	1
Г-нъ Иовннъ И. Х. Тошовичъ	1
Г-нъ Костадинъ Иовановъ Бутле	1
Г-нъ Костадинъ Мартинъ ракяджия	1
Г-нъ Митре Найдовъ мумджия	1
Г-нъ Костадинъ Талевъ за сина си Иована	1
Г-нъ Костадинъ Х. Митревъ	1
Г-нъ Илия Раиовъ кантарджия съ брата си	1
Г-нъ Диме Бакалинъ	1
Благоговейния Попъ Костадинъ П. Мирчовъ отъ Варошъ	1

СЕЛО ДОЛНАНИ

Г-нъ Станое Китановъ механджия	1

СЕЛО СЛАНСКО

Църква Св. Николая	1
Г-нъ Кочо Тановъ Мутавджия	1
Г-нъ Диме Д. Митровичъ у Кар. Алек. Механ.	1

БИТОЛА (МАНАСТИРЪ)

Г-нъ Иованъ Калешку касапъ баши	1
Г-нъ Дамчи Бучукъ търговецъ	1
Г-нъ Петаръ Талевъ книгопродавецъ	1
Г-нъ Кръсто Иовановичъ отъ Белица	1
Н. Пречестностъ Архиман. Х. Теодосия, за Ман. Слепечки	1
Иеромонахъ Коста Цветановичъ	1
Благог. Попъ Иованъ П. Николичъ	1

СЕЛО СМИЛЕВО

Г-нъ Илия Деспотовичъ бояджия	1
Църква Св. Георгия	1
Г-нъ Андрея Димитровичъ	1

СЕЛО БОЙИЦА

Г-нъ Петре Велянчески за църквя-тя Св. Георгия	1
Протоерей Дамянъ отъ Бабина, за Ман. Св. Николая	1
Благог. Попъ Кара Иованъ отъ Долянци	1

ЦАРСКО СЕЛО

Благог. Попъ Стайко	1
Г-нъ Георгие Митавовъ	1
Г-нъ Алекса Спировъ	1

СЕЛО ПРОСТРАНЕ

Г-нъ Костадинъ Траяновъ	1

СЕЛО КРУШЕВО

Г-нъ Ристе Дойчиновъ налбантъ	1

КИЧЕВО

Протоерей Ристе Николичъ	1
Попъ Димитрие Петровъ Брюшка	1
Г-нъ Иокимъ Богдановичъ бояджя	1
Г-нъ Наки Михайловъ кюркчия	1
Г-нъ Никола Силяновъ терзия	1

СЕЛО ПАТЕЦЪ

Г-нъ Иокимъ Неделковъ фурунджия	1

СЕЛО КОЗИЦА

Г-нъ Траянъ Цветановъ	1

СЕЛО ПЛАЗНИЦА

Г-нъ Георгие Дамяновъ фурунджия	1

НОВО СЕЛО

Г-да Братие Коста и Станое	1

СЕЛО ОРЯОВИЦА

Г-нъ Кръста Лазаровъ майсторъ	1

БИГОРЪ ДОЛЕНЦИ

Общината, за църквя-тя Св. Петка	1

СЕЛО СВИНИЦА

Г-нъ Филипъ П. Геориевъ	1

МАНАСТ. КЯРНИНСКИ

Пречестнейший Архиман. Х. Симеонъ, за Ман. Благовещения	1

СЕЛО МАН. ДОЛЕНЦИ

Г-нъ Костадинъ Иоксимовъ 1

СЕЛО ОРЛАНЦИ

Благог. Попъ Кръсто Стефановъ 1

Г-нъ Трайко Богоевъ 1

Г-нъ Иванъ Богдановъ симитджия 1

Г-нъ Раде Силяновъ касапинъ 1

Г-да Братя Петрови 1

Г-нъ Михаилъ Алексовъ за синътъ си Сава 1

Г-нъ Риста Стояновичъ за синътъ си 1

Г-нъ Кръста Здравковъ бояджия 1

СЕЛО КЛАДНИКЪ

Г-нъ Гюре Калайджиевъ бакалъ 1

Г-нъ Стефанъ Костичъ касапинъ 1

СЕЛО БЕЛИЦА

Благог. П. Коста Гюровъ,
за църквя-тя Св. Димитрия 1

Г-нъ Димо Наумовъ 1

СЕЛО РЮСЯЦИ

Благог. П. Георгий, Мицко,
Иове и Никола, за църквя-тя 1

Г-нъ Дамче Новачевъ фурунджия 1

Г-нъ Тодоръ Новиевъ майсторъ 1

СЕЛО МЕОКАЗИ

Г-нъ Апостолъ съ синовети си Томира и Силяна 1

Г-да Братие Лазаръ и Петре Митрови 1

Г-нъ Дабе Илиевъ 1

СЕЛО ЛИСИЧАНИ

Г-да Божинъ и Наумъ Деспотови 1

СЕЛО ВРЯНЕЩИЦА

Благог. Попъ Иованъ П. Кузмановъ	1
Г-нъ Спасенъ Костовъ Механджия	1
Г-нъ Георгие Божиновъ касапъ	1

СЕЛО ЧЕЛОПЕЦИ

Г-нъ Силянъ Коларъ Епитропъ, за църкв. Св. Прор. Илия	1
Г-нъ Георгие Лазаровъ бояджия	1

СЕЛО РАБЕТИНА

Г-нъ Благое Мицковъ симитджия	1

СЕЛО ДУПЯНИ

Г-нъ Неделко Кузмановъ самарджия	1

СЕЛО СВЕТОВРАЧЪ

Г-нъ Блаже Деспотовъ терзия	1

СЕЛО КОЗИЧИНО

Г-нъ Найдо Шимгоски	1
Г-нъ Георгие Стояновъ	1
Г-нъ Кръсто Чавеа ученикъ	1
Г-нъ Трандафилъ Божиновъ	1
Г-нъ Костадинъ Здравевъ	1
Г-нъ Лазаръ Митровъ фурунджия	1

СЕЛО КАРБУНИЦА

Г-нъ Станко Стояновъ касапъ	1
Г-нъ Петре Стойковъ съ синътъ си касапи	1
Г-нъ Стефанъ Стойковъ	1

СЕЛО ПОДВИЗЪ

Благог. Попъ Димитрие Стояновъ Каракишов	1

СЕЛО ПОПОВЯНИ

Благог. Попъ Тома Симоновъ Економ 1

СЕЛО ИЖИЩА

Г-да Павле и Веленъ Таневъ 1

Г-нъ Ристо Найдовъ Полякъ 1

Г-нъ Георгие Петровъ хлебаръ 1

Благог. Попъ Здраве П. Костадиновъ,
за Ман. Поречки 1

СЕЛО ГРАЙШНИЦА

Г-нъ Ристе П. Димитров 1

ТОМИНО СЕЛО

Благог. П. Симям Здравевъ 1

Г-нъ Змейко Тодоровъ ученикъ 1

СЕЛО ЗЕРКЛЕ

Г-нъ Раде Въртякъ 1

СЕЛО БЕНЧЕ

Благог. П. Тръпче П. Веляновъ 1

Г-нъ Столе Богдановъ 1

СЕЛО ПРАШКА

Г-нъ Янкула Беровъ 1

Г-нъ Никодимъ Трайчовъ касапъ 1

ДЕБЪРЪ

Пречест. Архиман. Харитонъ,
за Манастиръ Св. Иована 1

СЕЛО ЛАЗАРОПОЛЕ

Г-нъ Илю Кузмановъ 1

Благог. П. Коста 1

Благог. П. Серафимъ 1

СЕЛО ГАЛИШНИКЪ

Г-нъ Тодоръ Василковичъ 1

Г-нъ Тодоръ Томовъ 1

СЕЛО ТРЕСАНЧИ

Г-нъ Сарджо Брадина 1

СЕЛО РОСОКИ

Г-нъ Дано Коловъ 1

СЕЛО СЕЛЦЕ

Г-нъ Гюрко съ синовете си 1

ГОСТИВАРЪ

Г-нъ Груо Гърговъ Кичовчанецъ 1

СЕЛО ВОЛКОВИЯ

Благог. П. Иованъ Деспотовъ 1

Г-нъ Кузман Търпевъ 1

СЕЛО ЗУБОВЦИ

Благог. П. Георгие 1

КУМАНОВО

Г-нъ Данко Кръстичъ търговецъ 2

Благог. П. Михаилъ Миленковъ 1

Благог. П. Михаилъ Миленков

Г-нъ Георгие Епитропъ

Матечкаго Манастира Богородице 1

Г-нъ Георгие Иовановъ 1

СЕЛО БОГОМИЛЬ

Г-нъ Кочо Наумовъ 1

БЕЛГРАДЪ

Г-нъ Георгие Бенеvъ железниченинъ	1
Г-нъ Драганъ Ганчовъ шумененецъ	1
Анастасъ Й. Карастояновъ Фотографъ	4
Петко Стойковичъ	1

Тук свършват страниците на Пучителното Евангелие от 1868 година. Предполага се че има липсващи страници. Молим читателите, ако разполагат с оригинал на това издание да препратят, копие от липсващите страници със спомоществователите на Софрониевото, за да може да бъде попълнен надлежно техния списък.

ПРИБАВЕНО КЪМ ПОУЧИТЕЛНОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ 2009

ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА ПАСХА ОТ СВЕТИ ИОАН ЗЛАТОУСТ ²⁷

Който е благочестив, който истински почита Бога и Го обича искрено, нека се наслади от това прекрасно и светло тържество на преславното Христово възкресение, което сега празнуваме и в което Господ тъй дивно показва и Своята благодост към човешкия род, и Своята премъдрост в изкупването му от вечна погубел, и Своята сила над враговете на нашето спасение! Който е благоразумен слуга, нека вземе с радост в радостта на Господаря си (ср. Мат. 25:9). Който е благоразумен раб и не скрива в земята дадените му от Бога таланти, нека влезе радостен в радостта на своя Господ! Който се е потрудил с пост, нека получи сега своя динарий! (Мат. 10:10, 20:1-8). Който е работил още от първия час, нека получи днес своята справедлива заплата! Който е успял да дойде подир шестия час, нека ни най-малко не се безпокои, понеже не губи нищо! Който е пропуснал и деветия час, нека пристъпи без всякакво съмнение и боязън! Ако ли някой е успял да дойде едва в единадесетия час, нека и той да се не бои от своето закъснение, понеже Домовладиката е великодушна и щедра - приема последния като първия, успокоява дошлия в единадесетия час така, както потрудили се още от първия час: първия удовлетворява със заслужена награда, последния милва по снизхождение, на единия дава заслуженото, другия дарява по своята благодост, добрите дела приема с радост, намерението целува с любов, делата цени и добрите разположения хвали! (Мат. 20:1-16) За това всички влезте в радостта на своя Господ! И първи, и последни, приемете своята награда! богати и бедни, заедно ликувайте! Трудолюбиви и лениви, почетете този ден на всемирно тържество! Постили и непостили, възвеселете се сега! Трапезата е богата: наситете се всички от нея! За блудните синове небесният Отец е заклал угоен Телец: никой да не излезе гладен! Всички се насладете от този пир на вярата, всички се възползвайте от богатството на благодостта! Никой да не оплаква своята бедност, понеже царството небесно е отворено за всички! Никой да не плаче за греховете си, понеже изгря прощение от гроба на Спасителя! Никой да не се бои от смъртта, понеже Спасовата смърт ни освободи от нея! Изтреби смъртта овладеният от смъртта Жизнодавец. Слезият в ада плени ада, който се огорчи, когато вкуси плътта Му. Като предсказа това преди столетия, пророк Исаия пише: „Адът се огорчи, когато Те срещна в преизподнята си!“ (Ис. 14:9). Огорчи се, защото биде обезсилен! Огорчи се, защото биде посрамен! Огорчи се,

²⁷ Това слово не е от Неделника от 1868 година – поставено е от редактора

защото бе умъртвен! Огорчи се, защото бе провален! Огорчи се, защото е окован! Той прие плът, а в нея се натъкна на Бога, прие земя, а в нея намери небе, прие, което виждаше, а се натъкна на онова, което не виждаше! „Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?“ ([Ос. 13:14](#), [Кор.15:55](#)) Възкръсна Христос и ти биде повален! Възкръсна Христос и паднаха демоните! Възкръсна Христос и се радват ангелите! Възкръсна Христос и живот се въдвори! Възкръсна Христос, и нито един починал не остана в гроба, защото Христос, Който възкръсна из мъртвите, „за умрелите стана начатък“ ([1 Кор. 15:20](#)). Той пръв възкръсна като Глава, а подир Него в свое време ще възкръснем всички ние, Неговите членове! Нему слава и власт във вечните векове! Амин!

ЗА ВЕНЧАНИЕ - ХИМНЪТ НА ЛЮБОВТА ²⁸

(Из първото послание на свети апостол Павел до Коринтяни)

а говоря всички езици човешки и дори ангелски, щом любов нямам, ще бъда мед, що звънти, или кимвал, що звека.

Да имам пророчески дар и да зная всички тайни, да имам пълно знание за всички неща и такава силна вяра, че да мога и планини да преместям, - щом любов нямам, нищо не съм.

И да раздам всичкия си имот, да предам и тялото си на изгаряне, - щом любов нямам, нищо ме не ползува.

Любовта е дълготърпелива, пълна с благодет, любовта не завижда, любовта се не превъзнася, не се гордее, не безчинствува, не дири своето, не се сърди, зло не мисли, на неправда се не радва, а се радва на истина, всичко извинява, на всичко вярва, на всичко се надява, всичко претърпява.

Любовта никога не отпада, а другите дарби, ако са пророчества, ще престанат, ако са езици, ще замлъкнат, ако са знание, ще изчезнат.

Защото донейде знаем и донейде пророчествуваме, но, кога дойде съвършеното знание, тогава това „донейде“ ще изчезне.

Когато бях младенец, като младенец говорех, като младенец мислех и като младенец разсъждавах, а като станах мъж, оставих младенческото.

Сега виждаме смътно като през огледало, а тогава - лице с лице, сега зная донейде, а тогава ще позная, както и бидох познат.

А сега остават тия три: вяра, надежда, любов, но по-голяма от тях е любовта. (1 Кор. 13)

²⁸ Това слово не е от Неделника от 1868 година – поставено е от редактора

**ИМЕНАТА НА РОДОЛЮБИВИТЕ СПОМОЩЕСТВОВАТЕЛИ
НА „СОФРОНИЕТО“ 2009**

Тивериополски епископ Тихон

Свещеноиконом Виктор Иванов Цимер

Свещеноиконом Николай Андонов

Иподякон Юлиус Цимер

Професор Иван Желев Димитров

Д-р Стефка Петрова Кънчева

г-жа Бригите Цимер

г-жа Светла Димитрова

Уеб Дизайн:

г-н Владимир Матов

г-н Росен Германлиев

СЛАВА НА БОГА ЗА ВСИЧКО

ПОУЧИТЕЛНО ЕВАНГЕЛИЕ

Софроний епископ Врачански

БЪЛГАРСКА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
ЗАПАДНО-И СРЕДНОЕВРОПЕЙСКА ЕПАРХИЯ

КОНЕЦ
И
Богу слава

2009 г.

